NEW YORK TIMES BEST SELLER

NHỮNG NGƯỜI ĐÀN BÀ

I LOVE BOOKS

THẾ GIỚI

ETAF RUM

Nguyễn Minh Anh dịch

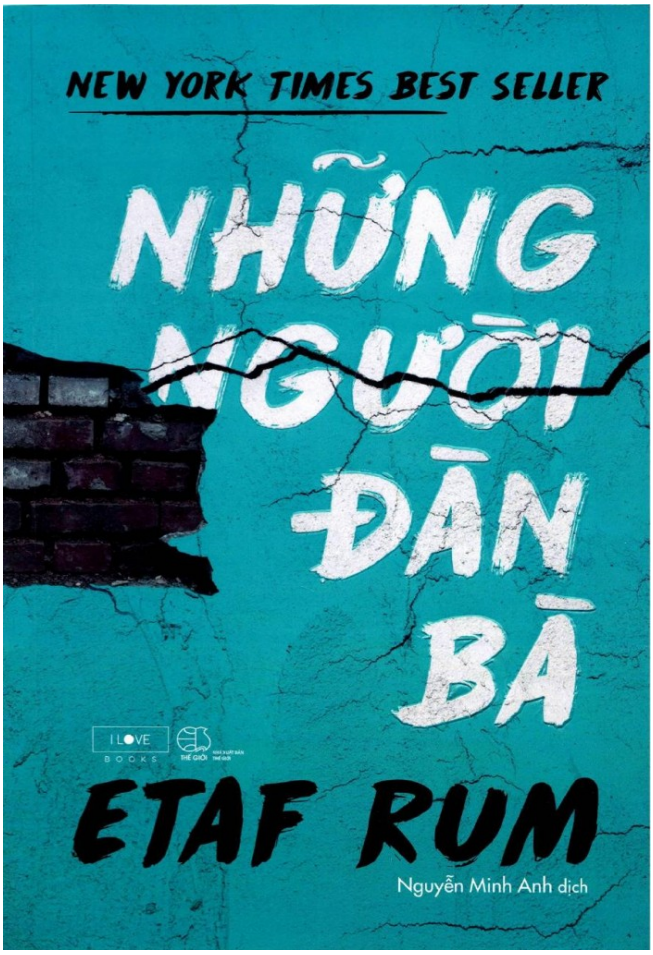
NEW YORK TIMES BEST SELLER
NHỮNG NGƯỜI ĐÀN BÀ
ILOVE BOOKS
ETAF RUM
Nguyễn Minh Anh dịch

ETAF RUM

Nguyễn Minh Anh *dịch*

—★—

NHỮNG ~~NGƯỜI~~ ĐÀN BÀ

• A WOMAN IS NO MAN •

I LOVE BOOK & NXB THẾ GIỚI

ebook©vctvegroup | 08-10-2021

TÁC GIẢ

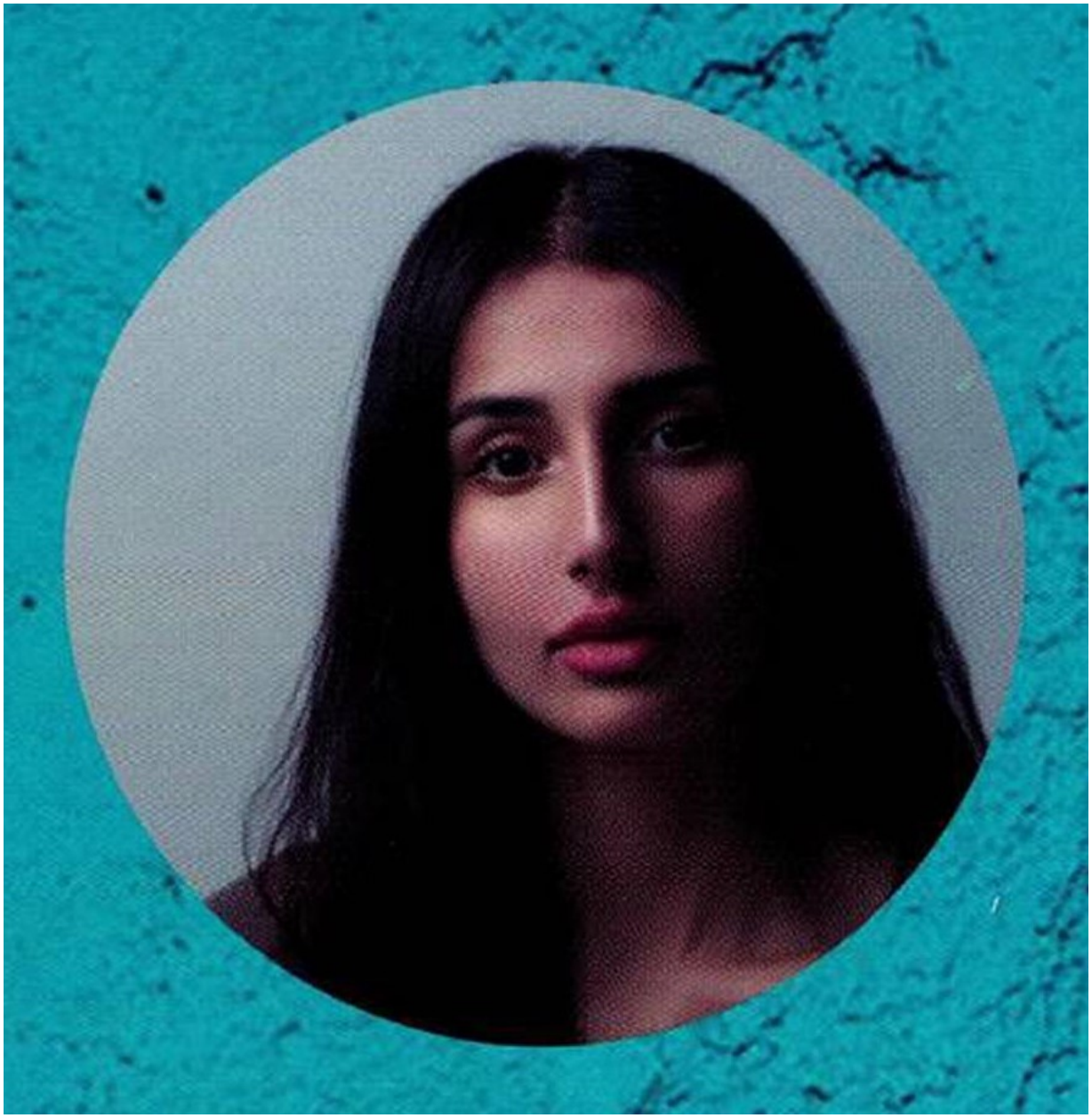

Etaf Rum (sinh năm 1989):

Là tiểu thuyết gia người Mỹ gốc Palestine. Cô sinh ra và lớn lên trong gia đình người Ả Rập truyền thống ở Brooklyn, New York, cha mẹ cô từng sống trong các trại tị nạn Palestine trước khi sang Hoa Kỳ. Cuộc hôn nhân sớm của cô là một sự sắp đặt từ nhỏ. Khi đang nuôi con nhỏ, Etaf Rum đã đăng ký vào đại học bang North California và lấy bằng cử nhân, thạc sĩ các ngành học về ngôn ngữ, văn học và triết học. Hiện tại, cô đang sống ở Rocky Mount, Bắc Carolina với hai đứa con.

NHỮNG ~~NGƯỜI~~ ĐÀN BÀ là tiểu thuyết đầu tay của cô, xuất bản năm 2019, được viết trong thời gian cô giảng dạy ở trường cao đẳng cộng đồng địa phương.

New York Times bestseller.

Amazon bình chọn là cuốn sách viết về phụ nữ hay nhất trong năm.

MỞ ĐẦU

Tôi sinh ra đã thiếu đi giọng nói, trong một ngày lạnh lẽo, u ám ở phố Brooklyn, New York. Không ai nhắc đến tình trạng của tôi. Tôi không biết mình bị câm cho đến nhiều năm về sau, khi tôi mở miệng xin điều mình muốn, để rồi nhận ra không ai có thể nghe thấy mình. Nơi tôi sinh ra, vô thanh là một trạng thái mặc định của nữ giới, thường tình như một bộ ngực nở nang và cần thiết như việc chúng tôi mang trong mình sự sinh sôi của những thế hệ sau này. Nhưng tất nhiên, chúng tôi sẽ không bao giờ tiết lộ cho bạn điều đó. Ở nơi tôi sinh ra, phụ nữ chúng tôi đã học cách che giấu đi những trạng thái của mình. Chúng tôi được dạy phải im lặng và chỉ có sự im lặng mới cứu được chúng tôi. Phải đến tận bây giờ, sau rất nhiều năm, tôi mới nhận ra điều này là sai lầm. Phải đến tận bây giờ, khi viết ra câu chuyện này, tôi mới cảm nhận được giọng nói của chính mình.

Bạn chưa bao giờ nghe về câu chuyện này. Dù bạn có đọc bao nhiêu sách, hay biết bao nhiêu chuyện trên đời thì tôi vẫn tin chưa có ai kể cho bạn nghe một câu chuyện như thế. Ở nơi tôi sinh ra, chúng tôi giữ những câu chuyện cho riêng mình. Kể những câu chuyện ấy cho thế giới bên ngoài là một điều mà chưa ai dám làm bởi nó vừa nguy hiểm vừa đáng hổ thẹn.

Nhưng, bạn đã thấy chúng tôi. Hãy dạo bước trong thành phố New York vào một chiều nắng đẹp. Đi xuống Manhattan* cho đến khi những

con phố bắt đầu cong lại và rối rắm như những con phố ở Cựu Lục Địa*. Rẽ sang phía Đông, đi qua cầu Brooklyn*, khi ngoái lại, bạn sẽ thấy đường chân trời mỏng tang của Manhattan đang ở ngay phía sau mình. Phía bên kia, giao thông vẫn đang ùn tắc. Vẫy một chiếc taxi vàng và đi xuống đại lộ Flatbush, tuyến đường huyết mạch chính của Nam Brooklyn, bạn tiếp tục hướng Nam cho tới đại lộ số Ba. Nhà ở đây nhỏ hơn, chỉ xây ba hoặc bốn tầng, với những kiến trúc xưa cũ. Cây cầu Verrazano hẹp lửng lơ giữa tâm nhìn như một chú hải âu khổng lồ, hai cánh dang rộng, ở phía xa xa chân trời Manhattan hiện lên lờ mờ như một ảo ảnh. Hướng về phía Nam một lúc, qua những kho hàng cũ tân trang lại thành những quán cà phê và những quầy bán hàu thời thượng, những cửa hàng kim khí tư nhân nhỏ đã có ở đó hằng bao nhiêu thế hệ. Khi những quán cà phê kiểu Mỹ bắt đầu thưa thớt dần, bạn biết là mình đã gần tới nơi. Đi chéo qua phía Đông hai dãy nhà đến đại lộ số Năm, ở đây, bạn sẽ thấy khu Bay Ridge. Cái khu phố rộng ba dặm của chúng tôi là điểm hội tụ văn hóa của Brooklyn. Trên những dãy phố của chúng tôi, bạn sẽ gặp những người Mỹ Latin, Trung Đông, Ý, Nga, Hy Lạp và gốc Á, tất cả đều nói tiếng mẹ đẻ và gìn giữ truyền thống văn hóa của riêng mình. Tranh tường và graffiti* phủ đầy trên tường. Những lá cờ sặc sỡ màu sắc treo trên các ô cửa sổ và ban công. Mùi thơm ngọt ngào của bánh rán *churros**, trộn lẫn với mùi thịt xiên nướng *shish kebab** và mùi hoa khô trộn - tất cả tạo nên một món hầm hợp chủng. Bước ra khỏi góc phố cắt giữa đường Bảy Mươi Hai và đại lộ số Năm, bạn sẽ thấy xung quanh mình nào là tiệm bánh, những quầy bar *hookah** và những chợ thịt của người Hồi giáo. Tiếp tục đi xuống hàng cây đường Bảy Mươi Hai cho đến khi bạn tới một căn nhà cũ trông không có gì khác với những căn còn lại với gạch đỏ phai màu, cửa nâu bụi bặm, số 545. Đây là nơi mà gia đình tôi sống.

Nhưng thực ra mà nói, câu chuyện của chúng tôi không bắt đầu từ phố Bay Ridge. Để tới đó, chúng ta cần lật về trước khi tôi tìm thấy giọng nói của mình, trước cả khi tôi được sinh ra. Chúng tôi chưa ở căn nhà trên đường Bảy Mươi Hai, chưa ở Brooklyn, chưa ở Mỹ. Chúng tôi còn chưa lên máy bay từ Trung Đông tới vùng trời mới này, chưa bay qua Đại Tây Dương, chưa biết một ngày chúng tôi sẽ có chuyến đi này. Ấy là năm 1990 và chúng tôi đang ở Palestine. Đó là khi câu chuyện bắt đầu.

Isra

(BIRZEIT*, PALESTINE)

Mùa xuân năm 1990

Ngày nào cũng vậy, suốt phần lớn mười bảy năm của cuộc đời mình, Isra đều nấu ăn với mẹ. Cô thường cuộn từng lá nho trong những buổi chiều ấm áp, hay nhồi mì bí ngòi hoặc ninh những nồi súp đậu láng khi trời mát mẻ và vườn nho ngoài hiên trở nên trống không. Trong kia sẽ là mẹ cô tất tả với căn bếp, như thể cả hai đang thủ thỉ một bí mật gì đó. Hơi nước quẩn quanh hai mẹ con, cho tới khi hoàng hôn buông những vệt nắng màu cam qua cửa sổ. Nhìn ra ngoài, từ đỉnh núi, gia đình Hadid có thể ngắm nhìn quang cảnh của cả miền quê - những triền đồi bao phủ bởi những mái nhà gạch hoa đỏ, tươi sáng, dày dặn và có nét gì đó hoang dại. Isra hay mở toang cửa sổ vì cô yêu mùi của quả vả và hạt hạnh nhân ùa vào mỗi sáng, cả tiếng sột soạt từ nghĩa địa râm ran mỗi tối.

Tối đã muộn và tiếng gọi lời cầu nguyện *maghrib** đã đến gần, nghĩa là chuyện bếp núc cũng sắp phải xong. Isra và mẹ sẽ đi vào nhà vệ sinh, xắn tay áo lên và rửa đi chút nước sốt đỏ còn dính lại trên ngón tay của mình. Isra đã bắt đầu quỳ xuống cầu nguyện bên cạnh mẹ từ năm cô lên bảy, năm lần mỗi ngày. Gần đây, cô bỗng mong chờ tới những lần cầu nguyện này hơn, để được đứng bên cạnh mẹ, vai chạm vai, chân sượt qua chân mẹ. Đây là thời gian duy nhất trong ngày mà Isra được cảm nhận sự

tiếp xúc của con người. Cô nghe thấy tiếng *adhan** đặc sệt gọi họ đến để cầu nguyện.

"Lời cầu *maghrib* hôm nay phải chờ sau mất rồi!" - Mẹ của Isra nói bằng tiếng Ả Rập, mắt nhìn ra ngoài cửa sổ bếp: "Khách của chúng ta đã tới."

Vừa nghe thấy tiếng gõ cửa, bà chạy vội đến bồn rửa, rửa tay thật nhanh và lau khô tay bằng một cái giẻ sạch. Đi ra khỏi bếp, bà cuốn chiếc áo choàng màu đen quanh vóc dáng bé nhỏ của mình và đội một cái khăn *hijab** cùng màu để che đi mái tóc đen dài. Dù mẹ chỉ mới ba mươi lăm tuổi nhưng Isra nghĩ bà trông già hơn thế nhiều, bởi những nếp nhăn của một đời lao động vất vả hằn trên gương mặt.

Mẹ nhìn thẳng vào mắt Isra: "Đừng có quên rửa tay cho sạch mùi tỏi trước khi ra chào khách."

Isra rửa tay cố không làm dính bẩn vào bộ váy choàng *kaftan** màu hồng mà mẹ đã chọn cho cô.

"Trông con có được không mẹ?"

"Trông được." - Mẹ nói, quay mặt chuẩn bị đi: "Nhớ cài *hijab* cẩn thận không tóc lại hở ra đấy. Nhà ta không muốn khách có ấn tượng không tốt đâu."

Isra làm theo những gì cô được bảo. Từ sảnh, cô đã nghe thấy tiếng cha mình, ông Yacob, lặp lại tiếng chào *salaam** thường lệ khi ông dẫn khách vào phòng khách. Ngay sau đó, ông vội xuống bếp để hỏi xin nước và cô sẽ với lấy ba cái tách thủy tinh từ chạn bát để chuẩn bị cho ông. Những vị khách sẽ thường ca thán về sườn đồi dốc dẫn đến nhà của họ, nhất là trong những hôm như thế này, khi bầu không khí ngày càng nóng, cảm giác như

nơi này chỉ cách mặt trời có vài phân. Isra sống tại một trong những ngọn đồi dốc nhất ở Palestine, trên một mảnh đất mà Yacob thường khoe là ông mua vì nó có tầm nhìn đẹp và điều đó khiến cho ông thấy mình thật là oai, cứ như là một ông vua vậy. Isra cứ lặng lẽ nghe ông phán đủ điều. Cô không bao giờ dám nói với Yacob rằng, nhà họ thực ra chẳng có gì oai cả. Sự thật là, gia đình Yacob đã bị sơ tán khỏi căn nhà ven biển ở Lydd khi ông mới mười tuổi, trong thời gian Israel chiếm đóng Palestine. Đây là lý do tại sao họ sống ở ngoại ô Birzeit, trên một ngọn đồi dốc nhìn ra hai bãi tha ma - bên trái là nghĩa địa của người Kitô giáo còn bên phải là nghĩa địa của người theo đạo Hồi. Nó là một miếng đất mà không ai muốn ở và cũng là miếng đất duy nhất mà họ có thể chi trả được.

Dù sao chăng nữa, Isra vẫn thích nhìn quang cảnh từ đỉnh đồi ở Birzeit. Nhìn qua hai khu nghĩa địa, cô có thể thấy ngôi trường nữ sinh của mình, một tòa nhà bốn tầng chằng chịt những dây nho và chéo sang một chút, cách một cánh đồng cây hạnh nhân, là ngôi đền *mosque** mái vòm màu xanh mà ông Yacob và ba người anh em của ông hay cầu nguyện, trong khi cô và mẹ cầu nguyện ở nhà. Nhìn ra ngoài cửa sổ, Isra cảm thấy vừa khát khao, lại vừa sợ. Vượt ra ngoài rìa làng cô liệu có những gì? Cô vừa muốn đi ra ngoài kia và khám phá thế giới, vừa muốn sống trong sự yên ổn và an toàn, bao bọc bởi những thứ mà cô đã biết. Và câu nói của mẹ lại vang lên trong tâm trí cô: *Chỗ của người phụ nữ là ở nhà!* Ngay cả khi Isra muốn bỏ đi, cô cũng không biết đi đâu.

"Đi pha một ấm *chai** đi!" - Yacob nói khi ông bước vào bếp và Isra đưa cho ông cốc nước. Ông nói: "Nhớ bỏ vài lá bạc hà vào nữa."

Isra không cần ông phải nhắc, cô đã thuộc lòng những tục lệ này. Cô đã xem mẹ cô phục vụ và tiếp đãi khách từ khi cô bắt đầu có thể nhớ. Mẹ luôn

để một hộp sô-cô-la Mackintosh ở trên bàn cà phê trong phòng khách khi nhà có khách và bà luôn mời họ hạt dưa rang trước khi dọn ra bánh *baklava**. Ngay cả đồ uống cũng phải mang ra theo thứ tự: Đầu tiên là trà *chai* bạc hà và cuối cùng là cà phê kiểu Thổ Nhĩ Kỳ. Mẹ bảo, đảo lộn trật tự là một sự xúc phạm. Isra đã từng được nghe một người phụ nữ kể chuyện về lần bà ấy được nhà hàng xóm tiếp bằng một tách cà phê Thổ Nhĩ Kỳ: "Tôi bước ra ngoài cửa ngay lập tức..." - Người phụ nữ kể lại: "Như thế có khác nào họ đuổi tôi đâu."

Isra vừa với lấy bộ tách sứ màu đỏ vàng, vừa để ý tiếng mẹ ngoài phòng khách. Cô có thể nghe thấy tiếng Yacob đang bật cười và sau đó là tiếng cười của những người đàn ông khác. Isra tự hỏi điều gì khiến họ cười.

Vài tháng sau đó, vào tuần ngay trước khi Isra sang tuổi mười bảy, lúc Isra đi học về, cô thấy Yacob ngồi trong phòng khách với chàng trai trẻ và cha mẹ của anh ta. Mỗi lần nhớ lại ngày hôm đấy, ngày mà cô được cầu hôn lần đầu tiên, điều mà cô nhớ nhất là lúc Yacob mắng chửi mẹ cô thậm tệ sau khi khách về. Ông tức giận vì bà không mời khách *chai* bằng bộ tách chén cổ mà họ dành riêng cho những dịp đặc biệt. "Bây giờ thì người ta biết là nhà mình nghèo!" - Yacob hét lên, lòng bàn tay ông quặp chặt lại. Mẹ không nói gì cả, lẳng lặng lủi vào bếp. Cái nghèo chính là lý do tại sao Yacob lại sốt sắng trong việc gả cưới Isra. Mấy đứa con trai giúp ông cày cấy ruộng đồng, kiếm đồng ra đồng vào. Một ngày nào đó, chúng nó sẽ nối dõi dòng họ của gia đình. Con gái chỉ như một người khách vãng lai, lặng lẽ chờ đợi một người đàn ông đến và rước đi, cùng với tất cả những gánh nặng tài chính mà cô đặt lên vai cả gia đình.

Từ dạo đấy đã có hai người đàn ông cầu hôn Isra - một anh thợ bánh mì ở Ramalah và một anh lái taxi ở Nablus - nhưng Yacob từ chối cả hai. Ông không thể ngừng nói về một gia đình từ Mỹ đến thăm để tìm con dâu và bây giờ thì Isra hiểu tại sao ông lại từ chối hai người kia: Ông đang mong đợi một lời cầu hôn khác.

Isra không chắc mình cảm thấy thế nào về việc di cư sang Mỹ, một nơi mà cô chỉ biết qua những bản tin, hay đọc qua trong thư viện ở trường. Từ những gì cô tìm hiểu, văn hóa phương Tây có vẻ không hà khắc như văn hóa của cô. Điều này khiến cô vừa phấn khích vừa sợ hãi. Cuộc đời cô sẽ thế nào nếu cô chuyển đến Mỹ? Một cô gái cổ hủ như cô sẽ thích nghi như thế nào ở một nơi cấp tiến như Mỹ?

Cô thường thức cả đêm suy nghĩ về tương lai của mình, nóng lòng không biết cuộc đời mình sẽ ra sao khi cô bước ra khỏi nhà Yacob. Liệu sẽ có một người đàn ông yêu cô? Cô sẽ có bao nhiêu đứa con? Cô sẽ đặt tên cho chúng là gì? Có những đêm, Isra mơ rằng cô sẽ cưới được người đàn ông mà mình yêu và họ sẽ sống trong một căn nhà nhỏ trên đỉnh đồi, với cửa sổ rộng mở và mái nghiêng màu đỏ. Những đêm khác, cô lại mơ thấy khuôn mặt của những đứa con mình, hai trai hai gái. Chúng ngước lên nhìn cô và chồng cô, nom như một gia đình hạnh phúc mà cô vẫn thường đọc trong sách. Nhưng rồi những hy vọng ấy chẳng đến với cô nữa. Cô chưa bao giờ tưởng tượng ra cuộc sống ở Mỹ. Cô không biết từ đâu để bắt đầu nữa. Và nhận ra điều này khiến cô sợ hãi.

Cô ước mình có thể mở miệng để nói với cha mẹ mình rằng: *Không! Đây không phải là cuộc sống mà con mong muốn*. Nhưng Isra đã học được từ nhỏ rằng, biết vâng lời là cách duy nhất để thể hiện sự yêu thương. Vì thế mà cô chỉ dám thách thức một cách vụng trộm, phần lớn là với những

cuốn sách. Mỗi buổi tối khi đi học về, sau khi đã ngâm gạo và đi phơi quần áo cho những người anh trai của mình, dọn bữa tối ra *sufra** và đi rửa bát, Isra sẽ lặng lẽ rút về phòng và đọc cạnh khung cửa sổ mở tung, dưới ánh trăng mờ mờ soi sáng từng trang sách. Đọc sách là một trong rất nhiều điều mà mẹ cấm cô làm nhưng cô không bao giờ nghe lời.

Cô nhớ có lần đã nói với mẹ rằng, cô không thể tìm được quả dâu tằm nào trên cây nhưng thực ra cô dành cả buổi chiều đọc sách trong khu mộ. Tối đấy, Yacob đã đánh cô hai lần, như một hình phạt cho sự coi thường luật lệ. Ông gọi cô là *sharmouta**, đồ *con đĩ*. Ông nói ông sẽ cho cô thấy chuyện gì xảy ra nếu bọn con gái không biết vâng lời, rồi ông xô cô vào tường và cầm thắt lưng đánh cô. Căn phòng bỗng trở nên trắng bệch. Mọi thứ trông nhợt nhạt. Cô nhắm mắt lại cho đến khi cơ thể tê lại, cho đến khi cô không thể di chuyển nổi nữa. Nhưng nghĩ lại giây phút đó, khi nỗi sợ dâng lên, cô còn cảm thấy một điều gì nữa từ sâu bên trong. Một sự can đảm lạ lùng.

Isra sắp xếp những cái chén bốc hơi lên khay và bước vào phòng khách. Mẹ nói có một mẹo để giữ thăng bằng, đó là đừng bao giờ nhìn vào hơi nước bốc lên nên thay vào đó, cô nhìn xuống đất. Trong phút chốc, Isra ngừng lại. Từ khóe mắt, cô có thể nhìn thấy những người đàn ông và đàn bà ngồi đối diện nhau ở trong phòng. Cô hé lên nhìn trộm mẹ, bà ngồi thu mình như thường lệ: Đầu bà cúi xuống và mắt bà dán vào tấm thảm Thổ Nhĩ Kỳ màu đỏ trước mặt. Isra liếc nhìn họa tiết trên thảm. Nào là xoắn ốc, nào là xoáy, cả hai thứ cuộn tròn chung một kiểu, cái này nối đuôi cái kia. Cô quay mặt đi. Cô nóng lòng muốn lén nhìn chàng trai trẻ nhưng cô cảm giác Yacob đang theo dõi mình và cô có thể nghe thấy tiếng ông

vang lên bên tai: *Một người con gái đứng mực không bao giờ nhìn chằm chằm vào một người đàn ông nào cả!*

Mắt Isra dán xuống đất nhưng cô vẫn cho phép mình liếc sang phía bên kia sàn. Cô để ý đôi tất của anh chàng, xám sọc hồng với những đường khâu trắng ở phía trên. Nó khác với những gì cô thường thấy trên đường phố Birzeit. Cô cảm thấy như có gì đang châm chích da mình.

Làn hơi nước bốc lên từ khay chén bao phủ khuôn mặt Isra. Cô nhanh chóng đảo quanh phòng cho đến khi cô đã mời nước tất cả những người đàn ông. Tiếp đến, cô mời nước người mẹ của chàng trai. Isra để ý hình như cái khăn *hijab* màu xanh dương đậm của bà ấy bị rơi ra, để lộ mái tóc nhuộm *henna** của bà. Isra chưa bao giờ thấy một người phụ nữ Hồi giáo nào đội *hijab* kiểu này ngoài đời cả. May ra chỉ có ở trên tivi, trong những bộ phim Ai Cập đen trắng mà Isra và mẹ hay xem cùng nhau, hay những video ca nhạc từ Lebanon*, với những người phụ nữ ăn mặc khêu gợi nhảy múa, hay phần minh họa trong cuốn sách yêu thích của Isra, *Nghìn lẻ một đêm*, tuyển tập truyện cổ tích Trung Đông ở thời Trung Cổ. Nhưng chưa bao giờ cô thấy thế này ở Birzeit.

Khi Isra cúi người, cô có thể thấy mẹ chàng trai đang quan sát mình. Bà có dáng người đầy đặn, lưng khom, cười hơi méo. Đôi mắt hình hạt hạnh nhân của bà nheo lại ở phía đuôi. Từ vẻ mặt bà, Isra đoán chắc bà không hài lòng với ngoại hình của cô lắm. Dù gì thì mẹ cũng hay nói rằng cô là một cô gái mờ nhạt - khuôn mặt đù đờ như bột mì và mắt thì đen như than chì. Điểm nổi bật nhất của Isra có lẽ là mái tóc, đen và dài như dòng sông Nile. Tiếc là không ai có thể thấy điều đó dưới lớp khăn *hijab* cô đội trên đầu. *Mà kể cả có đi chăng nữa cũng chẳng làm nên điều gì khác biệt*, Isra nghĩ. Cô là một cô gái tầm thường.

Suy nghĩ ấy khiến cô nhói đau. Đứng trước mặt mẹ chàng trai, cô thấy môi mình đang run lên. Cô bước về gần phía bà, tay cô giữ chặt cái khay. Cô có thể cảm thấy Yacob đang lườm cô, cô có thể nghe thấy cả tiếng ông hắng giọng. Hình như, cô thấy cả mẹ ấn ngón tay vào đùi cô. Nhưng Isra vẫn ngả về phía người phụ nữ, cái chén sứ trong tay cô rung lên và cô hỏi: "Bác có muốn dùng cà phê Thổ Nhĩ Kỳ không ạ?"

Nhưng câu hỏi của cô chẳng có hiệu quả gì. Những vị khách từ Mỹ chả buồn để ý rằng cô mời họ cà phê trước. Sau đó, gia đình nhà trai đã đưa ra lời cầu hôn và Yacob đồng ý ngay lập tức, khuôn miệng ông nở rộng, đó là nụ cười tươi nhất của Yacob mà Isra chưa từng thấy từ trước tới nay.

"Con nghĩ gì mà mời cà phê Thổ Nhĩ Kỳ trước?" - Mẹ mắng cô khi tất cả các vị khách đã rời đi hết và bà cùng Isra quay lại trong bếp để nấu cho xong: "Con không còn bé nữa đâu - sắp mười tám rồi đấy! Con định ở cái nhà này mãi hay sao?"

"Lúc đấy con hơi run..." - Isra lí nhí, mong rằng Yacob sẽ không phạt cô - "Không may thôi ạ."

"Đúng là không may rồi!" - Mẹ cởi chiếc áo choàng ra khỏi thân hình mỏng manh của bà - "Như cái lần con bỏ muối vào trà của *Umm* Ali* vì bà ấy bảo con gầy như cái cột đèn."

"Hôm đấy cũng là không may thôi ạ!"

"Con phải thấy may là gia đình họ không câu nệ phép tắc như nhà ta..." - Mẹ nói: "...Không thì đã đi tong cơ hội đi Mỹ rồi."

Isra nhìn mẹ với đôi mắt ướt: "Con sẽ ra sao khi ở Mỹ mẹ nhỉ?"

Mẹ không nhìn lên. Bà đứng còng lưng thái hành, tỏi và cà chua - ba nguyên liệu chính trong bữa ăn của họ. Isra hít hà những mùi hương quen

thuộc. Cô ước gì mẹ ôm cô, thủ thỉ vào tai cô rằng mọi thứ sẽ ổn thôi, có chăng bà còn khâu thêm cho cô một vài cái khăn *hijab* nữa phòng khi ở Mỹ không có. Nhưng mẹ im lặng.

"Phải thấy biết ơn..." - Rồi mẹ cô cũng cất tiếng, tay bà bỏ một nắm hành vào trong chảo: "Chúa đã trao cho con một cơ hội tốt. Một tương lai tốt ở Mỹ. Tốt hơn ở đây." - Bà vung tay qua cái quầy rỉ sắt, chiếc thùng phuy cũ họ dùng để đun nước tắm, sàn nhựa vinyl bong tróc - "Con thích sống thế này lắm sao? Mùa đông không có sưởi, đệm thì mỏng dính, thức ăn cũng chẳng đủ?"

Isra không nói gì, mắt lơ đãng nhìn cái chảo đang cháy xèo xèo. Mẹ với ra, nâng cằm cô lên: "Con có biết có bao nhiêu đứa con gái sẵn sàng đánh đổi để được vào vị trí của con, rời Palestine để đến Mỹ hay không?"

Isra gằm mắt xuống. Cô biết mẹ nói đúng nhưng cô chẳng thể hình dung nổi cuộc sống ở Mỹ. Ngặt nỗi, Isra cũng không cảm thấy cô thuộc về Palestine, nơi mà mọi người quá cẩn thận, sống trọng lễ nghi, bằng không sẽ bị xa lánh. Isra mơ về những thứ lớn hơn như không bị bó buộc vào những tập quán, như những chuyến phiêu lưu và trên hết, là tình yêu. Mỗi tối, khi đọc xong và giấu sách dưới nệm, Isra nằm trên giường tự hỏi yêu là thế nào nhỉ và thế nào là cảm giác được yêu. Cô có thể tưởng tượng ra chàng trai ấy, kể cả khi cô chẳng biết mặt anh ta. Anh ấy sẽ xây cho cô một phòng thư viện chứa tất cả những câu chuyện và bài thơ mà cô yêu thích. Họ sẽ đọc bên cửa sổ mỗi đêm - Rumi, Hafez và Gibran*. Cô sẽ kể cho anh nghe về những ước mơ của cô và anh sẽ lắng nghe. Cô sẽ pha trà *chai* bạc hà mỗi sáng và nấu súp mỗi tối. Họ sẽ đi dạo trên núi, tay nắm tay và lần đầu trong đời, cô cảm thấy xứng đáng được ai đó yêu. *Nhìn Isra và chồng cô ấy kia...* - Mọi người sẽ nói - *Tình yêu của họ chỉ có trong cổ tích*.

Isra hắng giọng: "Nhưng mẹ ơi, còn tình yêu thì sao?"

Mẹ trừng mắt nhìn cô qua làn hơi: "Sao là sao?"

"Con luôn muốn được yêu!"

"Yêu? Con nói gì vậy? Mẹ đã nuôi một *sharmouta*?"

"Không... Không ạ.." - Isra ngập ngừng: "Nhưng nhỡ con và người cầu hôn con không yêu nhau thì sao?"

"Yêu nhau? Tình yêu thì có liên quan gì tới hôn nhân? Con nghĩ mẹ và cha con yêu nhau sao?"

Isra đảo mắt xuống đất: "Con nghĩ, ít ra thì hai người cũng có chút gì..."

Mẹ thở dài: "Sớm muộn rồi con cũng sẽ hiểu ra cuộc sống của người phụ nữ chẳng có chỗ cho tình yêu. Con chỉ cần duy nhất một thứ thôi và đó là sự kiên nhẫn."

Isra cố gắng kiềm chế sự thất vọng của mình. Cô cẩn thận chọn những từ tiếp theo: "Có lẽ, phụ nữ ở Mỹ sẽ có cuộc sống khác."

Mẹ nhìn cô không chớp mắt: "Khác là khác thế nào?"

"Con không biết..." - Isra nói, hạ giọng xuống để mẹ cô không giận: "Có thể, văn hóa Mỹ không nghiêm khắc như văn hóa của chúng ta. Có thể, phụ nữ được đối xử tốt hơn..."

"Tốt hơn?" - Mẹ mỉa mai. Bà lắc đầu, tay vẫn xào rau: "Ý con là giống mấy câu chuyện cổ tích mà con thích ấy hả?"

Cô cảm thấy mặt cô đỏ ửng lên: "Không, không phải như thế!"

"Vậy thì như thế nào?"

Isra muốn hỏi mẹ ràng liệu hôn nhân ở Mỹ có giống cuộc hôn nhân của cha mẹ cô, khi mà người đàn ông quyết tất cả mọi việc trong gia đình và đánh vợ thẳng tay nếu bà có lỡ làm trái ý ông. Lần đầu Isra thấy Yacob đánh mẹ, cô mới lên năm. Tất cả chỉ vì một miếng thịt cừu chưa chín. Isra vẫn nhớ ánh mắt của mẹ van xin Yacob dừng lại, trông mặt ông như sưng lên trong lúc đánh bà. Bóng tối xâm chiếm lấy Isra khi một nhận thức mới trong cô mở ra, về một thế giới không chỉ có trẻ em bị đánh, mà cả các bà mẹ nữa. Nhìn vào mắt mẹ cô đêm đó, nghe bà than khóc dữ dội, trong cô dấy lên một cơn thịnh nộ khó quên.

Cô cân nhắc lại lời nói của mình: "Mẹ có nghĩ rằng, ở Mỹ, phụ nữ được tôn trọng hơn hay không?"

Mẹ lườm cô lại lần nữa: "Tôn trọng?"

"Hay chăng họ có giá trị hơn... Con không biết nữa."

Mẹ đặt cái muôi khuấy xuống: "Nghe này, con gái! Cho dù con đi xa khỏi Palestine đi chăng nữa, một người phụ nữ vẫn chỉ là phụ nữ. Ở đây hay ở bất cứ đâu. Vị trí sẽ không thay đổi *naseeb** hay vận mệnh của mình đâu con ạ."

"Nhưng điều đó không công bằng."

"Giờ con còn quá trẻ để hiểu nổi những điều này..." - Mẹ nói: "...nhưng con phải luôn nhớ..." - tay bà nâng cằm Isra lên: "Chẳng có gì ngoài kia cho phụ nữ cả, ngoài *bayt wa dar**, căn nhà và tổ ấm. Hôn nhân, thiên chức làm mẹ - đó là giá trị duy nhất của người phụ nữ."

Isra gật đầu nhưng bên trong cô từ chối chấp nhận những gì bà nói. Cô ấn lòng bàn tay xuống đùi, cố ngăn cho những giọt nước mắt không rơi. *Mẹ sai rồi*, cô tự nói với bản thân mình. Chỉ vì bà không tìm thấy hạnh

phúc với Yacob không có nghĩa là cô cũng thế. Cô sẽ yêu chồng mình theo cái cách mà mẹ cô chưa hề yêu Yacob - cô sẽ cố gắng để hiểu anh và chiều lòng anh - rồi chắc chắn bằng cách này cô sẽ có được tình yêu của anh.

Nhìn lên, Isra nhận ra tay mẹ đang run. Đôi giọt nước mắt rơi xuống má bà.

"Mẹ, mẹ đang khóc đấy à?"

"Không, không..." - Bà quay mặt đi - "Mấy củ hành này hăng quá."

Đến tận ngày thành hôn theo nghi lễ Hồi giáo, tức là một tuần sau, Isra mới gặp lại chàng trai cầu hôn mình. Anh ta tên là Adam Ra'ad. Ánh mắt Adam chạm vội tới cô khi giáo sĩ đọc kinh Thánh Qur'an* và mắt hai người chạm nhau lần nữa khi họ thốt ra từ *qubul, tôi đồng ý* ba lần. Việc ký kết hợp đồng hôn nhân diễn ra nhanh chóng và đơn giản, không như bữa tiệc cưới cầu kỳ sẽ được tổ chức sau khi Isra nhận được visa để di cư. Isra nghe trộm Yacob nói rằng, chắc sẽ chỉ mất vài tuần thôi, vì Adam là công dân Mỹ.

Từ cửa sổ bếp, Isra có thể nhìn thấy Adam đang hút thuốc ở bên ngoài. Cô để ý cách mà anh đi qua đi lại trên vỉa hè nhà họ, cười nhếch miệng, mắt nheo lại. Từ khoảng cách gần, trông anh trạc ba mươi, có khi già hơn một chút, với những nếp nhăn bắt đầu hiện hình trên gương mặt. Ria mép anh được cắt tỉa cẩn thận, che đi môi trên. Isra tưởng tượng cảm giác khi hôn anh và má cô ửng đỏ. Adam, cô nghĩ. *Adam và Isra*. Nghe cũng hay chứ nhỉ.

Adam mặc một chiếc áo xanh dương đậm, cúc xếp ở phía trước với quần kaki màu da, gấu vén lên ngang mắt cá chân. Giày da của anh bóng lộn, có những cái lỗ nhỏ ở trên và gót đen chắc chắn, ra dáng cao cấp: Đôi chân anh chạm xuống đất một cách nhẹ nhàng. Cô hình dung ra phiên bản

trẻ hơn của anh, chân đất chơi đá bóng trên những con phố Birzeit. Cũng không khó để tưởng tượng. Chân anh giữ thăng bằng trên con đường gồ ghề như thể anh lớn lên từ những miền đất như thế này. Anh bao nhiêu tuổi khi anh rời Palestine? Khi anh còn là một đứa trẻ? Một cậu thanh niên? Một người đàn ông?

"Sao con và Adam không ra ban công ngồi?" - Yacob bảo Isra khi Adam quay vào trong nhà. Adam bắt gặp ánh mắt cô và anh cười, để lộ hàng răng đã xỉn màu. Cô quay đi. "Đi đi..." - Yacob giục: "Hai đứa cần có thời gian tìm hiểu nhau."

Mặt Isra đỏ bừng khi cô dẫn Adam ra ban công. Adam đi theo cô, nhìn xuống đất đăm chiêu, hai tay đút túi quần. Cô tự hỏi anh có lo lắng không nhỉ nhưng cô đã dẹp đi suy nghĩ đó. Anh là đàn ông. Mà đàn ông thì lo lắng điều gì cơ chứ?

Ngoài kia là một buổi sáng tháng Ba đẹp trời. Thời tiết lý tưởng để đi hái trái cây. Isra mới cắt tỉa cây vả dựa sát vách tường nhà cô để chuẩn bị cho một mùa hè đơm bông. Bên cạnh cây vả là hai cây hạnh nhân mọc chéo bắt đầu ra hoa. Isra nhìn mắt Adam mở to khi anh ngưỡng mộ cảnh vật xung quanh. Hàng nho phủ kín ban công, từng ngón tay anh lần theo những cụm chồi nho sẽ nhú thành quả vào mùa hè. Nhìn vào vẻ mặt anh, cô tự hỏi liệu trước đây anh đã từng thấy cây nho hay chưa. Chắc không phải từ khi anh còn nhỏ. Cô muốn hỏi anh thật nhiều điều. Tại sao nhà anh lại rời Palestine và họ rời đi từ khi nào? Họ đến Mỹ bằng cách nào? Cô mở miệng, cố tìm từ ngữ nhưng chẳng thể nói nổi thành câu.

Có một chiếc xích đu bằng sắt ở giữa ban công. Adam đến đó ngồi và chờ cô ra cùng anh. Cô hít một hơi thật sâu khi ngồi xuống cạnh anh. Họ có thể nhìn thấy hai khu nghĩa địa từ chỗ họ ngồi, cả hai đều đổ nát và Isra

đỏ mặt khi cô nhận ra điều này. Cô mong Adam không vì thế mà đánh giá thấp cô. Cô cố gắng tìm sức mạnh trong những lời Yacob thường dạy cô: "Con người ta không quan trọng sống ở đâu, chỉ cần đó là nhà của con thì mãi mãi là nhà của con. Là nơi con được sống trong hòa bình trên mảnh đất của mình."*

Buổi sáng ấy thật tĩnh lặng. Họ cứ ngồi đó, tâm trí phiêu dạt giữa cảnh vật. Isra cảm thấy gợn gợn ở sống lưng. Cô không ngừng nghĩ về những vị thần len lỏi trong nghĩa trang và những đống hoang tàn. Từ bé, cô đã nghe vô số câu chuyện về những sinh vật siêu nhiên nhập hồn vào con người. Rất nhiều phụ nữ sống xung quanh đã thề là họ thấy ma quỷ hiện hình ở hai khu nghĩa trang. Isra lẩm nhẩm cầu nguyện. Cô tự hỏi liệu lần đầu tiên ngồi với người chồng của mình mà lại đối diện nghĩa trang thì có phải điềm gở không nhỉ.

Bên cạnh cô, Adam nhìn lơ đãng vào khoảng không phía trước. Anh đang nghĩ gì nhỉ? Tại sao anh không nói gì? Hay anh đang đợi cô lên tiếng trước? Chắc hẳn anh phải lên tiếng trước rồi! Cô nhớ lại những cuộc gặp gỡ giữa đàn ông và đàn bà mà cô đã đọc trong sách. Đầu tiên là lời giới thiệu, sau đó đến những câu chuyện riêng tư và từ đó tình cảm nảy nở. Đó là cách mà hai người yêu nhau. Hay chí ít, đó là cách mà chàng thủy thủ Sinbad đã phải lòng công chúa Shera trong *Nghìn lẻ một đêm*. Ngoại trừ việc phần lớn câu chuyện kể Shera là chim. Isra quyết định rằng cô thực tế hơn thế.

Adam quay lại nhìn cô. Cô nuốt nước bọt, chỉnh lại mép khăn trùm đầu. Ánh mắt anh ve vuốt những sợi tóc đen lộ ra ở phía dưới tấm khăn. Cô chợt nhận ra rằng anh chưa bao giờ thấy tóc cô. Cô đợi anh nói gì đó nhưng anh chỉ yên lặng nhìn. Mắt anh di chuyển lên xuống và đôi môi anh

bắt đầu hé mở. Có điều gì đó trong mắt anh làm cô bối rối. Một sự mãnh liệt. Hay điều gì khác? Trong cái nhìn của anh, cô thấy thấp thoáng những gì còn lại của cuộc đời mình chồng chất lên nhau như những trang sách. Giá như cô có thể lướt qua những trang sách ấy, để cô biết có những gì đang chờ ở phía trước.

Isra buông ánh nhìn của anh và hướng mắt cô về phía nghĩa địa. Có lẽ anh đang lo lắng gì chăng, cô tự nhủ với bản thân mình. Hay anh không thích mình? Cũng có lý. Dù gì thì cũng chưa có ai khen cô đẹp cả. Đôi mắt cô nhỏ và tối, quai hàm lại hơi góc cạnh. Đã có nhiều lần, mẹ chế nhạo cái nét sắc sảo của cô. Bà chê mũi cô nhọn và dài, trán lại quá lớn. Cô chắc Adam đang nhìn vào trán của cô. Cô kéo khăn trùm đầu xuống. Đáng nhẽ cô nên mang ra đây hộp sô-cô-la Mackintosh mà mẹ hay để dành cho những dịp đặc biệt. Hay là cô nên đi pha trà. Cô định mời anh ăn nho nhưng lại nhớ ra, nho vẫn chưa chín.

Khi cô quay lại về phía Adam, cô thấy đầu gối anh rung lên. Trong nháy mắt, anh tiến lại gần và hôn lên má cô.

Isra tát anh.

Vẫn còn sốc, cô chờ anh xin lỗi, hay khẽ khàng giải thích anh không có ý muốn hôn cô nhưng cơ thể anh không kìm chế được. Nhưng anh quay đi, chôn vùi ánh mắt về phía hai khu mộ.

Gắng gượng lắm, cô mới ép mình hướng mắt về phía nghĩa trang. Cô nghĩ, có lẽ có điều gì len lỏi ở giữa những ngôi mộ mà cô không thấy được, một bí mật nào đó có thể giải thích chuyện gì vừa xảy ra. Cô nhớ về câu chuyện trong *Nghìn lẻ một đêm*, khi mà nàng công chúa Shera muốn biến thành người để cưới chàng Sinbad. Isra không hiểu. Có ai lại muốn

sống cuộc đời của một người phụ nữ trong khi có thể biến thành chim cơ chứ?

"Anh ấy cố hôn con..." - Isra kể lại với mẹ sau khi Adam và gia đình anh đi về, cố tình nói khẽ để Yacob không nghe thấy.

"Ý con là sao, cậu ta cố hôn con á?"

"Anh ấy cố hôn con... và con tát anh ấy! Mẹ ơi, con xin lỗi! Mọi chuyện xảy ra nhanh quá, nên con cũng không biết làm gì khác." - Cô giấu bàn tay đang run lên của mình vào giữa hai đùi.

"Tốt!" - Mẹ lên tiếng sau một hồi lâu im lặng: "Phải giữ không để cậu ta chạm vào con cho đến khi cưới xin xong. Nhà mình không muốn gia đình người Mỹ kia đi khắp nơi bêu rếu rằng cha mẹ đã nuôi dạy một *sharmouta*. Đàn ông là thế, con biết đấy. Luôn luôn đổ lỗi cho phụ nữ." - Mẹ giơ ngón tay út của mình lên: "Không cho cậu ta cái gì, kể cả một ngón tay."

"Không, tất nhiên là không rồi ạ!"

"Danh dự của gia đình là tất cả. Phải đảm bảo là cậu ta không chạm vào con một lần nữa."

"Vâng, con sẽ làm như thế. Mẹ yên tâm!"

Ngày hôm sau, Adam và Isra đi xe buýt tới Jerusalem, đến Tổng Lãnh sự quán Hoa Kỳ, nơi mà mọi người nộp hồ sơ xin thị thực di dân. Isra lo lắng vì cô lại ở một mình với Adam nhưng cô cũng chẳng làm gì khác được. Yacob không đi cùng họ được bởi vì ông có *hawiya** và điều này khiến ông gặp nhiều khó khăn khi di chuyển đến Jerusalem. Isra cũng có *hawiya*, nhưng vì từ giờ, cô kết hôn với công dân Mỹ, cô sẽ gặp ít khó khăn hơn khi băng qua các trạm kiểm soát.

Những trạm kiểm soát là lý do mà Isra chưa bao giờ đến Jerusalem, cũng như các thành phố khác ở Palestine. Dưới sự khống chế của chính quyền Israel, người Palestine không thể đi lại trong những thành phố này mà không có giấy phép. Mỗi điểm kiểm soát trong hàng trăm trạm gác và rào chắn quân đội mà Israel xây dựng trên đất của Palestine đều yêu cầu giấy phép thông hành. Điều này hạn chế người Palestine di chuyển giữa các thành phố và nhiều khi, ngay cả trong chính thành phố của mình. Một số điểm kiểm soát quản lý bởi binh sĩ Israel được trang bị vũ trang kỹ lưỡng và che chắn bởi những hạm đội xe tăng; các điểm khác là những cánh cổng khóa trái khi binh sĩ không làm nhiệm vụ. Adam chửi thề mỗi khi họ phải dừng lại trước những hàng rào chắn. Anh phát bực bởi sự kiểm soát chặt chẽ của quân đội Israel và tình hình giao thông đông đúc. Từ nhưng gì cô học ở trường, Isra có thể hiểu đôi chút mỗi lần Adam nói chuyện bằng tiếng Anh với những sĩ quan người Israel khi anh đưa cho họ kiểm tra cuốn hộ chiếu Mỹ của mình và cô cảm thấy ấn tượng với khả năng ngôn ngữ của anh.

Cuối cùng thì họ cũng tới Lãnh sự quán nhưng vẫn phải đứng xếp hàng và chờ thêm vài tiếng đồng hồ nữa. Isra đứng đằng sau Adam, cúi đầu và chỉ hé miệng khi cô được hỏi đến. Nhưng Adam hiếm khi nói lời nào và cô tự hỏi, có phải anh vẫn giận vì bị cô tát hồi trên ban công hay không. Cô cân nhắc nói lời xin lỗi nhưng cô thầm nghĩ, mình chẳng làm gì sai để phải xin lỗi cả. Mặc dù họ đã ký hợp đồng hôn nhân theo truyền thống của người Hồi giáo, anh không có quyền gì để mà hôn cô như vậy cả, cho đến đêm mà họ chính thức thành hôn. Nhưng lời xin lỗi vẫn nán lại trên môi cô. Cô nhắc nhở bản thân mình phải ép nó xuống.

Tại cửa sổ chính của tòa Lãnh sự, họ được thông báo là Isra sẽ có thị thực trong mười ngày tới. Giờ thì, Yacob có thể bắt đầu lên kế hoạch tổ chức đám cưới, cô nghĩ khi họ dạo quanh Jerusalem sau đó. Đảo bước trên những con đường nhỏ hẹp của thành phố cổ kính, Isra cảm thấy choáng ngợp. Cô ngửi thấy mùi hoa cúc, cây xô thơm*, bạc hà và đậu lăng từ các bao tải đang mở được xếp trước một cửa hàng gia vị và hương thơm ngọt ngào của bánh *knafa** mới nướng từ một *dukan** gần đó. Cô thấy những cái lồng sắt nhốt thỏ và gà trước quầy bán thịt, vài cửa tiệm bày ra đủ thứ trang sức mạ vàng. Những người đàn ông có tuổi *hattas** bán những chiếc khăn quàng đầy màu sắc ở góc phố. Những người phụ nữ mặc đồ đen từ đầu đến chân rảo bước trên đường. Chỉ có vài người đội những chiếc khăn *hijab* có thêu họa tiết, mặc quần bó và đeo kính râm tròn. Những người còn lại không đội *hijab* và Isra biết họ là người Israel. Tiếng giày cao gót của họ gõ lách cách trên những vỉa hè không bằng phẳng. Những cậu thanh niên huýt sáo. Những chiếc xe hơi len lỏi qua từng con đường hẹp, bấm còi, để lại một vệt khói dầu ở phía sau. Binh lính Israel đi tuần trên phố, trên cơ thể mảnh khảnh của họ đeo những cây súng trường. Không khí đầy bụi bẩn và tiếng ồn.

Adam gọi bánh kẹp *falafel** từ một xe bán hàng rong gần nhà thờ Al-Aqsa cho bữa trưa. Khi họ ăn, Isra chăm chú ngắm nhìn mái vòm phủ vàng trên nóc nhà thờ trong sự thán phục.

"Em thấy có đẹp không?" - Adam hỏi, miệng nhồm nhoàm.

"Đẹp ạ!" - Isra trả lời: "Em chưa đến đây bao giờ."

Adam quay lại phía cô: "Thật không?"

Cô gật đầu.

"Tại sao?"

“Tại vì đến đây khó lắm ạ.”

“Anh đi lâu quá rồi, anh quên mất sống ở đây là như thế nào. Chúng ta có khi phải dừng ở nửa tá rào chắn các loại ấy nhỉ. Thật vô lý!”

“Anh đi khỏi Palestine khi nào?”

“Nhà anh đến New York năm 1976, khi anh mười sáu tuổi. Bố mẹ anh có quay về đây vài lần nhưng anh phải ở lại để trông nom cửa hàng *deli** của bố.” - Adam vừa nhai vừa kể.

“Anh đã vào trong nhà thờ bao giờ chưa?”

“Tất nhiên rồi. Nhiều là đằng khác. Hồi bé, anh nghĩ anh muốn trở thành một *imam**. Một tu sĩ, em biết đấy. Có mùa hè, anh dành cả tháng *Ramadan** ngủ trong nhà thờ này. Anh thuộc lòng cuốn kinh Qur’an.”

“Thật ư?”

“Thật.”

“Thế ở Mỹ anh làm gì? Anh có phải là tu sĩ không?”

“Không.”

“Thế anh làm gì?”

“Anh cũng có một cửa hàng *deli*.”

“Nhưng tại sao anh không trở thành một *imam*?' - Isra hỏi, cảm thấy bạo dạn hơn chút ít.

“Ở Mỹ, anh không làm thế được.”

“Ý anh là gì?”

“Bố cần anh giúp chăm lo công việc kinh doanh của gia đình. Anh phải từ bỏ ước muốn của mình.”

“À...” - Isra ngừng lại - “Em tưởng anh sẽ khác...”

“Tại sao lại khác?”

“Em vẫn cứ nghĩ...” - Cô ấp úng, cố gắng tìm từ ngữ tốt hơn.

“Nghĩ gì?”

“Em chỉ mặc định là anh sẽ được tự do.” Anh nhìn cô một cách hiếu kỳ.

“Anh biết đấy, vì anh là đàn ông.”

Adam không nói gì cả, anh cứ tiếp tục nhìn cô chằm chằm. Cuối cùng, anh nói: “Anh cảm thấy tự do!” rồi quay đi chỗ khác.

Khi họ ăn nốt phần bánh kẹp, Isra quan sát Adam một hồi. Cô không ngừng suy nghĩ về cái cách mà khuôn mặt anh đanh lại khi nhắc đến giấc mơ thời thơ ấu. Nụ cười gượng ép của anh. Cô mường tượng ra cảnh anh đứng trong nhà thờ giữa tháng *Ramadan*, dẫn đầu lời cầu nguyện *maghreb**, thuật lại những lời dạy trong kinh Qur’an với chất giọng khí thế, nhịp nhàng. Hình ảnh ấy chợt khiến cô mềm lòng khi nghĩ về cảnh anh phải làm việc đằng sau quầy thu ngân, tính tiền và chất hàng lên kệ trong lúc anh muốn lĩnh xướng lời cầu kinh. Và lần đầu tiên, khi ngồi cạnh anh, Isra nghĩ, có lẽ cuối cùng thì để yêu anh cùng không khó đến thế.

Isra dành buổi tối cuối cùng ở Birzeit để ngồi dựa lưng vào chiếc ghế kim loại mạ vàng. Môi cô tô son màu dâu tằm, làn da cô được che phủ bởi những lớp voan màu trắng, tóc cuốn cao, điểm kim tuyến. Xung quanh cô, những bức tường như quay vòng. Cô nhìn chúng cứ lớn dần lên cho đến khi cô cảm thấy mình như vô hình, rồi thu bé lại như thể muốn nghiền nát cô. Từng người phụ nữ trong những bộ quần áo sặc sỡ sắc màu đang nhảy múa xung quanh cô. Những đứa trẻ trốn vào trong góc nhà ăn bánh *baklava* và uống Pepsi. Tiếng nhạc lớn vang lên như tiếng pháo hoa. Mọi người reo hò, tay vỗ theo nhịp mà trái tim cô đang run lên. Cô gật đầu và mỉm cười

để cảm ơn những lời chúc mừng của họ nhưng từ sâu thẳm trong lòng, cô không chắc mình có thể kìm giữ nước mắt được bao lâu. Cô tự hỏi không biết những vị khách này có hiểu chuyện gì đang xảy ra. Liệu họ có nhận ra chỉ còn vài tiếng nữa là cô sẽ bước lên máy bay với một người đàn ông mà cô gần như không biết gì về anh ta để đến một đất nước mà văn hóa cũng chẳng phải của cô.

Adam ngồi bên cạnh cô. Anh mặc bộ vest đen nổi lên trên nền áo sơ mi trắng. Anh là người đàn ông duy nhất trong lễ đường. Những người khác có phòng riêng của họ, cách biệt khỏi những người phụ nữ đang nhảy múa. Kể cả em trai của Adam là Omar và Ali, người mà Isra mới gặp vài phút trước lễ cưới, cũng bị cấm. Cô không biết được họ bao nhiêu tuổi nhưng chắc độ đôi mươi. Cứ một lúc lại có một người đàn ông thò đầu qua lén nhìn những người phụ nữ trên sàn nhảy và một người phụ nữ sẽ nhắc anh ta phải ở yên trong khu vực dành cho đàn ông. Isra nhìn quanh phòng để tìm những đứa em của mình. Chúng còn quá bé để ngồi trong phòng của đàn ông và cô thấy chúng đang chạy nhảy ở góc xa của hội trường. Cô tự hỏi, liệu mình có bao giờ được gặp lại chúng nữa hay không.

Nếu hạnh phúc có thể đo đếm được bằng âm thanh, có lẽ trong căn phòng này, mẹ Adam là người hạnh phúc nhất. Fareeda là một người phụ nữ to lớn, vóc dáng rộng và Isra cảm giác cái sàn nhảy như lún xuống bởi sự hiện diện của bà. Bà mặc một chiếc áo choàng màu đỏ và đen, với những họa tiết phương Đông thêu trên tay áo và một chiếc thắt lưng đính tiền vàng quấn quanh cái vòng eo đầy đà của bà. Phấn *kohl** màu đen nhòe quanh viền mắt của bà. Bà hát theo từng bài hát đầy tự tin, tay xoay một chiếc gậy trắng dài trong không khí. Cứ tầm mỗi phút, bà lại đưa tay lên miệng và phát ra tiếng *zughreta**. Đứa con gái duy nhất của bà là Sarah,

trông khoảng tầm mười một tuổi, đang tung những cánh hồng lên sân khấu. Sarah là một phiên bản trẻ hơn, mảnh khảnh hơn của mẹ cô: Mắt hình hạnh nhân sẫm màu, những lọn tóc đen xoăn thả bồng bềnh, da ánh vàng lấp lánh như hạt lúa mì. Isra có thể mường tượng ra một Sarah phiên bản trưởng thành cũng ngồi như Isra đang ngồi bây giờ, vóc dáng mảnh khảnh của cô bị chôn vùi trong bộ váy cưới. Cô nhăn mặt khi nghĩ đến cảnh ấy.

Cô nhìn quanh tìm mẹ. Mẹ ngồi trong góc cuối hội trường, loay hoay với những ngón tay của mình. Từ khi lễ cưới bắt đầu đến giờ, bà vẫn chưa hề rời ghế. Hay có lẽ bà buồn quá nên không nhảy nổi nữa, Isra nghĩ. Hay bà sợ người khác hiểu nhầm. Hồi bé, Isra vẫn thường nghe nhiều người phụ nữ khác chê bai những bà mẹ của cô dâu ăn mừng quá náo nhiệt ở các đám cưới, như thể họ vui mừng vì cuối cùng cũng tống khứ được con gái mình đi vậy. Cô thầm hỏi, có khi nào trong lòng mẹ cũng đang mừng thầm vì sắp gả được cô đi hay không.

Adam nện xuống mặt trống *darbuka**. Giật mình, Isra rời mắt khỏi mẹ. Cô thấy Fareeda trao cho Adam cái gậy màu trắng và kéo anh xuống sàn nhảy. Anh nhảy với một tay cầm gậy, tay bên kia ôm trống. Âm nhạc ồn đến đinh cả tai. Những người phụ nữ xung quanh vỗ tay, mắt nhìn Isra đầy ganh tị như thể cô vừa giành lấy một thứ gì đó mà họ xứng đáng nhận được hơn. Cô có thể nghe thấy những gì họ đang nghĩ trong đầu. *Sao một cô gái trông nhạt nhòa thế này mà lại có được may mắn như vậy? Đáng ra phải là con gái của họ được đi Mỹ thì mới đúng*.

Sau đó là điệu nhảy đôi của Adam và Isra. Cô thực tình không biết phải làm sao. Dù mẹ vẫn hay ca thán về việc cô phải học nhảy khi đến các sự kiện, nói rằng như thế sẽ tốt cho hình ảnh của cô, rằng các bà mẹ chồng

tương lai để ý đến cô hơn nếu cô chịu bước lên sàn nhảy nhưng cô lại chưa bao giờ nghe theo bà. Cô không cảm thấy tự nhiên khi phải nhảy tự do trên sân khấu và thể hiện bản thân mình một cách công khai. Nhưng có vẻ Adam lại thấy hoàn toàn thoải mái. Anh nhảy lên bằng một chân, một tay buông sau lưng, tay kia vẫy chiếc gậy trong không khí. Với lá cờ Palestine quấn quanh cổ và chiếc mũ *tarboosh** bằng nhung đỏ trên đầu, Isra nghĩ, trông anh như một vị Sultan*.

"Dùng tay đi!" - Anh mở miệng.

Cô nâng cả hai tay lên trên eo, đu đưa cổ tay. Cô có thể thấy Fareeda đang gật đầu tỏ vẻ hài lòng. Một nhóm những người phụ nữ vây quanh họ, tay vẫy theo nhịp trống *darbuka*. Họ mặc áo choàng màu đỏ thêu họa tiết, với những đồng tiền vàng gắn vào hông. Một số người nâng những ngọn nến đang cháy lên. Những người khác thắp một cây nến lên mỗi ngón tay, đung đưa bàn tay của họ trong không khí dưới ánh nến lung linh. Một người phụ nữ còn đội cả vương miện có nến xếp thành hàng xung quanh, nhìn cứ cảm tưởng như đầu cô ta đang bốc lửa. Cả sàn nhảy sáng long lanh như đèn chùm.

Nhạc tắt. Adam nắm lấy khuỷu tay Isra và dẫn cô về phía sàn nhảy. Fareeda theo đằng sau, tay mang một chiếc giỏ màu trắng. Isra mong là cô có thể quay về chỗ ngồi của mình nhưng Adam dừng giữa sân khấu.

"Quay mặt về phía mọi người..." - Anh nói với cô.

Fareeda mở giỏ, để lộ ra vô số trang sức bằng vàng ở bên trong. Dưới đám đông rộ lên những tiếng "ô" và "à". Bà trao cho Adam từng món nữ trang và anh đeo những vật phẩm này lên người Isra. Isra nhìn tay anh chăm chú. Ngón tay anh dài và dày, còn cô cố để không tỏ ra vẻ lúng túng. Chẳng mấy chốc mà cổ cô đã nặng trĩu dây chuyền, những đồng xu vừa

dày vừa lạnh áp vào da cô. Những cái lắc tay thắt chặt cổ tay cô như những sợi dây thừng, hai đầu có hình như những con rắn. Đôi hoa tai hình đồng xu xuyên qua tai cô và những chiếc nhẫn che đi từng ngón tay của cô. Sau khi trưng ra hai mươi bảy món trang sức vàng, Fareeda tung cái rổ lên và phát ra thêm một tiếng *zughreta* nữa. Đám đông reo hò, còn Isra ngồi đó, ngay trước mặt họ, bao phủ bởi vàng, không cử động nổi, như một cô ma-nơ-canh đang được trưng bày.

Cô không biết điều gì đang chờ đợi mình ở phía trước và cũng chẳng thể làm gì để thay đổi được thực tế. Cô rùng mình khi nhận ra điều này. Nhưng những cảm giác này chỉ là nhất thời mà thôi, Isra tự nhủ với bản thân mình. Rồi sớm thôi, cô sẽ đặt chân đến nước Mỹ, xứ sở của sự tự do, nơi mà may chăng cô sẽ có được tình yêu như cô vẫn hằng mong ước và sống một cuộc đời tốt hơn mẹ cô. Isra mỉm cười khi nghĩ đến những viễn cảnh ấy. Và có lẽ, nếu thánh *Allah* ban tặng cho cô những đứa con gái, chúng cũng sẽ sống cuộc đời tốt hơn cô.

PHẦN I

Phần 1

Deya

(BROOKLYN)

Mùa đông năm 2008

Trong phòng ngủ, Deya Ra'ad đứng bên cửa sổ, ngón tay ấn vào tấm kính. Đó là một ngày tháng Mười Hai, tuyết rơi kín những dãy nhà gạch đỏ cũ kỹ, phủ mờ cả những thảm cỏ trước hiên, những hàng cây trụi lá nối dài trên vỉa hè và những chiếc xe ô tô đỗ song song phố Bảy Mươi Hai. Trong nhà, bên cạnh chồng sách, chỉ có chiếc áo choàng *kaftan* màu đỏ thẫm mang lại thêm chút sắc màu cho căn phòng. Bà của cô, Fareeda, đã may chiếc váy này. Bà còn thêu thêm cả những họa tiết màu vàng kim viền xung quanh cổ và tay áo, để dành cho những dịp đặc biệt như ngày hôm nay, khi có người cầu hôn cô cháu gái đang ngồi đợi trong phòng khách. Anh là người thứ tư đã ngỏ lời cầu hôn cô trong năm nay. Người thứ nhất hầu như không nói được chút tiếng Anh nào. Người thứ hai đã ly hôn. Người thứ ba cần thẻ xanh*. Deya mới mười tám tuổi, còn chưa học xong phổ thông nhưng ông bà của cô cho rằng, chẳng có lý do gì mà cô phải trì hoãn những thiên chức của mình từ lấy chồng, sinh con đến ổn định gia đình riêng.

Bỏ qua bộ váy choàng *kaftan*, cô quyết định luồn mình vào chiếc áo len màu xám và mặc quần jean xanh thay vào đó. Ba đứa em gái chúc cô may mắn, cô nở nụ cười tự trấn an khi rời phòng và bước lên lầu. Lần đầu có người cầu hôn, Deya xin được dẫn ba đứa em đi cùng. "Để một người đàn

ông xem mặt cả bốn chị em cùng một lúc là không phải đạo...” - Fareeda đáp lại: “Chị cả là phải lấy chồng trước.”

“Nhưng nếu cháu không muốn lấy chồng thì sao ạ?” - Deya hỏi bà: “Tại sao cả cuộc đời của cháu phải xoay quanh một người đàn ông?”

Fareeda chẳng buồn rời mắt khỏi tách cà phê đang uống dở để nhìn cô: “Bởi đó là cách để cháu làm mẹ và sinh con. Cứ than vãn đi nếu cháu muốn nhưng cháu sẽ làm gì với cuộc sống này nếu không có hôn nhân? Không có một gia đình?”

“Đây không phải là Palestine, *Teta** ơi. Chúng ta đang sống trên đất Mỹ. Phụ nữ ở đây có nhiều sự lựa chọn khác nhau.”

“Nhảm nhí!” - Fareeda nheo mắt nhìn chỗ bã cà phê Thổ Nhĩ Kỳ đóng cặn ở dưới đáy cốc - “Không kể chúng ta sống ở đâu, giữ gìn bản sắc văn hóa vẫn là quan trọng nhất. Tất cả những gì cháu cần quan tâm là tìm cho mình một người đàn ông tử tế và anh ta sẽ lo cho cháu.”

“Nhưng *Teta* ơi, còn nhiều con đường khác mà. Cháu không cần ai lo cho cháu nếu bà để cháu học đại học. Cháu có thể tự lo được cho bản thân mình.”

Cuối cùng thì Deya cũng khiến Fareeda ngẩng đầu lên. Bà lườm cô một cái sắc lịm. *“Majnoona**?! Cháu có điên không? Không được, không được rồi!” - Bà lắc đầu ngao ngán: “Quên chuyện học đại học đi. Ngoài ra, sẽ không có ai chịu lấy một cô gái với tấm bằng đại học cả.”

“Tại sao lại như thế ạ? Lẽ nào vì đàn ông chỉ muốn lấy một cô vợ đần để dễ sai khiến thôi sao?”

Fareeda thở dài: “Bởi vì mọi thứ vốn dĩ nó đã thế. Và nó luôn là như thế. Cháu hỏi ai, họ cũng sẽ trả lời vậy thôi. Với phụ nữ, hôn nhân là điều

quan trọng nhất."

Mỗi lần Deya nhớ lại cuộc trò chuyện này, cô lại tưởng tượng cuộc đời mình như một câu chuyện khác, với những diễn biến, những căng thẳng, mâu thuẫn, tất cả hướng tới một kết thúc có hậu, một kết thúc mà cô chưa thể nhìn thấy hết được. Cô vẫn hay làm thế này. Cô cảm thấy dễ thở hơn khi giả vờ rằng, cuộc đời mình là một điều gì đó hư cấu hơn là đối diện với sự hạn chế của thực tại. Trong trí tưởng tượng của cô, những điều đó có thể là vô hạn. Trong trí tưởng tượng của cô, cô là người nắm quyền kiểm soát.

Deya nhìn vào khoảng tối trên cầu thang một hồi lâu, trước khi lê từng bước lên tầng một, nơi mà ông bà của cô ở. Trong bếp, cô pha một ấm *ibrik** trà *chai*. Cô đổ trà bạc hà vào năm cái cốc thủy tinh và xếp chúng lên khay bạc. Khi bước vào hành lang, cô có thể nghe tiếng Fareeda chuyện trò trong phòng khách bằng tiếng Ả Rập: "Riêng khoản nấu ăn với dọn dẹp, con bé giỏi hơn hẳn tôi." Những tiếng tán thưởng vang lên trong không khí. Với ba chàng trai đã ngỏ lời trước đó, bà cũng nói những lời tương tự, chỉ có điều là chưa lần nào thành công. Họ đều xin rút lời cầu hôn sau khi gặp Deya. Mỗi lần Fareeda nhận ra sẽ chẳng có đám cưới nào cả, không *naseeb* cũng chẳng định mệnh, bà lại úp mặt vào lòng bàn tay và khóc dữ dội, một màn trình diễn đây kịch tính mà bà thường dựng lên để gây áp lực cho Deya và những đưa em gái cô, để họ phải vâng theo ý bà.

Deya bưng cái khay xuống sảnh, cố tránh nhìn vào hình ảnh mình đang phản chiếu trong gương. Gương mặt nhợt nhạt với đôi mắt đen như than chì và đôi môi màu quả vả, xen với những lọn tóc đen buông xuống vai. Những ngày này, dường như càng nhìn vào mặt mình trong gương, cô càng cảm thấy bản thân mình phản chiếu ít lại. Không phải lúc nào cô cũng cảm

thấy như thế này. Lần đầu tiên Fareeda nói với cô về chuyện lấy chồng, khi cô mới chỉ là một đứa trẻ, cô nghĩ âu đó cũng là chuyện thường tình. Hẳn đó cũng chỉ là một phân tất yếu của việc lớn lên và trở thành một người phụ nữ. Cô không hiểu trở thành một người phụ nữ là như thế nào. Cô chưa nhận ra rằng điều đó nghĩa là lấy một người đàn ông mà cô không hề hay biết và hôn nhân sẽ khởi đầu cũng như kết thúc mục đích sống của cô. Chỉ khi Deya lớn lên, cô mới thực sự nhận ra vị trí của mình trong cái cộng đồng này. Cô học được rằng, cô phải sống theo một cách nhất định, phải tuân theo những luật lệ nhất định và rằng, là một người phụ nữ, cô sẽ không bao giờ có quyền làm chủ cuộc sống của chính mình.

Cô giả bộ tươi cười và bước vào phòng khách. Căn phòng lờ mờ, cửa sổ được che kín bởi những tấm rèm cửa dày màu đỏ mà Fareeda đã dệt cho tiệp màu với bộ ghế sofa màu đỏ tía. Ông bà cô ngồi một bên, khách ngồi một bên và Deya đặt một lọ đường trên cái bàn cà phê ở chính giữa. Cô buông ánh nhìn xuống đất, hướng về phía cái thảm mà ông bà đã sở hữu từ khi họ di cư sang Mỹ. Có một họa tiết được chạm nổi trên các cạnh: Những đồng tiền vàng không có bắt đầu cũng chẳng có kết thúc, cuốn lại với nhau trong những vòng tròn lặp lại không ngừng. Deya không chắc là những họa tiết này bỗng trở nên lớn hơn hay cô cảm thấy mình nhỏ bé hơn. Mắt cô cứ bám theo chúng và đâu cô bắt đầu quay cuồng.

Chàng trai cầu hôn cô ngước lên khi cô lại gần anh, nhìn cô qua hơi nước bạc hà. Cô mời anh uống *chai* mà không nhìn về phía anh, trong khi nhận ra ánh mắt bủa vây của anh. Ba mẹ anh và ông bà cô cũng đang nhìn chằm chằm về phía cô. Năm cặp mắt đào sâu vào cô. Họ đã thấy gì? Cái bóng của một con người đang đảo quanh căn phòng? Có khi họ cũng chẳng thấy điều đó. Có khi họ chẳng thấy gì cả, cái khay đang tự phục vụ, trôi dạt

từ phía người này sang người khác, cho đến khi cái ấm trà trở nên rỗng không.

Cô nghĩ về cha mẹ mình. Họ sẽ cảm thấy thế nào nếu giờ họ đang có mặt ở đây với cô? Liệu họ có mỉm cười khi nghĩ về cô trong bộ dạng sau tấm voan trắng? Liệu họ có giục cô đi theo con đường của họ như ông bà cô đã làm? Cô nhắm mắt, cố tìm họ trong tiềm thức nhưng cô chẳng thấy gì cả.

Ông nội bỗng quay về phía cô và hắng giọng: "Hay là hai đứa vào trong bếp ngồi trò chuyện với nhau thử xem sao?" - Khaled lên tiếng: "Như thế thì các cháu sẽ hiểu thêm được về nhau." Ngồi bên cạnh ông, Fareeda nhìn Deya đầy lo lắng. Trên gương mặt bà dường như đang hiện lên một thông điệp: *Cười nào Deya. Làm ơn hãy xử sự như một người bình thường. Đừng có dọa nốt anh chàng này nữa.*

Deya nhớ về chàng trai cuối cùng đã xin rút lời cầu hôn với cô. Anh nói với ông bà cô rằng cô quá xấc xược, lại hay dò hỏi. Cô không phải là một người phụ nữ Ả Rập đúng mực. Nhưng ông bà cô đã mong đợi điều gì khi họ đặt chân đến đất nước này? Rằng con cháu họ cũng sẽ là người Ả Rập một trăm phần trăm? Rằng văn hóa của họ sẽ không bị pha tạp? Nếu con người cô chưa đủ Ả Rập thì đó cũng không phải là lỗi của cô. Cô sống cả cuộc đời đứng giữa hai nền văn hóa. Cô chẳng phải người Ả Rập cũng chẳng phải người Mỹ. Cô không thuộc về đâu cả. Cô không biết mình là ai nữa.

Deya thở dài rồi nhìn vào mắt chàng trai: "Đi theo tôi."

Cô quan sát anh khi họ ngồi xuống, mặt đối mặt, cách nhau một cái bàn ăn. Anh cao, mập mạp, râu cạo sát. Mái tóc màu hạt hồ đào của anh được rẽ sang một bên và chải ngược lại phía sau khuôn mặt. Trông ưa nhìn hơn

mấy chằng trai trước, Deya nghĩ. Anh mở miệng ra như định nói nhưng cuối cùng lại chẳng thốt lên câu gì. Rồi sau vài phút im lặng, anh hắng giọng và nói: "Tôi tên là Nasser."

Cô kẹp những ngón tay vào giữa đùi, cố gắng tỏ ra bình thường: "Tôi tên là Deya."

Rồi lại thêm một khoảng lặng.

"Tôi, uhm..." - Anh ngập ngừng - "Tôi hai mươi tư tuổi. Tôi vừa học vừa làm việc tại một cửa hàng tiện lợi với ba tôi. Tôi đang học để trở thành bác sĩ."

Cô nở một nụ cười chậm chạp, miễn cưỡng. Từ cái nhìn háo hức trên khuôn mặt anh, cô có thể đoán được là anh đang mong cô làm điều mà anh đã làm - thuật lại một miêu tả mơ hồ nào đó, tổng hợp những đặc tính của con người cô, gói gọn lại trong một dòng. Thấy cô không nói gì, anh nhắc lại lần nữa: "Vậy, em làm gì?"

Cũng không khó để cô nhận ra rằng anh chỉ cố tỏ ra lịch sự mà thôi. Cả hai đều biết một cô gái Ả Rập tuổi teen thì có việc gì để làm cơ chứ. Vâng, ngoại trừ bếp núc, dọn dẹp và bắt kịp những tập phim truyền hình sướt mướt của Thổ Nhĩ Kỳ. Có lẽ, bà của cô và những đứa em sẽ làm nhiều thứ hơn nếu nhà cô vẫn sống ở Palestine, xung quanh toàn những người giống họ. Nhưng ở đây, giữa Brooklyn, tất cả những gì Fareeda có thể làm là bao bọc các cô ở nhà và cầu nguyện rằng, những đứa cháu gái của mình sẽ ngoan. Thuần khiết, nguyên chất, Ả Rập.

"Em cũng không có làm gì nhiều lắm." - Deya nói.

"Em chắc hẳn phải làm cái gì chứ. Em có sở thích nào không?"

"Em thích đọc sách."

“Em thích đọc gì?”

“Gì cũng được. Sách gì với em không quan trọng lắm, em sẽ đọc tất. Tin em đi, em có thời gian.”

“Và tại sao lại thế?” - Anh hỏi, mày nhíu lại.

“Bà em không cho phép bọn em làm cái gì cả. Bà còn không thích em đọc sách nữa kìa.”

“Tại sao không?”

“Vì bà nghĩ sách vở có ảnh hưởng xấu.”

“Ồ.” - Anh đỏ mặt, cuối cùng cũng đã hiểu ra vấn đề- “Mẹ anh nói, em đi học ở trường nữ sinh Hồi giáo. Em học đến năm mấy rồi?”

“Cuối cấp rồi ạ.”

Lại thêm một khoảng lặng nữa. Anh dịch chuyển chỗ ngồi của mình. Điều gì đó trong sự lo lắng của anh khiến cô cảm thấy dịu lại và thả lỏng vai của mình.

“Em có muốn đi học đại học không?” - Nasser hỏi.

Deya quan sát sắc mặt anh. Chưa ai từng hỏi cô câu này như cái cách mà anh đã hỏi. Thông thường nó nghe như một lời đe dọa và nếu cô trả lời là *có*, một quả cân sẽ dịch chuyển trên cái cán cân của tự nhiên.

Như thể đó là điều tồi tệ nhất mà một cô gái có thể mong muốn vậy.

“Có ạ!” - Cô nói - “Em thích đi học!”

Anh cười: “Thật đáng ghen tị. Anh chưa bao giờ là một học sinh giỏi cả.”

Cô nhìn anh chăm chú: “Vậy anh có lo phiền không?”

“Phiền gì cơ?”

“Phiền vì em muốn đi học đại học ấy.”

“Không! Tại sao anh lại thấy phiền cơ chứ?”

Deya quan sát anh từng chút một, không chắc mình có thể tin những lời anh nói. Có khi anh chỉ giả vờ là mình không quan tâm để khiến cô tin rằng anh khác với những người đã cầu hôn cô trước đó, rằng anh cởi mở, tân tiến hơn. Anh có thể nói cho cô chính xác những gì anh nghĩ là cô muốn nghe.

Cô chỉnh lại tư thế ngồi, cố gắng lảng tránh câu hỏi của anh. Thay vào đó, cô hỏi: “Tại sao anh phải là một học sinh giỏi?”

“Anh chưa bao giờ thực sự hứng thú với việc học hành cả...” - Anh nói: “Nhưng ba mẹ anh cứ khăng khăng là anh phải thi vào trường Y sau khi học xong đại học*. Họ muốn anh trở thành bác sĩ.”

“Nhưng anh có muốn trở thành bác sĩ không?”

Nasser cười: “Chắc là không! Anh thà quản lý công việc buôn bán của gia đình và có khi một ngày nào đó, anh có thể mở một cửa hàng của riêng anh nữa.”

“Anh có nói với họ như thế không?”

“Anh có chứ. Nhưng họ nói anh phải đi học đại học, giả dụ nếu không học Y, thì cũng phải học luật hoặc kỹ sư.”

Deya nhìn anh. Cô chưa bao giờ cảm thấy gì ngoài tức giận hoặc phiền hà trong những buổi sắp xếp như thế này. Một người đàn ông đã dành cả buổi nói chuyện để khoe với cô rằng anh ta kiếm được nhiều tiền như thế nào ở trạm xăng; một người khác lại cố hỏi dò về việc học hành của cô, rằng liệu cô có định ở nhà và chăm con không hay cô có muốn tiếp tục đội

khăn *hijab*, ngay cả khi nó không còn là một phần đồng phục bắt buộc ở trường.

Dù thế đi nữa, Deya vẫn có những băn khoăn của riêng mình. *Anh sẽ làm gì tôi nếu chúng ta cưới nhau? Anh có để tôi theo đuổi những giấc mơ của mình? Liệu anh có bỏ tôi ở nhà một mình nuôi con trong khi anh đi làm? Liệu anh có yêu tôi? Liệu anh có muốn sở hữu tôi? Liệu anh có đánh tôi?* Cô có thể hỏi những câu hỏi đó nhưng cô biết rằng người ta sẽ chỉ trả lời những gì cô muốn nghe mà thôi. Rằng để hiểu một người nào đó, cô phải nghe ra cả những lời họ không nói và phải tìm hiểu họ thật kỹ càng.

"Tại sao em lại nhìn anh như vậy?" - Nasser hỏi.

"Không có gì, chỉ là..." - Cô nhìn xuống những ngón tay của mình - "Em ngạc nhiên là ba mẹ anh bắt anh phải đi học đại học. Em cứ tưởng họ để anh tự đưa ra sự lựa chọn của riêng mình."

"Điều gì khiến em nghĩ thế?"

"Anh biết đấy..." - Cô nhìn vào mắt anh - "Vì anh là một người đàn ông."

Nasser nhìn cô tò mò: "Có phải đó là những gì em nghĩ? Rằng anh muốn làm gì cũng được vì anh là đàn ông?"

"Đó là thế giới mà chúng ta đang sống."

Anh nghiêng người về phía trước, tay đặt lên bàn. Deya nhận ra đây là khoảng cách gần nhất mà cô từng ngồi với một người đàn ông nên cô lùi ghế lại, hai tay giấu vào giữa đùi.

"Em là một cô gái kỳ lạ!" - Nasser nói.

Cô có thể cảm thấy mặt mình đang đỏ bừng lên và cô nhìn sang chỗ khác: "Anh đừng để bà em nghe thấy anh nói thế."

“Tại sao không? Ý anh, đó là một lời khen.”

“Nhưng mà bà em sẽ không nhìn theo hướng đó.”

Lại thêm một khoảng lặng nữa giữa hai người và Nasser với lấy tách trà của mình. “Thế thì...” - Anh nói, sau khi nhấp một ngụm trà: “Em tưởng tượng cuộc sống của mình sẽ ra sao trong tương lai?”

“Ý anh là gì?”

“Em muốn làm gì, Deya Ra’ad?”

Cô không thể nhịn nổi cười. Như thể những gì cô muốn có chút trọng lượng nào đó vậy. Như thể cô có quyền quyết định. Nếu cô có quyền quyết định, cô sẽ hoãn việc cưới thêm một thập kỷ nữa. Cô sẽ đăng ký một chương trình du học nào đó, nhập học và chuyển tới sống ở châu Âu, có thể là Oxford chăng, dành cả ngày ở những quán cà phê hoặc trong thư viện, một tay cầm sách và tay kia cầm bút. Cô sẽ trở thành một nhà văn, giúp mọi người hiểu về thế giới này hơn qua những câu chuyện. Nhưng cô đâu có quyền quyết định. Ông bà cấm cô đi học đại học trước khi kết hôn và cô không dám thách thức họ vì cô không muốn hủy hoại danh tiếng của mình trong cộng đồng người Hồi giáo ở đây. Hay tệ hơn, cô sẽ bị từ mặt và bị cấm gặp các em của mình, dù cho đây là tổ ấm, là gia đình duy nhất mà cô có. Bằng cách này hay cách khác, cô đã bị bỏ rơi và cảm thấy cô đơn; cô sẽ không thể chịu đựng nổi nếu như mất đi gốc rễ còn lại cuối cùng của mình. Cô sợ cái cuộc sống mà ông bà đã vạch sẵn cho cô nhưng lại càng sợ sự vô định và những gì cô không biết. Thế nên, cô giấu đi những giấc mơ của mình và làm những gì cô được bảo.

“Em chỉ muốn được hạnh phúc...” - Cô nói với Nasser: “...vậy thôi!”

“Chà, thế thì cũng đơn giản.”

“Thật không?” - Cô nhìn vào mắt anh: “Nếu như vậy, tại sao em chưa bao giờ được thấy nó?”

“Anh chắc là em đã thấy rồi. Ông bà em cũng hạnh phúc đấy chứ.”

Deya cố không đảo mắt vì cô cảm thấy nhàm chán trước những sự sáo rỗng này. "*Teta* dành cả ngày để than thở về cuộc đời và những đứa con đã bỏ rơi bà, còn *Seedo** thì hiếm có khi nào ở nhà. Tin em đi. Họ đáng thương lắm.”

Nasser lắc đầu: “Có khi nào em đang phán xét họ gay gắt quá không?”

“Tại sao? Ba mẹ anh có hạnh phúc không?”

“Tất nhiên là họ có rồi.”

“Họ có yêu thương nhau không?”

“Tất nhiên là họ yêu nhau rồi. Họ đã kết hôn được hơn ba mươi năm rồi.”

“Điều đó chẳng có nghĩa gì cả...” - Deya chế giễu: “Ông bà em kết hôn được hơn năm mươi năm rồi và họ không chịu nổi việc nhìn thấy nhau mỗi ngày.”

Nasser không nói gì cả. Nhìn biểu cảm trên khuôn mặt anh, Deya biết rằng anh cảm thấy khó chịu với sự bi quan của mình. Nhưng thay vào đó, cô nên nói gì với anh bây giờ? Hay là cô nên nói dối chăng? Cô cảm thấy bị ép sống một cuộc sống mà cô không muốn đã là quá đủ rồi. Liệu cô có nên bắt đầu một cuộc hôn nhân với những lời nói dối? Khi nào thì nó mới kết thúc?

Cuối cùng thì Nasser cũng hắng giọng: “Em biết đấy...” - Anh nói: “Chỉ vì em không thấy hạnh phúc ở ông bà em không có nghĩa là họ không hạnh phúc. Mỗi người cảm thấy hạnh phúc một cách khác nhau. Ví dụ như

mẹ anh chẳng hạn, bà coi trọng gia đình hơn tất cả mọi thứ. Chừng nào bà còn thấy ba anh và các con, chừng ấy bà cảm thấy hạnh phúc. Nhưng tất nhiên không phải ai cũng cần có gia đình. Ngươi cần tiền, người lại cần sự sẻ chia, thấu hiểu. Tất cả mọi người đều khác nhau."

"Vậy anh cần gì?" - Deya hỏi.

"Gì cơ?"

"Anh cần gì để cảm thấy hạnh phúc?"

Nasser cắn môi: "Có lẽ là một sự yên ổn về mặt tài chính."

"Tiền?"

"Không, không hẳn là tiền!" - Anh dừng lại - "Anh muốn có một sự nghiệp ổn định và sống một cách thoải mái, may ra còn có thể nghỉ hưu sớm nữa."

Cô đảo mắt: "Công việc, tiền, giống nhau cả thôi."

"Có lẽ thế..." - Anh nói, mặt ửng đỏ: "Mà tại sao nhỉ. Còn em, nếu là em, em sẽ trả lời thế nào?"

"Không có gì cả!"

"Thật không công bằng. Em phải trả lời câu hỏi chứ. Điều gì sẽ khiến em hạnh phúc?"

"Không có gì cả! Không điều gì có thể khiến em hạnh phúc."

Anh chớp mắt: "Ý em là gì, không có gì ư? Phải có điều gì khiến em thấy hạnh phúc chứ."

Cô nhìn sang phía cửa sổ, cảm thấy ánh mắt anh vẫn đang dõi theo cô: "Em không tin vào hạnh phúc."

"Điều đó không đúng sự thật. Có lẽ là em chưa tìm thấy nó mà thôi."

“Đó là sự thật!”

“Có phải vì...” Anh ngừng lại - “Có phải em nghĩ thế vì chuyện của cha mẹ em hay không?”

Cô có thể cảm thấy anh đang cố gắng để bắt gặp ánh mắt của cô nhưng cô giữ chúng cố định trên cửa sổ. “Không!” - Cô nói dối: “Không phải vì họ!”

“Vậy tại sao em lại không tin vào hạnh phúc?”

Anh sẽ không bao giờ hiểu, kể cả khi cô cố giải thích. Cô quay lại về phía anh: “Chỉ là em không tin vào nó, thế thôi.”

Anh nhìn cô với vẻ mặt ủ rũ. Cô tự hỏi anh đã thấy gì và liệu anh có biết nếu anh mở lồng ngực của cô ra, phía sau khung xương sườn, anh sẽ không tìm thấy gì ngoài một nắm tay đã thối rữa và một đống bùn.

“Anh không nghĩ là em thực sự nghĩ như thế...” - Cuối cùng anh nói, nhìn cô mỉm cười: “Em có biết anh nghĩ gì không?”

“Nghĩ gì cơ ạ?”

“Anh nghĩ em chỉ đang giả vờ thử phản ứng của anh. Em chỉ muốn dọa xem anh có chạy mất dép hay không mà thôi.”

“Một giả thuyết thú vị.”

“Nhưng anh nghĩ nó đúng đấy chứ. Anh cá là em làm thế này nhiều lần rồi.”

“Làm gì cơ ạ?”

“Đẩy mọi người ra xa để họ không thể làm tổn thương em.”

Cô nhìn đi chỗ khác.

“Thực ra thì cũng không sao cả. Em không phải thừa nhận điều đó.”

“Chẳng có gì để em phải thừa nhận ở đây hết.”

“Ổn thôi! Nhưng anh có thể nói với em một điều được không?”

Cô quay lại về phía anh.

“Anh sẽ không làm tổn thương em đâu, anh hứa.”

Cô gượng cười, ước rằng mình có thể tin được anh. Nhưng cô không nghĩ là mình biết phải làm thế nào.

Fareeda lao vội vào bếp ngay sau khi Nasser đi, đôi mắt hạnh nhân của bà mở to với những câu hỏi: Liệu Deya có thích anh ta hay không? Liệu con bé có nghĩ là anh ta thích con bé hay không? Liệu con bé có chịu chấp nhận lời cầu hôn hay không? Deya đã nói không với vài lời cầu hôn trước đó rồi, câu trả lời đó như thể đã chín trên đầu lưỡi cô vậy. Nhưng hầu hết là các chàng trai đến cầu hôn xin rút lại lời đề nghị của mình trước. Phải vào những lần như thế, khi cha mẹ nhà bên họ lịch sự thông báo rằng đám cưới sẽ không thành, là Fareeda lại khóc và tự tát vào mặt mình, rồi bà càng ngày càng trở nên cố chấp hơn. Thêm một vài cuộc gọi nữa và tới cuối tuần đó, bà đã tìm thấy một chàng “phò mã” mới.

Nhưng lần này thì khác. “Đấy nhìn xem, lần này cháu không dọa cậu ấy chạy đi mất...” - Fareeda đứng ở cửa bếp, nói với một nụ cười nở đến tận mang tai. Bà mặc chiếc váy màu đỏ cam mà bà thường diện mỗi lần có người đến hỏi cưới cháu bà, quanh đầu quấn khăn màu kem nới lỏng. Bà tiến lại gần hơn: “Ba mẹ cậu ấy nói rằng họ muốn sớm qua thăm lại nhà mình lần nữa. Cháu nghĩ thế nào? Cháu có thích Nasser không? Bà bảo họ là có nhé?”

“Cháu không biết...” - Deya nói, ném cái giẻ ướt sang phía bên kia bàn ăn: “Cháu cần thời gian để nghĩ về việc này.”

“Nghĩ? Có cái gì để mà suy nghĩ cơ chứ? Đáng ra, cháu nên cảm thấy may mắn khi còn có một sự lựa chọn mới đúng. Không phải cô gái nào cũng may mắn vậy đâu - Riêng bà thì chắc chắn là không rồi.”

“Đây không phải là một sự lựa chọn...” - Deya lẩm bẩm.

“Sao lại không chứ, tất nhiên nó là như thế rồi!” - Fareeda quét ngón tay qua mặt bàn để kiểm tra xem nó đã sạch hay chưa - “Cha mẹ của bà chưa bao giờ hỏi xem bà có muốn lấy ông cháu hay không? Các cụ chỉ bảo bà là phải làm cái gì và bà nghe theo vậy thôi.”

“Cháu thì cháu chẳng có cha mẹ...” - Deya nói - “...Hay cô, dì, chú, bác hay bất kỳ ai ngoài em cháu cả.”

“Vớ vẩn! Cháu có ông bà!” - Fareeda nói, mặc dù bà chẳng buồn nhìn vào mắt cô.

Ông bà Deya đã nuôi Deya và ba đứa em cô từ khi cô mới tám tuổi. Suốt nhiều năm, chỉ có sáu người bọn họ sống như vậy, chứ không phải cả một đại gia đình như vẫn thấy trong các hộ gia đình Ả Rập khác. Từ bé đến lớn, Deya vẫn thường cảm thấy nỗi cô đơn châm chích đâu đó trong mình nhưng đau nhất là vào mỗi dịp Eid* khi mà bốn chị em cô sẽ ngồi ở nhà và biết rằng không có ai đến thăm họ trong ngày lễ quan trọng nhất này. Bạn cùng lớp của cô sẽ khoe khoang về những lễ hội mà họ tham dự, những thành viên trong gia đình cho họ quà và tiền, trong khi Deya chỉ biết gượng cười, giả bộ rằng cô và mấy đứa em cô cũng có được những niềm vui như thế. Rằng họ cũng có những người cô, dì, chú, bác yêu thương họ. Rằng họ cũng có một gia đình. Nhưng cô không biết một gia đình có nghĩa là như thế nào. Tất cả những gì họ có là ông bà, những người nuôi dạy họ vì nghĩa vụ và vì lẫn nhau.

“Nasser sẽ là một người chồng tốt...” - Fareeda nói: “Một ngày không xa, cậu ấy sẽ trở thành bác sĩ. Cậu ấy sẽ có khả năng chu cấp cho cháu tất cả những gì cháu muốn. Cháu sẽ là một đứa ngốc nếu cháu từ chối cậu ta. Những lời cầu hôn như thế này không phải ngày nào cũng đến đâu.”

“Nhưng cháu mới có mười tám tuổi thôi, *Teta*. Cháu chưa cảm thấy sẵn sàng để lấy chồng.”

“Cháu cứ làm như bà bán cháu đi làm nô lệ không bằng. Tất cả những bà mẹ mà bà biết đều chuẩn bị cho con gái mình đi lấy chồng. Nào, nói bà nghe xem cháu có biết ai mà mẹ họ không làm y chang thế này không?

Deya thở dài. Bà cô nói đúng. Hầu hết bạn cùng lớp với cô đi xem mặt vài người đàn ông mỗi tháng nhưng có vẻ như không ai thấy phiền hà gì chuyện đó cả. Họ trang điểm và tỉa gọn lông mày, như thể họ rất hào hứng để được gặp người đàn ông sẽ “xúc” họ đi. Một số người đã đính hôn rồi, cố gắng cuốn gói năm học phổ thông cuối cùng như thể bị ép buộc vậy. Như thể họ tìm thấy ở hôn nhân một viễn cảnh đầy viên mãn mà không có sự giáo dục nào có thể so sánh được. Deya thường nhìn họ và tự hỏi: *Chẳng lẽ họ không muốn gì hơn thế ư? Phải có điều gì nhiều hơn thế chứ*. Nhưng rồi những suy nghĩ của cô sẽ xê dịch và sự bất định sẽ xuất hiện. Cô bắt đầu nghĩ rằng có khi nào họ đúng không? Có khi nào hôn nhân là câu trả lời cho tất cả?

Fareeda tiến lại gần về phía cô, lắc đầu: “Tại sao cháu lại cứ khó khăn như thế nhỉ. Cháu còn muốn gì hơn nữa?”

Deya nhìn vào mắt bà: “Cháu đã nói với bà rồi! Cháu muốn đi học đại học!”

“Ôi lạy thánh *Allah*...” - Bà rút ra từng lời: “Lại nữa! Bà phải bảo cháu bao nhiêu lần đây? Ở cái nhà này sẽ không có chuyện cháu đi học đại học.

Nếu chồng cháu đồng ý cho cháu học tiếp *sau khi* kết hôn, đó là quyền quyết định của cậu ấy. Nhưng trách nhiệm của bà là phải đảm bảo cho tương lai của các cháu bằng cách gả cháu và các em cháu cho những chàng trai tốt."

"Nhưng tại sao bà không đảm bảo tương lai của cháu bằng cách để cháu đi học đại học? Tại sao bà lại để một người đàn ông lạ mặt định đoạt số phận của cháu? Nhỡ anh ta lại giống như bố thì sao? Nhỡ..."

"Đừng nói thêm một *lời* nào nữa..." - Fareeda nói, môi trên của bà mấp máy: "Đã bao nhiêu lần bà nói với cháu là không được nhắc đến cha mẹ cháu trong cái nhà này?" Nét mặt Fareeda nhìn như thể bà muốn tát cô đến nơi. Nhưng đó là sự thật. Những gì cô thấy từ mẹ mình trước đó đã đủ để cô biết rằng đó không phải là cuộc sống mà cô muốn.

"Cháu sợ lắm, *Teta* ơi!" Deya thì thầm: "Cháu không muốn lấy người mà cháu không biết."

"Sắp đặt hôn nhân là truyền thống của chúng ta..." - Fareeda nói: "Chỉ vì chúng ta sống ở Mỹ không có nghĩa là chúng ta sẽ thay đổi mọi thứ." Bà lắc đầu, với lấy ấm trà bên trong tủ: "Nếu cháu cứ tiếp tục từ chối những lời hỏi cưới, rồi sớm muộn cũng có ngày cháu già đi, lúc đó thì không ai muốn lấy cháu nữa và cháu sẽ dành cả cuộc đời còn lại sống trong căn nhà này với ta." Bà bắt gặp ánh nhìn của Deya. "Cháu đã thấy những đứa con gái không vâng lời cha mẹ chúng rồi đấy, nhất quyết không kết hôn, hay tệ hơn, còn dám ly dị chồng và nhìn chúng bây giờ mà xem! Sống cùng dưới một mái nhà với cha mẹ, cái đầu lúc nào cũng treo lủng lẳng trong sự xấu hổ. Cháu muốn như thế sao?"

Deya nhìn đi chỗ khác.

“Nghe này, Deya...” - Giọng Fareeda mềm xuống: “Bà không bắt cháu phải cưới Nasser ngay ngày mai. Cháu chỉ cần ngồi với cậu ta thêm lần nữa để hiểu hơn về cậu ta thôi nhé.”

Deya ghét phải thú nhận rằng Fareeda nói đúng nhưng cô thấy bản thân mình đang tự xem xét lại. Có lẽ giờ cũng là lúc để cô kết hôn. Có lẽ cô nên nhận lời cầu hôn của Nasser, ở lại nhà Fareeda thì cô cũng chẳng có tương lai gì. Cô còn chẳng thể đi đến cửa hàng tạp hóa mà không có sự giám sát. *Phụ nữ khác đàn ông,* Fareeda luôn nói. Bên cạnh đó, Nasser cũng có vẻ tử tế. Tốt hơn những người đàn ông khác mà cô đã gặp trong mấy tháng vừa rồi. Nếu không phải anh thì là ai đây? Cuối cùng thì cô vẫn sẽ phải nói lời đồng ý với một ai đó. Cô không thể cứ từ chối mãi được. Trừ khi cô muốn hủy hoại danh tiếng của mình và các em. Cô có thể nghe thấy tiếng những người hàng xóm xì xào ở trong đầu. *Con bé đó là đồ hư hỏng. Nó không đáng để được tôn trọng. Phải có điều gì đấy không ổn với nó rồi.*

Deya đồng ý. Có điều gì đấy không ổn ở cô. Cô không thể ngừng suy nghĩ, không thể đưa ra quyết định.

“Vâng!” - Cô nói: “Được thôi ạ!”

Mắt Fareeda mở to: “Thật không?”

“Cháu sẽ gặp anh ấy thêm một lần nữa. Với một điều kiện...”

“Điều kiện gì?”

“Cháu sẽ không rời Brooklyn đâu.”

“Đừng lo!” - Fareeda cố nặn ra một nụ cười: “Cậu ấy sống ở ngay đây, cạnh công viên Sunset. Bà biết cháu muốn ở gần với các em.”

“Bà ơi, đến lúc các em cháu phải lấy chồng, bà làm ơn để chúng nó lấy chồng trong Brooklyn thôi được không?” - Cô nói nhỏ nhẹ, hy vọng khơi

gợi được chút đồng cảm: "Bà có thể đảm bảo là chúng cháu sẽ ở gần nhau được không? Làm ơn đi bà!"

Fareeda gật đầu. Deya nghĩ rằng mình đã thấy khóe mắt bà ướt. Cảnh tượng này khác với những gì cô thường thấy. Nhưng Fareeda nhìn sang chỗ khác, ngón tay bà xoắn lấy bộ váy ngủ.

"Tất nhiên rồi!" - Fareeda nói: "Đó là điều tối thiểu mà bà có thể làm cho các cháu."

Fareeda có thể cấm Deya nói về cha mẹ cô nhưng bà không thể xóa đi những ký ức trong cô. Deya nhớ như in ngày mà cô biết Adam và Isra đã qua đời. Lúc ấy cô mới bảy tuổi. Đó là ngày mùa thu sáng sủa nhưng Deya thấy bầu trời biến thành một màu bạc xỉn qua cửa sổ phòng ngủ của mình. Fareeda đã kịp dọn dẹp xong *sufra* sau bữa tối, rửa bát đĩa và mặc bộ váy ngủ vào trước khi xuống tầng hầm, nơi chị em Deya sống cùng với cha mẹ. Deya biết có chuyện gì đó bất trắc ngay giây phút cô thấy bà nội xuất hiện trước ngưỡng cửa. Cô không nhớ nổi lần cuối Fareeda ở dưới tầng hầm là khi nào.

Fareeda đến kiểm tra xem Amal, đứa bé nhất trong bốn chị em, đã ngủ yên trong cũi hay chưa, trước khi ngồi xuống mép giường của Deya và hai đứa em của cô.

"Cha mẹ các cháu..." - Fareeda lấy một hơi thở thật sâu trước khi đẩy từng chữ ra ngoài: "Họ chết rồi! Đêm qua, cha mẹ các cháu mất trong một tai nạn xe hơi."

Sau đó, tất cả trong tâm trí cô chỉ còn lại một trạng thái mập mờ. Deya không nhớ nổi Fareeda đã nói gì, không hình dung nổi sắc mặt của hai đứa em. Cô chỉ nhớ những mảnh ghép tạp nham. Hoảng loạn. Rên rỉ. Một tiếng hét chói tai. Cô đã phải chôn những ngón tay dưới đùi mình. Cô nghĩ có khi

cô nôn ra đây mất. Cô nhớ lúc đó, khi nhìn ra ngoài cửa sổ thì trời bắt đầu mưa, như thể toàn vũ trụ đang san sẻ nỗi đau này với họ vậy.

Fareeda đứng dậy, bà khóc và đi lên lầu.

Đó là tất cả những gì Deya biết về cái chết của cha mẹ cô, cho đến tận bây giờ, gần mười năm sau. Có lẽ, đó là lý do vì sao cô dành cả tuổi thơ của mình với cuốn sách đặt trước mặt, cố gắng tìm lời lý giải cho cuộc đời mình qua những câu chuyện. Sách là nguồn an ủi đáng tin cậy duy nhất của cô và cũng là nguồn hy vọng duy nhất. Sách nói lên những sự thật mà thế giới này dường như không bao giờ tỏ tường, chỉ dẫn cho cô như cái cách mà cô vẫn tưởng tượng Isra sẽ làm nếu như bà còn sống. Có quá nhiều thứ cô cần phải biết, về gia đình cô, về thế giới xung quanh và về chính bản thân mình nữa.

Cô vẫn thường tự hỏi, liệu có bao nhiêu người cảm thấy như cô, mê đắm những ngôn từ, muốn thu mình vào một cuốn sách rồi bị bỏ quên luôn ở trong đó. Liệu có bao nhiêu người muốn tìm thấy câu chuyện của chính mình sau những trang sách, níu kéo một cách tuyệt vọng để tìm lời giải đáp. Nhưng rồi cho dù cô đã đọc bao nhiêu cuốn sách và kể cho mình nghe bao nhiêu câu chuyện, đến cuối cùng, Deya vẫn cảm thấy cô đơn. Cả cuộc đời cô đi tìm một câu chuyện để giúp cô hiểu mình là ai và cô thuộc về nơi nào. Nhưng câu chuyện của cô bị giam hãm lại trong bốn góc tường của ngôi nhà mà cô đang ở, dưới tầng hầm giữa phố Bảy Mươi Hai và đại lộ số Năm mà cô không nghĩ là mình có thể hiểu nổi nó.

Buổi tối hôm đó, Deya và các em ăn tối một mình như thường lệ, trong khi Fareeda xem chương trình tivi trong phòng khách. Họ không bày ra những hàng bát đĩa, xếp lên bàn những miếng chanh tươi hay những quả ô liu xanh, ớt và những miếng bánh mì pita tươi như họ vẫn thường làm nếu

có ông bà ăn cùng. Thay vào đó, bốn chị em hối hả quây quần lại quanh bàn ăn, mải mê chuyện trò. Thi thoảng, họ lại hạ giọng xuống, nghe ngóng tiếng động, xem Fareeda còn ở trong phòng khách hay không, để biết chắc rằng bà đang không nghe lỏm những câu chuyện của họ.

Những đứa em gái là bạn đồng hành ít ỏi của Deya. Cả bốn chị em đều sát tuổi nhau, chỉ cách nhau một hoặc hai năm và hoàn thiện tính cách lẫn nhau như những môn học trên thời khóa biểu. Nếu Deya là một môn học, cô nghĩ cô sẽ là một môn nghệ thuật - đen tối, lộn xộn, giàu cảm xúc. Nora, đứa em thứ hai và cũng là người bạn thân thiết nhất của cô, sẽ là môn toán - chắc chắn, chính xác và thẳng thắn. Deya nhờ cậy những lời khuyên của Nora. Cô tìm thấy sự che chở trong những lối tư duy mạch lạc của em mình. Nora tiết chế lại những cảm xúc thái quá của Deya, cấu trúc lại trạng thái hỗn loạn trong con người nghệ thuật của cô. Và rồi cô có thêm Layla. Deya nghĩ Layla sẽ là một môn khoa học, luôn luôn hiếu kỳ, luôn luôn muốn tìm những câu trả lời, luôn luôn logic. Cuối cùng là Amal, người út ít nhất trong bốn chị em và đúng như cái tên của mình, cô bé cũng là người có nhiều hy vọng nhất. Nếu Amal là một môn học, cô bé sẽ là tôn giáo, tập trung mọi cuộc trò chuyện của mình xung quanh *halal** và *haraam**, cái tốt và cái xấu. Chính Amal là người luôn đưa bốn chị em về với Chúa, làm cho họ thêm trọn vẹn với một vốc đức tin.

"Nào, chị nghĩ gì về Nasser?" - Nora hỏi khi cô đang nhấm nháp bát súp đậu láng: "Anh ta có điên rồ như người đàn ông trước đó mà chị xem mặt không?" Cô vừa ăn vừa thổi: "Chị biết cái ông mà cứ khăng khăng bắt buộc chị phải đội *hijab* ngay lập tức ấy..."

"Chị không nghĩ sẽ có ai điên như thế đâu." - Deya nói, tủm tỉm cười.

"Thế anh ta có tốt không?" - Nora hỏi.

“Anh ấy được.” - Deya nói, cố gượng cười. Cô không muốn làm em mình lo lắng: “Thật mà, anh ấy cũng được!”

Layla quan sát cô: “Nhưng trông chị có vẻ như không được vui.”

Deya có thể thấy là tất cả em cô đều đang theo dõi nét mặt mình một cách chăm chú, cái nhìn của họ khiến cô đổ mồ hôi. “Chỉ là chị đang lo lắng, thế thôi.”

“Chị có định ngủ với anh ấy thêm lần nữa không?” - Amal hỏi và Deya nhận ra Amal đang cắn móng tay.

“Ừ, có! Chị nghĩ là ngày mai!”

Nora rướn người về phía trước, vén tóc ra đằng sau tai: “Anh ấy có biết chuyện về cha mẹ chúng mình không?”

Deya gật đầu, tay khuấy bát súp. Cô không hề ngạc nhiên khi Nasser biết chuyện gì đã xảy ra với cha mẹ cô. Tin tức bay như gió trong cộng đồng cửa họ, nơi mà những người Ả Rập bám lấy nhau như bột nhão, sợ đánh mất bản sắc của mình giữa những người gốc Ireland, gốc Ý, gốc Hy Lạp hay người Do Thái giáo *Hasidim**. Giữa họ không có bí mật gì cả, như thể tất cả các chàng trai Ả Rập lúc nào cũng đứng tay nắm tay nhau, từ Bay Ridge đến hết đại lộ Atlantic và chia sẻ tất cả mọi thứ, cứ thế tai này truyền tai kia.

“Chị nghĩ chuyện gì sẽ xảy ra?” - Layla hỏi.

“Với gì cơ?”

“Khi mà chị với anh ấy gặp lại nhau ấy. Anh chị sẽ nói về cái gì?”

“Chị chắc là lại mấy chuyện nền tảng thôi...” - Deya nói, một bên mày cau lại: “Chị muốn có bao nhiêu đứa con, chị muốn sống ở đâu... Em biết đấy, những thứ cơ bản.”

Mấy đứa em của cô bật cười.

“Nhưng ít ra, chị cũng biết mình nên mong đợi gì khi ra quyết định tiếp theo...” - Nora nói: “Tốt hơn là bị mất cảnh giác.”

“‘Cũng có vẻ đúng! Anh ấy có vẻ khá dễ đoán!” - Deya nhìn xuống bát súp của mình. Khi cô rướn mắt lên, khóe mắt cô nheo lại: “Em có biết anh ấy nói điều gì sẽ làm anh ấy hạnh phúc không?”

“Tiền?” - Layla nói.

“Một công việc tốt?” - Nora thêm vào.

Deya cười: “Chính xác! Một khuôn mẫu điển hình!”

“Thế chị mong anh ấy nói gì?” - Nora nói: “Tình yêu? Sự lãng mạn?”

“Không! Nhưng chị mong, ít ra anh ấy cũng nên giả vờ là anh ấy sẽ kể một câu chuyện gì đó thú vị hơn.”

“Không phải ai cũng *giả vờ* được như chị.” - Nora nói, miệng cười toe toét.

“Có khi anh ấy chỉ đang hồi hộp quá mà thôi!” - Layla nói -“Anh ấy có hỏi điều gì làm *chị* hạnh phúc không?”

“Anh ấy có.”

“Và chị nói gì?”

“Chị nói không gì có thể khiến chị hạnh phúc cả?’

“Tại sao chị lại nói thế?” - Amal nói.

“Chỉ để trêu anh ấy thôi.”

“Hẳn rồi!” - Nora vừa nói vừa đảo mắt: “Dù sao thì đấy cũng là một câu hỏi hay. Để xem nào, điều gì sẽ khiến em hạnh phúc nhỉ?” Tay cô khuấy bát súp.

“Tự do!” - Cuối cùng thì cô nói: “Được làm những gì mà em muốn!”

“Thành công sẽ khiến em hạnh phúc.” - Layla nói: “Trở thành một bác sĩ hay làm một điều gì đó lớn lao.”

“Chúc em may mắn trở thành bác sĩ dưới mái nhà của Fareeda nhé!” - Nora cười.

Layla đảo mắt: “Từ miệng cô gái muốn tự do.”

Họ bật cười.

Deya bắt gặp ánh mắt của Amal. Con bé vẫn còn đang nhấm nháp ngón tay mình. Nó còn chưa động vào bát súp. “Em thì sao, *habibti**?” - Deya hỏi, tay vươn ra để ôm lấy vai em - “Điều gì sẽ khiến em hạnh phúc?”

Amal nhìn ra ngoài cửa sổ. “Được ở với ba chị ạ!” - Cô bé nói.

Deya thở dài. Cho dù Amal còn quá nhỏ để nhớ về họ - con bé còn chưa đầy một tuổi khi tai nạn xảy ra - Deya biết con bé vẫn luôn nghĩ về cha mẹ mình. Nhưng cô nghĩ, có lẽ sẽ dễ dàng hơn khi mất một thứ gì mà mình không hình dung nổi. Ít ra, sau đó sẽ không còn ký ức nào để nhìn lại, không có nỗi đau nào để mà sống dậy. Deya cảm thấy ghen tị với các em của cô. Cô nhớ quá nhiều, quá thường xuyên, dù cho ký ức đó thường bị bóp méo và lốm đốm nhiều chỗ, như những giấc mơ mà cô chỉ còn nhớ được một nửa. Để hiểu được ý nghĩa của chúng, cô đã đan những mảnh ghép vỡ vụn lại với nhau thành một câu chuyện được tường thuật đầy đủ, có bắt đầu và có kết thúc, để truyền tải một mục đích, một sự thật nhất định. Thi thoảng cô thấy bản thân đang pha trộn ký ức của chính mình, mất dấu cả thời gian, đâu đó còn thêm cả những mảnh ghép chắp nối chỗ này vào chỗ kia cho đến khi cô cảm thấy mình có một tuổi thơ trọn vẹn, một sự tiến triển hợp lý. Và rồi cô tự hỏi: Những mảnh ghép nào là cô thực sự nhớ

và mảnh ghép nào là cô chỉ đang tưởng tượng ra để lấp đầy chỗ trống mà thôi.

Deya cảm thấy lạnh dù cô đang ngồi bên bàn ăn, mặc cho hơi nóng từ bát súp đang bốc lên trước mặt cô. Cô có thể thấy Amal đang nhìn lơ đãng ra ngoài cửa sổ, cô với qua bàn để siết chặt tay em mình.

"Em không thể tưởng tượng nổi nhà mình sẽ ra sao nếu thiếu chị." - Amal thì thầm.

"Thôi nào!" - Deya nói: "Có phải là chị sẽ chuyển đến một đất nước nào khác đâu. Chị sẽ ở ngay góc phố thôi. Em có thể đến thăm chị bất cứ lúc nào."

Nora và Layla cười nhưng Amal chỉ thở dài: "Em sẽ nhớ chị!"

"Chị cũng sẽ nhớ em!" - Giọng Deya đứt quãng khi cô nói.

Bên ngoài cửa sổ, ánh sáng đã trở nên mờ hơn, gió cũng lắng dần. Deya nhìn theo một đàn chim lướt qua bầu trời.

"Em ước gì mẹ và bố còn ở đây!" - Nora nói.

Layla thở dài: "Còn em thì chỉ ước là em có thể hình dung ra họ."

"Em cũng thế!" - Amal nói.

"Chị cũng không nhớ nhiều về họ lắm..." - Nora nói: "Chị chắc chỉ mới lên sáu hay bảy gì đấy khi họ mất."

"Nhưng ít ra, chị cũng đủ lớn để nhớ được họ trông như thế nào." - Layla nói: "Em với Amal còn chẳng nhớ gì cả."

Nora quay sang Deya: "Mẹ đẹp lắm phải không chị?"

Deya cố gượng cười. Cô gần như không hình dung nổi khuôn mặt của mẹ mình, chỉ nhớ mỗi đôi mắt màu đen tuyền, tối tăm của bà. Đôi khi, cô

ước gì mình có thể lẻn vào trong não Nora để thấy em cô nhớ gì về cha mẹ của họ và xem ký ức của Nora có giống với của cô hay không. Nhưng rồi phần lớn thời gian, cô lại ước rằng mình sẽ chẳng tìm thấy gì trong đầu Nora cả, không một mảnh ký ức. Như thế có lẽ sẽ dễ dàng hơn.

"Em nhớ có lần mình ở công viên..." - Giọng của Nora giờ đã hạ xuống: "Cả nhà chúng ta đi dã ngoại. Chị có nhớ không, Deya?

Mẹ và bố mua cho chúng mình kem ốc quế hiệu Mister Softee*. Chúng mình ngồi trong bóng râm và ngắm tàu thủy trôi dạt dưới cầu Verrazano-Narrows như những con thuyền đồ chơi. Mẹ và bố vuốt tóc rồi hôn em. Em còn nhớ cả tiếng họ cười."

Deya không nói gì cả. Hôm ở công viên là ký ức cuối cùng của cô về cha mẹ mình nhưng cô nhớ về nó theo một cách khác. Cô nhớ cha mẹ cô đã ngồi ở hai mép chăn đối diện nhau, không ai nói một lời. Trong ký ức của Deya, họ hiếm khi nói chuyện với nhau và cô cũng không nhớ nổi đã có lần nào cô thấy họ chạm vào nhau hay chưa. Cô thường nghĩ rằng họ cố tỏ ra kín đáo, rằng có lẽ họ sẽ thể hiện tình yêu của mình khi chỉ có hai người. Nhưng ngay cả khi cô lén nhìn trộm họ, cô cũng chưa bao giờ thấy họ bày tỏ cảm xúc cho nhau. Deya không nhớ nổi tại sao nhưng chính hôm ở công viên ấy, khi nhìn thấy cha mẹ cô ngồi đối diện nhau ở hai mép chăn, cô cảm tưởng như có lẽ đây là lần đầu tiên cô hiểu được ý nghĩa của *nỗi buồn*.

Bốn chị em dành cả buổi tối chia sẻ về những mẩu chuyện trong ngày cho đến giờ đi ngủ. Layla và Amal hôn các chị gái và chúc ngủ ngon trước khi hướng về phòng ngủ. Nora ngồi bên cạnh Deya trên mép giường, ngón tay xoắn lấy chăn. "Nói cho em nghe điều này..." - Nora nói.

"Hm?"

“Những gì chị nói với Nasser có phải thật lòng hay không? Rằng không có gì có thể làm chị hạnh phúc ấy?”

Deya ngồi dậy, đầu dựa vào thành giường: “Không, chị... Chị không biết!”

“Sao chị lại nghĩ như vậy? Chị làm em lo lắng đấy.”

Khi Deya không nói gì, Nora rướn lại gần hơn: “Nói cho em đi. Có chuyện gì vậy?”

“Chị không biết nữa, chỉ là... Nhiều khi chị nghĩ có khi hạnh phúc không có thật, hay ít ra với chị là như thế. Chị biết cái này nghe có vẻ như chị đang đóng kịch, nhưng..” - Cô ngưng lại, cố gắng tìm lời lẽ phù hợp: “*Nếu chị giữ khoảng cách nhất định với tất cả mọi người**, nếu chị không mong đợi gì ở thế giới này cả, chị sẽ không bị thất vọng.”

“Nhưng chị có biết sống với tư tưởng đó không lành mạnh chút nào cả...” - Nora nói.

“Tất nhiên là chị biết thế nhưng chị không thể ngán cản những gì mà chị đang cảm thấy được.”

“Em không hiểu. Tại sao chị lại tiêu cực như vậy cơ chứ?”

Deya im lặng.

“Có phải vì mẹ và bố không chị? Có phải như thế không? Trong ánh mắt chị luôn có một nét gì đó rất lạ khi nhắc đến họ, như thể chị biết điều gì mà bọn em không biết vậy. Điều đó là gì vậy chị?”

“Không có gì cả!” - Deya nói.

“Rõ ràng là có điều gì đó... Hẳn là như thế! Một chuyện gì đó đã xảy ra!”

Deya cảm thấy những lời nói của Nora như xuyên thấu qua da thịt mình. Chuyện gì đó đã xảy ra, tất cả mọi chuyện đã xảy ra và cũng chẳng có gì đã xảy ra cả. Cô nhớ cái ngày mà cô ngồi bên ngoài phòng ngủ của Isra, gõ rồi đập cửa liên tục, gọi mẹ lặp đi lặp lặp lại. *Mẹ! Mở cửa ra, mẹ! Làm ơn đi mà, mẹ! Mẹ có nghe thấy không? Mẹ có ở đó không? Mẹ có đang đi ra đây không? Con xin mẹ đấy!* Nhưng Isra không bao giờ mở cửa. Deya cứ nằm đó và tự hỏi mình đã làm gì. Có điều gì đó ở cô mà chính mẹ cô cũng không thể yêu thương cô.

Nhưng Deya biết, cho dù cô có tái hiện lại kỷ niệm này và vô số những ký ức khác rõ ràng đến mức nào thì Nora cũng sẽ không thực sự hiểu nổi cô đang cảm thấy như thế nào.

"Làm ơn đừng lo lắng quá..." - Cô nói: "Chị ổn mà!"

"Chị hứa nhé!"

"Chị hứa!"

Nora vừa ngáp vừa vươn hai tay lên trời. "Giờ thì chị kể cho em một câu chuyện của chị đi..." - Cô bé nói: "Để em có những giấc mơ đẹp. Kể cho em nghe về mẹ và bố."

Thói quen kể chuyện trước khi đi ngủ của họ bắt đầu khi cha mẹ họ qua đời và cứ thế tiếp tục suốt những năm qua. Deya không nề hà gì khi phải kể chuyện, chỉ là trí nhớ của cô cũng có chừng mực, hoặc cô cũng chỉ mong là mình nhớ có ngần ấy thôi. Kể một câu chuyện không đơn giản chỉ là gợi nhớ lại những ký ức. Nó còn bao gồm cả việc xây dựng thêm những chi tiết khác trên nền của những ký ức ấy và quyết định xem phần nào trong đó tốt nhất là không nên nói ra.

Nora đâu cần biết về những đêm mà Deya chờ Adam về nhà, khi cô áp mũi vào cửa sổ mạnh đến nỗi sáng hôm sau vẫn còn đau. Và cả những đêm hiếm hoi khi ông về nhà trước giờ cô đi ngủ, ông sẽ bế ẵm cô lên rồi đảo quanh hành lang để tìm Isra, chờ bà ra chào ông như cô vậy. Nhưng Isra không bao giờ ra để chào ông cả. Bà không bao giờ nhìn vào mắt ông khi ông bước vào nhà, bà không bao giờ cười. Hôm nào tốt lắm thì bà đứng ở góc sảnh, mặt trắng bệch, cơ hàm siết chặt.

Nhưng có những hôm còn tệ hơn thế: Những đêm mà Deya nằm trên giường và nghe tiếng Adam hét lên từ phía bên kia tường, rồi tiếng mẹ cô khóc và cả những âm thanh đáng sợ hơn. Tiếng đập mạnh vào tường. Tiếng kêu thét ầm ĩ. Adam lại gào lên. Cô cố bịt tai, nhắm mắt, nằm co quắp lại, rồi tự kể một câu chuyện trong đầu cho đến khi những âm thanh kia phai dần về phía sau, cho đến khi cô không nghe thấy tiếng mẹ cô nài nỉ: "Adam, làm ơn đi mà... Adam, xin hãy dừng lại!"

"Chị đang nghĩ gì thế?" - Nora hỏi, quan sát nét mặt của chị mình: "Chị đang nhớ lại điều gì à?"

"Không có gì..." - Dù nói thế nhưng Deya cảm tưởng như những biểu cảm trên mặt đang phản bội lại lời nói của chính mình. Có những lúc, Deya tự hỏi có phải những nỗi buồn của mẹ cô đã khiến cô buồn. Và có lẽ khi Isra mất đi, tất cả những nỗi buồn đó đã thoát ra khỏi mẹ cô và tìm đến cô để nương náu.

"Thôi nào!" - Nora nói, nhổm người dậy: "Em có thể thấy có chuyện gì không ổn trên nét mặt chị mà. Nói cho em nghe đi!"

"Không có gì mà. Mà này, cũng đã muộn rồi đấy..."

"Đi mà! Mai này chị lấy chồng, rồi sẽ.." - Giọng nói của cô nhỏ giọt, thầm thì: "Ký ức của chị là tất cả những gì em biết về họ."

“Thôi được rồi!” - Deya thở dài: “Chị sẽ kể cho em những gì chị nhớ.” Cô duỗi người và hắng giọng. Nhưng cô không kể cho Nora nghe sự thật. Cô kể cho em cô nghe một câu chuyện.

Isra

Mùa xuân năm 1990

Isra đến New York ngay hôm sau đám cưới của cô, trên một chuyến bay dài mười hai tiếng từ Tel-Aviv*. Lần đầu tiên cô thấy thành phố là khi nó thoáng hiện lên qua cửa sổ máy bay trong lúc họ đang đáp xuống sân bay John F. Kennedy. Mắt cô mở to và mũi cô áp sát vào cửa sổ. Cô nghĩ là mình đang yêu mất rồi. Chính thành phố này là thứ đã hớp hồn cô, với những tòa nhà cao tầng không tì vết, phải có đến cả hàng trăm tòa như thế. Từ trên cao, Manhattan trông thật mảnh khảnh, nom những tòa nhà như muốn bẻ nó ra làm hai, như thể dải đất bé nhỏ ấy không cân nổi sức nặng của chúng. Khi máy bay gần chạm đất, Isra cảm tưởng như cả người cô đang sưng lên. Nền trời Mahattan không còn trông giống như một bàn đồ chơi nữa, mà trở nên hùng vĩ, với lớp lớp những pháo đài và thành lũy trồi lên như những tràng pháo hoa bắn tung lên trên bầu trời, tất cả đều cao lớn và uy quyền đến choáng ngợp, khiến Isra cảm thấy nhỏ bé, cùng lúc lại làm cô hoang mang bởi vẻ đẹp của chúng, như thể chúng là những nhân vật cổ tích đang bước ra đời thực vậy.

Ngay cả khi cô đã đọc cả nghìn cuốn sách, không gì có thể so sánh nổi với cảm giác cô đang có, đang hít hà cảnh tượng trước mắt.

Cô ước gì mình có thể thấy đường chân trời khi máy bay hạ cánh, cho dù lúc này nó chỉ còn một vệt mờ với chút sắc xanh ở cuối tầm mắt. Nếu Isra nheo mắt lại, cô cảm tưởng như mình đang ngắm nhìn cảnh núi đồi ở

Palestine, những tòa nhà trông như những dải đồi lờ mờ ở phía xa. Cô tự hỏi không biết trong những ngày tới, cô sẽ còn được nhìn thấy những gì nữa.

"Đây là quận Queens." - Adam nói với cô khi họ đứng xếp hàng chờ taxi ngoài sân bay. Khi họ ngồi trong chiếc minivan, Isra ngồi gần cửa sổ, hy vọng Adam sẽ ngồi cạnh cô nhưng Fareeda và Sara lại thế chỗ anh. "Sẽ mất khoảng bốn mươi phút để đến nhà anh ở Brooklyn..." - Adam tiếp lời khi anh ngồi xuống cạnh em trai mình ở hàng ghế giữa: "Đấy là nếu không tắc đường."

Isra quan sát Queens qua cửa sổ taxi, mắt mở to và ngấn nước dưới ánh nắng những ngày tháng Ba. Cô tìm những tòa nhà không tì vết mà cô thấy trên máy bay, nhưng cô không còn bắt gặp chúng trong tầm mắt mình nữa. Tất cả những gì cô thấy là những con đường xám xịt dài đến vô tận, uốn cong và nối vào nhau, với xe hơi - phải đến hàng trăm chiếc - chạy vù vù quanh những con đường không ngừng nghỉ. Adam nói, chỉ còn hai dặm nữa là đến đường rẽ xuống Brooklyn, còn Isra nhìn theo tài xế taxi nối vào làn trái, đi theo biển chỉ nút giao Belt Parkway.

Họ chạy trên con đường cao tốc hẹp sát biển đến nỗi, Isra có cảm tưởng như lúc nào họ cũng có thể trượt chân và ngã xuống nước. Cô không biết bơi. "Sao mình chạy sát biển thế ạ?" - Mãi rồi cô cùng dám đánh tiếng hỏi, mắt nhìn những con tàu lớn ở phía xa và những đàn chim vút bay trên bầu trời.

"Ôi dào thế này chưa là gì đâu!" - Adam nói - "Chờ đến khi em nhìn thấy cây cầu kia..."

Và rồi nó cũng xuất hiện, ngay trước mắt cô, vươn dài, ánh bạc và duyên dáng, như một chú chim khổng lồ với đôi cánh vượt cả đại dương.

“Đấy là cầu Verrazzano-Narrows.” - Adam nói, nhìn mắt Isra đang mở to - “Đẹp quá phải không?”

“Đẹp thật!” - Cô nói, có phần hơi hoảng loạn: “Mình có chạy qua đó không anh?”

“Không!” - Adam nói: “Cây câu này nối liền Brooklyn với đảo Staten.”

“Nó đã bao giờ sập chưa?” - Cô thì thầm, mắt vẫn dán vào cây cầu khi họ tiến gần.

Cô có thể nghe thấy tiếng anh cười khi anh trả lời: “Anh chưa nghe tới chuyện đấy.”

“Nhưng nhìn nó mỏng manh thật đấy. Trông như nó có thể gãy bất cứ lúc nào.”

Adam cười. “Thư giãn đi em ơi!” - Anh nói: “Chúng ta đang ở thành phố vĩ đại nhất thế giới. Tất cả mọi thứ ở đây đều được xây dựng bởi những kiến trúc sư và kỹ sư bậc thầy. Thế nên, em cứ yên tâm tận hưởng cảnh quan đi.”

Isra cố gắng thả lỏng người. Cô có thể nghe thấy tiếng Khaled cười khúc khích ở ghế trước. “Lại làm tôi nhớ lần đầu tiên Fareeda nhìn thấy cây cầu.” - Ông quay lại để nhìn vợ mình: “Tôi thề, bà ấy suýt khóc vì sợ.”

“Chắc là thế rồi!” - Fareeda nói, dù Isra để ý bà trông vẫn có vẻ khá lo lắng khi họ chạy dưới cầu. Khi họ chạy qua được phía bên kia, Isra thở mạnh, cảm thấy như trút được gánh nặng vì cây cầu đã không sập xuống đầu họ.

Phải đến khi họ rẽ ra khỏi đại lộ, Isra mới được thấy Brooklyn lần đầu tiên. Nó không giống như những gì bạn mong đợi. Tráng lệ là từ bạn có thể dùng để miêu tả Mahattan nhưng khi đem ra so sánh, Brooklyn trông có

phần đơn điệu, nhạt nhòa, như thể nó không thuộc về chỗ ngay kế bên vậy. Tất cả những gì cô thấy là những căn nhà gạch buồn tẻ che phủ bởi tranh tường và graffiti, nhiều cái còn đổ nát và những con người chen qua từng con phố đông nghẹt với vẻ mặt nghiêm trọng. Nó khiến cô bối rối. Khi lớn lên, cô vẫn thường tự hỏi về thế giới bên ngoài Palestine, rằng nó có đẹp như những nơi mà cô vẫn thường đọc trong sách hay không. Cô đã từng chắc chắn rằng nó sẽ như vậy khi ngắm nhìn đường chân trời ở Manhattan, háo hức được gọi nơi đây là nhà. Nhưng giờ đây, nhìn Brooklyn qua cửa sổ, thấy những bức vẽ graffiti nguệch ngoạc trên tường và khắp các tòa nhà, cô tự hỏi liệu có phải những cuốn sách cô đọc đã sai còn mẹ cô đã đúng khi bà nói rằng, thế giới này sẽ chỉ toàn những điều chán chường, cho dù cô có ở đâu đi chăng nữa.

"Nhà mình ở Bay Ridge." - Adam nói khi người lái taxi dừng trước một dãy nhà gạch cũ. Isra, Fareeda và Sarah đứng trên lề đường khi những người đàn ông dỡ vali xuống. Một tay Adam xách vali của Isra, tay kia chỉ các dãy nhà xung quanh: "Rất nhiều người Ả Rập ở New York sống trong khu này..." - Anh nói: "Em sẽ cảm thấy như đang ở nhà ngay thôi."

Isra đảo mắt quanh khu phố. Gia đình Adam sống trong một con phố dài, dưới hàng cây với những dãy nhà xếp chồng lên nhau như những cuốn sách đặt trên giá. Hầu hết các ngôi nhà xây bằng gạch đỏ, mặt tiền cong lại. Nhà nào cũng có hai tầng trên và một tầng hầm, với một cái cầu thang ngắn, hẹp dẫn từ cửa trước lên tầng một. Ngăn cách giữa những ngôi nhà và vỉa hè là những cái cổng sắt. Khu phố nom có vẻ được giữ gìn cẩn thận - không cống nước lộ thiên hay rác rưởi vứt vương vãi và những con đường thì được phủ bê tông láng mịn, không còn sỏi đá. Nhưng xung quanh hầu như không có cây cối gì, ngoại trừ hàng cây Tiêu huyền* London được

trông trên vỉa hè. Không có hoa quả để hái, không có ban công, không có sân trước. Cô hy vọng ít ra thì họ cũng có sân sau.

"Tới nơi rồi!" - Adam nói khi họ đến cửa trước của một căn nhà được đánh số 545.

Adam mở cửa trước và dẫn cô vào nhà. "Nhà ở đây cũng hơi chật chội..." - Anh nói khi họ bước vào hành lang. Cô có thể thấy hết cả tầng một từ hành lang. Bên trái cô là phòng khách và đi xuống chút nữa là bếp. Bên phải cô là cầu thang dẫn lên tầng hai và khuất đằng sau là phòng ngủ.

Isra nhìn quanh phòng khách. Cho dù nó bé hơn phòng khách của bố mẹ cô ở nhà nhưng được trang hoàng như thể đây là một ngôi biệt thự vậy. Ở đây, đỏ là tông màu chủ đạo: Sàn nhà trải thảm Thổ Nhĩ Kỳ màu đỏ thẫm, bộ đi-văng màu vang đỏ, rồi cả những chiếc gối ôm cũng đỏ nốt. Từ thảm, đi-văng, gối đến rèm cửa đều được trang trí bằng một kiểu họa tiết mạ vàng. Trong góc phòng có thêm một chiếc sofa bằng da đã sờn nằm bỏ xó và một chiếc bình vàng sáng bóng nép mình bên cạnh.

"Em có thấy thích không?" - Adam hỏi.

"Đẹp lắm anh ạ."

"Anh biết chỗ này không được sáng sủa và thoáng mát như nhà ở quê mình..." - Mắt anh hướng về phía những cánh cửa sổ đang giấu mình đằng sau tấm rèm vừa dày vừa dài - "Nhưng mọi thứ ở đây nó vốn vậy, mình có làm gì khác được đâu."

Có điều gì đó trong giọng nói của anh làm cho Isra nhớ lại ngày hôm ấy ở trên ban công và cái cách mà mắt anh lần theo những chùm nho, ngắm nhìn khung cảnh rộng mở. Cô tự hỏi không biết anh có đang thầm mong

ước được quay lại Palestine, không biết một ngày nào đó anh có muốn trở v`ênhà.

“Anh có nhớ nhà không?” - Giọng cô cất lên làm chính cô giật mình và ánh mắt cô buông xuống sàn nhà.

“Có.” - Adam nói - “Anh nhớ chứ.”

Isra nhìn lên và thấy mắt anh vẫn đang dán vào những cái rèm cửa. “Có bao giờ anh nghĩ mình sẽ trở v`ênhà không?” - Cô hỏi.

“Có lẽ là một ngày nào đó...” - Anh nói - “Nếu mọi thứ tốt hơn.” Anh quay lưng đi và bước xuống hành lang. Isra đi theo.

“Bố mẹ anh sẽ ở t`ầng một.” - Adam nói, tay chỉ vào phòng ngủ - “Sarah và em trai anh sẽ ngủ ở trên gác.”

“Thế mình ở đâu?” - Cô hỏi, hy vọng rằng phòng ngủ của mình sẽ có cửa sổ.

Anh chỉ tay vào cánh cửa đang đóng ở cuối hành lang: “Dưới l`ầu.”

Adam mở cửa và ra hiệu chỉ cho cô đi xuống. Cô làm theo lời anh, trong đ`ầu tự hỏi làm sao họ có thể sống nổi dưới t`ầng h`ầm. Nếu trên l`ầu đã chẳng có nổi chút ánh sáng, thì dưới t`ầng h`ầm sẽ như thế nào đây? Cô ngó xuống những bậc c`ầu thang. Ngay lập tức, cô cảm thấy choáng ngợp bởi bóng tối. Cô đưa hai tay trước mặt, chân dò từng bước, càng đi xuống ánh sáng càng mờ d`ần.

Khi chân cô chạm đáy c`ầu thang, tay cô li`ền với lên tường, mò mẫm tìm công tắc đèn. Cảm giác lạnh lẽo len qua kẽ tay cô, cho đến khi cô tìm thấy cái công tắc và bật đèn lên.

Một cái gương lớn bằng vàng treo trước mặt cô. Cô thấy lạ là họ lại đặt gương ở nơi ảm đạm, không người trú ngụ như thế này. Để gương trong

bóng tối, không có ánh sáng để phản chiếu thì có ích gì cơ chứ?

Cô bước vào căn phòng đầu tiên dưới tầng hầm, đưa mắt nhìn quanh không gian lờ mờ. Căn phòng hẹp và trống rỗng - bốn bức tường xám, trần trụi, ngoại trừ ô cửa sổ bên tay trái cô và khung cửa đóng ở chính giữa phòng. Isra mở cửa, nó dẫn lối đưa cô đến căn phòng thứ hai, to hơn căn phòng thứ nhất một chút, bên trong được trang bị gồm chiếc giường đôi lớn, thêm cái tủ kéo nhỏ và một tấm gương lớn. Đằng sau tấm gương là chiếc tủ quần áo nhỏ và bên cạnh đó là ô cửa dẫn đến buồng tắm. Isra biết rằng đây sẽ là phòng ngủ của họ và nó không hề có cửa sổ.

Cô nhìn ngắm hình bóng mình trong gương. Gương mặt cô nom nhợt nhạt và xám xịt dưới ánh đèn huỳnh quang, cô cứ nhìn mãi cái dáng vóc bé nhỏ, yếu ớt của mình. Cô thấy một cô bé đang gào thét và cố gắng kháng cự khi bị mẹ trói chặt vào bộ váy cưới. Đáng nhẽ ra cô bé ấy nên van xin và la hét phản kháng khi bị người cha nhét vào chiếc xe taxi chở cô ra sân bay. Nhưng cô là một đứa hèn. Cô đã quay mặt đi. *Từ bây giờ, đây sẽ là khuôn mặt thân thuộc duy nhất mà mình thấy*, Isra tự nhủ. Và cô không chịu nổi việc phải nhìn nó.

Trên tầng, mùi hương ngai ngái của rau ngải đắng tỏa ngập tràn căn bếp. Fareeda đang pha một ấm trà *chai*. Bà đứng bên cạnh bếp, lưng còng xuống, mắt nhìn vô định về phía hơi nước đang sôi.

Nhìn bà, Isra nhớ về cái cây *maramiya** trong khu vườn chốn quê nhà và cái cách mà mẹ cô thường ngắt vài lá vào mỗi buổi sáng, bỏ vào pha cùng trà để giúp cho việc dễ tiêu hóa của Yacob. Isra tự hỏi, liệu Fareeda có trồng cây *maramiya* như mẹ cô, hay bà dùng lá ngải đắng khô mua ở chợ để thay thế.

“Con có thể giúp mẹ được gì không, *hamati** ơi?” - Isra hỏi, chân tiến lại gần bếp. Đây là lần đầu tiên cô gọi Fareeda là mẹ chồng.

“Không, không cần đâu!” - Fareeeda nói, lắc đầu - “Mà đừng gọi ta là *hamati*. Cứ gọi Fareeda là được rồi.”

Từ bé đến lớn, Isra chưa bao giờ nghe ai gọi một người phụ nữ có chồng bằng tên thật của họ. Mẹ cô luôn được nhắc đến dưới cái danh nghĩa là *Umm Waleed*, hay *mẹ của Waleed*, đứa con trai lớn của bà, chứ không phải là Sawsan. Ngay cả bà dì Widad của cô, người không có đứa con trai nào, cũng không được gọi bằng tên thật của mình. Mọi người gọi dì là *Mart Jamal, vợ của Jamal*.

“Mẹ không thích cái từ đó!” - Fareeda nói, đoán từ nét mặt khó hiểu của Isra - “Nó làm cho mẹ cảm thấy già.”

Isra cười, mắt nhìn ấm trà đang sôi.

“Hay là con đi dọn *sufra* đi?” - Fareeda nói - “Mẹ đang nấu mấy thứ để hai mẹ con mình cùng ăn.”

“Adam đâu ạ?”

“Nó đi làm rồi.”

“Ồ thế ạ!” - Isra mong anh nghỉ ở nhà hôm nay, để đưa cô đi dạo vòng quanh khu phố, giới thiệu về Brooklyn cho cô. Ai lại đi làm ngay sau ngày cưới cơ chứ?

Tại sao em trai anh lại không chạy mấy việc lặt vặt hộ anh? Isra muốn hỏi, nhưng cô lại sợ mình nói điều gì đó sai. Cô hắng giọng và nói: “Omar với Ali có đi cùng với anh ấy không ạ?”

“Mẹ cũng không biết chúng nó đi đâu..” - Fareeda nói - “Bọn con trai khó bảo lắm, thích đi là đi thích ở là ở, không như con gái. Mình không

quản nổi chúng nó đâu con ạ.” Bà đưa cho Isra một chồng đĩa và nói: “Chắc là con cùng biết rõ quá rồi, con cũng có em trai mà.”

Isra cười yếu ớt: “Vâng ạ.”

“Sarah!” - Fareeda gọi.

Sarah đang ở trong phòng ngủ trên tầng. “Dạ, mẹ!” - Con bé đáp vọng xuống.

“Xuống đây và giúp Isra dọn *sufra*!” - Fareeda nói. Bà quay về phía Isra - “Mẹ không muốn con bé tưởng rằng từ giờ nó được miễn việc nhà vì có con ở đây. Vấn đề là ở chỗ đấy!”

“Con bé có nhiều việc phải làm không hở mẹ?” - Isra hỏi.

“Tất nhiên rồi!” - Fareeda nói, mắt hướng lên ngưỡng cửa để tìm Sarah - “Năm nay nó mười một tuổi rồi, về cơ bản thì cũng gần bằng một người phụ nữ rồi đấy. Tại sao ư? Khi mẹ bằng tuổi nó, bà ngoại thậm chí còn không phải nhấc một ngón tay. Mẹ phải nấu không biết bao nhiêu nồi lá nho cuộn*, rồi còn phải nhào bột cho cả gia đình.”

“Đó là vì mẹ không phải đi học, mẹ ơi!” - Sarah nói - “Mẹ có thời gian để làm mấy việc đó. Con còn có bài tập về nhà để làm.”

“Bài tập của con để sau cùng được!” - Fareeda nói, tay đưa cho con bé cái ấm *ibrik* đựng chai - “Rót trà ra, khẩn trương lên.”

Sarah rót trà ra bốn cái cốc thủy tinh. Isra để ý con bé không hề tỏ ra khẩn trương như mẹ nó yêu cầu.

“*Chai* xong chưa?” - Giọng một người đàn ông cất lên.

Isra quay lại và thấy Khaled đứng ở ngưỡng cửa. Cô quan sát ông một cách kỹ càng. Tóc ông dày và bạc, da ông vàng và nhăn nheo. Ông tránh không nhìn vào mắt cô khiến cô tự hỏi liệu có phải vì ông cảm thấy không

thoải mái khi thấy cô không đội *hijab* hay không. Nhưng cô không phải đội *hijab* trước mặt ông. Ông giờ đã là bố chồng cô, và theo luật Hồi giáo thì điều này đồng nghĩa với việc ông trở thành *mahram** của cô, cũng giống như bố cô vậy.

"Con có thích khu này không, Isra?" - Khaled nói, mắt đảo qua *sufra*. Cũng không khó để nhận ra ông đã từng có một thời trai trẻ bảnh bao, cho dù những đường nét trên gương mặt ông đã mờ đi và râu quai nón đã ngả bạc.

"Đẹp lắm, *ami** ạ!" - Isra nói, tự hỏi liệu gọi ông là *bố chồng* có khiến ông khó chịu như Fareeda khi cô gọi bà là *mẹ chồng* hay không.

Fareeda nhìn chồng, miệng cười toe toét: "Giờ ông đã là *ami* rồi cơ đấy, ông già ạ!"

"Bà thì chắc còn là thiếu nữ!" - Ông nói với một nụ cười - "Thôi nào!" Ông ra hiệu cho họ ngồi xuống và bảo: "Ăn thôi!"

Isra chưa bao giờ nhìn thấy nhiều thức ăn trên *sufra* đến vậy. *Hummus** với bò bằm và hạt thông. Phô mai *halloumi** rán. Trứng bác. *Falafel*. Những quả ô liuxanh và đen. *Labne** và *za'atar**. Bánh mì pita tươi. Ngay cả trong tháng *Ramadan*) khi mẹ nấu tất cả những món mà gia đình cô yêu thích và cũng là lúc Yacob xài sang mua thịt về, cả nhà cô cũng chưa bao giờ có nhiều thức ăn đến thế. Hơi nóng bốc lên nghi ngút từ các món ăn hòa quyện vào nhau, khiến cả căn phòng bên cạnh cũng thơm nức hương vị quê nhà.

Fareeda quay sang Khaled, mắt bà dán chặt vào khuôn mặt ông: "Hôm nay ông có định làm gì không?"

“Tôi không biết” - Ông chấm miếng bánh mì vào dầu ô liu và *za’atar* rồi hỏi: “Sao?”

“Tôi cần ông đưa tôi xuống phố.”

“Bà cần gì?”

“Thịt và mấy thứ đồ tạp hóa.”

Isra cố để không nhìn chằm chằm vào Fareeda. Dù bà không hơn tuổi mẹ cô là mấy nhưng họ không có điểm nào tương đồng. Không hề có sự sợ hãi ẩn sau giọng nói của bà. Bà cũng không buồn hạ mắt xuống khi có sự hiện diện của Khaled. Isra tự hỏi không biết Khaled có đánh bà hay không.

“Con có phải đi không, bố?” - Sarah hỏi với sang từ phía bên kia bàn rồi nói tiếp: “Con mệt.”

“Con ở nhà với Isra cũng được.” - Ông nói mà không buồn nhìn lên.

Sarah thở phào nhẹ nhõm. “Tạ ơn Chúa! Con ghét đi mua đồ tạp hóa.”

Isra nhìn Khaled nhấm nháp tách trà *chai*, không mảy may xáo động trước sự táo bạo của Sarah. Nếu Isra mà dám ăn nói với Yacob kiểu vậy ông sẽ cho cô ăn ngay một cái tát. Nhưng có lẽ ở Mỹ cha mẹ không đánh con cái mình. Cô tưởng tượng ra viễn cảnh cô được Fareeda và Khaled nuôi dạy ở Mỹ, tự hỏi không biết cuộc đời cô sẽ khác như thế nào.

Một lúc sau, Khaled xin phép rời bàn ăn để đi chuẩn bị quần áo. Isra và Sarah cũng đứng dậy, thu dọn bát đĩa và cốc để đem vào bồn rửa. Fareeda vẫn ngồi, miệng nhấm nháp trà.

“Fareeda!” - Khaled gọi với từ phía hành lang.

“*Shu?** Ông lại muốn gì nữa?”

“Rót cho tôi thêm một cốc *chai* nữa.”

Fareeda bỏ thêm một viên *falafel* vào m`ôm. Nom bà chẳng có vẻ gì là sốt sắng khi phải phục vụ ch`ồng. Isra nhìn Fareeda thản nhiên nhấm nháp trà, cảm thấy vừa bối rối vừa lo lắng. Bao giờ thì bà mới đi rót *chai* cho Khaled đây? Hay là Isra đi rót hộ bà? Cô nhìn Sarah nhưng con bé cũng không h`ètỏ ra quan tâm. Isra ép bản thân mình phải thư giãn. Có khi đây là cách mà các bà vợ nói chuyện với ch`ồng mình ở Mỹ. Có khi mọi thứ ở đây rốt cuộc cũng khác.

Adam v`ênhà sau khi mặt trời lặn. "Mặc qu`ần áo vào!" Anh bảo cô - "Anh đưa em ra ngoài."

Isra cố gắng kìm nén sự phấn khích của mình. Cô đứng trước cửa sổ phòng khách một lúc lâu, quan sát những hàng cây tiêu huy`ên bên ngoài, tự hỏi không biết chúng thơm mùi của gỗ, mùi quả ngọt, hay một hương thơm nào đó mà cô chưa từng biết. Quay mặt vào kính, cô cố tránh để Adam không nhìn thấy má cô đang đỏ bừng lên.

"Em có nên bảo Fareeda chuẩn bị để đi cùng không?" - Cô hỏi.

"Không, không c`ần!" - Adam cười: "Mẹ anh biết Brooklyn trông như thế nào r`ồi."

Ở dưới nhà, trước tấm gương vuông treo trên tường trong phòng ngủ, Isra đang không biết cô nên mặc gì. Cô đi đi lại lại quanh phòng, thử hết chiếc *hijab* màu này đến màu khác. Nếu như cô còn ở nhà, cô sẽ đội chiếc khăn màu tím oải hương, được điểm xuyết bằng những sợi kim tuyến màu bạc. Nhưng giờ cô đang ở Mỹ. Có khi cô nên đội khăn màu đen hay nâu, như thế thì cô sẽ không bị nổi quá. Có khi không. Có khi một màu nào đó nhạt sẽ hợp hơn, bởi chúng làm cô trông tươi sáng và hạnh phúc.

Khi cô đang cân nhắc xem tông da của cô có hợp với chiếc khăn trùm đ`âu màu xanh rêu thì Adam bước vào phòng. Anh nhìn cô đây lo lắng và

qua gương, cô có thể thấy quai hàm anh đang xiết chặt lại. Anh tiến lại gần cô, ánh mắt dán chặt vào đầu cô. Trong lúc anh di chuyển, cô cảm thấy như có cái gì đấy đang sưng lên trong lông ngực mình và nó cứ dịch dần lên phía cổ họng cô. Anh đang nhìn chiếc khăn *hijab* của cô lúc này như cái cách mà anh nhìn nó hôm nào trên ban công và cho đến bây giờ, Isra mới hiểu, hóa ra anh không thích cô đội nó chút nào cả.

"Em biết là em không cần phải đội cái thứ đó đúng không?" - Cuối cùng thì Adam cũng cất tiếng.

Cô chớp mắt nhìn anh bàng hoàng. "Thật mà!" - Anh ngừng lại - "Em thấy đấy, mọi người ở đây không ai quan tâm việc em để lộ tóc ra ngoài. Không việc gì phải che đậy cả."

Isra không biết phải nói gì. Từ bé đến lớn, cô vẫn được dạy rằng điều quan trọng nhất mà một cô gái theo đạo Hồi phải làm là đội khăn *hijab*. Kín đáo là đức tính cao quý nhất của người phụ nữ. "Nhưng thế còn đức tin của chúng ta?" - Cô thì thầm - "Còn Chúa?"

Adam nhìn cô thương hại: "Isra à, ở đây mình phải sống cẩn thận. Rất nhiều người từ những đất nước đang có chiến tranh đến Mỹ để lánh nạn. Có một số là người Ả Rập. Có một số là tín đồ Hồi giáo. Có một số là cả hai, như chúng ta vậy. Nhưng chúng ta có thể sống ở đây cả đời và không bao giờ trở thành người Mỹ. Em nghĩ em đang làm điều đúng đắn bằng việc đội khăn *hijab* nhưng khi người Mỹ nhìn em, họ không thấy như vậy. Họ sẽ không thấy ở em sự khiêm nhường, hay bản chất tốt đẹp. Tất cả những gì họ thấy là một người không thuộc về thế giới của họ, một kẻ lạc loài." - Anh thở dài, ngước lên nhìn cô: " Sống ở đây đúng là không dễ dàng gì. Nhưng những gì chúng ta có thể làm chỉ là cố gắng để hòa nhập mà thôi."

Isra cởi chiếc khăn *hijab* ra khỏi đầu và gấp nó lại bên mép giường. Cô chưa bao giờ nghĩ đến một ngày mình sẽ không phải đội khăn khi ra đường. Nhưng khi đứng trước gương, nhìn những lọn tóc đen dài rủ xuống vai, cô bỗng thấy phấn chấn trở lại. Có lẽ đây sẽ là lần đầu tiên cô nếm được vị của tự do. Không có lý do gì để từ chối nó trước khi cô có thể thử để biết hương vị của nó sẽ ra sao.

Họ rời nhà một lúc sau đó. Isra lo lắng vuốt tóc khi cô bước ra khỏi cửa. Adam có vẻ không để ý cho lắm. Anh nói với cô rằng đi bộ là cách tốt nhất để trải nghiệm Brooklyn, chứ không phải là bằng xe hơi hay tàu điện. Và thế là họ đi bộ. Ánh trăng soi sáng bầu trời vắng sao, chiếu rọi những hàng cây trên lề đường. Họ tản bộ xuống dãy nhà vừa dài vừa hẹp trên phố Bảy Mươi Hai và khi họ tới góc phố, Isra bỗng cảm thấy như ai đó đã đưa cô đến một thế giới khác.

"Đây là đại lộ số Năm!" Adam nói - "Trái tim của khu Bay Ridge." Xung quanh Isra lấp lánh ánh đèn. Con phố được nối dài bởi vô số các cửa hiệu lớn nhỏ nào tiệm bánh, nhà hàng, hiệu thuốc, những văn phòng luật sư. "Bay Ridge là con phố đa dạng nhất ở Brooklyn.." - Adam nói khi họ đang dạo bước: "Dân nhập cư từ khắp nơi trên thế giới đến đây để sinh sống. Em có thể thấy điều đó qua những món ăn như há cảo thịt, *kofta**, cá hầm, bánh mì *challah**. Em có thấy khu đó không?" - Adam chỉ về phía xa: "Tất cả những cửa tiệm ở khu đó là của người Ả Rập. Có một cửa hàng bán thịt *halal** ở góc phố Alsalam. Chủ Nhật nào bố anh cũng qua đây để mua thịt cho cả nhà. Còn kia là tiệm bánh của người Liban, họ nướng bánh *saf** tươi mỗi ngày. Vào tháng Ramadan, họ cũng cho thêm phô mai, xi-rô và vừng vào bánh giống như ở nhà mình vậy."

Isra đảo mắt qua những cửa hàng trên khu phố. Cô cảm giác như đang bị mê hoặc. Cô nhận ra mùi thơm của món *kibbeh** nhồi thịt, thịt cừu *shawarma**, sốt xi-rô đặc quánh trong bánh baklava*, cả mùi thoang thoảng của *double-apple hookah**. Những thứ mùi quen thuộc khác cùng đang vương lại trong không khí. Mùi húng quế tươi. Mùi của những đường ống bị nghẽn lại bởi dầu mỡ. Mùi cống, mùi mồ hôi. Tất cả quyện vào nhau, trở thành một bản thể nguyên vẹn. Và bỗng chốc, Isra cảm thấy như thể cô vừa chui lọt một vết nứt trên sàn xi măng và hạ cánh xuống sân nhà.

Xung quanh cô tấp nập người đi xuống phố, tay đẩy xe đẩy và xách những túi đồ tạp hóa, lăn qua lăn lại các cửa hàng như những viên bi. Nhìn họ không giống những người Mỹ trong trí tưởng tượng của cô, rằng phụ nữ tô son màu đỏ tươi còn đàn ông mặc com lê đen bóng. Ngược lại, những người phụ nữ ở đây trông không khác cô là mấy, ăn mặc giản dị và nhã nhặn, nhiều người vẫn đội *hijab*. Và những người đàn ông nhìn cũng tựa Adam, với nước da màu ô liu và bộ râu thô cứng, mặc kiểu quần áo dành những người lao động vất vả.

Isra không biết phải nghĩ gì khi nhìn ngắm những khuôn mặt quen thuộc lướt qua trên đại lộ số Năm. Những người này cũng như họ mà thôi, cố gắng để hòa nhập với cuộc sống ở Mỹ. Nhưng họ vẫn đội *hijab*, họ không hề thay đổi về ngoại hình. Vậy tại sao Adam lại khăng khăng bắt cô phải thay đổi con người cô?

Sau một lúc nhìn theo những người trên phố, Isra không còn nghĩ về chiếc khăn *hijab* của mình nữa. Thay vào đó, cô nghĩ về những bóng hình trôi dạt dưới ánh đèn đường, sống ở Mỹ nhưng không phải người Mỹ, về những người phụ nữ có cùng chung số phận với cô, những người phụ nữ rời bỏ quê hương, để rồi bị giằng xé giữa hai luồng văn hóa, phải vật lộn,

đấu tranh để bắt đầu một cuộc sống mới. Cô tự hỏi rồi cuộc đời cô sẽ đi đâu về đâu.

Đêm hôm đó, Isra đi ngủ sớm. Lúc Adam đang tắm, Isra nghĩ tốt nhất là cô nên ngủ trước khi anh quay lại. Đây là đêm đầu tiên cô ở một mình với anh và cô biết chuyện gì sẽ xảy ra nếu cô vẫn còn thức. Cô biết anh sẽ ấn cơ thể anh vào trong cô. Cô biết nó sẽ làm cô đau. Cô cũng biết - dù cô không chắc là mình tin điều này - rằng sẽ có một ngày cô học được cách tận hưởng nó. Mẹ đã dạy cô như thế. Kể cả thế đi chăng nữa, cô vẫn chưa cảm thấy sẵn sàng. Nằm trên giường, cô nhắm mắt thật chặt, cố gắng kìm nén những suy nghĩ của mình. Cô cảm giác như thể mình đang chạy trốn trong hoảng loạn, quay cuồng giữa một vòng tròn.

Cô có thể nghe thấy tiếng Adam tắt vòi nước từ trong nhà tắm, anh kéo màn che bồn tắm ra, rồi chững lại, dò dẫm thứ gì đó trong tủ trên lavabo. Cô kéo chăn lên để che người như một tấm khiên. Không dám nhúc nhích giữa tấm ga giường lạnh lẽo, cô hé mắt nhìn anh khi anh bước vào phòng. Trên người anh không có gì ngoài chiếc khăn tắm và cô thấy được toàn cảnh thân hình săn chắc, nâu óng của anh, cả hàng lông đen và thô cứng trên ngực Adam. Trong khoảnh khắc anh đứng đó, nhìn cô như thể cô đã sẵn sàng để nhìn anh nhưng cô không thể ép mình mở to mắt. Anh cởi chiếc khăn tắm ra và tiến về phía cô. Cô nhắm chặt mắt lại, hít vào thở ra, cố gắng thư giãn. Nhưng cơ thể cô cứ cứng đờ ra khi anh lại gần.

Anh trèo lên giường, kéo tấm ga giường lại và vươn tay ra để chạm vào cô. Cô nhích ra khỏi tầm với của anh cho đến khi cô nghĩ cô sẽ lăn sang phía bên kia giường. Nhưng anh tóm lấy cô và ấn cô xuống nệm. Và rồi cơ thể anh đã ở trên cô. Cô có thể ngửi thấy hơi thở đầy mùi khói khi anh phả hơi vào mặt cô. Tay cô run lên bần bật, cô giấu những ngón tay

mình dưới bộ váy ngủ màu ngà. Anh kéo tay cô ra, giật váy cô xuống và cởi bỏ đồ lót của cô - bộ đồ lót màu trắng mà mẹ cô đã chuẩn bị riêng cho đêm nay, để Adam biết cô còn trinh trắng. Chỉ có Isra là không cảm thấy trinh trắng. Cô cảm thấy dơ bẩn và hoảng loạn.

Adam khóa tay quanh hông cô, ghim chặt cơ thể đang vật lộn của cô. Cô nhắm chặt mắt khi anh kéo chân cô ra, nghiến răng khi anh đẩy mình vào trong cô. Và rồi cô nghe thấy một tiếng hét. Liệu nó có phải của cô? Cô sợ đến nỗi không mở nổi mắt. Có điều gì đó trong bóng tối trấn an cô, một điều gì đó quen thuộc. Nằm đó, nhắm mắt, những kỷ niệm xưa cũ bỗng xâm nhập vào trong cô. Cô thấy mình đang chạy nhảy trên một cánh đồng rộng mở, tay hái sung, rồi chọn ra những quả ngon nhất để phần cho mẹ. Bà đang cầm một cái giỏ trống không chờ cô trên đỉnh đồi. Cô thấy mình chơi bi trong sân, đuổi theo những viên bi khi chúng lăn xuống đôi. Cô thấy mình thổi hoa bồ công anh trong nghĩa địa, đọc lại những lời cầu kinh trên mỗi bia mộ.

Và rồi, cô cảm thấy có gì đấy đang chảy xuống đùi mình. Cô biết đó là máu. Cô cố phớt lờ đi cảm giác nóng ran giữa hai chân mình, như thể có ai đang xuyên thủng cô, cố quên đi sự thật rằng cô đang ở trong một căn phòng xa lạ với một người đàn ông xa lạ, buộc cô phải mở hết những gì bên trong mình. Cô ước gì được mẹ cảnh báo về cảm giác bất lực mà người phụ nữ phải chịu khi một người đàn ông xâm chiếm lấy cơ thể mình, về nỗi nhục nhã lấp kín tâm trí khi cô phải từ bỏ chính mình và ép bản thân phải nằm yên. Nhưng điều này hoàn toàn bình thường, Isra tự nói với mình. Nó phải là như thế.

Cô cứ nằm đó, còn Adam tiếp tục đẩy anh vào cô, nhanh và liên tục, cho đến khi anh thở ra một hơi thật sâu rồi ngã gục trên người cô. Rồi anh

nhấc mình lên và lết ra khỏi giường.

Isra xoay người và úp mặt xuống ga giường. Căn phòng vừa tối vừa lạnh, cô kéo chăn lên để che đi phần cơ thể đang sởn gai ốc của mình. Anh đã đi đâu? Một lúc sau, cô nghe thấy tiếng anh bước vào phòng tắm. Anh bật đèn lên và cô nghe thấy tiếng anh mở tủ trên lavabo. Sau đó, anh tắt điện và quay vào trong phòng.

Isra không biết tại sao nhưng trong phút chốc cô nghĩ rằng mình sẽ chết. Cô mường tượng ra cảnh Adam lấy dao cắt cổ cô, bắn vào ngực cô, hay thiêu cháy cô. Điều gì khiến cô nghĩ ra những điều kinh khủng ấy thì cô không biết. Nhưng khi cô nằm dài trên đệm này, tất cả những gì cô thấy là bóng tối và máu.

Cô cảm thấy anh đang lại gần cô và tim cô bắt đầu căng lên. Cô không thấy mặt anh nhưng cô cảm thấy anh đang đặt tay lên đầu gối của mình và theo bản năng, chân cô giật lại. Anh rướn lại gần hơn. Anh chậm rãi kéo dạng hai chân của cô ra, rồi anh ấn một miếng giẻ vào giữa da thịt của cô.

Anh hắng giọng. “Anh xin lỗi!” - Anh nói: “Nhưng anh phải làm như thế này.”

Nằm đó run rẩy, Isra nghĩ về Fareeda. Cô tưởng tượng ra cảnh bà lẻn xuống phòng cô hồi sáng, miệng cười xảo quyệt trong khi tay đặt một bọc vải màn vào tủ nhà tắm cho con trai bà dùng tối nay. Isra hiểu rõ Adam đang làm gì. Anh đang thu thập bằng chứng.

Deya

Mùa đông năm 2008

"Cuối năm nay chúng mình cưới!" - Naeema khoe khi Deya và các bạn cùng lớp ngồi ăn trưa. Năm cuối cấp, tất cả hai mươi bảy cô gái đều ngồi cùng nhau quanh một cái bàn ở cuối nhà ăn. Deya ngồi ở cuối bàn, dựa lưng vào tường như thường lệ, đầu cúi thấp xuống. Bạn cùng lớp trò chuyện rôm rả xung quanh cô, mỗi người lại chìm đắm trong niềm vui hay nỗi buồn của chính mình. Cô lắng nghe những lời cười đùa của họ trong im lặng.

"Đám cưới sẽ được tổ chức ở Yemen*, nơi Sufran sống." - Naeema tiếp lời: "Họ hàng mình cũng sống ở Yemen, nên làm đám cưới ở đấy là hợp lý."

"Thế là cậu chuyển đến sống ở Yemen à?" - Lubna hỏi. Cô cũng chuẩn bị kết hôn mùa hè này, với người anh họ* ở New Jersey*.

"Ừ, đúng rồi!" - Naeema nói đầy tự hào: "Sufran có nhà ở đấy!" "Nhưng còn gia đình cậu thì sao?" - Lubna nói: "Sang bên ấy cậu chỉ có một mình."

"Mình đâu chỉ có một mình đâu! Mình có Sufran nữa mà!"

Vài tháng nay Deya đã im lặng lắng nghe Naeema say sưa kể về những diễn biến trong mối quan hệ của cô với Sufran: Nào là bố mẹ cô đã đưa cô về Yemen vào mùa hè năm trước để tìm người kết hôn, rồi cô gặp Sufran ở đấy, một người thợ làm thảm và cả hai người đã phải lòng nhau ngay sau

đó. Hai bên gia đình đã cầu kinh *fatiha** sau lần gặp đầu tiên và đến cuối tháng, họ đã triệu tập một vị *sheikh** để tiến hành ký kết hợp đồng hôn nhân. Khi những người bạn cùng lớp hỏi cô làm sao để cô biết Sufran là *naseeb* của mình, Naeema nói cô đã cầu kinh *Salat al-Istikhara** để xin Chúa chỉ dẫn và đêm đó cô thấy Sufran mỉm cười trong giấc mơ của mình. Mẹ cô cho rằng đây là điềm lành để hai người tiến đến hôn nhân. Họ đã yêu nhau mất rồi, Naeema nhắc đi nhắc lại, lắc lư thích thú.

"Nhưng cậu có biết gì về anh ta đâu!" - Deya buột miệng nói.

Naeema giật mình nhìn Deya: "Tất nhiên là tớ biết anh ấy rồi!" - Cô nói: "Anh ấy với tớ đã nói chuyện với nhau qua điện thoại được bốn tháng rồi. Tớ thề là tớ phải tiêu đến cả trăm đô mỗi tuần cho tiền thẻ điện thoại đấy."

"Điều đó không có nghĩa là cậu hiểu về anh ấy!" - Deya nói: "Hiểu một người cậu gặp hằng ngày đã khó rồi, huống chi là một người đàn ông sống ở một đất nước khác." Bạn cùng lớp cô đang nhìn cô chằm chằm nhưng Deya vẫn hướng về phía Naeema: "Cậu có sợ không?"

"Sợ gì cơ chứ?"

"Sợ rằng mình đã quyết định sai. Làm sao cậu có thể chuyển đến sống ở một đất nước xa lạ với một người đàn ông xa lạ và nghĩ rằng mọi chuyện sẽ ổn thỏa được? Làm sao cậu có thể..." Deya dừng giữa chừng, cảm thấy tim cô đang bắt đầu đập nhanh.

"Đó là cách mà tất cả mọi người kết hôn!" - Naeema nói: "Và các cặp vợ chồng thường xuyên chuyển đến nơi khác để sống. Miễn là họ yêu thương nhau, thế là đủ."

Deya lắc đầu: "Cậu không thể yêu một người mà cậu chưa biết gì về họ."

"Làm sao cậu biết? Cậu đã yêu bao giờ chưa?"

"Chưa."

"Vậy thì đừng nói về những điều mà cậu không biết."

Deya không nói gì. Sự thật là như vậy. Cô chưa từng yêu. Thành thật mà nói, ngoài tình yêu thương và sự chăm sóc cô dành cho những đứa em của mình, cô chưa bao giờ biết đến cảm giác yêu. Nhưng cô học về tình yêu qua những cuốn sách và đủ biết về nó để nhận ra sự vắng mặt của nó trong cuộc đời mình. Dù cho có nhìn đi đâu, cô cũng cảm thấy mình như đang bị che mắt bởi những hình thức khác của tình yêu, như thể Chúa đang trêu đùa với cảm giác của cô vậy. Từ cửa sổ phòng ngủ của mình, cô nhìn thấy những bà mẹ đẩy nôi hay những đứa trẻ được bố cõng trên vai, những cặp tình nhân nắm tay dạo phố. Mỗi khi đến phòng khám sức khỏe, cô hay lướt qua các cuốn tạp chí để tìm hình ảnh của những gia đình cười đùa vui vẻ, từng cặp tình nhân ôm hôn nhau, hay cả hình ảnh của những người phụ nữ một mình, khuôn mặt rạng ngời bởi họ biết cách tự yêu lấy chính mình. Khi xem những bộ phim truyền hình dài tập cùng với bà nội, tình yêu là cái mỏ neo, là chất kết dính gắn cả thế giới lại với nhau. Và ngay cả khi xem lướt qua những kênh truyền hình của Mỹ lúc ông bà cô không để ý, Deya vẫn thấy tất cả các chương trình giải trí đều xoay quanh chủ đề tình yêu. Trong khi đó, cô, Deya, bị bỏ mặc tự xoay chuyển một mình, khao khát tìm thấy một cái gì đấy ngoài những đứa em của mình để bám lấy. Cho dù cô rất yêu thương chúng nhưng với cô, chỉ thế thôi là chưa đủ.

Nhưng tình yêu có nghĩa là gì cơ chứ? Tình yêu là cảnh Isra thờ thẫn nhìn ra ngoài cửa sổ mà không buồn nhìn đến cô? Tình yêu là khi Adam

chẳng bao giờ ở nhà, là những cố gắng không hồi kết của Fareeda muốn gả cô đi lấy chồng để cất bớt một gánh nặng, là những người họ hàng không bao giờ đến thăm cô, kể cả trong những dịp lễ Tết? Có lẽ vấn đề của cô là ở chỗ đấy. Có lẽ đó là lý do tại sao cô luôn cảm thấy xa cách với bạn bè cùng lớp, rằng tại sao cô không thấy thế giới theo cái cách mà họ thấy và tại sao cô không tin vào những phiên bản tình yêu của họ. Đó là bởi họ có bố có mẹ, những người chào đón sự hiện diện của họ, bởi họ được bao bọc trong tình yêu gia đình và vì họ chưa bao giờ phải tự tổ chức sinh nhật một mình. Bởi vì họ có người dang tay ra vỗ về khi họ khóc sau một ngày tồi tệ, vì từ bé họ đã biết cảm giác được an ủi, chở che mỗi lần ai đó nói yêu thương họ. Vì trong cuộc đời họ đã tìm thấy tình yêu nên họ tin vào tình yêu và rằng nó được định sẵn cho tương lai của họ, kể cả khi không có gì chắc chắn là điều đó sẽ xảy ra.

"Cháu đổi ý rồi!" - Deya nói với ông bà khi họ ngồi cùng nhau trong phòng khách ngay buổi tối đó. Bên ngoài, tuyết đang rơi và Khaled phải tạm ngưng thói quen đi đánh bài ở quán *bar hookah* mỗi tối vì trời hôm này lạnh làm khớp của ông bị đau nhức hơn. Những hôm như thế này Khaled ở nhà chơi bài với gia đình, tay tráo bài, môi nở nụ cười hiếm hoi và khóe mắt thì nheo lại.

Deya mong chờ những tối như thế này, khi mà Khaled kể cho cô nghe những câu chuyện về Palestine, cho dù trong số ấy có không ít chuyện buồn. Chúng giúp cô gắn kết hơn với lịch sử của dân tộc mình, cái mà cô vẫn thường cảm thấy vô cùng xa xôi. Ngày xưa, gia đình Khaled sở hữu một căn nhà khang trang ở *Ramla**, với mái ngói đỏ và những cây cam tươi mát. Một ngày nọ khi ông mới mười hai tuổi, binh sĩ Israel đến xâm chiếm đất đai của họ và chuyển gia đình ông đến một trại tị nạn có lính

trang bị súng ống canh gác. Khaled kể cho họ nghe về cái cảnh mà bố ông bị ép quỳ xuống, với khẩu súng trường dí sát sau lưng và chuyện bảy trăm nghìn người Palestine bị buộc phải rời khỏi chính ngôi nhà của mình để chạy loạn. Hôm ấy là *Nabka**, ông kể cho họ nghe với đôi mắt u buồn. Ngày đại họa.

Lúc này, họ đang chơi *Bàn tay*, một trò chơi bài của người Palestine và Khaled đang tráo hai bộ bài vào với nhau trước khi chia bài. Deya bốc bài của mình lên, lướt nhìn mười bốn quân bài trước khi cô lớn tiếng nhắc lại lần nữa: "Cháu đổi ý rồi!"

Cô có thể cảm thấy những đứa em đang đảo mắt nhìn nhau. Trên chiếc sofa bên cạnh, Fareeda đang đổi kênh tivi sang *Al Jazeera**. "Đổi ý về cái gì?"

Deya mở miệng nhưng không thốt nổi lên lời. Cho dù cô đã dành cả đời để nói tiếng Ả Rập, cho dù đây là ngôn ngữ mẹ đẻ của cô nhưng nhiều khi cô vẫn phải vật lộn để tìm ra từ ngữ thích hợp. Đáng nhẽ ra, giao tiếp bằng tiếng Ả Rập với cô cũng nên tự nhiên như giao tiếp bằng tiếng Anh và nó vẫn thường như thế. Nhưng vẫn có những lúc, cô cảm thấy có gì đó đè nặng lên đầu lưỡi mình, khiến cô phải ngừng lại trong giây lát để kiểm tra lại ngôn từ trước khi thốt thành lời. Sau khi bố mẹ qua đời, cô chỉ nói tiếng Ả Rập với mỗi ông bà cô. Cô nói tiếng Anh với các em của mình, với các bạn ở trường và tất cả những cuốn sách của cô đều bằng tiếng Anh.

Cô hạ bài xuống, hắng giọng: "Cháu không muốn ngồi thêm với Nasser một lần nào nữa."

"Gì cơ?" - Fareeda nhìn lên, hỏi: "Nhưng mà tại sao?"

Cô có thể thấy ánh mắt Khaled đang hướng về phía mình và cô nhìn vào mắt ông, khẩn khoản: "Làm ơn đi, *Seedo* ơi! Cháu không muốn cưới

một người mà cháu không biết."

"Rồi cháu sẽ biết thôi!" - Khaled nói, quay lại chơi bài.

"Nhưng nếu cháu muốn đi học đại học thử một vài kỳ thì..."

Fareeda ném cái điều khiển tivi xuống: "Lại đại học nữa? Chúng ta cứ phải nói qua nói lại mấy thứ nhảm nhí này bao nhiêu lần nữa hả?"

Khaled lườm Deya một cái sắc lẹm. Cô mong ông đừng tát cô.

"Tất cả chỉ vì mấy cuốn sách!" - Fareeda vẫn tiếp tục: "Ba cái thứ sách vở nhồi nhét những suy nghĩ ngu xuẩn vào trong đầu cháu." - Bà đứng lên, tay khua về phía Deya: "Cháu nói bà nghe xem, cháu đọc sách làm gì hả?"

Deya đứng khoanh tay trước ngực, đáp: "Để học ạ!"

"Học cái gì?"

"Tất cả mọi thứ!"

Fareeda lắc đầu: "Có những thứ cháu sẽ phải tự học lấy, không sách vở nào dạy đâu!"

"Nhưng..."

"Bikafir!" - Khaled nói: "Đủ rồi!"

Deya và các em cô nhìn nhau lo lắng.

"Cưới xin xong hẵng tính đến chuyện học đại học." - Khaled tráo bộ bài mới, mắt hướng về phía Deya: "*Fahmeh*? Hiểu chưa?"

Cô thở dài: "Vâng, *Seedo*."

"Nói vậy thôi.." - Ông quay mắt về phía bộ bài: "Ông không thấy chuyện đọc sách có gì sai cả."

"Ông biết là nó sai!" - Fareeda nói, trợn mắt lên lườm Khaled. Nhưng Khaled không thèm nhìn lại bà. Hàm Fareeda cứ nghiến vào rồi lại thả ra.

“Tôi không nghĩ sách có gì sai!” - Khaled vừa nói vừa quan sát nhưng quân bài của ông: “Cái sai ở đây là bà cứ cấm đoán chúng nó...” - Mắt ông quay về phía Fareeda: “Bà không nghĩ rằng điều đó sẽ gây họa à?”

“Có mà cứ dễ dãi với chúng nó mới gây họa ấy.”

“Dễ dãi?” - Mắt ông trừng trừng nhìn Fareeda: “Bà nghĩ là chúng ta bao bọc chúng chưa đủ à? Đi học xong chúng nó về thẳng nhà, giúp đỡ bà làm việc nhà, không bao giờ bước ra khỏi nhà mà không có chúng ta. Chúng nó không có máy tính cũng chẳng có điện thoại, chúng nó không nói chuyện với bọn con trai, chúng nó còn chẳng có bạn nữa kìa. Mấy đứa cháu mình là những cô gái ngoan, Fareeda, rồi chúng nó sẽ lấy chồng hết thôi. Bà cần thư giãn ra!”

“Thư giãn?” - Bà chống nạnh: “Ông thì dễ rồi! Tôi đây mới là người uốn nắn cho chúng nó, để chúng nó không gây rắc rối, để giữ thể diện cho chúng nó cho đến khi mình gả được chúng nó đi. Ông nói tôi nghe, ai sẽ chịu trách nhiệm khi có chuyện gì xảy ra? Hử? Ông sẽ chỉ tay vào mặt ai khi mấy cuốn sách đó nhồi nhét những ý tưởng nhố nhăng vào đầu chúng nó?”

Bầu không khí bỗng chốc thay đổi. Khaled lắc đầu: “Đó lá cái giá mà mình phải trả khi sống ở đất nước này...” - Ông nói: “Bỏ quê hương mà chạy đi xa xứ. Không có một giây phút nào trôi qua mà tôi không nghĩ về việc mình đã làm. Có lẽ chúng ta nên ở lại và chiến đấu cho mảnh đất của mình. Bị bọn lính giết thì đã sao? Chết đói thì đã sao? Còn tốt chán so với việc đến đây để rồi mất đi con người mình, mất đi văn hóa của mình...” Lời nói của ông cứ nhỏ dần đi.

“Suyt!” - Fareeda nói: “Ông biết là cứ suy nghĩ kiểu đó chẳng có ích lợi gì cả. Cái gì đã qua thì cho nó qua, tiếc nuối cũng chẳng để làm gì. Tất cả

những gì chúng ta có thể làm bây giờ là tiếp tục sống tốt phần đời còn lại và điều đó có nghĩa là chăm lo cho mấy đứa cháu gái của chúng ta."

Khaled không trả lời. Ông thở dài và lui đi tắm.

* * *

Deya và mấy đứa em cô đang dọn dẹp phòng khách thì Fareeda xuất hiện ở ngưỡng cửa. "Đi ra đây với bà." - Fareeda nói với Deya.

Deya đi theo bà cô xuống cuối hành lang đến phòng ngủ của bà. Trong phòng, bà cô mở tủ quần áo ra và với lấy một thứ gì đó cất ở rất sâu. Bà kéo ra một cuốn sách cũ và đưa nó cho Deya. Một cảm giác quen thuộc bỗng dâng trào trong Deya khi cô phủi bụi khỏi bìa sách. Đó là bản tiếng Ả Rập của truyện *Nghìn lẻ một đêm*. Cô nhận ra nó, đây là sách của mẹ cô.

"Mở ra đi!" - Fareeda nói.

Deya làm như được bảo và một cái phong bì trượt ra. Cô chậm rãi mở nó. Bên trong có một bức thư, viết bằng tiếng Ả Rập. Dưới ánh đèn phòng ngủ lờ mờ, cô nheo mắt đọc:

Tháng Tám, ngày 12 năm 1998

Gửi mẹ,

Hôm nay, con cảm thấy rất tuyệt vọng. Con không biết điều gì đang xảy ra với con. Mỗi sáng con thức dậy với một cảm giác kỳ lạ. Con nằm giữa tấm ga trải giường và không hề muốn dậy. Con không muốn gặp ai hết. Con chỉ nghĩ đến cái chết mà thôi. Con biết Chúa không chấp thuận việc lấy đi một mạng sống, dù nó là của con hay của ai đi chăng nữa nhưng con

không thể loại bỏ suy nghĩ đó ra khỏi đầu mình. Não con cứ tự xoay vòng, giờ nó nằm ngoài tầm kiểm soát của con mất rồi. Chuyện gì đang xảy ra với con vậy mẹ? Con cảm thấy sợ hãi bởi những gì đang diễn ra bên trong con.

Con của mẹ,

Isra.

Deya đọc lại bức thư lần nữa, thêm lần nữa và rồi một lần nữa. Cô mường tượng ra mẹ cô, với khuôn mặt tối tăm, ủ dột của bà và cảm thấy có chút sợ hãi. Liệu có thể nào? Có phải mẹ cô đã tự sát hay không?

"Sao bà không cho cháu biết sớm hơn?" - Deya nói, đoạn cô nhảy ra khỏi giường và vẫy lá thư trước mặt Fareeda: "Bao năm nay bà không chịu nói một lời về mẹ cháu, cho dù bà giữ những thứ này suốt thời gian qua?"

"Bà không muốn cháu nhớ về mẹ cháu theo cách đó!" - Fareeda nói, điềm tĩnh nhìn cháu mình.

"Vậy tại sao bây giờ bà lại chỉ cho cháu biết?"

"Bởi vì bà muốn cháu hiểu..." - Fareeda nhìn vào mắt Deya -"Bà biết cháu sợ lại giẫm phải viết xe đổ của mẹ cháu. Nhưng Isra, lạy thánh *Allah* phù hộ cho linh hồn con bé, nó là một người phụ nữ có vấn đề."

"Vấn đề như thế nào cơ ạ?"

"Cháu vừa mới đọc thư mà không biết à? Mẹ cháu rõ ràng là đã bị bị *jinn** ám."

"Ám?" - Deya nói trong sự hoài nghi. Nhưng tận sâu cô vẫn tự vấn đáp chính mình. "Có thể chỉ là do mẹ cháu bị trầm cảm thôi. Đáng nhẽ ra mẹ

cháu nên đi gặp bác sĩ." - Cô nhìn vào mắt Fareeda: "*Jinn* không có thật đâu, *Teta* ơi."

Fareeda cau mày và lắc đầu: "Hừm, thế cháu nghĩ tại sao mà cả ngàn năm nay ở khắp nơi trên thế giới người ta phải làm lễ trừ tà?" Bà tiến lại gần hơn, giật lá thư từ tay Deya: "Nếu cháu không tin bà thì ra kia mà đọc mấy cuốn sách của cháu. Rồi cháu sẽ thấy!"

Deya không nói gì. Có lẽ nào mẹ cô bị ma ám thật không? Một trong những ký ức mà Deya đã cố quên bỗng ở đâu kéo đến trong tâm trí cô. Deya đi học về và thấy Isra chạy phóng ra từ cầu thang dưới tầng hầm lên trên nhà. Không chỉ một lần, mà lặp đi lặp lại. Bà nhảy lên nhảy xuống, tay ôm lấy ngực, mồm há hốc, cứ thế cho đến khi bà nhìn thấy Deya đang đứng đó.

"Deya à!" - Isra nói, giật mình khi biết cô đang nhìn. Bà đứng dậy, lê chân qua tầng hầm: "Hôm nay em ốm. Lên trên tầng và lấy ít thuốc từ trong bếp xuống đây."

Deya không bao giờ quên cảm giác của cô hôm ấy, khi mà bụng cô cứ quặn lại. Cô muốn nói với Isra là chính cô cũng phát ốm. Không phải là cô bị cảm lạnh hay lên cơn sốt, mà là thứ gì đó tệ hơn thế. Những triệu chứng bên ngoài - chỉ thế thôi đã đủ để biết ai đó đang ốm hay chưa? Còn những gì diễn ra bên trong thì sao? Còn những gì đang diễn ra với Deya, điều gì đã xảy ra với cô từ khi cô còn là một đứa trẻ?

Deya hắng giọng. Nếu Isra bị ám thật thì sao? Điều đó sẽ lý giải được ký ức của cô, lý giải được bức thư này và cả tại sao mẹ cô lại nghĩ về cái chết. Đột nhiên cô ngước lên nhìn Fareeda. "Bức thư này.." - Cô nói: "Nó được viết khi nào vậy bà?"

Fareeda nhìn cô lo lắng: "Tại sao cháu lại hỏi thế?"

“Cháu cần biết mẹ cháu viết nó khi nào.”

“Điều đó thì có quan trọng gì?” - Fareeda vừa nói vừa xua tay: “Cứ bận tâm mãi về lá thư này cũng sẽ chẳng mang lại điều gì tốt đẹp cả. Bà chỉ muốn cháu hiểu rằng việc mẹ cháu không hạnh phúc không liên quan gì tới hôn nhân. Cháu phải vượt lên mà đi tiếp thôi.”

“Nói cho cháu biết mẹ cháu viết bức thư này khi nào!” - Deya yêu cầu: “Cháu sẽ không ra khỏi đây cho đến khi bà nói cho cháu biết.”

Fareeda thở dài cáu kỉnh: “Được thôi!” - Bà lấy cái phong bì từ trong cuốn truyện *Nghìn lẻ một đêm* ra và mở nó.

Deya nheo mắt tìm thời gian, năm 1998. Bụng cô chùng xuống. Đó là năm mà cha mẹ cô qua đời. Liệu nó có thể là chỉ một sự trùng hợp hay không? Nhỡ đâu, sau tất cả thì cuối cùng lại không phải là mẹ cô đã mất trong một vụ tai nạn xe hơi?

Cô ngước lên nhìn Fareeda: “Bà nói cho cháu sự thật đi.”

“Sự thật về cái gì mới được cơ chứ?”

“Có phải mẹ cháu đã tự sát không? Đó có phải là lý do vì sao bà không chịu nhắc đến mẹ cháu trong suốt những năm qua hay không?”

“Tất nhiên là không rồi!” - Fareeda nói, mắt nhìn theo một vết đốm trên sàn nhà: “Đừng có ngớ ngẩn thế chứ!”

Nhưng Deya có thể cảm thấy được sự lo lắng của bà, cô chắc rằng bà đang giấu điều gì đó. “Làm sao để cháu biết là bà đang không nói dối? Bà đã giữ không cho cháu xem lá thư này trong bao nhiêu năm qua.” - Deya nhìn bà chằm chằm nhưng Fareeda không đáp lại ánh mắt của cô.

“Có phải mẹ cháu đã làm thế không?”

Fareeda thở dài: “Cháu sẽ không tin lời bà cho dù bà có nói gì đi chăng nữa.”

Deya chớp mắt: “Ý bà là như thế nào ạ?”

“Thật ra là, Deya, cháu giống hệt mẹ cháu - Quá nhạy cảm với tất cả mọi thứ trên thế giới này.” - Bà ngước lên nhìn Deya: “Cho dù bây giờ bà có nói gì đi nữa, cháu cũng không tin bà.”

Deya nhìn đi chỗ khác. Điều đó có thật không? Có phải những nỗi sợ của cô đã được định sẵn? Có phải mẹ cô đã gieo rắc những nỗi buồn vào Deya nên cô không tài nào thoát ra được?

“Nhìn bà đây!” - Fareeda nói: “Có thể bà không biết nhiều thứ trên đời nhưng cái này thì bà biết. Cháu phải bỏ lại quá khứ thì mới sống tiếp được. Tin bà đi, riêng điều này thì bà biết.”

Isra

Mùa xuân năm 1990

Isra thức dậy, cảm thấy lênh đênh và buồn nôn. Cô tự hỏi tại sao tiếng *adhan* từ xa không còn đánh thức cô vào mỗi chớm bình minh. Và rồi cô chợt nhớ ra: Cô đang ở Brooklyn, cách nhà mười hai ngàn dặm, trên giường của chồng cô. Cô đứng vụt dậy. Nhưng giường của cô thì trống không, còn Adam thì không thấy đâu cả. Một cảm giác nhục nhã trào lên trong lồng ngực khi cô nghĩ về đêm hôm trước. Cô nuốt nước bọt, cố nén cảm giác đó xuống. Cứ nghĩ mãi cũng chẳng được ích lợi gì. Chỉ là nó phải như thế.

Isra đi đi lại lại trong phòng ngủ mới, tay lướt qua khung giường bằng gỗ và chiếc tủ kéo làm bó hẹp thêm không gian vốn dĩ đã chật chội. Tại sao không có lấy một chiếc cửa sổ? Cô nhớ da diết những đêm đọc sách bên khung cửa sổ rộng mở hồi còn ở quê nhà, ngắm nhìn ánh trăng chiếu rọi lên cả Birzeit, lắng nghe những tiếng thì thầm từ khu mộ và ngắm nhìn những ngôi sao sáng rực trên bầu trời đêm nhiều khi khiến cô nổi cả da gà. Khung cửa sổ được thiết kế sát với mặt đất và từ đó cô có thể nhìn qua cái cổng trước, nơi những dãy nhà nối sát nhau, còn ở trên là cả một khoảng trời. Nước Mỹ vẫn được ca ngợi là vùng đất của sự tự do nhưng sao mọi thứ lại chật chội và tù túng đến thế.

Không lâu sau, cô thấy mệt và lại lên giường nằm. Fareeda cũng đã bảo sẽ mất vài ngày để cơ thể cô có thể làm quen với sự thay đổi múi giờ. Khi

cô tỉnh dậy thì đã hoàng hôn, còn Adam vẫn chưa về nhà và Isra tự hỏi không biết có phải anh không muốn ở gần cô hay không. Có lẽ cô đã làm gì không đúng ý anh đêm hôm trước, khi anh đè người lên cô. Có lẽ cô không tỏ ra đủ hào hứng. Nhưng làm sao cô biết được mình phải làm gì cơ chứ. Nếu có đi chăng nữa, Adam mới là người nên dành thời gian ra để dạy cô. Cô biết anh đã ngủ với những người phụ nữ khác trước khi cưới. Dù kinh Qur'an cấm cả hai giới không được "ăn cơm trước kẻng", mẹ nói rằng đàn ông luôn phạm phải *zina** rằng họ không giữ nổi mình.

Gần nửa đêm Adam mới về đến nhà. Isra đang ngồi bên cửa sổ khi cô nghe thấy anh đi xuống cầu thang. Anh bật đèn lên thì thấy cô đang ở đó nhìn anh. Anh có chút lúng túng khi thấy cô bên cửa sổ, hai tay ôm đầu gối co ro như một đứa trẻ.

"Sao em lại ngồi trong phòng tối om như thế?"

"Em chỉ nhìn ra bên ngoài."

"Anh cứ tưởng em ngủ rồi cơ."

"Em ngủ cả ngày rồi."

"Ồ!" - Anh nhìn đi chỗ khác: "Nếu thế thì em đi làm cái gì đó cho anh ăn đi, anh sắp chết đói rồi!"

Trên lầu, Fareeda đã để sẵn những phần cơm gà trong tủ lạnh, bọc màng thực phẩm cẩn thận và đánh dấu tên con trai bà. Isra tìm đĩa có tên của Adam và cho vào lò vi sóng để làm nóng thức ăn. Rồi cô dọn *sufra* theo cái cách mà mẹ dạy cô. Cốc nước để bên phải, còn thìa thì để bên trái. Hai ổ bánh pita nóng. Một cái bát con đựng quả ô liu và mấy lát cà chua. Một cái ấm *ibrik* đặt trên bếp để pha trà *chai* bạc hà. Vừa lúc cái ấm trà sôi, Adam đứng ở trước cửa.

“Mùi thơm quá!” - Anh nói: “Em nấu à?”

“Không ạ!” - Isra nói, mặt đỏ bừng: “Em ngủ cả ngày hôm nay. Mẹ anh chuẩn bị món này cho anh.”

“À, ra thế!”

Isra không hiểu giọng anh có ý gì nhưng nỗi thất vọng tiềm tàng của anh khiến cô cảm thấy bất ổn. “Em chắc chắn sẽ nấu cho anh vào ngày mai.”

“Chắc vậy rồi! Cha em có khoe em nấu ăn giỏi khi nhà anh đến dạm hỏi cưới em.”

Cô nấu ăn giỏi ư? Isra chưa bao giờ ngưng lại để cân nhắc điều này, càng chưa bao giờ nghĩ đến việc nấu ăn cũng là một kỹ năng cả.

“Cha em cũng nói là em rất kiệm lời.”

Nếu mặt Isra trước đó chỉ mới hơi ửng hồng thôi, thì cô chắc bây giờ má cô phải đỏ hết lên rồi. Cô mở miệng định đáp lời nhưng không tìm được từ nào thích hợp cả.

“Anh không có ý muốn chọc cho em ngượng... ” - Adam nói: “Thực ra ít lời cũng chẳng có gì đáng phải xấu hổ cả và anh rất quý tính cách đó. Không có gì nản hơn là về nhà với một người đàn bà lúc nào cũng oang oang cái mồm.”

Isra gật đầu, dù cô không biết cô đang đồng ý với cái gì. Cô quan sát Adam ăn từ phía bên kia bàn, tự hỏi không biết anh có thể trao cho cô tình yêu mà cô hằng mong ước hay không. Cô xoáy sâu vào trong khuôn mặt anh, cố tìm ở đó một cảm giác ấm áp. Nhưng đôi mắt nâu sẫm màu của anh cứ lảng đi nhìn cái gì đấy trống rỗng đằng sau cô, rồi mất hút vào khoảng không, như thể anh đã quên mất rằng cô đang có mặt ở đó vậy.

Phải cho đến khi cả hai đã lên giường, Adam mới nhìn Isra một lần nữa và khi anh nhìn cô, cô mỉm cười.

Nụ cười ấy khiến anh và cả chính cô cũng phải ngạc nhiên. Isra muốn chiều lòng anh đến tuyệt vọng. Đêm qua cơ thể anh bất ngờ chiếm lấy cô nhưng đêm nay, cô biết mình phải trông đợi điều gì. Cô tự nói với mình rằng nếu cô cứ cười và giả vờ rằng cô đang tận hưởng nó, khoái cảm rồi cũng sẽ đến. Có lẽ đó là tất cả những gì cô phải làm để khiến Adam yêu cô. Cô phải tự xóa đi tất cả những biểu hiện của sự kháng cự trên khuôn mặt mình. Cô phải cho anh cái anh muốn và chính cô cũng phải học cách tận hưởng việc trao nó cho anh. Và cô sẽ làm như thế. Cô sẽ dâng hiến tất cả con người mình cho anh nếu điều đó mang đến tình yêu của anh dành cho cô.

* * *

Không mất quá lâu để Isra hiểu được cuộc sống của cô trên đất Mỹ. Cô đã nuôi hy vọng rằng, phụ nữ ở đây sẽ được đối xử khác nhưng hầu hết mọi thứ vẫn vậy. Và theo một cách nào đó, nó còn tệ hơn nữa. Cô hiếm khi nào nhìn thấy Adam. Mỗi sáng, anh rời nhà vào lúc sáu giờ sáng để bắt tàu điện đi đến Manhattan và phải đến nửa đêm, anh mới về đến nhà. Cô chờ anh trong phòng ngủ, đợi nghe tiếng cửa mở, rồi tiếng bước chân anh đi xuống cầu thang. Lúc nào anh cũng có lý do. "Hôm nay anh phải làm thêm giờ ở cửa hàng *deli*." - Anh nói. "Anh phải sửa sang lại cửa tiệm của bố anh." "Anh không đón được chuyến tàu chữ R vào giờ cao điểm." "Anh gặp mấy người bạn ở quán *bar hookah*." "Anh mải chơi bài quá nên quên mất thời gian." Ngay cả những hôm về nhà sớm, anh cũng không bao giờ

nghĩ đến việc đưa cô đi chơi đâu cả. Thay vào đó, anh ngồi dài ra xem tivi suốt mấy tiếng đồng hồ, tay cầm cốc trà, chân gác lên bàn, trong khi Isra và Fareeda lụi cụi ở trong bếp, chuẩn bị bữa tối.

Những khi Isra không phải giúp Fareeda làm việc nhà, cô dành thời gian nhìn ra ngoài cửa sổ. Lại thêm một sự thất vọng nữa. Tất cả những gì cô thấy bên ngoài là những căn nhà hình chữ nhật. Gạch chồng lên gạch, chen chúc nhau, lấp kín cả hai bên đường. Những cây hồ tiêu đứng thẳng hàng dọc theo vỉa hè lát gạch, rễ của chúng trồi lên qua những vết nứt trên nền xi măng. Những đàn chim bồ câu bay qua bầu trời xám xịt, u ám. Qua các dãy nhà gạch và từng khối xi măng đã được mài mòn, những hàng cây và những chú chim bồ câu xám là đại lộ số Năm, với các cửa hàng bé tẹo và nhiều ô tô vụt phóng qua.

Isra dần dần nhận ra Fareeda cũng giống y như mẹ cô vậy. Bà nấu ăn và dọn dẹp cả ngày trong bộ đồ ngủ bằng cotton rộng thùng thình. Bà nhấm nháp *chai* và *kahwa** từ lúc mặt trời mọc cho đến khi mặt trời lặn. Khi con trai của Fareeda ở nhà, bà vỗ về họ như những con búp bê sứ chứ không cư xử với họ như những người đàn ông trưởng thành. Bà chuẩn bị bữa tối đúng theo ý họ, làm các loại bánh ngọt họ thích, rồi còn chuẩn bị cơm trộn và thịt nướng trong những hộp *Tupperware** để họ mang đi học hoặc đi làm. Giống như mẹ cô, Fareeda chỉ có đúng một đứa con gái là Sarah. Và cái cách mà Fareeda đối xử với Sarah cũng tương tự như mẹ Isra đối xử với cô. Trong mắt cả hai người, con gái không khác gì một thứ tài sản nhất thời, chỉ đáng được chú ý đến khi có việc bếp núc hay dọn dẹp gì cần họ phải làm.

Điểm khác biệt duy nhất giữa mẹ cô và Fareeda là nghi thức cầu kinh năm lần mỗi ngày mà Isra chưa bao giờ thấy Fareeda hoàn thành. Fareeda

thức dậy mỗi ngày vào lúc bình minh và đi thẳng xuống bếp để pha *chai*, mồm lẩm nhẩm cầu nguyện trong lúc chờ ấm trà sôi: "Xin Chúa giữ cho thanh danh của gia đình con tránh khỏi những điều ô nhục và đáng xấu hổ." Isra thường đứng im lặng ở ngưỡng cửa, cảm thấy kinh ngạc mỗi lần cô nghe tiếng Fareeda thì thầm trước bếp. Có lần, cô hỏi tại sao Fareeda lại không quỳ xuống trước đấng tối cao để cầu nguyện nhưng Fareeda chỉ cười và nói: "Câu nguyện kiểu này thì có khác gì kia chứ? Đây là vấn đề của mấy người sùng đạo trong thời buổi này. Suốt ngày để tâm đến những điều nhỏ nhặt. Con không nghĩ rằng đã là lời cầu nguyện thì dù cách nào cũng giống nhau à?"

Isra lúc nào cũng tỏ ra đồng ý với Fareeda vì cô không muốn làm bà khó chịu. Cô vẫn cầu kinh năm lần mỗi ngày ở trong phòng ngủ của mình để Fareeda không thấy. Nhiều buổi chiều khi Isra xong việc nhà, cô lén xuống tầng hầm để tranh thủ kết hợp lời cầu nguyện thứ ba và thứ tư (*asr* và *zuhr*) trước khi quay trở lại bếp mà không bị ai để ý. Fareeda chưa bao giờ cấm cô cầu nguyện nhưng Isra vẫn muốn thận trọng, vì cô muốn lấy được thiện cảm của bà.

Mẹ cô chưa bao giờ tỏ ra tình cảm với cô cả, chỉ có ý kiến chút xíu chỗ này chỗ kia khi cô nêm nếm món súp đậu lăng vừa miệng, hay khi cô chà sàn xi măng thật mạnh cho đến khi nó bóng loáng. Nhưng Fareeda mạnh mẽ hơn mẹ cô rất nhiều. Có khi bên cạnh sức mạnh đó, trái tim bà có chỗ nào đó cho tình yêu.

Sau khi họ quét nhà, lau kính, rã đông thịt và ngâm gạo, họ ngồi xuống bên bàn ăn, với một cốc trà *chai* trước mặt và bắt đầu trò chuyện hay chí ít là Fareeda sẽ mở lời và cả thế giới như thể xoáy vào giữa đôi môi của bà. Fareeda kể cho Isra nghe chuyện về cuộc sống ở Mỹ, những thú vui để bà

tiêu khiển khi không phải nấu ăn hay dọn dẹp, như đi thăm bà bạn của bà là *Umm* Ahmed, người sống cách họ vài dãy nhà. Bà sẽ đi chợ cùng Khaled mỗi Chủ Nhật hay khi bà có hứng, sẽ đi *mosque* vào thứ Sáu để "buôn dưa lê" và bắt kịp với những tin tức mới nhất trong cộng đồng. Isra rướn người về phía trước, mắt mở to, như muốn nuốt hết những câu chuyện của Fareeda. Chỉ mới vài tuần kể từ khi đến Mỹ, Isra đã cảm thấy thích Fareeda, nhiều khi cô còn thấy ngưỡng mộ bà nữa. Fareeda là con người lúc nào cũng sôi nổi đưa ra những ý kiến của mình. Fareeda là bà mẹ chồng với một cá tính mạnh mẽ bất thường.

Lúc này, Isra và Fareeda đang gấp quần áo, cũng là việc cuối cùng họ phải làm xong trong ngày. Bầu không khí quanh họ vừa ẩm thấp vừa có mùi thuốc tẩy. Fareeda ngồi quỳ gối, dựa lưng vào máy giặt, xếp những đôi tất màu đen vào với nhau. Bên cạnh bà, Isra vẫn ngồi như thường lệ, chân khoanh chặt lại với nhau, tay đặt lên đùi, như thể cô đang cố thu mình lại. Cô với tay lấy cặp quần lót màu sáng từ đống quần áo chưa gấp. Cô không nhận ra chúng. Chắc là của em Adam, cô trộm nghĩ. Cô có thể cảm thấy mặt mình đang đỏ ửng lên khi ngón tay cô chạm vào chất vải nên cô quay đi tránh bắt gặp ánh mắt Fareeda. Cô không muốn tỏ ra trẻ con, đỏ mặt chỉ vì nhìn thấy quần lót của nam giới.

"Cuối cùng cũng có người giúp mẹ việc nhà, âu cũng tốt." - Fareeda nói, tay gấp một chiếc quần jean đã bạc màu.

Isra nở nụ cười tươi: "Con mừng là con giúp được mẹ."

"Con biết đấy, cuộc đời của người phụ nữ nó là như thế. Ngày nào cũng tất bật để chạy theo mọi sự sai khiến."

Isra đẩy đôi quần lót màu xanh bạc hà ra và rướn người về phía Fareeda, hỏi bà: "Đó là tất cả những gì mẹ làm cả ngày sao?"

“Không chệch một li!” - Fareeda nói, lắc đầu: “Nhiều khi mẹ ước mình sinh ra là đàn ông, chỉ để biết cảm giác ấy nó như thế nào. Như thế chắc mẹ sẽ bớt được nhiều nỗi đau.” - Bà với lấy một đôi tất nữa, ngưng lại giữa chừng rồi nhìn Isra: “Đàn ông than thở về những việc họ phải làm để nuôi sống gia đình. Nhưng họ đâu có biết..” - Bà ngưng lại: “Họ đâu có biết là phụ nữ cũng khổ như thế nào đâu.”

“Mẹ nói y như mẹ con!”

“Chẳng phải mẹ con cũng là phụ nữ sao? Bà ấy biết chứ!”

Thêm một khoảng lặng giữa họ, Isra với tay lấy thêm một món đồ mới giặt. Cô tự hỏi tại sao mẹ cô và Fareeda lại phải chịu chung một số phận cô đơn, sống mà không có tình yêu. Họ đã sai ở chỗ nào?

“Con đã từng nghĩ mọi thứ ở đây sẽ khác.” - Isra tâm sự.

Fareeda ngước lên: “Khác thế nào?”

“Con đã từng nghĩ chỉ có phụ nữ ở Palestine là khổ, vì... mẹ biết đấy, những phong tục tập quán hà khắc.”

“À, thảo nào!” - Fareeda nói: “Con nghĩ là phụ nữ ở Mỹ có cuộc sống dễ dàng như con vẫn thấy trên tivi và bìa tạp chí ư?” Đôi mắt hình hạt hạnh nhân của bà nheo lại: “Để mẹ nói cho con biết. Làm đàn ông là cách duy nhất để tiến xa trên đường đời, dù cho anh ta có phải trèo lên lưng của phụ nữ mà để mà tiếp tục đi. Đừng nghe ai nói gì khác.”

“Nhưng Khaled có vẻ yêu mẹ lắm mà!” - Isra nói.

“Yêu?” - Fareeda cười: “Con hãy nhìn xem tất cả những gì mẹ đã phải làm để hầu hạ người đàn ông này! Mẹ phải cơm bưng nước rót cho ông ta mỗi ngày, giặt rồi cả là quần áo cho ông ta nữa, đã thế còn phải quét dọn nhà cửa từng li từng tí thì ông ta mới hài lòng. Mẹ nuôi dạy con cái cho ông

ta, tất cả những cậu con trai và đứa con gái này, khi ông ta vắng nhà. Thế mà con nói là ông ta yêu mẹ sao?" Mắt bà hướng về phía Isra, tiếp tục nói: "Con gái, nhớ lấy điều này: Nếu con sống chỉ để mong chờ tình yêu từ một người đàn ông, con sẽ chỉ thấy thất vọng mà thôi."

Isra cảm thấy thương Fareeda. Bà đã phải vất vả như thế nào để nuôi con một mình ở cái đất nước xa lạ này trong khi chờ Khaled về và yêu thương bà. Cô tự hỏi liệu có phải đây cũng sẽ là số phận của cô hay không.

"Có phải người đàn ông nào ở Mỹ cũng phải đi làm nhiều thế này không mẹ?" - Cô hỏi, tay gấp một cái áo phông trắng.

"Mẹ cũng tự hỏi như thế khi nhà mình mới đến đây..." - Fareeda kể: "Khaled làm quần quật không biết bao nhiêu tiếng mỗi ngày, để mẹ một mình với bọn trẻ con, nhiều khi đến tận nửa đêm! Mới đầu, mẹ cũng giận ông ấy lắm nhưng rồi mẹ hiểu ra đây không phải lỗi của ông ấy. Dân nhập cư ở đất nước này, hầu hết ai cũng phải lăn lưng ra làm như trâu như ngựa vậy. Họ không có sự lựa chọn nào khác. Nếu không thì chúng ta biết sống bằng gì đây?"

Isra nhìn bà không chớp mắt. Chắc thời Adam phải khác với thế hệ của Khaled và Yacob chứ. Mọi thứ lúc này đúng là khó khăn thật nhưng điều đó rồi cũng sẽ thay đổi. "Vậy Adam lúc nào cũng phải đi làm nhiều như thế này ạ?"

"Ôi dào, rồi con cũng sẽ quen thôi!" - Fareeda nói: "Mấy nữa có con thì sẽ có thứ khác để lo." Khi Isra mở to mắt nhìn bà, bà tiếp thêm lời: "Tin mẹ đi, con sẽ thấy may là nó đi làm chứ không ở nhà để mà sai khiến con. Mẹ muốn dứt hết cả tóc ra khi Khaled nghỉ một hôm ở nhà. Làm cái này, làm cái kia. Đúng là một cơn ác mộng!"

Nhưng đó không phải là một mối quan hệ mà Isra mong muốn: Cô không muốn giống mẹ cô hay Fareeda. Cô biết mọi thứ bây giờ đang không được suôn sẻ vì cả hai không biết gì về nhau. Nhưng chắc là khi họ trở thành bố mẹ rồi thì mọi thứ sẽ khác. Adam lúc đấy sẽ có lý do để về nhà. Anh sẽ muốn nhìn thấy con mình, âu yếm chúng, nuôi dạy chúng. Anh sẽ có lý do để yêu cô. Cô quay sang Fareeda: "Nhưng Adam sẽ ở nhà nhiều hơn nếu con sinh em bé đúng không hở mẹ?"

"Ôi giời ơi!" - Fareeda nói, chân duỗi ra duỗi vào: "Đừng có ngốc nghếch như vậy chứ. Con đã bao giờ thấy đàn ông ở nhà nuôi con chưa? Đó là việc của con, con thân yêu ạ!"

Trong chốc lát, Isra có thể nghe thấy tiếng mẹ cô ở trong đầu, chế giễu cô khi cô đang lúi cúi dưới bếp. Dù ở Palestine hay ở Mỹ, phụ nữ sẽ mãi chịu cảnh cô đơn. Có phải mẹ cô vẫn luôn đúng? Không, Isra tự nói với mình. Không phải như thế. Chỉ cần cô giành lấy được tình yêu của anh mà thôi.

Deya

Mùa đông năm 2008

Những ngày sau khi đọc lá thư của mẹ cô, Deya cảm thấy rối bời. Cô không thể ngừng suy nghĩ. Có phải cô đã nghĩ sai về mẹ mình hay không? Có phải những ký ức của cô về mẹ đều không đúng? Tất cả đều là có thể. Nhỡ đâu, đúng là mẹ cô bị *jinn* ám thật? Điều đó lý giải tại sao mẹ cô lúc nào cũng buồn rầu, không phải vì cuộc sống hôn nhân của bà không hạnh phúc hay vì bà không muốn làm mẹ, hay tệ hơn là bởi vì bà không muốn có cô. Dù thế đi chăng nữa, Deya vẫn không cảm thấy thuyết phục. *Jinn* nghe cứ như thể chuyện trong truyền thuyết vậy - những lời nguyền và nghi lễ trừ tà ma đâu có trong đời thực. Tuy nhiên tâm trí cô vẫn bị đảo lộn. Có lẽ nào mẹ cô đã tự sát hay không? Nếu vậy thì bố cô đã mất như thế nào?

Ở nhà, Deya hiếm khi trò chuyện cùng em gái mình. Ở trường, cô lê lết từ lớp này sang lớp khác, không tài nào tập trung nổi, ngay cả trong giờ văn của cô Buthayna, tiết học mà cô thích nhất. Cô ngồi trên hàng ghế đầu, mặt gục xuống trang sách. Mắt cô lơ đãng nhìn ra ngoài cửa sổ khi cô Buthayna đọc một đoạn trích trong quyển *Chúa Ruồi**, còn trong đầu cô thì tự hỏi có phải bà cô đã đúng. Nếu cô không suốt ngày vùi đầu vào trong sách vở và quay lưng lại với cả thế giới, có lẽ cô đã hiểu hơn về cuộc sống của chính mình. Có lẽ cô đã biết cách buông bỏ để sống tiếp. Có lẽ cô đã có những kỳ vọng thực tế hơn cho tương lai.

Tan học, cô ngồi trên xe buýt trong im lặng, chỉ rời mắt khỏi cửa sổ khi họ tới điểm dừng. Cô cùng các em đi bộ trên phố Bảy Mươi Chín để về tới nhà. Deya di chuyển rất nhanh, như thể cô đang chạy đua với những suy nghĩ của chính mình. Các em cô theo sau, kéo lê từng bước một trên vỉa hè phủ đầy tuyết. Đó là một ngày u ám, lạnh lẽo và trong bầu không khí lan tỏa mùi của những tán cây ẩm ướt cùng chút vương vấn của một thứ mùi gì đó. Mùi khói xe. Hay phải chăng là mùi của những con mèo hoang. Đó là một mùi vị đặc trưng của Brooklyn mà cô thường ngửi thấy khi đi qua bảy dãy nhà trên đường từ nhà cô đến bến xe buýt. Bên góc phố nằm trơ trọi một cốc cà phê trống không, làm từ bìa các tông màu xanh và trắng, dập nát và lem nhem bùn. Cô nhìn thấy trên đó in dòng chữ màu vàng đồng: *Chúng tôi rất hân hạnh được phục vụ quý khách!* Cô thở dài. Cô không tưởng tượng nổi có người đàn ông nào lại nghĩ ra cái câu này cơ chứ. Không, chắc hẳn đó phải là một người phụ nữ rồi.

Có cái gì đó khiến Deya phải chú ý khi cô rẽ sang phố số Bảy Mươi Hai. Ở xa xa cuối dãy phố, có một người phụ nữ đang đứng lấp ló phía bên ngoài nhà của họ. Deya dừng lại để quan sát cô ta. Người phụ nữ này cao và gầy, mặc quần áo kiểu Mỹ, tóc cột đuôi ngựa gọn về phía sau. Nhìn từ xa, Deya không đoán chính xác được cô ta bao nhiêu tuổi, tầm ba hay bốn mươi tuổi gì đó. Quá trẻ so với bạn của Fareeda, quá già để làm bạn với em gái cô. Deya tiến lại gần hơn, mắt không rời khỏi người phụ nữ này.

Cô ta di chuyển về phía cửa trước, động tác thận trọng, mắt liên tục đảo quanh như thể không muốn ai nhìn thấy mình. Deya nhìn lướt qua khuôn mặt cô ta. Dù không nhớ chính xác từng đường nét nhưng cô cảm giác như mình đã gặp người phụ nữ này rồi. Ở cô ta có điều gì đó rất quen thuộc. Nhưng cô ta có thể là ai kia chứ?

Có cái gì đấy trong tay người phụ nữ này nhưng từ chỗ cô đứng, Deya không đoán nổi nó là cái gì. Deya thấy cô ta cẩn thận đặt cái thứ ấy bên cạnh cửa trước nhà họ. Ngay sau đó, cô ta quay lại và chạy đến chiếc xe taxi đang chờ ở bên lề đường rồi biến mất.

Deya quay lại nhìn thì thấy các em cô đã dừng lại từ bao giờ và đang mải mê chuyện trò. Họ đang nói cái gì đấy về việc Fareeda cố gả họ đi, hết đứa này đến đứa khác, như những quân bài domino* vậy. Tốt, Deya nghĩ. Chúng nó chưa nhìn thấy gì. Cô đi về phía trước, mắt nhìn quanh phố, từ các vết nứt trên vỉa hè, những hàng cỏ chưa được cắt đến từng chiếc thùng rác xanh ở cuối góc phố. Mọi thứ đều có vẻ bình thường. Mọi thứ, ngoại trừ cái phong bì màu trắng ở thềm cửa.

Khả năng cao cái phong bì này sẽ chẳng là gì cả. Ông bà nhận được thư suốt. Dù vậy, cô vẫn nhặt nó lên từ sàn bê tông. Liếc mắt nhìn cái phong bì, cô hiểu tại sao người phụ nữ kia lại cẩn trọng đến vậy. Cái phong bì này không để tên ông bà cô. Thay vào đó, trên bì thư có tên riêng của cô được viết tay bằng chữ in đậm. Một bức thư. Cho cô. Có điều gì đó bất thường. Cô cất cái phong bì đi trước khi những đứa em nhìn thấy.

Deya phải chờ đến tối muộn mới dám mở, sau một hồi giả vờ đang đọc sách cho đến khi cô đoán chắc là các em đã ngủ. Sau đó, cô khóa cửa phòng ngủ lại và lôi chiếc phong bì ra. Những chữ cái trong tên của cô - Deya - vẫn còn nguyên ở đó. Không phải là cô đang mơ. Cô mở chiếc phong bì ra và nhìn vào bên trong. Nó không phải là một bức thư mà là một tấm danh thiếp.

Cô rút tấm danh thiếp ra và nó soi dưới ánh đèn. Không có điều gì bất thường xảy ra. Tấm danh thiếp nhỏ, hình chữ nhật và có điểm nhấn rõ ràng ở bốn góc. Ba từ in đậm đập vào mắt cô: BOOKS AND BEANS. Nó chiếm

phần lớn diện tích của tấm danh thiếp và bên dưới là những dòng chữ nhỏ hơn:

Số 800 Đường Broadway

Thành Phố New York, NY 10003

212-r e a d m o r

booksandbeans.com

Cô lật sang phía bên kia tấm thiệp và thấy một dòng ghi chú viết bằng mực đen ở đó: HỎI GẶP QUẢN LÝ.

Cô di những ngón tay trên tấm thiệp và tưởng tượng người phụ nữ lạ mặt cũng làm điều tương tự. Cô ta có thể là ai kia chứ? Deya nhắm mắt lại và cố hình dung khuôn mặt của người phụ nữ ấy, hy vọng nhìn ra điều gì đó mà cô đã bỏ lỡ trước đấy nhưng thay vào đó, bỗng nhiên tất cả những gì cô thấy lại là mẹ cô. Bỗng chốc, một tia hy vọng lóe lên trong cô... Vô lý, kỳ dị nhưng tâm trí cô cứ bám chặt lấy nó, ngơ ngẩn. Có thể nào? Có thể nào người phụ nữ ấy là Isra không? Có thể lắm chứ! Dù gì thì Deya cũng đâu có tận mắt chứng kiến vụ tai nạn hôm ấy, cũng đâu có được dự đám ma của mẹ cô. Fareeda nói nó được tổ chức ở Palestine. Nhưng nhỡ đâu mọi thứ chỉ là do Fareeda nói thì sao? Nhỡ đâu Isra vẫn còn sống!

Deya ngồi dậy trên giường. Chắc chắn là không thể rồi. Cả bố lẫn mẹ cô đều đã qua đời, đâu chỉ riêng mình Isra. Làm sao Fareeda có thể làm giả cái chết của cả hai người? Và cũng để làm gì cơ chứ? Mẹ cô rõ ràng là đã chết. Nếu không phải vì tai nạn, thì là tự sát. Và nếu bà vẫn còn sống, tại sao bà lại quay lại sau ngần ấy năm? Bà sẽ không làm như thế. Mười năm trước, bà còn chẳng hề muốn thấy Deya. Cớ gì bây giờ bà lại muốn thấy cô kia chứ?

Deya lắc đầu, cố gắng đẩy hình ảnh mẹ ra khỏi tâm trí. Chỉ có điều là cô không thể. Những ký ức ùa về trong cô như thường lệ, bóp nghẹt cô: Isra ngồi trong bếp, lưng quay về phía Deya, tay cuốn lá nho trên bàn. Thích thú, Deya ngắm nghía bà cuốn từng chiếc lá với cơm và cuộn chúng lại thành hình ngón tay trước khi bỏ chúng vào trong một cái nồi kim loại lớn.

"Mẹ cuốn giỏi thật đấy!" - Cô thì thầm.

Isra không nói gì. Bà chỉ nhón một chút cơm dính giữa ngón tay để nếm thử xem đã đậm đà hay chưa. Rồi bà cuốn tiếp một cái lá nữa.

"Con thử cuốn một cái được không mẹ?" - Deya hỏi. Isra vẫn lặng thinh. "Mẹ ơi, mẹ chỉ cho con nhé."

Isra không buồn nhìn lên, chỉ đưa cho cô một chiếc lá nho. Deya đợi mẹ chỉ dẫn nhưng Isra không nói gì. Thế là Deya bắt chước bà. Cô tách cái cuống lá ra, xếp cơm thành một hàng mỏng, cuốn hai đầu lá lại cho đến khi chỗ cơm kia được che phủ hoàn toàn. Khi cuốn xong, cô đặt cái lá đã cuốn vào trong nồi và ngước lên nhìn mẹ chờ sự tán thành. Nhưng Isra không nói gì.

Deya ấn mạnh tay vào tấm thiệp, rồi dùng ngón tay bẻ cong nó. Cô ghét kỷ niệm đó, ghét tất cả các kỷ niệm. Người cô run lên và tay cô bóp tấm bưu thiếp. Người phụ nữ này là ai và bà ta muốn gì? Bà ta có phải mẹ cô hay không? Deya cố hít thở để lấy bình tĩnh. Cô biết mình phải làm gì. Cô sẽ gọi vào số này để tìm ra.

* * *

Ngày hôm sau đến thật chậm. Ở trường, Deya cứ thất thần đi loanh quanh, tự hỏi xem bao giờ cô mới có cơ hội để gọi tới dãy số nọ. Trong giờ Hồi giáo, tiết học cuối cùng trước khi ăn trưa, cô nóng lòng chờ đợi thầy Hakeem kết thúc bài giảng của mình. Cô lơ đãng nhìn thầy khi thầy đi quanh lớp, quan sát miệng thầy đóng vào rồi lại mở ra. Thầy đã dạy môn Hồi giáo từ khi cô còn là một đứa trẻ, đã chỉ cho cô tất cả những gì cô biết về đạo Hồi.

"Từ *Islam** có nghĩa là *tawwakul**" - Thầy Hakeem nói trước lớp: "Phục tùng Chúa. Đạo Hồi dạy con người ta phải biết bảo vệ hòa bình, giữ tâm trong sạch và sống tử tế. Phải biết đứng lên chống lại sự bất công và đàn áp. Đó chính là trái tim của đạo Hồi."

Deya đảo mắt. Nếu đó là đạo Hồi, thì chắc họ chẳng phải là người Hồi giáo. Nhưng cô thì biết gì cơ chứ? Tôn giáo không phải là thứ cô được dạy ở nhà, gia đình cô cùng không hẳn là những người sùng đạo. Có lần, Deya đã cân nhắc chuyện đội *hijab* vĩnh viễn, chứ không chỉ là khi cô phải mặc đồng phục ở trường nhưng Fareeda đã cấm cô. Bà nói: "Không ai sẽ thèm cưới cháu nếu cháu đội thứ đó trên đầu!" Deya cảm thấy rối loạn thực sự. Cô đã tưởng Fareeda phải tự hào về cô khi cô muốn trở thành một người ngoan đạo chứ. Nhưng càng nghĩ cô càng nhận ra rằng, những luật lệ mà Fareeda tôn thờ không dựa trên Hồi giáo chút nào, mà chỉ từ phong tục của người Ả Rập*.

Đến giờ ăn trưa và đây là cơ hội duy nhất để Deya gọi vào số điện thoại kia. Cô quyết định hỏi chuyện Meriem, một cô bạn kiệm lời, mặt trắng nhợt, để nhờ dùng điện thoại. Meriem là một trong số ít những cô gái trong lớp được bố mẹ cho dùng điện thoại. Deya nghĩ chắc vì là vì Meriem quá ngây thơ. Bố mẹ cô ấy không phải lo việc cô nói chuyện với bọn con

trai hay gây ra rắc rối gì. Mà thế thật, suốt mấy năm học với nhau, Meriem chưa bao giờ làm điều gì sai cả. Hầu hết đứa con gái nào trong lớp cô cũng đã có lúc tìm cách để phá vỡ các quy tắc, kể cả Deya. Với Deya, đó là một chiều hôm thứ Sáu, sau lời cầu nguyện *jumaa**, khi cô quăng chiếc ghế kim loại từ phía cửa thoát hiểm. Cho đến tận ngày hôm nay, Deya vẫn không biết tại sao cô lại làm thế. Tất cả những gì cô có thể nhớ được là những người bạn cùng lớp nhìn cô chằm chằm với nụ cười tinh quái, nói rằng cô không dám làm và thế rồi cô đứng ở mép cửa thoát hiểm, ném cái ghế xuống năm tầng nhà với sự thích thú. Hiệu trưởng đã gọi cho Fareeda và nói với bà rằng Deya đã bị đình chỉ học. Khi cô về nhà, cúi đầu, Fareeda chỉ cười và nói: "Không sao! Có đi học cũng chẳng đưa cháu đến đâu trong cái thế giới này."

Đó không phải lần duy nhất Deya phá vỡ quy tắc. Có lần, cô đã nhờ Yusra, một bạn cùng lớp, mua hộ cô một đĩa CD của *Eminem** vì cô biết Fareeda sẽ không bao giờ cho phép cô tự ý làm thế. Gia đình Yusra không nghiêm khắc như gia đình cô. Deya chỉ được phép nghe nhạc Ả Rập. Yusra lén đưa CD của Eminem cho cô ở trường và Deya nghe nó nhiều đến mức điên cuồng. Cô đồng cảm với sự giận dữ của chàng ca sĩ nhạc rap này, thán phục thái độ thách thức và tiếng nói can đảm của anh. Giá như Deya cũng được như thế. Có những đêm, mỗi khi Deya có một ngày tồi tệ ở trường hay khi Fareeda khiến cô buồn, Deya lại đeo tai nghe vào và ngủ thiếp đi theo lời rap của Eminem. Việc biết rằng có ai đó ngoài kia cũng đang cảm thấy bị mắc kẹt trong những giới hạn của chính mình khiến cô thấy được an ủi khi nhận ra không chỉ có phụ nữ hay người nhập cư mới hiểu cảm giác lạc lõng trong thế giới này.

Nghĩ về ngày đó, Deya nhận ra đó cũng là lần cô biết mình có thể nhờ cậy ai đó làm việc gì cho mình. Cô không phải kiểu người hay nhờ vả, cô không muốn khiến cho người khác thấy bất tiện hay phiền phức. Nhưng giờ đó là cách duy nhất. Trong phòng ăn trưa, cô nghiến răng và tiến lại phía Meriem. Meriem nở nụ cười khi đưa điện thoại cho Deya còn Deya cố không để mặt đỏ lên vì xấu hổ khi cô cầm điện thoại chạy đến nhà vệ sinh gần nhất. Vào đến nơi, Deya quay mặt đi tránh sự phản chiếu của chính mình trong gương. Khuôn mặt của một đứa hèn. Khuôn mặt của một đứa ngốc nghếch. Cô bước vào trong một buồng vệ sinh rồi đóng cửa lại. Cô có thể cảm thấy tim mình đang đập nhanh khi ấn số gọi. Sau bốn hồi chuông, có người nghe máy. "A lô!" - Tiếng của một người phụ nữ vang lên.

Deya ho. Miệng cô khô khốc lại. "Ừm, xin chào!" - Cô cố giữ cho giọng mình không đứt quãng: "Đây có phải cửa tiệm BOOKS AND BEANS không ạ?"

"À đúng rồi!" - Giọng nói ấy ngưng lại trong giây lát: "Tôi có thể giúp gì cho bạn?"

"Ừm... Tôi có thể nói chuyện với quản lý cửa hàng được không? Tôi tên là Deya."

"Deya à?"

"Vâng ạ."

Lại im lặng. Và rồi, bên kia đầu dây cất tiếng: "Cô không thể tin đây là cháu." Deya có thể nghe thấy sự lo lắng trong giọng nói của người phụ nữ này.

Cô nhận ra tay mình đang run lên bần bật và cô ấn cái điện thoại sát vào *hijab* của mình: "Ai đấy ạ?"

"Đây là...." Người phụ nữ lảng đi. Adrenaline* dồn lên máu Deya.

"Cô là ai?" - Deya hỏi lại lần nữa.

"Cô không biết phải bắt đầu thế nào nữa..." - Người phụ nữ nói: "Cô biết điều này không bình thường nhưng cô không thể nói cho cháu biết cô là ai qua điện thoại được."

"Cái gì? Tại sao không?"

"Chỉ là cô không thể."

Tim Deya đập mạnh đến nỗi cô có thể nghe tiếng đập vang lên trong buồng vệ sinh. Chuyện này cứ như thể một thứ gì đó bước ra từ trong những cuốn tiểu thuyết trinh thám, chứ không phải đời thật vậy.

"Deya!" - Người phụ nữ nói: "Cháu còn ở đấy không?"

"Còn ạ."

"Nghe này..." - Giọng cô ấy hạ xuống và Deya có thể nghe tiếng máy tính tiền vang lên từ phía đầu dây bên kia: "Chúng ta có thể gặp mặt được không?"

"Gặp mặt?"

"Đúng rồi! Cháu có thể đến hiệu sách được không?"

Deya cố cân nhắc. Dịp duy nhất Deya ra khỏi nhà một mình là những lần Fareeda cần thứ gì đó gấp, như nước giải khát hay đồ ăn nhẹ để mang ra mời khi có khách đến bất ngờ. Bà sẽ đưa cho Deya không lẻ một đồng nào và bảo cô khẩn trương ra quầy *deli* ở cuối phố Bảy Mươi Ba để mua một hộp trà Lipton, hay đến tiệm bánh Italia ở phố Bảy Mươi Tám để mua một khay bánh quy cầu vồng. Deya nghĩ về những làn gió bay nhẹ trên tóc

mình trong khi cô rảo bước qua những dãy nhà vào dịp hiếm hoi này. Thường ngày, Khaled và Fareeda sẽ đi cùng Deya và các em của cô, cho dù là họ có đến Elegante, tiệm bánh pizza yêu thích của họ trên đường số Sáu Mươi Chín, hay đến cửa hàng bánh mì vòng Bagel Boy trên đại lộ số Ba hoặc bất cứ đâu. Thi thoảng, họ còn đến *mosque* vào thứ Sáu nữa và tất cả ngồi chen chúc nhau ở phía sau chiếc Chevy 76 của Khaled, mắt dán chặt xuống sàn xe khi có chàng trai nào đó lướt qua. Trong lần hiếm hoi cô được đi một mình ra phố, băng qua đại lộ số Năm, dạo bước qua những người đàn ông và những người phụ nữ, Deya không cần phải hạ mắt xuống. Không có ai theo dõi cô cả. Nhưng như một bản năng, mắt cô vẫn chúi xuống cho dù cô muốn chúng phải ngước lên.

"Cháu không thể!" - Cuối cùng, Deya nói: "Ông bà cháu không cho phép cháu ra khỏi nhà một mình."

Có một khoảng lặng dài: "Cô biết!"

"Làm sao cô biết ông bà cháu là người thế nào? Làm sao cô biết cháu sống ở đâu?"

"Cô không thể nói cho cháu nghe qua điện thoại được. Chúng ta phải gặp mặt." - Cô ấy ngừng lại: "Cháu có thể trốn một buổi học được không? Điều đó khả thi không?"

"Cháu chưa bao giờ trốn học cả!" - Deya nói: "Mà ngay cả khi cháu có thể trốn đi chăng nữa, làm sao cháu biết là nó an toàn? Cháu còn không biết cô là ai."

"Cô sẽ không bao giờ làm hại cháu." - Người phụ nữ ấy mềm giọng lại và Deya nghĩ giọng cô ta nghe quen quen: "Tin cô đi, cô sẽ không bao giờ làm hại cháu."

Deya biết giọng nói đó. Nhưng đó có phải là giọng của mẹ cô hay không? Thêm một lần nữa, cô biết suy nghĩ ấy là vô căn cứ nhưng Deya vẫn cố xem xét. Cô nhớ như in cái lần cuối cùng cô nghe tiếng Isra.

"Mẹ xin lỗi!" - Isra thì thầm, nhắc đi nhắc lại. *Mẹ xin lỗi*. Sau mười năm, Deya vẫn không biết mẹ cô đã xin lỗi vì điều gì.

"Mẹ?" - Từ ấy hấp tấp rời ra khỏi môi Deya.

"Gì cơ?"

"Đó có phải là mẹ không? Mẹ ơi?" - Deya gục xuống trong buồng vệ sinh. Có thể cô ấy là mẹ cô. Có thể lắm chứ. Lẽ nào bà ấy quay lại thật rồi. Lẽ nào bà ấy đã thay đổi. Lẽ nào bà ấy cảm thấy hối lỗi.

"Ôi! Deya ơi! Cô không phải là mẹ cháu." - Giọng người phụ nữ ấy run lên: "Cô xin lỗi! Cô không có ý làm cháu buồn."

Deya nghe thấy tiếng mình bật lên nức nở trước khi nhận ra mình đang khóc. Rồi điều tiếp theo cô biết là hai hàng nước mắt đã tuôn dài trên má mình. Cô đã cảm thấy yếu ớt và bất lực như thế nào, cô đã muốn có mẹ ra sao... cô đều không hề hay biết gì cho đến thời điểm này. Cô cố nuốt nước mắt. "Cháu xin lỗi!" - Deya nói.

"Cháu biết mẹ cháu đã chết. Cháu biết cả hai người đó đều đã chết." Bên kia vẫn im lặng. "Cô là ai?" - Cuối cùng, Deya nói.

"Nghe này, Deya!" - Ngươi phụ nữ ấy nói: "Có một thứ cô cần nói cho cháu biết. Cố tìm cách đến hiệu sách. Nó quan trọng lắm." Deya không nói gì và người phụ nữ ấy lại tiếp lời. "Và làm ơn.." - Cô ấy nói: "Làm ơn, dù cháu có làm gì, cũng đừng nói cho ông bà cháu biết. Cô sẽ giải thích cho cháu mọi thứ khi cô cháu mình gặp nhau nhưng đừng nói cho ai nhé. Ok?"

"Ok!"

“Cảm ơn cháu!” - Người phụ nữ nói: “Chúc cháu một ngày...”

“Khoan đã!” - Deya buột miệng.

“Gì hả cháu?”

“Cháu nên đến gặp cô khi nào?”

“Khi nào cũng được. Cô sẽ ở đây đợi cháu.”

Isra

Mùa xuân năm 1990

Vào một buổi sáng tháng Tư mát trời, bốn tuần sau khi đến Mỹ, Isra tỉnh dậy thấy mặt mình nhợt nhạt hơn thường lệ. Cô tự ngắm mình trong gương. Nước da cô bợt đi. Cô đưa tay lên mặt mình, dụi quầng thâm dưới mắt, rồi giật lấy một sợi tóc khô. Chuyện gì đang xảy ra với cô thế này?

Từng ngày cứ trôi qua trước khi cô kịp nhận ra rằng có một cuộn chỉ rối đang dần được tháo gỡ từ sâu trong bụng mình. Có thứ gì đó hình thành từ sâu bên trong cô. Rồi sau đó, có một cảm giác ấm áp đang sủi lên phía sau cổ họng cô. Cô súc miệng, cố gắng gột rửa vị kim loại trên lưỡi mình nhưng dù có bao nhiêu nước cũng không loại bỏ được cái vị ấy.

Có một nắm que màu trắng trên ngăn kéo trong phòng tắm, những cây que thử thai mà Fareeda đặt ở đó để cô thử mỗi tháng. Isra run lên khi bóc lớp vỏ màu trắng bên ngoài. Cô vẫn nhớ nét mặt Fareeda tháng trước, khi cô hỏi bà có băng vệ sinh hay không, hai má cô đỏ bừng lên. Không nói một lời, bà nhờ Khaled chạy ra tiệm tạp hóa nhưng nhìn mắt phải bà nheo lại và thấy bầu không khí trong phòng đột ngột thay đổi, Isra biết là bà không vui.

"Con có thai rồi!" - Isra thì thầm khi cô thấy Fareeda trong bếp, tay nâng cái que thử màu trắng lên như thể nó là một món đồ thủy tinh cao cấp vậy.

Fareeda ngước mắt lên từ cái bát bột đang nhào và bà nở nụ cười tươi đến mức Isra có thể nhìn thấy chiếc ráng giả bằng vàng sâu bên trong miệng bà. "*Mabrouk,**" - Bà nói, mắt ươn ướt: "Thật tuyệt vời!"

Isra cảm thấy một niềm hạnh phúc khôn tả khi nhìn thấy nụ cười của Fareeda. Đã lâu rồi cô chưa cảm thấy như vậy, đến nỗi cô không nhận ra nổi sự ấm áp trong chính mình.

"Lại đây, lại đây!" - Fareeda nói: "Ngồi đây với mẹ để mẹ nướng bánh mì."

Isra ngồi xuống. Cô nhìn Fareeda rắc thêm bột lên cục bột nhão, rồi cuộn nó vào trong một lớp vải và đặt nó sang một góc. Fareeda với tay lấy thêm một cục bột nữa được đặt dưới tấm khăn dày, rồi ấn ngón tay trỏ của mình vào chỗ bột. "Được rồi đấy!" -Bà nói, tay kéo chỗ bột mì dính vào giữa ngón tay: "Đưa cho mẹ cái khay nướng bánh."

Fareeda cắt cục bột thành từng miếng nhỏ và xếp chúng vào trong khay. Rồi bà rưới chút dầu ô liu lên trên và bỏ cái khay vào trong lò nướng. Isra ngồi yên lặng ngắm bánh mì trong lò nướng, không biết nên nói hay làm gì. Fareeda ngân nga hát một mình, kéo những ổ bánh nóng hổi ra khỏi lò trước khi chúng bị cháy. Isra ước gì cô có thể đựng hết niềm vui của bà trong một cái chai. Lần cuối Isra nhìn thấy Fareeda cười tươi đến độ lộ cả cái ráng giả bằng vàng ra là khi Adam đưa cho bà một cọc tiền gồm năm nghìn đô la. Đó là số tiền mà tiệm *deli* kiếm thêm được tháng ấy và anh nói với Fareeda rằng anh muốn bà giữ lấy nó. Isra vẫn nhớ hình ảnh mắt Fareeda mở to khi bà nhìn thấy chỗ tiền ấy cái cách bà siết chặt nó vào ngực, rồi chạy mất hút vào trong phòng ngủ. Cho đến khi nhìn thấy sự ưng thuận ánh lên trong mắt Fareeda, Isra cảm nhận được, với bà, việc cô mang thai quan trọng hơn tiền nhiều. Cô nhìn vào bên trong lò nướng, cảm thấy

bụng mình cũng đang phập phồng, nhấp nhô lên xuống như những khúc bánh *pita* vậy. Liệu đó có phải là cô đang cảm thấy hạnh phúc hay không? Cô cũng nghĩ vậy.

Hôm ấy, Adam về nhà sớm. Từ trong bếp, Isra nghe thấy tiếng anh cởi giày và đi vào trong phòng khách, nơi Fareeda đang xem chương trình tivi của bà mỗi tối. "*Salaam* Mẹ!" - Anh nói. Isra nghe thấy tiếng Fareeda hôn vào hai má anh và chúc mừng anh.

Anh có vui không? Isra cũng không biết nữa. Cô đã lo cả chiều rằng không biết rồi anh sẽ phản ứng với tin này như thế nào, tự hỏi anh có muốn có con bây giờ không hay muốn đợi thêm vài năm nữa khi kinh tế họ khá giả hơn. Fareeda đã vài lần đề cập đến chuyện Adam đang giúp trả tiền học đại học cho Ali, nếu thế thì làm sao họ có đủ tiền để trang trải chi phí cho một em bé mới sinh cơ chứ? Khi cô hỏi, Fareeda cười trừ và nói: "Đừng lo về chuyện đó. Đã có tem phiếu lương thực* với trợ cấp y tế*, con muốn đẻ bao nhiêu đứa cũng được."

Adam ngân nga giai điệu từ một bài hát của Abdel Halim* lúc anh bước vào bếp, miệng cười toe khi anh bắt gặp ánh mắt của Isra. "Anh không tin được là anh sắp làm bố rồi cơ đấy!"

Isra thở phào nhẹ nhõm. "*Mabrouk!*" - Cô thì thầm: "Chúc mừng anh!"

Anh kéo Isra về phía mình, một tay ôm lấy eo cô, một tay đặt lên bụng cô. Cô cố không rụt người lại. Cô vẫn chưa quen với việc anh chạm vào mình. Nhiều khi cô nghĩ làm con gái như cô cũng thật lạ, từ chỗ không có người đàn ông nào chạm vào bỗng chuyển sang việc bị chồng đẩy hết sức lực vào bên trong mình. Sự biến đổi ấy đột ngột quá và cô tự hỏi đến bao giờ mình mới quen với việc này, hay liệu có lúc nào đó cô sẽ thèm khát cảm giác ấy như phụ nữ mặc định vẫn làm.

“Từ giờ em phải cẩn thận vào!” - Adam nói, tay vuốt ve bờ eo phẳng lì của cô: “Anh không muốn có chuyện gì xảy ra với con của chúng ta đâu.”

Isra quan sát anh, cảm thấy sốc trước giọng nói nhẹ nhàng của anh và những đường viền quanh mắt anh cứ nhân lên khi anh cười. Có lẽ từ giờ anh sẽ dành nhiều thời gian cho cô hơn. Có lẽ tất cả những gì anh muốn chỉ là có với cô một đứa con.

“Em biết đấy, từ giờ cuộc sống mình sẽ khác đi.” - Adam nói, cúi xuống nhìn cô: “Có con, có gia đình...” Anh ngưng lại, lần những ngón tay trên bụng cô như thể anh đang viết chữ lên đó vậy: “Điều đó sẽ thay đổi mọi thứ.”

“Thay đổi như thế nào ạ?”

“Thì điều đầu tiên là em sẽ có nhiều việc phải làm hơn. Nấu ăn nhiều hơn, dọn dẹp nhiều hơn, chạy loăng quăng nhiều hơn. Kể ra thì cũng vất vả đấy.” Khi Isra không nói gì mà chỉ mở tròn mắt nhìn anh, anh chêm thêm lời: “Nhưng tất nhiên, con cái là niềm hạnh phúc của cuộc đời này. Như kinh Qur’an đã dạy vậy.”

“Chắc chắn rồi!” - Isra nói, chợt nhớ ra cô chưa hoàn thành lời cầu nguyện *maghreb* -. “Nhưng anh sẽ giúp em chứ?”

“Gì cơ?”

“Anh sẽ giúp em chứ?” - Cô nhắc lại, giọng trượt đi: “Với con chúng mình ấy?”

Adam hơi nhún người lại: “Nuôi con là việc của phụ nữ. Em biết điều đó mà.”

“Em chỉ nghĩ là có thể anh sẽ về nhà sớm hơn.” - Isra thì thầm nói: “Và em sẽ được thấy anh nhiều hơn.”

Anh thở dài: “Em biết anh phải đi làm mà. Bố mẹ phải trông cậy vào anh để chu cấp cho cả gia đình. Em nghĩ anh muốn làm quần quật cả ngày cả đêm lắm sao? Tất nhiên là không rồi. Chỉ là anh không có sự lựa chọn nào khác.” - Mu bàn tay anh vuốt nhẹ lên má cô, nói tiếp: “Em hiểu điều ấy mà, đúng không?” Cô gật đầu.

“Tốt!” - Anh hướng mắt về phía bếp, bị sao nhãng bởi làn khói đang bốc hơi: “Còn giờ thì... tối nay mình ăn gì nhỉ?”

“Rau chân vịt với bánh nhân thịt.” - Isra nói, cảm thấy có chút gì đó xấu hổ. Cô thật lố bịch làm sao khi mong Adam sẽ rời bỏ công việc của mình để giúp đỡ cô. Đã bao giờ cô thấy một người đàn ông nào giúp vợ mình chăm con chưa? Cô nhớ một đoạn trích trong kinh Qur’an mà cô đã học ở trường: “Một người mẹ đẻ đứa con ra trong sự yếu đuối và khó khăn sẽ chồng chất thêm những yếu đuối và khó khăn.” Điều đó đúng. Làm mẹ là trách nhiệm và nghĩa vụ của cô.

Cô tiến lại gần Adam, hy vọng anh sẽ nói thêm điều gì đó. Nhưng không mở lấy một lời, anh bước về phía bếp, lấy một cái bánh nhồi rau chân vịt ở trên đĩa, rồi bắt đầu nhai.

“Không được, không được rồi!” - Fareeda kêu lên sau khi nhấp một ngụm *chai* Isra pha cho bà trong lúc bộ phim truyền hình yêu thích của bà đang bị gián đoạn bởi quảng cáo - “Cái gì thế này?”

“Sao thế mẹ?” - Isra hỏi.

“*Chai* đắng quá.”

Isra lùi lại một bước, nói: “Con pha đúng kiểu mẹ thích mà. Con bỏ vào đó ba chồi *maramiya* và hai thìa đường.”

“Thế à! Nhưng cái này uống kinh lắm!” - Bà đưa cái cốc cho Isra: “Đổ đi đi!”

Hãy tỏ ra biết ơn, Isra nghĩ. Ít nhất hãy tỏ ra biết ơn khi một người phụ nữ đang mang bầu đã cất công pha trà cho bà, đã thế còn phải nấu ăn, dọn dẹp trong khi bà chỉ ngồi đó xem tivi. Thay vào đó, cô chỉ nói: “Con xin lỗi! Để con pha cho mẹ cốc trà khác.”

Fareeda cười nặng nề: “Thôi không cần đâu.”

“Không, không, con muốn thế mà!” - Isra nói: “Để con pha cho mẹ.”

Trong bếp, Isra hái lấy chồi *maramiya* xanh non nhất từ cái cây xô thơm bên cửa sổ. Cô cho một gói trà vào trong bình đun nước sau khi nước đã sôi đến hai lần, để đảm bảo đường tan hết. Cô muốn tách chai này phải thật hoàn hảo. Dù cô thường cố gắng hết sức để làm vừa lòng tất cả mọi người nhưng vẫn nhớ những lần cô cố tình bỏ thêm gia vị vào từng chiếc bánh mì kẹp *falafel* của anh trai khi họ nhiếc móc cô vì cô là quần áo đồng phục cho họ không đúng kiểu; hay những lần cô lẩm bẩm trong miệng: “Tôi ghét ông!” khi Yacob đánh cô. Nhưng Isra phải sống với Fareeda cả đời. Cô cần được bà yêu thương và cô sẽ làm tất cả những gì cần thiết để đạt được tình cảm ấy.

“Sarah đâu rồi?” - Fareeda hỏi khi Isra đưa cho bà cốc *chai* mới: “Nó đang ở trong phòng à?”

“Chắc thế ạ!” - Isra nói.

“*La hawlillah**!” - Fareeda lẩm bẩm: “Tôi biết phải làm gì với đứa con gái như nó bây giờ?”

Isra không nói gì. Cô đã học được cách nhận ra những lúc Fareeda tự nói một mình. Sarah là một chủ đề nhạy cảm với Fareeda. Những hôm Isra

dậy sớm để cầu kinh *Fajr** cô thường thấy Fareeda đứng ở hành lang, tay vắt trước ngực, quan sát những bộ trang phục của Sarah xem chúng có phù hợp để mặc đi học hay không. Isra biết cảm giác làm đứa em gái duy nhất trong một gia đình toàn anh trai, cái cảm giác bị đối xử không khác gì một tấm thảm để chân nhưng cô vẫn tự hỏi không biết Sarah cảm thấy như thế nào. Nhìn cái vẻ nổi loạn trên gương mặt của Sarah mỗi khi Fareeda lên tiếng, Isra cảm thấy được sự oán giận trong cô.

"Sarah!" - Fareeda quát lên từ chân cầu thang: "Xuống đây!"

"Con xuống đây!" - Sarah nói vọng xuống.

"Lên xem nó làm sao mà lâu thế!" - Fareeda quay sang Isra khi Sarah chưa kịp xuống dù mới chỉ một phút trôi qua. Isra làm như được bảo. Đứng trên đầu cầu thang, cô thấy Sarah đang ở trong phòng. Cô bé đang đọc, tay giơ sách lên trước mặt đang như cầm một tấm khiên, hít hà từng câu từng chữ như thể chúng đang tiếp thêm nhiên liệu cho cô vậy. Nhìn cảnh tượng ấy, Isra thấy chính mình cũng bị mê hoặc.

"Nó đang làm gì thế?" - Fareeda gọi vọng lên từ dưới cầu thang.

"Con không biết!" - Isra nói dối.

"Chắc là không biết rồi!" Tiếng chân Fareeda dậm thình thịch trên cầu thang.

"Sarah..." - Isra thì thầm, cố gắng cảnh báo cho cô. Nhưng muộn rồi. Fareeda đã lên đến đầu cầu thang.

"Biết ngay mà!" - Bà lao vào trong phòng và giật cuốn sách từ tay Sarah: "Sao mẹ bảo con xuống mà con không xuống?"

"Con chỉ cố đọc hết chương này?"

“Đọc hết chương...?” - Fareeda chống tay lên hông: “Và điều gì khiến con nghĩ là sách vở quan trọng hơn học nấu ăn, hả?”

Sarah thở dài còn Isra cảm thấy bụng mình như đang chực rớt xuống. Trong đầu Isra có thể nghe thấy tiếng mẹ cô đang bảo với cô rằng sách vở không có ý nghĩa gì hết, vì cái phụ nữ cần là sự kiên nhẫn mà không có cuốn sách nào dạy được đức tính đó cả.

“Nói mẹ nghe!” - Fareeda vừa nói vừa tiến lại gần phía Sarah: “Sách vở có dạy con phải nấu ăn với dọn dẹp như thế nào không? Có tìm cho con được một tấm chồng không? Có giúp con nuôi dạy con cái không?”

“Cuộc sống còn có nhiều thứ hơn là chỉ lấy chồng và sinh con mẹ ạ.” - Sarah nói: “Con có bao giờ thấy mẹ bảo Ali đang học phải dừng lại hay bỏ sách xuống đâu. Tại sao anh ấy được đi học đại học? Tại sao mẹ không ép anh ấy phải lấy vợ?”

“Bởi vì đối với con gái, chuyện quan trọng nhất là chuyện lấy chồng...” Fareeda ngắt lời: “...chứ không phải học đại học. Con thành thiếu nữ đến nơi rồi. Giờ cũng là lúc con phải chín chắn lên và học lấy điều này: Đừng bao giờ so sánh mình với một người đàn ông!”

“Nhưng như thế không công bằng!” - Sarah gào lên.

“Đừng có cãi lời tôi!” - Fareeda nói, giơ bàn tay lên: “Thêm câu nào nữa là tôi cho ăn ngay một cái tát đấy!”

Thấy bà đưa tay lên, Sarah thu mình lại. “Nhưng mẹ ơi...” - Cô nói, lần này hạ giọng xuống: “...như thế thực sự rất không công bằng.”

“Công bằng hay không, thế giới vốn dĩ nó đã vậy rồi.” - Bà quay lưng đi: “Bây giờ đi xuống nhà và giúp Isra làm bếp đi.”

Sarah thở dài, lê mình ra khỏi giường.

“Nào, nhanh lên!” - Fareeda nói: “Tôi không có cả ngày ở đây đâu!”

Trong bếp, Isra và Sarah đứng quay lưng lại với nhau, mỗi người cầm trong tay một cái giẻ. Sarah không cao lắm, dáng mảnh mai, với làn da nâu bóng và mái tóc xoăn rối buông quá vai. Dù Sarah ít khi nói gì trong lúc họ dọn dẹp cùng nhau, cô bé lại hắt ra một tiếng thở dài khi thoảng bắt gặp ánh mắt của Isra.

Trong mấy tháng mà Isra chuyển đến sống ở đây, cô với Sarah rất hiếm khi trò chuyện. Đi học về, việc đầu tiên Sarah làm là lẻn chạy lên phòng để cất cặp sách. Giờ đây, Isra đã nhận ra có khả năng là cô bé làm thế để giấu sách của mình. Sau đó, Sarah xuống bếp giúp Isra dọn *sufra*, hay rửa bát hoặc gấp nốt chỗ quần áo mà Isra chưa gấp xong. Nhiều tối, họ ngồi cùng nhau trong phòng khách với Fareeda và xem bộ phim truyền hình Thổ Nhĩ Kỳ yêu thích của bà. Sarah nhấp ngụm *chai* bạc hà và ăn bánh quy rồi khi Fareeda không để ý, cô lén cắn hạt dưa bằng răng cửa, một thói quen mà Fareeda đã cấm cô không được làm, để tránh làm hỏng hàm răng trắng sáng, thẳng hàng của cô.

Isra cảm thấy thương Sarah mỗi lần Sarah chạy vòng vòng quanh bếp, hết lau kệ đến rửa bát, rồi lại sắp xếp bát đĩa lên trên chạn. Liệu hồi Isra còn ở nhà với mẹ, nhìn cô có giống Sarah lúc này hay không nhỉ, cứ tất bật ngược xuôi cả ngày cho đến khi xong hết việc nhà?

“Này, con cảm thấy sao rồi?” - Fareeda hỏi Isra khi bà đang ngồi xổm trước lò nướng để canh một mẻ bánh quy rắc vừng. Đây là mẻ thứ ba bà làm trong tuần này.

*“Alhamdulillah** !” - Isra nói: “Con vẫn khỏe mẹ ạ.”

Fareeda lấy khay bánh từ trong lò nướng ra. “Con có bị ốm nghén vào buổi sáng không?”

“Dạ không!” - Isra nói nhưng chính cô cũng không chắc cho lắm.

“Đó là dấu hiệu tốt đấy!” - Isra để ý Sarah đang ngưng tay lại để nghe xem mẹ cô nói gì. “Thế con có thèm cái gì không?” - Fareeda nói: “Dạo này con có thấy thèm ăn ngọt không?”

Isra cân nhắc câu hỏi của bà rồi đáp: “Cũng không hơn thường ngày là mấy mẹ ạ.”

Fareeda nhón một miếng bánh quy bỏ vào miệng. Mắt bà mở tròn to khi vị bánh tan ra trong miệng bà: “Đó cũng là một dấu hiệu tốt!”

“Dấu hiệu tốt của cái gì cơ ạ?” - Sarah cắt ngang. Mặt Sarah chuyển sang màu vàng dưới ánh đèn đường trầm ấm hắt qua cửa sổ và trong giây phút ấy, Isra bỗng tưởng tượng ra cảnh mu bàn tay Fareeda tát vào má Sarah. Cô tự hỏi không biết Sarah có hay bị đánh hay không.

“À...” - Fareeda nói: “Dựa theo lời kể của những bà vợ đã có tuổi, phụ nữ có thai mà hay bị ốm nghén buổi sáng và thèm đồ ngọt thì sẽ sinh con gái.”

Sarah không nói gì, chỉ nhìn mẹ cau mày.

“Nhưng con không có cả hai.” - Fareeda nói với Isra, miệng cười toe toét: “Vậy thì chắc là con sẽ sinh con trai rồi.”

Isra không biết phải nói gì. Cô thấy cơ bụng mình thắt lại. Có khi lại đúng là cô đang ốm nghén vào buổi sáng cũng nên.

“Sao mặt con nhăn lại thế kia?” - Fareeda hỏi, tay với thêm một cái bánh quy nữa: “Con không muốn có con trai à?”

“Không phải, con...”

“Tin mẹ đi, có con trai tốt hơn nhiều con ạ. Nó sẽ chăm sóc cho con khi con về già, nối dõi tông đường...”

“Mẹ nói thế có nghĩa là mẹ không muốn có con?” - Sarah đột nhiên hỏi: “Bởi vì con không phải là đứa con trai quý hóa của mẹ?”

“Ý mẹ không phải *thế*... ” - Fareeda nói: “Nhưng ai cũng muốn có con trai cả thôi. Con hỏi mọi người mà xem.”

Sarah lắc đầu: “Thật sự là con không hiểu nổi! Con gái mới là người đỡ đần cho mẹ. Omar với Ali có bao giờ làm gì cho mẹ đâu.”

“Vớ vẩn! Các anh trai của con sẽ đưa cho mẹ cả tay cả chân nếu mẹ cần.”

“Hẳn là thế rồi!” - Sarah nói, mở to mắt chế giễu.

Nghe cách Sarah nói chuyện, Isra tự hỏi liệu có phải cứ là người Mỹ thì có tiếng nói hay không. Cô ước gì mình cũng biết cách để nói lên những gì mình nghĩ, ước gì cô có thể nói tất cả những điều này với mẹ của mình: Rằng dù là con gái hay con trai cũng đều đáng quý như nhau, rằng văn hóa của họ không công bằng, rằng là một người phụ nữ, mẹ cô đáng ra phải hiểu điều này mới phải. Cô ước gì mình có thể nói với mẹ rằng cô đã chán ngán cái cảnh luôn bị xếp ở vị trí thứ hai, sau các anh của mình, cái cảnh bị nhục mạ, bị đối xử thiếu tôn trọng, bị lạm dụng, bị hắt hủi, chỉ trừ những khi có việc nấu nướng hay dọn dẹp gì cần đến cô phải làm. Cô oán giận khi chính cô bị làm cho tin rằng mình vô giá trị, rằng mình chỉ là một món đồ vật mà đàn ông có thể sở hữu bất cứ lúc nào.

“Chị đừng để ý những gì mẹ nói.” - Sarah thì thầm với Isra sau khi Fareeda rời bếp.

Isra nhìn lên, giật mình khi thấy Sarah bắt chuyện với mình: “Ý em là gì cơ?”

“Con cái dù là gì đi chăng nữa vẫn là phước của trời ban, kể cả khi nó có là con gái.”

Isra kéo mép váy ngủ của mình và nhìn đi chỗ khác. Cô nhớ mình đã lẩm bẩm những từ tương tự với mẹ cô khi bà mang bầu: Dù có là gì đi chăng nữa, con cái vẫn là phước của trời ban. Cô không muốn trở thành một trong những người phụ nữ không muốn có con gái, không muốn giống như mẹ của mình, người bảo với cô rằng bà đã khóc ròng rã mấy ngày trời sau khi sinh ra cô.

“Tất nhiên đó là cái phước rồi!” - Isra nói: “Tất nhiên là như thế rồi!”

“Em không hiểu có con trai thì có gì đặc biệt cơ chứ?” - Sarah nói: “Mẹ chị ở nhà có giống thế này không?”

“Ừ, cũng vậy thôi!” Isra thừa nhận: “Chị đã từng mong là đến đây mọi thứ sẽ khác.”

Sarah nhún vai: “Hầu hết những đứa bạn người Mỹ của em ở trường nói rằng bố mẹ chúng nó không quan tâm đến chuyện này cho lắm. Nhưng chị phải nghe những bà bạn của mẹ em nói chuyện cơ. Toàn những điều không thể chấp nhận được. Nếu mà để cho họ quyết định á, giờ này có khi chúng ta vẫn sống ở Ả Rập và đang chôn sống những bé gái sơ sinh cũng nên.”

Sarah nhăn mặt còn Isra cảm tưởng như cô đang nhìn thấy phiên bản trẻ hơn của chính mình qua Sarah. Cô chưa bao giờ hình dung ra nổi rằng họ sẽ có điểm chung: Sarah sinh ra và lớn lên ở Mỹ, theo học trường công lập* và có một cuộc sống khác hẳn với cuộc sống của cô. Isra cố nở một nụ cười và Sarah đáp lại với một nụ cười thật tươi.

“Vậy chị có biết tiếng Anh không?”

“Chị có thể đọc và viết.” - Isra tự hào nói.

“Thật ư? Em lại cứ tưởng ở Palestine không có ai biết tiếng Anh cơ đấy.”

“Bọn chị học tiếng Anh ở trường.”

“Thế chị có nói được không?”

“Không giỏi lắm.” - Isra nói, đỏ mặt: “Giọng chị còn nặng lắm.”

“Em chắc là nó không tệ đến thế đâu. Anh trai em nói, cấp ba chị học ở trường nữ sinh và em nên cảm thấy biết ơn khi bố mẹ để em theo học ở trường công lập.”

“Chị không hình dung ra nổi điều đó là như thế nào.” - Isra nói: “Em biết đấy, đi học cùng với con trai? Bố mẹ chị sẽ không bao giờ cho phép chuyện ấy.”

“Thực ra mà nói, bố mẹ cũng không có nhiều sự lựa chọn. Họ không đủ khả năng để trả tiền cho em đi học ở những trường nữ sinh quanh đây. Đúng ra là em không được nói chuyện với bọn con trai cùng lớp nhưng chị bảo em phải biết làm sao? Đi qua đi lại với cái biển: *Xin đừng nói chuyện với tôi nếubạn là con trai* à?” - Sarah đảo mắt.

“Nhưng nhỡ bố mẹ phát hiện ra em không nghe lời họ thì sao?” - Isra hỏi: “Lúc nãy suýt nữa thì Fareeda đã tát em đấy. Họ có đánh em không?”

“Cũng có thể!” - Sarah nói và nhìn đi chỗ khác.

“Em có... À mà họ... Họ có hay đánh em không?”

“Chỉ khi nào em cãi lại hoặc không nghe lời. Có lần, bố đánh em bằng thắt lưng quần vì ông tìm thấy tờ giấy nhắn từ một người bạn của em ở trường. Nhưng em đã cố không để họ bắt được khi em làm điều gì họ không thích.”

“Đó có phải lý do tại sao em giấu mang sách về nhà không?”

Sarah nhìn lên: “Sao chị biết?”

Isra nở nụ cười: “Bởi vì ngày xưa chị cũng hay giấu mang sách về nhà.”

“Em không biết là chị thích đọc sách.”

“Chị thích lắm!” - Isra nói: “Nhưng lâu rồi chị chưa đọc. Chị chỉ mang theo mình có một cuốn sách khi bay sang đây thôi.”

“Quyển gì vậy ạ?”

“*Nghìn lẻ một đêm*. Đó là cuốn sách yêu thích của chị.”

“*Nghìn lẻ một đêm*?” - Sarah ngừng lại để suy nghĩ: “Chẳng phải đó là câu chuyện về một ông vua thề là sẽ cưới và giết một người phụ nữ mỗi đêm chỉ vì vợ ông ta đã ngoại tình hay sao?”

“Đúng rồi!” - Isra nói, cảm thấy thích thú khi biết Sarah đã đọc truyện này: “Sau đó ông ta bị nàng Scheherazade lừa. Trong suốt nghìn lẻ một đêm, mỗi đêm nàng lại kể cho ông ta một câu chuyện mới, cho đến khi ông ta tha mạng cho nàng. Chị phải đọc cuốn đấy đến cả trăm triệu lần rồi ấy.”

“Thật ư?” - Sarah nói: “Nó đâu có hay đến vậy.”

“Nhưng nó hay thật mà. Chị thích nghe kể chuyện, cái cách mà những diễn biến được tháo gỡ trong cùng một lúc và cả cái ý tưởng rằng một người phụ nữ có thể dùng những câu chuyện ấy để cứu lấy mạng sống của chính mình. Nó mới đẹp đẽ làm sao!”

Sarah nhún vai: “Em không hâm mộ mấy chuyện huyễn hoặc kiểu ấy.”

Mát Isra mở to: “Nó không hề huyễn hoặc.”

“Nó toàn chuyện về thần đèn và các tể tướng, những người không tồn tại. Em thích những câu chuyện về đời thực hơn.”

“Nhưng nó là về đời thực mà.” - Isra nói: “Nó nói về sức mạnh và sự dẻo dai của người phụ nữ. Đâu có ai bắt nàng Scheherazade phải cưới vị vua kia đâu. Cô tự nguyện đi trên danh nghĩa của tất cả phụ nữ để cứu những người con gái đạo Hồi đang lâm nguy ở khắp mọi nơi. Trong suốt nghìn lẻ một đêm, những câu chuyện là thứ duy nhất Scheherazade có để chống cự. Tiếng nói của cô là vũ khí, là sự gợi nhắc về sức mạnh của những câu chuyện và hơn thế nữa, là khả năng phi thường của một người phụ nữ.”

“Có ai đó đã sống quá sâu ở trong truyện rồi...” - Sarah nở nụ cười: “Khi em đọc nó, em không thấy sức mạnh hay sự chống cự nào cả. Tất cả những gì em thấy là một câu chuyện hão huyền ca ngợi một lão đàn ông sát hại những người phụ nữ yếu ớt, bất lực.”

“Chà, có ai đó lại đang yếm thế rồi*.” Isra nói.

“Chắc là có một chút.”

“Thế em thích sách gì?”

“*The Bell Jar**.” - Sarah nói: “Hoặc có thể là *Fahrenheit 451**. Cũng tùy xem đó là hôm nào.”

“Chúng có phải tiểu thuyết lãng mạn không?” - Isra hỏi.

Sarah cười lớn: “Không! Em thích văn học hiện thực hơn.”

“Nhưng tình yêu cũng chính là hiện thực.”

“Với chúng ta thì không.”

Câu nói của Sarah như thể đã tát vào giữa mặt cô và Isra phải nhìn xuống để lấy lại bình tĩnh.

“Nếu chị thích...” - Sarah nói: “...ngày mai em có thể mang sách về cho chị. Đừng lo, em sẽ chỉ lấy tiểu thuyết lãng mạn cho chị thôi.”

Isra cười, một nụ cười ngắn ngủi, miễn cưỡng. Cô tưởng tượng ra cái cảnh Fareeda bắt được cô đọc tiểu thuyết tiếng Anh, chưa kể đó còn là một cuốn tiểu thuyết lãng mạn nữa. Không, cô không muốn làm bà giận. Cô nuốt nước bọt: “Thôi em ạ! Chị thích đọc tiểu thuyết tiếng Ả Rập hơn.”

“Chị chắc chứ? Em biết có một vài cuốn bằng tiếng Anh mà tin rằng chị sẽ thích đấy.”

“Thật ư?” - Isra nói: “Nhưng đằng nào sắp tới có em bé chị cũng không có thời gian để đọc.”

“Tùy chị thôi.”

Isra nói thật lòng khi cô bảo rằng mình không có thời gian để đọc. Thực ra, gần đây cô đã tự hỏi không biết mình đã sẵn sàng để làm mẹ hay chưa. Không phải chỉ vì Fareeda khiến cô phải tất bật cả ngày, mà là cô lo lắng vì thấy mình không có gì để cho con cả. Cô biết phải dạy con về thế giới này như thế nào đây trong khi chính cô cũng chẳng biết gì? Liệu cô có thể trở thành một người mẹ tốt được không và trông thế nào mới ra dáng một người mẹ tốt? Lần đầu tiên trong đời, Isra tự hỏi không biết cô có muốn giống như mẹ mình hay không. Cô cũng không chắc nữa. Cô ghét mẹ mình vì đã phó mặc cô cho một gia đình xa lạ ở nước ngoài. Nhưng tận sâu bên trong, cô biết rằng mẹ chỉ có thể làm những gì Yacob muốn... Bà đâu có sự lựa chọn nào khác. Mà có thật là bà không có hay không? Hay là ngay từ đầu bà có thể chọn cách khác? Isra không chắc nữa, cô dành buổi chiều hôm đó ngồi bên cửa sổ, suy nghĩ về những quyết định mà mình phải đưa ra khi làm mẹ. Cô mong rằng mình sẽ lựa chọn đúng đắn.

Tối ấy, Adam đi làm về trước khi mặt trời lặn. Anh đứng trước cửa bếp, anh mặc chiếc quần màu đen đã bạc và áo sơ mi có cổ màu xanh. Ban đầu, vì mải nhìn ra phía chân trời màu cam ngoài cửa sổ nên Isra không để ý là anh đang đứng đó. Nhưng rồi anh hắng giọng và nói: "Mình đi chơi đi!"

Isra cố giấu đi sự phấn khích của mình. Thi thoảng vào Chủ Nhật, cô mới được ra khỏi nhà, khi Fareeda với Khaled đi mua sắm và đưa Sarah đi cùng. Những lúc họ không đưa Sarah đi, Fareeda nhờ Isra ở nhà để trông Sarah, vì bà không muốn để con gái ở nhà mà không có người quản lý. Adam chưa đưa Isra đi chơi bao giờ, ngoại trừ tối hôm đầu tiên cô đến Brooklyn."

Bầu không khí ngoài trời tươi mát và giờ này phố đã lên đèn. Họ đi dạo cùng nhau xuống đại lộ số Năm, đi qua những cửa hàng bán thịt, siêu thị, tiệm bánh và những cửa hàng đồng giá*. Những con phố ấy vẫn sống động như lần đầu cô bước qua. Dưới đường, giao thông tắc nghẽn và đám đông những người đi bộ đổ xô vào hàng quán xung quanh. Vỉa hè bẩn và cũ mòn, đâu đó quẩn quanh mùi tanh tanh mà Adam nói rằng bốc ra từ chợ cá của người Trung Quốc ở góc phố. Thi thoảng, cái cổng màu xanh đậm lại rào quanh những bậc thang rộng dân xuống vỉa hè.

"Cái đó là ga tàu điện ngầm." - Adam nói, hứa với cô là sẽ sớm dẫn cô lên tàu để đi thử. Isra đi bên cạnh anh, một tay xoa bụng, một tay thả tung tăng. Cô ước gì anh nắm lấy tay cô nhưng anh chỉ hút thuốc và hướng mắt về phía trước.

Họ đi qua đường để đến một quán có tên gọi là Elegante. Ở đấy, Adam mua cho Isra một phần bánh pizza. Anh nói đây là tiệm bánh pizza ngon nhất trong khu này. Isra chưa bao giờ nếm thử một thứ gì có vị như thế. Cô

cắn một miếng bánh mỏng còn đang ấm, quết đây phô mai và mút lấy thứ nước sốt đậm đà trên ngón tay mình. Cô ngạc nhiên trước sự kết hợp phong phú của các hương vị và cái cảm giác ấm áp chúng mang lại cho cô, dù đây mới chỉ là lần đầu tiên.

"Em có thích không?" - Adam hỏi khi cô ăn xong.

"Có ạ!" - Cô nói, liếm nốt chỗ sốt cuối cùng còn sót lại ở khóe môi.

Adam cười: "Thế em còn bụng để ăn đồ tráng miệng không?" Cô gật đầu hào hứng.

Anh mua cho cô một que kem ốc quế từ xe bán kem Mister Softee. Vanilla xoáy rắc cốm cầu vồng. Isra ăn kem ngấu nghiến. Cái loại kem bán ở *dukan* làng cô - vốn chỉ là nước dâu tây hoặc dâu tằm đóng đá cắm trên một cái que - khác hoàn toàn với cây kem này. Cây kem này mượt và to hơn nhiều.

Adam nhìn cô ăn với một nụ cười tự hào, như thể cô đang là một đứa trẻ vậy. "Thêm cái nữa không em?"

Cô đặt cả hai tay lên bụng: "*Alhamdullilah*! Em no rồi!"

"Thế thì tốt!" - Anh với vào trong túi lấy để thêm một điếu thuốc nữa: "Anh cũng mừng!" Isra đỏ mặt.

Họ quay lại để đi bộ về nhà. Isra nín thở khi Adam phả khói vào trong không khí. Anh chẳng hề giống những chàng trai mà cô vẫn thường đọc trong sách. Không phải *faris** cũng chẳng phải hoàng tử đẹp trai. Trông anh lúc nào cũng bồn chồn, ngay cả sau một ngày dài lao động, hết loay hoay ăn tối lại đến cắn móng tay. Tính anh lơ đãng và mắt thì luôn nhìn về phía xa xăm. Anh nghiến răng lại mỗi khi thấy bực tức. Người anh lúc nào cũng có mùi khói. Dù thế đi nữa, cô nghĩ, cô vẫn thích nụ cười của anh, thích cả

tá những nếp nhăn bao quanh mắt anh và cái cách chúng làm cho mặt anh có thêm sức sống. Cô cũng thích giọng của anh nữa, cái chất giọng có chút du dương, hoàn hảo để ca lên lời *adhan*, hay là cô cứ tưởng tượng ra thế, vì chính cô cũng chưa thấy anh cầu nguyện bao giờ.

Khi họ đứng trước cửa nhà, anh quay lại nhìn cô: "Em có thích buổi hôm nay không?"

"Em thích ạ!"

Anh hút lấy một hơi thật sâu trước khi vứt điếu thuốc xuống đường và lấy chân nghiền nát nó. "Anh biết anh nên đưa em ra ngoài thường xuyên hơn.." - Anh nói: "Nhưng anh bận quá. Anh không biết thời gian trôi đi đâu nữa khi anh quay ra quay vào giữa tiệm đồ ăn và cửa hàng của anh ở trên phố."

"Em hiểu mà!" - Isra nói.

"Có những ngày, anh cảm thấy thời gian trôi tuột qua kẽ tay anh như nước vậy, như thể anh mở mắt dậy và nó đã biến mất rồi." Anh dừng lại, với tay ra để chạm lên bụng của cô, nói tiếp: "Nhưng em biết đấy, thế nào rồi cũng đáng giá mà thôi. Con chúng ta sẽ không phải vất vả như chúng ta nữa. Chúng ta sẽ chu cấp cho chúng một cuộc sống tốt."

Isra nhìn anh một hồi lâu và cảm thấy, lần đầu tiên trong đời, cô biết ơn vì sự cần cù chịu khó của anh. Cô cười và đặt cả hai tay lên bụng, ngón tay cô chạm nhẹ lên những ngón tay anh. "Cảm ơn anh vì tất cả những gì anh đã làm!" - Cô nói: "Con chúng mình sẽ tự hào!"

Deya

Mùa đông năm 2008

"Bà vừa mới nói chuyện xong với mẹ Nasser qua điện thoại đấy!" - Fareeda nói với Deya khi cô đi học về. Mắt bà tràn đầy mãn nguyện: "Cậu ta sẽ qua gặp cháu thêm một lần nữa vào ngày mai."

Trong phòng khách, Deya rót cho Fareeda một tách *chai*, tai cô chỉ nghe có một nửa. Cô không thể ngừng suy nghĩ về người phụ nữ ở BOOKS AND BEANS. Cô có nên trốn học để gặp cô ta hay không? Nhỡ đâu giáo viên của cô gọi cho Fareeda và báo là cô không đi học thì sao? Nhỡ đâu khi đi tìm cái hiệu sách cô lại bị lạc thì sao? Nhỡ có điều gì xảy ra với cô trên tàu thì sao? Cô vẫn nghe những câu chuyện rùng rợn về tàu điện ngầm, nào là phụ nữ hay bị cướp, hiếp, hoặc thậm chí cả bị giết nữa, sâu trong những góc tối tăm. Nhưng cô không tài nào có đủ tiền để gọi taxi, nhất là chỉ với mấy đồng lẻ mà Fareeda thường cho cô để mua nước ở máy bán tự động. Nhưng cô phải thử... Cô phải biết tại sao người phụ nữ kia liên hệ với mình. Cô không thể sống tiếp mà cứ hồ nghi thế này được.

"Bà cũng ngạc nhiên là Nasser muốn gặp cháu lần nữa cơ đấy!" - Fareeda tiếp tục, tay với lấy cái điều khiển: "Nhất là cả khi biết cháu tìm đủ mọi cách khiến cho ai có ý định cầu hôn cháu mà bà tìm được trong năm nay đều chạy mất dép. Thế nào mà cậu bé ấy lại nhìn thấu được sự ngớ ngẩn của cháu."

"Cháu chắc là bà vui rồi." - Deya nói.

“Ồ, tất nhiên là bà phải vui chứ!” - Fareeda bấm chuyển kênh: “Một chàng rể tốt là tất cả những gì một người mẹ muốn cho đứa con gái của mình.”

“Đây có phải điều mà bà muốn cho chính con gái của bà hay không? Ngay cả khi nó đồng nghĩa với việc bà sẽ không bao giờ nhìn thấy cô ấy lần nữa?” - Fareeda gả Sarah đi cho một người đàn ông ở Palestine khi Deya còn nhỏ và từ đó Deya chưa gặp lại cô mình.

“Cái đó khác!” - Fareeda nói. Tay bà run lên và bà đặt điều khiển tivi xuống. Nhắc đến Sarah làm cho Fareeda cảm thấy như bị ai đó đánh vào dây thần kinh của mình. “Bà cưới chồng cho cháu ở ngay đây, trong chính khu Brooklyn này. Bà không để cháu đi đâu cả!”

“Kể cả thế!” - Deya nói: “Bà có nhớ cô ấy không?”

“Có nhớ hay không thì làm được gì? Nó đi rồi, mọi thứ đâu có thay đổi được nữa. Bà đã nói với cháu cả ngàn lần là không được nhắc đến con bà trong cái nhà này. Sao cháu cứ khó khăn vậy nhỉ?”

Deya nhìn đi chỗ khác. Cô muốn giậm chân quanh phòng, muốn đá vào tường vào cửa, muốn đập vỡ kính cửa sổ. Cô muốn hét vào mặt Fareeda. *Cháu không muốn nghe theo lời bà nữa!* Cô sẽ nói thế với bà. *Cho đến khi bà nói cho cháu nghe sự thật về bố mẹ cháu!* Nhưng khi hít một hơi, những câu nói ấy trong đầu cô tan rã. Cô đủ hiểu bà cô để biết rằng bà sẽ không bao giờ thú nhận điều gì. Nếu Deya muốn câu trả lời, cô phải tự tìm hiểu lấy.

Sáng hôm sau, ở bến xe buýt, Deya đã đưa ra quyết định của mình. Cô sẽ đi đến hiệu sách.

“Nghe này!” - Cô nói với các em mình khi họ đứng đợi xe buýt cùng nhau: “Hôm nay chị không đi học.”

“Thế chị đi đâu?” - Nora hỏi, nhìn cô dò hỏi. Deya có thể thấy Layla và Amal đang nhìn cô với ánh mắt hoài nghi.

“Chị có chuyện phải làm..” - Cô có thể cảm thấy cái đầu nhọn của tấm danh thiếp trong túi áo *jilbab** của cô: “Một chuyện rất quan trọng!”

“Nhưng là chuyện gì?” - Nora hỏi.

Deya cố bịa ra một lời nói dối thuyết phục: “Chị đi đến thư viện để điền đơn tuyển sinh đại học.”

“Mà không xin phép Fareeda á?”

“Nhỡ chị bắt thì sao?” - Layla nói: “Fareeda sẽ giết chị mất.”

“Chị ấy nói đúng đấy!” - Amal thêm vào: “Em không nghĩ đấy là ý kiến hay đâu.”

Deya chuyển ánh nhìn sang chiếc xe buýt đang đi tới. “Đừng lo cho chị!” - Cô nói: “Chị biết mình đang làm gì mà.”

Khi chiếc xe buýt đã khuất bóng ở sau góc phố, Deya lấy tấm danh thiếp của hiệu sách ra và đọc lại địa chỉ một lần nữa: *Số 800, đường Broadway, New York, NY, 10003*.

Mắt cô nheo lại đọc dòng chữ in bé tí, chợt nhận ra rằng cái hiệu sách này không phải ở Brooklyn mà ở Manhattan. Trong cô trào lên cảm giác vừa hoảng loạn vừa buồn nôn. Cô mới chỉ đến Manhattan có vài lần, lúc nào đi cô cũng ngồi ghế sau trên xe của Khaled. Làm sao cô tự đến đó một mình được đây? Cô hít một hơi thật sâu. Cô vẫn sẽ phải hỏi phương hướng như đã định. Không có gì thay đổi cả. Cô đi bộ đến ga tàu điện gần nhất ở đại lộ Bay Ridge và đi xuống những bậc thang tối om, tim cô đập liên hồi,

thình thịch - thình thịch - thình thịch. Ga tàu đông đúc với những khuôn mặt xa lạ. Trong giây lát, Deya đã muốn quay lại và chạy ngay về nhà. Cô đứng sững lại, nhìn đoàn người vụt qua, lắng nghe tiếng bíp bíp khi họ quẹt thẻ để đi qua hàng rào kim loại. Có một cái quầy lát kính ở phía cuối sân ga, với một người đàn ông ngồi lọt thỏm trong đó. Deya tiến về phía ông ta.

"Chú ơi cho cháu hỏi..." - Cô ấn tấm danh thiếp lên kính: "Chú có thể chỉ cho cháu đến địa chỉ này được không ạ?"

"Broadway à?" - Đôi mắt ông ta hướng lên trần: "Đi tàu chữ R nhé. Hướng Broadway."

Cô nhìn ông ta, mắt chớp chớp.

"Đi tàu chữ R." - Ông nhắc lại một lần nữa, chậm rãi hơn: "Đi về khu *phố trên** đến đại lộ Forest Hills, số Bảy Mươi Mốt. Xuống ở phố số Mười Bốn, ga của quảng trường Union.

Tàu chữ R. Phố trên. Ga quảng trường Union. Cô cố nhớ từng chữ một.

"Cảm ơn chú!" - Cô nói, lấy trong túi ra vài tờ đô la: "Vé tàu bao nhiêu ạ?"

"Khứ hồi?"

Cô lặp lại từ ngữ không quen thuộc ấy: "*Khứ hồi* ấy ạ?"

"Ừ."

"Cháu không chắc mình hiểu nó nghĩa là gì."

"Là đi hai chiều. Đi lên phố và đi về."

"A.." - Cô cảm thấy mặt mình bỏng rát. Chắc chú ấy nghĩ cô ngố tàu lắm đây. Nhưng đó không phải lỗi của cô. Làm sao cô hiểu được những biệt

ngữ của người Mỹ? Từ bé đến lớn, ông bà cô chỉ cho cô xem những kênh truyền hình Ả Rập.

“Vâng." - Cô nói: “Thế thì cho cháu mua vé hai chiều ạ."

“Bốn đô năm mươi."

Thế là gần hết nửa chỗ tiền tiêu vặt trong tuần của cô rồi! Cô đưa những tờ tiền còn ấm của mình qua ô cửa kính. Cũng may là cô đều dành hầu hết chỗ tiền tiêu vặt của mình để tiết kiệm. Cô chỉ tiêu tiền khi mua sách. Cô thường mua lại sách từ các sạp hàng đồ cũ bày trước sân*, hay từ cuốn catalog của trường và cả từ chính bạn cùng lớp của cô, những người đã quen với việc bán cho cô những cuốn tiểu thuyết cũ trong suốt nhiều năm qua. Cô biết họ cảm thấy thương hại cô vì cô không có một gia đình bình thường.

Một tiếng rầm từ xa làm Deya giật mình. Cô vội cầm chiếc thẻ tàu điện ngầm màu vàng mù tạt rồi vội vàng chạy tới những cái cột kim loại. Thêm một tiếng rầm nữa, lần này hung hăng hơn. Từ những chuyển động hối hả xung quanh, Deya nhận ra những âm thanh đó đến từ những toa tàu và mọi người đang vội vàng chạy đến để cho kịp chuyến. Cô đảo bước cùng họ, bắt chước sự thanh thoát khi họ quẹt cái thẻ tàu qua rãnh kim loại một cách trơn tru. Khi cái thẻ có vẻ không hoạt động, cô quẹt thêm một lần nữa, cẩn thận hơn. *Bíp*. Được rồi! Cô đẩy cái cửa xoay và bước qua.

Giữa ga tàu tối om, Deya cắn móng tay, nhìn xung quanh lo lắng. Tiếng ồn của những toa tàu đến và đi khiến cô nhảy dựng lên. Có một người đàn ông khiến cô phải chú ý khi anh ta đi về phía cuối ga tàu. Anh ta kéo khóa quần xuống và một dòng nước đổ xuống đường ray trước mặt anh. Phải mất một lúc, cô mới nhận ra là anh ta đang đái bậy. Cô bắt đầu thở hổn hển và cô quay mặt đi, cố tập trung nhìn vào một con chuột cống đang chạy lon

ton trên đường ray. Không lâu sau cô nghe thấy thêm một tiếng rầm, rồi đến tiếng huýt sáo văng vẳng đâu đây. Nhìn lên, cô thấy một tia sáng lóe lên từ đường hầm ở phía cuối ga tàu. Tàu chữ R đã đến. Cô hít một hơi thật sâu khi nó phóng vụt qua cô rồi rung lên và từ từ dừng lại.

Trên tàu chật kín những ồn ào, chen chúc hằng ngày. Xung quanh cô, người thì nhìn vô hồn về phía trước, người lại dán mắt vào điện thoại. Có người Ý, Trung Quốc, Hàn Quốc, Mexico, Jamaica... đủ mọi loại sắc tộc mà Deya có thể hình dung. Nhưng ở họ có nét gì đấy rất Mỹ. Đó là nét gì vậy? Deya nghĩ phải chăng đó là cách họ nói chuyện to tiếng, hoặc ít ra là to tiếng hơn cô. Hay đó là cái cách họ đứng trên tàu đầy tự tin, không cảm thấy có lỗi khi chiếm lấy không gian của người khác.

Quan sát họ, một lần nữa Deya hiểu cái cảm giác làm người đứng ngoài. Cô cứ hình dung ra cảnh họ cúi xuống nhìn cô như những vị thẩm phán trong một phiên tòa. *Cô là cái loại người gì?* Cô tưởng tượng họ đang nghĩ như thế. *Sao cô lại ăn mặc như thế này?* Cô có thể thấy sự phán xét ủ sâu trong đôi mắt của họ. Cô có thể cảm thấy họ đang quan sát nỗi sợ của cô khi phải đứng đây, sự lưỡng lự khi cô di chuyển, bộ trang phục cô đang mặc và chỉ nhiêu đó thôi là đã đủ để họ ra quyết định rằng họ biết mọi thứ về cô. Rõ ràng, cô phải là nạn nhân của một nền văn hóa áp bức, còn nếu không thì chắc hẳn cô là hiện thân của một truyền thống man rợ. Khả năng cao cô là người vô giáo dục, chưa được khai hóa. Cô không là ai cả. Có khi, cô còn là một phần tử cực đoan, một tên khủng bố. Cả một chủng tộc, với văn hóa và những trải nghiệm riêng, bị pha loãng ra để trở thành một câu chuyện.

Vấn đề ở đây là, cho dù họ có thấy gì, hoặc nghĩ gì về cô đi chăng nữa, trong chính mắt Deya cũng không thấy mình có gì tốt đẹp. Tâm hồn bị xé

ra làm đôi. Giằng co giữa những giới hạn. Ở đây hay ở đó đâu có quan trọng gì. Cô không thuộc về cả hai.

Phải mất đến gần năm phút bị chẹt cứng trong toa tàu, cô mới tìm thấy một chỗ ngồi. Cuối cùng thì một người phụ nữ cũng đẩy cái vali bằng da của cô ta ra và thế là Deya có chỗ để ngồi xuống. Deya quan sát cô ta. Da sáng màu. Tóc màu mật ong. Cặp kính tròn một cách hoàn hảo màu đồi mồi. Trông cô ta ngồi đó thật tự tin, mặc chiếc váy ngắn màu đen. Chân cô ta dài và săn chắc, mùi nước hoa của cô ta phảng phất quanh Deya. Những bông hoa. Deya nghĩ chắc cô ta phải là ai đó quan trọng lắm. Giá mà chính cô, Deya, cũng có thể trở thành một người quan trọng. Có quá nhiều thứ cô muốn làm, quá nhiều nơi cô muốn đi, vậy mà cô vẫn ở đây, thậm chí phải chật vật mãi mới lên được tàu - một việc tưởng như đã quá đỗi quen thuộc với không biết bao nhiêu người, đến nỗi họ đi mà không buồn suy nghĩ đến lần thứ hai.

Giờ thì đến lượt người phụ nữ ấy nhìn chằm chằm vào cô. Deya cố nở một nụ cười. Ngày nay, những người như cô ấy mặc quần jean và áo phông còn khó, huống gì là đội *hijab* và mặc *jilbab* như Deya. Đúng là không công bằng cho cô khi phải sống như thế này, luôn luôn sợ hãi không biết mọi người thấy gì khi họ nhìn vào mình. Cuối cùng, cô cũng hiểu tại sao Fareeda cấm không cho chị em cô đội *hijab* khi không đến trường và thấy nỗi sợ hãi có thể ép con người ta phải che đậy bản chất của mình.

Sau vài hơi thở sâu, Deya lén nhìn xung quanh toa tàu. Cô hướng mắt đến đâu là thấy mọi người đang chăm chăm nhìn mình đến đấy. Cái cảm giác ấy lại trào lên trong ngực cô. Cô nuốt nước bọt, cố gắng đẩy nó xuống nhưng nó bám chặt lấy cô nơi cuống họng. Cô quay mặt vào phía cửa sổ tối đen. Tại sao lúc nào cô cũng sợ hãi, nhạy cảm, cũng bị ảnh hưởng bởi

thế giới xung quanh đến vậy? Cô ước gì mình có thể trở nên mạnh mẽ hơn, ước gì mình có thể trở thành người ca một bài ca buồn mà không bật khóc, đọc những tin tức khủng khiếp mà không thấy phát bệnh, một người không cảm thấy quá sâu sắc về mọi thứ. Nhưng cô lại không phải là người như thế.

Chuyến tàu chữ R tưởng như cứ đi mãi, dừng lại ở vô số ga. Deya nhìn ra ngoài cửa sổ, mỗi lần qua ga cô đều đọc đi đọc lại biển hiệu đến ba lần để biết chắc là cô không bỏ lỡ điểm dừng của mình. *Phố Mười Bốn - Ga quảng trường Union*. Đến phố Court, nhân viên tàu báo đây là ga cuối ở Brooklyn và Deya nhận ra là đoàn tàu chuẩn bị băng qua một đường hầm dưới sông Hudson. Nghĩ về việc đi dưới mặt nước vừa làm cô sợ lại vừa khiến cô thấy thích thú. Cô tự hỏi không biết người ta làm thế nào mà xây được đường hầm dưới nước nhỉ, những thiết kế như thế mới thật phi thường làm sao. Cô cố tưởng tượng ra chính mình một ngày nào đó cũng tạo ra một cái gì đó thật đẹp, rồi bằng cách nào đó thay đổi thế giới... Nhưng, cô không thể. Sớm thôi, cô sẽ phải lấy chồng, sau đó thì cô sẽ ra sao? Cô sẽ sống cuộc đời như thế nào? Một cuộc đời của những trách nhiệm đã được định trước. Cô bóp chặt tấm danh thiếp trong tay. Nhưng có lẽ nào Fareeda đã đúng? Có khi cuộc đời cô sẽ khác cuộc đời của Isra? Có khi, Nasser sẽ để cô làm những gì mà cô muốn. Có khi lấy chồng, cô sẽ tìm thấy tự do.

Isra

Mùa đông năm 1990

Một buổi sáng tháng Mười Một u ám, ba tuần trước ngày dự sinh, Isra chuyển dạ. Adam và Fareeda đưa cô đến bệnh viện nhưng không chịu vào phòng sinh với cô. Hai người đó nói họ không thích nhìn thấy máu. Isra cảm thấy sợ hãi tột độ khi họ để cô trên xe lăn vào trong phòng một mình. Cô đã được thấy mẹ cô đẻ một lần. Tiếng bà kêu lên vì đau đớn ám ảnh trong tâm trí cô. Nhưng thế này còn tồi tệ hơn cả những gì cô đã tưởng tượng. Khi những cơn co thắt đến nhanh hơn và giật mạnh hơn, cô cảm giác như trong bụng mình là một tội ác. Cô muốn hét lên, như mẹ cô đã làm vậy. Nhưng vì một lý do nào đó, cô không mở nổi miệng. Cô không muốn phô ra cho thiên hạ thấy nỗi đau của mình, kể cả bằng tiếng. Thay vào đó, cô nghiến chặt hàm răng mình lại và khóc.

Nó là con gái. Lần đầu tiên Isra ôm đứa con gái bé bỏng trong lòng mình - cô vuốt ve làn da mịn màng của con, đặt con vào giữa ngực mình. Trái tim cô như đang sưng lên. *Giờ tôi đã làm mẹ rồi*, cô nghĩ. *Tôi đã làm mẹ rồi!*

Cuối cùng thì Adam và Fareeda cũng vào phòng thăm cô. Họ dán mắt xuống sàn và thì thầm *"Mabrouk"*. Isra ước Adam sẽ nói lời gì đó để động viên cô hay tỏ ra là anh cũng vui mừng.

"Đúng thứ chúng ta cần!" - Fareeda vừa nói vừa lắc đầu: "Một đứa con gái."

“Không phải lúc này mẹ ơi!” - Adam nói. Anh quay sang nhìn Isra với ánh mắt xin lỗi.

“Gì cơ?” - Fareeda nói: “Mẹ nói đúng mà! Như thế nhà mình cần thêm một *balwa** nữa, như thể chúng ta còn chưa có đủ *rắc rối* ấy.”

Lời nói ấy làm Isra điếng người. Trong tai Isra văng vẳng tiếng mẹ cô. Mẹ vẫn hay gọi Isra là *balwa - một gánh nặng*, đẩy họ vào thế tiến thoái lưỡng nan. Chút hy vọng còn sót lại của cô về một cuộc sống tốt đẹp hơn ở Mỹ lúc ấy trôi tuột đi hết. *Phận đàn bà ở đâu thì cũng thế cả thôi*. Mẹ cô nói đúng. Isra đã sống để chiêm nghiệm điều ấy và con gái cô cũng sẽ vậy. Nỗi cô đơn trong thực tại như thể đang rỉ qua cái sàn và những bức tường bệnh viện trắng bệch để thâm nhập vào cô.

“Con xin mẹ đấy!” - Adam nói: “Giờ mình cũng có làm được gì đâu.”

“Con nói thì dễ lắm. Con có *biết* nuôi con gái ở cái đất nước này khó khăn thế nào không? Con biết không? Không sớm thì muộn con sẽ điên đến nỗi phải tự bứt tóc mình ra thôi! Con cần một đứa con trai để giúp con. Để nối dõng tông đường.” Nói rồi bà khóc thút thít và cô y tá đưa cho bà một hộp khăn giấy để lau nước mắt.

“Chúc mừng bà nhé!” - Cô y tá nói, nhầm tưởng những giọt nước mắt của Fareeda rơi là vì hạnh phúc: “Đúng là một phước lành!”

Fareeda lắc đầu. Bà bắt gặp ánh mắt của Isra và thì thầm: “Nghe những từ này cho kỹ vào và giữ chúng như cái lỗ xỏ ở trên tai vậy: Nếu cô không đẻ được cho người đàn ông một đứa con trai, anh ta sẽ đi tìm người phụ nữ khác.”

“Đủ rồi mẹ!” - Adam nói: “Đứng dậy và đi thôi! Isra cần được nghỉ ngơi!” Anh quay ra chuẩn bị đi, hướng ánh mắt về phía Isra khi họ bước

ra. “Đừng lo!”- Anh nói: “Rồi chúng mình sẽ có con trai, *inshallah**. Chúng mình còn trẻ, còn nhiều thời gian.”

Isra trao anh một nụ cười yếu ớt, cố nén những giọt nước mắt vào trong. Cô đã muốn chiều lòng họ biết nhường nào. Cô đã muốn họ yêu thương cô biết nhường nào. Trong phòng vang lên tiếng nhạc, một giai điệu du dương mà y tá bật lên trong lúc cô sinh con. Giờ Isra mới cố gắng nghe lấy và nó làm cô dịu lại. Cô nhờ cô y tá bật giai điệu đó lại lần nữa và hỏi tên bản nhạc ấy là gì. *Sonate Ánh Trăng*. Isra nhắm mắt lại theo điệu nhạc đang chầm chậm lướt qua và tự nói với mình rằng mọi thứ rồi sẽ ổn thôi.

Bint! - Isra nghe Fareeda nói mỗi lần có người gọi điện tới chúc mừng - *Con gái ấy mà!*

Isra vờ như không nghe thấy. Con gái cô xinh lắm. Con bé có mái tóc nâu màu cà phê, da trắng và mắt sâu như màn đêm. Con bé cũng ngoan nữa. Yên lặng nhưng lanh lợi. Isra ngân nga hát để gọi con dậy, rồi ru con ngủ, da chạm da và trái tim cô rung động. Trong những khoảnh khắc ấy, trong cô lan tỏa một cảm giác ấm áp mới lạ, như cái cách mà mặt trời chiếu rọi lên gương mặt cô khi cô đi hái trái cây lúc còn ở nhà. Cô đặt tên cho con gái là Deya. *Ánh sáng*.

Quả thực, sinh Deya ra đã mang lại ánh sáng cho cuộc đời Isra. Mới vài ngày bước chân từ bệnh viện về, tình yêu của Isra dành cho Deya đã dâng lên ngùn ngụt như lửa cháy trong rừng. Mọi thứ đều trở nên tươi sáng hơn. Deya là *naseeb* của cô. Làm mẹ chính là mục đích của đời cô. Đây chính là lý do cô cưới Adam, lý do cô chuyển đến Mỹ. Deya chính là lý do. Isra cảm thấy bình yên.

Cô luôn tưởng tượng tình yêu như những thứ cô vẫn thường đọc trong sách vở, như cái cách mà Rumi và Hafiz miêu tả tình yêu trong những bài thơ của họ. Chưa bao giờ tình mẫu tử nảy lên tâm trí cô và bảo rằng đó sẽ là *naseeb* của cô. Có lẽ đó là vì mối quan hệ giữa cô và mẹ, vì chút tình yêu mà cô cố gắng mãi để giành lấy nhưng lại không bao giờ có được. Hay chăng đó là vì cả đời Isra đã nghĩ rằng chỉ có đàn ông mới là người đem đến cho cô tình yêu, cũng như mọi thứ khác.

Thật đáng xấu hổ, cô tự nói với bản thân mình. Cô mới thật ích kỷ làm sao khi không biết trân trọng những điều tốt đẹp mà thánh Allah đã ban cho cô. Không tin vào số mệnh Ngài đã định sẵn. Nhưng cô thật may mắn. May mắn được làm mẹ và may mắn - cô tự nhắc bản thân mình - khi có một nơi để gọi là nhà. Còn có biết bao gia đình ở quê hương cô vẫn đang phải sống trong những trại tị nạn, mỗi "nhà" cách nhau không nổi hai bước chân. Nhưng giờ này, cái tầng hầm này đã là nhà của cô. Nhà của Deya. Họ thật may mắn.

Khi Isra đặt con vào cũi, trái tim cô phập phồng hy vọng. Cô trải thảm xuống và cầu nguyện hai lời *rak'ats** để cảm ơn thánh Allah vì tất cả những gì Ngài đã ban cho cô.

PHẦN II

Phần 2

Fareeda

Mùa xuân năm 1991

Chính Fareeda là người đưa ra ý kiến không nên cho Deya bú sữa mẹ. Cho con bú khiến Isra không mang thai được còn Adam cần có ngay một đứa con trai. Isra nghe theo lời bà mà không phản đối gì hết, pha những bình sữa hộp ở trên chạn bếp và hy vọng - Fareeda biết điều này - cô sẽ giành lại được sự yêu quý từ bà. Bà quan sát bộ ngực căng phồng của Isra và cảm giác tội lỗi lại dâng lên trong lồng ngực bà. Cái cảnh quen thuộc ấy gợi lại một ký ức xưa cũ. Fareeda đẩy nó sang một bên. Cứ sống mãi trong quá khứ cũng chẳng có ích gì, bà tự nhủ với mình như thế.

Và đúng như dự tính, bốn tháng sau, Isra lại có bầu.

Khi lái xe về nhà từ phòng khám của bác sĩ Jaber, Fareeda ngồi ghế trên. Bên cạnh bà, Khaled đang lấy ngón tay gõ vào vô lăng, miệng ngân nga theo những giai điệu của ca sĩ người Ai Cập, Umm Kulthum. Qua gương chiếu hậu, Fareeda thấy Isra ở đằng sau đang ôm chặt Deya, mắt nhìn lơ đãng ra ngoài cửa sổ, ngắm đàn chim bồ câu rỉa vụn bánh mì trên vỉa hè. Fareeda quay mặt về phía cô.

"Mẹ bảo con có đúng không?" - Fareeda nói: "Mẹ biết là con sẽ có bầu sớm thôi nếu con không cho con bú."

Isra cười: "Con mong là Adam sẽ vui!"

"Tất nhiên là nó sẽ vui rồi!"

"Nhưng nhỡ bây giờ anh ấy không muốn có thêm em bé thì sao ạ?"

“Vớ vẩn! Con cái là chất keo gắn kết vợ chồng lại với nhau.”

“Nhưng nhỡ..” - Isra ngưng lại, hít lấy một hơi thật sâu: “Nhỡ lại là con gái thì sao ạ?”

“Không, không, không!” - Fareeda nói, ngồi lại vào chỗ của mình: “Lần này sẽ là con trai. Mẹ linh cảm được điều ấy.”

Khaled nhướn mày đầy hoài nghi: “Bà linh cảm được sao?”

“Đúng, tôi linh cảm được chứ! Đấy là bản năng của một người phụ nữ!”

“Ừ hẳn thế rồi! ” - Ông vừa nói vừa cười: “Tôi không biết tại sao bà vẫn cuồng con trai đến thế. *Alhamdulillah*, chúng ta có đủ rồi.”

“À, thế cơ hả?” - Fareeda quay về phía ông: “Thế tôi hỏi cái lòng tốt của ông để ở đâu khi tôi mang bầu, hay là ông quên mất ông đã hành hạ tôi như thế nào rồi?”

Ông nhìn đi chỗ khác, mặt đỏ bừng lên.

“Giờ ông không có gì để nói nữa đúng không?”

“*Bikafi!*” - Khaled lườm bà sắc lẹm: “Đủ rồi đấy!”

Fareeda lắc đầu. Sao suốt bao năm mà ông vẫn vô cảm đến vậy, sau tất cả những gì ông đã bắt bà trải qua? Sau tất cả những gì bà đã làm cho ông? Tại ông hết. Bà hít một hơi thật sâu, cố đẩy suy nghĩ ấy ra khỏi đầu. Fareeda hiểu vị trí của bà trong thế giới này. Những vết thương từ tuổi thơ - cái đói, cái nghèo và sự bóc lột - đã dạy cho bà biết mọi sang chấn ở trên đời đều gắn liền với nhau, không thể tách rời. Bà không hề ngạc nhiên khi cha bà về nhà và đánh mẹ con bà không thương tiếc, vì bi kịch *Nakba* vẫn cuộn lên trong huyết quản của ông. Và bà cũng không hề ngạc nhiên khi lấy phải một người đàn ông đánh vợ. Làm sao ông không đánh bà được kia

chứ, khi mà họ nghèo đến nỗi cuộc sống của họ chỉ toàn ô nhục? Bà biết nỗi khổ của người phụ nữ bắt đầu từ nỗi khổ của người đàn ông, rằng món nợ của người này rồi cũng thành món nợ của người kia. Liệu những người đàn ông trong cuộc đời bà có hành hạ bà, nếu chính họ không bị ngược đãi, vùi dập? Fareeda e rằng câu trả lời là không. Chính sự nhận thức về nỗi đau đằng sau nỗi đau đã giúp bà vượt qua được quá khứ bạo lực của Khaled và không để nó phá hủy bà. Ủ rũ cả ngày thì cũng đâu có ích gì. Bà đã quyết định từ lúc mới cưới rằng, bà sẽ chỉ tập trung vào những thứ mà bà có thể kiểm soát được.

Bà rời mắt khỏi Khaled và hướng sang phía gương chiếu hậu. "Đừng nghe lời ông ta!" - Bà nói với Isra: *"Inshallah*, lần này con sẽ có con trai."

Nhưng Isra vẫn có vẻ lo lắng.

Fareeda thở dài: "Và kể cả là con gái, chắc là không phải đâu, nhưng nếu, lạy Chúa, có thế đi chăng nữa, thì đấy cũng chưa phải là ngày tận thế."

Isra nhìn vào mắt bà: "Không phải thật chứ ạ?"

"Không!" - Fareeda nói: "Con lại mang bầu thêm lần nữa thôi, có gì đâu." Isra mới may mắn làm sao. Giá như cũng từng có ai tốt với bà như thế.

* * *

"Đi thôi." - Fareeda đứng trước cửa bếp và ghé mắt xuống nhìn Isra trong bộ váy ngủ màu hồng nhạt. Cô đang quỳ xuống để với lấy cái mạng nhện dưới tủ lạnh. Họ vừa lau xong nhà, nhồi bột và đặt một nồi đậu bắp hầm lên bếp để ninh.

“Mình đi đâu vậy mẹ?” - Isra hỏi.

Fareeda vuốt đường viền áo choàng màu xanh dương đậm của mình cho thẳng, rồi kéo nó ra để che cái phần giữa “phì nhiêu” của bà. “Mẹ con mình đi thăm *Umm* Ahmed, bạn của mẹ.” - Fareeda nói: “Con dâu cô ấy vừa đẻ con trai. Cháu trai đầu tiên của *Umm* Ahmed.”

Tay Isra trôi xuống phía bụng của cô. Cô giật mạnh tay mình ra. Fareeda biết chủ đề này khiến Isra không được thoải mái. Quan sát Isra kéo mép váy ngủ, bà còn thấy thương cho cô gái này. Có lẽ bà không nên đặt quá nhiều áp lực vào cô. Nhưng nếu không thế, làm sao bà giữ được dòng giống nhà mình ở cái xứ sở này? Làm sao họ đảm bảo được thu nhập trong tương lai? Vả lại, cũng chẳng riêng gì Isra bị dè bỉu vì đẻ con gái. Mọi thứ vốn đã vậy rồi, Fareeda nghĩ. Có thể là chúng không công bằng thật nhưng quy tắc phải do bà đẻ ra. Đó chỉ là cách thế giới này vận hành mà thôi. Và Isra không nằm ngoài cái nguyên lý ấy. Bầu không khí ngoài trời tươi mát nhưng chóp mũi họ vẫn cảm thấy buôn buốt vì những cơn gió bị bỏ lại từ mùa đông. Fareeda dẫn đường và Isra đi theo cùng với Deya nằm trong xe đẩy. Fareeda cũng chẳng nhận ra là cả hai chưa hề rời nhà từ ngày họ đến phòng khám của bác sĩ Jaber về. Mấy ngày ấy trời lạnh quá. Khaled một mình tự đi mua đồ dùng cho cả tuần. Ông lái xe xuống đại lộ số Năm vào mỗi sáng Chủ Nhật để mua thịt *halal* từ quầy bán thịt Alsalam và vào các chiều thứ Sáu, sau lời cầu nguyện *jumaa*, ông từ Brooklyn đến chợ thực phẩm Three Guys để tìm mua loại bí ngòi và cà tím mà Fareeda thích. Bà nóng lòng đợi đến bây giờ, khi thời tiết đã trở nên ấm áp hơn, để được đi cùng với ông. Fareeda không thích phải thừa nhận điều này và bà cũng chưa bao giờ than thành tiếng. Nhưng suốt mười lăm năm sống ở Mỹ, bà có thể dễ dàng đếm những lần bà phải ra ngoài làm việc gì đấy mà không

có mặt Khaled. Bà không biết lái xe hay nói tiếng Anh cho nên ngay cả khi có đi khỏi nhà, bà cũng phải thò đầu ra trước xem xét tình hình rồi mới bước ra và cũng chỉ dám đi dạo mấy góc loanh quanh để thăm những người hàng xóm Ả Rập của mình. Ngay cả lúc này, Fareeda vẫn đang liếc mắt lại và muốn quay đầu về, dù chỉ đi qua có vài dãy phố là đến nhà *Umm* Ahmed. Ở nhà, bà biết giường bà ở đâu, rồi biết phải giật bao nhiêu cái thì lò sưởi mới chạy, biết cả cần bao nhiêu bước để đi từ hành lang vào đến bếp. Ở đó, bà biết cái giẻ nào là giẻ sạch, rồi biết phải bật trước bao lâu thì lò nướng mới nóng, biết cả phải nêm bao nhiêu nhúm bột thì là Ai Cập vào nồi súp đậu láng. Nhưng ở đây, trên những con phố này, bà chẳng biết gì hết. Nhỡ bà bị lạc thì sao? Nhỡ có ai đó tấn công bà? Rồi bà sẽ phải làm gì? Mười lăm năm ở cái đất này, bà vẫn không cảm thấy an toàn.

Nhưng thế vẫn tốt hơn là sống trong trại tị nạn, Fareeda tự nhắc nhở mình khi bà lo lắng nhìn những chiếc xe ô tô chạy băng qua, tập trung hết sức mình để chuẩn bị sang đường. Tốt hơn so với những năm mà bà và Khaled đã bỏ phí trong những cái lều đó. Bà nghĩ về những con đường bị phá nát thời thơ ấu, về những ngày bà ngồi xổm bên cạnh mẹ mình, tay áo xắn đến khuỷu tay, để giặt quần áo trong những cái xô rỉ sét. Những ngày bà đứng xếp hàng đến vài tiếng đồng hồ trước trạm của Liên Hiệp Quốc, để chờ lấy mấy túi gạo và bột mì, hay vài cái chăn để họ không bị chết cóng trong những mùa đông lạnh giá, rồi chao đảo vì phải khuân vác đồ nặng về lều của mình. Những ngày mà mùi hôi thối từ cống thoát nước thoát ra kinh khủng đến nỗi bà phải lấy kẹp quần áo kẹp mũi mình lại rồi mới đi qua được. Hồi ấy, khi còn ở trại tị nạn, nỗi lo lúc nào cũng gắn lấy cơ thể bà, như một cái chi thứ năm vậy. Ít ra ở đây, trên đất Mỹ, họ có áo

để giữ ấm, có thức ăn nóng hổi trên bàn và trên đầu họ có cái nóc nhà để che chở.

Họ tới dãy phố nhà *Umm* Ahmed. Nhà ở đây nhìn giống y chang nhau và cả những người đi bộ trên phố nom cũng hao hao nhau. Họ giống nhau không phải vì cái cách họ ăn mặc - quần jean rách và áo khoét sâu cổ, dù chúng khiến Fareeda phát ghét, mà là cái cách di chuyển hối hả qua phố như những con côn trùng. Fareeda tự hỏi cảm giác làm người Mỹ là như thế nào nhỉ, cái cảm giác mỗi lần bước ra khỏi cửa là biết chính xác mình phải đi đâu và mình sẽ phải làm gì. Cả đời bà đã bị quăng quật từ căn bếp này sang căn bếp kia, chăm lo cho hết đứa con này đến đứa con khác. Nhưng thế vẫn tốt hơn, bà nghĩ. Tốt hơn khi có một điểm tựa tinh thần, khi biết vị trí của mình là ở đâu trong thế giới này, hơn là sống như cái cách mà những người Mỹ kia vẫn sống, rong chơi từ ngày này qua tháng khác mà không có giá trị nào níu chân cả. Không lạ gì khi cuối đời họ phải sống một mình - hết ly dị rồi lại đến nghiện ngập, rượu chè.

"*Ahlan wasahlan!*"* - *Umm* Ahmed mời họ vào nhà, rồi dẫn Fareeda và Isra vào trong *sala*. Bên trong, những người phụ nữ khác đã ngồi sẵn. Fareeda biết tất cả bọn họ và họ đứng lên để chào bà, trao những nụ hôn lên má nhau, mỉm cười khi họ lén nhìn trộm Deya. Fareeda có thể thấy Isra đang đỏ mặt vì ngượng ngùng. Hầu hết những người phụ nữ ở đây đều đến để chúc mừng gia đình bà khi Deya chào đời, không quên buông một lời nhận xét khiếm nhã về việc Isra không đẻ được con trai. Mấy lần bà phải quay sang nhìn Isra, hắng giọng và ra hiệu cho cô phải thả lỏng ra. Bà ước gì Isra hiểu được rằng những bình luận ấy cũng không có gì ghê gớm cả, rằng cô đừng có vì những lời ấy mà cảm thấy bị xúc phạm. Nhưng Isra

lại đa cảm, Fareeda nghĩ, vừa nghĩ vừa lắc đầu. Quá đa cảm. Có lẽ khi cô đủ từng trải, trái tim của cô sẽ trở nên chai sạn hơn.

"Cảm ơn mẹ con bà đã đến thăm!" - *Umm* Ahmed nói, tay rót *chai* cho Fareeda và Isra. Sau đó, bà lấy hộp Mackintosh màu tím đựng sô-cô-la, mời hai mẹ con họ và đợi cho đến khi mỗi người đã nhón lấy một viên kẹo bóng loáng rồi mới trở về chỗ ngồi.

"*Alf mabrouk!*" - Fareeda nói, tay bóc vỏ que kẹo caramel màu vàng: "Ngàn lời chúc mừng đến gia đình bà!"

"Cảm ơn bà!" - *Umm* Ahmed quay sang phía Isra, mắt dán vào cái bụng đang cồng lên của cô: "*Inshallah* sớm đến lượt cháu, cháu gái thân mến!"

Isra gật đầu, hàm nghiến chặt lại. Fareeda ước gì cô có thể nói một lời gì đó tốt đẹp để đáp lại *Umm* Ahmed, hay bất kỳ người phụ nữ nào trong phòng. Chắc họ nghĩ cô ngù ngờ lắm, lúc nào cũng im lặng, trống rỗng. Fareeda luôn ước có một cô con dâu mà bà có thể khoe với các bà bạn của mình, như một cái lắc tay bằng vàng hai mươi tư karat vậy. Đúng, Isra biết nấu ăn và dọn dẹp nhưng con bé chẳng biết gì về các trò giải trí hay các mối quan hệ xã hội cả. Nó trì trệ như nước rửa bát và riêng điều đó thì Fareeda cũng chẳng thể làm gì để thay đổi được cả. Bà sẽ chọn kỹ hơn khi bà đi tìm vợ cho Omar.

"Thế bà nói tôi nghe.." - Fareeda nói với *Umm* Ahmed, người đang ngồi ở giữa phòng: "Ahmed chắc phải háo hức lắm khi sinh cho bố mẹ được cậu quý tử đầu tiên ấy nhỉ."

"Vâng, đúng rồi!" - *Umm* Ahmed nói, dò la cẩn thận để không bắt gặp phải ánh mắt của Isra: "*Alhamdulillah!* Cả nhà chúng tôi đều rất hạnh phúc!"

“Đúng là không có cái phước nào lớn hơn là sinh ra được một cậu quý tử khỏe mạnh.” - Một bà nói: “Tất nhiên là chúng ta cũng quý con gái nhưng đúng là không có gì sánh được với việc có con trai.”

“Đúng rồi, đúng rồi!” - Fareeda đồng ý. Bà có thể cảm thấy Isra đang nhìn mình nhưng bà không muốn bị tỏ ra là do ghen tị nên không tham gia vào cuộc chuyện trò. “Ở nhà tôi, Adam lo tất, từ điều hành công việc buôn bán, rồi đến giúp bố mẹ trả các loại hóa đơn. Tôi không biết gia đình mình sẽ phải làm gì nếu như không sinh ra nó mà sinh ra một đứa con gái khác.”

Những người phụ nữ gật đầu. “Nhất là ở cái đất nước này... ” - Một bà lại lên tiếng: “Con trai thì cần gấp đôi, mà con gái thì khó dạy gấp đôi.”

Fareeda cười: “Chính xác! Tôi chỉ có mỗi Sarah nhưng việc nuôi dạy nó ở cái đất nước này đúng là ác mộng. Xin Chúa hãy giúp bất kỳ những người phụ nữ nào phải nuôi dạy con gái ở trên đất Mỹ.”

Những người phụ nữ gật đầu đồng ý. Lén nhìn sang phía Isra, bà thấy đôi mắt cô đang dán chặt vào Deya và bà buồn thay cho cô vì đã phải nghe những lời này. Nhưng điều đó là sự thật. Tốt hơn hết là từ giờ cô phải bắt đầu làm quen với nó, Fareeda nghĩ. Rồi có lẽ cô sẽ bỏ đi cái suy nghĩ là chỉ có mình Fareeda mới có những tư tưởng kiểu như thế này. Đâu chỉ có mình bà đâu! Tất cả những người phụ nữ trong căn phòng này biết đó là sự thật. Không chỉ riêng họ, câu chuyện đã từ thời cha mẹ họ, rồi cha mẹ của cha mẹ họ và tất cả những thế hệ đi trước nữa. Có lẽ nếu Isra nhận ra tầm quan trọng của việc có con trai, cô sẽ cảm thấy bớt nhạy cảm về vấn đề này.

Umm Ahmed rót *chai* cho mọi người thêm một vòng nữa. “Nói thế thôi...” - Bà lên tiếng, khuôn mặt giấu sau làn hơi nước đang bốc lên: “Chúng ta biết phải làm gì nếu không có con gái đây? Fatima với Hannah

giúp tôi làm tất cả mọi chuyện. Kể cả có một ngàn thằng con trai tôi cũng sẽ không đánh đổi con gái mình."

"Hừm!" - Fareeda nói, vồ lấy thêm một viên kẹo sô-cô-la nữa từ cái hộp Mackintosh màu tím rồi nhét vào miệng. Bà mừng thầm là Sarah không ở đây mà nghe mấy lời này.

"Thế để tôi đoán, có phải Ahmed lấy tên bố mình để đặt tên cho con trai đúng không?" - Fareeda hỏi.

"Đúng rồi!" - *Umm* Ahmed đặt cái bình trà lên trên bàn uống nước và tựa vào ghế ngồi: "Noah."

"Thế, bé Noah đâu rồi?" - Một người phụ nữ cất tiếng hỏi, đảo mắt xung quanh phòng khách tìm.

"Ừ, đúng rồi!" - Fareeda nói: "Thế con dâu bà đâu rồi?"

Umm Ahmed nhích người: "Con bé đang ngủ ở trên nhà."

Những người phụ nữ ngây người ra nhìn bà. Fareeda buông tiếng cợt nhả. Bà thấy Isra đang hướng về phía *Umm* Ahmed, hai mắt mở tròn to, có khi còn đang thầm ước bà ta là mẹ chồng của cô cũng nên.

"Ôi, thôi nào!" - *Umm* Ahmed nói: "Thế bà không nhớ cái cảnh phải thức trông con cả đêm à? Con bé chắc phải kiệt sức mất rồi!"

"Chà, chắc là tôi không nhớ có đoạn được ngủ rồi." - Fareeda nói. Những người phụ nữ cười thầm khoái trá còn *Umm* Ahmed giấu hai tay vào giữa đùi mình.

"Tất cả những gì tôi nhớ là nấu cơm, dọn dẹp và đi theo sau hầu hạ hết người này đến người kia.." - Fareeda nói: "Còn Khaled, về đến nhà cái là ông ta ngồi sẵn ra đấy chờ tôi phục vụ."

Những lời lẽ của Fareeda như nhóm lên một ngọn lửa trong căn phòng. Những người phụ nữ bắt đầu buôn chuyện tanh tách, than vãn về những nỗi nhọc nhằn của họ và cái cảnh phải quanh quẩn xó nhà như những con gián.

"Tất nhiên là tôi nhớ rồi." - *Umm* Ahmed nói: "Nhưng giờ mọi thứ đã khác."

"Khác ư?"

"Nếu con dâu tôi cần ngủ thêm một chút, thì sao tôi lại không để nó ngủ cơ chứ? Tôi giúp nó thêm một chút thì có hề gì đâu."

"Giúp nó?" - Fareeda nhìn về phía Isra rồi vội quay mặt đi, hy vọng cô không trông chờ điều tương tự từ bà. Bà nói thêm: "Không phải nó mới là người nên giúp bà sao?"

"Fareeda nói đúng đấy!" - Một người phụ ở phía bên sofa chêm vào: "Chúng mình lấy vợ cho con trai để làm gì nếu chúng mình phải giúp con dâu. Mục đích ở đây là để bớt đi gánh nặng, chứ không phải thêm việc vào người."

Umm Ahmed mỉm cười lặng lẽ, tay bà kéo lại vạt áo choàng màu xanh. "Nào, thưa các quý bà!" - Bà nói: "Tất cả các bà chắc còn nhớ cái cảm giác khi mới chân ướt chân ráo đến Mỹ. Mình đến đây không có mẹ mà cũng chẳng có cha. Chỉ có chồng và một đàn con. Các bà có nhớ cái cảm giác sáng chồng đi làm, để các bà ở nhà chăm con một mình, ở cái nơi mà tiếng mình cũng chẳng biết. Các bà có nhớ những năm ấy nó tôi tệ đến mức nào không?"

Fareeda không nói gì. Những người phụ nữ khác nhấm nháp *chai*, mắt giấu đằng sau tách trà nhìn chằm chằm vào *Umm* Ahmed.

“Con dâu tôi ở đây một mình...” - *Umm* Ahmed nói: “Cũng y như tôi ngày xưa vậy. Việc ít nhất tôi có thể làm là đỡ đần cho cháu.”

Fareeda ước gì *Umm* Ahmed đừng nói những lời đó. Bà không muốn Isra nuôi hy vọng rằng bà cũng sẽ đối xử với cô như vậy. Đó là điều bà ghét nhất ở phụ nữ: Họ luôn mang mình ra so sánh với người khác bất cứ khi nào có dịp. Lạy Chúa trên cao, để bà nhắc cho Isra nhớ là con dâu *Umm* Ahmed đã sinh hạ quý tử cho nhà bà ấy, chứ không phải thêm một đứa con gái nữa. Như thể Fareeda cần thêm một đứa con gái nữa. Một mảnh vỡ trong ký ức hiện lên trong tâm trí bà và bà cố đẩy nó đi. Bà ghét phải suy nghĩ về nó. Ghét phải suy nghĩ về chúng. Run rẩy, bà bóc thêm một viên kẹo sô-cô-la nữa, tiếng giấy bạc lạo xạo bên tai làm nhiễu đi những suy nghĩ trong đầu bà. Bà nuốt xuống.

Deya

Mùa đông năm 2008

Vừa mới bước một chân xuống phố Mười Bốn, Deya đã bị nỗi sợ hãi nuốt chửng. Thành phố ồn ào, như thể mọi âm thanh trên thế gian này đang rít lên cùng một lúc. Tiếng những chiếc xe taxi màu vàng đang hãm phanh, tiếng còi xe inh ỏi và tiếng bước chân người đi mọi hướng như hàng trăm quả bóng bàn đang văng tung tóe khắp phòng. Đứng chết dí giữa lòng thành phố, ngửi mùi rác và dầu mỡ trộn lẫn trong từng làn gió thoảng qua, cô thấy thành phố lúc này sao mà khác hẳn với thành phố mà cô vẫn thường nhìn ngắm từ phía ghế sau xe của ông nội. Cô cảm giác như ai đó đã thả cô vào một mê cung khổng lồ nhưng chỉ có mình cô là kẹt lại, giữa hàng ngàn người biết chính xác mình đang cần đi đâu và đang chen chúc, xô đẩy để lao tới đó.

Cô đọc đi đọc lại địa chỉ trên tấm danh thiếp. Cô không biết mình phải đi đâu. Mồ hôi cô vã ra dưới tấm *hijab*. Điều gì đã khiến cô dám tự đến Manhattan một mình? Đó là một ý nghĩ ngu ngốc và giờ thì cô lạc mất rồi. Nhỡ đâu cô không về bến xe buýt kịp giờ thì sao? Nhỡ đâu ông bà phát hiện ra những gì cô đã làm, rằng cô đã trốn học và tự ý đi tàu điện ngầm một mình? Rằng cô đang ở trên phố? Nghĩ đến cảnh bị Khaled tát vào giữa mặt làm chân cô bủn rủn.

Một người đàn ông dừng lại bên cạnh cô, đầu cúi, tay đang mải gõ điện thoại. Cô có nên hỏi anh ta phương hướng hay không? Cô nhìn quanh xem

có người phụ nữ nào nhưng họ đều đi vụt qua mất. Cô tự ép mình phải tiếp cận anh ta.

"Anh gì ơi cho em hỏi..." - Cô nói, tay lau mồ hôi vã ra từ trong *hijab*.

Anh ta không buồn nhìn lên.

Cô hắng giọng và nói to hơn: "Anh gì ơi..."

Anh nhìn vào mắt cô. Cô cảm thấy anh đang cố không để mắt đảo quanh tấm khăn trùm đầu của cô. "Gì em?"

Cô đưa cho anh tấm danh thiếp: "Anh có biết hiệu sách này ở đâu không ạ?"

Người đàn ông đọc tấm danh thiếp rồi đưa lại cho cô. "Anh cũng không chắc nữa.." - Anh ta nói: "Nhưng số tám trăm đường Broadway chắc ở hướng đó." Tay anh chĩa vào một con phố ở phía đằng xa và cô đánh dấu trong đầu chỗ ngón tay anh chỉ.

"Cảm ơn anh nhiều ạ!" - Cô nói, má nóng ran lên khi anh đi ngang qua cô. Cô thật thảm hại. Cô không biết mình phải đi đâu, không nhìn nổi vào mắt một người đàn ông mà mặt không đỏ au lên như cây bút chì màu. Cô không phải là người Mỹ, thậm chí còn hiếm có khi nào cô tự coi mình là người nữa kia. Giây phút ấy cô cảm giác mình thật nhỏ bé. Nhưng cô gạt những suy nghĩ ấy đi, để dành cho một dịp khác, khi cô có thể ngồi xuống và suy nghĩ về việc thấy mình bé tí hon giữa phố. Còn giờ đây, cô phải hướng mắt xuống phố, về phía người đàn ông đó đã chỉ.

BOOKS AND BEANS nằm ở cuối con phố nép mình trên đường Broadway. Ngoại trừ cửa và cửa sổ viền sơn đen ra, cả hiệu sách đều sơn một màu xanh Ma-rốc tươi sáng, đứng nổi bật giữa những cửa hàng xây bằng gạch đỏ xung quanh. Qua cửa kính, Deya có thể thấy những cuốn

sách được trưng bày trong không gian mờ ảo, được thắp sáng lên bởi ánh đèn màu hổ phách. Cô cảm tưởng như mình đã phải lén nhìn qua cửa sổ tới mấy tiếng đồng hồ rồi mới có đủ dũng khí để bước vào.

Deya bước vào hiệu sách và chờ cho mắt mình quen dần với bóng tối ở bên trong. Hiệu sách chỉ có một phòng, có chiều dài gợi cảm giác căn phòng sâu hơn. Trên tường đóng những chiếc giá sách màu đen, chất hàng trăm cuốn sách thành những chồng cao chót vót tới tận trần nhà. Những chiếc ghế bành bọc nhung mềm mại nằm gọn trong những góc trống, đối lập với những bức tường gạch trần trụi bên cạnh. Quầy tính tiền được đặt ở ngay gần cửa ra vào, dưới ánh đèn mờ nhấp nháy. Bên cạnh quầy có một con mèo trắng mập ú đang ngồi.

Cô từ từ tiến vào giữa căn phòng. Có vài người đang lướt qua các kệ sách, khuôn mặt ẩn đi trong bóng tối. Cô ấy nhất định chỉ ở đâu đây thôi, Deya nghĩ, tay mân mê gáy của những cuốn sách cũ, hít hà mùi hương của những trang giấy đã mòn. Những tuyển tập phong phú khiến cô sửng sốt và cô thấy mình như cứ trôi đi về phía những chiếc ghế nằm ở cuối hiệu sách, thèm khát được ngồi cuộn tròn lại bên cửa sổ và mở một cuốn sách ra. Nhưng rồi, cô thấy một cái bóng đang tiến ra từ đống sách ngổn ngang. Một người đang nhìn cô chằm chằm. Một người phụ nữ.

Deya tiến lại phía người đó. Khi cô tới gần, mặt cô ta hiện lên từ trong bóng tối. Giờ thì cô đã chắc chắn: Đây là người phụ nữ đã bỏ lại chiếc phong bì ở trước cửa nhà cô. Cô ta đứng ngắm chiếc khăn *hijab* và bộ đồng phục của Deya, rồi mỉm cười. Rõ ràng là người phụ nữ này biết cô.

Nhưng Deya vẫn không nhận ra cô ta. Cô quan sát từng đường nét trên khuôn mặt cô ta, cố níu kéo chút hy vọng cỏn con rằng đây là mẹ cô. Có thể lắm chứ. Giống như Isra, người phụ nữ này cũng có mái tóc màu đen tuyền

và nước da màu ô liu sáng. Nhưng tóc cô ta lại xoăn và rối, những lọn tóc cuộn sóng xuống đến ngang vai, má cô ta đầy đặn và rám nắng còn đôi môi có màu đỏ thắm. Tóc Isra thẳng và mượt, nét mặt của bà có chút gì đó giản dị và thô sơ hơn. Deya tiến lại gần hơn chút nữa. Cô giật mình khi thấy người phụ nữ mặc váy ngắn, chân chỉ được che bằng chiếc quần tất mỏng khiến Deya tự hỏi không biết làm sao cô ta có thể đi ra đường mà không cảm thấy như thân thể mình đang bị phơi bày. Chắc cô ta phải là người Mỹ rồi, Deya nghĩ.

"Deya à!" - Người phụ nữ thì thầm: "Có phải cháu đấy không?"

"Cháu có quen cô không?"

Người phụ nữ nhìn Deya buồn rầu: "Cháu không nhận ra cô sao?"

Deya tiến lại gần hơn, quan sát khuôn mặt cô ta thêm một lần nữa. Có điều gì đó quen thuộc trong cái cách mà đôi mắt cô ta mở to, cái cách chúng phản chiếu ánh nhìn của cô ta dưới ánh đèn mờ ảo. Cô sững người lại, một ý nghĩ trong đầu cô vụt lóe lên. Tất nhiên rồi! Tại sao mà Deya không nhận ra sớm hơn kia chứ?

"Cô Sarah?"

Isra

Mùa xuân năm 1991

Lần mang bầu thứ hai của Isra là một cuộc chiến thầm lặng. Vào mỗi buổi sáng, khi Deya còn đang ngủ, cô đã phải dậy để nhồi bột và ngâm gạo. Cô thái cà chua và xắt hành, đặt nồi canh hầm lên ninh và nướng thịt. Cô quét nhà, rửa bát, xong xuôi đâu đấy thì cô mở cửa sổ ra để đón không khí vào nhà. Sau đó, cô pha sữa hộp và đi xuống dưới tầng hầm rồi hát một giai điệu gì đó để đánh thức con gái cô. Cái bụng đang ngày một to lên của Isra khiến cô không thể bế Deya lên như trước nữa nên cô phải để chai sữa tựa vào thành cũi, cố nuốt cảm giác tội lỗi khi cô nhìn con bé bú từ xa.

Isra quay xuống dưới tầng hầm thêm một lần nữa khi cô đã làm xong việc nhà cho buổi chiều. Cô nằm trên giường vuốt bụng và nhìn Deya bú bình. Trên nhà vang lên những âm thanh quen thuộc. Sarah giật mạnh cửa trước khi bước vào và kéo lê cặp sách lên phòng. Fareeda gọi Sarah xuống bếp. Cô bé nài nỉ: "Con còn bài tập về nhà." Đã nhiều lần, Isra định nhờ Sarah đem sách từ trường về nhưng rồi cô lại đổi ý. Cô không thể liều mà khiến Adam giận được. Từ ngày Deya sinh ra, anh đã phải làm thêm giờ. Vả lại, chuẩn bị đẻ thêm đứa nữa thì ai mà có thời gian để đọc kia chứ.

Cô đặt tay lên bụng, cố tưởng tượng ra đứa trẻ đang lớn dần lên trong mình: Nó là con trai hay con gái? Tối hôm trước, Fareeda đã nhắc đến chuyện về lại quê nhà để tìm cho Omar một cô vợ và bà nói đùa là bà sẽ tìm thêm cho cả Adam nữa, nếu Isra lần này lại đẻ con gái. Isra gượng

cười, không chắc ý Fareeda là gì. Cũng có thể lắm chứ. Cô biết nhiều người phụ nữ ở quê cô có chồng lấy vợ lẽ vì họ không đẻ được con trai. Nhỡ đâu Fareeda nói nghiêm túc thì sao? Cô cố rũ bỏ cảm giác sợ hãi, thấy mình dại dột khi nghĩ như vậy. Đâu có quan trọng gì việc có con gái hay con trai. Kinh Qur'an vẫn dạy rằng kể cả con gái vẫn là một cái phước, một món quà kia mà. Dạo gần đây, khi cầu nguyện, cô hay niệm những lời kinh ấy. *Con gái giúp tâm hồn ta được cứu rỗi và đưa ta đến nấc thang lên Thiên Đàng*. Ngón tay cô lần theo bụng, miệng nhắc lại lời cầu kinh thêm một lần nữa.

Lúc này, cô mỉm cười. Lời cầu kinh ấy khiến tâm hồn cô ngập tràn hy vọng. Cô cần *tawwakul*, cần vâng theo sự ấn định của Chúa. Cô phải tin vào sự sắp đặt của Ngài. Cô phải có niềm tin vào *naseeb* của chính mình. Cô tự nhắc mình nhớ lại cảm giác hạnh phúc thiêng liêng khi Deya chào đời. Phải chăng thánh Allah đã giúp cô sớm có bầu trở lại vì Ngài muốn cho cô một đứa con trai? Có lẽ khi cô sinh con trai rồi thì Adam sẽ yêu thương cô. Cô nhắm mắt lại và niệm thêm một lời cầu kinh nữa, xin Chúa giúp tình yêu trong trái tim Adam được đâm chồi và nảy nở.

Cô đã thất bại trong việc chiếm lấy tình yêu của anh, dù đã nỗ lực rất nhiều. Cô đã học cách nhận ra những hành vi trong lối ứng xử của anh, để dự tính trước những khi tính khí anh thay đổi và để chiều lòng anh hơn. Ví dụ như vào hầu hết các đêm, tâm trạng anh đều rất thất thường, nhất là khi Fareeda đề nghị anh làm một cái gì đó, như là trả học phí đại học kỳ này cho Ali, hay khi Khaled nhờ anh làm thêm giờ ở tiệm bán đồ ăn nhanh. Để bù đắp cho anh, Isra sẽ cố làm cho anh thoải mái nhất có thể, như việc mặc một bộ đồ ngủ đẹp nhất, hay là sắp đồ ăn ra đĩa cho anh đúng kiểu anh thích, tự nhủ rằng hôm nay mình không nên than vãn hay khiêu khích anh.

Rồi cũng có những đêm anh về nhà vui vẻ, mỉm cười với cô khi cô đón anh ở cửa, thỉnh thoảng còn kéo cô vào lòng và ôm cô, dụi dụi bộ râu lởm chởm của anh vào mặt cô. Chỉ với hành động nhỏ ấy là cô biết tâm trạng anh đang tốt và rằng, sau bữa tối, anh sẽ trèo lên người cô, kéo bộ váy ngủ của cô lên, thở mạnh vào tai cô, rồi ấn người anh vào cô. Trong bóng tối, cô sẽ nhắm mắt lại và chờ cho đến khi anh ngừng hổn hển, không chắc là mình nên vui hay nên buồn trước tâm trạng hạnh phúc lúc này của anh. Cô cũng không chắc, liệu có khi nào mình lại thích anh về nhà trong trạng thái giận dữ hơn là thế này hay không nữa.

* * *

"Sao cô im lặng thế?" - Một hôm, Adam hỏi khi anh đi làm về, miệng húp món súp *freekeh** mà cô đã mất cả ngày để chuẩn bị: "Chả nhẽ tôi lại lấy về một pho tượng à?"

Đang cúi mặt vào bát súp, Isra rướn mắt lên, cô đặt bát của mình lên bàn. Adam không thích ăn một mình nên cô đã đợi anh. Cô có thể cảm thấy mặt mình đang nóng ran lên vì sốc và ngượng. Nhưng Adam muốn cô nói gì kia chứ? Cả ngày, cô chỉ biết cắm mặt vào nấu ăn với dọn dẹp, luôn chân luôn tay với Fareeda, không nghỉ một phút nào. Cô chẳng biết gì hay ho để mà nói cả, không như Adam, người sáng nào cũng đi làm, người đã dành cả ngày ở trên phố. Chẳng phải anh mới là người nên bắt đầu câu chuyện hay sao? Với lại, có lần anh bảo với cô là anh thích phụ nữ kiệm lời đấy còn gì?

"Ý tôi là, khi cưới cô, tôi biết cô ít nói..." - Adam nói, tay đút một thìa súp đầy vào trong miệng: "Nhưng ở với mẹ tôi một năm rỗi cô cũng nên

thả lỏng ra một chút chứ.” Anh ngẩng mặt lên và Isra để ý thấy mắt anh đang đờ ra, đỏ ngầu. Cô tự hỏi có phải anh đang bị ốm hay không.

“Bà là một người phụ nữ đặc biệt, tôi nói mẹ tôi ấy.” - Adam nói: “Tôi chắc là bà chả giống mấy mụ đàn bà ở làng cô đâu.”

Isra quan sát mặt anh. Tại sao mắt anh lại đỏ đến vậy? Cô chưa thấy anh thế này bao giờ.

“Không, riêng Fareeda thì không!” - Anh lẩm bẩm một mình: “Độc nhất trên đời, đúng như cái tên của bà vậy. Nhưng bà xứng đáng được có cái danh đó, sau tất cả những gì bà đã trải qua.” Anh chống cả hai khuỷu tay lên bàn: “Cô có biết là gia đình bà phải chuyển đến sống ở trại tị nạn khi bà mới sáu tuổi chưa? Chắc là chưa đâu. Bà không thích nhắc đến chuyện đó. Nhưng bà đã phải sống rất cực khổ, mẹ tôi ấy. Bà cưới bố tôi và nuôi chúng tôi trong trại tị nạn, cứ thế xắn tay áo lên và chịu đựng tất cả.”

Isra nhìn vào mắt anh rồi vội quay ra chỗ khác. Cô không thể tỏ ra giống Fareeda được, cho dù cô có cố gắng thế nào đi chăng nữa. Cô không đủ mạnh mẽ.

“À mà nhắc đến mẹ, tôi mới nhớ...” - Anh nói, lấy tay quệt qua miệng: “Dạo này hai người làm gì?”

“Thỉnh thoảng làm xong việc nhà, mẹ con em đi thăm hàng xóm.” - Isra nói.

“À ra thế, ra thế!”

Cô nhìn anh nhét thức ăn vào trong miệng. Cô không biết do đâu mà anh xử sự bất thường như vậy nhưng cô tính hỏi anh xem có phải cô đã

làm gì sai hay không. Cô nuốt nước bọt, cổ họng khô khốc: "Anh giận em à?"

Anh uống một ngụm nước và quay sang nhìn cô: "Tại sao tôi lại giận cô?"

"Vì em đẻ con gái. Hay là tại bây giờ em lại có chửa. Em không biết nữa..." - Cô nhìn xuống những ngón tay mình: "Em cảm giác như anh đang cố tránh em vậy. Anh còn chẳng về nhà nữa..."

"Cô nghĩ là tôi không muốn về nhà sao?" - Anh nói, phủi tay: "Nhưng ai sẽ dâng thức ăn đến miệng cho cô? Và ai sẽ mua bỉm, rồi sữa bột, rồi cả thuốc thang nữa? Cô nghĩ sống ở đất nước này rẻ lắm à?"

"Em xin lỗi! Em không có ý đó!"

"Tôi đã làm tất cả những gì tôi có thể để chu cấp cho cái gia đình này! Cô còn muốn gì ở tôi nữa?"

Isra định nói rằng cô muốn tình yêu của anh. Rằng cô muốn thấy anh và biết thêm về anh, muốn cảm thấy rằng cô không phải nuôi con một mình. Nhưng nếu anh không hiểu điều đó thì làm sao cô có thể giải thích nổi đây? Cô không thể. Dù gì đi nữa, cô vẫn chỉ là một người phụ nữ. Đây đâu phải chỗ của cô để cô bày tỏ những cảm xúc của mình, để xin một người đàn ông dành thời gian và tình cảm cho cô. Mà kể cả những khi cô có cố gắng thì anh đều khinh bỉ những sự nỗ lực của cô.

Thay vào đó, Isra muốn đề nghị một thứ mà cô đã suy nghĩ từ lâu nhưng vẫn chưa có đủ can đảm để hỏi. "Em đang hy vọng có khi nào anh dạy em cách đi ra đại lộ số Năm. Nhiều khi em muốn đẩy xe nôi đưa Deya đi dạo nhưng em sợ bị lạc."

Adam đặt cái dĩa xuống và ngẩng lên nhìn cô: "Một mình cô đi ra đại lộ số Năm? Rõ ràng là không thể chấp nhận được!"

Isra nhìn anh chằm chằm.

"Cô muốn đi dạo quanh khu này? Được thôi! Nhưng không có cái lý gì mà cô lại tự đi xuống đại lộ số Năm một mình cả. Phụ nữ trẻ người non dạ như cô ở trên đường? Người ta sẽ lợi dụng cô. Có quá nhiều kẻ đồi bại ở cái đất nước này. Còn cả thanh danh nhà ta ở đây nữa. Những người Ả Rập sẽ nói sao nếu họ thấy cô vợ trẻ của tôi lang thang trên đường một mình? Cô cần cái gì, bố mẹ tôi sẽ đi mua cho cô." - Anh đặt tay lên bàn, rướn người lên: "*Fahmeh*? Cô hiểu chưa?"

Cô không thể ngừng nhìn vào mắt anh. Mắt anh đỏ quá. Trong một khoảnh khắc, cô nghĩ có lẽ nào anh đã uống say nhưng cô nhanh chóng gạt bỏ suy nghĩ đó. Đạo Hồi cấm uống *sharaab** và Adam sẽ không bao giờ dám phạm phải tội đó. Không, không! Chỉ là anh đã làm việc vất vả quá thôi. Chắc anh ốm mất rồi.

"Cô có hiểu không?" - Anh chậm rãi nhắc lại.

"Dạ có!" - Cô thì thầm.

"Tốt."

Isra nhìn xuống cái đĩa trống của mình. Cô nghĩ về những hy vọng ngu ngơ của mình trước khi đến Mỹ, rằng cô sẽ tự do hơn khi ở đấy. Trong cô dấy lên một cảm giác quen thuộc, thôi thúc cô đập vỡ một chiếc đĩa trên *sufra* nhưng thay vào đó, cô giấu ngón tay vào giữa hai đùi và siết chặt lại. Cô cố hít vào và thở ra cho đến khi những ý nghĩ nổi loạn quen thuộc đang co thắt lại trong tim cô dần tan biến. Cô mới có mười chín tuổi thôi, cô tự lý giải như thế. Chắc chắn anh sẽ để cô tự do khi cô chững chạc hơn. Và

rồi một hy vọng mới nhói lên trong cô: Có khi nào anh bảo bọc cô quá mức vì anh yêu cô hay không. Isra không chắc liệu có phải tình yêu khiến con người ta làm như vậy, cố sở hữu một ai đó. Nhưng chỉ có bấy nhiêu thôi cũng đủ để làm cô cảm thấy ấm áp. Cô đặt tay lên bụng và tự cho phép mình nở một nụ cười, tận hưởng một giây phút bình yên hiếm hoi.

Deya

Mùa đông năm 2008

Deya cứ nghĩ là mình đang mơ. Cô đứng giữa hiệu sách, mắt không rời Sarah, sững sờ. Có quá nhiều điều để nói, cô bé mở miệng ra, cố tìm từ ngữ thích hợp nhưng không thốt lên nổi lời nào cả.

"Ngồi xuống đây nào!" - Sarah nói, vẫy tay ra hiệu. Giọng cô mạnh mẽ, hùng hồn.

Deya theo cô đi dọc những giá sách trong trạng thái bị mê hoặc. Deya liếc nhìn dãy sách, phải có đến trăm cuốn tất cả, chồng lên cao ngất tới tận trần nhà, che kín gần hết những bức tường gạch trần trụi. Ở cuối cửa hàng có một quầy bán cà phê cùng mấy bộ bàn ghế bày sẵn, xung quanh có vài vị khách đang ngồi, một tay cầm sách, tay kia nâng tách cà phê. Cô bé đi theo Sarah đến một góc của quầy bán cà phê, họ chọn cặp ghế bên cửa sổ và ngồi xuống đối diện nhau. Mùi thơm của cà phê lan tỏa và chút ánh nắng ít ỏi trên bầu trời mùa đông u ám chiếu rọi làm bầu không khí giữa họ trở nên ấm áp.

"Cô xin lỗi vì không thể nói cho cháu biết cô là ai qua điện thoại được!" - Sarah nói: "Cô sợ rằng cháu sẽ nói với ông bà là cô đã gọi."

"Cháu không hiểu.." - Deya nói, ngồi thẳng dậy: "Cháu tưởng cô vẫn ở Palestine. Cô về được lâu chưa? Sao cô không nói cho *Teta* với *Seedo* biết là cô đang ở đây?"

“Chuyện dài lắm...” - Sarah nói nhẹ nhàng: “Đó cũng là một phần lý do tại sao cô liên lạc với cháu.”

Deya chớp mắt: “Vậy phần còn lại là do đâu ạ?”

“Cô biết họ muốn cháu kết hôn sớm. Cô muốn cháu biết là cháu có quyền lựa chọn.”

“Quyền lựa chọn ấy ạ?” - Deya cảm giác như mình sắp bật cười lên thành tiếng: “Cô đang đùa đấy ạ?”

Sarah nở một nụ cười: “Không, Deya à! Ngược lại là đằng khác!”

Deya mở to miệng nhưng không thốt nổi tiếng nào. Rồi cô bé nói: “Nhưng cô đến tận New York chỉ vì chuyện này thôi sao? Và tại sao lại là lúc này? Cháu không hiểu.”

“Nhiều năm qua, cô đã muốn gặp cháu nhưng cô phải chờ đến khi cháu đủ lớn để hiểu. Khi cô nghe được chuyện cháu đang đi xem mặt, cô sợ cháu sẽ lấy chồng trước khi mình có dịp để nói chuyện với cháu. Nhưng giờ cháu ở đây rồi và cô đang không biết phải bắt đầu thế nào.”

“Có phải đó là vì bố mẹ cháu không?”

Sarah ngập ngừng, nhìn ra ngoài cửa sổ: “Đúng, vì họ... Và còn vì nhiều thứ khác nữa...”

Deya quan sát nét mặt của Sarah. Trong ánh mắt của Sarah, trong cái cách cô ngước nhìn lên những tấm kính, Deya có thể thấy cô đang cố giữ lại một điều gì đó. “Tại sao cháu phải tin cô?”

“Cô không có lý do gì để lừa dối cháu cả!” - Sarah nói: “Dù gì thì cháu cũng không cần tin cô. Cô chỉ xin cháu nghe lời cô nói, trước khi cháu đưa ra quyết định cho bản thân mình mà thôi.”

“Vâng! Nhưng cháu không tin ai cả!”

Sarah mỉm cười và ngồi dựa vào ghế. “Trước đây không lâu, cô cũng y như cháu vậy!” - Sarah nói: “Cô nhớ cái cảnh lớn lên trong căn nhà đó. Làm sao cô quên được kia chứ? Cô hiểu cháu đang phải trải qua những gì và cô muốn giúp cháu đưa ra quyết định đúng đắn cho mình, hay ít ra, nói cho cháu biết là cháu có nhiều sự lựa chọn.”

“Ý cô là về việc kết hôn ư?”

Sarah gật đầu.

“Cô nghĩ là cháu có sự lựa chọn sao? Không hề! Cô, hơn ai hết, phải hiểu điều đó chứ.”

“Cô hiểu! Và đó là lý do tại sao cô muốn gặp cháu.”

“Cháu không nghĩ là cô có thể giúp cháu. Nếu cô có thể, cô đã tự giúp chính mình.”

“Nhưng đúng là cô đã tự giúp chính mình.”

“Giúp thế nào cơ?”

Sarah nói chậm rãi, miệng nở nửa nụ cười: “Cô không hề ở Palestine trong suốt thời gian qua dù cô không về thăm nhà. Thành thật mà nói, cô chưa bao giờ kết hôn.”

Fareeda

Mùa hè năm 1991

Mùa hè năm đó, Fareeda và Khaled quyết định đưa Omar về quê nhà để tìm vợ. Ở Brooklyn cũng chẳng thiếu gì con gái người Palestine theo đạo Hồi nhưng Fareeda nhất quyết không để con trai bà cưới một trong những cô gái đó. Không được, không được, không được. Ai cũng biết bọn con gái lớn lên ở Mỹ chả coi cái gốc gác Ả Rập của chúng nó ra gì. Có đứa đi trên phố mặc quần áo bó sát, mặt thì đầy phấn son. Có đứa lén lút hẹn hò sau lưng bố mẹ. Có đứa lại chẳng còn trinh nữa kìa! Chỉ nghĩ đến đó thôi đã làm Fareeda rùng hết cả mình. Cũng không hẳn là Omar nhà bà chưa từng "ăn cơm trước kẻng". Nhưng con trai nó khác. Có ai kiểm tra được điều đó đâu. Nên chẳng có thanh danh của ai bị ảnh hưởng. Bà có thể nghe thấy tiếng mẹ bà vang lên trong đầu: "Một người đàn ông khi bước ra khỏi nhà là một người đàn ông mà khi trở về, hắn ta vẫn là một người đàn ông. Không ai lấy đi được cái gì từ hắn ta cả." Nhưng phận đàn bà mỏng manh lắm. Đấy chính là lý do tại sao Fareeda không thể chịu nổi ý nghĩ phải nuôi thêm con gái ở cái đất nước này. Chẳng phải chỉ Sarah thôi đã đủ để bà lo lắng rồi sao? Và giờ cả Deya nữa? Bà cầu cho Isra đừng có chửa thêm con gái.

Fareeda cố níu kéo lấy hy vọng ấy khi bà lên máy bay, bước từng bước nặng nề đằng sau Omar và Khaled. Bà không thể tin nổi rằng đã mười lăm năm kể từ ngày đầu tiên bà đặt chân đến Mỹ. Khi họ mới hạ cánh xuống

New York, Khaled hứa với bà đây chỉ là tình thế tạm thời thôi, rằng khi họ kiếm đủ tiền rồi họ sẽ đem con về quê nhà và chết trên đất Thánh. Tháng năm dần trôi đi và Fareeda biết ngày đó sẽ chẳng bao giờ đến. Bà làm tất cả những gì có thể để xoa dịu bớt nỗi đau từ thực tế phũ phàng này. Bà tìm đủ mọi cách để đảm bảo rằng các con mình đều nói tiếng Ả Rập, rằng Sarah được nuôi dạy theo cung cách truyền thống và rằng những đứa con trai của bà, dù chúng có "Mỹ hóa" thế nào đi chăng nữa, vẫn thực hiện đúng nghĩa vụ của một người đàn ông Palestine: Cưới một cô vợ người Palestine và truyền lại những phong tục tập quán cho con cháu chúng sau này. Nếu bà không cố gìn giữ lấy văn hóa, bản sắc của gia đình, thì chắc chắn họ sẽ đánh mất nó. Trong thâm tâm bà biết điều ấy.

Gần đây, nỗi sự ấy càng trở nên thường trực, nhất là khi bà thấy Omar và Ali cứ muốn đi là đi muốn về là về. Nhưng đó chỉ là cái cách mà mọi thứ vận hành, Fareeda nghĩ trong khi mắt quan sát đường chân trời Manhattan lúc máy bay cất cánh, còn tay thì bám chặt vào Khaled. Bà chẳng thể làm gì ngoài việc cưới vợ ngay cho Omar trước khi mọi chuyện trở nên quá muộn.

Hai tháng sau, họ về lại New York với Nadine.

"Chúc mừng!" - Isra thì thầm khi cô ra đón họ ở cửa, ngẩng mặt lên nhìn Nadine rồi cúi mặt xuống sàn nhà.

Fareeda biết nụ cười tươi rói và đôi mắt xanh rạng ngời của Nadine khiến Isra cảm thấy bị đe doạ. Bà cũng đoán được điều này từ trước. Thực ra, bà đã dự tính hết cả rồi. Không phải là bà muốn làm Isra tổn thương, không hề. Nhưng bà muốn cho cô thấy, một người phụ nữ đúng nghĩa là như thế nào. Vừa mới đến Palestine một cái là Fareeda đã phải đi nói rõ với các bà mẹ rằng bà không có ý định tìm thêm một Isra nữa. Lần trước

hỏi vợ cho con, bà đã đi kiếm một cô nhút nhát, khiêm nhường, biết nấu ăn và dọn dẹp, trái ngược hẳn với loại con gái hỗn hào mà bà đã quá quen ở Mỹ. Nhưng lần này, bà lại yêu cầu một cô gái sắc sảo. Bầu không khí quanh nhà cần sôi nổi thêm chút nữa, bà nghĩ, liếc nhìn Isra đang nhút nhát cười. Có lẽ sự hiện diện của Nadine sẽ buộc Isra phải trưởng thành lên và bắt đầu cư xử như một người phụ nữ.

"Con phải nhớ là đừng để nó trèo đầu cưỡi cổ." - Fareeda cảnh báo Omar ngay tối đó khi Nadine đang ở trên nhà để sắp xếp đồ đạc. Bà đã thì thầm những lời này với cậu con trai vào hôm đôi trẻ ký hợp đồng hôn nhân ở trong phòng khách nhà Nadine, rồi thêm một lần nữa vào đêm đám cưới nhưng chẳng mất gì mà bà không nhắc lại cho chắc chắn. Omar về cơ bản là người Mỹ, lúc nào cũng đắm đuối nhìn Nadine với đôi mắt tròn to mơ màng, chẳng thiết gì đến thế giới xung quanh. Con trai thời nay đúng thật là! Cớ gì khi bà mới lấy Khaled làm chồng, chỉ cần bà ngước mắt lên khỏi mặt đất là ông sẽ cho bà ăn ngay một cái tát - cả ngày cứ bôm bốp như vậy, cho đến khi bà im lặng như một con chuột nhắt mới thôi. Bà nhớ những ngày mới cưới, nhiều năm trước khi họ chuyển đến Mỹ, khi mà bà lúc nào cũng phải sống trong sợ hãi vì tính khí như lửa của ông, rồi cả những cái tát và cái đạp của ông khi bà dám cãi lời. Bà nhớ mỗi khi ông quay trở về lều của hai người vào buổi tối, sau một ngày cày cấy trên ruộng, ông đều nổi khùng nổi đóa lên trước tình cảnh khổ cực mà họ phải chịu đựng - nào là tấm nệm cứng quá, nào là thức ăn ít quá, nào là xương ông đau quá - tất cả chỉ để trút những cơn thịnh nộ của ông lên bà và những đứa con. Có những ngày ông đánh mẹ con bà chỉ vì những cãi vã nhỏ nhặt, còn có ngày ông lại chẳng nói chẳng rằng, răng nghiến chặt lại, mắt thì long lên sòng sọc.

“Quên hết mấy cái giáo lý vớ vẩn của người Mỹ về tình yêu và sự tôn trọng đi.” - Lúc này Fareeda đang nói chuyện với Omar, không quên quay sang để xem Isra đã dọn bàn ra chưa: “Con phải tiếp nối những truyền thống văn hóa của mình và điều đó có nghĩa là phải dạy vợ để nó biết vị trí của nó là ở đâu.”

* * *

Phải đến mấy tháng rồi họ mới ngồi xuống ăn tối cùng với nhau. Những người đàn ông ngồi đầu bàn, còn phụ nữ thì ngồi góc cuối. Fareeda không nhớ nổi lần cuối ba người con trai của bà đều có mặt ở *sufra*. Bà quan sát cách Isra xới đầy cơm vào bát cho Adam, rồi đến Nadine đưa nước cho Omar. Phải như thế chứ! Giờ bà chỉ còn phải cưới vợ cho Ali và gả chồng cho Sarah nữa là xong. Bà quay sang nhìn con gái bà đang ngồi thõng người xuống, với một sự vô duyên khó tả của tuổi vị thành niên. Không lâu nữa thôi là bà sẽ trút được khỏi vai mọi gánh nặng. Bà mệt mỏi quá rồi - dù cho bà không muốn thừa nhận - Fareeda không thể chờ nổi đến ngày bà có thể ngừng lo lắng về cái gia đình này.

Những người đàn ông đang mải mê trò chuyện. Họ đang bàn tính cái gì đấy về việc mở một cửa hàng tiện lợi mới cho Omar, vì giờ cậu ta cần một khoản thu nhập ổn định. Fareeda nhìn họ. “Có khi Adam có thể mở thêm cửa hàng...” - Bà nói: “Giúp em trai mình chứ ai.”

Bà có thể thấy mặt Adam đỏ bừng lên. “Con cũng muốn giúp lắm!” - Anh nói, bỏ thìa xuống: “Nhưng giờ con còn không có đủ thời gian để chạy cửa hàng của bố. Còn phải trả bao nhiêu loại hóa đơn với chăm lo cho gia

đình con nữa..” - Anh dừng lại, nhìn sang phía Isra: “Con còn chẳng nhìn thấy nhà con nữa kìa. Lúc nào con cũng đi làm.”

“Bố biết, con trai!” - Khaled nói, tay với lấy vai Adam: “Con đã giúp nhà mình nhiều lắm.”

“Dù gì đi nữa...” - Fareeda nói, tay với lấy thêm một miếng bánh mì *pita*: “...nhưng bố anh già rồi. Trách nhiệm của anh là phải giúp ông ấy.”

“Con đang giúp đây!” - Adam nói, giọng bỗng trở nên lạnh tanh: “Nhưng con biết tìm đâu ra thời gian để mở thêm cửa hàng mới? Còn Omar thì sao? Tại sao nó không thể gánh một phần trách nhiệm kia chứ?”

“Từ đâu mà anh lại hằn học thế nhỉ?” - Fareeda chép môi, vẫy vẫy những ngón tay còn dính đầy mỡ quanh bàn bếp: “Giúp gia đình một chút thì đã sao nào? Anh là con trai cả. Đấy là trách nhiệm của anh!” - Bà cắn một miếng bí nhồi, nói thêm: “Là nghĩa vụ của anh.”

“Mẹ ơi, con hiểu!” - Adam nói: “Nhưng còn Omar và Ali thì sao? Tại sao chỉ có mình con phải làm tất cả mọi thứ?”

“Không phải!” - Fareeda nói: “Em trai anh đang làm những gì chúng nó có thể.”

“Omar hiếm khi bỏ giờ nào ra để làm thêm ở tiệm *deli*, còn Ali, theo lời nó nói, thì nó phải *học* cả ngày, trong khi con phải tự chạy cửa hàng. Mẹ cần giao trách nhiệm cho cả hai đứa em con nữa. Mẹ đang chiều chúng nó quá đấy.”

“Con nó nói đúng đấy!” - Khaled nói, tay với lấy một chiếc đùi gà: “Bà chiều quá chúng nó hóa hư.”

Fareeda căng mặt lại: “À, thế bây giờ là lỗi tại tôi? Đúng rồi, cứ đổ lỗi cho người đàn bà này đi!” - Mắt bà hướng về phía Khaled: “Đừng quên ai

mới là trụ cột của cái gia đình này"

Khaled quay sang lườm bà một cái sắc lẹm: "Bà đang nói gì đấy hả, mụ đàn bà kia?"

Bà có thể thấy Nadine đang nhìn mình từ phía bên kia bàn nên bà kìm lại những lời bà vẫn thường nói để nhắc cho Khaled nhớ tất cả những gì bà đã làm cho cái gia đình này

Dù đã ba mươi năm trôi qua kể từ ngày Khaled và Fareeda cưới nhau, bà nhớ mình đã oán giận những ngày đầu tiên như thế nào: Không biết bao nhiêu lần, Khaled đã làm bà tổn thương và thất vọng, những cơn thịnh nộ bất thường không kiểm chế được của ông và cả tính hung dữ của ông nữa. Hồi ấy bà còn trẻ quá, có khi chỉ bằng một nửa tuổi ông thôi và ngày đầu tiên khi lấy chồng, bà đã tự nhắc bản thân rằng từ giờ mình đã lệ thuộc vào chồng, rằng mình phải chiều theo tính khí của ông ta, nếu không thì sẽ bị đánh. Nhưng cho dù bà có im lặng đến thế nào, bà có cố gắng phục tùng ông ra sao, nhiều đêm của bà vẫn kết thúc bằng một trận đòn. Tất nhiên là từ bé đến lớn, bà vẫn bị bố đánh nhưng không có lần nào thê thảm đến như thế cả: Khaled đánh Fareeda đến nỗi mặt bà tím bầm lại, còn xương sườn bà ê ẩm, chỉ thở thôi cũng đau, tay thì bị bong gân, phải đến vài tuần sau mới gánh nước nổi.

Rồi một đêm, có người hàng xóm bảo với bà là Khaled nghiện rượu, rằng ông mua một lít whiskey từ *dukan* ở góc phố vào mỗi sáng, rằng ông nhấm nháp chai rượu cho đến khi về nhà. Mua mỗi lít rượu hết mười lăm *dinars**, gần bằng số tiền mà cả ngày Khaled kiếm được. Điều gì đó trong Fareeda chợt nảy lên. Một lít whiskey mỗi ngày! Mười lăm dinars! Và sau tất cả những gì bà đã làm cho ông, vơ vét tất cả để nuôi con ông lớn trong

trại tị nạn, lao động khổ sai ở trên đồng, đẻ con trai cho ông, rồi còn cả... Bà dừng lại, run lên bởi những ký ức ấy. Không! Thế là đủ rồi!

"Tôi không cho phép ông tiêu những đồng tiền ông phải vất vả mới kiếm được vào *sharaab* nữa..." - Tối đó Fareeda nói với Khaled, mắt bà trợn to đến mức mà Fareeda biết là mình trông như thể đang bị lên đồng. Ông không thèm nhìn bà nhưng bà nhìn ông chằm chằm cho đến khi ông cúi gằm mặt xuống. "Tôi đã chịu đựng quá nhiều vì ông!" - Giọng bà run lên - "Nhưng riêng điều này tôi sẽ không chịu! Từ giờ trở đi, tôi muốn biết ông đã làm gì với tiền của ông!"

Điều tiếp theo bà biết ngay sau đó là Khaled cho bà ăn một cái tát: "Cô nghĩ cô là ai mà dám nói với tôi bằng cái giọng đấy hả?"

Fareeda nhìn ông chằm chằm: "Tôi chính là người mang thức ăn về cho cái gia đình này!" - Giọng bà khảng khái đến ngạc nhiên. Bà không nhận ra nổi đấy là giọng mình.

Thêm một cái tát: "Câm mồm lại, con mụ đàn bà kia!"

"Tôi sẽ không ngậm miệng lại cho đến khi ông ngừng uống rượu!" - Bà nói, không chút nao núng: "Nếu ông không dừng lại, tôi sẽ nói với các con của ông sự thật! Tôi sẽ nói với chúng rằng nhà mình không có gì để ăn vì bố chúng là một kẻ nát rượu. Tôi sẽ nói cho tất cả mọi người! Thanh danh của ông sẽ bị hủy hoại, các con của ông sẽ không bao giờ tôn trọng ông."

Khaled lùi lại, đâu ông nặng trĩu vì whiskey, còn đầu gối ông không giữ nổi mình. Ông ngẩng đầu lên và thở ra một hơi làm ông rùng cả mình. Ông mở miệng ra định nói nhưng lại không thốt lên nổi lời nào. Nếu không phải vì giữ thể diện, Fareeda chắc chắn rằng ông đã khóc. Từ ngày hôm ấy, Khaled mang tiền lương về cho bà. Có một điều gì đó cốt yếu trong mối quan hệ của họ đã thay đổi.

“Ôi, lạy Chúa!” - Fareeda nói, không buồn nhìn vào mắt Khaled: “Đừng có nhắc lại mớ bòng bong này trước mặt con dâu của chúng ta chứ.” - Bà cắn một miếng đùi gà và quay mặt sang phía Adam: “Nghe này, con trai! Mẹ biết anh đã điều hành mọi việc bao năm qua rồi. Em trai anh chẳng biết gì về kinh doanh cả. Chỉ mất vài tháng để mở cửa hàng và đưa mọi việc đi vào hoạt động thôi, còn sau đó Omar sẽ tiếp quản.”

Adam thở dài. Anh nhìn sang phía Omar, người đang ngồi im lặng ở phía đối diện, mắt dán chặt vào đĩa. Vài phút trôi qua, Omar ngẩng đầu lên và thấy Adam vẫn đang nhìn mình, mặt cậu đỏ bừng lên, cậu nói: “Cảm ơn anh, anh trai!”

Fareeda gắp đầy thức ăn vào đĩa của Omar. “Gia đình mà!” - Bà nói: “Đâu cần cảm ơn cảm huệ gì chứ. Nếu mọi người lúc nào cũng chỉ chăm chăm cảm ơn vì những điều nhỏ nhặt thì chẳng ai làm nên nổi trò trống gì cả.” Bà múc một muôi cơm đầy vào đĩa của Ali, nói: “Ăn đi, con trai! Nhìn xem con gầy chưa kìa!” Rồi bà quay sang Nadine, người đang ngồi với hai tay đặt trên đùi: “Cả con nữa! Ăn đi!” Nadine mỉm cười và rướn tay với lấy thìa.

Fareeda có thể cảm thấy ánh mắt Isra đang nhìn mình. “Con cũng cần ăn đấy, Isra. Lần mang bầu này con chẳng lên cân là mấy.”

Isra gật đầu và gắp thức ăn vào đĩa. Dù Fareeda chưa nhắc tới chuyện ấy nhưng bà đang lo về giới tính của đứa trẻ. Tại sao Isra không nhờ bác sĩ làm siêu âm cho khi con bé đi khám cơ chứ? Vì nó là đồ ngốc, Fareeda nghĩ và xới thêm một phần cơm nữa vào đĩa của mình. Nhưng bà nên ngừng lo lắng và tận hưởng giây phút này với những đứa con trai của bà. Đúng, bà nên cố thưởng thức lấy nó. Đây là lời gợi nhắc để cho bà nhớ rằng bà đã đi xa đến thế nào từ cái ngày hôm ấy. Đã bao nhiêu năm rồi nhỉ,

ba mươi ư? Hay lâu hơn thế nữa? Bà đã cố gắng rất nhiều để quên đi. Đã có một quãng thời gian dài, Fareeda tin rằng mình đã bị nguyền rủa, bị *jinn* ám. Nhưng rồi Adam ra đời, rồi đến Omar và Ali, ký ức của bà về những gì đã qua dần trở nên phai nhạt, từng tí từng tí một, cho đến khi nó gần như đã trôi đi. Như một cơn ác mộng vậy. Nhưng rồi bà sinh hạ Sarah - một đứa con gái - và những ký ức Fareeda tưởng mình đã có thể bỏ sang một bên lại đâm thêm một lỗ hổng mới trong trái tim bà. Bà đã ghét nhìn thấy Sarah đến thế nào, bà đã ghét phải nhớ ra làm sao. Bà đã từng hy vọng rằng, những ký ức ấy sẽ phai đi khi Sarah lớn lên. Nhưng không hề. Và bây giờ, đến lượt Deya lại tiếp tục nhắc để bà nhớ.

Làm ơn, cầu xin Chúa, Fareeda nghĩ, mắt dán vào bụng Isra. Đừng để đứa trẻ này sinh ra lại là một bé gái nữa!

Isra

Mùa đông năm 1991

Lại là con gái.

Phòng hậu sinh lặng như tờ, Isra nằm giữa tấm ga bệnh viện mỏng manh, lạnh lẽo và trần trụi, mắt nhìn ra bầu trời đêm qua khung cửa sổ. Cô khao khát được có ai đó bên cạnh nhưng Adam nói anh cần quay về để đi làm. Cô đã hy vọng con cái sẽ gắn kết hai người lại với nhau nhưng điều đó không thành hiện thực. Trên thực tế, mỗi lần cô mang thai, anh đều xa lánh cô, như thể bụng cô càng to ra thì khoảng cách giữa họ càng lớn vậy

Cô bắt đầu khóc. Điều gì đã khiến nước mắt cô rơi? Cô cũng không chắc nữa. Có phải vì cô đã làm Adam thất vọng thêm lần nữa hay không? Hay là vì cô không cảm thấy hạnh phúc khi thấy con gái mình?

Cô vẫn còn khóc khi Adam quay lại bệnh viện vào sáng ngày hôm sau. "Sao thế?" - Anh hỏi, làm cô giật mình.

"Không có gì ạ!" - Isra nói. Cô ngồi dậy và lau nước mắt.

"Thế tại sao em lại khóc? Mẹ anh đã nói gì khiến em buồn à?"

"Không ạ!"

"Thế thì làm sao?"

Anh nhìn lướt qua cái nôi của em bé trước khi đi về phía cửa sổ. Đây là do Isra đang tưởng tượng ra, hay đúng là suốt mấy năm qua, mắt Adam cứ đỏ dần lên? Ý nghĩ anh uống *sharaab* vụt qua trong đầu Isra nhưng cô gạt

nó đi. Không, Adam không thế! Adam đã từng muốn trở thành một vị tu sĩ, người đã học thuộc lòng cả cuốn kinh Qur'an. Anh sẽ không bao giờ phạm phải *haraam**. Chắc là anh đang mệt, cũng có khi anh ốm mất rồi, hay là cô đã làm gì sai?

"Em sợ anh giận em!" - Isra thì thào nói: "Vì em lại đẻ con gái!"

Anh gắt lên: "Anh không giận em!"

"Nhưng nhìn anh có vẻ không vui..."

"Vui?" - Anh nhìn vào mắt cô: "Có gì mà phải vui chứ?" Isra cứng người lại. "Cả ngày tôi nai lưng ra làm như một con lừa! *Làm cái này, Adam! Làm cái kia, Adam! Thêm tiền! Gia đình ta cần có cháu đích tôn!* Tôi làm tất cả những gì có thể để chiều lòng bố mẹ mình nhưng dù tôi có làm gì đi nữa cũng chẳng bao giờ là đủ cả. Và giờ đây, tôi cho họ thêm một lý do nữa để tiếp tục than phiền."

"Em xin lỗi!" - Isra nói, ngân ngấn nước mắt: "Đấy không phải là lỗi của anh! Anh là người con tốt... Một người cha tốt!"

Mặt anh không nở lấy một nụ cười khi cô nói những lời này. Thay vào đó, anh quay đi và nói: "Lắm hôm anh cảm thấy ghen tị vì em có thể bỏ lại gia đình mình ở phía sau. Ít ra, em còn có cơ hội để bắt đầu một cuộc đời mới. Em có biết anh sẽ sẵn sàng làm gì để có một cơ hội như thế không?"

Isra muốn nổi đóa lên với anh bởi anh không thấy những gì cô đã phải từ bỏ vì anh nhưng thay vào đó cô chỉ thấy thương hại anh. Anh chỉ làm theo những gì người khác muốn. Làm sao cô giận anh vì anh muốn những thứ mà cô cũng muốn được cơ chứ - tình yêu, sự công nhận, sự cảm thông? Dù sao đi nữa, điều ấy chỉ làm cô muốn chiều lòng anh hơn mà thôi. Để cho anh thấy rằng nơi anh có thể tìm thấy tình yêu là ở bên cạnh cô.

Isra với lấy cái nôi ở cuối giường, rồi bế lấy đứa con gái mới sinh và đặt lên ngực cô. Cô quyết định đặt tên con là Nora, "ánh sáng", một lần nữa mong chờ tia sáng cuối đường hầm trong vô vọng, để có động lực tiến về phía trước.

* * *

Khi Isra về nhà, tất cả những gì cô nghe thấy từ miệng Fareeda là từ *balwa* nhắc đi nhắc lại - trong những cuộc trò chuyện qua điện thoại, với bà bạn thân *Umm* Ahmed, với Nadine, với hàng xóm, với Khaled và tệ nhất là, với Adam.

Isra hy vọng mẹ cô không gọi con gái cô là *balwa*. Cô gửi một bức thư về nhà cho mẹ cô để thông báo rằng Nora đã chào đời. Bức thư rất ngắn gọn. Đã hai năm rồi, Isra chưa nhìn thấy mẹ. Mẹ cô có lẽ giờ đã thành người dưng mất rồi. Thi thoảng, Isra có gọi về cho mẹ vào những dịp lễ Tết như sau tháng *Ramadan* để gửi bà lời chúc *Eid Mubarak**, những cuộc trò chuyện của họ gượng ép và khách sáo. Fareeda cũng đã nói với cô là điện thoại đến Ramallah rất tốn kém và thay vì gọi điện thì cô nên gửi thư. Nhưng cô không thể ép mình viết thư cho mẹ. Mới đầu cô còn giận mẹ vì bà đã bỏ rơi cô nhưng giờ đây cô chẳng có gì để nói.

Sau khi sinh Nora, Isra lại quay cuồng với công việc nhà hằng ngày. Vào mỗi buổi sáng, cô thức dậy vào lúc mặt trời mọc, làm chút đồ ăn nhẹ cho Adam ăn sáng đi làm, chuẩn bị cơm và thịt vào hộp Tupperware để anh mang đi ăn trưa, kèm thêm một cốc trà *chai* bạc hà nóng hổi. Rồi hai đứa con gái của cô bắt đầu tỉnh giấc, Deya trước, tiếp theo là tiếng khóc thút thít của Nora và Isra cho hai con ăn sáng. Deya mới một tuổi, còn Nora chỉ

mới sinh được có hai tuần nhưng cả hai đều phải bú bình. Trong Isra dấy lên cảm giác tội lỗi mỗi lần cô pha sữa cho con, cô thấy xấu hổ vì đã không cho con bú. Nhưng Adam cần con trai, Fareeda cứ khăng khăng và Isra cũng vâng theo lời bà, hy vọng có con trai sẽ làm anh hạnh phúc.

Nhưng sâu thẳm bên trong Isra chôn giấu một nỗi sợ: Cô không biết liệu mình có thể mang nổi đưa con thứ ba được hay không. Có hai đứa con rồi, cô dần nhận ra rằng cô không có bản năng làm mẹ. Khi sinh Deya, cô mải cuốn vào sự mới mẻ và lạc quan của lần đầu làm mẹ mà không thấy được cảm giác này. Nhưng ngay sau khi Nora ra đời, tâm trí của cô thay đổi hẳn. Cô không nhớ nổi lần cuối mình cảm thấy hạnh phúc khi ôm con vào lòng là lúc náo, thay vào đó cô chỉ làm đơn thuần vì trách nhiệm. Cảm xúc của cô dao động liên tục từ giận dữ, oán hận, đến nhục nhã, tuyệt vọng. Cô cố lý giải với mình rằng những ức chế tạm thời của cô là do sinh con vất vả. Nếu cô biết có đứa thứ hai làm cuộc sống của cô bị hạn chế như thế này, cô đã không vội sinh ngay (như thể cô có sự lựa chọn vậy, cô nghĩ trong đầu, rồi cố dập tắt ý nghĩ ấy ngay). Vào buổi tối, mỗi khi ru Deya và Nora ngủ, cô lại bị một cảm giác đen tối, tuyệt vọng bao trùm lấy Cô muốn hét lên.

Cô phải làm sao để thay đổi số phận? Cô có sự lựa chọn nào khác không? Chẳng có gì cả. Tất cả những gì cô có thể làm là cố cải thiện hoàn cảnh của chính mình bây giờ mà thôi. Đã đi rồi đâu thể quay đầu lại. Cô không thể về lại Palestine, không thể lật ngược lại những chương trước của cuộc đời mình để thay đổi mọi thứ. Và cái suy nghĩ ấy mới ngu ngốc làm sao - kể cả khi cô có thể quay về, cô quay về vì cái gì kia chứ? Giờ cô đã ở Mỹ rồi. Cô đã lấy chồng. Cô là một người mẹ. Cô chỉ cần làm tốt nhiệm vụ của mình mà thôi. Cô đã làm tất cả những gì mà bố mẹ cô mong muốn,

vì vậy chắc chắn cuối cùng rồi mọi thứ sẽ ổn thỏa mà thôi. Dù sao đi chăng nữa, họ cũng biết cuộc đời này rõ hơn cô. Cô chỉ cần nghe theo lời họ. Như kinh Qur'an đã dạy, cô cần phải có thêm niềm tin.

Có lẽ rồi cùng có ngày cô sẽ trở thành một bà mẹ tốt. Có lẽ tình mẫu tử là cái gì đó lớn lên theo thời gian, một cảm giác mà phải qua tôi luyện mới có được. Dù vậy, Isra vẫn tự hỏi liệu con gái mình có cảm nhận được sự thất bại của cô khi chúng nhìn mẹ chằm chằm với đôi mắt nâu màu cà phê. Cô tự hỏi liệu có phải mình đã phản bội chúng.

Deya

Mùa đông năm 2008

Deya ngồi thẳng người dậy, mắt không rời cô của mình. "Vậy là cô chưa bao giờ kết hôn sao?"

"Chưa."

"Và cũng không phải là cô đã ở Palestine sao?"

Sarah lắc đầu.

"Nhưng tại sao *Teta* lại nói dối cháu?"

Lần đầu tiên trong suốt khoảng thời gian họ trò chuyện cùng với nhau, Sarah quay mặt đi. "Cô nghĩ bà đang cố che giấu nỗi xấu hổ mà cô đã gây nên cho gia đình!" - Cô nói.

"Cô đã làm gì?"

"Cô đã bỏ nhà đi trước khi Fareeda gả cô đi lấy chồng. Đó là lý do vì sao suốt bao nhiêu năm qua cô không về thăm nhà. Đó là lý do vì sao, cô phải giữ bí mật khi liên lạc với cháu."

Deya nhìn cô ngỡ ngàng: "Cô bỏ đi khỏi nhà *Teta* ư? Cô làm như thế nào vậy?"

"Cô đợi đến hết ngày bế giảng năm cuối cấp rồi cô bỏ đi. Cô lên xe buýt tới trường và không bao giờ quay lại nữa. Cô đã phải sống tự lập từ hồi ấy."

“Nhưng lúc ấy cô còn quá trẻ. Cháu chỉ đi từ nhà lên phố thôi còn phát hoảng nữa là, huống gì... Sao cô làm được vậy?

“Nó không dễ dàng chút nào cả.” - Sarah nói: “Nhưng rồi cô cũng vượt qua. Năm đầu tiên cô ở nhờ một người bạn, cho đến khi cô kiếm đủ tiền để chuyển ra sống một mình. Sau đó, cô thuê một căn hộ nhỏ ở Staten Island*. Cô làm một lúc hai việc để trả tiền học ở trường cao đẳng cộng đồng* và đổi họ tên của mình để không ai có thể tìm thấy cô cả.”

“Nhưng nhỡ đâu họ tìm ra cô thì sao?” - Deya nói: “Cô không sợ họ sẽ trừng phạt cô sao?”

“Hồi ấy cô cũng sợ lắm.” - Sarah nói: “Nhưng cô còn sợ cả những thứ khác nữa. Nhiều khi, chính những nỗi sợ hãi lại giúp ta có cái nhìn rõ ràng hơn.”

Deya ngồi dịch người lại, cố gắng tiếp nhận câu chuyện mà cô của mình vừa mới kể và cố tưởng tượng ra cảnh Sarah đã bỏ nhà Fareeda để ra đi khi chỉ mới mười tám tuổi, bằng tuổi cô bây giờ. Thật đúng là không thể tin được. Deya sẽ không bao giờ dám bỏ nhà để đi đâu. Dù cho cuộc sống trong nhà Fareeda có cám cảnh thế nào, thì cái thế giới ngoài kia còn đáng sợ hơn nhiều.

“Cháu không hiểu...” - Deya nói: “Tại sao cô lại liên lạc với cháu? Cô muốn giúp cháu bỏ nhà đi ư?”

“Không! Cô không hề muốn cháu làm như thế.”

“Tại sao?”

“Vì bỏ nhà ra đi rất khó khăn.” - Sarah nói: “Cô đã mất hết tất cả những người mà cô yêu thương.”

“Vậy thì tại sao cháu phải ở đây?” - Deya hỏi.

Trong giây lát, họ bỗng trở nên im lặng và Sarah quay đầu về hướng quầy bán cà phê. Cô đứng dậy. "Để cô đi mua cái gì cho cô cháu mình cùng uống nhé." Hai phút sau cô quay lại với hai cốc cà phê latte vanilla và đưa cho Deya một cốc. "Cẩn thận!" - Cô nói khi ngồi lại vào chỗ của mình: "Nóng đấy!"

Deya đặt cốc cà phê lên bàn: "Cô nói cho cháu biết tại sao cháu lại ở đây."

Sarah mím môi lại và thổi vào cốc cà phê. "Cô đã nói với cháu rồi..." - Cô nói trước khi nhấp một ngụm cà phê: "Cô muốn giúp cháu đưa ra quyết định đúng đắn."

"Ý cô là về việc lấy chồng ư?"

"Ừ, việc ấy và cả những việc khác nữa. Cô muốn giúp cháu dám đứng lên và làm những gì cháu muốn."

Deya thở dài và đưa tay lên lớp khăn trùm đầu của mình, ấn ngón tay vào thái dương: "Cháu đã cố đứng lên và cưỡng lại lời của *Teta*. Cháu nói với bà là cháu không muốn kết hôn bây giờ. Cháu nói là cháu muốn đi học đại học. Nhưng bà đâu có nghe. Cô biết điều đó mà."

"Chỉ thế thôi à? Cháu định từ bỏ ư?"

"Cháu còn có thể làm gì được nữa?"

"Đương đầu với bà ấy!" - Sarah nói: "Dù sao đi chăng nữa, cháu vẫn nên nộp đơn vào đại học. Từ chối tất cả những chàng trai đến cầu hôn cháu. Cố gắng thay đổi suy nghĩ của bà ấy."

Deya lắc đầu: "Cháu không thể nào làm việc ấy?"

"Tại sao không? Cháu sợ gì chứ?"

"Không có gì cả... Cháu không biết nữa..."

“Cô không nghĩ thế!” - Sarah nói, đặt cốc lên bàn: “Cô nghĩ cháu biết chính xác cháu đang sợ điều gì. Nói cho cô biết đi, nó là gì vậy?”

Deya giật mình. Cô bé định phản kháng lại lời Sarah nhưng tự ngăn mình lại: “Không có gì cả!”

“Cô biết cháu đang cố bảo vệ mình nhưng cháu có thể tin tưởng ở cô.”

Cái cách má Sarah nhìn thấu tâm can cô khiến Deya bị chùn bước. Cô bé lắc đầu: “Cố tự bảo vệ mình thì đâu có gì là sai.”

“Có thể! Nhưng giả vờ là không có vấn đề gì cả thì không phải là tự bảo vệ mình. Dù thế nào đi nữa, sẽ nguy hiểm hơn nhiều nếu cháu cố giả vờ sống mà không là chính mình.”

Deya nhún vai.

“Tin cô đi, cô biết cháu cảm thấy như thế nào. Cô biết chính xác cháu đang ở đâu. Cháu không phải giả vờ với cô.”

“Ồ vâng! Nhưng cháu đã sống giả vờ cả đời rồi.” - Deya nói: “Nó không phải là thứ mà cháu có thể nói ngưng là ngưng ngay được. Cô thấy đấy, cháu là một người thích kể chuyện.”

“Người thích kể chuyện?”

Deya gật đầu.

“Nhưng cháu không nghĩ những càu chuyện nên phản ánh sự thật sao?”

“Không ạ, cháu nghĩ chúng ta cần những câu chuyện vì chúng bảo vệ chúng ta khỏi sự thật.”

“Cháu định sống đến cuối đời như vậy ư? Cứ mãi giả vờ?”

“Cô bảo cháu làm gì khác được đây?” - Deya cảm thấy mồ hôi trong lòng bàn tay cô bắt đầu vã ra: “Nói những gì cháu nghĩ, hay hỏi xin những

gì cháu muốn thì có ích gì kia chứ, khi mà làm thế chỉ gây thêm rắc rối? Có nói lên ý kiến của mình cũng chẳng đưa cháu đi đến đâu cả. Thà rằng cứ giả vờ là mọi thứ vẫn ổn và làm những việc mà cháu vẫn phải làm thì tốt hơn."

"Deya à, điều đó không đúng!" - Sarah nói: "Làm ơn hãy cho cô một cơ hội để giúp cháu. Để làm bạn với cháu. Cô cũng lớn lên dưới một mái nhà với những con người ấy, giống như cháu bây giờ vậy. Nếu có ai hiểu được cháu thì người ấy chính là cô. Cô chỉ xin cháu cho cô một cơ hội. Quyết định cuối cùng ra sao là ở cháu. Cô chỉ muốn cháu biết là cháu có sự lựa chọn."

Deya cân nhắc: "Cô sẽ nói thật với cháu chứ?"

"Tất nhiên rồi!" - Sarah trả lời quả quyết.

"Thế về bố mẹ cháu thì sao? Cô sẽ nói cho cháu sự thật về vụ tai nạn ô tô chứ?"

Sarah ngừng lại: "Cháu đang nói gì thế?"

"Vụ tai nạn mà khiến họ qua đời ấy ạ. Cháu biết còn nhiều uẩn khúc đằng sau đấy."

Lại thêm một khoảng lặng nữa. Lần đầu tiên, Deya có thể cảm thấy được sự lo lắng trên khuôn mặt Sarah.

"Cháu biết những gì về bố mẹ cháu rồi? Về Isra nữa?"

"Không nhiều lắm ạ!" - Deya nói: "*Teta* hầu như không chịu nói gì về họ nhưng tuần trước bà cho cháu xem lá thư mẹ cháu viết trước khi mẹ cháu qua đời."

"Thư gì cơ?"

“Thư mẹ cháu gửi bà ngoại. *Teta* tìm thấy nó ở trong cuốn sách của mẹ sau khi mẹ cháu mất.”

“Thế lá thư ấy nói gì?”

Deya nới khăn *hijab* của mình ra, cảm thấy người như đang nóng ran lên. “Mẹ cháu viết là bà đã buồn như thế nào. Là bà ước mình có thể chết đi. Nghe có vẻ như bà đang bị trầm cảm, có khi còn cả..” - Giọng cô bé lạc đi.

“Còn cả gì nữa?”

“Còn cả tư tưởng tự sát. Mẹ cháu viết như thể bà ấy muốn kết thúc cuộc đời của chính mình vậy.”

“Tự sát?” - Lại thêm một khoảng lặng nữa và Deya thấy Sarah như thể đang xem xét cái khả năng này: “Cháu có chắc không?”

“Nghe thì có vẻ là như thế nhưng *Teta* bảo là không phải.”

Sarah nhìn Deya chằm chằm: “Nhưng tại sao sau bao nhiêu năm rồi giờ mẹ cô lại cho cháu xem bức thư?”

“Bà nói nó sẽ giúp cháu buông bỏ quá khứ và sống tiếp.”

“Điều đó chẳng có lý gì cả. Đọc thư của mẹ như thế làm sao giúp cháu quên đi và bước tiếp được?”

Deya cắn môi. Giữ lại thì có ích gì? Cô đã dám trái lời ông bà để tìm đến đây rồi. Cô đâu còn gì để mất. Có khi Sarah lại giúp cô được thì sao? “Đó là -vì ký ức của cháu rất tồi tệ!” - Cuối cùng, cô bé nói.

“Ký ức của cháu? Ý cháu là gì?”

“*Teta* biết cháu sợ không dám lấy chồng là vì cháu nhớ cuộc hôn nhân của bố mẹ cháu đã tồi tệ đến thế nào. Bà nghĩ cho cháu xem thư của mẹ sẽ giúp cháu hiểu là mẹ cháu có vấn đề. Bà nói mẹ bị ám.”

Sarah không rời mắt khỏi cô, nói: “Nhưng Isra đâu có vấn đề gì.”

“Không, mẹ cháu có vấn đề thật! Cháu nhớ, okay? Mà làm sao cô biết được? Cô bỏ đi cơ mà! Cô còn chẳng ở đấy!”

“Cô biết rõ mẹ cháu! Cô hứa với cháu, mẹ cháu không bị ám hay gì đâu.”

“Làm sao mà cô biết được? Cô có ở đấy khi bà ấy qua đời không?”

Sarah nhìn xuống sàn: “Không!”

“Thế thì cô không thể biết chắc chắn được!” - Deya lấy tay quệt mồ hôi trên trán.

“Cô không hiểu...” - Sarah nói: “Tại sao cháu lại nghĩ là mẹ cháu bị ám?”

“Cháu nghĩ gì đâu có quan trọng.” - Deya nói: “Chẳng phải cô mới là người phải nói cho cháu biết cô đang nghĩ gì ư? Chẳng phải đó là lý do cháu ở đây?”

Sarah ngồi dựa lại vào ghế: “Thế cháu muốn biết gì?”

“Tất cả mọi thứ. Nói cho cháu nghe tất cả mọi thứ.”

“Cháu có biết tại sao Isra với cô lại thân nhau không?”

Deya lắc đầu.

“Là vì cháu đấy.”

“Cháu á?”

Sarah cười: “Cô với mẹ cháu thân nhau khi mẹ cháu đang mang bầu cháu. Fareeda thì muốn cháu trai, tất nhiên rồi. Một hôm, Fareeda nói thế với mẹ cháu và thế là cô với mẹ cháu bắt đầu nói chuyện.”

“Mẹ cháu nói gì?”

“Tất nhiên là mẹ cháu không đồng ý rồi. Mẹ cháu không bao giờ trọng nam khinh nữ.”

“Mẹ cháu nói thế á?”

“Ừ! Mẹ cháu yêu chị em cháu rất nhiều!”

Deya quay mặt nhìn ra cửa sổ. Mắt cô bắt đầu rơm rớm và cô phải cố giữ cho nước mắt đừng tuôn rơi.

“Cháu biết là mẹ cháu yêu cháu mà!” - Sarah nói: “Đúng không?”

Deya vẫn hướng ánh nhìn về phía những tấm kính trên cửa sổ: “Trông mẹ cháu cứ như thể bà chẳng yêu ai cả! Lúc nào mẹ cháu cũng rầu rĩ!”

“Điều đó không có nghĩa là mẹ cháu không thương cháu!”

Deya nhìn vào mắt Sarah một lần nữa, hỏi thêm: “Thế còn bố cháu thì như thế nào?”

Lại thêm một quãng ngập ngừng và Sarah đáp lại bằng câu hỏi: “Ừ, bố cháu làm sao?”

“Ý cháu là tính tình ông ấy như thế nào ấy?”

“Bố cháu...” - Sarah hắng giọng: “Bố cháu là người làm việc rất chăm chỉ.”

“Hầu hết tất cả những người đàn ông cháu biết đều chăm chỉ. Nói cho cháu biết chuyện gì khác đi.”

“Thật lòng mà nói, cô cũng không gặp bố cháu nhiều lắm.” - Sarah nói: “Lúc nào bố cháu cũng đi làm cả. Bố cháu là con trai cả, nên bố cháu phải chịu rất nhiều áp lực.”

“Áp lực từ đâu cơ chứ?”

“Từ ông bà. Họ trông đợi quá nhiều. Nhiều khi cô nghĩ, họ ép bố cháu quá...” - Sarah ngưng lại: “Bố cháu phải chịu rất nhiều áp lực.”

Deya chắc chắn là Sarah đang cố giấu điều gì đó nên hỏi tiếp: “Thế còn mối quan hệ của bố mẹ cháu thì sao? Ông có đối xử tốt với bà không?”

Sarah ngồi dịch sang một bên, vén lọn tóc xoăn đen dài của cô ra phía đằng sau tai: “Cô ít khi thấy họ cùng nhau.”

“Nhưng cô nói cô thân với mẹ cháu lắm cơ mà? Thế chẳng nhẽ cô lại không biết mẹ cháu cảm thấy thế nào ư? Mẹ cháu không kể cho cô nghe à?”

“Isra là người rất kín tiếng. Mẹ cháu lớn lên ở Palestine nên có nhiều cái mẹ cháu vẫn cổ hủ. Mẹ cháu không bao giờ kể cho cô nghe về chuyện giữa bố cháu với mẹ cháu.”

“Thế nên cô không biết chuyện bố cháu đánh mẹ cháu?”

Sarah sững người lại và từ cái nhìn trên khuôn mặt của cô, Deya biết là cô biết. “Cô không nghĩ là cháu biết, đúng không?” - Sarah mở miệng ra định nói nhưng Deya đã nói trước: “Cháu vẫn thường nghe thấy tiếng ông ấy hét vào mặt bà ấy lúc nửa đêm. Cháu nghe thấy tiếng ông ấy đánh bà ấy và tiếng bà ấy khóc, cố gắng làm giọng mình nghẹt đi. Từ bé đến lớn, cháu cứ tự hỏi có phải cháu đã tưởng tượng ra cảnh ấy hay không? Cháu nghĩ có khi nào cháu chỉ đang tự nuôi nỗi buồn của chính mình. Đó cũng là một bệnh đấy, cô biết không? Cháu đã đọc về bệnh ấy. Có những người lúc nào cũng chỉ thích buồn và cháu lo rằng mình là một trong những người ấy. Cháu nghĩ, cháu chỉ đang tự bịa ra chuyện để cố lý giải đời mình mà thôi.” - Cô bé nhìn vào mắt Sarah: “Nhưng cháu biết sự thật không phải thế. Cháu biết là bố cháu đánh mẹ cháu.”

“Cô rất tiếc, Deya!” - Sarah nói: “Cô không biết là cháu lại biết.”

“Cô đã bảo là sẽ nói cho cháu biết sự thật cơ mà.”

“Cô muốn nói cho cháu biết mọi thứ... Nhưng trước hết, hai cô cháu mình nên dành thời gian để tìm hiểu nhau thì sẽ hợp lý hơn. Cô muốn có được niềm tin của cháu trước đã.”

“Cô không thể chiếm được niềm tin của cháu bằng cách nói dối được.”

“Cô biết!” - Sarah nói: “Cô xin lỗi! Chuyện này cũng khó cho cô, cô không biết phải đi theo hướng nào. Nhiều năm rồi cô chưa gặp lại gia đình...”

Deya lắc đầu, cố kìm giọng xuống: “Cháu có đủ người nói dối cháu rồi. Cháu không cần thêm sự dối trá từ cô nữa.”

Chiếc đồng hồ ở bức tường đối diện cho thấy đã gần hai giờ chiều. Deya đứng dậy: “Cháu phải đi đây! Các em cháu chốc nữa sẽ đứng đợi cháu ở bến xe buýt.”

“Đợi đã!” - Sarah đứng dậy và đi theo Deya ra cửa: “Cháu sẽ quay lại chứ?”

Deya không trả lời. Ngoài trời, những đám mây đang cuộn lại và không khí mát rượi lướt qua *hijab* của cô. Nhìn như trời sắp mưa, cô bé chỉnh lại áo choàng jilbab để giữ ấm.

“Cháu phải quay lại đấy!” - Sarah nói.

“Tại sao ạ?”

“Vì cô còn nhiều điều để nói với cháu.”

“Để cô lại tiếp tục nói dối cháu ư?”

“Không!”

Deya nhìn vào mắt cô: “Làm sao cháu biết cô sẽ nói cho cháu sự thật cơ chứ?”

“Cô hứa, cô sẽ nói thật!” - Sarah giữ khuôn mặt của mình lạnh tanh khi cô nói điều này nhưng trong giọng cô có cái gì đó ngập ngừng, do dự. Sarah muốn nói cho Deya biết sự thật, cô bé không nghi ngờ gì điều đó cả. Chỉ có điều, Deya không tin là cô ấy sẽ nói hết sự thật cho mình một cách dễ dàng. Chưa phải lúc này. Cô muốn chờ cho đến khi Sarah sẵn sàng. Cô có những sự lựa chọn nào? Cô ngầm so sánh với việc đọc sách. Phải đọc hết câu chuyện thì mới có mọi câu trả lời, giống như cuộc đời cũng vậy. Không có gì được đưa đến tận tay cho bạn ngay từ điểm bắt đầu.

Isra

Mùa thu năm 1992

Các mùa trôi qua một cách mờ nhạt. Isra mang bầu đứa con thứ ba. Cô ngó vào trong lò nướng, lật mẻ bánh *za'atar* cô nướng cho bữa trưa, trong khi Fareeda và Nadine ngồi uống trà bên bàn bếp.

"Pha thêm một ấm *ibrik* nữa!" - Fareeda sai Isra khi cô đặt những chiếc bánh *za'atar* lên khay để nguội bớt. Khi Isra đi pha trà, cô thấy Nadine đặt tay Fareeda lên cái bụng đang to dần lên của cô.

"Bà có thấy cháu đạp không?" - Nadine hỏi.

"Có!"

Isra có thể thấy Nadine đang nhếch miệng cười. Isra giấu mặt đằng sau cái chạn bếp. Mới đầu khi Nadine đến, Isra nghĩ cô sẽ có thêm một người bạn, có khi cả một người em gái nữa. Nhưng họ hiếm có khi nào nói chuyện nhau, cho dù Isra đã cố làm thân với Nadine.

"Lại đây, lại đây!" - Fareeda gọi khi Isra đặt cái ấm lên bếp: "Ngồi xuống đây với mẹ!"

Isra ngồi xuống. Cô có thể cảm thấy bà đang quan sát bụng cô, cố gắng đoán xem đứa con bên trong bụng cô sẽ là gì. Ánh mắt của bà khiến Isra lạnh cả sống lưng. Cô đã có bầu được bốn tháng rồi và không có ngày nào là Fareeda không nhắc tới chuyện giới tính của đứa trẻ, rồi đến chuyện họ cần một đứa cháu đích tôn và chuyện Isra đã làm họ bẽ mặt với mọi người như thế nào. Có những ngày, Fareeda buộc một chiếc vòng ở quanh bụng

Isra, cố đoán xem đứa bé là trai hay gái. Chán chê rồi bà lại chuyển sang bói bằng bã cà phê Thổ Nhĩ Kỳ*.

"Lần này là con trai rồi đấy!" - Fareeda nói, quan sát một cái đốm trên bụng của Isra, tính toán xem đứa bé đang nằm cao hay thấp, rộng hay hẹp - "Mẹ cảm thấy được đấy!"

"*Inshallah!*" - Isra thì thầm.

"Không, không, không!" - Fareeda nói: "Chắc chắn là con trai mà! Nhìn bụng con cao chưa này!"

Isra nhìn. Cô không thấy bụng mình cao là mấy nhưng cô hy vọng là Fareeda đúng. Bác sĩ Jaber đã đề nghị nói cho Isra biết giới tính đứa trẻ ở lần thăm khám trước nhưng cô từ chối. Cô thấy không có lý do gì mà mình phải chịu đựng từ sớm cả. Ít ra bây giờ không biết là con trai hay con gái, cô còn có động lực mà bước tiếp. Cô sẽ không rặn đứa trẻ ra nỗi mất nếu cô biết nó là con gái.

"Nhà mình sẽ đặt tên cho cháu là Khaled!" - Fareeda nói, rồi bà đứng lên: "Theo tên bố chồng con."

Isra ước gì bà đừng làm như thế, đừng làm cô nuôi hy vọng rằng đây sẽ là một cậu con trai. Nhỡ đâu nó là con gái thì sao?

Nếu vậy thì Fareeda sẽ làm gì? Isra vẫn nhớ ánh mắt trên khuôn mặt Fareeda khi cô sinh Nora - tay bà quẹt qua trán, còn miệng bà thì thốt ra một tiếng thở dài đau đớn. Và chỉ vài tháng sau, Isra lại ở đây, với một đứa con nữa lại sắp chào đời. Sớm thôi cô sẽ là mẹ của ba đứa trẻ, trong khi chính cô vẫn cảm thấy mình là trẻ con. Nhưng cô đâu có sự lựa chọn nào khác? Fareeda cứ khăng khăng là cô phải có bầu trước Nadine. "Nhiệm vụ của con là phải sinh cho bố mẹ một đứa cháu đích tôn!" - Bà nói. Chỉ có

điều là giờ đây, Nadine cũng có bầu và có khi cô ấy còn đẻ con trai trước cả Isra.

"Làm ơn, thánh Allah!" - Isra thì thầm, một lời cầu nguyện mà cô đã lẩm bẩm suốt mấy tuần trời: "Xin ngài hãy ban tặng cho con một đứa con trai."

Nadine nheo đôi mắt màu xanh rạng rỡ của cô lại và cười lớn. "Đừng lo, Fareeda!" - Cô nói, ngón tay lần theo cái bụng vẫn còn phẳng: "*Inshallah*, không sớm thì muộn mẹ cũng sẽ có Khaled nhỏ để mà bế thôi."

Mắt Fareeda lấp lánh: "*Inshallah*."

Tối hôm đó, Fareeda dạy Sarah làm *kofta*. Một tia sáng lọt qua nhà bếp khi họ cùng nhau để những nguyên liệu lên trên bàn gồm thịt cừu băm, cà chua, tỏi và rau mùi tây.

Sarah thở dài. Mắt cô mở tròn to và đôi môi khẽ nhếch lện, như thể cô vừa ngửi thấy mùi hôi. Cô thở dài thêm lần nữa, tay với lấy chỗ thịt cừu băm, hỏi: "Sao chị làm thế này được cả ngày?"

Isra ngước lên: "Làm gì cơ?"

"Cái này này..." - Tay cô đẩy đẩy những viên thịt *kofta* để ra hiệu: "Chúng làm em điên mất."

"Chị quen rồi! Và em cũng sẽ quen thôi! Rồi mai kia, chúng sẽ trở thành một phần trong cuộc sống của em."

Sarah liếc mắt sang cô: "Cũng có thể!"

Isra nhún vai. Hai năm qua, Sarah lớn phổng lên. Giờ cô đã mười ba tuổi, sắp thành thiếu nữ đến nơi rồi. Isra ước gì mình có thể giang tay ra cứu lấy Sarah trước khi cô bước vào tuổi trưởng thành.

"Thế cái tính cách lãng mạn của chị biến đâu mất rồi?"

“Chẳng đi đâu cả!” - Isra nói: “Chỉ là chị phải trưởng thành lên, thế thôi.”

“Chị thấy đấy, không phải cuộc đời ai rồi cũng phải gắn với cái bếp đâu. Đâu đó vẫn còn kết thúc có hậu chứ!”

“Giờ thì ai mới là người lãng mạn nào?” - Isra hỏi với một nụ cười. Cô nhớ lại hồi mới sang Mỹ, cô đã ngây thơ như thế nào, mơ mộng hão huyền về tình yêu. Nhưng giờ cô không còn ngây thơ nữa. Cô hiểu cả rồi. Cuộc sống có khác nào một trò đùa ác ý với những người phụ nữ cơ chứ. Đùa mà cô không thấy vui.

“Chị có biết vấn đề của chị là gì không?”

“Là gì vậy?”

“Chị ngừng đọc sách.”

“Chị không có thời gian.”

“Chà, thế thì chị phải tự dành thời gian ra thôi. Đọc sách sẽ khiến chị cảm thấy dễ chịu hơn đấy.” Khi Isra không nói gì, Sarah nói thêm: “Chị không nhớ sách à?”

“Tất nhiên là chị nhớ rồi!”

“Thế điều gì khiến chị dừng lại?”

Isra hạ giọng xuống, thì thầm: “Adam và Fareeda đã chán chị vì chị đẻ con gái rồi và họ cũng không thích chị đọc sách, nên chị không muốn làm tình hình trở nên tồi tệ hơn.”

“Thế thì chị giấu đi, như em đây này. Chẳng phải chị vẫn bí mật đọc sách khi chị còn ở nhà hay sao?”

“Ừm!” - Trong giây lát, Isra cảm thấy hứng thú với ý tưởng ấy nhưng cô vội gạt nó đi, ngạc nhiên khi thấy mình không còn chút sức kháng cự

nào. Làm sao để cô nói với Sarah rằng, cô sợ mình sẽ gây thêm căng thẳng cho cuộc sống hôn nhân này? Rằng cô không thể chịu được cảnh suốt ngày bị đổ lỗi cho sự bất hạnh của gia đình? Mà kể cả Isra có kể cho Sarah nghe đi chăng nữa, cô bé cũng đâu có hiểu được. Sarah, với đôi mắt đậm, sáng và những cuốn sách giáo khoa dày cộp luôn bên cạnh. Sarah là người vẫn còn hy vọng. Isra đâu thể nói cho cô biết được sự thật nó phũ phàng đến nhường nào kia chứ.

"Thôi, thôi!" - Isra lắc đầu: "Chị không muốn liều đâu!"

"Tùy ý chị thôi!"

Họ đứng bên lò nướng, bỏ từng viên thịt cừu băm vào trong chảo dầu đang sôi xèo xèo, viên này nối tiếp viên kia, đợi cho đến lúc từng viên thịt chuyển sang màu nâu giòn, trước khi vớt chúng ra và xếp lên một tờ báo cũ để cho thịt nguội bớt. Hơi nóng bắn vào ngón tay của họ, Sarah phá lên cười mỗi khi Isra làm rơi một viên thịt *kofta* xuống sàn.

"Chị mau nhặt lên đi không là Thánh Fareeda bắt được đấy!" - Sarah nói, bắt chước khuôn mặt của mẹ cô mỗi khi bà lườm nguýt ai đó nấu ăn cẩu thả: "Không là em không bao giờ thấy chị nữa đâu!"

"Shhhhhh!"

"Ồ, thôi nào! Mẹ em không nghe thấy gì đâu! Mẹ em còn đang mải xem phim kia kìa!"

Isra lén nhìn qua vai. Cô thấy buồn khi giờ đây chỉ cười thôi mà cô cũng phải canh chừng Fareeda. Cô biết càng ngày mình càng trở nên u uất, thẫn thờ nhưng cô không làm gì khác được. Cô muốn được hạnh phúc. Nhưng cô lại cảm thấy trên người mình như đang có một vết dơ mà cô không tài nào gột rửa được.

Deya

Mùa đông năm 2008

"Nasser đang đợi cháu đấy!" - Fareeda bảo Deya khi cô đi học về. "Thay đồng phục ra! Nhanh lên!"

Phải cố gắng lắm, Deya mới không quay lại tra hỏi Fareeda ngay lúc đó. Suốt bao nhiêu năm qua, bà đã nói dối cô về Sarah! Bà còn đang giấu cái gì nữa? Nhưng Deya biết, sẽ tốt hơn nếu cô không thách thức Fareeda lúc này. Nó sẽ chỉ khiến cô gặp nhiều khó khăn nếu sau này cô muốn quay lại chỗ của Sarah, thế là cô cắn lưỡi và không nói gì cả, giậm chân chạy xuống cầu thang. Khi cô quay trở lại, Nasser và mẹ anh ta đang uống trà *chai* và nhấm nháp đĩa bánh quy *ma'amool** trong phòng khách. Deya rót trà vào chén của cô với Nasser trước khi quay vào trong bếp, anh ta đi sát theo sau. Cô ngồi đối diện với anh ta, nâng chén trà lên sát mặt mình. Hơi nóng bốc lên làm cô cảm thấy thư thái.

"Xin lỗi đã để anh phải chờ!" - Cô nói.

"Không sao!" - Nasser nói: "Dạo này đi học thế nào?"

"Cũng bình thường."

"Em có học được cái gì thú vị không?"

Cô nhấm một ngụm trà: "Cũng không có gì lắm."

Họ rơi vào trạng thái im lặng khó xử, tay Nasser cứ sốt ruột mân mê chén trà của mình: "Em không nghĩ là em sẽ gặp lại anh đúng không? Em

nghĩ là em đã làm anh sợ chạy mất dép?"

"Cho đến giờ có vẻ hiệu quả!" - Cô nói mà không buồn nhìn anh ta.

Anh khẽ cười: "Chà, có vẻ không hiệu quả với anh rồi." Lại im lặng. "Thế bây giờ, chúng mình cũng nên nói về những bước tiếp theo nhỉ?"

Cô nhìn vào mắt anh ta: "Bước tiếp theo?"

"Ý anh là kết hôn ấy."

"Kết hôn?"

Anh ta gật đầu.

"Kết hôn thì làm sao cơ?"

"Em nghĩ gì về việc lấy anh?"

Deya định mở mồm ra phản đối nhưng cô nghĩ sẽ tốt hơn nếu cô không thể hiện gì bây giờ. Cô cần kéo dài thêm những buổi gặp mặt này với anh ta cho đến khi cô biết mình phải làm gì. "Em không chắc em nghĩ gì nữa!" - Cô nói: "Em gặp anh mới có lần thứ hai."

"Anh biết!" - Nasser nói, mặt đỏ ửng lên: "Nhưng người ta vẫn nói, nếu cái gì đúng thì mình sẽ linh cảm thấy nó ngay lập tức."

"Có lẽ điều đó đúng khi mình đi chợ chọn mua giày." - Deya nói: "Nhưng chọn bạn đời cần nghiêm túc hơn một chút, anh có nghĩ thế không?"

Nasser cười và Deya có thể thấy là cô đã chọc quê anh rồi. "Thật lòng nhé..." - Nasser nói: "...đây là lần đầu tiên anh đồng ý gặp mặt một cô gái đến lần thứ hai đấy. Ý anh là, anh gặp nhiều cô rồi... Mệt lắm, thật đấy, đi đám cưới người ta, mẹ anh tìm thấy không biết bao nhiêu là cô gái. Nhưng gặp họ xong rồi anh chẳng muốn tiến triển thêm gì cả."

“Tại sao không ạ?”

“Chắc là tại anh không thấy giữa anh và họ có *naseeb*, anh đoán vậy. Em biết câu tục ngữ Ả Rập rồi đấy: *Có duyên thì, dù có trên đỉnh núi cũng chạm tới được, không duyên thì có giữa hai môi cũng chẳng với xong*”

Chắc sự khinh bỉ của Deya phải hiện rõ lắm trên mặt cô lúc này.

“Sao thế?” - Anh hỏi: “Em không tin vào *naseeb* à?”

“Không phải là em không tin nhưng mà chỉ ngồi và đợi duyên số đến thì em thấy bị động lắm. Em ghét suy nghĩ rằng em không có chút quyền tự chủ nào với chính cuộc đời của mình.”

“Nhưng đấy chính là ý nghĩa của *naseeb*!” - Nasser nói: “Cuộc đời này đã định sẵn trước rồi, đã được *maktub** hết rồi.”

“Thế buổi sáng anh còn mở mắt dậy làm gì? Anh mất công đi học, đi làm hay bước chân ra khỏi phòng làm gì, nếu cuộc đời anh có ra sao cũng không phải do anh quyết định?”

Nasser lắc đầu: “Số phận của anh đã được định sẵn không có nghĩa là anh sẽ nằm trên giường cả ngày. Nó chỉ có nghĩa là Chúa trời đã biết trước được những gì anh sẽ làm.”

“Nhưng anh không nghĩ là sự quy phục ấy khiến anh từ bỏ những quyết định của riêng mình ư? Kiểu như, nếu mọi thứ đã được viết sẵn hết cả rồi, thì đâu còn ý nghĩa gì nữa?”

“Cũng có thể!” - Nasser nói: “Nhưng nó cũng nhắc nhở anh về vị trí của mình trên thế giới này, giúp anh chống chọi với khó khăn khi mọi thứ không theo ý anh muốn.”

Deya phân vân không biết liệu cô thấy câu trả lời của anh yếu đuối hay dũng cảm nữa. “Em lại thích nghĩ là em có khả năng kiểm soát cuộc đời

của chính mình." - Deya nói: "Em muốn tin là em có quyền quyết định."

"Chúng ta luôn có quyền quyết định. Anh chưa bao giờ nói là mình không có." Deya nhìn anh, chớp mắt. Anh ta nói tiếp: "Thật thế mà! Như sự sắp đặt hôn nhân này chẳng hạn."

"Chỉ có anh mới có thể đi khắp nơi và cầu hôn bất cứ cô gái nào anh muốn." - Cô nói: "Nhưng em chẳng thấy em có chút quyền quyết định nào cả."

"Có mà! Em có thể nói từ chối cho đến khi em gặp người thích hợp."

Cô đảo mắt nói: "Với em, đó không phải là quyền quyết định."

"Cũng tùy vào cách em nhìn vấn đề nữa."

"Dù em có nhìn vào kiểu gì đi chăng nữa, cuối cùng em vẫn bị ép phải lấy chồng. Chỉ vì em được đưa ra sự lựa chọn không có nghĩa là em có quyền quyết định. Anh không thấy à?" - Cô lắc đầu: "Quyền quyết định không đi kèm với điều kiện. Con người ta chỉ thực sự có quyền quyết định khi họ được tự do."

"Có lẽ vậy..." - Nasser nói: "Nhưng nhiều khi, con người ta không làm gì khác được ngoài cải thiện những gì mình đang có một cách tốt nhất có thể. Chỉ biết sống với thực tại và chấp nhận mọi thứ theo lẽ vốn dĩ của nó."

Deya thở dài, trong cô rối ren những hoài nghi về suy nghĩ của chính mình. Cô không muốn chấp nhận mọi thứ theo lẽ vốn dĩ của nó. Cô muốn sống khác đi, muốn tự quyết định tương lai, cầm lái chính cuộc đời của mình.

"Thế bây giờ, bà bảo cậu ấy là cháu ưng nhé?" - Fareeda nói sau khi Nasser về. Bà đang đứng ở bên cửa bếp, môi nhấm nháp một tách *kahwa*.

“Cháu cần thêm thời gian.” - Deya nói.

“Đến giờ này, ít nhất cháu cũng phải biết là cháu có thích cậu ta hay không rồi chứ?”

“Cháu còn chẳng biết gì mấy về anh ta, *Teta* à.”

Fareeda thở dài: “Bà đã kể cho cháu nghe chuyện bà gặp ông cháu như thế nào chưa?” Deya lắc đầu. “Lại đây, lại đây! Bà kể cho cháu nghe!”

Fareeda bắt đầu kể chuyện về đêm tân hôn của bà, gần năm mươi năm trước, trong trại tị nạn *al-Am’ari**. Lúc đó, bà mới bước sang tuổi mười bốn.

“Cả bà và chị bà, bà Huda, đều lấy chồng hôm ấy..” - Fareeda nói: “Lấy hai anh em. Bà nhớ bà ngồi trong trại, tay nhuộm màu *henna*, mắt lấm lem phấn *kohl*, trong khi mẹ bà đang cuốn tóc cho hai chị em bà bằng mấy cái kẹp tóc mà bà ấy mượn từ hàng xóm. Phải đến khi ký hợp đồng hôn nhân xong xuôi, hai chị em bà mới được nhìn thấy chồng mình lần đầu tiên! Bà với bà Huda rất run khi được mẹ dẫn hai chị em sang chỗ họ. Người anh cao và gầy mắt nhỏ, mặt lấm tấm tàn nhang; người em da rám nắng, vai rộng, tóc màu quế. Người em cười. Ông ấy có hàm răng trắng đẹp và bà nhớ là mình đã thầm ước ông ấy là chồng mình. Nhưng mẹ bà kéo khuỷu tay bà đến chỗ người anh và thì thầm: Từ giờ trở đi, người đàn ông này sẽ là tổ ấm của con.”

“Nhưng đó là cả triệu năm về trước rồi..” - Deya nói: “Chỉ vì bà được gả đi như thế không có nghĩa là cháu cũng nên bước theo vết xe đổ của bà.”

“Cháu đâu có bước theo vết xe đổ của bà!” - Fareeda nói: “Cháu đã từ chối vài người rồi cơ mà! Và cháu mới gặp Nasser có lần thứ hai! Có ai

bảo cháu phải cưới cậu ấy ngay ngày mai đâu. Ngồi với cậu ấy thêm vài lần nữa, để hai đứa có cơ hội tìm hiểu nhau."

"Thế gặp anh ấy năm lần sẽ giúp cháu hiểu anh ấy ạ?"

"Chẳng ai hiểu ai đâu, con gái ạ. Dù có ở với nhau cả đời người."

"Đó là lý do tại sao chuyện này thật nực cười."

"Ừ, nực cười nhưng người ta vẫn cứ làm thế suốt bao thế kỷ rồi đấy."

"Có lẽ đó là lý do tại sao mà ai cũng thật khổ sở."

"Khổ sở?" - Tay Fareeda vẫy trong không khí: "Cháu nghĩ cháu khổ? Đúng là không thể tin được!" Deya lùi lại, cô biết chuyện gì chuẩn bị đến. "Cháu chưa bao giờ biết khổ là gì. Bà mới có sáu tuổi khi gia đình bà phải chuyển đến trại tị nạn, cả nhà ở một cái lều trong góc, chỉ có một phòng duy nhất, cố gắng tránh xa những cái cống không nắp và những cái xác thối rữa trên đường. Cháu sẽ không tin nổi lúc đó trông bà dơ duốc thế nào đâu - tóc rối bù, quần áo bẩn, chân đen xì như than. Bà vẫn thường thấy mấy cậu con trai đá bóng bên cống hay đi xe đạp trên đường đất và bà ước gì mình có thể chạy ra chơi cùng. Nhưng ngay cả khi bà mới chỉ là một đứa trẻ, bà đã biết chỗ của mình là ở đâu. Bà biết rằng mẹ mình cần giúp đỡ một tay - lúc đó bà ấy còn đang ngồi xổm trước cái xô, giặt quần áo với bất kỳ loại nước nào kiếm được. Ngay cả khi bà mới chỉ là một đứa trẻ, bà đã biết, trước hết mình là một người phụ nữ."

"Nhưng đó là năm mươi năm trước ở Palestine..." - Deya nói: "Giờ mình sống ở Mỹ rồi bà ạ. Đó không phải là lý do tại sao bà đến đây ư? Để có một cuộc sống tốt hơn? Chẳng phải điều đó có nghĩa là chúng cháu cũng sẽ có một cuộc sống tốt hơn?"

“Nhà ta không đến đây để nuôi dạy con gái thành người Mỹ.” - Fareeda nói: “Vả lại, phụ nữ Mỹ cũng lấy chồng, cháu biết đấy. Nếu không phải ở tuổi cháu, thì cũng sớm thôi. Ở đâu thì phụ nữ cũng phải kết hôn mà thôi.”

“Nhưng nó không công bằng!”

Fareeda thở dài: “Thì bà có bao giờ nói là nó công bằng đâu con gái.” - Giọng bà hạ xuống, tay bà đặt lên vai Deya: “Nhưng đất nước này không an toàn cho những cô gái như cháu. Bà chỉ muốn cháu được bảo vệ mà thôi. Nếu cháu sợ mình đang tiến đến hôn nhân nhanh quá thì cũng không sao. Bà hiểu. Cháu có thể gặp Nasser nhiều lần cho đến khi cháu thấy thoải mái. Như thế có được không?”

Như thể cứ gặp một người lạ mặt thêm vài lần nữa sẽ giúp cô cảm thấy bớt đi phần nào sự bất định về mọi thứ trước những lời nói dối của ông bà cô vậy. Nhưng chí ít thì cô có thêm thời gian để quyết định xem mình phải làm gì.

“Cũng được ạ.”

“Tốt!” - Fareeda nói: “Nhưng hứa với bà một điều...”

“Gì ạ?”

“Cháu cần phải buông bỏ quá khứ, con gái ạ. Để cho mẹ cháu đi!”

Deya không buồn nhìn vào mắt Fareeda khi cô đi xuống nhà để thay quần áo.

* * *

Tối hôm đó, sau khi Deya và các em cô ăn tối và lui về phòng, Deya kể với Nora về chuyện cô tới gặp Sarah. Ban đầu, cô chỉ định giữ chuyện này

cho riêng mình nhưng cô biết Nora sẽ nghi ngờ nếu cô trốn học thêm lần nữa. Suốt cả cuộc nói chuyện, Nora không hỏi thêm gì cả, chỉ im lặng lắng nghe - điểm tĩnh, chăm chú như thể cô bé đang nghe một câu chuyện mà Deya vẫn kể mỗi đêm, thi thoảng lại quay về phía cửa nghe ngóng xem Fareeda có ở đấy hay không.

"Chắc cô có gì quan trọng muốn nói cho chị biết.." - Nora nói sau khi Deya kể xong: "Chứ không thì cô đã chẳng liều liên lạc với chị làm gì."

"Chị không biết nữa. Cô nói cô muốn giúp chị nhưng chị cảm giác như cô ấy đang giấu chị điều gì đó."

"Kể cả có thế đi chăng nữa, cũng phải có lý do thì cô ấy mới liên lạc với chị. Rồi có lúc, cô phải nói với chị thôi."

"Chị sẽ cố tìm ra vào ngày mai."

"Gì cơ? Chị lại trốn học nữa á? Nhỡ chị bị bắt thì sao?"

"Không ai bắt được chị đâu. Hơn nữa, em không tò mò xem cô muốn nói gì à? *Teta* đã nói dối chúng ta suốt bao nhiêu năm qua. Nếu chuyện của Sarah bà còn nói dối được, biết đâu bà đang giấu chúng ta điều gì nữa thì sao? Chúng ta xứng đáng được biết sự thật."

Nora nhìn cô không chớp mắt một lúc lâu. "Chị phải cẩn thận đấy!" - Cô bé nói: "Chị không biết người phụ nữ này là ai! Chị không tin cô ta được!"

"Đừng lo! Chị biết mà!"

"Đúng rồi!" - Nora nói, miệng nở một nụ cười tinh quái: "Em quên mất là mình đang nói chuyện với ai."

Isra

Mùa hè năm 1993

Lại thêm một mùa hè nữa. Đây là mùa hè thứ tư của Isra ở Mỹ. Vào tháng Tám, cô sẽ sinh đứa con thứ ba. Khi bác sĩ nói với cô đây là con gái, bóng tối bao trùm lấy cô, ngay cả ánh sáng ban ngày ngoài cửa kia cũng không thể làm cho cô dịu bớt. Cô đặt tên con là *Layla*. *Bóng tối*.

Lần này, Adam còn chẳng buồn giấu đi nỗi thất vọng nữa. Từ hôm ấy, anh ít nói chuyện với cô. Mỗi buổi tối, khi anh đi làm về, cô ngồi xuống nhìn anh ăn bữa tối do cô chuẩn bị, háo hức được gặp lại ánh mắt xa xăm của anh. Nhưng anh không bao giờ nhìn cô, tiếng dĩa chạm vào đĩa leng keng là âm thanh duy nhất phát ra giữa anh và cô.

Từ khi Layla chào đời, Isra cũng chưa cầu hai bài kinh *raqqas* cảm ơn thánh Allah đã ban phước lành xuống gia đình cô. Thậm chí, cô còn chẳng hoàn thành năm lời cầu kinh trong ngày đúng giờ nữa kìa. Cô mệt mỏi quá. Mỗi sáng, cô thức dậy theo tiếng ba đứa trẻ gào khóc. Sau khi chuẩn bị cho Adam đi làm, cô trải lại giường ngủ, quét tầng trệt, rồi gấp quần áo. Cô lại xắn tay áo lên và bước vào bếp, để thấy Fareeda đang đi quanh quẩn bên cái lò nướng. Bên kia là tiếng nước sôi trong bình trà, còn bên này là tiếng bà đang giao cho cô những việc phải làm trong ngày.

Hoàng hôn buông xuống, Isra vẫn chưa cầu kinh *maghreb*. Dưới nhà, cô lấy ra từ ngăn kéo một tấm thảm để cầu nguyện. Bình thường, cô sẽ trải thảm theo hướng *kiblah* - đối mặt với bức tường phía Đông, theo hướng

mặt trời mọc. Nhưng hôm nay, cô quăng tấm thảm lên đệm và trèo lên giường nằm. Cô đưa mắt nhìn bốn bức tường trơ trụi, cái giường gỗ nặng trịch và cái tủ kéo cùng màu. Có một chiếc tất màu đen bị kẹt vào cái ngăn kéo dưới cùng, ngăn kéo của Adam. Cô chỉ mở cái ngăn kéo này ra để cho tất và đồ lót đã giặt vào. Nhưng thế thôi cũng đủ để cô biết là anh bỏ xấp đồ cá nhân ở dưới. Cô nhảy ra khỏi giường và bước một bước đến cái tủ kéo. Cô cúi xuống, sững người lại, ngón tay chỉ còn cách cái tủ có vài inch. Cô có dám mở nó ra không? Liệu Adam có muốn cô lục lọi đồ của anh hay không? Nhưng làm sao mà anh biết được? Hơn nữa, cứ nghe lời mãi thì có ích gì? Suốt bao lâu qua cô đã cố ngoan, cố nghe lời nhưng cũng có đi tới đâu đâu. Còn khổ hơn ấy chứ. Cô với lấy cái tủ kéo và mở nó ra. Cô lấy tất và đồ lót của Adam ra xếp gọn ghẽ ở trên sàn bên cạnh cô. Ở dưới có một cái chăn được gấp lại và khi bỏ cái chăn ra, cô thấy vài cọc tiền một trăm đô la xếp chồng lên nhau, hai bao thuốc lá Marlboro, một quyển vở trắng đen đã viết một nửa, ba cái bút và năm cái bật lửa bỏ túi. Isra thở dài chán nản, cô mong đợi điều gì? Vàng với đá hồng ngọc chắc? Hay thư tình gửi một người phụ nữ khác? Cô xếp mọi thứ vào chỗ cũ, đóng cái tủ kéo lại và lên giường nằm.

Nằm dài trên tấm thảm cầu nguyện của mình, cô không thể ngừng suy nghĩ. Tại sao thánh Allah lại không ban cho cô một đứa con trai? Tại sao *naseeb* của cô lại đen đủi đến vậy? Chắc chắn là cô đã làm điều gì đó sai rồi. Đó chính là lý do tại sao Adam không yêu cô. Cô có thể thấy điều ấy ở cái cách mà anh chạm vào cô, cách anh thở hổng hộc giận dữ và mắt anh đảo đi nhìn mọi thứ, trừ cô. Cô biết mình sẽ không bao giờ làm vừa lòng anh được. Ham muốn của anh lúc nào cũng hừng hực dữ dội và cô chẳng thể nào đáp ứng nổi. Tệ hơn thế nữa, không những cô không sinh nổi cho

anh một đứa con trai, mà còn đẻ liền ba đứa con gái, ba *balwa*. Cô không xứng đáng nhận được tình yêu từ anh. Cô không đủ tư cách.

Cô với xuống dưới nệm, sượt những ngón tay qua gáy của cuốn *Nghìn lẻ một đêm*. Phải mấy năm rồi cô chưa nhìn vào những trang sách xinh đẹp ấy. Cô lôi cuốn sách lên và mở nó ra. Bên trong ngập tràn các loại hình ảnh: Những ánh đèn lấp lánh, tấm thảm bay, những tòa kiến trúc đồ sộ, các bộ trang sức, từng cây đèn thần. Cô cảm thấy phát ốm. Cô thấy mình ngu ngốc làm sao khi tin những câu chuyện trong cổ tích thế này là có thật. Cô mới ngu ngốc làm sao khi tin rằng mình có thể tìm thấy tình yêu.

Cô gấp cuốn sách lại và quẳng nó vào góc phòng. Rồi cô gập cái thảm cầu nguyện lại và cất nó đi. Cô biết là mình nên cầu nguyện mỗi ngày nhưng cô chẳng có gì để nói với Chúa cả.

Tối hôm ấy, sau khi đã cho con gái lên giường đi ngủ, Isra lui về phía cửa sổ ở dưới tầng hầm. Cô mở cửa ra, để một luồng gió lạnh phả thẳng vào mặt mình một lúc, rồi lại đóng nó lại. Cô quỳ xuống ôm đầu gối và bắt đầu ngồi khóc.

Điều tiếp theo cô nhận ra là khi cô đã đứng lên và lao về phía phòng ngủ của mình. Cô mở ngăn kéo của Adam ra, lấy quyển vở và bút rồi quay về chỗ có cửa sổ. Cô xé một vài trang ra và bắt đầu viết.

Mẹ ạ,

Cuộc sống ở đây cũng chẳng khác ở nhà là mấy - vẫn toàn là những nấu ăn, dọn dẹp rồi giặt là quần áo. Và những người phụ nữ ở đây, họ cũng chẳng sướng hơn. Họ vẫn phải cọ rửa sàn, chăm con cái và đợi những người đàn ông về ra lệnh cho họ làm cái này cái kia. Một phần trong con đã hy vọng rằng phụ nữ ở cái đất nước này sẽ được giải phóng.

Nhưng mẹ đã đúng, mẹ ạ. Ở đâu thì phận đàn bà vẫn cứ chỉ là đàn bà mà thôi.

Cô nghiến răng trong sự giận dữ và thất vọng. Cô vò nát lá thư và bắt đầu lại từ đầu, rồi lại vò nát cái tiếp theo, rồi cái tiếp theo và cả cái tiếp theo nữa, cho đến khi cô viết được phải cả tá thư rồi, tất cả nằm vo viên ở dưới chân cô. Cô có thể hình dung ra khuôn mặt không hài lòng của mẹ cô, có thể nghe thấy tiếng của bà ở trong đầu: *"Nhưng chẳng phải con đang có ăn, có mặc, có chỗ ở sao? Nói mẹ nghe, chẳng phải con đang có nhà rồi còn gì nữa? Phải biết điều, Isra! Ít ra thì con cũng có một mái nhà. Không có ai đến và tước điều ấy đi. Sống ở Brooklyn như vậy là sướng gấp trăm lần sống ở Palestine rồi."*

"Nhưng không sướng hơn thật đâu, mẹ ơi!" - Isra viết lên một tờ giấy mới.

Mẹ có nghĩ về con không? Mẹ có tự hỏi xem là người ta có đối tốt với con hay không? Trong tâm trí mẹ có bao giờ nghĩ đến con không? Hay mẹ con mình chẳng còn là gia đình nữa? Chẳng phải đó là những gì mẹ vẫn nói với con sao? Rằng con gái lấy chồng là thuộc về nhà chồng? Giờ con thấy mẹ đang âu yếm những ông anh trai của con, con vàng con bạc của mẹ, những người sẽ nối dõi dòng giống cho mẹ, những người luôn là của mẹ.

Con biết mẹ sẽ nói với con điều này: Một khi phụ nữ đã làm mẹ, thì con cái là ưu tiên số một. Rằng giờ con là của chúng nó rồi. Đúng không mẹ? Nhưng con làm mẹ tệ lắm! Thật đấy! Mỗi lần con nhìn thấy con gái mình là con lại thấy buồn. Cái gì chúng nó cũng cần đến con, nhiều khi làm con phát điên lên được. Và rồi con lại thấy thẹn thùng với chính mình khi không quan tâm đến con mình được nhiều hơn. Con nghĩ, có con gái ở đất

nước này sẽ là một điều may mắn. Con nghĩ, chúng sẽ có một cuộc sống sung sướng hơn. Nhưng con đã nhầm mẹ ạ! Và mỗi lần nhìn vào mắt chúng nó là con lại nhớ ra mình đã thất bại đến nhường nào.

Con chỉ có một thân một mình ở đây thôi mẹ ơi! Mỗi sáng con thức dậy ở đất nước xa lạ này, nơi mà con chẳng có mẹ, cũng chẳng có anh chị em gì cả. Mẹ có biết trước được là cuộc sống của con sẽ ra nông nỗi này hay không? Mẹ có biết không? Không! Mẹ đâu thể biết trước được. Nếu biết, mẹ chẳng để con phải thế này. Hay mẹ biết mà mẹ vẫn để yên? Nhưng không thể nào! Mẹ không thể là người như thế được!

Hai tuần sau, vào một hôm tháng Chín mát trời, Nadine đẻ. Khaled và Omar chở cô đến bệnh viện, để Fareeda ở nhà, đi hết từ phòng này đến phòng khác, tay lăm lăm cái điện thoại chờ tin. Fareeda muốn đi cùng nhưng Omar không đồng ý. Cậu không muốn gây áp lực lên Nadine, cậu nói, cố lảng đi ánh mắt của Isra, nhất là nếu vợ cậu sinh con gái. Fareeda không nói gì, lao vào trong bếp pha một ấm trà *chai*. Giờ thì bà đang đi đi lại lại trong phòng khách, mồm tự lẩm bẩm, trong khi Adam ngồi trên ghế sofa, lơ đãng nhìn Isra, mắt bị che đi một nửa sau làn khói *hookah*. Khi bà không chịu được nữa, bà đứng dậy đi pha cà phê.

Trong bếp, Isra thầm cầu nguyện rằng Nadine sẽ đẻ con gái. Vừa mới nghĩ đến thôi là cô đã thấy ghê tởm với chính bản thân mình. Sự xấu xa nào trong cô đã khiến cô nghĩ ra một lời cầu nguyện độc ác đến vậy? Chỉ là cô không muốn làm người phụ nữ duy nhất trong nhà không đẻ được con trai. Nếu Nadine đẻ con trai, Isra có khi cũng nên tự san phẳng mình ra mà làm tấm thảm dưới sàn bếp, vì chỗ của cô từ nay sẽ là ở đấy.

Chuông điện thoại reo lên, Isra nghiến chặt răng. Cô nghe thấy tiếng Fareeda réo lên, rồi đến tiếng Adam sặc khói.

“Ôi, Omar ơi!” - Fareeda nói trong điện thoại: “Con trai à? *Alf mabrouk!*”

Điều tiếp theo mà Isra nhớ là cô đang đứng ở trước mặt Fareeda và Adam, dù cô không nhớ là mình đã bước vào phòng khách. Tay chân run rẩy, cô đặt khay cà phê Thổ Nhĩ Kỳ lên bàn.

“*Alf mabrouk!*” - Isra nói, không quên nở một nụ cười: “Chúc mừng mẹ!” Giọng nói mà cô vừa nghe thấy không phải của mình. Nó là của một người phụ nữ mạnh mẽ khác.

Chiếc răng vàng lấp lánh của Fareeda lộ ra khi bà đưa cái ống nghe lên tai. Bên cạnh bà, Adam ngồi yên không động đậy. Anh hút *hookah* một hơi thật sâu rồi nhả khói vào không khí. Isra tiến lại gần anh, mong rằng anh sẽ nói gì với cô nhưng anh chỉ hút khói vào rồi lại nhả khói ra. Cô cũng đã quen với bầu không khí im lặng giữa hai người, đã học cách thu mình lại khi có mặt anh để không làm anh nổi cáu, cũng như cái cách mà từ bé đến lớn cô đã thu mình lại với Yacob. Như thế sẽ tốt hơn. Nhưng lúc này, Isra lo là cho dù cô có thu mình lại đến đâu đi chăng nữa cũng không ngăn nổi những cơn giận của Adam. Anh là con trưởng, đáng nhẽ ra anh phải là người có con trai đầu tiên. Nhưng anh không có và đó là lỗi tại cô.

Anh quay sang phía Fareeda: “*Alf mabrouk* mẹ!”

“Cảm ơn, con trai! *Inshallah* sẽ đến lượt con!”

Adam cười nhưng không nói gì. Anh tựa vào ghế sofa, nhắm mắt lại và hít thêm một hơi khói nữa. Isra không dời mắt khỏi cái ống *hookah* dài, bóng bẩy trên tay anh và chóp bạc sáng loáng kẹp giữa môi anh. Mỗi lần anh nhả nó ra là cả căn phòng lại mờ đi trong khói và cô lại biến mất khỏi tầm nhìn. Ngay lúc đứng đấy, cô ước gì mình có thể biến mất được như thế.

Đêm ấy, Adam bước vào trong phòng ngủ mà không nói một lời. Anh lắc đầu, mồm lẩm bẩm điều gì đó dưới hơi thở và tất cả những gì Isra nghĩ là nhìn anh đứng đó rất gầy, gầy nhất từ lúc cô bắt đầu biết anh. Ngón tay anh dài và nhọn hơn thường lệ, những đương gân trên bàn tay anh trông như thể đang phình ra, hoặc nhân lên gấp bội. Anh tiến lại gần cô, ngẩng lên nhìn vào mắt cô. Điều này khiến cô thấy lạ.

"Anh có muốn em làm gì cho anh không?" - Cô lí nhí hỏi. Cái tính dễ bảo của cô giúp cô dễ chịu đi phần nào trong những ngày thế này, khi cô thấy mình thật vô dụng. Nếu cô không thể đẻ cho anh một cậu con trai, thì ít ra cô cũng có thể làm một người vợ tốt và chiều lòng anh.

Anh nhìn cô chằm chằm. Cô quay mặt đi. Cô biết nếu anh nhìn cô kỹ quá, những suy nghĩ của cô - những sợ sệt, giận dữ, bất chấp, cô đơn, bối rối, bất lực - sẽ bung hết và nước mắt cô sẽ trào ra, cô sẽ đổ gục ngay xuống dưới chân anh. Isra không thể làm như thế. Nghĩ là một chuyện, còn nói ra lại là chuyện khác.

"Em xin lỗi!" - Isra thì thầm. Adam vẫn tiếp tục nhìn cô chằm chằm. Ánh mắt của anh chao đảo, như thể anh đang bị trúng ngải và phải cố gắng lắm mới có thể tập trung được. Anh tiến thêm vài bước về phía cô, còn cô lùi dần vào góc tường, cố gắng không tỏ ra lúng túng. Anh ghét như thế. Cô tự hỏi Nadine có lùi lại khi Omar chạm vào cô ấy hay không? Nhưng Nadine khác. Chắc từ bé đến lớn, Nadine đã được yêu chiều rồi, vì thế cô ấy biết cách để yêu lại người khác.

Adam với ra để chạm vào cô. Anh lần theo những đường nét trên khuôn mặt cô, như thể đang thách thức cô nếu cô dám di chuyển. Nhưng cô đứng yên. Cô nhắm mắt, chờ anh dừng lại, lùi ra và lên giường đi ngủ. Nhưng rồi, bất thình lình, chuyện đó đã xảy ra.

Anh tát cô.

Điều khiến Isra sợ nhất không phải là lực từ lòng bàn tay Adam tát vào má cô, mà là giọng nói phát ra từ trong đầu cô bảo rằng cô phải đứng yên. Không phải cô sợ trạng thái yên lặng ấy, mà cô đã chấp nhận một cách dễ dàng và tự nhiên đến nhường nào.

Deya

Mùa đông năm 2008

"Cháu vẫn không thể tin là cô dám bỏ nhà ra đi!" - Ngày hôm sau, Deya nói với Sarah ở hiệu sách. Khi đi lên từ ga tàu điện ngầm ở trạm Quảng trường Union, cô đã bỏ khăn *hijab* ra vào cất vào cặp, cô cảm thấy làn gió mát rượi luồn qua tóc và ánh nắng mặt trời mùa đông chiếu lên da mình. "Cô từ bỏ mọi thứ mà cô biết? Ước gì cháu cũng can đảm được như cô!"

"Cô không can đảm như cháu nghĩ đâu!" - Sarah nói.

Deya quan sát cô mình từ phía bên kia bàn. Sarah mặc một chiếc váy hoa ngắn với quần tất mỏng, đeo bốt dài màu đen và khoác áo choàng màu kem. Tóc cô búi rối. "Không, cô can đảm lắm!" - Deya nói: "Cháu chắc chẳng bao giờ dám bỏ nhà đi đâu. Đến việc ở ngoài một mình cháu còn chết khiếp nữa là..." Cô bé nhìn vào mắt Sarah: "Làm sao cô bỏ đi được? Lúc đấy cô có sợ không?"

"Tất nhiên là cô sợ rồi! Nhưng nếu ở lại, cô còn sợ hơn."

"Tại sao ạ?"

"Cô sợ bố mẹ cô phát hiện ra thì họ sẽ..."

"Phát hiện ra gì cơ ạ?"

Sarah nhìn xuống những ngón tay của mình: "Cô không biết phải nói thế nào. Cô sợ cháu sẽ nghĩ xấu về cô."

“Không sao đâu ạ! Cô có thể nói với cháu.” - Deya có thể thấy sự do dự trên mặt Sarah khi cô quay ra phía cửa sổ.

“Cô có bạn trai!” - Sau rồi Sarah cũng nói.

“Bạn trai ấy ạ? Đó là lý do cô bỏ nhà đi sao?”

“Không, cũng không hẳn.”

“Thế thì tại sao ạ?”

Sarah vẫn nhìn ra cửa sổ.

“Thôi nào, cô nói cho cháu nghe đi.”

Sarah hít một hơi và bắt đầu lại từ đầu: “Sự thật là, lúc ấy cô không còn trinh nữa.”

Deya nhìn cô không chớp mắt: “Ở nhà *Teta* mà cô...? Sao cô... Sao cô dám?” Mặt Sarah đỏ ửng lên và cô quay mặt đi.

“Cháu xin lỗi...! Không phải là cháu đánh giá cô hay gì đâu! Chỉ là tất cả những gì cháu có thể nghĩ đến lúc này là vẻ mặt của *Teta*. *Seedo* sẽ đánh cô. Có khi, họ còn đâm cả dao vào cổ cô nữa. Danh dự của gia đình ta sẽ bị hủy hoại nếu người ta biết.”

“Cô biết!” - Giọng Sarah trầm xuống: “Đó là lý do cô bỏ đi. Cô sợ và không biết mọi người sẽ làm gì nếu họ phát hiện ra. Cô sợ những gì bố mẹ cô sẽ làm.”

“Giờ thì cháu hiểu rồi!” - Deya nói. Cô bé không thể hình dung nổi nếu là mình trong tình cảnh của Sarah, không thể tưởng tượng cảnh mất trinh thì sẽ như thế nào. Cô sẽ không bao giờ dám đi xa như thế với một người đàn ông, dám trái lời ông bà cô đến mức độ ấy. Nhưng không phải chỉ có thế... Hành động ấy có vẻ riêng tư quá. Cô không thể hình dung ra nổi việc

để ai lại gần và chạm vào da cô, chứ đừng nói là cởi quần áo ra và chạm sâu vào thân thể cô. Mặt cô đỏ ửng lên.

"Đó có phải lý do tại sao cô nghĩ rằng mình không can đảm?" - Deya hỏi: "Vì cô không có đủ dũng khí để đối mặt với gia đình mình sau những gì cô đã làm, mà thay vào đó cô lại chọn bỏ đi?"

"Ừm!" - Cô ngẩng lên nhìn vào mắt Deya: "Mặc dù cô lo cho tính mạng của mình thật nhưng không đến mức cần phải bỏ đi. Đáng nhẽ ra, cô nên đối diện với mẹ cô về những gì mình đã làm. Không phải cô không đủ mạnh mẽ để đương đầu với bố mẹ cô mà cô có thừa. Sách là vũ khí của cô. Tất cả những gì cô học được từ lớn đến bé, tất cả những suy nghĩ, ước mơ, mục đích, kinh nghiệm đều từ sách mà ra cả. Như kiểu là cô đi khắp nơi thu lượm kiến thức vậy, nhặt nhạnh từ những trang sách và tích trữ chúng để chờ đến khi có cơ hội thì giở ra dùng. Đáng nhẽ ra, cô nên đối diện bố mẹ mình nhưng cô lại để nỗi sợ hãi sai khiến những quyết định của mình và thay vì đối mặt với họ, cô lại bỏ đi. Cô là đồ hèn!"

Deya không đồng ý với Sarah lắm. Nếu Deya ở trong tình cảnh của Sarah, cô bé cũng sẽ bỏ chạy, ở lại sau khi đã mắc phải trọng tội như thế là một điều không tưởng, mà thực ra cũng không khôn ngoan cho lắm - như thế là cô đang liều, có khi còn bị giết nữa. Deya nở nụ cười cảm thông với cô của mình. Cố gắng làm cho cuộc nói chuyện bớt nặng nề, Deya nói: "Cháu không biết là cô thích đọc sách đến thế đâu đấy. Nhưng nhìn chỗ cô làm việc, cháu cũng nên đoán ra mới phải."

"Cháu bắt thóp được cô rồi!" - Sarah nói, nở nụ cười nhăn nhở.

"Fareeda để cô đọc sách sao?"

"Ồ, tất nhiên là không rồi!" - Sarah cười: "Nhưng cô giấu sách đi. Cháu có biết là Isra cũng thích đọc sách không? Ngày xưa, cô vẫn hay lén

mang sách về nhà cho cả hai cùng đọc."

"Cháu không biết rằng cô là người đưa sách cho mẹ cháu đấy. Cháu vẫn nhớ mẹ hay đọc cho bọn cháu nghe."

Sarah mỉm cười: "Cháu nhớ à?"

"Nó là vài kỷ niệm tốt đẹp ít ỏi cháu có với mẹ cháu. Nhiều khi, cháu nghĩ đó là lý do tại sao cháu lại thích đọc sách đến thế."

"Cháu cũng thích đọc à?"

"Không việc gì trên đời mà cháu muốn làm hơn thế!"

"Chà, nếu thế thì, cháu cứ thoải mái nhé!" - Sarah chỉ tay về phía chồng sách đang xếp trên giá.

"Thật ạ?"

"Tất nhiên rồi!"

"Cảm ơn cô!" - Deya nói, cảm thấy mặt mình lại đỏ ửng lên: "Cô thật may mắn!"

"Vì sao cô lại may mắn cơ?"

"Vì cô có cả chồng sách này! Lúc nào cũng có những câu chuyện ở bên cạnh!"

"Thế thì đúng là cô may mắn thật!" - Sarah nói: "Sách đã bầu bạn với cô khi cô cô đơn nhất."

"Cô nói nghe giống hệt cháu vậy!"

Sarah cười: "Này, cháu đoán thử xem?"

"Đoán gì ạ?"

"Giờ cháu không còn cô đơn nữa..."

Deya cuộn mình lại, không biết phải nói gì. Cô bé biết mình nên cảm thấy hào hứng, có khi cả gắn kết nữa. Nhưng tất cả những gì Deya có thể cảm thấy được là nỗi sợ hãi và cảm giác cần được thu mình lại. Tại sao cô không thể gỡ bỏ được những rào chắn của chính mình? Tại sao cô không thể tin nổi một người thân của mình thực sự quan tâm đến cô? Cô không biết lý do chính xác là gì nhưng nếu chính gia đình cô sẵn sàng vứt bỏ cô cho người đàn ông đầu tiên hỏi cưới cô làm vợ, thì cô còn biết mong chờ gì từ người khác nữa? Mà cô cũng không nên. Cô chỉ cố bảo đảm an toàn cho mình mà thôi, cô tự lý giải. Cô chỉ đang tự bảo vệ mình.

"Cô biết có điều gì lạ không?" - Một lúc, Deya lên tiếng.

"Cái gì lạ cơ?"

"Cả cháu, cô và mẹ cháu đều thích đọc sách."

"Cũng chẳng có gì lạ cả!" - Sarah nói: "Những người cô đơn nhất cũng là những người thích sách nhiều nhất."

"Đó có phải lý do tại sao cô thích đọc sách không? Vì cô cô đơn ạ?"

"Đại loại thế!" - Sarah nhìn ra cửa sổ: "Lớn lên trong cái gia đình ấy cũng chẳng dễ dàng gì. Cô bị phân biệt đối xử so với các anh trai của mình vì cô là con gái. Sáng mở mắt ra là lại biết tương lai của mình sẽ bị giới hạn, biết rằng mình khác với hầu hết những đứa trẻ khác ở trường. Nó còn hơn cả cô đơn nữa! Nhiều khi cô nghĩ đó là cái gì đấy trái ngược với cô đơn, kiểu có quá nhiều thứ xung quanh mình, quá nhiều mối quan hệ bị gượng ép và cô cần chút gì đó riêng tư để mình có thể tự suy nghĩ, để cô có thể là chính mình. Cháu có hiểu không?"

Deya gật đầu, thấy chính bản thân mình trong những lời nói của Sarah. "Và giờ thì sao ạ?"

“Ý cháu là gì?”

“Ý cháu là giờ đây cô có thấy hạnh phúc không?”

Sarah ngưng lại một lúc rồi nói: “Cô không quan tâm đến việc mình có hạnh phúc hay không.” Hai chữ *ngạc nhiên* chắc phải hiện rõ mồn một trên mặt Deya, Sarah tiếp lời: “Nhiều khi cố gắng để hạnh phúc làm con người ta ở thế bị động, an toàn. Để hạnh phúc không đòi hỏi kỹ năng, sức mạnh hay cá tính gì cả, cũng chẳng có gì phi thường. Chính sự bất mãn mới là động lực thúc đẩy sáng tạo - nó thể hiện qua khao khát, đam mê và thách thức. Các cuộc cách mạng đâu có từ hạnh phúc mà ra. Nếu có gì đi chăng nữa, cô nghĩ, chính nỗi buồn, hay chí ít ra là sự bất mãn, mới là căn nguyên của mọi thứ tốt đẹp.”

Deya say sưa lắng nghe: “Thế có phải giờ đây cô đang buồn hay không?”

“Đã có một thời gian rất dài cô cảm thấy buồn...” - Sarah nói mà không nhìn vào mắt Deya: “Nhưng giờ thì cô không buồn nữa. Cô cảm thấy biết ơn rằng cuối cùng mình cũng đã làm được một thứ gì đó cho đời. Giờ thì cô có thể dành cả ngày để làm những thứ mà cô yêu thích.” - Cô chỉ tay về phía những chồng sách.

“Cô có nghĩ nếu hồi ấy mà cô ở nhà thì cuộc sống của cô sẽ khác không? Nếu mà cô lấy chồng ấy?”

Sarah do dự trước khi trả đời: “Cô cũng không biết nữa. Cô nghĩ rất nhiều về chuyện nếu ở lại thì cuộc đời cô sẽ như thế nào.

Liệu cô có được đi học cao đẳng hay không? Liệu cô có được quản lý một hiệu sách trong thành phố hay không? Chắc là không... Hoặc ít ra, mười năm trước là không. Nhưng mọi thứ có vẻ đã thay đổi rồi..” - Cô

ngừng lại để suy nghĩ: "Nói đi cũng phải nói lại, có khi mọi thứ cũng chưa thay đổi nhiều đến thế. Cô không biết nữa! Cũng còn tùy..."

"Còn tùy vào gì ạ?"

"Còn tùy vào gia đình nữa cháu ạ. Cô biết nhiều gia đình Ả Rập rất tin vào việc đầu tư vào giáo dục cho những người phụ nữ trong nhà, cô cũng đã gặp mấy người vừa tốt nghiệp đại học và có công ăn việc làm ổn định. Nhưng trong trường hợp của cô, nếu cô lấy người đàn ông mà bố mẹ cô chọn sẵn, người mà có cùng lối suy nghĩ với bố mẹ cô, thì cô không nghĩ anh ta sẽ để cô đi học đại học, hay đi làm. Chắc anh ta sẽ muốn cô ở nhà và nuôi con."

"Cô biết là những lời này đâu làm cháu cảm thấy tốt hơn..." - Deya nói, nghĩ về viễn cảnh tương lai ảm đạm phía trước: "Nếu kiểu gì cháu cũng bị ép ở nhà và sinh con, thì tại sao bây giờ cháu không nên bỏ đi cho rồi kia chứ?"

"Bởi vì làm như thế rất hèn!"

"Nhưng can đảm thì có ích gì? Cứ như thế cháu có đi đến đâu đâu."

"Can đảm sẽ giúp cháu đạt được mọi thứ mà cháu muốn, miễn là cháu tin vào bản thân và những giá trị của mình.." - Sarah nói: "Cháu không biết cuộc đời mình sẽ ra sao và cô cũng thế. Điều duy nhất cô biết là chỉ có cháu mới có thể quyết định vận mệnh của chính mình. Không ai khác cả. Cháu có đủ sức mạnh để biến cuộc đời này thành bất kỳ thứ gì cháu muốn. Và để làm được điều ấy, cháu phải tìm lấy dũng khí đứng lên bảo vệ mình, ngay cả khi cháu phải đứng một mình. Đấy mới chính là ý nghĩa thực sự của lòng dũng cảm - tin vào chính bản thân mình và sẵn sàng đấu tranh không kể bất cứ khó khăn nào cả."

Deya nhìn vào nước da màu nâu nhạt của Sarah và cái cách mắt cô sáng lên lấp lánh trong căn phòng tối mờ. Sarah nói nghe cứ như mấy câu trích từ những cuốn sách phát triển bản thân và dù Deya cũng hay đọc loại sách này thì cô bé bắt đầu cảm thấy phát ngấy. Đọc lý thuyết suông từ sách là một chuyện nhưng nghe ai đó giảng giải những lời lẽ như thế này lại là chuyện khác.

"Vâng, về lý thuyết nghe thì hay lắm ạ!" - Deya nói: "Nhưng đây không phải chương trình của Dr. Phil*. Cháu phải làm gì bây giờ? Mặc kệ những gì ông bà cháu nói và làm theo ý mình? Không đơn giản như vậy đâu ạ! Cháu phải nghe lời họ! Cháu không có sự lựa chọn nào khác!"

"Không, cháu có chứ!" - Sarah nói. "Lúc nào cháu cũng có sự lựa chọn cả. Cháu luôn có quyền kiểm soát. Cháu đã nghe về thuyết tiên tri tự ứng nghiệm chưa?"

Deya thở dài khó chịu: "Cháu đọc về cái đấy rồi!"

"Thuyết ấy nói rằng ta sẽ thu hút những gì mà ta nghĩ. Tất cả những gì ta tin sẽ xảy ra trong tương lai đều thành sự thật chỉ đơn giản vì ta tin vào nó."

"Ý cô là, như Voldemort* trong *Harry Potter* ấy ạ?"

Sarah cười: "Đó cũng là một ví dụ! Tất cả những thứ xảy ra trong cuộc đời ta đều là tấm gương phản chiếu lối tư duy và hệ quan điểm của chúng ta. Bằng một cách nào đó, chúng ta có thể chèo lái tương lai của chính mình chỉ với việc suy nghĩ tích cực và cố hình dung ra những kết quả mà ta muốn. Hiển nhiên là Voldemort đã làm điều trái ngược. Ông ta biến tình huống xấu nhất thành sự thật bằng cách dốc hết niềm tin vào nó."

Deya nhìn vào cô chăm chú.

“Điều mà cô muốn nói chính là, nếu cháu tin rằng mình có sức mạnh để kiểm soát cuộc đời của chính mình, thì cuối cùng cháu sẽ làm được thôi. Và nếu cháu không tin vào điều ấy, thì cháu sẽ không thể làm được.”

“Giờ thì cô nói nghe bắt đầu giống Dr. Phil thật rồi đấy ạ!” - Deya nói, đảo mắt khó chịu.

Sarah tặc lưỡi: “Cô nghiêm túc đấy, Deya! Cháu biết giờ đây cháu có gì không? Cháu có cả thế giới này trên chính đầu ngón tay của mình. Cháu có thể về nhà và nói với mẹ cô rằng: *Bà biết gì không? Cháu sẽ không vội lấy chồng ngay bây giờ. Dù bà có tìm cho cháu bao nhiêu người đi chăng nữa, cháu cũng sẽ không đồng ý cưới người nào hết. Cháu phải đi học đại học trước đã?*”

“Cháu đâu thể nói thế được!”

“Tại sao không?”

“Vì Fareeda sẽ không bao giờ để cháu đi học đại học!”

“Nhưng bà có thể làm gì nếu cháu đi nộp đơn thi đại học và trúng tuyển cơ chứ? Đứng ở trước cửa mỗi ngày để ngăn không cho cháu đến trường à?”

“Cháu không biết bà sẽ làm gì và cháu cũng không muốn biết.”

“Tại sao không? Cháu đâu có gì để mất!”

“Cháu không biết... Cháu không biết nữa! Nhưng cháu không muốn làm bà buồn. Cháu không thể cứ cãi lời bà như thế được. Cháu sợ...”

“Cháu sợ gì cơ chứ? Bà làm được gì cháu nào? Đánh cháu à? Cháu không nghĩ rằng, để được đứng lên bảo vệ cho tương lai của chính mình cũng đáng nhận vài trận đòn hay sao?”

“Cháu không biết!” - Deya nói, cảm thấy người mình như đang sôi lên vì giận: “Cô làm ơn dừng ngay lại đi! Cô đang cố giảm nhẹ tình hình. Cô nói nghe như thể cháu có nhiều quyền hạn với cuộc sống của cháu hơn những gì cháu đang có trong thực tế và điều đó không công bằng. Nếu mọi thứ đơn giản như vậy, sao cô không tự làm đi? Cô có thể nói điều tương tự với *Teta*, cô có thể không bỏ nhà ra đi. Nhưng nó không đơn giản như vậy, phải không?”

“Nó đơn giản lắm!” - Sarah nhẹ nhàng nói: “Cho dù giờ đây cháu có đang cảm thấy thế nào, sự thật là: Cuộc đời cháu ở trong chính bàn tay của cháu. Nếu cô biết điều này ở tuổi cháu, cô đã có thể làm nhiều thứ khác đi. Cô sẽ cảm thấy ít lo lắng về tương lai hơn. Cô sẽ có nhiều niềm tin hơn vào bản thân mình. Tin cô đi, ngày nào cô cũng hối hận vì đã không dám đứng lên và đối mặt với chính gia đình mình. Đã mười năm qua, cô chưa gặp lại những người thân của mình trong khi cô nhớ họ. Nhưng điều mà cô tiếc nhất là, cô đã không ở lại để thấy cháu và các em gái cháu lớn khôn, có khi cô còn thể nuôi dạy các cháu nữa...” - Cô ngừng lại giây lát rồi tiếp lời: “Cô không muốn các cháu có kết cục giống cô, chỉ vì nghĩ rằng cuộc đời mình không ở trong tay mình. Đưa ra những quyết định trong sự yếu đuối và sợ hãi. Cô bỏ trốn để chạy thoát khỏi nỗi nhục nhã mà cô gây nên và cô đã phải trả giá.”

“Trả giá như thế nào cơ ạ? Cháu thấy cuộc sống của cô vẫn tuyệt vời đấy chứ!”

“Cảm giác được thuộc về.”

“Cảm giác được thuộc về?”

“Khó mà giải thích lắm... Cô vẫn phải đấu tranh để chấp nhận bản thân mình và quá trình này sẽ dễ dàng hơn nếu cô bắt đầu sớm hơn, sớm hơn

rất nhiều. Rất khó để cảm thấy mình thuộc về một nơi nào đó, thật sự thuộc về ấy, nếu mình không cảm thấy thuộc về chính mình trước tiên."

Deya lại nghĩ cô mình đã đọc quá nhiều sách phát triển bản thân rồi. "Có phải cô đang nói là cô không bao giờ kết bạn hay hẹn hò với ai không?"

"Không, cô có kết bạn và có hẹn hò."

"Thế cô có đang yêu ai không?"

"Không."

"Tại sao không? Cô sống một mình cơ mà. Cô có thể làm bất cứ điều gì mà cô muốn."

"Cô nghĩ đó chính là điều mà cô nói về việc cô không cảm thấy thực sự thuộc về một nơi nào đó..." - Sarah nói: "Suốt những năm qua, cô đã hẹn hò với rất nhiều đàn ông nhưng cô cảm thấy rất khó để thực sự gắn kết với một ai đó. Cô đã bỏ phí rất nhiều năm sống giả vờ như một người khác, chứ không phải là chính mình." - Cô nhìn vào mắt Deya: "Có lẽ, nếu khi ấy cô tìm được ai đó để có thể tin tưởng, để giúp cô tìm thấy dũng khí và tin vào chính mình, cô đã không phải đánh mất gia đình mình để tìm thấy tự do. Đó là lý do tại sao cô liên lạc với cháu, Deya! Cô muốn cháu tìm cách khác!"

Deya nhìn cô mình một lúc lâu. Nếu Sarah, người phụ nữ đã được "Mỹ hóa" - người đã đi học đại học và giờ đang quản lý một tiệm sách và sống tự do - nếu như chính cô còn nuối tiếc những sự lựa chọn của chính mình, thì Deya còn biết hy vọng gì đây? Deya cảm thấy mình như đang bị cái ghế nuốt chửng vậy. Có phải lúc nào cô cũng sẽ sợ hãi như thế này hay không?

Cô có bao giờ học được cách để can đảm lên không? Nghe Sarah nói lúc này, Deya nghĩ chắc là không rồi.

"Sao thế?" - Sarah hỏi, cố gắng nhìn vào mắt cô bé: "Sao mặt cháu buồn vậy?"

"Cháu không hiểu là cháu nên làm gì? Cháu nghĩ, trước đây cháu đã từng cảm thấy cuộc đời mình rất mơ hồ nhưng giờ cháu còn thấy mơ hồ hơn. Cô nói với cháu là cháu phải chấp nhận bản thân mình, chấp nhận mình là ai, rằng cháu phải dám đứng lên bảo vệ những điều cháu cho là đúng thay vì chạy trốn nhưng điều đó chỉ nghe hay trên lý thuyết thôi ạ. Tự chấp nhận bản thân đâu có giải quyết được những vấn đề của cháu và sự can đảm cũng chẳng đưa cháu đi đến đâu cả. Những điều này cho vào mấy bài diễn văn truyền cảm hứng, hay vào trong một cuốn sách thì được, chứ thế giới ngoài kia nó phức tạp hơn thế rất nhiều."

"Nói cô nghe..." - Sarah nói, ngồi nhổm dậy: "Tại sao cháu không dám đối đầu với bố mẹ cô?"

Deya hướng mắt ra phía cửa sổ.

"Cháu có thể nói với cô..." - Sarah nói: "Thành thật với cô, thành thật với chính bản thân mình. Cháu sợ điều gì?"

"Mọi thứ!" - Deya nghe giọng mình vang lên khi cô còn chưa cất tiếng: "Cháu sợ mọi thứ! Cháu sợ khiến cho gia đình và nền văn hóa của cháu phải thất vọng, rồi đến cuối cùng mới nhận ra là từ trước đến nay họ đã đúng. Cháu sợ những gì người ta sẽ nghĩ về cháu nếu cháu không làm những cái mà mình phải làm. Nhưng cháu cũng sợ nghe theo lời người ta rồi lại phải nuối tiếc. Cháu sợ phải kết hôn nhưng cháu còn sợ cảnh phải sống đơn độc nhiều hơn. Có cả ngàn giọng nói đang cất lên trong đầu cháu và cháu không biết phải nghe theo giọng nào. Cả cuộc đời cháu đang nhìn

cháu chằm chằm và cháu không biết mình nên làm gì cả." Cô bé cố ngăn mình lại nhưng những từ ngữ vẫn cứ thế trào ra: "Nhiều khi, cháu nghĩ cháu sợ là vì bố mẹ cháu nhưng rồi cháu tự hỏi có phải những ký ức về họ khiến cháu buồn không, hay cháu đã biết buồn từ trước khi trong đầu cháu có thể chứa những ký ức ấy rồi. Và rồi có những ngày, cháu chắc chắn rằng mọi thứ cháu nhớ đều không đúng sự thật và trong người cháu dâng lên một cảm giác tôi tệ đến khó tả, rồi cháu nghĩ nếu cháu cố nhớ điều gì đó tốt đẹp thì có khi những vết thương của cháu sẽ được chữa lành. Nhưng chẳng bao giờ được cả!"

Sarah vươn tay ra và nắm lấy đầu gối của Deya: "Tại sao ký ức về bố mẹ lại khiến cháu buồn? Điều gì cháu có thể nhớ mà lại làm cháu cảm thấy như vậy?"

"Cháu không biết... Cháu không biết những ký ức của cháu có thật không nữa. Tất cả những gì cháu biết là mẹ cháu lúc nào cũng ủ rũ. Mẹ cháu ghét cuộc hôn nhân ấy, ghét cả việc làm mẹ nữa."

"Nhưng cháu đã sai rồi!" - Sarah nói: "Isra không ghét làm mẹ!"

"Nhưng theo cháu thấy thì là như thế."

"Chỉ bởi vì mẹ cháu buồn, không có nghĩa là mẹ cháu ghét làm mẹ."

"Thế thì tại sao..."

Sarah ngắt lời cô bé: "Cháu phải hiểu là Isra mới có mười bảy tuổi khi lấy Adam thôi và mẹ cháu không có ai ở bên cạnh ngoài bố cháu cả. Mẹ cháu kiệt sức vì nấu ăn, dọn dẹp, chăm con, rồi còn phải cố chiều lòng Adam và mẹ cô nữa. Mẹ cháu đã phải vất vả hơn bất kỳ người phụ nữ nào mà cô biết nhưng mẹ cháu yêu các cháu rất nhiều. Cô cảm thấy bị tổn thương khi cháu không nhớ điều ấy!"

“Cháu biết là mẹ cháu vất vả!” - Deya nói: “...Nhưng chính mẹ cháu là người quyết định có bằng ấy đứa con. Mẹ cháu không bao giờ tự đứng lên để bảo vệ mình và càng không bảo vệ bọn cháu.”

Nụ cười lại hiện trên khuôn mặt Sarah: “Cháu nói thế cũng thú vị đấy! Lúc trước, cô đã tưởng cháu không tin là phụ nữ như chúng ta có thể quyết định được điều gì cơ.”

“À thì, vâng, nhưng..

Sarah lắc đầu: “Lời nói ra không thể lấy lại được nữa! Cháu vừa thừa nhận là cháu có thể tự đưa ra quyết định được đấy nhé. Có những lúc cháu còn nói dở hơn thế cơ.”

Deya cau mày.

“Nếu cháu tin là Isra - một người nhập cư từ Palestine, không có việc làm cũng chẳng được giáo dục gì cả, đã thế lại phải nuôi dạy bốn đứa con, mà còn chẳng nói tiếng Anh nữa - nếu cháu tin là *mẹ cháu* có quyền lựa chọn, thế thì cái quyền lựa chọn của một người phụ nữ Mỹ gốc Ả Rập trẻ, xán lạn, được giáo dục đầy đủ như cháu nó còn lớn đến mức nào?” - Sarah ném cho Deya một nụ cười nhí nhảnh: “Cháu có nghĩ thế không?”

Deya định phản kháng lại nhưng cô bé chẳng tìm được lời nào để nói. Sarah nói đúng. Cô có quyền lựa chọn. Cái mà cô không có đủ đó chính là sự can đảm để đưa ra những quyết định ấy.

“Cháu phải đi đây!” - Deya nói, nhìn lên đồng hồ trên tường: “Cháu không muốn trễ hẹn với em gái cháu.” Cô đứng dậy và đeo cặp sách lên. “Ở đây thời gian trôi đi nhanh quá!” - Cô bé nói khi Sarah đưa cô ra ngoài.

“Như thế có phải là cháu cũng thích bầu bạn với cô không?”

“Có lẽ là một chút ạ!”

“Chà, thế thì cháu phải quay lại đây sớm thôi. Cô muốn kể cho cháu nghe một câu chuyện.”

“Một câu chuyện ấy ạ?”

Sarah gật đầu: “Về lý do tại sao Isra bắt đầu đọc sách!”

“Ngày mai cô nhé?”

“Ừ, ngày mai!”

Isra

Mùa đông năm 1993

Lá chuyển vàng. Cây trơ trụi. Tuyết rơi. Isra ngắm nhìn cảnh ấy bên cửa sổ dưới tầng hầm. Ngươi người lao đi trên vỉa hè, xe cộ nháy đèn và bấm còi inh ỏi, phía xa là ánh đèn giao thông đang lóe lên. Nhưng tất cả những gì cô thấy là một bức tranh buồn tẻ, phẳng lặng đằng sau những tấm kính. Có những ngày, cô cảm thấy buồn ghê gớm và sau đó là chuỗi ngày đầy bất lực. Cô bắt đầu có những cảm xúc này từ khi Nadine sinh con trai cho Omar. Bất kể khi nào Adam về nhà và thấy cô nhìn thẫn thờ ra ngoài cửa sổ, anh lại lao về phía cô và cô cũng chẳng buồn chống cự. Cô cảm giác như đây là cách cô nói lời xin lỗi cho những gì mà cô đã gây nên.

"Cái gì đây?" - Fareeda hỏi vào một buổi sáng tháng Mười Hai khi Isra lên nhà để chuẩn bị đồ ăn sáng, bà nheo mắt lại trước những vết tím bầm trên má cô: "Con nghĩ mọi người muốn nhìn thấy cảnh này à?"

Isra mở miệng nhưng chẳng nói nổi lời nào cả. Có gì để mà nói đây? Chồng đánh vợ âu cũng là lẽ thường. Yacob đã đánh mẹ cô bao nhiêu lần rồi? Cô tự hỏi Khaled có đánh Fareeda hay không? Cô chưa thấy cảnh ấy bao giờ nhưng như thế cũng chẳng có nghĩa gì cả.

"Có những thứ trên đời mà không nên để ai nhìn thấy!" - Fareeda nói: "Thứ mà con không nên chịu đựng. Khi mẹ bằng tuổi con, mẹ không bao giờ để ai thấy nỗi nhục nhã của mẹ cả."

Nhìn Fareeda, Isra nghĩ bà là người phụ nữ mạnh mẽ nhất mà cô từng biết, mạnh mẽ hơn mẹ cô nhiều. Mẹ cô luôn khóc rống lên khi Yacob đánh bà, cứ thế chưng hết sự yếu đuối của mình ra mà không biết xấu hổ. Isra tự hỏi có điều gì đã xảy ra trong đời Fareeda mà khiến bà mạnh mẽ đến vậy. Hẳn là bà đã phải trải qua cái gì đấy tồi tệ hơn cả việc bị đánh, Isra nghĩ. Thế giới này đã khiến bà trở thành một chiến binh.

Fareeda dẫn Isra lên phòng ngủ của bà. Bà mở tủ kéo, lấy ra một túi nhỏ màu xanh và dò dẫm thứ gì đó bên trong. Đầu tiên, bà lôi ra một thỏi son đỏ màu hạt dẻ sẫm nhưng rồi lại cất nó vào. Isra hình dung ra đôi môi của Fareeda khi thoa màu son ấy. Ở đám cưới Isra, bà cũng diện son đỏ nhưng màu đỏ đó tươi và sáng hơn. Còn thỏi son màu hạt dẻ sẫm này, cái độ thẫm của nó chắc hợp với cô hơn.

"Đây!" - Fareeda nói, ngón tay bà cuối cùng cũng chạm được vào cái bà đang tìm. Bà bơm một vài giọt kem nền lên mu bàn tay. Isra nhăn mặt khi Fareeda chạm vào da cô nhưng có vẻ bà không để ý. Cứ thế bà tiếp tục bôi trát trên mặt Isra, hết lớp phấn này đến lớp phấn khác phủ lên những vết tím bầm, cho đến khi bà vừa lòng mới thôi. "Đấy!" - Bà nói. Isra đánh liều nhìn vào mình trong gương: Từng inch của nỗi nhục nhã, từng sắc thái tím, xanh và đỏ, đều đã biến mất.

Khi cô chuẩn bị đi xuống, Fareeda nắm lấy khuỷu tay cô và kéo cô lại gần, nhét lọ phấn phủ vào trong lòng bàn tay cô. "Có gì xảy ra giữa vợ và chồng thì cũng chỉ nên để hai người biết với nhau mà thôi. Lúc nào cũng thế. Dù là chuyện gì đi chăng nữa."

Lần sau, khi Adam để lại vết tím bầm trên cơ thể cô, Isra tự dùng phấn che lại. Cô đã mong Fareeda thấy sự cố gắng của mình và có khi điều đó lại khiến họ bớt xa cách, thậm chí là thân thiết như hồi Isra mới về nhà

chồng, trước khi Deya chào đời. Nhưng kể cả nếu Fareeda có để ý đi chăng nữa, bà cũng chẳng nói cho cô biết. Thậm chí bà còn giả vờ như chẳng có chuyện gì xảy ra cả, như thể Adam chưa bao giờ đánh Isra, như thể Fareeda chưa bao giờ che đi những vết tím bầm đó. Điều đó khiến Isra cảm thấy phiền lòng nhưng cô tự dặn mình phải điềm tĩnh lại. Fareeda nói đúng. Chuyện vợ chồng nên chỉ nên giữ giữa hai người mà thôi, chẳng phải vì cô sợ, hay vì cô tôn trọng anh, mà là vì cô thấy nhục. Cô không thể để Sarah hay Nadine nghi ngờ điều gì được. Nếu họ biết Adam đánh cô thì trông cô mới ngu ngốc làm sao. Nếu cô còn ở quê nhà thì chuyện chồng đánh vợ cũng bình thường như cha đánh con và như thế thì may ra Isra còn có người để tâm sự. Chứ ở đây, Sarah gần như là người Mỹ rồi, còn Nadine thì sai khiến gì là Omar nghe nấy. Isra phải tỏ ra là không có chuyện gì xảy ra cả.

Nhưng sự giả vờ chỉ có tác dụng ở bên ngoài mà thôi. Bên trong, Isra vẫn cảm thấy nhục nhã đến tê dại cả người. Cô nghĩ phải có điều gì tối tăm từ trong cô khiến những người đàn ông của cuộc đời mình đối xử với cô tệ bạc như vậy - đầu tiên là bố cô, giờ đến chồng cô. Nhìn đi đâu cô cũng thấy cảnh vật u sầu ảm đạm, xám xịt như những bộ phim Ai Cập trắng đen mà cô với mẹ vẫn thích xem. Cô vẫn nhớ rõ những sắc màu của tuổi thơ cô - màu hồng của trái *sabra**, màu của cây ô liu, màu xanh nhạt của bầu trời và cả cái nghĩa địa rộng, xanh cỏ nữa. Cô sợ hãi khi nghĩ rằng, chỉ có con mắt xứng đáng mới thấy được màu sắc mà thôi.

Mùa đông năm đó, Isra không làm gì nhiều ngoài việc ngồi bên cửa sổ, lui xuống dưới tầng hầm ngay sau khi cô làm xong việc nhà. Cô chẳng mấy khi nói gì, ngoại trừ những lúc có ai đó hỏi cô điều gì và kể cả thế, những câu trả lời của cô cũng bị tắt tiếng. Cô tránh ánh mắt của những đứa

con, ngay cả khi cô phải bế bồng chúng. Cô chỉ chăm con qua quýt, nóng lòng quay lại ngồi bên cạnh cửa sổ, để được thả mắt ra khoảng không qua lớp kính và cứ như thế cho đến khi cô phải lên giường để đi ngủ. Cô cũng chẳng ngủ mấy, mà những khi ngủ, cô lại khóc thầm trong giấc mơ, nhiều khi chợt tỉnh giấc và cô thấy mình đang la hét. Những đêm như thế, cô lại quay sang nhìn Adam, sợ rằng mình đã đánh thức anh nhưng cô thấy anh vẫn đang chật vật với giấc ngủ, mồm há hốc ra.

Nhiều khi, Isra tự hỏi có phải cô đang bị ma ám hay không. Có thể lắm chứ. Từ bé đến lớn, cô nghe không biết bao nhiêu chuyện về *jinn* nhập vào người này người kia, rồi bắt họ làm những điều không tưởng như gây gổ, giết người, hay thường gặp nhất là phát điên. Hồi bé, chính mắt Isra đã nhìn thấy. Vào một buổi chiều, hàng xóm của cô, *Umm* Hassan, đã ngất ngay giữa sân sau khi biết được con mình đã bị lính Israel giết hại trên đường đi học về nhà. Mắt bà ấy trợn ngược lên, tay tự tát vào mặt, cả thân mình run lên bần bật. Tối hôm đó, Isra nhận được thông báo là *Umm* Hassan đã qua đời, rằng bà đã tự nuốt lưỡi ở trong nhà rồi chết. Nhưng mẹ cô nói với cô rằng sự thật không phải thế, mà là có một con *jinn* đã nhập vào người và hút hết sức sống của *Umm* Hassan, chính con ma đã giết chết bà ấy. Cô tự hỏi không biết có phải chuyện tương tự đang xảy ra với cô, chỉ có điều là chậm hơn mà thôi. Nếu thật thì có lẽ cô xứng đáng bị như thế.

Trời đã sáng và Isra lại nhìn chằm chằm ra ngoài cửa sổ. Con gái cô muốn xây lâu đài với đồ chơi xếp hình nhưng cô không còn sức đâu để mà chơi cả. Cô không thích cái cách chúng nhìn mình với đôi mắt sẫm màu và hai gò má hóp lại, như thể chúng đang đánh giá cô vậy. Từ phản chiếu ở trên kính, cô có thể thấy đứa con gái ba tuổi của cô, Deya, đang nhìn cô từ

trong góc phòng, những ngón tay bé xíu của nó cuốn quanh con búp bê Barbie đã cũ mèm. Đôi mắt con bé ám ảnh cô. Deya là một đứa trẻ nghiêm nghị. Đến làm cho con bé nở một nụ cười còn khó, chứ đừng nói đến là để nó đùa vui như những đứa trẻ khác. Môi con bé mím thành một đường thẳng, miệng ngậm chặt lại và vảng vất sau ánh mắt con bé là một nỗi lo lắng tối tăm. Chỉ nhìn có nhiêu đó thôi cũng đủ khiến Isra không chịu nổi rồi nhưng cô không biết làm thế nào để cảm giác khó chịu này biến mất.

Cô rời mắt khỏi cửa sổ, ra hiệu cho Deya ngồi lên đùi cô. Khi con bé ngồi lên đùi Isra, cô ôm chặt con bé vào lòng và thì thầm: "Mẹ không cố ý để con phải như thế này."

Deya nheo mắt lại nhìn cô, tay vẫn ôm chặt con búp bê Barbie. "Khi mẹ còn bé..." - Isra nói: "...bà ngoại chẳng nói gì nhiều với mẹ cả. Lúc nào bà cũng bận." Deya im lặng nhưng Isra biết là con bé đang lắng nghe. Cô kéo con bé lại gần mình hơn: "Nhiều lúc mẹ cảm thấy như mẹ bị bỏ quên vậy. Nhiều lúc mẹ nghĩ bà ngoại không thương mẹ. Nhưng bà có thương mẹ. Tất nhiên là bà phải thương mẹ rồi. Bà là mẹ của mẹ cơ mà. Và mẹ cũng thương con, *habibti* của mẹ ạ. Lúc nào con cũng phải nhớ điều đó." Deya mỉm cười và Isra ôm con chặt hơn.

Tối hôm đó, ở trong bếp, Isra và Sarah đang ướp một tảng thịt cừu băm cho bữa tối. Những người đàn ông đang thèm *malfouf* - món rau bắp cải cuộn cơm với thịt, còn những người phụ nữ trong nhà chỉ có vài tiếng để chuẩn bị trước khi họ đi làm về. Đáng nhẽ họ sẽ có nhiều thời gian hơn nếu Nadine giúp họ một tay nhưng cô ấy đang ở trên nhà cho con trai bú. Mặc cho Fareeda nổi đùng nổi đoá, cô vẫn cứ đặt tên con trai mình là Ameer, chứ không phải là Khaled. Fareeda đã nhiều lần hét lên từ dưới cầu thang là Nadine không được cho con bú, như thế thì cô mới nhanh có bầu

lại được và Nadine chỉ đáp lại rằng: "Chẳng phải con đã đẻ con trai cho Omar rồi sao?"

Sarah nhếch mép cười với Isra nhưng Isra quay mặt đi. Tận sâu bên trong, cô tự hỏi tại sao mình không được như Nadine. Tại sao chỉ có lên tiếng thôi mà cũng khó khăn với cô đến vậy? Suốt bốn năm sống trong nhà này, cô không có nổi một lần nào dám cãi lại lời Adam hay Fareeda và nhận ra điều này khiến cô cảm thấy như mình vừa bị ai đó đánh vậy. Cô yếu đuối đến thảm hại. Khi Adam về nhà và bảo cô dọn cơm tối, cô gật đầu lia lịa, nóng lòng được phục vụ anh và khi anh với tay sang bên kia giường để chạm vào người cô, cô cũng để cho anh làm những gì anh muốn, rồi đến cả khi anh đánh cô, Isra cũng không nói gì, nuốt suy nghĩ của mình vào bên trong. Tương tự thế, cô chẳng nói lời nào trước những đòi hỏi không ngừng của Fareeda, ngay cả khi toàn thân cô đau nhức vì làm việc nhà quá nhiều. Đến cái việc cơ bản nhất là nói lên suy nghĩ của mình cô còn không làm được, huống chi là những việc khác. Cho nên, dù cô có nghĩ thế nào, hay cảm thấy thế nào, dù cô có chống đối hay tỏ ra ngoan ngoãn, thì cũng đâu có ý nghĩa gì.

Nước bắt đầu ngấn lên trên khóe mắt cô. Cô vội lấy tay lau nước mắt đi. Cô nghĩ về mẹ mình. Cô tự hỏi không biết bà đã bao giờ cảm thấy như cô lúc này hay không, rằng mình không khác gì một con ngốc? Cố giữ mồm giữ miệng để được yêu thương và dạy con gái mình làm điều tương tự. Mẹ cô có sống như cô đang sống lúc này - luôn bị dằn vặt bởi cảm giác xấu hổ và tội lỗi vì đã không nói lên những gì mình nghĩ? Bà có biết con gái bà sẽ phải chịu cảnh này hay không?

"Chắc là nó phải làm cái gì sai rồi..." - Fareeda nói qua điện thoại, hai chân gác lên bàn bếp, miệng khẽ cười thầm. Con gái lớn của *Umm* Ahmed

là Fatima đang ly dị chồng.

Isra nhìn ra ngoài cửa sổ. Cô không biết mình đã làm gì sai mà phải chịu những trận đòn của Adam. Cô tự hỏi không biết liệu có tới ngày anh đòi ly hôn với cô hay không.

"Khổ thân, khổ thân *Umm* Ahmed!" - Fareeda nói vào trong điện thoại: "Bà ấy còn mặt mũi nào nhìn mọi người sau khi con gái ly dị chồng nữa chứ." Nói thế thôi nhưng bà vẫn nhếch mép lên cười, tươi đến nỗi cái răng vàng của bà lộ hẳn ra, lấp lánh như ánh trăng. Isra không hiểu nổi - *Umm* Ahmed là bà bạn thân nhất của bà kia mà. Chẳng có lý gì mà bà lại vui đến thế cả. Nhưng chẳng phải cô đã cầu cho Nadine đẻ con gái để cô bớt khổ hay sao? Cô thấy tim mình nghẹn lại.

"Thế này hóa ra lại tốt cho con đấy, con gái ạ!" - Fareeda nói với Sarah sau khi cúp máy: "Nếu Fatima ly dị chồng, sẽ chẳng ai dám lấy con Hannah, em gái nó cả."

"Thế thì liên quan gì đến con!" - Sarah nói.

"Liên quan quá chứ lị! Nghĩ mà xem, sẽ dễ kiếm người xem mặt cho con biết bao nhiêu nếu không có Hannah." Bà đứng dậy, nếm thử một miếng cơm xem nêm nếm đã vừa miệng hay chưa, "Ở Brooklyn đã hiếm con trai Palestine sẵn rồi. Càng ít cạnh tranh càng tốt." - Bà nhìn vào mắt Isra: "Mẹ nói thế có đúng không?"

Isra gật đầu, đặt một miếng cơm trộn thịt vào giữa lá bắp cải. Cô có thể thấy mắt Fareeda đang săm soi xem cô làm thế nào, nên cô phải cố cuốn cái lá làm sao cho ra đúng hình ngón tay.

"Nói gì thì nói, con gái nhà này cũng chẳng phải cạnh tranh nhiều..." - Fareeda vừa nói vừa liếm ngón tay: "Con đã thấy con bé Hannah chưa? Da

đen, tóc lại thô. Con bé ấy có khi chẳng cao nổi năm feet* ấy nhỉ! Con xinh hơn nhiều!"

Sarah đứng và bê một chồng đĩa bẩn bỏ vào bồn rửa bát, mặt cô trông đỏ hơn hẳn. Isra tự hỏi không biết cô đang nghĩ gì. Cô nhớ về ngày xưa, mẹ cô cũng hay so sánh cô với những đứa con gái khác. Bà nói trông cô toàn xương là xương, nên chẳng chắc có ma nào muốn lấy cô. Bà bảo cô phải ăn nhiều lên nhưng khi cô tăng cân, bà lại bảo cô phải ăn ít lại và khi cô đi ra ngoài, bà bảo cô phải tránh chỗ nắng ra không thi da cô sẽ sạm đi. Hồi ấy, mẹ cô hay ngắm cô lắm, ngắm từ đâu đến chân, để đảm bảo là ngoại hình của cô lúc nào cùng phải lý tưởng. Để đảm bảo là đàn ông sẽ thấy cô xứng đáng. Cô tự hỏi, không biết Sarah có đang cảm thấy như cô ngày xưa. Cô đã từng cảm thấy mình là vật vô giá trị nhất trên thế gian này. Cô tự hỏi không biết sau này con gái cô có cảm thấy như thế hay không.

"Có khi, bây giờ là lúc thời cơ của con đã chín muồi rồi đấy." - Fareeda nói, đi theo Sarah đến bồn rửa.

Sarah không buồn đáp lại. Cô với lấy miếng mút rửa bát và mở vòi nước, vóc dáng nhỏ bé của cô bị mất hút trong chiếc áo len cổ lọ màu xanh và cái quần nhung rộng thùng thình. Cô toàn mặc quần áo kiểu này tới trường và Isra tự hỏi không biết bạn cùng lớp của cô có ăn mặc giống thế hay không, hay họ mặc mấy bộ quần áo bó sát, hở hang như trên tivi. Nhiều lần, Isra đã nghe lén được Sarah xin mẹ mua cho những bộ quần áo hợp mốt hơn nhưng Fareeda lúc nào cũng hét lên là: "Con không phải là người Mỹ!" Như thể, Sarah đã quên mất điều đó vậy.

"Thôi, đừng có hớn hở vội!" - Fareeda nói. Sarah nhún vai. "Giờ con cũng đã mười lăm tuổi rồi. Chẳng mấy chốc nữa thôi là lấy chồng. Từ

giờ, con phải chuẩn bị đi là vừa."

"Và nếu con không muốn lấy chồng thì sao?" - Sarah giận dữ thét lên như súng bắn ngang tai.

Fareeda lườm cô một cái sắc lẹm: "Con nói gì cơ?"

Sarah tắt vòi nước đi và quay ra nhìn vào mắt mẹ mình: "Sao mẹ lúc nào cũng háo hức được gả con đi thế?"

"Mẹ có bảo con phải lấy chồng ngay ngày mai đâu. Đợi con tốt nghiệp cấp ba xong cũng được."

"Không!"

"Gì cơ?"

"Con không muốn lấy chồng sau khi học xong cấp ba."

"Ý con là gì, con không muốn lấy chồng á? Thế con định làm gì hả con bé ngốc nghếch này?"

"Con sẽ đi học đại học!"

"Đại học? Con nghĩ mẹ với bố sẽ cho con tự rời nhà đi ra ngoài một mình để con trở thành người Mỹ ấy hả?"

"Không phải như thế! Ở đây, ai cũng đi học đại học cả!"

"À, thế cơ đấy? Và con nghĩ mọi người ở nhà sẽ nghĩ gì khi họ biết con gái nhà ta đi lang thang một mình trên phố ở New York? Rồi danh dự của gia đình mình sẽ để đi đâu?"

"Danh dự? Tại sao anh trai con không phải lo gì về danh dự? Có ai cản Omar với Ali đi lang thang trên phố, thích làm gì thì làm đâu? Bố còn phải nói mãi Ali mới chịu đi học đại học nữa kìa."

“Con không thể so sánh con với anh trai của mình được.” - Fareeda nói: “Đàn ông nó khác!”

“Lúc nào mẹ cũng nói thế, mẹ chẳng công bằng gì cả.”

“Công bằng hay không, không đứa con gái nào ở cái nhà này được bước chân vào đại học cả. *Fahmeh*” - Bà đưa tay lên, lòng bàn tay co lại: “Hiểu chưa?”

Sarah lùi lại một bước: “Dạ vâng, thưa mẹ!”

“Thay vì lo chuyện đi học đại học, tại sao con không học mấy món nữ công gia chánh đi nhỉ? Con xem chị dâu con kia kìa. Có ai phải đi học đại học không?”

Sarah lẩm bẩm cái gì đo trong mồm nhưng Fareeda có vẻ không để ý. “Mà thật ra ấy..” - Bà nói, quay gót chuẩn bị đi: “...Từ nay, tối nào con cũng xuống nấu ăn với Isra đi.” Bà nhìn vào mắt Isra: “Con phải đảm bảo là con bé nấu món nào cũng chuẩn đấy.”

“Vâng, tất nhiên rồi ạ!” - Isra nói.

“Cái bà này kì cục thật đấy!” - Sarah nói khi Fareeda đã đi ra ngoài xem chương trình tivi mà bà thích mỗi tối: “Bà ấy đối xử với em như cái khăn *hijab* trong tủ mà bà ấy chưa đội đã muốn cho đi rồi ấy.”

“Mẹ em chỉ muốn điều tốt nhất cho em mà thôi!” - Isra lên tiếng nhưng chính cô cũng chỉ tin một nửa trong lời mình nói.

“Tốt cho em?” - Sarah nói, bật cười: “Chị tin thế thật hả?”

Isra không nói gì. Những lúc thế này, Isra mới thấy hai người họ khác nhau đến thế nào. Không giống như Isra, con người Sarah không dễ gì mà định nghĩa được. Cô bị chia ra làm đôi giữa hai nền văn hóa và điều này hiện rõ qua mọi hành động của cô: Sarah luôn co rúm lại mỗi khi Fareeda

giơ tay lên dọa đánh, luôn im lặng mỗi khi bố và anh trai cô về, luôn chạy đi chạy lại quanh bếp cho đến khi đồ ăn của họ đã được dọn hết lên nhưng chính cô cũng là người đã ngấu nghiến đọc không biết bao nhiêu cuốn tiểu thuyết Mỹ rồi khao khát được đi học đại học, người mà ẩn trong đôi mắt lúc này đang rực sáng lên ngọn lửa nổi loạn. Isra ước gì mình có thể lấy lại được cái tinh thần bất chấp từng có một thời nhưng cô gái ngây thơ của ngày xưa giờ đã không còn nữa rồi.

"Nếu bà ấy muốn điều tốt nhất cho em..." - Sarah nói: "...Bà ấy đã chẳng mong em có cuộc đời giống chị."

Isra nhìn lên: "Ý em là sao?"

"Em xin lỗi, Isra! Nhưng chị biết là nó rõ ràng ràng ra rồi mà."

"Cái gì rõ cơ?"

"Những vết tím trên mặt chị. Em thấy hết qua lớp trang điểm."

"Chị.." - Isra đưa tay lên mặt: "Chị vấp vào búp bê Barbie của Deya rồi trượt chân ngã ấy mà."

"Em không ngốc! Em biết anh Adam đánh chị!"

Isra không nói gì. Sao Sarah biết? Có phải con bé nghe tiếng Adam hét lên mỗi tối hay không? Hay nó nghe lỏm được Fareeda nói chuyện với ai đó trong điện thoại? Thế Nadine có biết không? Cô nhìn xuống, cố vùi mặt mình vào chỗ bắp cải cuộn.

"Chị không nên để anh ấy chạm vào chị nữa!" - Sarah nói. Dù con bé đã hạ giọng xuống nhưng Isra vẫn có thể nghe thấy sự tức giận ẩn sâu trong đó: "Chị phải tự đứng lên để bảo vệ mình!"

"Anh ấy không cố ý! Chỉ là anh ấy có một ngày tồi tệ mà thôi!"

“Một ngày tồi tệ? Chị đùa em à? Chị biết bạo lực gia đình ở đây là bất hợp pháp không? Nếu có người đàn ông nào dám động vào người em, em sẽ gọi cảnh sát ngay lập tức. Bị bố mẹ đánh đã đành, đằng này là sau khi kết hôn, khi mình đã là một người phụ nữ trưởng thành.”

Isra vẫn nhìn đi chỗ khác: “Ở quê chị, chồng đánh vợ như cơm bữa. Nếu lần nào bị chồng đánh mà các bà vợ cũng gọi cảnh sát, thì chắc cánh đàn ông phải đi tù hết rồi.”

“Có khi phải như thế!” - Sarah nói: “Nếu phụ nữ biết đứng lên để tự bảo vệ mình và gọi cảnh sát, thì có khi chồng họ sẽ không đánh họ nữa.”

“Mọi chuyện không chỉ đơn giản có vậy đâu, Sarah!” - Isra thì thầm: “Ở Palestine không có chính phủ. Nó vẫn là một quốc gia bị chiếm đóng. Làm gì có ai để gọi. Mà kể cả có cảnh sát đi chăng nữa, họ sẽ lôi em về nhà chồng em và em sẽ bị đánh thêm vì tội dám bỏ đi.”

“Chẳng lẽ đàn ông cứ thích lên là đánh phụ nữ được à?” - Isra nhún vai: “Ở Mỹ không như thế!”

Một cảm giác xấu hổ chạy dọc sống lưng Isra khi Sarah mở to mắt nhìn chằm chằm vào cô. Cô nhìn đi chỗ khác. Cô không biết nói sao để Sarah hiểu như thế nào về cuộc sống ở quê nhà, nơi mà không có người phụ nữ nào nghĩ đến chuyện gọi cảnh sát khi bị chồng đánh? Kể cả khi họ có đủ dũng khí để đứng lên bảo vệ bản thân mình đi chăng nữa thì cũng đâu có ích gì, vì họ chẳng có tiền, chẳng được giáo dục tử tế, chẳng có công ăn việc làm để tự lo cho mình. Lần đầu tiên Isra nhận ra đó chính là lý do tại sao mà bạo lực gia đình lại phổ biến đến thế. Không phải vì chính phủ không đưa ra các biện pháp để bảo vệ phụ nữ mà vì từ bé, phụ nữ đã được dạy rằng họ là những sinh vật vô tích sự, đáng xấu hổ, đáng đánh, rồi lớn lên lại bị trói buộc và lệ thuộc vào những người đàn ông coi họ không khác

gì cái bịch bông. Isra vừa nghĩ vừa tủi thân muốn khóc. Cô cảm thấy nhục nhã vì sinh ra đã là thân đàn bà con gái, thấy nhục cho chính mình và thấy nhục cho cả những đứa con của mình.

Cô nhìn lại và thấy Sarah đang nhìn mình chằm chằm: "Chị biết là Adam uống *sharaab* đúng không?"

"Gì cơ?"

"Chị đùa em à, Isra? Chị không thấy tối nào về nhà anh ấy cũng say à?"

"Chị không biết nữa! Chị nghĩ anh ấy bị ốm!"

"Anh ấy không ốm đau gì cả mà là anh ấy nghiện rượu. Nhiều khi giặt đồ, em còn ngửi thấy mùi cồn sa trên quần áo của anh ấy. Chị không ngửi thấy à?"

"Chị đâu biết mùi cồn sa là mùi gì đâu!" - Isra nói, cảm thấy mình thật ngu ngốc: "Chị nghĩ đấy chỉ là các loại mùi ở thành phố ám lên người anh thôi."

Sarah nhìn cô, chết lặng: "Sao chị ngây thơ thế?"

Isra xếp lại đồ ở trên bàn bếp. "Chị ngây thơ là đương nhiên rồi!" - Cô nói, một chút bất chấp trỗi dậy, làm chính cô cũng phải ngạc nhiên: "Cả đời chị chỉ quẩn quanh trong xó bếp, hết ở Palestine rồi đến ở đây. Chị thì biết cái gì trên đời cơ chứ? Mọi thứ chị biết đều qua sách vở mà giờ đây chị chẳng còn được đọc nữa."

"Em xin lỗi!" - Sarah nói: "Em không có ý làm chị tổn thương! Nhưng nhiều khi chị phải biết tự thương lấy mình. Em nói với chị là em sẽ mang sách về cho chị. Sao chị không để em làm như thế? Chị sợ cái gì cơ chứ?"

Isra nhìn ra ngoài cửa bếp. Sarah nói đúng. Cô đã bỏ đọc sách vì cô sợ làm Fareeda và Adam giận, nghĩ rằng sự quy phục của cô sẽ đổi lấy lại được tình yêu thương của họ. Nhưng cô đã nhầm. "Giờ em có làm vậy được nữa không?"

"Làm gì ạ?"

"Em sẽ mang sách về cho chị chứ?"

"Vâng!" - Sarah nói, mỉm cười: "Tất nhiên rồi! Mai em sẽ mang vài cuốn về nhà cho chị."

Deya

Mùa đông năm 2008

Những ngày sau đó, Deya cố đến thăm Sarah thường xuyên nhất có thể mà không để bà nội phải nghi ngờ. May cho cô là Fareeda còn đang bận tìm những người xem mặt khác, phòng trường hợp Nasser rút lời cầu hôn và có vẻ như ở trường cũng chưa gọi về nhà để báo về sự vắng mặt của cô, chắc bởi cuối cấp nữ sinh hay học nghỉ để đi xem mặt nhiều quá. Ở hiệu sách, Deya và Sarah vẫn ngồi trên cái ghế quen thuộc cạnh cửa sổ. Deya háo hức lắng nghe Sarah kể về Isra, từng câu chuyện cứ hé mở dần như những chương nối liền nhau trong một cuốn tiểu thuyết. Càng nghe nhiều về mẹ, Deya càng cảm thấy mình không biết gì mấy về bà. Tất cả những câu chuyện cô đã tự kể cho bản thân mình, những ký ức cô đã chắp vá lại với nhau, đều không miêu tả Isra một cách toàn diện. Nhưng giờ đây, từng bước từng bước một, bức chân dung về mẹ cô đã dần hoàn thiện trong tâm trí cô. Dù thế đi chăng nữa, Deya vẫn tự hỏi không biết liệu Sarah có đang kể cho cô nghe toàn bộ sự thật, hay Sarah cũng lại chắt lọc những câu chuyện của cô ấy, như cái cách Deya đã làm với các em của cô trong suốt bao nhiêu năm qua. Dù trong cô vẫn đây hoài nghi nhưng có lẽ, đây là lần đầu tiên trong đời, Deya không nóng lòng muốn tìm thấy ngay toàn bộ sự thật. Cô đã tìm thấy cho mình một người để bầu bạn và cuối cùng thì cô cũng không cảm thấy cô đơn nữa.

“Nói cho cháu nghe...” - Deya hỏi ông bà vào một buổi tối thứ Năm lạnh lẽo khi họ đang uống *chai* ở trong phòng khách.

Fareeda ngước lên từ màn hình tivi: “Gì?”

“Tại sao cô Sarah lại không bao giờ về thăm nhà ạ?”

Mặt Fareeda đỏ rực lên. Đối diện với bà, Khaled ngả lưng sâu hơn vào thành ghế sofa. Dù mắt ông nhìn vào màn hình tivi, Deya có thể thấy tay ông đang run lên. Ông đặt tách trà lên bàn uống nước.

“Thật đấy ạ!” - Deya tiếp tục: “Cháu không nghĩ là ông bà đã giải thích cho cháu về chuyện này. Cô ấy không có đủ tiền để bay về? Hay là cô ấy lại lấy phải cái kiểu đàn ông gia trưởng không cho vợ ra khỏi nhà? Hay là...” - Cô nhìn vào mắt Fareeda khi cô nói những điều này: “Hay là cô ấy không về thăm nhà vì giận ông bà đã gả cô ấy đi? Cũng có thể lắm chứ!”

“Bà chẳng thấy lý do nào đáng để con bé phải giận cả!” - Fareeda nói, nâng cốc trà lên trước mặt: “Đi lấy chồng chứ có phải đi chết đâu!”

“Cháu cũng đoán vậy nhưng thế thì tại sao cô ấy lại không về thăm nhà ạ?” - Deya quay ra phía Khaled, chờ ông nói điều gì. Nhưng mắt ông vẫn không rời màn hình tivi. Cô lại quay sang phía Fareeda: “Bà đã thử liên lạc với cô ấy chưa? Để hỏi xem có phải cô ấy giận hay không, có khi bà còn phải xin lỗi cô ấy nữa? Cháu nghĩ là sau ngần ấy năm, chắc cô ấy sẽ tha thứ cho bà thôi. Dù gì bà cũng là mẹ của cô ấy.”

Mặt Fareeda càng ngày càng đỏ ửng lên: “Xin lỗi?” - Bà đặt tách trà xuống một cái uych: “Tại sao tôi phải xin lỗi? Vợ chồng tôi nuôi nó lớn, vậy mà nó đi rồi nó có chịu về thăm nhà đâu, cũng chẳng buồn gọi điện hỏi han lấy một lời, chính nó phải nói lời xin lỗi mới đúng chứ.”

“Hay là cô ấy cảm thấy như bà đã bỏ rơi cô ấy!” - Deya.nói, giọng vẫn thỏ thẻ, tỏ vẻ ngây thơ.

“*Khalas!*” - Khaled đứng dậy, quắc mắt nhìn cô: “Không nói thêm lời nào nữa! Tôi không muốn nghe tên con bé ấy trong cái nhà này! Đừng có mà nhắc đến nó! Hiểu chưa?” Ông lao ra khỏi phòng trước khi Deya có thể đáp lời.

“Bà thấy chưa, rõ rành rành ra ấy!” - Deya nói.

Fareeda quay sang phía cô: “Cái gì rõ cơ?”

“*Seedo* đang cảm thấy có lỗi!”

“*Seedo* không cảm thấy có lỗi! Vì đâu mà ông ấy phải cảm thấy có lỗi cơ chứ?”

Deya nói mập mờ: “Vì đã ép Sarah đi lấy chồng. Vì đã gả cô ấy đi sang tận Palestine. Chắc chắn là ông cảm thấy có lỗi rồi. Chứ không thì làm sao mà ông lại nổi nóng lên như thế cơ chứ?”

Fareeda không nói gì.

“Chắc là như thế rồi!” - Deya nói, ngả người về phía Fareeda: “Đó có phải là lý do tại sao lúc nào cháu nhắc đến cô Sarah bà cũng suýt khóc hay không? Vì bà không muốn cô ấy đi ạ? Không sao đâu! Bà có thể tâm sự với cháu!”

“Đủ rồi!” - Fareeda nói: “Nghe ông nói rồi đấy!”

“Không, thế này chưa đủ ạ!” - Giọng Deya rắn lại: “Tại sao bà không bao giờ chịu nói với cháu sự thật?”

Fareea ngồi thẳng dậy và túm lấy cái điều khiển: “Muốn nghe sự thật chứ gì?”

“Vâng ạ!”

“Thế thì..” - Fareeda nói, răng rít lại: “Sự thật là, tôi chẳng nề hà gì chuyện gả con gái đi lấy chồng xa và chắc chắn là tôi cũng chẳng có vấn đề khi làm như thế với cô và em gái cô cả.” Bà quay về phía màn hình tivi, nói thêm: “Giờ biến đi cho khuất mắt tôi. Đi đi!”

Fareeda

Mùa xuân năm 1994

Một buổi chiều thứ Sáu trong lành, khi Isra và Nadine đang nấu *shakshuka** trên chảo còn Sarah đang pha một ấm trà *chai*, Fareeda đi đi lại lại trong bếp. Những người đàn ông sẽ tạt qua nhà để ăn trưa sau lời cầu nguyện *jumaa* và Fareeda không có đủ thức ăn cho họ. Trong nhà không có đủ thịt để nướng, không có đủ rau để xào, cũng chẳng có lấy một hộp đậu gà để làm *hummus* nữa, bà đảo bước quanh bếp, miệng cắn ngón tay, cố gắng trấn tĩnh bản thân.

"Con thật không hiểu nổi!" - Sarah nói với Fareeda khi bà lục tủ đồ ăn thêm một lần nữa: "Tại sao mẹ phải chờ đến tận Chủ Nhật để bố mua đồ ăn?"

Fareeda chúi đầu vào trong tủ đồ ăn. Bà phải trả lời câu hỏi này thêm bao nhiêu lần nữa? Thường thì bà sẽ gạt nó đi, nói rằng không thể cái gì bà cũng làm được, rằng Khaled phải giúp bà một tay. Nhưng hôm nay, bà thấy trong người buồn bực mà chẳng rõ lý do. Cuộc đời bà cuối cùng cũng chỉ đến thế này thôi: Bà chỉ giỏi ngồi đây để nghe người khác hết ra lệnh rồi lại đến chỉ trích.

"Nhưng thật đấy, mẹ ơi!" - Sarah nói, ngả người ra khỏi ghế: "Siêu thị cách đây có mấy bước à... Sao mẹ không tự đi đi?"

Fareeda còn chẳng buồn nhìn lên. Bà lục ra trong tủ đựng đồ ăn một hộp bánh quy trước khi ngồi xuống bên bàn ăn. "Bởi vì.." -Bà nói, lấy ra

một cái bánh quy và cắn một miếng. Bà có thể thấy ba cô gái đang ngây người ra nhìn mình, chờ bà nhai xong. Nhưng bà với thêm một cái bánh quy nữa và cho nó vào miệng.

"Vì sao ạ?" - Sarah hỏi.

"Bởi vì mẹ không thích!" - Fareeda nói, mồm vẫn nhồm nhoàm nhai.

"Mẹ à!" - Sarah nói, tay với lấy một cái bánh quy: "Con có thể đi chợ hộ mẹ."

Fareeda nhìn quanh bàn. Nadine đang gặm viền bánh quy, còn Isra nhìn bà không chớp mắt. Bà không biết bà ghét đứa nào hơn: Nadine, vì nó dám từ chối đặt tên con theo tên của Khaled, lúc nào cũng thích làm gì thì làm? Hay Isra, vì nó không đẻ được con trai, chỉ biết răm rắp làm theo lời của bà như một cái xác sống? "Đừng có vớ vẩn thế chứ!"

"Thật mà!" - Sarah nói: "Con có thể đi chợ ngay sau khi con đi học về. Như thế thì mẹ sẽ không phải đợi đến tận Chủ Nhật nữa."

Đột nhiên, Fareeda ngừng không nhai nữa. Bà nuốt xuống: "Con có điên không?"

Sarah nhìn có vẻ bối rối: "Ý mẹ là sao ạ?"

"Để con gái chưa chồng ra chợ một mình thì mẹ còn mặt mũi nào nữa? Con muốn để cho hàng xóm láng giềng dị nghị à? Người ta lại chẳng bàn tán là con gái nhà này dám tự ý đi ra ngoài một mình, rằng mẹ đâu mà không biết dạy con?"

"Con lại chẳng nghĩ thế!" - Sarah nói.

"Tất nhiên là con chẳng nghĩ gì rồi! Con còn bận cắm đầu vào mấy quyển sách quá mà, đâu có biết thế giới xung quanh này ra sao đâu."

Fareeda muốn tóm lấy Sarah và lắc thật mạnh. Mọi thứ bà cố dạy cô về thuần phong mỹ tục dường như đều trôi tuột qua vai cô. Đứa con gái duy nhất của bà đang trở thành người Mỹ mất rồi, dù bà đã làm tất cả để ngăn chặn điều ấy. Bà đã nhờ Isra dạy con bé học nấu ăn, hy vọng kiểu tính cách cam chịu của Isra sẽ lây cho con gái bà một ít, thế mà cũng chẳng có tác dụng gì. Sarah vẫn khó bảo như thường.

"Đấy là cái giá tôi phải trả khi đến đất nước này đây!" - Fareeda nói, lấy thêm một vốc bánh quy nữa: "Đáng ra hồi ấy nên để cho bọn lính giết quách đi thì hơn. Con có biết là con gái Palestine thì phải như thế nào không hả? Hả? Hay tôi lại nuôi một đứa con gái Mỹ chết tiệt rồi?"

Sarah không nói gì, mắt con bé ánh lên một điều gì đấy mà chính Fareeda cũng không hiểu nổi. Fareeda quay sang Nadine giễu cợt: "Này Nadine, con nói mẹ nghe.." - Bà nói: "Ở nhà con đã bao giờ dám hỏi mẹ con cho con đi siêu thị một mình chưa?"

"Tất nhiên là chưa rồi ạ!" - Nadine nói, nhếch mép cười.

"Còn con..." - Fareeda quay sang Isra: "Con đã bao giờ dám bước chân ra *Ramalla* mà không có mẹ con đi cùng chưa?"

Isra lắc đầu.

"Con thấy chưa?" - Fareeda nói: "Đúng là thế đấy! Cứ hỏi bất cứ người phụ nữ nào mà xem, rồi người ta cũng bảo với con y như vậy thôi."

Sarah nhìn ra ngoài cửa sổ trong im lặng. Fareeda ước gì con gái bà hiểu rằng, bà có quyết định được tôn ti trật tự của thế giới này đâu. Bà chỉ cố giúp cô tồn tại với những gì đã được định sẵn. Vả lại, Sarah phải thấy biết ơn mới phải, khi cô lớn lên tại một đất nước mà cô có thức ăn ở trên bàn và mái nhà ở trên đầu, thế thôi là đã quá đủ rồi.

Chiều hôm đó, Fareeda tập hợp tất cả những người đàn ông trong nhà quây quanh bàn bếp, hai mắt cá chân đầy đặn của bà vắt chéo nhau, còn mắt bà thì say mê ngắm nhìn khung cảnh đầm ấm xung quanh mình. Khaled ngồi bên tay phải, còn Omar và Ali thì ngồi bên trái. Bà ước gì Adam cũng ở đây nhưng anh đang phải đi làm. Lúc nào anh cũng nhiều việc, có khi nhiều quá. Vào mỗi buổi sáng, anh đến quầy *deli* và đứng trước cửa tiệm, ngay cạnh quầy tính tiền để ghi đơn đặt hàng giúp Khaled. Rồi anh qua cửa hàng của Omar để kiểm tra hàng tồn kho và gửi séc đi trước khi đến cửa hàng của mình. Trong thâm tâm Fareeda rất cảm kích những gì Adam đã làm nhưng bà không thể hiện ra ngoài cho anh biết, dù đó là điều bà nên làm. Bà tự nhủ, tối nay bà sẽ cảm ơn anh.

"Làm ăn thế nào rồi con?" - Bà hỏi Omar, tay với lấy chiếc bánh mì *pita* còn nóng mà Nadine vừa mới đặt lên bàn.

"Alhamdulillah, vẫn thu nhập ổn định ạ!" - Anh nói, môi nở nụ cười dịu dàng khi bắt gặp ánh mắt của Nadine.

Cảnh tượng ấy làm Fareeda ngứa mắt. Bà với lấy cái đĩa *shakshuka*, món ăn yêu thích của bà, xúc một thìa đầy trứng chần và sốt cà chua bỏ vào miệng. Mồm vẫn đang nhai nhồm nhoàm, bà nói: "Có khi con nên tập trung sinh đứa thứ hai đi." Bà lén nhìn Nadine, mặt cô đỏ ửng lên khi nghe những gì bà vừa nói. Fareeda biết lời nói của bà chẳng có chút trọng lượng nào, Omar và Nadine sẽ có con khi nào chúng nó muốn nhưng bà vẫn cứ nói. Chỉ riêng việc khiến Nadine khó chịu thôi cũng đủ để cho bà thấy mãn nguyện rồi. Omar là một thằng đần. Thay vì lên mặt dạy vợ như bà đã bảo, nó lại để vợ dạy ngược lại. Chí ít ra thì Adam còn nghe lời bà, cứ nhìn Isra bây giờ mà xem: Im lặng như một cái bia mộ biết đi, chứ đâu có mồm loa mép giải, xấc xược như Nadine. Để xem cứ thế rồi cái thằng Omar này sẽ

đi đến đâu, Fareeda nghĩ. "Thế con thì sao, con trai? Đi học đại học thế nào rồi?"

"Thì vẫn thế thôi!" - Ali lẩm bẩm.

Khaled ngước lên: "Nó nói gì cơ?"

Ali ngồi phịch xuống ghế: "Con nói là nó vẫn thế thôi."

" *Vẫn thế* là như thế nào?"

Lại nữa rồi, Fareeda nghĩ, hối hận vì đã hỏi. Gần đây, hầu như trận cãi nhau nào của bà với Khaled cũng là về Ali. Ông thì nghĩ bà chiều con quá, bà thì nghĩ ông khó khăn với con quá, ông mong đợi nhiều quá.

"Con vẫn cố gắng đấy thôi!" - Ali nói: "Con cũng đã cố lắm rồi! Con chỉ..." Khaled trợn mắt lên và Fareeda nhận ra là bà đang nín thở khi Ali nói tiếp: "...Con chỉ không thấy đi học đại học thì sẽ có ích gì?"

"Mày không biết đi học đại học thì có ích gì ư?" - Khaled gào lên: "Mày là đứa đầu tiên ở cái nhà này được đi học đại học đấy, mày biết không? Adam không học tiếp được vì nó phải đi làm để giúp bố mẹ trang trải cuộc sống. Omar còn chẳng vào nổi đại học. Vậy mà bây giờ, mày nói là mày thấy đi học thì không có ích gì ư? Walek*, mày có biết tao dám đánh đổi điều gì để được học hành tử tế không?" - Cả căn phòng im lặng. Tất cả những gì Fareeda có thể nghe thấy là tiếng bà đang nhai, sau đó là giọng của Khaled: "Tao sẽ cho đi cả chân cả tay của tao. Nhưng không, thay vào đó tao làm như trâu như ngựa để đem chúng mày đến đây, để mày có thể đi học đại học. Để mày có được cuộc sống mà tao với mẹ mày không bao giờ có được! Và mày trả ơn tao thế này đây?"

Ali nhìn ông hoảng loạn. Fareeda biết là con bà sẽ không bao giờ hiểu nổi bà và Khaled đã phải trải qua những gì. Chúng đâu có được đẻ ra vào

thời lính Israel đến và đuổi họ ra khỏi nhà, coi họ không khác gì cát bụi. Chúng đâu có biết gì về cuộc đời này và con người ta có thể mất mọi thứ dễ dàng ra sao.

Bà xúc lấy một muôi *shakshuka* nữa. Nhưng chính bà cũng biết gì về cuộc đời này kia chứ? Bà mới có sáu tuổi khi đất nước của bà bị chiếm đóng. Fareeda vẫn nhớ gương mặt của cha mình khi ông bị buộc phải đầu hàng, hai tay giơ lên trời, khi họ bị ép phải sơ tán. Nhưng đâu chỉ có mỗi gia đình bà. Có cả xe tăng lăn bánh vào *Ramla** để chở người dân ra. Nhiều dân làng bị giết khi quân Israel đến đốt những vườn cây ô liu của họ. Những người khác chết trong các chiến hào tạm bợ, cố gắng chiến đấu để bảo vệ những mái nhà của chính mình. Bà luôn tự hỏi là tại sao gia đình lại chạy trốn, tại sao họ không ở lại để đấu tranh cho cho mảnh đất quê hương? Nhưng bố bà vẫn thường nói: "Chúng ta phải đi thôi. Chúng ta không có cơ hội nào khác."

"Mấy thằng con trai đầu không thích đi học!" - Fareeda nói: "Mình đâu có ép được!"

"Thế còn tiền học phí mình đã nộp cho trường thì sao?" - Khaled nói.

"Chẳng phải ông là người đòi có con trai đấy sao?" - Fareeda liếc mắt lườm ông một cái: "Có con trai thì phải thế chứ sao nữa, tốn tiền là đúng rồi. Coi đấy là một khoản đầu tư cho gia đình ta trong tương lai. Ông biết là mọi thứ sẽ đắt đỏ mà. Vả lại, Adam cũng đang giúp ông rồi còn gì nữa. Tôi chắc là nó sẽ hiểu thôi."

Bà hy vọng là Adam sẽ hiểu. Dạo gần đây, anh hiếm khi nói chuyện với ai, kể cả bà. Nhất là bà thì đúng hơn. Đầu tiên, bà tưởng anh trách bà vì chuyện của Isra. Con bé càng ngày càng tệ, cứ xong việc nhà là lại lui ngay xuống dưới tầng hầm, chẳng nói với ai câu nào. Nhưng giờ thì Fareeda bắt

đầu tự hỏi, không biết có phải anh đang giận bà, mà có khi giận cả cái nhà này, vì đã đặt lên vai anh nhiều trách nhiệm quá. Bà nhớ hồi anh mới mười sáu tuổi, anh có thể dành cả ngày để đọc kinh Thánh Qur'an. Anh muốn trở thành một *imam*, anh nói với bà như thế. Nhưng anh buộc phải bỏ giấc mơ ấy lại đằng sau khi họ chuyển đến Mỹ. Bà biết phải làm thế nào? Anh là con trai cả và gia đình này cần đến anh. Con người ta ai cũng đến lúc phải bỏ lại một thứ gì đó ở đằng sau và bước tiếp.

Bà quay sang Ali: "Thế giờ con muốn làm gì?"

Cậu nhún vai: "Chắc là đi làm thôi ạ."

"Sao con không sang làm ở tiệm *deli* ấy" - Bà quay sang Khaled: "Ông xem cho con làm ở đấy có được không?"

Khaled lắc đầu, nhìn bà như thể bà là một con đần: "Cửa hàng *deli* còn chẳng kiếm đủ tiền để mà trả hóa đơn nữa kìa. Bà không thấy Adam phải chật vật mãi, cái tiệm ấy mới hoạt động à? Bà nghĩ xem tại sao mà tôi lại muốn Ali đi học đại học?" - Ông phủi tay: "Để nó không phải đứng đằng sau cái quầy tính tiền cả ngày như bố nó với anh nó. Đúng là đàn bà, chẳng hiểu cái gì hết!"

"A, đúng là tôi chẳng hiểu cái gì hết!" - Fareeda mỉa mai: "Nhưng mà không có tôi á, thì còn lâu nhà này mới đến được Mỹ."

Khaled không nói gì. Đúng là như vậy. Nếu không phải vì Fareeda, nếu không phải vì bà ép ông đưa tiền hằng ngày ông kiếm được cho bà, thì năm 1976 gia đình họ sẽ không đến được Mỹ, mà khả năng cao là chẳng bao giờ đi nổi cả. Chính Fareeda đã tiết kiệm số tiền đó để mua vé máy bay đến New York. Và sau đó, cũng chính bà là người đã để ra một khoản từ tiền lương hằng tháng của Khaled khi ông bắt đầu đi làm ở cửa hàng điện tử trên đại lộ Flatbush, cất trong cái hộp giày màu xanh đậm dưới gầm

giường. Càng ngày bà càng trở nên tháo vát hơn, bà hạn chế các khoản chi tiêu vào thức ăn và đồ gia dụng, bà giặt quần áo cho con hằng ngày nên mỗi đứa cũng chỉ cần hai bộ là đủ, bà còn nướng cả bánh quy *ma'amool* để Khaled mang đến chỗ làm, bán cho những vị khách thích sự kết hợp mới lạ giữa quả sung và bánh mì bơ. Không lâu sau đó, bà đã có được mười ngàn đô la trong cái hộp giày màu xanh ở dưới giường và Khaled dùng số tiến này để mở tiệm *deli* của ông.

Fareeda nhấm một ngụm *chai*, rời mắt khỏi Khaled: "Mấy thằng con trai chúng nó muốn đi làm thì để chúng nó đi làm." - Bà nói: "Để tôi hỏi xem Adam có cho Ali làm ở cửa hàng của nó được không?"

Ali nhảy vào: "Thế còn cửa hàng của Omar thì sao ạ?"

"Cửa hàng của Omar thì sao?"

"Con làm ở đấy có được không?"

"Không được, không được!" - Fareeda nói, lấy thêm một ổ bánh mì *pita* nữa: "Omar mới chân ướt chân ráo thì làm sao nó có đủ tiền thuê ai làm được. Cửa hàng của Adam đã đi vào kinh doanh ổn định rồi. Kiểu gì rồi anh cũng sẽ để con làm thôi."

Khaled đứng dậy: "Hóa ra đây là giải pháp của bà đấy à? Thay vì động viên con nó đi học tiếp, để sau này ra đời nó tự làm được cái gì đấy, bà lại quay sang nhờ Adam, như thể nó là thằng đàn ông duy nhất trong ba đứa con trai của bà vậy? Khi nào bà mới hết làm hư chúng nó đây? Khi nào bà mới coi chúng như những thằng đàn ông đây?" - Ông quay ra phía hai đứa con trai, ngón trỏ của ông run lên: "Hai đứa chúng mày chẳng biết cái thá gì về cuộc đời này cả! Không biết một cái mẹ gì hết!"

Ôi, lạy Chúa tôi! Fareeda nghĩ thầm, dù bà chẳng nói gì hết. Thay vào đó, bà kéo cái chảo *shakshuka* lại gần, xúc lấy hai, ba thìa rồi cho vào mồm cùng một lúc, vừa nhồm nhoàm nhai vừa uống *chai* cho khỏi nghẹn. Thức ăn là thứ duy nhất an ủi bà trong những lúc thế này. Bà cũng đã phát tướng lên nhiều nhưng bà chẳng để ý đến chuyện đấy cho lắm. Thậm chí, bà có thể dành cả ngày ra để ăn nếu việc ăn không tốn tiền. Tất nhiên, bà biết việc chôn vùi cảm xúc của mình bằng đồ ăn là rất hại cho sức khỏe, có khi như thế còn làm cho bà chết sớm nữa là đằng khác. Nhưng đâu chỉ có ăn mới làm bà tổn thọ, mà còn nhiều thứ khác nữa, như thất bại hay cô đơn chẳng hạn. Như cảm giác mình già đi và nhìn quanh chỉ thấy một người chồng oán giận mình, còn những đứa con thì chẳng cần đến mình, đã thế chúng nó còn trách móc mình vì những gì mình làm cho chúng nó. Ít ra khi ăn, bà còn cảm thấy vui.

Isra

Mùa xuân năm 1994

Giờ đây, Isra đã có sách để bầu bạn. Chỉ cần trượt vào trong những trang sách là mọi lo lắng muộn phiền của cô đều tiêu tan hết. Trong chốc lát, thế giới thực tại của cô không còn nữa và một thế giới khác ùa đến. Ở đó, cô cảm thấy mình như được sống lại và tâm hồn cô như được mở tung ra. Vì sao vậy? Isra không biết. Nhưng khao khát được kết nối lấp đầy tâm trí cô. Cô đi ngủ mà lòng vẫn ngơ ngác, cảm tưởng như mình đang ở một nơi khác, như cô được sống dậy vào mỗi đêm và thế giới hư cấu kia mới là nơi cô tồn tại.

Nhưng cũng có những ngày đọc sách không giúp cô cảm thấy nguôi ngoai. Ngược lại, nó khiến cô phải suy nghĩ, tự vấn những quyết định trong cuộc đời mình và điều này còn làm cô buồn hơn nữa. Những ngày như thế, chỉ nghĩ đến việc thức dậy vào mỗi sáng thôi cũng khiến Isra thấy sợ. Cô có thêm nhận thức mới mẻ về sự bất lực của chính mình và chính những nhận thức này đã xáo trộn cuộc sống của cô. Lắng nghe những nhân vật trong truyện, Isra thấy rõ được sự yếu đuối của mình. Có lẽ phải cần đến một nỗ lực phi thường, thậm chí là bất khả kháng thì cô mới có thể chuyển hóa bản thân để giống như những nhân vật nữ chính mà cô vẫn thường đọc, ai nấy đến cuối truyện đều khẳng định được tiếng nói của riêng mình.

Isra không biết phải làm gì với những suy nghĩ mâu thuẫn ấy, không biết phải làm thế nào để thay đổi cuộc sống của chính mình. Nếu là một nhân vật trong sách, liệu cô sẽ làm gì? Đứng lên đối đầu với Adam? Làm sao cô dám, khi mà cô đang phải sống ở một đất nước xa lạ, trên vai cô còn cả đàn con thơ và cô cũng chẳng có nơi nào để đi nữa. Trong những giây phút như thế, Isra lại thầm oán trách những cuốn sách của mình, bởi vì chúng cho cô thấy cuộc đời cô đang bị bó buộc đến thế nào và sự can đảm ở trên giấy mới đơn giản làm sao.

Cô không thể so sánh cuộc đời cô với những thứ hư cấu được. Một giọng nói trong đầu cô vang lên. *Ở thế giới thực, người phụ nữ là của gia đình. Bao lâu nay, mẹ cô đã đúng*.

Nhưng Isra chưa cảm thấy bị thuyết phục hoàn toàn. Dù cô có cố gắng tự ru ngủ bản thân đến như thế nào, tận sâu trong cô vẫn luôn lấp lóe một tia hy vọng. Hy vọng rằng có lẽ chính cô, Isra, xứng đáng có được một cuộc sống tốt hơn những gì cô đang có, kể cả khi hy vọng nghe có vẻ xa xôi.

Có những ngày, Isra còn tin rằng cô có thể đạt được những gì mình mong muốn nếu cô cố gắng. Chẳng phải những nhân vật trong sách cũng phải đấu tranh đó sao? Chẳng phải họ đã đứng lên để tự bảo vệ mình đó sao? Chẳng phải chính họ cũng đã từng cảm thấy mình yếu đuối và bất lực đó sao? Chẳng phải cô cũng giống họ, cũng có quyền quyết định và chèo lái cuộc đời mình theo ý mình muốn đó sao? Có lẽ, chính cô rồi cũng sẽ có cơ hội để tìm thấy hạnh phúc. Những suy nghĩ ấy đến rồi đi, để Isra lại một mình với cảm giác bất lực. Làm sao cô có thể chèo lái nổi cuộc đời mình? Và đó không phải lỗi của Adam mà là lỗi của cô. Chính cô là người có lỗi khi nhờ Sarah mang sách về cho mình và cũng chính cô là người có

lỗi khi đã đọc nhiều đến mức bị ám ảnh như thế này. Cô đã sai vì đặt quá nhiều kỳ vọng vào thế giới này, vì không tập trung chăm sóc Adam và con gái cô mà thay vào đó, chỉ suốt ngày mơ mộng hão huyền. Hay có lẽ, đó là lỗi của những cuốn sách vì chúng đã khiến cô phải ra nông nỗi này. Chúng đã cám dỗ cô, khiến cô muốn chống đối lại mẹ cô khi cô còn bé, khiến cô tin vào tình yêu và hạnh phúc, giờ đây lại trêu đùa với nỗi đau của cô, cho cô biết rằng mình không hề có tiếng nói.

Nhưng cho dù trong đầu cô có suy nghĩ gì đi chăng nữa, Isra không thể bỏ những cuốn sách của mình. Cô thà cứ tiếp tục sống mâu thuẫn với những cuốn sách bên cạnh, còn hơn tự giày vò bản thân một mình.

* * *

"Em có thêm sách cho chị đấy!" - Sarah thì thầm với Isra khi họ chuẩn bị bữa tối cùng nhau. Hoàng hôn buông xuống, bên ngoài cửa sổ tối sầm lại, Fareeda chuyến ra ngoài phòng khách ngồi để xem bộ phim truyền hình Thổ Nhĩ Kỳ yêu thích của bà, chỉ còn Isra và Sarah ở trong bếp nướng các loại rau củ, ninh nồi hầm, chuẩn bị các thể loại hummus, *ghanoush**, *tabbouleh**. Nhiều khi, Nadine xuống bếp và thấy họ đang thì thầm với nhau. Cũng may cho họ, Nadine chẳng nói gì mà chỉ ra ngoài phòng khách xem phim với Fareeda. Trong những phút giây riêng tư ấy, khi họ quẩn quanh cái bếp, xung quanh là hơi nước bốc lên và mùi thơm của hạt tiêu Jamaica làm bầu không khí như dày thêm, Isra cảm thấy trái tim cô ngập tràn hạnh phúc.

Vài tháng nay, cứ vài ngày là Sarah lại lẻn xuống tầng hầm để mang sách cô đem về từ trường cho Isra. Thời gian trước, vào những đêm như

thế này, Isra chỉ biết cho con đi ngủ rồi ra ngồi bên cửa sổ cho đến khi Adam về. Nhưng giờ thì cô háo hức chờ xem Sarah mang sách gì về cho mình. Nhiều đêm họ còn đọc với nhau nữa. Tuần trước, họ vội vã đọc cho xong *Kiêu hãnh và định kiến* trong bốn ngày để Sarah viết một bài luận cho lớp văn học Anh của cô. Họ ngồi ở trên giường của Isra, đầu gối chạm vào nhau, ở giữa họ là cuốn sách như một đốm lửa nóng ấm.

"Chị sẽ thích mấy cuốn này lắm đây!" - Tối hôm đó, Sarah nói với Isra khi họ gặp nhau. Cô đặt một chồng sách lên đầu giường, Isra nhìn lướt qua xem có cuốn truyện tranh nào hay không. Cô cầm cuốn *Oh, the Places You'll Go** của Dr. Seuss lên.

"Em biết chị muốn em lấy sách cho mấy đứa trẻ con!" - Sarah nói: "Em nghĩ việc chị đọc cho các cháu là rất tốt. Như thế còn giúp chúng nó học tiếng Anh nữa. Đừng để bọn trẻ phải chật vật khi chúng nó bắt đầu đi học như em."

"Cảm ơn em!" - Isra nói, miệng nở nụ cười. Từ khi Sarah mang sách về nhà cho Isra, cô bắt đầu quây quần các con lại trước khi cho con đi ngủ và mở một quyển truyện tranh ra. Cô nghĩ là các con thích chất giọng nhẹ nhàng của mình khi cô đọc cho chúng nghe bằng tiếng Anh và những âm thanh Isra phát ra mỗi khi cô bắt gặp một từ lạ. Trong cô trào dâng cảm giác hạnh phúc mỗi khi ngắm nhìn những đứa con của mình mặt đỏ ửng lên và mỉm cười khi thấy những bức tranh, rồi ngẩng lên nhìn cô như thể cô là bà mẹ tuyệt vời nhất trên thế gian này, như thể cô chưa bao giờ làm chúng thất vọng.

"Có cuốn sách nào mà chị muốn đọc luôn tối nay không?" - Sarah nói: "Ở đây có rất nhiều cuốn hay." - Cô chỉ vào cuốn sách có bìa trắng đen:

“Em rất thích *A Tree Grows in Brooklyn** nhưng em không biết chị có thích nó như em hay không.”

Isra nhìn lên: “Tại sao không?”

“Vì nó không phải là một cuốn tiểu thuyết lãng mạn.”

“Tốt, được thế chị cũng mừng!”

“Sao chị lại mừng cơ?”

“Vì nó không phải là tiểu thuyết lãng mạn.”

Sarah nhìn vào mắt cô: “Từ khi nào thế?”

“Chị không thích những cuốn tiểu thuyết lãng mạn nữa.” - Isra nói: “Giờ chị thích những cuốn sách giúp chị học được điều gì đó hơn.” - Cô ngừng lại một lúc rồi nói tiếp: “Kiểu thực tế ấy!”

“Ý chị là những cuốn tiểu thuyết lãng mạn không thực tế?”

Isra nhún vai.

“Gì đây, Isra đã trở nên hoài nghi ư?” - Sarah cười: “Em không tin nổi vào tai mình nữa. Em đã khiến chị trở thành cái gì thế này?”

Isra chỉ cười: “Ở lớp em đang đọc cuốn gì?”

“Bọn em vừa bắt đầu đọc một cuốn tiểu thuyết mà em rất thích, nói về một thế giới mà ở đó đọc sách là vi phạm pháp luật và tất cả các cuốn sách đều bị đốt hết. Chị có thể tưởng tượng nổi cuộc sống mà không có sách được không?”

Nếu Sarah hỏi câu này bốn năm về trước, hay chỉ ngay năm ngoái thôi, khi Isra bỏ đọc sách, thì cô sẽ nói có. Nhưng giờ đây, đọc sách đã trở thành một thói quen của cô, như việc cầu nguyện năm lần mỗi ngày và Isra không thể hình dung nổi cuộc sống mà không có sách.

“Chị mong là điều đó sẽ không bao giờ xảy ra!” - Isra nói: “Chị không biết chị sẽ phải làm gì.”

Sarah nhìn cô tò mò.

“Gì thế?” - Isra hỏi.

“Em không nghĩ là em đã từng thấy chị như thế này.”

“Ý em là sao?”

“Chị trông khác lắm!”

“Khác như thế nào?”

“Em không biết nữa! Em không giải thích được!”

Isra nhìn cô, mỉm cười: “Chỉ là chị thấy vui thôi!”

“Thật ư?”

“Ừ, tất cả là nhờ em đấy!”

“Em á?”

Isra gật đầu: “Kể từ khi chị bắt đầu đọc sách lại, chị cảm thấy như mình bị thôi miên vậy hoặc có thể chỉ là chị hết bị thôi miên rồi cũng nên. Có điều gì đó ở trong chị - chị không biết phải nói thế nào nữa - có thể nghe hơi thái quá nhưng lần đầu tiên trong nhiều năm, chị cảm thấy có hy vọng trở lại. Chị không biết chính xác tại sao nữa nhưng chị phải cảm ơn em.”

“Chị không cần phải cảm ơn em!” - Sarah nói, đỏ mặt: “Cũng đâu có gì!”

Isra nhìn vào mắt cô: “Không phải là không có gì, cũng không phải chỉ vì những cuốn sách mà còn cả tình cảm của em nữa. Em đã cho chị một thứ gì đó để mong chờ, lần đầu tiên trong suốt nhiều năm qua.”

Mắt Sarah ngân ngấn lệ: "Em mong lúc nào chị cũng được hạnh phúc như thế này."

"Chị cũng thế!" - Isra thì thầm.

Isra giấu sách dưới một chồng quần áo trong tủ. Cô không biết Adam sẽ phản ứng thế nào nếu nói cho anh biết cô ở nhà đọc sách trong khi anh đi làm. Cô đoán anh sẽ đánh cô, hoặc tệ hơn, cấm Sarah không được mang sách về cho cô nữa. Đến sách của người Trung Đông viết mà mẹ cô còn cấm đọc vì bà sợ đọc sách tiêm nhiễm vào đầu cô những suy nghĩ phi truyền thống, thì Isra có thể hình dung Adam sẽ làm gì nếu anh biết cô đọc tiểu thuyết phương Tây. Nhưng cũng may cho cô, anh chẳng mấy khi ở nhà.

Dù thế, Isra vẫn thấy ngạc nhiên khi Fareeda không để ý những sự thay đổi của cô. Gần đây, cô hoàn thành nhiệm vụ của mình từ việc ngâm gạo, nướng thịt, tắm cho con gái của cô đến việc pha trà *maramiya chai* ngày hai lần cho Fareeda - tất cả đều làm một cách vội vã và cố gắng tìm một giây phút cho riêng mình. Hầu như ngày nào cô cũng ngồi đọc bên cửa sổ trong phòng của con gái, ánh nắng mặt trời ấm áp chiếu rọi trên gương mặt cô. Cô mở rèm cửa ra và tựa người vào ô cửa sổ. Chỉ chạm vào gáy sách thôi cũng đủ khiến cô rợn cả xương sống.

Cô không nhớ chính xác cái giây phút cô quyết định ngừng đọc sách. Có lẽ đó là khi cô mới đến Mỹ và mỗi đêm không ngủ được, cô lại lướt mắt qua cuốn *Nghìn lẻ một đêm* nhưng bấy nhiêu đó không đủ làm cho cô nguôi ngoai. Hay có lẽ đó là khi Isra mang bầu Nora, Fareeda cuốn một chiếc vòng cổ quanh bụng cô, đoán đó là con gái và Isra đọc một *sura** từ thánh kinh Qur'an mỗi đêm để cầu xin Chúa thay đổi giới tính cho con cô. Cô suýt quên mất cảm giác nằng nặng khi cầm sách trên tay, mùi thơm của

giấy khi cô lật những trang sách cũ và cái cách sách xoa dịu nơi sâu thẳm trong cô. Có phải Adam cũng cảm thấy như vậy, cô tự hỏi, khi anh uống *sharaab* và hút *hashish* hay không? Vai thả lỏng, hồn lâng lâng, như thể mọi gánh nặng chốn trần tục đều trôi đi hết. Cảm giác hạnh phúc dâng trào. Phấn khích. Nếu uống rượu và hút thuốc giúp anh cảm thấy khoan khoái như cô đang cảm thấy lúc này, với cuốn sách trong tay, thì cô đâu thể trách anh được. Cô hiểu cảm giác cần được chạy trốn khỏi cái thế giới hiện tại.

* * *

"Điều gì làm anh hạnh phúc?" - Một đêm nọ, Isra hỏi Adam khi cô nhìn anh ăn tối. Cô không biết câu hỏi ấy đến từ đâu nhưng khi nó trôi ra khỏi môi cô, cô thấy mình ngả người về phía trước, hai mắt dán chặt vào Adam, chờ một câu trả lời.

Anh ngước mắt lên khỏi đĩa, thân mình lắc lư trên ghế. Cô biết anh đang say rượu - Sarah đã dạy cô nhận biết những dấu hiệu khi anh chếnh choáng hơi men. "Điều gì khiến tôi hạnh phúc ư?" - Anh nói: "Cô hỏi kiểu gì vậy?"

Tại sao cô lại phải quan tâm đến hạnh phúc của anh cơ chứ? Tại sao lại là anh, người đàn ông đã đánh cô không thương tiếc, người đã hút hết những giọt hy vọng cuối cùng của cô? Cô cũng không chắc nữa nhưng trong giây phút ấy đối với Isra, câu hỏi đó thật quan trọng, sâu sắc nữa là đằng khác. Cô rót cho anh một cốc nước: "Em chỉ muốn biết điều gì khiến chồng em hạnh phúc. Chắc phải có điều gì chứ?"

Adam nuốt một ngụm nước và lấy mu bàn tay quẹt miệng: "Em biết không, cả đời chưa ai hỏi anh câu đó cả! Điều gì khiến Adam hạnh phúc?

Có ai quan tâm nếu Adam thấy hạnh phúc hay không đâu. Họ chỉ quan tâm đến những gì Adam có thể làm cho họ. Đúng rồi, đúng rồi!" - Anh nói, giọng bắt đầu líu ríu dần: "Adam đem về nhà bao nhiêu tiền? Adam điều hành được bao nhiêu cửa hàng? Adam giúp em trai anh ấy được những gì? Adam có bao nhiêu đứa con trai để nối dõi tông đường?" - Anh dừng lại, nhìn Isra: "Nhưng hạnh phúc ư? Với những người như chúng ta, làm gì có cái gì gọi là hạnh phúc? Gia đình là trên hết!"

"Nhưng em quan tâm đến hạnh phúc của anh!" - Isra nói.

Anh lắc đầu: "Tại sao em lại quan tâm? Anh có tốt với em đâu!"

"Dù thế đi chăng nữa..." - Cô nói, giọng trầm ấm, nhẹ nhàng: "Em biết anh đang phải trải qua những gì. Em cũng biết là anh phải chịu rất nhiều áp lực. Em hiểu vì thế mà anh mới hành xử như vậy.." - Cô dừng lại, nhìn đi chỗ khác.

"Đi bộ trên cầu Brooklyn khi bình minh lên..." - Adam nói và Isra thấy cơ mặt anh đã giãn ra: "Nhiều buổi sáng sớm đi làm, anh không đi tàu điện ngầm đến thẳng thành phố mà anh dừng lại để đi bộ trên cầu cho kịp giờ xem mặt trời mọc." Lời nói của anh cứ tuôn ra như thể anh đã quên sự hiện diện của Isra ở trong phòng: "Có điều gì đó thật diệu kỳ lúc ngắm mặt trời mọc khi anh đứng ở trên cao. Trong những giây phút đó, khi ánh nắng đầu tiên trong ngày chiếu lên khuôn mặt anh, anh cảm thấy như mặt trời đã nuốt chửng anh vậy. Mọi thứ bỗng trở nên tĩnh lặng. Xe cộ lao đi ở dưới chân anh nhưng anh không nghe thấy gì cả. Anh có thể thấy toàn cảnh thành phố và anh nghĩ về hàng triệu con người sống ở đây, những khó khăn mà họ phải đối mặt, rồi anh nghĩ về những người đàn ông ở quê nhà và những khó khăn mà họ cũng phải đối mặt và bỗng chốc mọi lo lắng của anh đều tan biến. Anh nhìn lên trời, tự nhủ với bản thân rằng ít ra anh cũng

được ở đây, trên đất nước xinh đẹp này và ít ra anh cũng ngắm cảnh đẹp như ngày hôm nay."

"Anh chưa bao giờ kể cho em nghe chuyện ấy cả..." - Isra thì thầm. Anh gật đầu nhưng đảo mắt đi, như thể anh vừa nói quá nhiều vậy. "Nghe dễ thương lắm!" - Cô nói, nhìn anh mỉm cười: "Làm em nhớ hồi ở quê nhà, em vẫn hay ngắm mặt trời lặn, nhớ cái cảnh ông mặt trời đi xuống núi rồi biến mất. Nó cũng làm em thấy vui hơn, khi biết rằng em không phải là người duy nhất đang ngắm cảnh trên núi và trong những giây phút ấy, em cảm thấy như có một sợi dây nào đó nối giữa em và những người đang ngắm mặt trời cùng em, tất cả đều được gắn kết lại bởi cái khung cảnh tuyệt vời này." Cô cố nhìn vào mắt anh nhưng anh cúi mặt vào đĩa và quay lại ăn tiếp. "Có khi hôm nào đó chúng mình có thể đi ngắm mặt trời mọc cùng nhau.." - Isra nói.

"*Inshallah!*" - Anh nói, mồm nhai nhồm nhoàm nhưng nhìn mặt anh, Isra biết ngày đấy sẽ không bao giờ đến. Đã có thời những chuyện như thế này sẽ làm cô tổn thương nhưng giờ đây, chính cô cũng ngạc nhiên khi mình không hề buồn bực hay giận dỗi gì. Từ bé đến lớn, cô vẫn thường được dạy rằng chỉ có đàn ông mới đem lại tình yêu và hạnh phúc cho cô. Bao nhiêu năm qua, cô vẫn tin là chỉ cần người phụ nữ ngoan, nghe lời, thì cô ấy sẽ được đàn ông yêu. Nhưng giờ đây, từ khi bắt đầu đọc sách trở lại, cô đã tìm thấy một thứ tình yêu mới. Một tình yêu đến từ bên trong mà cô cảm thấy được khi cô đọc sách một mình bên cửa sổ. Và qua tình yêu này, lần đầu tiên trong đời, cô bắt đầu tin rằng, có lẽ, chỉ là có lẽ thôi, chính cô cũng có một giá trị gì đó.

"Mẹ không biết tại sao mà con cứ để phí thời gian như thế!" - Fareeda nói với Isra vào một buổi chiều Chủ Nhật tháng Ba. Cả gia đình họ quây

quần bên nhau ở công viên Fort Hamilton để ăn mừng lễ *Eid al-Fitr* điều này làm Isra thấy lạ, vì hầu như chẳng ai trong nhà hành lễ trong tháng *Ramadan* cả. Fareeda không nhịn ăn được vì bà bị tiểu đường, Nadine thì đang có bầu, Sarah chỉ giả vờ kiêng để không làm Khaled giận và ngoài Khaled ra thì trong nhà chỉ có mỗi Isra là năm nào vào tháng *Ramadan* cũng kiêng ăn kiêng uống đầy đủ. Cô tò mò không biết Adam có kiêng thật không hay anh chỉ giả vờ nhưng cô không bao giờ dám hỏi anh.

Cô không biết tại sao đến giờ cô vẫn hành lễ theo tháng *Ramadan*. Có những ngày, cô kiêng ăn kiêng uống chỉ vì cảm thấy có lỗi - thường là vì cô không cầu kinh đủ năm lần trong ngày hoặc vì cô đã không tin vào thánh Allah và *naseeb* của cô. Lại có những ngày kiêng ăn làm cô nhớ về hồi còn thơ bé, về những buổi tối gia đình cô quây quần quanh *sufra* bên nồi súp đậu láng và đĩa chà là tươi, đếm từng phút đến khi mặt trời lặn để họ có thể ăn uống lại như bình thường. Nhưng hầu hết các ngày, Isra kiêng ăn chỉ vì thói quen, vì sự quen thuộc dễ chịu dù cô làm theo nghi thức chỉ vì nghi thức mà thôi.

"Không phải chứ?" - Giờ Fareeda nói: "Tại sao đến giờ con vẫn chưa có bầu lại? Con còn chờ cái gì nữa? Con vẫn cần đẻ con trai đấy, con biết không?"

Isra cố ngồi bên mép thảm, càng xa Fareeda càng tốt và quan sát những người còn lại trong gia đình. Sarah và Deya cho chim bồ câu ăn bên bến tàu. Khaled cõng Ameer trên vai. Omar và Nadine nắm tay nhau nhìn về phía dòng sông Hudson. Adam đốt một điếu thuốc. Phía sau họ là cây cầu Verrazano Bridge cao và rộng, như một dãy núi ở phía chân trời xa xa. "Con đã có ba đứa con rồi!" - Isra nói: "Con mệt lắm!"

“Mệt?” - Fareeda nói: “Khi mẹ bằng tuổi con, mẹ đã đẻ được...” - Bà dừng lại rồi nói tiếp: “Chả cần đếm nữa! Ý mẹ là Adam cần có con trai, còn con thì phải có bầu nhanh lên thì mới đẻ cho nó được chứ.”

“Con mới có hai mốt tuổi thôi!” - Isra nói, giật mình khi nghe thấy chút thách thức phát ra từ chính giọng mình: “Và con cũng có ba đứa con rồi. Tại sao con không thể đợi thêm một chút chứ?”

“Đợi để làm gì? Đẻ luôn một thể đi cho rồi?”

“Bởi vì con không thể chăm nổi thêm một đứa nữa.”

Fareeda chế giễu: “Ba với bốn đứa thì khác gì cơ chứ?”

“Khác với con! Con mới là người chăm chúng nó!”

Fareeda lườm cô và Isra nhìn đi chỗ khác. Cô quay đi không phải vì xấu hổ, mà để giấu đi sự sung sướng của mình. Cô không thể tin suốt bao nhiêu năm, đây mới là lần đầu tiên cô dám cãi lời Fareeda và nói lên những suy nghĩ của mình.

“Vẫn ăn à?” - Adam hỏi.

Isra nhìn anh mỉm cười nhưng Fareeda chẳng để phí chút thời gian nào cả. Bà hắng giọng và bắt đầu. “Con phải bảo với vợ con đi!” - Bà nói: “Bảo nó có bầu đi là vừa đấy!”

Adam thở dài: “Mẹ à, sẽ sớm có thôi! Mẹ đừng lo!”

“Con đã nói như thế mấy tháng nay rồi! Con cũng tự biết là con không trẻ mãi được đâu. Và cả Isra nữa. Con nghĩ điều gì sẽ xảy ra nếu đứa thứ tư cũng là con gái? Con nghĩ là con sẽ không cố có con trai nữa à? Tất nhiên là không rồi! Đấy là lý do tại sao mà con cần phải khẩn trương lên.”

Adam lôi từ trong túi ra một bao Marlboro đỏ: “Mẹ nghĩ là con không muốn có con trai à? Con đang cố hết sức đây!”

“Thế à, cố tiếp đi!”

“Vâng, con sẽ cố, thưa mẹ!”

“Tốt!”

Adam nhìn đi chỗ khác, tay bóp chặt bao thuốc lá. Ngay cả khi anh nhìn ra phía bờ sông, từ ánh mắt anh, Isra có thể thấy rõ một điều: Tối nay anh sẽ đánh cô. Cô nhìn anh chằm chằm, hy vọng là cô đã nhầm và anh sẽ không trút giận lên đầu cô. Nhưng cô đã quá quen với những dấu hiệu ấy rồi. Đầu tiên, anh sẽ quát vào mặt cô và đánh cô thật mạnh, cả người anh rung lên bần bật vì giận dữ. Sau đó, anh sẽ với tay ra để chạm vào cô, lần này thì nhẹ nhàng hơn một tí và ấn cả người anh vào cô. Cô nhắm mắt lại, siết chặt bàn tay, ước gì giây phút ấy cô có thể biến mất được.

Deya

Mùa đông năm 2008

"Có điều gì đấy vô lý ở đây..." - Deya nói với Sarah vào một buổi chiều thứ Sáu, sau khi Sarah kể cho cô thêm một câu chuyện nữa về Isra. Họ ngồi tựa đầu bên cửa sổ, nhấm nháp cốc cà phê vanilla latte mà Sarah pha.

"Điều gì cơ?" - Sarah hỏi.

Deya đặt cốc xuống: "Nếu mẹ cháu thích sách thế thì tại sao mẹ cháu lại không muốn chị em cháu có cuộc sống tốt đẹp hơn?"

"Mẹ cháu muốn chứ!" - Sarah nói: "Nhưng mẹ cháu cũng chỉ cố được đến vậy thôi."

"Thế tại sao mẹ cháu lại ngăn không cho chúng cháu đi học."

Sarah nhìn cô bé, giật mình: "Cháu nói gì thế?"

"Có lần mẹ cháu gọi cháu là *sharmouta*.." - Deya nói, bụng cô bé xoắn lên khi cô nhớ lại ký ức ấy: "Rồi mẹ cháu bảo là cháu không được đi học nữa."

"Isra sẽ không bao giờ nói như thế, nhất là với cháu!"

"Nhưng mẹ cháu có nói mà! Cháu nhớ!"

"Isra mà cô biết sẽ không bao giờ thốt ra cái từ đấy!" - Sarah nói: "Có phải chuyện này xảy ra sau khi cô bỏ đi không?"

“Cháu nghĩ chắc thế đấy!” - Deya nói, bỗng nhiên cảm thấy không chắc chắn. Hồi ấy cô còn bé quá. Mọi ký ức của cô bé đều rời rạc.

“Cháu có nhớ tại sao mẹ cháu nói thế không?”

“Cũng không hẳn ạ!”

“Cháu có nhớ là khi nào không?”

“Chắc là ngay trước khi xảy ra vụ tai nạn ô tô... Cháu không biết... Ý cháu lá, ký ức của cháu thì còn rõ ràng nhưng cháu không chắc chắn chính xác là như thế nào...”

“Cứ nói cho cô nghe...” - Sarah cắt ngang: “Nói cho cô nghe mọi thứ mà cháu nhớ!”

* * *

Bên ngoài, bầu trời xám xịt và tối sầm lại khi Deya và Nora lên xe buýt đi học về. Khi họ xuống trạm dừng, mẹ họ đã đứng sẵn ở đấy đợi như thường lệ. Bụng người mẹ phồng lên một chút và cô bé tự hỏi không biết có phải mẹ lại có bầu hay không. Deya tưởng tượng đứa em thứ năm trong cái phòng ngủ chật hẹp của mình. Cô bé tự hỏi không biết em bé sẽ nằm ở đâu, không biết bố có mua một cái cũi nữa không, hay là nó sẽ nằm trong cũi của Amal và Amal sẽ nằm chung giường với mình và Nora. Mặt đứa bé hiện dần ra trong đầu Deya, càng ngày càng to hơn, khiến cô bé bị nghẹt thở. Deya hít một hơi thật sâu và nới lỏng ba lô ra khỏi vai mình.

Deya chạm vào tay khi mẹ với lấy cô bé. Isra trao cho Deya một nụ cười thật nhanh trước khi quay đi. Isra luôn cười với Deya như thế, mép chỉ hơi nhếch lên.

Ở phía sau, cô bé có thể nghe thấy bạn cùng lớp đang vẫy chào từ trên xe buýt: "Bye Deya! Hẹn gặp cậu vào ngày mai!"

Deya quay ra để vẫy tay chào. Khi cô bé quay người lại thì thấy mẹ đang quắc mắt nhìn mình.

"Tại sao mấy đứa con trai ấy lại nói chuyện với con?" - Mẹ nói. Cô bé thấy lạ khi mẹ mình lớn tiếng như vậy.

"Mấy bạn đó học cùng lớp con, mẹ à."

"Tại sao con lại nói chuyện với các bạn trai trong lớp?"

"Vì đấy là bạn của con."

"Bạn?"

Deya gật đầu và nhìn xuống đất.

"Con không thể làm bạn với đám con trai được! Mẹ nuôi con để con thành *sharmouta* à?"

Deya lùi lại, cảm thấy tổn thương vì những lời này: "Không! Mẹ à, con có làm gì đâu..."

*"Uskuti!** Con biết là con không được phép nói chuyện với con trai cơ mà! Con nghĩ cái gì vậy? Con là con gái Ả Rập. Con có hiểu không? Con gái Ả Rập!" Nhưng Deya không hiểu. "Nghe mẹ nói này, Deya! Mở tai ra mà nghe đây!" - Isra hạ giọng xuống, thì thầm: "Chỉ vì con được sinh ra trên đất Mỹ không có nghĩa con là người Mỹ. Chừng nào con còn sống trong cái gia đình này thì chừng ấy con sẽ không bao giờ trở thành người Mỹ."

Deya không nhớ nổi đoạn đường về nhà hôm ấy, không nhớ nổi cô đã cảm thấy như thế nào khi phải bước từng bước rón rén trên vỉa hè, rồi lén chui xuống tầng hầm và trèo lên giường mình. Tất cả những gì Deya nhớ

là khi cô trườn vào ga trải giường với cuốn sách trong tay - *Matilda** - và cố gắng chạy trốn thực tại qua những trang sách. Cô ấn ngón tay vào giữa gáy sách, lật hết trang này đến trang kia cho đến khi không nghe thấy tiếng tai mình rung lên nữa.

Và điều tiếp theo, cô bé biết là mẹ xuống dưới nhà với mình. Cả căn phòng yên lặng và mẹ ngồi đó, bên mép giường, ôm lấy đầu gối. Bao lâu sau đó Deya mới nhích lại gần mẹ mình? Cô cũng không nhớ nổi. Tất cả những gì lúc đấy mà cô bé nhớ là cô đã chớp mắt nhìn đến tuyệt vọng để mong bắt gặp ánh mắt của mẹ mình, để thấy mẹ cười, dù chỉ là một tí ti thôi. Nhưng cô còn chẳng thấy hết được mặt mẹ mình nữa, chứ đừng nói là ánh mắt của bà. Cô bé với ra để chạm vào tay mẹ. Mẹ cô giật lại.

Deya đợi mẹ nói điều gì. Hay là mẹ đang nghĩ cách gì đấy để phạt cô bé? Và tại sao mà Deya lại không bị phạt kia chứ, cô bé hư lắm mà. Tại Deya khiến mẹ phải buồn, cô bé đâu cần thêm lý do gì nữa.

Deya tự hỏi không biết mình sẽ bị phạt như thế nào. Cô bé nhìn quanh phòng. Có cái gì đáng lấy đâu. Chỉ có vài món đồ chơi lăn lóc trên sàn. Cô bé nghĩ có khi mẹ sẽ lấy cái tivi đi. Hay là cái đài cát sét, chỉ để trừng phạt? Deya không chắc nữa. Cô bé chẳng có gì cả.

Nhưng rồi, Deya thấy cuốn sách đang nằm dưới tay mình và cô bé nhận ra là mình có thứ đáng để lấy. Deya bắt đầu nghĩ về những lời mẹ sẽ nói khi mẹ bắt cô bé phải đưa sách cho bà và từ nay cô sẽ bị cấm không được đến thư viện ở trường ở nữa, cô sẽ không được...

"Deya!" - Mẹ bắt đầu: "Bố con..."

Làm ơn đừng nói thế mà! Làm ơn đừng lấy sách của con đi!

“Nghe mẹ nói này..” - Giờ thì cả người mẹ đang run lên: “Mẹ biết là con rất yêu trường con..

Con sẽ làm tất cả mà, con xin mẹ đấy! Đừng lấy sách của con!

“Nhưng...” - Mẹ cô hít một hơi: “Con không thể đi học ở PS 170* nữa.”

Tim Deya như ngừng đập. Trong giây lát, cô bé cảm thấy choáng ngợp vì không thở được. Deya cảm thấy mình như một cuốn sách vậy, chịu áp lực bởi một trọng lượng vô hình dưới tấm bìa. Cô bé nuốt nước bọt: “Sao cơ ạ?”

“Không chỉ con, mà cả Nora nữa!”

“Không! Mẹ, con xin mẹ...”

“Mẹ xin lỗi, con gái!” - Isra nói, giọng nghẹn lại: “Mẹ rất xin lỗi! Nhưng mẹ không có sự lựa chọn nào khác cả.”

* * *

“Đó có phải là khi cháu bắt đầu đi học ở trường đạo không?” - Sarah hỏi khi Deya kể xong câu chuyện: “Sau khi họ bắt cháu thôi học ở PS 170 ấy?”

“Cháu nghĩ thế!” - Deya nói: “Cô có biết tại sao họ lại không cho bọn cháu học ở đấy nữa không?”

Sarah lắc đầu, ngồi sang một bên.

“Từ từ đã..” - Deya nói: “Cô bỏ nhà đi năm nào?”

“Sao thế?”

“Cháu muốn biết!”

“Một chín chín bảy!”

“Thế là cô vẫn còn ở nhà!” - Deya nói: “Chắc cô phải nhớ gì chứ!”

Sarah nhìn xuống đầu gối: “Cô nghĩ chắc là vì cô bỏ đi. Chắc là họ sợ rằng có ngày cháu và em cháu lại giẫm vào vết xe đổ của cô.”

“Cũng có lý!”

Họ im lặng một lúc rồi Sarah nhìn vào mắt Deya: “Cháu có nhớ sau khi cô đi thì như thế nào không?”

“Cũng không hẳn! Sao ạ?”

“Điều cuối cùng cháu nhớ là gì?” - Sarah hỏi.

“Gì cơ ạ?”

“Cháu có nhớ lần cuối cháu nhìn thấy bố mẹ cháu không?”

Deya cân nhắc: “Cháu nghĩ... Cháu không chắc nữa!”

“Thế cháu nhớ gì?”

Deya cảm thấy sự nặng nề của ký ức trên đầu lưỡi mình, những lời mà cô chưa từng nói ra: “Bố mẹ cháu đưa bọn cháu ra công viên. Đó là điều cuối cùng mà cháu nhớ.”

“Kể cho cô nghe chuyện gì đã xảy ra đi!”

Deya đã tua lại ký ức này trong đầu cô rất nhiều lần trước khi cô có thể nhớ một cách chi tiết nhất: Mẹ đợi cô và Nora ở trạm xe buýt, còn Layla và Amal đang ngủ trong xe đẩy. “Nhà mình đi công viên!” - Mẹ nói, miệng nở nụ cười tươi nhất mà Deya từng thấy. Deya cảm thấy như trong tim mình đang có cầu vồng. Họ đi dọc xuống đại lộ số Năm, răng va lập cập, còn da thì sởn cả gai ốc vì lạnh. Xe cộ bấm còi inh ỏi. Người người vội vã bước qua. Khi họ đến ga tàu điện ngầm, Deya nhận ra là mẹ định đưa chị

em họ lên tàu và bụng Deya thắt lại vì sợ, cô bé chưa bao giờ đi tàu cả. Deya liên tục hít thở khi họ bước xuống những bậc cầu thang bẩn thỉu. Ở dưới ga, ánh sáng lờ mờ làm cô bé bị đau mắt. Ga tàu xám xịt, dưới sàn đầy rác và bã kẹo cao su, rơi cả xuống đường ray. Chuột cống chạy giữa các thanh đường ray, Deya lùi ra xa khỏi mép ga. Ở cuối đường hầm, cô bé có thể thấy một ánh sáng lóe lên đang lao tới. Đó chính là tàu điện ngầm. Cô bé ôm lấy chân mẹ khi tàu chạy vụt qua. Khi đoàn tàu dừng trước mặt họ, cửa mở ra và Adam đứng ở đó. Bố Deya lao về phía mẹ con họ, tay ôm lấy cô bé. Rồi cả sáu người gia đình họ đi công viên.

"Vậy là Adam gặp mẹ con cháu ở trạm tàu điện ngầm và đưa các cháu đi công viên?" - Sarah hỏi.

"Vâng!"

Sarah nhìn cô trong im lặng.

"Gì ạ?"

"Không có gì!" - Sarah nói, lắc đầu: "Thế sau đó thì sao?"

"Cháu không biết!" - Deya ngồi thụp xuống ghế: "Cháu cố nhớ nhiều lần rồi nhưng cháu không thể. Cháu chỉ biết là có khi cháu tự bịa chuyện ra cũng nên. Có khi tất cả đều là do cháu bịa ra hết. Như thế mới lý giải được tại sao câu chuyện lại chẳng ăn khớp với nhau gì cả."

"Cô xin lỗi...!" - Một lúc sau, Sarah nói.

"Cháu không hiểu nổi! Cô nói cô sẽ giúp cháu hiểu thêm về quá khứ nhưng cô còn không giải thích nổi tại sao mẹ cháu viết lá thư kia. Nhỡ có điều gì xảy ra với mẹ cháu sau khi cô đi thì sao? Làm sao mà cô biết được? Cô có ở với mẹ cháu đâu."

“Cô xin lỗi!” - Sarah nhắc lại một lần nữa, mắt nhìn xuống sàn: “Ngày nào cô cũng nghĩ về chuyện ấy. Cô ước gì mình đã không bỏ mẹ cháu mà đi!”

Giờ thì Deya bắt đầu xả hết những gì mà cô bé đã giữ trong lòng bấy lâu, cô bé không ngăn nổi mình lại nữa: “Cô đã thử giúp mẹ cháu chưa? Nếu cô biết bố đánh mẹ cháu, tại sao cô không làm gì? Cháu tưởng cô thân với mẹ cháu lắm cơ mà?”

“Mẹ cháu là một người bạn, người chị của cô...”

“Thế thì tại sao cô không đưa mẹ cháu đi cùng? Tại sao cô lại bỏ mặc mẹ cháu? Tại sao cô lại bỏ mặc cả bọn cháu nữa?”

“Mẹ cháu không chịu đi với cô!” - Mắt Sarah ngấn nước: “Cô đã cầu xin mẹ cháu đi cùng với cô nhưng mẹ cháu không chịu. Có lẽ, cô nên cố cầu xin mẹ cháu thêm chút nữa. Đó là điều mà cô day dứt đến tận bây giờ. Nhưng lúc này, cô ở đây để giúp cháu.” -Cô lau nước mắt đi rồi nói tiếp: “Cô xin cháu đấy, Deya! Mẹ cháu cũng sẽ muốn cô giúp cháu!”

“Vậy thì cô giúp cháu đi! Nói cho cháu biết cháu phải làm gì!”

“Cô không thể nói cho cháu biết cháu phải làm gì được. Nếu chính cháu không tự quyết định được cho bản thân mình thì đâu còn ý nghĩa gì nữa? Dù cháu có làm gì cũng sẽ vô nghĩa nếu đó không phải là sự lựa chọn của cháu. Nó phải xuất phát từ bên trong cháu. Đó là cách duy nhất mà cô giúp cháu được. Vậy cháu muốn làm gì?”

“Cháu không biết! Chuyện đâu có đơn giản như vậy!”

“Nhưng nó là như thế! Cháu đang để những nỗi sự hãi che lấp suy nghĩ của mình. Cháu phải đào sâu vào bên trong chính mình. Cháu muốn làm gì?”

“Cháu muốn tự mình đưa ra quyết định! Cháu muốn có quyền được lựa chọn.”

“Vậy thì cháu làm đi! Bắt đầu từ bây giờ!”

Deya lắc đầu: “Cô nói nghe thì đơn giản lắm nhưng mọi chuyện đâu có thế! Cô không hiểu gì cả!”

“Cháu có thể nói gì với cô cũng được nhưng cháu không thể nói là cô không hiểu. Cô chưa bao giờ nói là sẽ dễ dàng cả. Nhưng đó là điều mà cháu phải làm.”

Deya thở dài, lấy tay xoa thái dương. Đầu cô thì đau, còn cơ thể cô thì đã mỏi nhừ. Cô bé không biết phải làm gì, hay phải bắt đầu từ đâu nữa. Deya đứng dậy để đi về. “Cháu phải đi đây!”

Isra

Mùa xuân năm 1995

Một năm trôi qua và Isra lại có bầu. Đây là lần thứ tư cô mang bầu. Sau khi làm xong việc nhà, cô dành thời gian còn lại ngồi cuộn mình bên cửa sổ, với cuốn sách trong tay mong lấn át được nỗi sợ lại sinh con gái đang gặm nhấm bên trong. Nhưng dù có đọc bao nhiêu sách đi chăng nữa cũng không làm cô bớt lo lắng. Thậm chí, càng đọc nhiều cô càng thấy lo và cái bụng cũng lớn theo. Dường như, càng ngày cô càng to dần lên còn những bức tường thì càng ngày càng hẹp lại, kẹp lấy cô ở giữa.

"Chị có ổn không vậy?" - Vào một tối, Sarah hỏi Isra khi họ đang đứng cạnh bếp cùng nhau, áo xắn lên đến khuỷu tay. Họ đang nấu *mujaddara**, quanh bếp thơm mùi đậu lăng và cơm cùng món hành xào với bột thì là Ai Cập. Sarah đặt cái muôi khuấy xuống và nhìn vào mắt cô: "Dạo này chị khác lắm, chả giống chị gì cả!"

"Chỉ là chị mệt thôi!" - Isra nói, lưng khom lại, tay đặt xuống bụng: "Mang bầu đứa này vất vả quá!"

"Không!" - Sarah nói: "Em thấy là có cái gì khác không ổn. Có phải là Adam không? Có phải anh ấy lại đánh chị không?"

"Không.." - Isra nhìn đi chỗ khác: "Anh ấy không đánh chị khi chị mang bầu."

"Vậy thì là gì?"

“Sự thật là chị cũng không biết nữa...” - Isra nói, đảo mắt đi chỗ khác: “Chỉ là chị hơi lo lắng một chút thôi.”

“Về điều gì?”

“Em sẽ nghĩ là chị ngốc lắm!”

“Không, em sẽ không nghĩ thế đâu! Em hứa đấy!”

“Chị lo về đứa bé!” - Isra thì thầm: “Nhỡ đâu lại đẻ con gái thì sao? Nếu thế thì người nhà em sẽ làm gì? Adam sẽ làm gì?”

“Họ chẳng làm gì được cả!” - Sarah nói: “Gái hay trai sinh ra, chị cũng có quyết được đâu!” - Sarah tiến lại gần và chạm vào vai Isra: “Vả lại, chị cũng không biết được, có khi lần này chị lại có con trai thì sao?”

Isra thở dài: “Kể cả có con trai đi nữa, chị không biết mình phải chăm bốn đứa con cùng một lúc như thế nào. Chị lấy đâu ra thời gian để mà đọc sách nữa? Nhỡ đâu chị không đọc được nữa thì sao?”

“Chị sẽ luôn có thời gian để đọc mà!” - Sarah nói: “Deya cũng sắp đi học rồi, như thế thì sẽ đỡ cho chị. Và em sẽ luôn ở đây để giúp chị nữa.”

“Em không hiểu được đâu!” - Isra lại thở dài, ấn ngón tay vào thái dương: “Chị biết nghe có vẻ ích kỷ nhưng mãi giờ chị mới bắt đầu cảm thấy như một con người, như thể giờ chị mới tìm thấy mục đích, rằng cuộc đời chị cuối cùng cũng có cái gì khác ngoài chăm con cả ngày và chờ Adam về.” - Cô dừng lại, giật mình khi nghe những lời ấy thốt ra từ miệng mình rồi tiếp tục: “Không phải là chị không thích làm mẹ. Chị yêu con chị, tất nhiên là chị phải yêu chúng nó rồi. Nhưng lâu quá rồi chị chẳng có cái gì cho riêng mình cả. Tất cả những gì chị có là một ông chồng chả mấy khi về nhà, mà cứ khi về là lại đánh chị và những đứa con phụ thuộc hoàn toàn vào chị. Tệ nhất là, chị chẳng có gì cho chúng nó cả. Chị chưa bao giờ nghĩ

rồi nó sẽ ra như thế này." Những gì Isra cảm thấy lúc này khi nhận ra cuộc đời mình sẽ mãi như vậy khiến cô bất ngờ. Cô bắt đầu khóc.

"Chị ơi đừng khóc!" - Sarah nói, tay vòng quanh Isra và ôm chặt lấy cô: "Chị là một người mẹ tốt! Chị đang làm những gì tốt nhất có thể cho con gái chị và sẽ có ngày chúng nó nhận ra điều đó. Em biết, để vượt qua được là rất khó nhưng chị đâu chỉ có một mình. Em ở ngay đây này! Chị có em cơ mà! Em hứa với chị đấy!"

"Em có cái để làm cho chị vui đây này!" - Sarah nói với cô khi họ đi xuống tầng hầm sau bữa tối. Cô trải một chồng sách xuống dưới sàn: "Ở đây có nhiều cuốn hay lắm. Có *Anna Karenina**, *Lolita**, *The Stranger**... Ồ, còn cả *Kafka** nữa, em nghĩ chị sẽ thích ông ấy lắm..."

"Thôi!" - Isra cắt ngang.

Sarah nhìn vào mắt cô: "Thôi?"

"Ý chị là..." - Cô ngừng lại: "Chị muốn đọc cái gì khác đi!"

"Khác như thế nào ạ?"

"Chị muốn đọc cái gì đó mà phụ nữ viết."

"Cũng được thôi! Mình cũng đọc nhiều sách của các tác giả nữ rồi.." - Sarah nói: "Chị có muốn đọc tác giả nào cụ thể không?"

"Không hẳn."

"Thế một cuốn sách cụ thể chẳng hạn?"

Isra lắc đầu: "Chị đã mong là em sẽ giúp chị. Chị muốn đọc một cuốn sách viết về ai đó giống chị."

Sarah chớp mắt nhìn cô: "Giống chị là như thế nào cơ?"

“Chị không biết nữa! Nhưng chị muốn đọc một cuốn sách viết về những giá trị đích thực của một người phụ nữ.”

Fareeda

Mùa hè năm 1995

Kể từ khi Sarah bước sang tuổi mười sáu, Fareeda mang cô đi "diễu hành" trên đại lộ số Năm như một miếng thịt đùi cừu cần đem bán. Cảm giác sợ hãi thường ngày khi bà phải ra khỏi nhà một mình chẳng là gì cả so với nỗi sợ Sarah không tìm được người cầu hôn. Ngày hôm đó, sau khi ngồi *mansaf** hầm đã sôi, hai mẹ con dẫn nhau ra hiệu thuốc trên phố Bảy Mươi Lăm để lấy thuốc tiểu đường cho Fareeda. Thường ngày, Khaled vẫn đi lấy thuốc cho bà nhưng Fareeda muốn mọi người nhìn thấy Sarah. Một buổi tối, sau khi nghe tin Nadia, con gái của *Umm* Rammy, đã đính hôn, bà nhận ra là từ trước đến nay bà đã lầm. Ai chứ cái con bé Nadia ấy, lạy Chúa tôi, cái loại con gái suốt ngày đi lang thang trên đại lộ số Năm một mình, đã thế bố mẹ nó còn để nó tự đi tàu điện ngầm đến trường một mình. Vô lý quá đi mất! Nhưng có khi là vì chẳng có ai nhìn thấy Sarah bao giờ cả. Sarah đi học bằng xe buýt, khi về nhà rồi cũng chẳng tự đi đâu một mình. Có khi vì người ta không biết Sarah trông như thế nào. Thế là Fareeda bắt đầu đưa cô đến mấy chỗ xung quanh, dù bà vẫn sợ phải ra khỏi nhà một mình. Nào là chợ thịt Alsalam ở phố Bảy Mươi Hai, rồi đến tiệm bánh Bay Ridge ở phố Bảy Mươi Tám, thỉnh thoảng còn xuống tận đại lộ số Năm. Nhưng hầu hết các ngày là họ đi thăm hàng xóm. Sarah vẫn cần phải học thêm về văn hóa và Fareeda biết chẳng có chỗ nào để học văn hóa tốt hơn là ngồi cùng với hội chị em phụ nữ của bà cả.

Lúc này, bà đang ngồi xổm trước cái lò nướng và lôi ra một mẻ knafa* nướng. Mùi xi rô hoa hồng thơm nức cả căn bếp, bà nhớ hồi còn bé vẫn được bố mang về cho mấy miếng bánh này, trước khi họ bị ép chuyển đến trại tị nạn. Bà vẫn luôn yêu lớp bột mì màu đỏ và cái vị vừa ngọt lại vừa đậm đà của phô mai tan chảy ra ở bên trong. Bà hít một hơi thật sâu, cảm thấy ấm áp khi nhớ về những ký ức ấy.

"Đi pha một ấm trà *chai* đi!" - Bà bảo Sarah khi cô bước vào trong bếp: "*Umm* Ahmed sang bây giờ đấy."

Sarah rên rỉ. Sau một mùa hè, nước da màu bánh mật của cô đã sạm đi và những lọn tóc đen của cô còn có màu hoe hoe đỏ. Fareeda tự nhủ, nom cô trông cũng đẹp đấy chứ, giống bà hồi còn trẻ như hai giọt nước. Nhưng Fareeda bây giờ đã héo hon đi nhiều, dù bà ghét phải thừa nhận điều ấy. Tóc của bà ngày xưa vừa dày vừa bông bềnh, nay duỗi đờ ra đằng sau tai bà sau nhiều năm nhuộm đi nhuộm lại. Dùng thuốc *henna* tuy hại da đầu nhưng bà không chịu được cảnh nhìn thấy tóc mình cứ bạc dần đi. Nó nhắc cho bà nhớ cuộc đời này đã trôi đi nhanh thế nào.

"Isra đâu ạ?" - Sarah hỏi.

"Dưới nhà!" - Fareeda nói. Bà biết Sarah với Isra dạo gần đây rất thân nhau và bà không chắc mình cảm thấy thế nào về điều ấy. Dù gì thì đấy cũng là ý tưởng của bà để dạy cho Sarah biết về sự vâng lời. Nhưng đã có nhiều lần, Fareeda bắt gặp hai đứa rúc vào trong bếp, thì thầm với nhau, thỉnh thoảng còn đọc với nhau nữa - bao nhiêu thứ không làm mà lại đi đọc sách. Mỗi khi xem tivi buổi tối, bà lại phải dỏng tai lên nghe xem chúng nó có định âm mưu gì hay không. Có lần, bà nghe lỏm được Sarah đang dịch cuốn tiểu thuyết về một người đàn ông bị quyến rũ bởi đứa con gái riêng của vợ dù mới có mười hai tuổi, đã thế con bé còn ngừng lại để giải thích

là nó phải mượn bạn cuốn sách ấy, vì thư viện trường cấm không cho lưu hành. Thế là Fareeda lao đến và giật ngay lấy cuốn sách! Bà không thể để hai đứa chúng nó tiếp thu cái thể loại văn hóa Mỹ đồi trụy như thế này được. Ai mà biết được mấy thứ ấy sẽ nhồi nhét vào đầu chúng nó cái gì cơ chứ. Nhưng ngoài chuyện ấy ra thì việc chúng nó thân nhau cũng chẳng có hại gì. Chỉ cần Isra dạy Sarah chứ không phải là Sarah dạy ngược lại Isra là được. Bà tự cười thầm, như thể là có ai làm Isra bớt nhút nhát đi được ấy. Không, riêng chuyện đấy thì bà chả cần lo.

Fareeda cắt bánh *knafa* ra thành những miếng nhỏ hình chữ nhật và rắc vụn hạt dẻ cười lên trên. Bà liếc sang Sarah: "Con đang mặc cái gì đấy?"

"Quần áo ạ!"

Fareeda tiến lại gần hơn: "Con lại còn tỏ ra trứng khôn hơn vịt đấy à?"

"Chỉ là quần bò với áo phông thôi mà mẹ. Có gì đâu?"

"Đi lên nhà và thay quần áo ngay!" - Fareeda nói: "Mặc cái váy màu kem vào. Nó tôn da con đấy. Khẩn trương lên!" Khi

Sarah chuẩn bị quay lên, bà chêm thêm vào: "Hơn nữa, sửa lại tóc tai đi nhé!"

"Chỉ là *Umm* Ahmed thôi mà mẹ. Bác ấy nhìn thấy con cả nghìn lần rồi."

"Giờ con đã lớn rồi và *Umm* Ahmed đang đi tìm vợ cho con trai bác ấy. Trông tử tế một tí thì có chết ai đâu!"

"Mẹ ơi, con mới có mười sáu tuổi thôi!"

Fareeda thở dài: "Thì mẹ có bảo con phải lấy chồng ngay bây giờ đâu. Đính hôn trước một hai năm cũng không sao cả."

“Nhưng Hannah cũng bằng tuổi con đấy!” - Sarah bắt đầu to tiếng: “Con có thấy *Umm* Ahmed bắt bạn ấy đính hôn đâu.”

Fareeda cười, với lấy khay trà trên chạn bếp: “Con thì biết gì về *Umm* Ahmed chứ? Con bé Hannah ấy nó chấp nhận một lời cầu hôn vào tối qua rồi.”

“Nhưng...”

“Lên trên nhà thay quần áo đi để mẹ lo mấy việc ấy.”

Fareeda có thể nghe thấy tiếng Sarah lẩm bẩm khi cô bỏ lên phòng. Lại phải chuẩn bị “quảng cáo”. Phải khoe hết ra. Khổ thân con bé, Fareeda nghĩ, đến giờ nó mới nhận ra điều này. Giá trị của người phụ nữ là ở đây chứ đâu. Đôi lúc, bà ước mình có thể ngồi giải thích cho con hiểu về cuộc đời này. Có Chúa trên cao chứng giám, bà đã cố gắng thử nhiều lần rồi đấy chứ. Nhưng có những điều không phải muốn giải thích là giải thích được. Lời lẽ có thể làm được nhiều điều phi thường nhưng có những khi, chỉ nói thôi là chưa đủ.

Deya

Mùa đông năm 2008

Đến Chủ Nhật, Fareeda đã sắp xếp được một cuộc gặp mặt với gia đình Nasser. Hôm ấy là một ngày mùa đông lạnh lẽo và Deya chạy quanh phòng khách với cái khay trên tay. Cô mời mẹ Nasser uống cà phê Thổ Nhĩ Kỳ và hạt dưa rang, trong khi Fareeda tiếp chuyện, chiếc răng vàng của bà lấp lánh giữa hai bờ môi. Deya muốn hất cái khay ra giữa phòng. Làm sao cô tin bà nội cô được nữa, sau những gì cô đã phát hiện được kể từ khi nói chuyện với Sarah? Làm sao bà có thể tỏ ra mọi thứ vẫn bình thường như thế được cơ chứ? Cô thì không thể! Cô cần phải ngừng trì hoãn lại, cô phải lên tiếng trước khi quá muộn.

"Bà em nghĩ em nên lấy anh..." - Cô nói khi ngồi xuống bên bàn ăn, đối diện với Nasser: "Bà em nói em sẽ là một con ngốc nếu từ chối lời cầu hôn của anh. Nhưng em không thể lấy anh được. Em xin lỗi!"

Nasser đứng thẳng người dậy: "Tại sao không?"

Bỗng dưng, cô cảm thấy cần phải rút lại những lời nói của mình nhưng cô vẫn tiếp tục. Cô có thể nghe tiếng Sarah đang vang lên trong đầu cô: *Cháu phải dũng cảm lên! Cháu phải lên tiếng vì cái cháu muốn!* Cô quay sang nhìn vào mắt Nasser: "Ý em là, em cảm thấy chưa sẵn sàng cho chuyện cưới xin. Em muốn đi học đại học trước!"

"Ồ!" - Nasser nói: "Em có thể làm cả hai được mà! Anh biết rất nhiều cô gái đi học đại học sau khi lấy chồng."

“Anh đang nói là anh sẽ để em đi học đại học sao?”

“Anh không thấy có vấn đề gì cả.”

Cô chớp mắt nhìn anh: “Thế còn sau đại học thì sao? Anh có để em đi làm không?”

Nasser nhìn cô chằm chằm: “Tại sao em cần phải đi làm? Em sẽ được chu cấp đầy đủ.”

“Nhưng nhỡ đâu, em lại muốn thực hành những gì mình đã học thì sao?”

“Nếu cả hai chúng ta cùng đi làm, thì ai sẽ ở nhà chăm con?”

“Anh thấy chưa, ý em là chỗ ấy đấy.”

“Ý em là sao cơ?”

“Tại sao em lại phải ở nhà để chăm con? Tại sao em phải từ bỏ những ước mơ của mình?”

“Bởi vì một trong hai chúng ta sẽ phải làm như thế!” - Nasser nói, mặt anh có vẻ bối rối: “Và tất nhiên, đó phải là người mẹ. Tạo hóa đã phân ra vậy rồi.”

“Xin lỗi, anh vừa nói gì cơ?”

“Gì? Đúng mà! Anh không có ý xúc phạm gì em đâu nhưng ai cũng biết, nuôi con là trách nhiệm của phụ nữ.”

Deya chống tay đẩy mình lên khỏi bàn: “Anh thấy chưa? Đấy đúng là ý em đang nói! Anh chả khác gì bọn họ cả!”

Nasser nhìn cô chằm chằm, mặt anh méo đi vì sốc và tức giận, thêm cả điều gì đó khác nữa. Deya không biết đó là gì. “Anh không có ý làm em giận!” - Anh nói: “Anh chỉ đang nói sự thật mà thôi.”

“Tiếp đến là gì nữa? Anh sẽ đánh em và anh nói đấy cũng là do tạo hoá?”

“Em đang nói cái gì đấy?” - Nasser nói: “Anh sẽ không bao giờ động tay động chân với phụ nữ. Có lẽ ngày xưa là như thế nhưng bây giờ khác rồi.”

Deya quan sát anh. Anh ngồi thẳng lưng, thở dốc, một đốm trên mặt anh đỏ ửng lên. Cô hắng giọng: “Thế còn bố anh thì sao?”

“Ừ, bố anh thì làm sao?”

“Bố anh có đánh mẹ anh không?”

“Em hỏi kiểu gì vậy?”

“Ông ấy có đánh mẹ anh, đúng không?”

“Tất nhiên là không rồi!” - Nasser nói: “Bố anh không bao giờ đánh mẹ anh! Bố anh cung phụng mẹ anh như bà hoàng vậy!”

“Hẳn là thế rồi!”

“Em đang nói chuyện vô lễ lắm, em biết không? Anh biết là em đã phải trải qua rất nhiều chuyện nhưng không có nghĩa là em được quyền nói chuyện với mọi người như thế.”

“Anh biết em trải qua những gì?”

“Em đùa à, Deya? Chuyện gì ở cái khu này mọi người đều biết cả! Nhưng chỉ vì bố em đánh mẹ em không có nghĩa là đàn ông ai cũng đánh vợ.” Deya nhìn anh chằm chằm và anh chế giễu cô: “Ý anh là, lạy Chúa, cũng chẳng phải tự nhiên mà như thế.”

Cô cảm thấy như thể anh vừa phang một viên gạch vào giữa mặt cô: “Anh đang nói cái gì thế?”

“Không có gì cả!” - Nasser đứng dậy: “Không có gì cả! Đáng nhẽ ra anh không nên nói như thế! Anh xin lỗi!” - Anh bước ra cửa mà không dám nhìn vào mắt cô: “Anh phải đi đây! Anh xin lỗi!”

“Đợi đã!” - Deya nói, chạy theo anh trong bếp: “Đừng đi! Nói cho em biết, ý anh là gì?”

Nhưng trong nháy mắt, Nasser đã chạy qua hành lang và lao ra cửa, làm mẹ anh giật bắn mình và cũng đi theo sau anh, trước khi Deya có thể nói thêm một từ nào nữa.

Fareeda

Mùa thu năm 1995

Fareeda cũng đã đoán được ra là *Umm* Ahmed không muốn chọn Sarah làm vợ cho con trai bà ấy. Bởi vì Fareeda không có chung quan điểm với *Umm* Ahmed. Bà ấy nghĩ là Fareeda không đủ ngoan đạo, với lại Fareeda coi thường con gái quá. Nhưng ít ra Fareeda còn hiểu về đời, chứ đâu như *Umm* Ahmed, để đứa con gái lớn là Fatima ly dị chồng. Bà chắc rồi con Hannah cũng sớm bỏ chồng thôi. Fareeda nghĩ đó là hệ quả tất yếu của việc ảo tưởng cuộc sống này giống như quảng cáo ở trên tivi, suốt ngày chỉ có chạy quanh và cười, thích thì yêu mà không thích thì chia tay.

"Đúng là càng đợi chuông điện thoại lại càng không thấy đâu." - Fareeda nói, bỏ một thanh kẹo cao su vào mồm nhai rạo rạo và nhìn về phía Nadine. Cô vừa vào phòng khách với bà. Năm học mới vừa bắt đầu, Isra đang đi đón Deya ở bến xe buýt. Hôm nay là ngày đi học mẫu giáo đầu tiên của con bé.

"Mẹ đang chờ ai gọi đấy?" - Nadine hỏi, tay vuốt tóc.

"À, chỉ là một người có khả năng sẽ xem mặt Sarah ấy mà."

"Ồ."

Fareeda biết tỏng cô đang nghĩ gì. Thêm một mùa hè nữa trôi qua, mà chẳng có một ai đến để hỏi xem mặt Sarah cả. Có khi, mấy bà mẹ Ả Rập nghĩ là con bé không đủ ngoan, không đủ "Ả Rập". Hay có lẽ, cũng như bà, họ lại thích con gái ở quê nhà hơn. Có thể lắm! Nhưng tận sâu bên trong,

Fareeda vẫn không thể nén được nỗi sợ những bóng ma *jinn* đã ám ảnh gia đình bà suốt bao nhiêu năm nay, như thể chuyện Isra đẻ toàn con gái là cái giá bà phải trả cho những gì bà đã làm vậy.

Nadine hắng giọng và Fareeda ngồi thẳng người dậy. Bà hy vọng con bé không nhìn thấy sự lo lắng trên khuôn mặt mình.

"Mẹ sẽ nhớ nó lắm đấy!" - Nadine vừa nói vừa mở to đôi mắt xanh ngu ngốc ra nhìn bà: "Rồi nó cũng lấy chồng và mẹ sẽ rất nhớ nó."

"Nhớ nó?" - Fareeda nhét cái mép váy ngủ màu vàng xuống đầu gối: "Nhớ hay không thì liên quan gì?"

"Ý con là mẹ không phải lo gả nó đi sớm như vậy. Mẹ nên tận hưởng thời gian mẹ có với nó."

Fareeda không thích nét mặt của Nadine. Có thời gian bà đã từng thích có con bé để bầu bạn, giải thoát cho bà khỏi sự buồn tẻ của Isra và những trò nổi loạn của Sarah. Nhưng giờ đây, chính Nadine là đứa trêu người bà nhiều nhất, vì nó là cái loại không biết điều. Con bé này cứ thích gì là làm nấy, chả đoái hoài gì đến lời nói của Fareeda. Đù Isra cũng chẳng mấy dễ chịu nhưng ít ra bảo gì là nó làm nấy. Ít ra, nó còn biết vị trí của nó là ở đâu. Nhưng đẻ được mỗi mụn con trai mà Nadine vênh mặt lên diễu quanh nhà như thể cả thế giới này mắc nợ nó vậy. Như thể nó không phải là đàn bà như những người đàn bà khác trong cái nhà này. Muốn được đối xử đặc biệt thì phải làm được cái gì đó, Fareeda nghĩ, đằng này Nadine đã làm được cái gì đâu.

"Nhưng con đoán mẹ cũng may mắn.." - Nadine nói: "Có con gái lấy chồng ngay gần nhà, mẹ muốn gặp nó lúc nào chả được."

“Gặp nó lúc nào chả được? Thế con nghĩ nếu con lấy chồng ở gần nhà thì mẹ con muốn gặp con lúc nào cũng được à?”

“Tất nhiên rồi ạ!”

Fareeda cười, mắt bà nheo lại thành hai đường thẳng bé tí: “Con gái khi lấy chồng là đã vẽ chữ X to tướng lên cửa nhà bố mẹ đẻ rồi.” - Fareeda lấy ngón tay út ra hiệu chữ X to nhất có thể trước mặt Nadine: “Chữ X to tướng!” Nadine nhìn bà chằm chằm, tay vẫn nghịch tóc. “Chẳng có thằng đàn ông nào muốn vợ mình cứ bám khư khư lấy bố mẹ đẻ trong khi cô ta đáng nhẽ ra phải ở nhà để nấu ăn với dọn dẹp cả.” - Fareeda nhổ bã kẹo cao su ra, rồi đè nát nó trên cái khăn giấy: “Tin mẹ đi, mẹ sẽ đá con Sarah về nhà chồng nó ngay nếu lấy chồng rồi mà vẫn lảng vảng ở quanh đây.”

Deya

Mùa đông năm 2008

"Cô còn đang giấu cháu những điều gì nữa?" - Ngày hôm sau, Deya hỏi Sarah ngay khi cô bé bước vào hiệu sách. Đang có khách ở trong tiệm nhưng Deya chẳng buồn hạ giọng xuống. "Nasser... Nasser, không ai khác mà chính anh ấy... nói rằng phải có lý do gì đấy thì bố mới đánh mẹ! Cô có biết tại sao anh ấy lại nói thế không?"

"Cô không biết..."

"Đừng! Cháu tưởng chúng ta đã thống nhất là sẽ không nói dối nhau cơ mà?" - Deya hạ giọng xuống, cố nén lại để không khóc: "Cháu xin cô đấy! Nói với cháu sự thật đi mà!"

Sarah lùi lại một bước. Hai tay cô ôm lấy mặt. "Cô rất xin lỗi!" - Cô thì thầm. Cô bước đến bên bàn làm việc, mở ngăn kéo cuối cùng ra và thò tay vào bên trong. Khi cô quay trở lại, trên tay cô cầm một mảnh giấy. Cô đưa nó cho Deya.

"Cô rất xin lỗi!" - Cô nhắc lại một lần nữa: "Khi gửi bưu thiếp cho cháu, cô không nghĩ rằng cháu không biết. Và khi cô nhận ra, cô lại sợ không dám nói với cháu. Cô đã nghĩ nếu cô nói với cháu điều này sớm hơn, cháu sẽ bỏ đi và cô sẽ không bao giờ được gặp lại cháu nữa. Cô rất xin lỗi, Deya!"

Deya không nói gì, ngắm nghía tờ giấy trong tay cô. Nó là một mảnh giấy cắt ra từ tờ báo. Cô bé dí mảnh giấy sát vào mắt mình cho đến khi

mình có thể đọc được dòng chữ in bé tí như con kiến... Và rồi, trong thoáng chốc, cả căn phòng tối sầm lại. Nước mắt cô tuôn rơi. Suốt bao nhiêu năm qua mà cô không nhận ra, cô đúng là một đứa con tồi tệ.

"Làm ơn!" - Sarah nói, với ra để nắm lấy tay cô: "Hãy để cô giải thích!"

Nhưng Deya lùi lại một bước, rồi lại thêm một bước nữa và điều tiếp theo cô biết là chân cô bắt đầu tháo chạy.

Fareeda

Năm 1970

Mỗi khi Fareeda ở một mình, ký ức về ngày hôm ấy lại ùa về. Chuyện xảy ra khi bà và Khaled vẫn ở trong trại tị nạn, mấy năm trước khi gia đình bà chuyển đến Mỹ. Hôm đấy bà đang tụ tập cùng với mấy chị em. Người phụ nữ ngồi trên hiên trước cái lều dựng bằng xi măng của Fareeda đang nhấm nháp trà *chai* bạc hà và ăn những cuộn bánh *za'atar* mà Fareeda mới nướng trong lò *soba* ra. Những đứa trẻ đang đạp xe trên con đường không được trải nhựa. Một quả bóng bay từ bên này phố sang đầu bên kia. Xung quanh họ ngập tràn âm thanh và nhưng tiếng cười.

"Cô đã nghe tin về vợ của thằng Ramsay chưa?" - Hala, hàng xóm của Fareeda, lên tiếng hỏi, mồm vẫn đang nhồm nhoàm nhai: "Cái con bé sống ở bên kia trại ý. Tên nó là gì nhỉ? Suhayla, có phải không?"

"Đúng rồi!" - Awatif tiếp lời. Awatif sống trong túp lều cách Fareeda tám nhà, ngay bên cạnh cống: "Con bé ấy phát điên sau khi đứa con gái sơ sinh của nó chết."

"Nhưng cô đã nghe tin gì chưa..." - Hala chen vào, thì thầm: "...về chuyện xảy ra với đứa con gái ấy? Người ta đồn là mẹ nó dìm nó trong bồn tắm. Nhà thằng Ramsay cố che đậy bảo đây là do tai nạn thôi, vì con bé ấy khi lấy chồng vẫn còn trẻ quá nên không biết tắm cho con như thế nào. Nhưng tôi nghe là nó cố tình làm như thế. Nó không muốn có con gái!"

Fareeda cảm thấy buồn nôn, lưỡi bà khô khốc. Bà cố nuốt nước bọt và uống thêm một ngụm *chai* nữa.

"Thực ra cũng có lý mà!" - Hala tiếp tục: "Còn bé mà đã bị hiếp, xong nhà nó còn vội gả nó đi. Khổ thân con bé, có khi còn chưa được mười ba tuổi. Mà ai cũng biết cái thằng Ramsay rồi đấy. Nát rượu. Lúc nào tay cũng cầm *sharaab*, không kể ngày đêm. Có khi đêm nào nó cũng đánh con bé ấy chứ. Nói thế các cô có thể tự hình dung ra rồi đấy. Có khi nó lại nghĩ là nó đang cứu con gái cũng nên. Chuyện nghe mà thấy buồn quá."

Fareeda cúi ánh mắt xuống dưới đùi. Cầm tách trà mà ngón tay bà cứ run lên, bà đặt nó lên cái thùng cũ mà họ dùng để làm bàn uống nước. Cái thùng tuy hoen ố và mốc xanh mốc đỏ nhưng cũng đã trụ vững được mười năm, kể từ khi Khaled và Fareeda mới lấy nhau ở trong trại tị nạn. Trông thế thôi mà cũng được việc ra phết. Bà nhớ là mình còn đem nó ra làm thùng lấy nước để tắm.

"Vô lý!" - Awatif, kéo Fareeda vào trong cuộc trò chuyện: "Chả có bà mẹ nào đang bình thường mà lại đi giết con cả. Chắc chắn là nó bị ma nhập rồi! Tôi đảm bảo!" Cô ta quay ra phía Fareeda đang ngồi im lặng bên cạnh: "Nói đi, Fareeda. Cô là người hiểu rõ hơn ai hết. Hai đứa con gái sinh đôi của cô chết trong vòng tay cô. Có mẹ nào lại làm như thế, trừ khi đầu óc cô ta có vấn đề. Chắc chắn là *jinn* rồi! Nói cho họ biết đi!"

Mặt Fareeda đỏ bừng lên. Bà bịa ra là bà cần phải vào trong bếp để lấy cái gì đấy, đầu gối bà như oằn xuống khi đứng lên từ cái ghế nhựa. Bà cố không khuỵu xuống khi băng qua mảnh vườn toàn đất, qua những rặng cây *marimaya* và bụi bạc hà, để đi vào bếp. Cả căn bếp chỉ rộng có ba bước chân, bên trong không có gì ngoài một bồn rửa, một lò nướng *soba* và một cái chạn nhỏ. Fareeda có thể nghe thấy tiếng Nadia thì thầm ở trước hiên:

“Sao cô lại lôi chuyện ấy ra. Fareeda mất hai đứa con đầu lòng? Tại sao cô còn phải động vào nỗi đau của cô ấy?”

“Đó là chuyện của mười năm trước rồi!” - Awatif nói: “Tôi có ý gì đâu! Với lại, nhìn cô ta bây giờ xem: Có tới bốn đứa con, ba trai, một gái. Tôi thấy *naseeb* của cô ta chính ra cũng tốt ấy chứ. Có gì đâu mà cứ phải làm ầm lên.”

Trong bếp, Fareeda run bần bật. Ký ức về cái chết của con gái bà đầu vỡ vụn ra thành từng mảnh. Người chúng nó xanh tái trong tay bà. Cái mùi hắc của chết chóc tỏa ra trong lều. Bà phải gói con lại trong chăn để Khaled không để ý, rồi cứ thế lật cái thân hình đã mềm rũ ra, mong mặt chúng nó tươi sắc trở lại.

Và tiếp sau đó là những lời cầu nguyện xáo trộn nhau. Cái hố be bé mà Khaled đào ở đằng sau túp lều và những giọt nước mắt của ông. Ở đâu đó, trong cái lều chật chội ấy, bóng ma *jinn* xuất hiện và từ đó trở đi, nó không bao giờ rời bà nửa bước, quan sát từng hành động của bà. Bà nhắm mắt lại, lẩm nhẩm một lời cầu nguyện.

Tha lỗi cho mẹ, con gái! Xin hãy tha lỗi cho mẹ!

PHẦN III

Phần 3

Deya

Mùa đông năm 2008

Deya chạy ra khỏi hiệu sách, tay giữ chặt mảnh giấy báo đã bị vò nát. Cô đi đi lại lại ở ga tàu tàu điện ngầm, đợi chuyến tàu chữ R đến. Khi lên tàu rồi, cô lại tiếp tục đi qua đi lại trước cửa sắt. Cô chen người lao ra lối đi chính giữa, quên hết những nỗi sợ hãi, quên cả những phép lịch sự tối thiểu. Ở cuối tàu, cô mở cửa thoát hiểm - mặc kệ biển báo CHỈ SỬ DỤNG TRONG TRƯỜNG HỢP KHẨN CẤP - và bước sang toa tàu tiếp theo, bất chấp cả những thanh đường ray đang rung rầm rập dưới chân cô trong hầm tối. Sang đến toa tàu tiếp theo cô lại làm như thế - chen lấn, xô đẩy, cứ thế lao thẳng phía trước, như thể sang đến toa tàu tiếp theo thì câu chuyện sẽ khác vậy. Chuyện gì cũng được, chỉ cần không phải là chuyện bố cô đã giết mẹ cô mà thôi.

Cuối cùng, cô cũng dừng lại và tất cả những gì cô có thể làm là nhìn chằm chằm vào mảnh báo trên tay cô:

MẸ CỦA BỐN ĐỨA TRẺ BỊ SÁT HẠI DƯỚI TẦNG HẦM Ở BROOKLYN

Brooklyn, NY. Ngày 17 tháng 10 năm 1997

Isra Ra'ad, hai mươi lăm tuổi, mẹ của bốn đứa trẻ, được tìm thấy tử vong tại nhà sau khi bị đánh đập dã man. Nạn nhân nghi bị bạo hành bởi chồng, Adam Ra'ad, ba mươi tám tuổi. Nghi can ngay lập tức bỏ trốn khỏi hiện trường. Cảnh sát đã tìm thấy thi thể của nghi can ở Sông Đông vào

sáng ngày hôm sau, sau khi một nhân chứng nhìn thấy nghi can nhảy xuống từ cầu Brooklyn.

Đã bao nhiêu lần Deya đọc những dòng này và bật khóc? Đã bao nhiêu lần, cô hét lên ở giữa toa tàu và rồi phải dừng lại khi nhận ra những người khác đang nhìn mình? Nhìn cô, họ thấy những gì? Họ có thấy cái mà cô thấy khi cô nhìn mình phản chiếu trên tấm gương tối sầm, bóng dáng của một kẻ ngốc? Giờ thì Deya thấy mình ngốc đến thế nào. Làm sao cô có thể sống với ông bà mình suốt bao nhiêu năm qua mà không biết bố cô đã giết chết mẹ cô? Mẹ cô bị đánh đến chết ở trong chính ngôi nhà của cô, trong chính căn phòng mà cô và các em cô vẫn ở ư? Tại sao cô không mảy may nghi ngờ gì khi đọc thư của Isra? Tại sao cô không truy hỏi Fareeda cho đến khi bà chịu nói sự thật? Tại sao cô lại từ bỏ dễ như thế? Sau tất cả những lời nói dối của Fareeda... Cô mất trí rồi sao? Cô không thể tự động não được à? Làm sao cô có thể sống cả đời mà cứ phó mặc cho Fareeda quyết định mọi thứ hộ cô được kia chứ? Bởi vì cô là một con ngốc!

Deya nắm chặt lấy mảnh giấy báo. Và cô hét lên thêm một lần nữa, tay đấm thùm thụp vào cửa sổ trên tàu. Chính bố cô đã giết mẹ cô - không những cướp đi sinh mạng của mẹ cô, mà còn tước đoạt người mẹ khỏi chị em cô. Và rồi kẻ hèn hạ đó tự kết liễu chính mình! Làm sao ông có thể làm như thế? Deya nhắm mắt lại, cố hình dung ra gương mặt của bố. Bố cô đi làm về với chiếc bánh kem Carvel trên tay, mỉm cười và hát chúc mừng sinh nhật cô bằng tiếng Ả Rập. Cái cách mà bố cô nhìn cô, cái cách mà ông vẫn cười - những kỷ niệm ấy đã từng an ủi Deya vào những ngày mà cô cảm thấy tồi tệ.

Nhưng giờ đây, cô muốn xé cái ký ức đấy ra khỏi đầu. Làm sao chính người đàn ông đó lại giết mẹ cô được? Và làm sao ông bà cô có thể bao

che cho ông ta? Làm sao họ có thể giấu, không nói cho những đứa con gái của ông ta sự thật về bố mình? Và, như thể chỉ ngần ấy thôi là chưa đủ, làm sao họ có thể tiếp tục giẫm vào vết xe đổ của bố mẹ cô mà giục cô đi lấy chồng sớm như thế? Làm sao họ dám mạo hiểm để tai họa ấy xảy ra thêm lần nữa? Nhỡ nó xảy ra với cô thì sao? Chỉ nghĩ đến thôi mà cô đã rùng mình.

"Không!" - Deya hét lên khi đoàn tàu dừng ở đại lộ Bay Ridge. Cánh cửa kim loại vừa mở ra cái là cô đã bắt đầu chạy. "Không!" - Cô lại hét lên. Điều đó sẽ không xảy ra một lần nữa. Không với cô. Không cả với em gái cô. Số phận của họ sẽ khác Isra. Cô chạy đến trạm xe buýt, nhắc đi nhắc lại với bản thân mình: Tôi sẽ không để cuộc đời của mẹ tôi lặp lại! Khi xe buýt rẽ sang góc phố, nhìn theo bước em gái cô xuống bậc thang và Deya chợt nhận ra một điều: Những gì Sarah nói là đúng. Cuộc đời cô là của cô và chỉ cô mới có quyền quyết định.

Isra

Mùa thu năm 1996

Isra không còn nhớ nổi trước khi đến Mỹ mình đã sống như thế nào. Đã từng có thời gian, cô biết chính xác khi nào những quả dâu tằm sau nhà sẽ chín, biết cây sung nào có quả ngọt nhất, hay khi mùa thu đến sẽ có bao nhiêu hạt óc chó rơi xuống sân. Cô biết loại ô liu nào mang ép dầu sẽ ngon, biết tiếng phát ra khi gõ vào quả dưa hấu chín, biết phân biệt cả những mùi bốc lên từ khu nghĩa địa sau khi trời đổ mưa. Nhưng giờ cô chẳng còn biết gì nữa. Nhiều ngày, Isra còn cảm giác như trước khi làm vợ, làm mẹ, cô chưa hề có cuộc sống riêng. Tuổi thơ của cô đã trôi qua như thế nào? Cô chẳng còn nhớ mình đã từng là một đứa trẻ nữa.

Không những thế, cô cũng không cảm thấy mình có bản năng làm mẹ. Có những lúc cô phải tự nhắc bản thân mình rằng giờ cô đã làm mẹ, rằng cô có bốn đứa con gái để chăm sóc. Mỗi buổi sáng, sau khi ngủ dậy và trải lại ga giường, cô đi pha một tách trà *kahwa* và chuẩn bị bánh mì sandwich kẹp sữa chua *labneh* cho Adam đi làm. Sau đó, cô gọi con gái dậy và chuẩn bị bữa sáng - nào là trứng rán, bánh mì ô liu với sốt *za'atar*, thêm cả ngũ cốc - rồi lại chạy quanh bếp cho cả bốn đứa ăn. Sau đó, cô đem con xuống nhà và tắm cho chúng. Cô xoa xà phòng lên đầu từng đứa một, gãi đầu, kỳ cọ, cho đến khi người chúng đỏ lên thì thôi, rồi dội nước tráng, cứ thế lần lượt hết đứa nọ đến đưa kia. Cô lau người cho con khi chúng còn đang run rẩy, sau đó lấy lược chải cả bốn mái tóc rối bù, gỡ từng sợi tóc một, cố

nhắc bản thân phải nhẹ thôi không đau con nhưng tay thì vẫn cứ di chuyển thô bạo, điên cuồng. Thỉnh thoảng, sẽ có đứa hét lên hoặc khóc thút thít. Vào những ngày Isra cảm thấy bình tĩnh, cô sẽ tự nhắc mình phải hít thở sâu và làm chậm lại. Nhưng hầu hết các ngày, Isra sẽ gắt lên và bắt chúng phải câm mồm. Rồi cô sẽ đưa Deya và Nora đến bến xe buýt, cho Amal với Layla xem tivi, háo hức chờ đến lúc cô làm xong việc để được quay vào đọc sách.

Lúc này, Isra đang tựa đầu vào cửa sổ và đọc sách. Bên ngoài, những hàng cây đã trơ trụi lá, cành phủ đầy băng. Isra thấy chúng giống như những cánh tay nhỏ xíu, gầy gò và lạnh lẽo, đang với lấy cô như những cánh tay của con gái cô vậy. Gần đây, cô có cảm giác như mình thấy những bà mẹ khác ở khắp mọi nơi, mỉm cười thật tươi khi đẩy xe nôi, mặt rạng ngời hạnh phúc. Cô tự hỏi tại sao người ta có thể cười dễ đến thế nhỉ. Cái cảm giác hạnh phúc khi mới sinh Deya giờ đã quá xa xôi, cô không còn nhớ nổi nữa. Thay vào đó, lâu rồi, quanh cô lúc nào cũng vảng vất nỗi u sâu, phiền muộn. Cái cảm giác tối tăm ấy càng trở nên nghiêm trọng hơn kể từ khi cô đẻ Amal. Cô tỉnh giấc mỗi sáng và thấy mình còn rất trẻ mà cùng lúc lại cũng rất già. Có những ngày, cô cảm thấy mình như một đứa trẻ, có những ngày cô lại cảm thấy mình sống trên đời này thế là đã quá đủ rồi. Rằng cô đã phải gánh trên vai quá nhiều trách nhiệm kể từ khi cô mới chỉ là một đứa trẻ. Rằng cô chưa bao giờ được thật sự trải nghiệm cuộc sống. Có lúc, cô cảm thấy đầy đủ, có lúc cô lại cảm thấy trống rỗng. Cô cần có người ở bên nhưng có lúc cô lại chỉ muốn ở một mình. Cô không giải nổi những phương trình mà cô tự đặt ra cho mình nữa. Cô biết đổ lỗi cho ai đây? Cô nghĩ chỉ có chính mình mà thôi. Cô nghĩ có khi đó là lỗi của

mẹ cô, rồi mẹ của mẹ cô và người mẹ thiên cổ đã sinh ra tất cả những bà mẹ khác.

Khi Isra mới đến Mỹ, khi cô mới làm vợ, cô không hiểu tại sao cô cảm thấy thật trống rỗng. Cô nghĩ đó chỉ là cảm giác tạm thời thôi, rồi dần dần cô sẽ quen. Cô biết có rất nhiều cô gái phải rời bỏ gia đình để sang Mỹ lấy chồng, sinh con, trong khi chính họ vẫn còn là trẻ con. Vậy mà ai cũng làm được. Nhưng gần đây, Isra bắt đầu hiểu tại sao cô không làm được, tại sao lúc nào cô cũng cảm thấy như mình đang trôi dạt ngoài biển khơi. Cô hiểu cuộc đời này chỉ là một giai điệu buồn, lặp đi lặp lại. Một đĩa nhạc bị kẹt, cứ thế hát mãi không thôi. Đó là tất cả những gì mà cô có. Và tệ hơn nữa, con gái rồi cũng sẽ giẫm vào vết xe đổ của cô và nó lại đổ lỗi cho cô.

"Mẹ ơi, xem phim đi!" - Deya nói bằng tiếng Ả Rập, với cái giọng cao vút của một cô bé sáu tuổi, kéo Isra ra khỏi cuốn sách của mình.

"Không phải bây giờ."

"Nhưng con muốn xem phim cơ!" - Deya nói. Cô bé đi đến chỗ Isra và kéo chiếc váy ngủ đây vết thuốc tẩy của Isra: "Đi mà mẹ!"

"Không phải bây giờ, Deya!"

Isra thở dài. Có lần cô nhận ra Aladdin được chuyển thể từ *Nghìn lẻ một đêm*, cô gọi cả con lại trước tivi, năm mẹ con chia nhau một bát bỏng ngô và xem hết tất cả các bộ phim Disney mà trong nhà có sẵn, thèm ước được có thêm những khoảnh khắc thân thuộc, để cô được trở lại với tuổi thơ của mình. Có lẽ khi xem phim, cô sẽ tìm thấy truyện *Alibaba và bốn mươi tên cướp* hay truyện *Bảy chuyến phiêu lưu của chàng thủy thủ Sinbad* và nếu cô may mắn, có khi còn thấy cả *Những người tình của Bassorah*. Cô háo hức bỏ từng đĩa CD vào đầu máy nhưng cuối cùng lại phải thất vọng. *Nàng Bạch Tuyết và bảy chú lùn, Lọ Lem, Công chúa ngủ*

trong rừng, Nàng tiên cá - từ bé đến lớn, cô đâu có biết những nhân vật này. Thất vọng, cô tắt tivi đi và quên luôn nó.

"Nhưng con muốn xem công chúa cơ!" - Deya nói.

"Mình xem đủ công chúa r ồi."

Lúc ấy, những nàng công chúa chỉ làm cô thấy phát bực. Những bộ phim hoạt hình Disney ấy - với những câu chuyện tình yêu và kết thúc cổ tích - làm sao chúng ảnh hưởng tích cực đến con gái cô được cơ chứ? Con gái cô sẽ nghĩ gì, Isra tự hỏi, khi xem những nàng công chúa tìm thấy tình yêu? Liệu lớn lên chúng có tin những câu chuyện cổ tích ấy là có thật, tin rằng những mối tình lãng mạn sinh ra là để dành cho những cô gái như chúng? Rằng một ngày kia, sẽ có một người đàn ông đến và giải cứu chúng? Isra cảm thấy ngực mình co lại. Cô muốn chạy ngay lên phòng khách và đập nát cái đài cát sét, bóc từng băng CD ra khỏi màng bọc cho đến khi chúng không chạy được nữa thì thôi. Nhưng cô sợ không biết Adam sẽ nói gì nếu anh phát hiện ra, ánh mắt đầy bạo lực của anh, những câu hỏi, cái tát đang chờ và cô sẽ chỉ đứng đó mà không biết phải trả lời thế nào. Cô có thể nói gì đây? Rằng sách cuối cùng đã cho cô thấy sự thật: Tình yêu không phải là thứ đàn ông có thể trao và cô không muốn con gái cô nghĩ như thế? Rằng cô không thể để con gái cô lớn lên với niềm tin là mai kia sẽ có một người đàn ông đến và cứu vớt lấy chúng? Isra biết cô phải dạy chúng yêu lấy bản thân mình và đấy là cách duy nhất để chúng có thể tìm thấy được hạnh phúc. Chỉ là cô không biết phải dạy con điều ấy như thế nào khi mà thế giới ngoài kia coi phụ nữ không khác gì cái bịch bông và đổ mọi thứ tội lỗi lên đầu họ. Cô muốn cứu con gái thoát khỏi số phận của mình nhưng chính cô cũng không tìm được lối ra.

“Thế mẹ đọc truyện cho con nhé?” - Deya hỏi, mắt mở to, nhìn cô âu yếm, ngón tay nắm lấy mép váy ngủ của cô.

“Được thôi!” - Isra nói.

“Bây giờ ạ?”

“Nhưng mẹ phải đi nấu bữa tối.”

“Thế thì bao giờ mẹ mới đọc?”

“Ăn tối xong thì mẹ sẽ đọc.”

“Mẹ hứa nhé?”

“Mẹ hứa!”

“Vậy cũng được!” - Con bé buông váy ngủ của Isra ra.

“Chờ đã!” - Isra nói.

“Gì vậy, mẹ?”

“Con biết là mẹ yêu con đúng không?”

Deya mỉm cười.

“Mẹ yêu con rất nhiều!”

Deya

Mùa đông năm 2008

Deya hẹn Nora trong phòng. Cô đóng cửa lại, chốt khóa và bảo Nora ngồi xuống. Cô đưa cho Nora mảnh giấy báo. Và sau đó, cô kể cho Nora nghe mọi chuyện. Rồi họ ôm nhau khóc một lúc lâu.

"Em không thể tin nổi!" - Nora nói, mắt không rời mảnh giấy báo: "Mình có nên nói cho Layla và Amal không?"

"Chưa!" - Deya nói: "Đầu tiên, chị phải đi hỏi Fareeda cho ra nhẽ đã."

"Chị định nói gì?"

"Chị muốn bà phải nói hết tất cả sự thật!"

"Xong rồi sao?"

"Xong rồi chúng ta sẽ lên kế hoạch..."

"Kế hoạch gì?" - Nora hỏi.

"Kế hoạch bỏ trốn!"

Isra

Mùa đông năm 1996

Vào một buổi sáng Chủ Nhật, sau khi Isra và Sarah đã rửa xong bát rồi ngồi xuống bên bàn ăn với một ấm *ibrik chai* nóng hổi, Fareeda bước vào trong bếp. "Rót cho mẹ một cốc!" - Bà nói.

Ngay lập tức, Isra với tay lấy cốc từ chạn bát. Cô đã quen với việc nghe Fareeda sai đến nỗi cơ thể cô cứ thế làm mà không cần suy nghĩ. Khi Isra rót cho bà một cốc *chai*, Fareeda quay sang Sarah. "Hôm nay con may đấy!" - Bà nói.

"Sao lại thế ạ?" - Sarah hỏi.

"Bởi vì.." - Fareeda ngừng lại, ngón tay gõ lên miệng cốc: "Mẹ đã tìm thấy một người xem mặt cho con."

"Mẹ đang nói nghiêm túc đấy ạ?" - Sarah nói, ngồi phịch xuống ghế.

"Tất nhiên là mẹ nghiêm túc rồi! Chiều nay cậu ấy sẽ đến đây!"

"Anh ta là ai?"

"Con trai út của *Umm* Ali, Nader." - Fareeda nở nụ cười đắc thắng: "Cái cậu mà mẹ chỉ cho con ở hiệu thuốc hồi tháng trước ấy, con nhớ không?"

"Không!" - Sarah nói: "Mà có hay không cũng chẳng khác gì! Con có biết anh ta đâu!"

"Ôi dào ôi, đừng tiêu cực thế chứ! Trước lạ sau quen có gì đâu!"

“Mẹ nói gì chả được!”

“Cứ trợn mắt lên đi!” - Fareeda nói: “Nhưng là đàn bà ấy mà, không có việc gì quan trọng hơn việc lấy chồng cả, muốn khác cũng chẳng khác được.”

“Chị có nghe bà ấy nói không?” - Sarah hỏi Isra khi Fareeda rời khỏi bếp. Cô nhìn ra ngoài cửa sổ, đôi mắt nâu ngân ngấn nước.

“Chị rất tiếc!” - Cuối cùng thì Isra cũng lên tiếng.

“Em không hiểu tại sao bà ấy cứ khăng khăng gả em đi ngay cho bằng được. Lạy Chúa, em còn chưa học xong cấp ba!”

Isra nhìn cô trìu mến. Nhưng cô hiểu lý do tại sao: Sarah càng lớn càng nổi loạn. Cô có thể hình dung Fareeda đã lo lắng như thế nào khi thấy Sarah không chịu tham gia vào bất cứ phong tục truyền thống nào, thậm chí hầu như cô cũng chẳng nói tiếng Ả Rập nữa. Nhiều khi, Isra nhìn ra cửa sổ và thấy Sarah đi học về, vội vội vàng vàng quệt lớp trang điểm đi trước khi bước vào nhà. Tháng trước, khi Sarah đưa cho cô cuốn *The Bell Jar* của Sylvia Plath, cô để ý thấy trong cặp cô bé có một chiếc áo hai dây. Cô không nói gì, Sarah cũng thế và nhét cái áo xuống dưới chồng sách. Isra tự hỏi không biết Sarah còn đang giấu những gì nữa. Cô không biết nếu mình là Fareeda thì sẽ cảm thấy như thế nào. Cô không biết cô sẽ theo sát con gái mình đến đâu để đảm bảo an toàn cho chúng nữa.

“Em không muốn lấy chồng! Bà ấy không thể ép em được!”

“Nói bé thôi không mẹ nghe thấy đấy!”

“Em không quan tâm, kệ cho bà ấy nghe thấy. Đây là nước Mỹ. Bà ấy không thể ép em lấy chồng được.”

“Không, mẹ nói là làm đấy!” - Isra thì thầm: “Em cãi lời mẹ là em sẽ phải chịu phạt.”

“Bà ấy làm được gì nào? Đánh em ư? Em sẵn sàng chịu đòn mỗi ngày nếu em không phải lấy chồng.”

Isra lắc đầu: “Sarah này, chị không nghĩ là em hiểu vấn đề. Đâu chỉ có mỗi mình Fareeda đánh em. Không sớm thì muộn, cả bố và anh em cũng sẽ đánh em nữa. Em chịu được đến khi nào?”

Sarah khoanh tay trước ngực: “Họ đánh được đến khi nào thì cứ đánh.”

Isra quan sát khuôn mặt rạng ngời và đôi mắt sắc như mắt mèo của Sarah. Cô ước gì khi còn là thiếu nữ, cô cũng mạnh mẽ được Sarah. Nếu cô can đảm lên thì không biết cuộc đời cô sẽ khác như thế nào. Mắt Sarah nheo lại: “Em sẽ không sống như chị!”

“Và sống như chị là sống như thế nào?” - Isra hỏi, dù cô đã biết câu trả lời.

“Em sẽ không để ai điều khiển em cả!”

“Sẽ không có ai điều khiển em đâu!” - Isra nói nhưng giọng cô đã phản bội cô.

“Có thể, chị đang tự nói dối bản thân mình nhưng chị không qua mắt được em đâu.”

Dù qua sách, cô hiểu rằng những gì cô nói không phải là thật nhưng những ngôn từ cũ kỹ ấy vẫn tuôn ra: “Phụ nữ ở đời là vậy mà em!”

“Nhưng chị không thật sự tin vào điều đó, đúng không?”

“Chị không thấy có cách nào khác cả!” - Isra thì thầm.

“Chính chị mà cũng có thể nói như vậy được sao? Cuộc đời này có nhiều thứ quan trọng hơn là việc lấy chồng. Em cứ nghĩ chị tin như vậy

cơ. Nhưng em dám chắc là chị vẫn tin vào điều ấy."

"Chị vẫn tin nhưng điều đó đâu có nghĩa là chúng ta có khả năng để thay đổi hoàn cảnh."

Sarah chớp mắt nhìn cô: "Thế có nghĩa là chị bảo em phải chấp nhận những gì người ta áp đặt lên cuộc đời em sao? Sống thế thì sống làm gì nữa!"

"Chị chưa bao giờ bảo như thế là đúng cả nhưng chị chỉ thấy mình không thay đổi được gì thôi."

"Em có thể đứng lên vì những gì em muốn! Em có quyền từ chối!"

"Cũng chẳng có ý nghĩa gì! Fareeda sẽ không chịu nghe đâu!"

"Thế thì em sẽ nói với anh ta. Em sẽ nhìn thẳng vào mắt anh ta và nói: *Tôi không muốn lấy anh! Tôi sẽ khiến anh phải sống trong địa ngục!*"

Isra lắc đầu: "Rồi bà ấy vẫn sẽ gả em đi thôi. Không người này thì có người khác."

"Không!" - Sarah nói, đứng thẳng dậy: "Em sẽ không để điều đó xảy ra! Kể cả khi em có phải dọa tất cả những thằng đàn ông trên thế giới này."

"Nhưng Sarah, em không thấy à?"

"Thấy gì ạ?"

"Thấy là em không có quyền lựa chọn!"

"Chị đang nghĩ như vậy đúng không? Chị nghĩ là em không có quyền lựa chọn đúng không?" - Bất chấp sự thách thức trong giọng nói của Sarah, Isra có thể cảm thấy được là cô đang lo lắng: "Rồi chị xem!"

Một lúc sau, Sarah xuất hiện trong bếp, diện váy *kaftan* màu trắng ngà. Bên ngoài, những tán cây rung chầm chậm, cành trơ trụi lá, từ cửa sổ bếp

vẫn có thể thấy rõ lớp băng còn sót lại phủ ở trên. “Nhìn em xinh lắm!” - Isra nói với cô.

“Sao cũng được!” - Sarah nói, đi ngang qua Isra. Cô với lên chạn lấy một cái bát và bắt đầu bày hoa quả vào trong: “Đằng nào cũng phải làm thì làm cho xong.”

“Em đang làm gì thế?” - Isra hỏi.

“Trông em giống như em đang làm gì? Em đang cố bày biện để mời khách của nhà ta đây.”

Isra giật cái bát từ tay cô: “Em không được mời họ hoa quả đầu tiên!”

“Thế thì em đi pha cà phê!” - Sarah nói, lấy ra một cái cốc từ trong ngăn kéo.

“Cà phê?”

“Vâng ạ.”

“Sarah, không ai lại đi mời cà phê đầu tiên cả.”

Cô nhún vai: “Em chả bao giờ để ý đến mấy thứ vớ vẩn đó.”

Isra tự hỏi có phải Sarah cố tình mời nhà bên kia uống cà phê Thổ Nhĩ Kỳ trước hay không, như cái cách cô đã làm nhiều năm trước hay đúng là con bé không biết thật. “Em chỉ cần xếp tách trà lên khay thôi!” - Isra nói: “Để chị đi pha *chai*.”

Sarah dựa người vào bàn bếp, xếp những chiếc cốc thủy tinh lên khay phục vụ. Isra nhẩm đếm ở trong đầu: Fareeda. Khaled. Cậu xem mặt. Mẹ cậu ta. Bố cậu ta. Năm người tất cả.

“Đây!” - Cô nói, đoạn đưa cho Sarah cái khay: “Mang ra đi trong lúc chị rót trà.”

Sarah đứng bất động trước cửa bếp. Isra ước cô có thể làm gì đấy để giúp Sarah. Nhưng cuộc sống vốn dĩ vẫn thế rồi, cô tự nhủ. Cô chẳng làm gì được cả. Cảm giác bất lực này làm cô thấy khuây khỏa đi phần nào. Chính ra, cứ tự biết rằng mình không thay đổi được gì, biết rằng mình không có quyền lựa chọn, lại khiến cuộc sống dễ thở hơn. Cô nhận ra là mình hèn nhưng cô cũng biết sức người chỉ có đến vậy thôi. Một mình cô đâu thể thay đổi cả một nền văn hóa đã ngấm vào tư tưởng con người ta hằng bao nhiêu thế kỷ và Sarah cũng vậy. "Thôi nào!" - Cô thì thầm, huých nhẹ vào tay Sarah: "Họ đang chờ đấy!"

Đêm hôm đấy, Isra không ngủ được. Cô không thể ngừng suy nghĩ về việc Sarah sẽ sớm ra đi. Cô tự hỏi không biết họ có còn thân nhau được nữa không nếu Sarah đi lấy chồng, không biết Sarah có được về thăm nhà, không biết con bé có nhớ cô hay không. Cô tự hỏi không biết mình có tiếp tục đọc sách được nữa không? Isra đã đủ trưởng thành để biết thế giới sẽ bớt khổ đau hơn nếu con người ta không hy vọng quá nhiều. Cô còn bắt đầu nghĩ rằng, có khi đọc sách có hại hơn là có lợi. Sách thức tỉnh cô, bắt cô phải mở mắt ra đối diện với sự thật và những khiếm khuyết của nó. Có lẽ sẽ tốt hơn nếu cô không biết những điều ấy. Sách chỉ toàn làm dấy lên những hy vọng hão huyền. Dù thế, cô vẫn thấy cái viễn cảnh sống mà không có sách đáng sợ hơn rất nhiều.

Ngày hôm sau, Fareeda ngồi trong phòng khách chờ mẹ của cậu hôm qua đến xem mặt gọi và báo cho bà quyết định của gia đình họ. Isra giật mình mỗi khi chuông điện thoại reo, trong một buổi chiều phải có ít nhất nửa tá các cuộc gọi đến. Mỗi lần Fareeda nghe điện thoại là Isra lại thấy hoảng loạn, chăm chú quan sát từng nét mặt của bà. Chỉ riêng Sarah là

chẳng có vẻ đả động gì. Cô ngồi khoanh chân trên ghế sofa, mặt úp vào sách, như thể cô không hề bận tâm đến thế giới ngoài kia.

Chuông điện thoại lại reo lên, Fareeda vội vàng bắt máy. Isra quan sát bà nói lời chào *salaam* nồng hậu qua điện thoại nhưng cô để ý ngay sau đó bà lặng đi. Mắt bà mở to và mồm bà há hốc khi nghe điện thoại, chỉ nghe thôi mà không nói gì. Isra cắn ngón tay.

"Họ nói *không!*" - Fareeda nói khi bà gác máy: "*Không!* Nói mỗi thế thôi!"

Sarah rời mắt khỏi cuốn *Chuyện người tùy nữ**, ngẩng lên nhìn: "Ồ!" - Cô nói, trước khi giở sang trang khác. Isra thấy tim mình đang đập thình thịch sau làn váy ngủ.

"Nhưng tại sao bà ấy lại nói không?" - Fareeda nhìn xoáy vào trong mắt Sarah: "Con nói là cuộc trò chuyện giữa con với cậu ấy diễn ra tốt đẹp cơ mà?"

"Mẹ, con không biết! Có khi anh ấy không thích con. Chỉ vì người ta nói chuyện tử tế với mình không có nghĩa là mình nên lấy họ."

"À, lại bắt đầu trứng khôn hơn vịt rồi đấy!" - Mắt Fareeda phình to ra. Bà giật lấy quyển sách từ tay Sarah, quăng nó ra giữa phòng. "Đợi đấy!" - Bà nói, quay người đi: "Đợi đến khi tao tìm được thằng nào nó gánh mày đi hộ tao. *Wallahi*, tao không quan tâm nó già hay nó béo. Tao sẽ gả mày ngay cho thằng đầu tiên chịu lấy mày!"

Isra quay sang Sarah. Cô tưởng Sarah vẫn đang ngồi co ro trên ghế sofa nhưng không, Sarah đã đứng bật dậy một cách duyên dáng và đi ra tìm sách. Nhìn thấy ánh mắt Isra, cô nói: "Em ghét bà ta nhất trên đời!"

"Suỵt!" - Isra nói: "Mẹ nghe thấy bây giờ!"

“Cứ để bà ta nghe thấy!”

Khi cô đã pha xong ấm trà giúp thần kinh Fareeda dịu lại, Isra lui xuống nhà để đọc sách. Bên cạnh cô, Deya đang ngồi vẽ nguệch ngoạc lên một quyển sách tô màu. Nora và Layla thì ngồi chơi xếp hình Lego. Amal đang ngủ trong nôi. Thấy con ngồi quanh phòng, thỉnh thoảng lại hé mắt nhìn cô, một cảm giác bất lực trỗi dậy trong sâu thẳm Isra. Cô phải làm gì đó, bất kể thứ gì, để giúp con gái cô.

“Mẹ!” - Deya nói. Isra mỉm cười trong khi thật tâm cô chỉ muốn hét lên. “Cô giáo bảo bọn con phải đọc cái này cho bài tập về nhà.” - Deya đưa cho Isra một cuốn truyện tranh của Dr. Seuss. Isra cầm lấy cuốn sách và ra hiệu cho con ngồi xuống. Khi đọc, cô có thể thấy mắt Deya mở to ra vì tò mò và phấn khích. Cô với tay vuốt ve mặt con. Nora và Layla vừa nghe nửa vời vừa xây cầu Lego xung quanh cô. Amal vẫn ngủ ngon lành.

“Con thích mẹ đọc cho con nghe!” - Deya nói khi Isra đọc xong truyện.

“Con thích à?”

Deya gật đầu: “Mẹ lúc nào cũng như thế này được không?”

“Như thế này là như thế nào?” - Isra hỏi.

Deya nhìn xuống chân: “Vui ấy!”

“Mẹ vẫn vui mà!” - Isra nói.

“Lúc nào nhìn mẹ cũng buồn!”

Isra nuốt nước bọt, cố gắng giữ để giọng không lạc đi: “Mẹ không buồn!”

“Mẹ không buồn ạ?”

“Mẹ hứa là mẹ không buồn thật mà!”

Deya nhăn mặt và Isra biết là giọng cô nghe chẳng thuyết phục chút nào cả. Cô cảm thấy mình đang thất bại. Cô cố gắng hết sức để che chở cho con gái mình, để con gái không phải buồn, như cái cách mà cô ước mẹ mình che chở cho cô vậy. Cô cho con đi ngủ trước khi Adam về nhà, để cho chúng không bao giờ nhìn thấy anh đánh cô. Nỗi buồn cũng như căn bệnh ung thư vậy, lúc nào cũng ở đó, lớn dần lên trong im lặng, cho đến khi người ta phát hiện ra thì đã quá muộn rồi. Cô mong là con gái mình không để ý thấy điều đó. Có khi lớn lên rồi, Deya cũng sẽ quên đi. Dù gì thì nó vẫn còn bé. Nó không thể nhớ hết những ngày này. Isra vẫn có thể học để làm một người mẹ tốt. Có lẽ, cô vẫn cứu được con mình. Có lẽ bây giờ vẫn chưa phải là quá muộn.

"Mẹ không buồn!" - Isra nhắc lại, lần này cô mỉm cười: "Mẹ có con cơ mà!" Cô ôm con gái vào lòng: "Mẹ yêu con lắm, *habibti* của mẹ!"

"Mẹ, con cũng yêu mẹ!"

Fareeda

Mùa đông năm 2008

Mặt trời khuất dần sau những cành cây trơ trọi, để lại một vệt nắng trên nền trời cho Fareeda thấy từ cửa sổ nhà bếp, khi bà rửa nốt mẻ bát cuối cùng trong ngày Mấy đứa cháu gái của bà phải rửa chỗ bát này mới đúng, bà nghĩ, tay xếp những cái đĩa còn ướt lên chạn. Nhưng ăn tối xong là chúng vội rủ nhau xuống dưới tầng hầm, giả vờ ốm, khiến Fareeda chẳng còn sự lựa chọn nào khác ngoài việc tự đi rửa bát cả. "Tôi mới là người ốm đây này!" - Bà tự lẩm bẩm một mình. Để một bà già phải đi rửa bát thì còn ra cái thể thống gì nữa cơ chứ! Có tận bốn đứa cháu gái, đứa nào đứa nấy cũng ra dáng thiếu nữ cả rồi, đáng nhẽ bà phải để chúng nó làm hết, còn bà chỉ việc ngồi sai như một bà hoàng mới phải. Nhưng bà vẫn phải nấu ăn và dọn dẹp, vẫn phải đi theo sau hầu chúng nó. Bà lắc đầu. Bà không hiểu tại sao cháu gái bà chả có cái nết nào giống bà, hay giống mẹ chúng nó. Chắc chắn là tại vì chúng nó ở Mỹ rồi. Chỉ lau qua bàn ăn một cái là chúng nó bảo đã xong việc. Cứ như thể mọi thứ đều dễ dàng lau sạch như thế ấy. Chúng nó chẳng hiểu thế nào là kỳ cọ cho thật mạnh, người gấp lại, đầu gối quỳ trên sàn, tay lau chùi cho đến khi nhà cửa bóng loáng thì thôi. Mấy đứa trẻ Mỹ hóa này được nuông chiều quá đâm hư, chẳng hiểu gì về giá trị của lao động cả.

Khi bà xong việc, Fareeda lui vào phòng. Vừa chải tóc, bà vừa tự hỏi, không biết lần cuối bà nằm ngủ cạnh Khaled là khi nào. Lâu quá rồi bà

không nhớ nổi nữa. Bà còn chẳng biết tối nay ông đi đâu, chắc là lại ra quán bar hút *hookah* hay là lại đi đánh bài. Mà cũng chẳng quan trọng. Ông có mấy khi nhìn bà đâu, toàn nhìn lơ đãng về phía trước, ăn tối trong im lặng, ăn xong cũng chẳng buồn cảm ơn bà đã vất vả nấu ăn cả ngày cho ông. Khaled hồi trẻ còn hay nhận xét đồ ăn bà nấu, nào là cơm nấu nhão quá, rau mặn quá, rồi món *ful** chưa cho đủ thêm ớt chuông xanh. Nhưng giờ thì ông chẳng nói gì. Bà chỉ muốn túm lấy vai ông mà lắc. Điều gì đã xảy ra với người đàn ông có thời từng rút thắt lưng ra để đánh bà? Người mà không ngày nào là không xỉ vả, nhục mạ bà? Nhưng người đàn ông đó theo năm tháng cũng héo mòn dần đi. Từ khi nào mà ông lại bắt đầu thành ra như thế này? Từ khi nào mắt ông không còn sáng bừng lên nữa, từ khi nào cuộc đời ông rơi vào trạng thái mất kiểm soát? Bà nghĩ đó là ngày mà họ đặt chân lên đất Mỹ. Hồi ấy, bà không để ý thấy sự thay đổi của ông, nó chậm chạp quá: lưng ông ngày càng gù xuống, giọng nói cũng mất dần đi. Nhưng giờ nhìn lại thì bà đã thấy rõ. Bà nhớ cái ngày mà họ rời khỏi Palestine: Khaled lắc đầu khi họ khóa cửa lần trước khi rời trại tị nạn, nước mắt ông rơi khi nói lời chào tạm biệt với gia đình, bạn bè và đi lên taxi. Ở sân bay Tel Aviv, ông phải dừng lại vài lần để cố vững vàng, đầu gối như sắp khuỵu xuống đến nơi. Ở nơi xứ người, ngôn ngữ cách trở, ông phải nai lưng ra làm cả ngày cả đêm để gia đình ông có cái ăn. Mất đi nguồn cội, ông như mất đi linh hồn của chính mình. Mới đầu, Fareeda không thấy điều đó, không nhận ra được thế giới bên trong của ông đang hé mở trước mắt bà. Nhưng đời là thế, Fareeda nghĩ. Con người ta chỉ bắt đầu hiểu khi chuyện đã qua và mọi thứ đã quá muộn.

Fareeda cởi váy ngủ ra và tìm lấy cái gì ấm hơn để mặc. Máy sưởi trong phòng bà không còn chạy tốt như xưa nữa. Có lẽ thế, hoặc giờ đây

xương cốt bà đã giãn ra nhưng bà lại không thích nghĩ như vậy. Bà thở dài. Bà không tin nổi thời gian đã trôi nhanh đến nhường nào, không tin nổi giờ bà đã già. *Già*, bà cố rũ bỏ cái suy nghĩ ấy ra khỏi đầu. Nghĩ về tuổi già không làm bà thấy sợ bằng việc nghĩ về phần đời còn lại. Thật đáng xấu hổ, bà nghĩ, trằn trọc không ngủ được, cố lục lọi ký ức. Thật đáng xấu hổ. Bà chẳng có đến một ký ức đẹp để mà nhớ về. Tất cả đều bị ô uế hết cả.

Có tiếng động ngoài cửa. Giật mình, Fareeda trùm chăn lên kín đầu. Nhưng đấy chỉ là tiếng Deya đang thở mạnh ở ngưỡng cửa mà thôi. Fareeda có thể cảm thấy cô cháu gái của mình đang khó chịu, thậm chí còn có vẻ thách thức nữa. Con bé làm bà nhớ về Sarah và bỗng nhiên bà lại thấy sợ: "Cần gì thế?" - Fareeda nói: "Sao không đi ngủ đi?"

Deya bước thêm vài bước vào phòng. "Cháu biết bố mẹ cháu không chết vì bị tai nạn giao thông!" - Cô hét toáng lên dù cô chỉ đứng cách bà có vài bước chân: "Tại sao bà lại nói dối cháu?"

Lạy Chúa tôi! Fareeda nghĩ, nín thở. Lại nữa rồi. Bà phải nói biết bao nhiêu lần nữa đây? Bố mẹ cháu chết vì tai nạn giao thông! Bố mẹ cháu chết vì tai nạn giao thông! Bà nhắc lại đi nhắc những từ này nhiều đến nỗi nhiều lúc chính bà cũng tin vào những gì mình nói.

Bà ước gì Deya có thể tin bà. Khác với khi Sarah bỏ đi, bà không thể giấu chuyện Isra bị giết với hàng xóm láng giềng. Ngay sáng hôm sau, tin tức đã lan ra khắp cả khu Bay Ridge, thậm chí còn bay sang đến cả Palestine nữa. Con trai của Khaled và Fareeda là kẻ giết vợ. Con trai của Khaled và Fareeda đã tự sát. Nỗi nhục nhã ấy thật khủng khiếp.

Điều duy nhất bà đã làm đúng là cố giấu để không cho mấy đứa cháu gái của mình biết. Bà đâu thể nói cho chúng biết sự thật! Tại sao ư, tất nhiên là bà không thể làm được rồi! Bà biết giải thích với chúng nó thế

nào đây? Nói rằng bố chúng nó đã giết mẹ chúng nó, rồi sau đó bố chúng nó đã tự tử? Biết nói thế nào để không hủy hoại cả chúng nữa? Nhiều lúc, giữ im lặng là giải pháp tốt nhất. Nhiều lúc, chính sự thật là cái gây ra tổn thương nhiều nhất. Bà không thể chịu được cảnh nhìn chúng lăn lóc ngoài đường như những thứ đồ hỏng hóc bị bỏ đi. Bao bọc chúng là cách duy nhất để chúng có cơ hội được sống bình thường. Bà hy vọng người ta sẽ quên đi mọi thứ theo thời gian, sẽ không tẩy chay con cháu bà nữa và may ra một ngày nào đó, sẽ có người chịu lấy chúng làm vợ. Bà muốn cứu lấy thể diện cho chúng, cứu chúng khỏi nỗi nhục nhã mà bà đã phải gánh chịu.

"Lại nữa rồi!" - Fareeda nói, nét mặt vẫn kiên định: "Có thế thôi mà cháu cũng phải đánh thức bà dậy sao? Chỉ để nhắc lại chuyện này?"

"Cháu biết bố cháu đã giết mẹ! Cháu biết ông ta đã tự sát nữa!"

Fareeda cố nuốt nước bọt. Bà cảm thấy như có một hòn đá đang kẹt cứng trong cổ họng mình. Từ đâu mà nó phát hiện ra những điều này? Có phải nó đã nghe ai đó nói ở trường hay không? Cũng có thể, dù không đúng lắm. Nhiều năm qua, Fareeda đã yêu cầu những bà bạn của mình không được nhắc đến chủ đề này trước mặt cháu bà và yêu cầu con cái họ làm điều tương tự. Và ở trong một cộng đồng mà tình làng nghĩa xóm bền chặt như của họ, lời thỉnh cầu của bà đã có tác dụng. Một thập kỷ đã trôi qua và không ai hé nửa lời. Nhiều khi, bà còn tự hỏi không biết những đứa bạn học cùng trường với cháu bà có biết chuyện hay không. Có lẽ bố mẹ chúng không kể cho chúng nghe, vì họ sợ con mình có những nhận thức sai lệch về hôn nhân. Kể cho Sarah sự thật về cái chết của Hannah là sai lầm của Fareeda. Đó là lý do tại sao nó bỏ đi, Fareeda vẫn thường tự nhủ với mình như thế. Nhưng bà gạt suy nghĩ đó sang một bên. Bà không biết chắc chắn là Deya có biết không nữa, cho nên bà thà cứ làm ngơ đi còn hơn.

“Cháu đang nói cái gì thế? Bố mẹ cháu chết vì tai nạn giao thông cơ mà!”

“Bà có nghe thấy cháu vừa nói gì không? Cháu biết những gì ông ta đã làm!”

Fareeda giữ im lặng. Bà còn mặt mũi nào nữa để mà thú nhận rằng bà đã giấu nhẹm đi sự thật suốt bao nhiêu năm qua. Trông bà có khác nào một con ngốc không? Bà không thể làm thế được. Tại sao cứ níu kéo lấy quá khứ làm gì? Dù có chuyện gì đã xảy ra đi chăng nữa, con người ta vẫn phải cố để mà sống tiếp. Đã qua rồi là không nên nhìn lại.

“Được thôi!” - Deya cho tay vào trong túi và lấy ra một mảnh giấy báo bị vò nát. Cô giơ lên để Fareeda nhìn thấy: “Bà không nói gì cũng không sao! Sarah đã kể hết mọi chuyện cho cháu nghe rồi!”

Fareeda bắt đầu run lên cầm cập như thể tất cả những cái máy sưởi trong nhà đều ngừng hoạt động cùng một lúc. Bà kéo váy ngủ qua đầu gối, túm chặt lấy miếng vải như thể bà đang cố ép để cho từ ngữ chảy ra vậy. Bà nhìn chằm chằm vào cửa sổ một lúc, rồi bật ra khỏi giường và vơ lấy chiếc áo choàng dày quấn quanh cơ thể mình. Bà bật điện phòng ngủ lên, bật luôn cả đèn hành lang và tất cả đèn trong nhà bếp. Bà lấy từ trong tủ ra một gói trà và đặt cái ấm đun nước lên bếp. Bà cảm thấy kỳ lạ, như thể cùng lúc bà đang ở đây mà không ở đây vậy. Điều gì đang xảy ra vậy? Phải một lúc sau bà mới lấy lại được tinh thần. Cuối cùng thì bà nói: “Sarah ư?”

Deya đứng ở trước cửa nhà bếp, tay vẫn cầm mảnh giấy báo: “Hôm nay cháu đã gặp cô ấy! Cô ấy kể cho cháu nghe hết mọi chuyện rồi!”

“Chắc cháu nhầm rồi!” - Fareeda nói, cố lờ đi không dám nhìn vào mảnh giấy báo: “Sarah ở Palestine cơ mà! Ai lại lừa cháu rồi!”

“Tại sao bà cứ nói dối mãi thế? Sự thật ở ngay đây này!” - Deya vẫy mảnh giấy báo trước mặt bà: “Bà không thể cứ giấu mãi được nữa!”

Fareeda biết Deya nói đúng. Bà chẳng thể nói gì để giấu nổi sự thật được nữa. Dù thế, bà thấy mình vẫn cố tìm cách để xua nó đi. Bà với lấy mảnh giấy báo từ tay Deya, ngón tay bà run lên khi bà bắt đầu đọc lướt qua nó. Bà có cảm tưởng như Sarah chỉ mới bỏ đi hôm qua, để bà phải hoang mang như thế này. Nếu có ai đó biết được Sarah đã bỏ đi, biến mất trên những con phố Mỹ, thanh danh của gia đình bà sẽ bị hủy hoại. Và thế là Fareeda làm điều mà bà vẫn làm: cố chắp vá lại sự thật. Không lâu sau đó, Fareeda đã thuyết phục được những bà bạn của mình là Sarah đã đi lấy chồng ở Palestine. Bà đã tự hài lòng với chính mình. Nhưng giết người rồi tự sát, nỗi nhục ấy làm sao bà giấu thiên hạ được? Và vì thế, chính cháu bà sẽ là người phải trả giá.

“Tại sao bà nói dối chúng cháu suốt bao nhiêu năm qua?” - Deya nói: “Tại sao bà không nói cho chúng cháu biết sự thật về bố mẹ cháu?”

Fareeda bắt đầu vã mồ hôi. Không có lối thoát nào khác. Trong cuộc đời bà, có mấy khi bà được lựa chọn đâu.

Bà hít một hơi thật chậm, thật sâu, cảm thấy như mình sắp trút được gánh nặng. Và bà kể cho Deya nghe mọi thứ... Bà kể rằng, đêm ấy Adam say rượu, rằng con trai bà không nhận ra là mình đã đánh Isra quá tay, rằng anh không cố ý giết người. Câu cuối bà nhắc đi nhắc lại: *Adam không cố ý giết người*.

“Bà chỉ cố bảo vệ các cháu mà thôi!” - Fareeda nói: “Bà không muốn nói ra vì sợ rằng cả đời các cháu sẽ cảm thấy bị tổn thương.”

“Nhưng tại sao bà lại bịa ra vụ tai nạn xe hơi? Tại sao bà không thú nhận với chúng cháu? Chí ít thì sau này bà cũng phải nói chứ!”

“Thế chẳng nhẽ bà lại phải đeo biển đi ra đường? Nói bà nghe, cứ lu loa lên thì có ích gì? Cái tin đấy đã đủ làm cho gia đình ta phải xấu mặt rồi! Nhưng bà đã cố để che chở cho các cháu! Bà đã không đứng sang một bên mà không làm gì cả. Bà đã cố không để chuyện ấy hủy hoại cuộc sống của chúng ta. Cháu có hiểu không?”

“Không, cháu không hiểu!” - Deya hét lên: “Làm sao mà bà mong là cháu hiểu nổi chuyện này? Chẳng có nghĩa gì cả! Tại sao ông ta lại giết mẹ cháu? Tại sao ông nỡ ra tay sát hại chính mẹ của con mình, vợ mình?”

“Chỉ là nó, nó... Nó mất kiểm soát!”

“Ồ, ra vậy!? Thế bà nghĩ việc bố cháu đánh mẹ cháu là chuyện bình thường? Tại sao bà không làm gì?”

“Thế cháu bảo bà phải làm gì nào? Bà muốn ngăn cũng đâu có được!”

“Nếu muốn ngăn, bà đã ngăn lại rồi!” - Deya đã cắt ngang khi Fareeda mở miệng mà chưa kịp nói gì: “Tại sao ông ta lại giết mẹ cháu? Mẹ cháu đã làm gì? Bà nói hết ra đi!”

“Chẳng có gì cả!” - Fareeda nói dối: “Nó say, nó mất trí! Đêm ấy, bà nghe thấy tiếng bố cháu hét dưới nhà. Bà xuống thì thấy bố cháu đang quỳ trên sàn bên cạnh mẹ cháu, cả người run rẩy. Bà sợ chết khiếp. Bà xin bố cháu chạy đi trước khi cảnh sát đến. Bà bảo bố cháu gói ghém đồ đạc lại rồi đi ngay, còn các cháu cứ để bà lo. Nhưng bố cháu chỉ nhìn bà thôi. Bà không biết lúc đấy nó còn nghe bà nói không nữa. Và điều tiếp theo bà biết là sáng hôm sau, cảnh sát đến trước cửa nhà mình, nói rằng họ đã tìm thấy thi thể của con trai bà trên sông!”

“Bà còn cố giấu tội cho ông ta ư?” - Deya bàng hoàng: “Làm sao bà có thể che giấu cho ông ta được? Bà bị làm sao vậy?”

Fareeda tự trách mình, bà lại nói nhiều quá rồi. Deya nhìn bà hãi hùng. Bà có thể thấy được nỗi đau trong ánh mắt của cháu gái.

"Làm sao bà có thể che giấu cho ông ta sau khi ông ta đã giết mẹ cháu?" - Deya nói: "Làm sao mà bà có thể đứng về phía ông ta được cơ chứ?"

"Ai là mẹ thì cũng sẽ làm như bà cả thôi!"

Deya lắc đầu, ghê tởm.

"Bố cháu bị ma ám!" - Fareeda nói: "Chắc chắn là thế rồi! Làm gì có ai bình thường lại tự nhiên đi giết mẹ của con mình, sau đó lại tự giết mình cơ chứ?"

Riêng điều này thì bà không còn nghi ngờ gì cả. Sau khi cảnh sát đến và nói cho bà biết những gì Adam đã làm, Fareeda ngồi trước hiên nhà, chết lặng. Bà ngước lên và cảm thấy như bầu trời vừa mới đổ sập xuống dưới chân mình vậy. Bà nhớ lại những năm tháng bà có Adam ở bên, từ cái ngày mùa hè nóng nực khi anh cất tiếng chào đời, bà ngồi xổm ở đằng sau trại tị nạn, cho đến nhiều năm về sau, khi gia đình bà đặt chân lên nước Mỹ và Adam điều hành quầy *deli* cho gia đình, làm quần quật không kể ngày đêm. Bà chưa bao giờ nghĩ con trai mình sẽ làm như thế. Là ai chứ không phải Adam! Hồi còn bé, nó chưa bao giờ lỡ một lần cầu kinh, lớn lên còn ước được trở thành *imam* nữa. Adam đã làm tất cả cho gia đình bà, lúc nào cũng nai lưng ra để chiều lòng bố mẹ, chưa bao giờ từ chối điều điều gì. Adam là kẻ giết người ư? Đáng nhẽ ra, Fareeda phải biết trước điều ấy khi thấy đêm nào Adam về nhà mà trên người cũng nồng nặc mùi *sharaab*. Nhưng Fareeda gạt nỗi sự hãi của mình sang một bên và tự nhủ rằng, mọi thứ sẽ ổn thôi. Dù gì hồi trẻ, chính Khaled cũng đã say rượu không biết bao nhiêu lần. Không biết bao nhiêu lần ông đã đánh bà không nương tay? Âu

đó cũng chỉ là lẽ thường. Và chính điều đó đã làm bà trở nên mạnh mẽ hơn. Nhưng giết người và tự sát, hai thứ ấy thì không bình thường. Bà chắc là Adam đã bị ma ám.

"Vậy là cả mẹ và bố đều bị ma ám? Thật đấy ạ? Đó là cách bà lý giải mọi thứ sao?"

Fareeda cắn môi: "Tin hay không, đó là sự thật!"

"Không, không phải! Sarah nói mẹ cháu chẳng bị làm sao cả!"

Fareeda thở dài. Giá như điều đó không phải sự thật, giá như tất cả những vấn đề của Isra đều là do Fareeda tự tưởng tượng ra. Nhưng cả bà và Deya đều biết có điều gì đó không ổn với Isra. Nhỏ nhẹ, bà nói: "Thế cháu không nhớ mẹ cháu như thế nào hay sao?"

Mặt Deya đỏ ửng lên: "Điều đó không có nghĩa là mẹ cháu bị ma ám!"

"Nhưng mẹ cháu bị ma ám thật! Cả Adam nữa, nó cũng bị ám. Đầu óc nó không bình thường. Chỉ có *majoon*, chỉ có người điên mới giết vợ như thế!"

"Điều đó không có nghĩa là ông ta bị ma ám! Có thể là ông ta đã..." - Deya cố tìm từ trong tiếng Ả Rập để diễn đạt cho đúng: "Có thể là ông ta đã bị rối loạn tâm lý. Có thể ông ta bị trầm cảm hay ông ta muốn tự tử, cũng có thể chỉ vì ông ta là người xấu mà thôi!"

Fareeda lắc đầu. Cháu bà chuyên dùng những quan niệm của phương Tây để lý giải mọi chuyện. Tại sao con bé không thể chấp nhận được sự thật là có nhiều thứ y học phương Tây còn chẳng hiểu nổi, chứ nói gì việc chữa bệnh.

Cái ấm trà rít lên, phá vỡ bầu không khí im lặng giữa họ. Fareeda tắt bếp. Những lúc như thế này, khi mùi thơm của lá *maramiya* lan tỏa khắp

gian bếp, bà phải thú nhận với lòng mình rằng, bà đã nhớ Isra đến nhường nào. Isra pha trà đúng ý bà, Isra không bao giờ có thái độ vô lễ với bà, kể cả khi cô không vừa ý. Isra sẽ không bao giờ hét lên như Nadine buổi sáng hôm ấy, trước khi cô ta và Omar đóng hành lý lại và chuyển đi rồi cứ như thế, để Fareeda thui thủi một mình. Và bà đã làm gì để phải chịu như thế này? Fareeda tự hỏi, đoạn rót trà vào cốc của mình. Bà nhớ Omar nói là bà hay kiểm soát, nói là nó không thể đối xử tốt với Nadine khi có mặt của bà, rồi còn nói là nó luôn phải giả vờ tỏ ra mạnh mẽ, *nam tính*. Nó nói nó ghét từ nam tính, đoạn suýt văng cả nước bọt. *Xời, nó ghét vì nó không đáng mặt đàn ông*, Fareeda tự nhủ, tay múc hai thìa đường đổ vào cốc trà. Cả cái thằng Ali nữa, chạy tót vào trung tâm thành phố sống với đứa con gái nào đó, để bà nuôi bốn đứa cháu một mình. Để bà phải tự dọn cái mớ hỗn độn của gia đình này.

"Cháu biết không..." - Một lúc sau, Fareeda nói: "...người Ả Rập dùng từ *majnoon* để chỉ sự điên rồ nhưng nếu cháu tách cái từ ấy ra, cháu thấy gì?" Deya chỉ biết nhìn. "Từ *jinn*... "- Fareeda nói, kéo ghế ra ngồi: "Người điên âu cũng từ *jinn* mà ra. Trong ai cũng có mầm mống của quỷ dữ cả. Mà cái đấy thì thuốc thang đâu có chữa được."

"Bà đang nói nghiêm túc đấy ạ? Đấy là lời giải thích của bà cho những gì đã xảy ra sao? Bà nghĩ cứ đổ cho *jinn* là xong ạ? Thế chưa đủ! Đây không phải là một câu chuyện mà đến cuối bà cứ rút ra một kết luận nào đó là được. Đây là đời thực, không phải hư cấu!"

"Giá như nó là hư cấu thật thì bà cũng mừng!" - Fareeda nói.

"Điều đó vẫn chưa giải thích tại sao bà lại che giấu cho ông ta!" - Deya nói: "Sao bà có thể làm thế được? Chẳng phải chính bà là người đã không

chịu tha thứ cho con gái mình khi cô ấy bỏ đi hay sao? Bà là đồ đạo đức giả!"

Fareeda siết tay quanh tách trà. Ngoài trời tối om, chỉ có ánh sáng từ vài cây đèn đường lọt qua cửa sổ. Bà cân nhắc những lời Deya nói, mắt nhìn về phía bóng tối. Tại sao bà chưa bao giờ trách Adam, thậm chí bà còn tha thứ cho anh nữa? Sarah chẳng giết ai, cũng chẳng để bốn đứa con gái ở lại cho bà chăm. Thế mà bà lại không thể tha thứ cho cô được. Bà và Khaled đã xóa bỏ mọi dấu vết của cô ra khỏi cuộc sống của mình, như thể họ chưa từng có đứa con gái nào, như thể cô đã phạm phải tội ghê gớm nhất. Bà sự nỗi nhục nhã mà gia đình phải chịu đến nỗi bà chưa bao giờ tự vấn với lương tâm của mình. Deya nói đúng: *Bà là đồ đạo đức giả!* Cả một đại dương của những nỗi đau đớn và muộn phiền ập đến, bà bắt đầu khóc.

Fareeda khóc một hồi lâu. Dù bà vùi mặt vào tay, bà có thể cảm thấy ánh mắt của Deya vẫn đang dán chặt vào bà, chờ một câu trả lời, một lời giải thích. Giá như cuộc sống này đơn giản đến thế.

Isra

Mùa đông năm 1996

Isra không ngủ được. Cô không thể ngừng suy nghĩ. Mỗi lần cô nhắm mắt lại, cô lại nghe tiếng Deya thì thầm: *Nhìn mẹ lúc nào cũng buồn!* Cô khóc thầm trên giường. Con cô nghĩ gì về cô? Gần đây những câu hỏi ấy chiếm trọn lấy tâm trí cô. Có ngày cô còn nghĩ mình nên xin lỗi con vì những nụ hôn mà cô chẳng bao giờ trao cho con, vì những lần cô đã lo lắng thái quá khi con kể chuyện cho cô nghe, vì đã tát con khi cô giận dữ và vì không nói *Mẹ yêu con!* đủ nhiều. Những ngày khác - và những ngày ấy ngày càng hiếm hơn - cô tự an ủi bản thân mình bằng cách hy vọng rằng, có thể mọi thứ vẫn ổn, hoặc, hiếm hơn nữa - cô dối mình rằng suốt thời gian qua mọi thứ đều ổn và cách dạy con của cô chẳng có gì sai cả, cô chỉ muốn tốt cho con gái mình mà thôi. Cô biết làm gì với con cô khi chúng lớn bây giờ? Ép chúng phải đi con đường cô đã đi ư?

"Em cần nói chuyện với anh!" - Đêm ấy, Isra nói với Adam khi anh đi làm về. Từ mép giường, cô ngồi nhìn anh cởi quần áo đi làm ra, chờ anh trả lời. Nhưng anh không nói gì.

"Anh không nói gì sao?" - Cô hỏi: "Từ khi em đẻ Amal, anh chẳng nói lời nào với em cả."

"Cô muốn tôi nói gì?"

Giờ thì, đêm nào cô cũng có thể ngửi thấy mùi bia trên người anh. Có lẽ đó là lý do anh đánh cô thường xuyên hơn. Nhưng nhiều khi lỗi là tại cô.

Nhiều khi cô đã trêu tức anh. Isra nghĩ về đêm hôm trước, khi cô bỏ thêm một thìa rau mùi vào món *mulukhiya** để làm anh bực. "Sao vậy anh?" - Cô giả bộ ngây thơ hỏi khi anh khạc thức ăn ra khỏi miệng. Khi anh lắc đầu giận dữ, đẩy cái bát ra xa, mặt cô vẫn lạnh băng nhưng trong lòng cô đang ngất ngây sung sướng vì đã trả thù được anh, dù chỉ rất nhỏ. Nếu nêm nếm món ăn quá tay là thứ duy nhất trong tâm kiểm soát mà cô có thể làm, thì cô sẽ cứ bỏ thêm gia vị cho đã, đến khi nào cô không làm được nữa thì thôi.

"Em muốn nói chuyện với anh..." - Isra nói: "Về con gái chúng ta!"

"Chúng nó làm sao?"

"Hôm nay, Deya có nói vài điều làm em lo lắng."

Mắt anh hướng về phía cô: "Nó nói gì?"

"Nó nói..." - Giọng cô lạc đi: "Nó nói nhìn em lúc nào cũng buồn."

"Thì nó nói đúng đấy chứ! Cô suốt ngày ủ rũ quanh quẩn trong nhà như cô sắp chết đến nơi rồi ấy."

Isra chớp mắt nhìn anh.

"Đúng mà! Nhưng thế thì liên quan gì đến tôi?"

"Em không biết!" - Isra nói: "Nhưng từ khi Amal ra đời, anh toàn..."

"Cô lại đổ lỗi lên đầu tôi đúng không? Sau tất cả những gì tôi đã làm cho cô?"

"Không! Em không nói thế!"

"Thế cô muốn nói gì?"

"Không có gì cả, em xin lỗi! Chỉ là gần đây em thấy sợ..."

Anh lắc đầu, đi ra mở cái ngăn kéo, hỏi: "Thế chính xác là cô sợ cái gì...?"

Isra mở mồm ra định trả lời nhưng cảm giác sự hãi choán ngợp lấy cô khiến cô chẳng thốt ra nổi từ nào cả. Chính xác là cô sự cái gì mới được cơ chứ? Làm một người mẹ tồi tệ? Dọa cho con gái cô sợ như cái cách mà bố mẹ cô đã dọa cô? Hay dễ dãi với chúng quá để rồi sau này ra đời chúng không biết gì về cái thế giới này? Cô sợ nhiều thứ quá. Cô biết phải giải thích như thế nào đây?

Adam thở dài: "Thế cô có định nói gì không đây?"

"Chỉ là em lo lắng mà thôi! Về tương lai của con gái mình ấy mà... Liệu chúng có sự lựa chọn hay không?"

Anh nhìn cô chằm chằm: "Lựa chọn cái gì cơ?"

"Em tự hỏi liệu chúng có phải lấy chồng sớm hay không?"

"Tất nhiên rồi!" - Anh gắt: "Không thì chúng nó còn biết làm gì nữa?"

Dù nhìn sang hướng khác nhưng cô có thể cảm thấy ánh mắt anh vẫn nán lại ở trên da mình. "Em chỉ mong, chúng ta có thể không nhất thiết vội gả con đi. Có khi nào chúng ta để cho chúng có... anh biết đấy, quyền tự quyết định?"

"Quyền tự quyết định? Để làm gì cơ chứ?"

"Em không biết! Em chỉ sợ rằng, sau này con sẽ không hạnh phúc."

Nhưng Adam không hề lắng nghe. "Sau tất cả những gì tôi đã làm cho cô, giờ cô lại trở thành loại đàn bà như thế này đây? Lo cho bốn đứa con gái mà cô đẻ ra còn chưa đủ nữa hay sao, mà cô còn bắt tôi phải lo xem cô muốn dạy con như thế nào..."

"Không! Anh không phải lo!"

“Thật thế à?” - Adam bước về phía cô và cô co rúm lại, ngả người về phía đầu giường, cảm thấy cả căn phòng như đóng sập lại trước mặt cô.

“Xin anh đấy, Adam! Em thề là em không có ý đó...”

“Im mồm!”

Cô quay người đi nhưng anh đã kịp đập đầu cô vào thành giường. Rồi anh túm lấy tóc cô và lôi cô sang phòng con gái.

“Dừng lại, em xin anh đấy! Các con...”

“Có vấn đề gì, hả? Cô không muốn để chúng nó nhìn thấy chứ gì? Có lẽ giờ là lúc để cho chúng nó thấy sinh ra đã là thân đàn bà thì phải sống như thế nào mới phải.”

“Em xin anh đấy, Adam! Đừng để con nhìn thấy cảnh này!”

“Tại sao không? Chẳng phải nhìn cô đã ủ rũ sẵn rồi sao? Có phải cô đang cố làm chúng sự không dám lấy chồng nữa không? Cô đang âm mưu như thế phải không?”

Anh lấy tay nắm lấy hai bên má của cô, vặn đầu cô lại để cô thấy được toàn cảnh con gái cô đang nằm ngủ trên giường. Rồi anh hạ tay xuống dưới cổ, vẫn ghì chặt lấy người cô. “Cô có nhìn thấy mấy đứa con gái kia không? Cô có thấy không?” Cô phải cố gắng lắm mới thở được.

“Thấy không?”

“Thấy!” - Cô nói, đoạn phát sặc.

“Nghe kỹ này, vì tôi không nhắc lại lần nữa đâu. Con gái tôi là người Ả Rập. Rõ chưa? Người Ả Rập. Nếu tôi còn nghe cô nhắc đến hai chữ lựa chọn nữa, tôi sẽ đánh thức chúng dậy để nghe tiếng cô hét. Tôi sẽ cho chúng thấy làm vợ mà dám cãi lời chồng thì sẽ phải chịu hậu quả như thế nào. *Fahmeh*? Cô đã hiểu chưa?”

Isra gật đầu, thoi thóp thở, cho đến khi Adam nới lỏng tay ra. Anh bỏ đi tắm mà không nói thêm lời nào nữa.

Isra khum tay lại sờ lên một bên đầu và cô cảm thấy máu.

Sau này nghĩ lại, cô tin chính những quyển sách đã xúi giục cô làm chuyện đó. Những cảm xúc cô đã kìm nén bấy lâu - chối bỏ, tủi nhục, sợ hãi, vô giá trị - tất cả đều không còn đủ nữa. Ngay khi vừa nghe thấy tiếng nước chảy, cô chạy sang phòng con. Cô mở cửa sổ ra. Làn gió lạnh khiến cô nổi da gà. Cô trèo ra. Ngay khi chân cô chạm xuống nền xi măng, cô bắt đầu chạy.

Cô chạy đi đâu? Cô không biết nữa. Cô chạy xuống phố Bảy Mươi Hai ra đại lộ số Năm, chỉ dừng lại khi cần lấy hơi. Đã nửa đêm và tất cả các cửa hàng đều đóng cửa, trừ một tiệm *deli* ở góc phố Bảy Mươi Ba, một quán bida ở phố Bảy Mươi Chín và một hiệu thuốc Rite Aid* ở trên phố Tám Mươi Mốt. Cô đang chạy đi đâu? Cô sẽ làm gì khi cô đến đấy? Một cơn gió thổi vào mặt cô và cô chạy chậm lại khi cơ thể bắt đầu run lên. Nhưng cô vẫn cố đẩy mình về phía trước, ép cho hai chân tiếp tục di chuyển. Bầu không khí lạnh khiến cho vết thương trên đáu cô bỏng rát nhưng cô vẫn tiếp tục chạy. Có kiên nhẫn mấy thì cũng chỉ đến thế này mà thôi. Cô đã sai ở chỗ nào? Và giờ thì cô biết phải làm gì đây? Cô có những sự lựa chọn nào? Ở Palestine hay ở Mỹ, nhìn đi đâu cô cũng thấy mình bất lực. Tất cả những gì cô muốn là được hạnh phúc nhưng giờ đã quá rõ ràng là cô sẽ chẳng bao giờ tìm thấy hạnh phúc trong cuộc đời này. Chỉ nghĩ đến đó thôi cũng đủ làm cô muốn đứng bất động giữa đường để ai đó cán xe vào cô cho xong.

Cô dừng lại để lấy hơi thêm một lần nữa ở trên phố Tám Mươi Sáu, trước *Century 21*, một trung tâm mua sắm trải dài hết nửa dãy phố. Isra đã

vào đây một lần với Khaled và Fareeda nhưng cô không nhớ tại sao lại tới đây. Có lẽ đó là hôm Fareeda cần mua giày. Cô đi bộ dọc con phố, cố tìm lấy một cái gì đó, bất kể là cái gì, để cho lòng dịu lại nhưng càng đi xa, cô lại càng thấy người mình run lên bần bật. Bầu trời đen như mực, không có lấy một ánh sao. Xung quanh cô vẫn có người đang rảo bước, dù đã rất muộn rồi. Mấy cô cậu thanh niên cười đùa và những người đàn ông trong bộ quần áo rách nát nằm ở trên vỉa hè. Họ nhìn cô chằm chằm nhưng cô nhìn đi chỗ khác. Cô có cảm giác như mình đang ở trên trời nhìn xuống và thấy chính mình, như thể cô là là một đứa trẻ sơ sinh tí hon giữa con phố rộng lớn. Cô ấn chân xuống nền bê tông và cố giữ thăng bằng.

Cô đi đi lại lại trong một vòng tròn và bắt đầu khóc. Cô đi sang đường và tiếp tục đi thành vòng tròn. Cô nên làm gì đây? Cô có thể đi đâu đây? Cô không có tiền, không có việc làm, không có bạn bè cũng chẳng có gia đình. Và con gái cô sẽ ra sao nếu không có cô? Cô không thể để chúng lớn lên mà không có mẹ được. Cô không thể để chúng lại một mình với Adam và Fareeda được. Cô phải quay lại thôi.

Nhưng cô không thể quay lại được, không thể quay lại với hắn ta, không thể quay lại bây giờ. Cô có thể hình dung ra Adam lúc này, mắt trợn ngược lên, hàm cứ nghiến chặt lại thả ra. Cô có thể cảm thấy ngón tay hắn nắm trọn tay cô, bóp chặt. Cảm thấy hắn ấn người cô vào tường, tát vào mặt cô. Cảm thấy những ngón tay của hắn ở quanh cổ họng cô, da cô bắt đầu tê dại đi và căn phòng trở nên trắng bệch. Không! Cô không thể đối mặt với hắn ta được.

Cô đi xuống phố Tám Mươi Sáu, dừng lại ở trước một hiệu thuốc. May cho cô là nó vẫn còn mở và cô ngồi xuống trước mái hiên. Cảm giác châm chích ở trên đầu cô đã dịu dần đi. Cô ấn ngón tay vào thái dương. Cô

lạnh và bắt đầu khóc. Cô khóc hết mọi loại nước mắt, từ sự tức giận, sợ hãi đến đau đớn nhưng nhiều nhất là nước mắt của sự hối hận. Làm sao cô có thể ngây thơ đến mức nghĩ rằng rồi cô sẽ được hạnh phúc cơ chứ? Đáng nhẽ, cô nên nghe theo lời của mẹ mình. Hạnh phúc là thứ người ta bịa ra trong sách vở và chỉ có con ngốc như cô mới tin là có thể tìm thấy nó trong đời thực.

Isra nhìn lên và thấy một người đàn ông tiến lại gần cô.

"Cô ơi, cô có làm sao không?" - Anh ta nói: "Cô đang chảy máu kìa!"

Isra vòng tay tự ôm lấy mình và nhìn xuống đất. Người đàn ông tiến lại gần hơn, hỏi: "Đầu cô bị làm sao thế?"

"Kh... Không có gì!" - Cô lắp bắp, lưỡi còn chưa quen với phát âm bằng tiếng Anh.

"Ai làm gì cô à? Có phải ai đã đánh cô không?" Cô lắc đầu.

"Cô phải gọi cảnh sát. Đánh người như thế này là vi phạm pháp luật. Ai làm thế với cô sẽ phải đi tù."

Isra lại bắt đầu khóc. Cô không muốn bố của con gái cô phải đi tù. Cô chỉ muốn về nhà mà thôi. "Cô phải gọi xe cấp cứu!" - Người đàn ông nói: "Cô cần phải khâu vết thương lại. Cô có ai để gọi không?" Anh ta chỉ vào cái bốt điện thoại ở cuối phố. "Đi với tôi!" - Anh ta nói, tay hướng về phía cái bốt. Isra đi theo. Người đàn ông cho hai xu hai mươi lăm *cent** vào trong cái hộp bóng loáng và đưa cho Isra cho cái ống nghe. "Cô cần phải gọi cho ai đó!"

Đây là lần đầu tiên Isra gọi điện thoại công cộng. Cầm cái ống nghe kim loại trong tay làm cô lạnh buốt cả xương sống và thấy tê nơi đầu ngón

tay. Một khi người cô bắt đầu run trở lại, cô không ngừng được. Cô đặt ống nghe lên tai. Có một tiếp bíp ở phía đầu dây bên kia.

"Cô phải quay số mới gọi được!" - Người đàn ông nói.

Cô không biết phải gọi ai. Trong khoảnh khắc ấy, khi cầm ống nghe bên tai, cái cảm giác cô đơn của Isra trở nên rõ ràng hơn bao giờ hết. Cô biết mình không thể gọi về Palestine mà không có thẻ điện thoại. Vả lại, mẹ cô sẽ nói gì ngoài việc bảo cô phải về nhà ngay lập tức và đừng trưng nỗi nhục của mình ra cho cả thế giới này thấy nữa? Cô cũng không thể gọi cho Adam được, nhất là sau những gì cô đã làm. Cô chỉ có một người duy nhất để gọi và cô vừa bấm số điện thoại vừa khóc.

"Đi vào đây!" - Fareeda nói với ra từ ghế trước trong lúc Khaled đỗ xe vào lề đường. Isra trèo vào trong xe.

"Cô nghĩ gì mà lại bỏ nhà đi vào nửa đêm nửa hôm thế này hả?"

"Người đàn ông kia là ai?" - Khaled cáu kỉnh, lườm cô một cái rõ dài.

"Con không biết!" - Isra nói: "Anh ta cố giúp con và.."

"Cô nói tôi nghe..." Khaled cắt lời: "Có loại đàn bà tử tế nào mà lại bỏ nhà đi vào đêm hôm thế này không?"

"Bình tĩnh đã!" - Fareeda gắt lên. Bà đang cố nhìn vết thương trên đầu Isra qua ánh đèn đường: "Ông không thấy con bé nó đang run lên bần bật à?"

"Bà để yên cho tôi!" - Ông quay ra nhìn Isra: "Nói cho tôi nghe, cô định đi đâu? Thằng kia là ai?"

"Con... Con không biết! Anh ta chỉ cố giúp con mà thôi!" - Isra nói: "Con sợ quá! Đầu con không ngừng chảy máu... nó không ngừng chảy máu."

“Đó không phải là lý do để cô bỏ nhà đi!” - Khaled nói: “Làm sao mà nhà tôi biết được là không phải cô đi cặp với thằng khác?”

“Cặp ấy ạ? Cặp với thằng nào ạ?” - Isra co rúm lại ở ghế sau: “Con có đi với ai đâu! Con thề đấy bố ạ!”

“Cô làm gì làm sao mà gia đình tôi biết được? Làm sao nhà tôi biết không phải cô trốn ra để đi cặp với thằng nào xong giờ lại gọi cho tôi đến đón cô?”

“Con đang nói thật đấy ạ!” - Isra khóc: “Con có ở với ai đâu! Adam đánh con!”

“Đúng là nó đánh rồi!” - Fareeda nói, quay ngoắt sang nhìn Khaled.

“Mình biết làm sao được!” - Khaled nói: “Chỉ có loại con gái *sharmouta* đêm hôm thế này mới bỏ nhà đi thôi.”

Isra không còn sức để cãi lại. Cô dựa người vào phía sau ghế, cảm thấy buồn nôn bởi chính sự bất lực của mình.

“Thế là đủ rồi!” - Fareeda gắt lên: “Nhìn đầu con bé mà xem!”

“Có thể là con bé bị ngã đập đầu xuống vỉa hè.” - Khaled nói: “Hay là nó đi với thằng nào, rồi để nó đánh cho ra nông nỗi này. Làm sao mình biết là nó đang nói thật?”

“Đúng là cái giống đàn ông, tàn nhẫn, kinh tởm! Động tí là chỉ tay năm ngón. Chỉ giỏi đổ tội cho phụ nữ là nhanh. Con trai ông là thằng nát rượu - tất nhiên rồi, khác làm sao được. Giống y như bố nó!”

“*Uskuti!* Bà câm mồm lại!”

“Sao? Ông không muốn nghe sự thật chứ gì? Ông nhìn con bé mà xem!” Fareeda quay lại và chỉ vào Isra ở ghế sau: “Nhìn đầu nó kìa! Có khi phải khâu đến mười mấy mũi đấy. Và ông cứ ở đây nói về cái thằng ở đầu

ở đâu. *Ttfu*." - Bà ra hiệu nhổ nước bọt: "Thứ tàn độc nhất trên cái cõi đời này là trái tim của một thằng đàn ông!"

Khaled giơ tay lên: "Tôi nói là *uskuti!* Bà câm ngay mồm lại!"

"Không thì sao? Ông định đánh tôi nữa à? Thế đánh đi! Cứ ra tay với một bà già đi, thứ đàn ông bẩn thỉu! Thay vì hét vào mặt con bé, tại sao ông không đi trừng trị chính con trai mình vì đã đánh con bé không thương tiếc? Nhà mình biết nói gì với bố mẹ nó đây, hả? Nói là con trai mình đánh nó đến nỗi nó phải đi khâu à? Và nhỡ có ai đó ở chỗ bác sĩ gọi điện báo cảnh sát thì sao? Nhỡ con trai ông phải đi tù thì sao? Nói tôi nghe, ông đã nghĩ về cái cảnh đấy chưa? Ông đã nghĩ chưa?" - Bà nhìn ra cửa sổ, tiếp tục: "Tất nhiên là ông chưa rồi! Có nghĩ ngợi gì ở đây cũng chỉ có mình tôi lo mà thôi."

Khaled thở dài, lông mày nhíu lại: "Con bé không nên bỏ nhà đi như thế!" Ông nhìn vào mắt Isra từ gương chiếu hậu: "Chỗ của phụ nữ là ở nhà, cô hiểu chưa?" Isra không nói gì. "Cô hiểu chưa?" - Ông nói to hơn.

Isra gật đầu và nhìn đi chỗ khác. Cô sợ không biết mở miệng ra cô sẽ nói gì. Đây là lần đầu tiên Khaled làm cô nhớ đến Yacob - to tiếng, áp đảo, nổi đùng nổi đóa lên với cô - cô bất giác thu người lại mỗi khi lén nhìn lên và thấy Khaled đang quan sát mình từ gương chiếu hậu. Cô nhìn đi chỗ khác, sợ hãi, hoảng loạn. Nếu Khaled mà đã giận như thế này, thì Adam sẽ làm gì cô khi anh nhìn thấy cô đây?

Isra nhìn ra cửa sổ suốt quãng đường về nhà. Thỉnh thoảng, cô nhìn lên và thấy Fareeda cũng đang nhìn lơ đãng ra cửa sổ đối diện với ghế lái. Isra tự hỏi không biết bà đang nghĩ gì. Suốt bảy năm qua chưa một lần nào Fareeda bênh vực Isra cả. Điều đó có nghĩa là gì? Có phải cuối cùng thì Fareeda cũng đã hiểu cô rồi không? Có phải bà thấy thương cô không?

Đến mẹ ruột cô còn chưa bao giờ lên tiếng bảo vệ cô, dù nhiều lần Yacob đánh cô, bà ấy đều có mặt.

Isra cảm thấy bất lực trào dâng khi cô nghĩ về cuộc đời mình. Cô chưa từng đòi hỏi nhiều. Tại sao cô không thể có những thứ mà cô muốn? Hẳn cô đã gây ra điều gì đó nên phải chịu cái số phận khốn cùng này. Chỉ là, cô không biết mình đã làm gì sai và cũng không biết mình cần sửa ở đâu nữa. Isra ước gì Chúa sẽ nói cho cô biết cô phải làm gì. Cô thầm hỏi Chúa trong xe nhưng Người không lên tiếng.

Fareeda

Mùa đông năm 2008

"Cháu đứng đây cả đêm cũng được..." - Deya nói với Fareeda ở trong bếp: "Cháu sẽ không đi đâu cho đến khi bà kể cho cháu biết chuyện gì đã xảy ra." Cô tiến lại gần hơn: "Nếu bà không chịu nói, cháu sẽ không bao giờ nói chuyện với bà nữa. Cháu sẽ mang em gái cháu đi và bà sẽ không bao giờ được nhìn thấy chúng cháu nữa."

"Đừng!" - Fareeda với ra để chạm tay vào cô nhưng Deya lùi lại. "Bà xin cháu đấy!"

"Thế thì bà nói cho cháu biết sự thật đi! Tất cả mọi thứ!"

"Tất cả là tại *jinn*!" - Fareeda rền rĩ: "*Jinn* của con gái bà!"

Những gì bà vừa nói rõ ràng không hề giống với câu trả lời mà Deya mong đợi. Cô nhìn Fareeda chằm chằm, ánh mắt lộ rõ vẻ khó hiểu: "Bà đang nói gì thế?"

"Chính chúng đã nhập vào người Adam và Isra. Suốt bao nhiêu năm nay, chúng đã ám cái gia đình này. Chúng chính là *jinn* của con gái bà!"

"Con gái nào cơ?"

Và thế là bà kể hết cho Deya nghe: Sau khi lấy Khaled không lâu, bụng bà bắt đầu to dần lên. Ông đã đặt rất nhiều hy vọng vào món quà của sự sống mà Thượng Đế trao tặng, vào một khởi đầu mới trong khoảng thời gian tuyệt vọng như thế này. Chỉ có điều, Fareeda đã không sinh hạ được

cho ông một cậu quý tử như ông hằng mong ước — người lớn lên sẽ giúp ông tìm thức ăn và nước uống, người sẽ cùng ông vượt qua những mất mát trong gia đình, người sẽ nối dõi tông đường cho dòng họ nhà ông. Thay vào đó, bà lại đẻ ra cho ông chỉ toàn *balwa* - không phải một, mà tận hai đứa. Trước khi bà nhìn thấy vẻ mặt buồn bã của ông, bà đã biết là ông sẽ thất vọng. Nhưng bà không trách ông. Nỗi nhục nhã của kiếp đàn bà đã ăn sâu vào trong xương cốt của bà.

Deya ngồi xuống: "Vậy chuyện gì đã xảy ra với họ?"

"Hai đứa nó qua đời!" - Nói những lời ấy ra mà Fareeda vẫn thấy nặng nơi đầu lưỡi. Đã lâu lắm rồi bà đâu có thốt ra từ này.

"Tại sao ạ?" - Rõ ràng là Deya vẫn có vẻ tức giận nhưng giọng đã dịu đi đôi chút.

"Mẹ Khaled bắt bà cho con uống sữa bột. Bà ấy nói, nếu bà cho con bú thì sẽ không có thai được và nhà họ cần có con trai. Nhưng hồi ấy, cả lương thực với thuốc thang đều thiếu thốn. Một hôm nhà hết sữa bột, thế là bà ăn trộm một cốc sữa dê từ lều của hàng xóm và cho hai đứa nó uống... "

"Cháu vẫn không thấy chuyện ấy thì có liên quan gì đến việc bố mẹ cháu bị ma nhập.." - Deya nói.

Bà biết nói sao cho con bé hiểu được bây giờ? Fareeda cố nuốt nước mắt vào trong. Tất nhiên là chuyện ấy liên quan đến Adam và Isra rồi. Suốt bao nhiêu năm qua, con gái bà đã trừng phạt bà vì những gì bà đã làm. Khi Isra đẻ hết đứa con gái này đến đứa con gái kia, khi Adam về nhà, lườm nguýt, Fareeda có thể cảm thấy bóng dáng của hai đứa con gái đầu lòng đang lơ lửng trong không khí, bà còn gần như nghe thấy cả tiếng chúng khóc nữa kìa.

“Bà nói gì đi!” - Deya nói: “Con gái bà thì liên quan gì đến bố mẹ cháu?”

“Bởi vì bà đã giết chết chúng nó! Bà không biết gì cả! Bà hứa với cháu đấy! Bà còn quá trẻ, bà không biết gì... mà cũng đâu có quan trọng. Đó là lỗi tại bà! Chính bà đã giết chúng và từ đấy trở đi, chúng đã đi theo để ám bà.”

Deya nhìn bà không chớp mắt, mặt méo đi, khó mà đoán nổi cô đang nghĩ gì. Fareeda biết cháu bà sẽ không bao giờ hiểu nổi ràng nỗi nhục nhã có thể lớn dần lên, thay đổi hình thái và nuốt chửng một con người, cho đến khi người ấy không có sự lựa chọn nào khác ngoài việc đẩy nó cho người tiếp theo, để họ không còn bị ép phải chịu nhục một mình. Bà cố tìm từ ngữ để diễn tả nhưng chẳng lời nào có thể giải thích nổi. Sâu thẳm bên trong, bà biết bà đã làm gì - bà đã đẩy mọi người ra xa và tất cả những gì bà có thể làm bây giờ, là chờ ngày Chúa kéo bà đi khỏi Trái Đất này. Bà hy vọng ngày đấy sẽ đến nhanh thôi. Sống mãi cũng có nghĩa gì đâu, khi mà lúc nào cảm giác cô đơn cũng bóp chặt trái tim của bà?

Fareeda nhắm mắt lại và thở ra. Có điều gì đó trong bà đã thay đổi, như thể cả đời này bà đã nhìn sai hướng, nên không thấy được chính khoảnh khắc mà mọi thứ bị đảo lộn. Cuộc đời này thật là ác nghiệt. Bà thấy rõ được vòng luẩn quẩn của những nỗi nhục nhã quấn quanh cổ người phụ nữ, truyền từ đời này sang đời khác, thấy rõ được mình đang đứng ở đâu trong cái vòng tuần hoàn ấy. Bà thở dài. Nhưng phận đàn bà con gái cũng chỉ làm được đến thế mà thôi.

Deya

Mùa đông năm 2008

Buổi sáng hôm sau, Deya để em gái cô lại ở góc phố Bảy Mươi Hai và đi vượt lên ga tàu điện ngầm. Cô vừa đi vừa cúi đầu để tránh ánh mắt của em gái mình. Tay cô đổ mồ hôi và cô phải lau vào tay áo choàng *jilbab*. Cô thoáng hình dung ra đêm qua cô đã phải cố trấn tĩnh bản thân như thế nào, khi cô nói với em gái cô rằng họ nên bỏ trốn cùng cô, rằng cô đã lên kế hoạch hết cả rồi. Cô mỉm cười khi vẽ ra tương lai trước cho họ, ánh mắt cố ra vẻ hứa hẹn.

Nhưng họ đã làm điều mà cô không ngờ tới. Họ đã từ chối lời đề nghị của cô. Nora nói rằng bỏ đi bây giờ không phải là một ý kiến hay, rằng dù có làm gì đi chăng nữa bố mẹ họ cũng chẳng sống lại được, rằng như thế chỉ làm họ cô lập thêm mà thôi. Layla đồng ý, thêm vào nữa là chị em cô đã được bao bọc cả đời, nên họ sẽ chẳng tự sống một mình được. Họ không có tiền. Họ cũng chẳng có nơi nào để đi cả. Amal chỉ gật đầu khi hai người kia nói, mắt mở to, ngân ngấn nước. *Em rất tiếc!* hai đứa nó nói với cô như vậy. Chúng nó sợ không dám đi. Deya nói rằng, chính cô cũng sợ phải đi. Khác ở chỗ là, cô còn sợ cả ở lại nữa.

"Cháu cần phải đi ra khỏi nhà!" - Deya nói với Sarah khi họ ngồi xuống chỗ quen thuộc: "Cháu đến ở với cô được chứ?"

"Thế cô cháu mình đã nói những gì? Cô không nghĩ bỏ đi là giải pháp!"

“Nhưng cô cũng bỏ đi đấy thôi! Và nhìn cô bây giờ mà xem. Vả lại, cháu tưởng cô muốn cháu được tự đưa ra quyết định của mình? Vậy thì đây chính là quyết định của cháu.”

Sarah thở dài: “Cô đánh mất trinh tiết và cô lo sợ cho mạng sống của mình. Hoàn cảnh của cô cháu mình hoàn toàn khác nhau. Nhưng cháu, cháu không làm gì sai cả.” Deya có thể thấy Sarah đang cố nén lại nước mắt. “Nếu cháu đi, cháu sẽ để mất em mình. Có lẽ nếu cô ở lại, chắc giờ này Isra sẽ vẫn còn ở đấy.”

“Cô đừng nói thế! Mẹ cháu mất không liên quan gì đến cô cả. Tất cả là tại ông ta! Có trách thì phải trách ông ta và *Teta* kìa. Hơn nữa, kể cả cô có ở nhà thì cũng đâu biết được chuyện gì sẽ xảy ra? Không chừng cô sẽ bị gả đi, giờ này có khi có đến năm, sáu đứa con rồi ấy chứ. Và điều đó sẽ xảy ra nếu cháu không bỏ đi! Cháu phải đi!”

“Không được! Cháu phải tự đấu tranh cho cái mà cháu muốn.”

“*Teta* sẽ không bao giờ để cháu...”

“Nghe cô nói này...” - Sarah ngắt lời: “Cháu muốn đi học đại học, cháu muốn tự đưa quyết định của mình, được thôi. Cứ làm như thế đi! Cháu không muốn lấy chồng chứ gì? Thế thì đừng lấy! Cương quyết lên, cháu phải biết từ chối. Phải dám lên tiếng để tự bảo vệ mình. Bỏ chính gia đình của cháu lại không phải là giải pháp. Chạy trốn là hèn và suốt đời cháu sẽ tự dằn vặt bản thân vì điều đó. Nhỡ đâu, cháu không được gặp lại em cháu nữa thì sao? Không được nhìn thấy con chúng nó lớn lên? Cháu muốn thế phải không? Sống bơ vơ? Cháu cứ đường đường chính chính mà đi, Deya. Cháu không cần phải để mất gia đình mình.”

Sarah lại không hiểu rồi, Deya nghĩ. Cô đã quên mất sống với Fareeda là như thế nào. Cô không thể chiến đấu vì bất cứ cái gì dưới mái nhà của

Fareeda. Tự cưa chân mình có khi còn dễ hơn. “Thế thì cháu sẽ đi lấy chồng!” - Deya nói: “Rời bỏ căn nhà ấy và bắt đầu lại từ đầu.”

“Đó không phải là lý do để kết hôn và cháu biết điều đấy.”

“Vậy cô nói cho cháu nghe, cháu phải làm gì bây giờ? Cô nói đi! Cháu đến đây vì cháu tưởng cô sẽ giúp cháu chạy trốn. Nhưng cô chỉ toàn làm cho cháu sợ hơn.” Deya quay mặt chuẩn bị đi, nói thêm: “Cháu tưởng cô muốn giúp cháu!”

“Cô muốn lắm chứ!” - Sarah cầm lấy tay cô bé: “Cô chỉ đang cố nói với cháu là cô ước giá như ngày xưa có ai bảo cô rằng chạy trốn không phải giải pháp mà thôi.”

“Vậy cái gì mới là giải pháp?”

“Câu hỏi đó chỉ cháu mới có câu trả lời. Cháu phải gạt lo lắng và sợ hãi sang một bên để lắng nghe chính mình.”

“Nhưng chính bản thân cháu cũng có quá nhiều mâu thuẫn. Cháu biết nghe tiếng nói nào bây giờ?”

“Rồi cháu sẽ biết!” - Sarah nói: “Tìm thứ gì đấy mà cháu yêu thích, thứ gì mà khiến cháu bình tĩnh lại và kiên nhẫn làm điều ấy một thời gian. Câu trả lời sẽ đến mà thôi. Và cháu sẽ biết. Còn về phần Fareeda, ít ra thì cũng cố thử. Cháu đâu có gì để mất!”

Deya nhìn cô chăm chú rồi đứng dậy, quay đi và bước ra ngoài cửa. Đến giờ mà Sarah vẫn không thấy là Deya không biết gì sao?

Ngay cả khi biết được sự thật về bố mẹ mình, Deya vẫn chẳng biết gì hết. Cô không tin là cô có thể tự tìm được hướng đi cho mình. Tất cả những suy nghĩ của cô đều là vô ích, nếu không cô đã nhận ra là mẹ mình bị sát hại chứ không phải là chỉ gặp tai nạn rồi qua đời. Cảm giác nhục nhã

trào lên trong cô. Cô bị đâm bởi sự ngu ngốc của chính mình. Bao nhiêu năm qua, cô đã tưởng Isra bỏ rơi chị em cô. Cô đã từng cảm thấy rất chắc chắn và giờ cô nhận ra là mình đã sai, sai một cách nghiêm trọng. Giờ làm sao cô tin vào bản thân mình được nữa đây?

Fareeda

Mùa xuân năm 1997

Đến tháng Ba năm ấy, những hàng cây Tiêu huyền London trên phố Bảy Mươi Hai bắt đầu nở hoa, xung quanh mọc rải rác những cây bồ công anh vàng. Chỉ vài tháng nữa thôi là Sarah tốt nghiệp cấp ba. Thời gian trôi qua khiến cho Fareeda ngày một hoảng loạn, mà dù có bao nhiêu thức ăn cũng không lấp đầy được những lo lắng trong lòng bà. Bà dành cả buổi sáng tay chống lên bàn ăn, tay cầm điện thoại, lầm bầm ca thán với *Umm* Ahmed về sự bất hạnh của con gái bà, vì chẳng có chàng trai nào đến xem mặt ngỏ lời cầu hôn với Sarah cả. Nhưng ít ra, bà cũng thấy nhẹ lòng khi biết được đó không phải là do Sarah bị ám hay gì khác. Mùa đông năm ngoái, bà đã dẫn Sarah đến nhà một vị *sheikh* chuyên xem *jinn* ở phố Tám Mươi Sáu. Dù chỉ đi đến nhà *Umm* Ahmed mà Fareeda còn sợ nhưng bà đã dám đi hết cả dãy phố vì con gái bà. Làm mẹ thì phải như thế chứ, Fareeda nghĩ. Đâu phải chỉ cứ ngồi cười cả ngày mà phải làm tất cả những gì mình có thể vì con cái. Trong một căn phòng tối, vị *sheikh* chuyên xem *jinn* đọc một câu thần chú lên người Sarah để xem có phải cô bị ám hay không. Ông quay ra và tuyên bố với Fareeda rằng chẳng có dấu vết nào của ma quỷ trên người con bé cả.

Ở trong bếp, Fareeda ngồi đối diện với Isra và Nadine, hai người đang cuốn lá nho. “Chỉ là tôi không hiểu...” - Bà nói vào trong ống nghe, một tay tách hạt dẻ cười: “Sarah dáng người thon thả, da trắng, tóc mượt. Con bé

biết nấu ăn, dọn dẹp, khâu vá, là quần áo. Ý tôi là, lạy Chúa, nó là đứa em gái duy nhất trong gia đình toàn con trai. Về lý mà nói là cả đời con bé đã được huấn luyện để làm vợ rồi..."

Bà lắc đầu, đoạn nhét một vốc hạt dẻ cười vào miệng. Bà ước gì Isra và Nadine đừng có nhìn bà chằm chằm như thế. Bà chả thích ở cạnh đứa nào cả. Isra thì nửa đêm nửa hôm chạy ra ngoài đường làm cho gia đình bà bẽ mặt, còn Nadine thì giờ mới có chửa đứa thứ hai. Chết tiệt, cũng đã đến lúc rồi. Ameer cần một cậu em trai. Bà tự hỏi không biết Isra có đẻ thêm đứa nữa hay không nhưng đã vội gạt ý nghĩa ấy sang một bên. Fareeda không thể chịu nổi thêm một cơn đau tim nào nữa nếu Isra lại đẻ con gái, thức trắng cả đêm dằn vặt không biết có phải Chúa đang trừng phạt bà thông qua Isra hay không.

Thật lòng mà nói, Isra không có bầu thì Fareeda càng mừng vì giờ đây, cô còn chẳng chăm nổi đứa thứ tư. Fareeda để ý cách mà Isra nhìn con, mắt cứng đờ, như thể chúng đang hút hết sức sống ra khỏi cơ thể cô vậy. Fareeda không muốn phải lo lắng thêm về chuyện cô bỏ nhà đi lần nữa, như thể cô chưa nghe Fareeda nói gì về việc nhục nhã như thế nào cũng phải giấu đi, đóng cửa mà bảo nhau.

Đột nhiên có điều gì đó mách bảo Fareeda, như một mảnh ghép còn thiếu trong bộ xếp hình bỗng nhiên xuất hiện vậy. Bà ngắt lời *Umm* Ahmed, buông điện thoại xuống và vội vàng chạy ra ngoài. Bà hạ người xuống trước hiên, vừa ngồi vừa kéo váy ngủ trùm kín đầu gối. Một chút nắng mỏng manh chiếu lên chân bà, khiến chúng vàng vọt hơn thường lệ. Đằng sau, Isra và Nadine đang gọi bà, mới đầu chỉ thì thầm rồi lúc sau dứt khoát hơn nhưng bà chẳng buồn ngoái lại. Không! Bà sẽ ngồi ở đây chờ Sarah đi học về, cho đến khi bà tìm được nguyên nhân thì thôi. Nếu con

gái bà không bị ám, thì có lý gì lại không có ai ngỏ lời cầu hôn? Con gái bà đã làm gì?

Trời sẩm tối và mưa bắt đầu rơi, những hạt mưa táp vào mặt Fareeda. Bà không đứng dậy, không di chuyển. Bà chỉ nghĩ đến Sarah mà thôi. Con gái bà chắc hẳn đã làm gì đấy để ảnh hưởng đến thanh danh của chính mình. Nhưng nó là gì mới được chứ? Mà con bé thì có thể làm gì? Ngày nào học xong nó cũng đi thẳng về nhà, còn không nó cũng chẳng bao giờ tự đi ra khỏi nhà một mình. Bà lại nghe thấy tiếng Isra và Nadine tiến lại gần.

"Mẹ sẽ ở đây!" - Bà nói khi Nadine chạm vào vai bà: "Ngay đây cho đến khi Sarah đi học về." Bà quay lại nhìn họ chằm chằm. Nadine nheo mắt nhìn bà, còn mắt Isra thì lệch sang một bên. Fareeda không biết đây là chỉ vẻ mặt ngu ngốc của cô, hay là cô biết điều gì mà bà không biết. Có thể lắm chứ! Thời gian hai đứa nó ru rú với nhau, chắc Isra phải đoán ra được điều gì đấy. Có khi Sarah còn kể cho nó nghe cũng nên. Ở đây, ngay trước mắt bà.

"Isra này!" - Bà nói, nhổm người dậy: "Sarah có nói cho con nghe chuyện gì không? Nó có nói lý do tại sao không có ai xem mặt nó xong mà ngỏ lời cầu hôn không?"

Isra nhìn bà với đôi mắt tròn xoe: "Không ạ! Con bé có nói gì với con đâu!" - Cô nói mà làm như mồm bị đau vậy. Fareeda quan sát biểu cảm của Isra, môi cô run run, nét mặt nhu mì, dễ bảo. Mặt không khác gì đứa trẻ con. Rõ ràng là nó có biết gì rồi. Bà tự hỏi không biết Adam cảm thấy thế nào, đêm nào đi làm về cũng phải nhìn cái bộ mặt đưa đám ấy. Bảo sao mà người anh không nồng nặc mùi rượu cơ chứ. Dù bà không đồng ý với anh, bà không trách anh được, có lần bà còn che giấu cho anh, khi Khaled tìm

thấy một lon Budweiser ở thùng rác bên ngoài. Bà thở dài và lại ngồi xuống chờ con gái bà.

Đến lúc xe buýt thả Sarah xuống ở góc phố, bầu trời đã quang đãng trở lại. Fareeda đứng dậy để nói chuyện với con.

"Con đang làm trò gì thế hả?" - Fareeda bắt đầu khi Sarah tiến vào trong nhà.

Sarah vứt cặp xuống dưới đất và tiến thêm một bước về phía bà: "Mẹ đang nói gì thế?"

"Tất cả những đứa con gái ở lớp con đã đính hôn hết cả rồi!" -Fareeda nói, tay khoa lên: "Chỉ còn mình con thôi!" Sarah lùi lại, lén nhìn Isra.

"Chẳng có lý gì hết! *Umm* Fadi còn phải từ chối hết người này đến người khác ngỏ lời cầu hôn với con gái bà ta nữa kìa. Con gái *Umm* Ali cũng đã đính hôn rồi, mà con bé ấy xấu đui xấu mù. Đến cả Hannah cũng đã lấy chồng rồi!"

Sarah mở miệng nhưng chẳng nói gì. Fareeda tiến lại gần hơn. "Chắc chắn là con đang giở trò gì rồi!" - Bà nói, ngón tay trỏ suýt chạm vào trán Sarah: "Bao nhiêu người đến xem mặt mà không có một người nào quay lại là sao? Nói cho mẹ nghe! Con đã làm gì?"

"Không có gì hết, mẹ ơi!" - Sarah nói: "Con có làm gì đâu!"

"Con mong mẹ tin con à? *Walek*, nhìn con mà xem! Đáng nhẽ ra đàn ông phải xếp hàng trước cửa nhà ta mới phải. Các bà mẹ phải gọi điện cho mẹ suốt ngày suốt đêm để xin hỏi cưới con! Nhưng ai cũng chỉ đến nhìn con một cái rồi không bao giờ quay lại. Con đang làm gì sau lưng mẹ thế hả?" Sarah không trả lời nhưng mắt cô đầy vẻ thách thức.

"Tao đang hỏi mày đấy! Trả lời ngay!"

“Con đã nói với mẹ rồi mà! Con có làm gì sai đâu!”

“Mày còn dám thái độ với tao à? Đúng là không thể tin được!” - Fareeda với tay ra và tát thẳng vào mặt Sarah. Cú tát mạnh quá khiến cô lùi về đằng sau, tay ôm lấy mặt.

“Mày lại đây!” - Fareeda với ra, túm lấy tóc Sarah và giật mạnh: “Tao phải trả giá vì đã không cho mày ăn đòn nhiều hơn. Chắc là tao đã nuôi một con *sharmouta* trong nhà rồi! Đó là lý do tại sao không ai dám đến gần nhà mình! Đó là lý do tại sao tao vẫn còn có đứa con gái đã mười tám tuổi đầu rồi mà vẫn ve vẩy trước mặt tao!” - Bà kéo tóc Sarah lại lần nữa, dúi đầu cô xuống đất.

“Fareeda!” - Isra kêu lên, nắm lấy tay bà. Nadine cũng bắt đầu chạy ra nhưng Fareeda đẩy cả hai ra.

“Hai đứa chúng mày đừng có dại mà can thiệp! Cút ngay đi!” -Bà siết chặt tay, túm lấy tóc của Sarah và kéo cô ra cửa chính. Bà xô cô xuống sàn hành lang trong nhà: “Để tao cho mày thấy dám cãi lời tao là như thế nào!”

Sarah không nói gì, má cô đỏ ửng lên, mắt cô hừng hực lửa giận. Chính sự im lặng của cô lại làm cho Fareeda bực nhất. Làm sao con gái bà dám cãi lời bà như thế này, làm sao nó dám thách thức bà, sau tất cả những gì bà đã làm cho nó, cho cả cái gia đình này? Bà đã phải hy sinh tất cả mọi thứ, cho đến khi bà chẳng còn gì ngoài một cái bao đựng toàn xương. Nhưng cuối cùng thì chúng nó vẫn trách bà.

Bà lấy dép lê đập tới tấp vào người Sarah, hàm răng bà nghiến chặt lại mỗi lần cái dép quật vào da thịt con gái bà. Thật không công bằng! Sarah cố trườn người đi chỗ khác nhưng Fareeda khom lưng xuống và siết chặt cô lại, lấy hết sức bình sinh đẩy cô xuống đất. Điều tiếp theo bà kịp nhận

ra là ngón tay bà đã bấu chặt vào cổ họng Sarah, ấn cả mười ngón tay vào cô như đang nhào bột.

"DỪNG LẠI!" - Tiếng Isra vang lên, cắt ngang cơn thịnh nộ của Fareeda. Bà đang làm gì thế này? Bà thả con mình ra. Lúc này, bà không giũ ra khỏi đầu được cảm giác mình vừa bị *jinn* nhập. Bà nhìn chằm chằm vào tay mình một lúc lâu, cảm thấy như mình vừa mới đi hết tận cùng của thời gian vậy. Cuối cùng thì bà cũng lên tiếng, giọng trầm xuống: "Mẹ làm tất cả những điều này là vì con!"

Sarah lắc đầu, tay gạt nước mắt.

"Con nghĩ mẹ là quái vật cũng được nhưng mẹ biết có những chuyện trên đời này con không thể tưởng tượng nổi đâu. Mẹ có thể ngồi cả ngày ở nhà chơi đùa cùng con và kể những câu chuyện cổ tích cho con nghe nhưng tất cả chẳng đi đến đâu hết. Mẹ chọn dạy cho con về cuộc sống thực tế kìa! Không có gì đau hơn khi muốn cái mà mình không thể có."

Sarah nhìn xuống sàn. Môi bật ra một tiếng rên rỉ nhưng cô không nói gì. Fareeda nuốt nước bọt, quan sát những đường rãnh dưới chân mình. Mắt bà chạy dọc theo tấm vải, ngắm nhìn những đường thêu cuộn vào rồi lại nhả ra, đường này nối tiếp đường khác. Bà cảm thấy như cuộc đời bà cũng đang bị bó buộc bởi chính những mô hình tương tự vậy. Bà không thở được.

"Đi đi!" - Fareeda lầm bầm, mắt nhắm lại: "Mẹ không muốn nhìn thấy mặt con lúc này! Đi ngay đi!"

Isra

Mùa xuân năm 1997

Một buổi chiều thứ Bảy trời nồm, Isra và Sarah đang ngồi nhồi cà tím trong bếp. Fareeda ngồi đối diện, điện thoại dí sát vào tai. Isra tự hỏi không biết liệu có phải bà lại đang cố gắng tìm người xem mặt mới cho Sarah hay không. Kể cả thế đi chăng nữa, trông Sarah cũng chẳng hề bận tâm. Mọi sự chú ý của cô đều dồn vào quả cà tím đặt trước mặt, tay cô cẩn thận dồn thịt và cơm vào bên trong. Isra nhận ra rằng kể từ trận đòn hôm nọ, mặc cho Fareeda đã hăm dọa Sarah nhiều lần, những gì Fareeda nói không hề làm Sarah nao núng, dù chỉ một chút.

Fareeda cúp máy và quay về phía họ. Isra sững người lại khi thấy nét mặt bà, trông bà như thể bà vừa nhìn thấy tang tóc ở trong cốc cà phê Thổ Nhĩ Kỳ của mình vậy.

"Hannah!" - Bà bắt đầu: "Chuyện là Hannah... nhà *Umm* Ahmed... Hannah bị giết!"

"Bị giết ư? Mẹ vừa nói gì thế?" - Sarah đang ngồi trên ghế nghe xong liến đứng bật dậy, quả cà tím của cô lăn xuống đất.

Isra cảm thấy tim cô đang đập thình thịch sau lớp váy ngủ. Cô không biết nhiều về Hannah, bạn cùng lớp của Sarah, con gái út của *Umm* Ahmed. Fareeda đã từng cân nhắc cô bé ấy cho Ali nhưng cuối cùng lại quyết định không chọn nữa vì bà cảm thấy rằng *Umm* Ahmed không muốn để con trai bà ấy lấy Sarah. Isra nhớ, cô đã từng nghĩ rằng thật may cho

Hannah là cái gia đình này không phải *naseeb* của cô - nếu về đây chắc cuộc đời Hannah cũng chẳng khác gì cô. Nhưng bây giờ, khi vừa nghe tin, một cảm giác hoảng sợ lan ra khắp cơ thể cô. Nỗi buồn là một phần không thể tách rời của cuộc đời người phụ nữ.

"Ý mẹ là gì, bị giết ư?" - Sarah hỏi lại một lần nữa, lần này to, rõ ràng hơn, cô lấy tay tự đấm vào đùi mình: "Mẹ đang nói gì thế?"

Fareeda ngồi thẳng dậy, mắt ươn ướt: "Chồng nó... hắn... hắn..."

"Là chồng Hannah ư?"

"Hannah nói với chồng nó là nó muốn ly dị!" - Fareeda nói, giọng bà vỡ ra: "Hắn ta khai là hắn ta không biết chuyện gì đã xảy ra. Họ tìm thấy hắn ta đứng bên cạnh thi thể Hannah với một con dao."

Sarah rống lên: "Và mẹ vẫn muốn làm thế với con sao? Lấy chồng! Lấy chồng! Mẹ chẳng có gì khác để nói với con ngoài lấy chồng. Mẹ có quan tâm chuyện gì sẽ xảy ra với con không?"

"Không phải lúc này!" - Fareeda nói, mắt dán vào một điểm bên ngoài cửa sổ: "Chuyện này thì liên quan gì đến con?"

"Liên quan chứ ạ! Nhỡ đâu có người đàn ông nào đấy giết con thì sao? Mẹ có thèm quan tâm không? Hay là mẹ lại chẳng mừng quá vì cuối cùng con cũng không còn là *balwa* của mẹ?"

"Đừng nói vớ vẩn!" - Fareeda nói, dù Isra có thể thấy môi trên của bà đang run lên.

"Hannah mới có mười tám tuổi thôi!" - Sarah hét lên: "Người bị giết có thể là con đấy!"

Mắt Fareeda vẫn dán chặt ở ngoài. Một con ruồi vo ve trên cửa kính. Bà lấy mép váy ngủ bóp chết nó. Có lần bà đã bảo với Isra rằng, phụ nữ

đến thế gian này là để phục vụ chồng. Ngay cả khi anh ta sai, người phụ nữ vẫn phải kiên nhẫn. Đã là phụ nữ thì phải biết chịu đựng. Và Isra đã hiểu tại sao bà lại nói như thế. Cũng giống như mẹ cô, bà tin rằng cách duy nhất để vượt qua là giữ im lặng. Thà giữ im lặng còn an toàn hơn là nói ra. Nhưng nhìn những giọt nước mắt đang ngấn trên khóe mi của bà, Isra không biết lúc này Fareeda nghĩ gì về những lời nói của mình.

Deya

Mùa đông năm 2008

"*Assalamu alaikum!*"* - Khaled nói khi thấy Deya về tới nhà chiều hôm ấy.

"*Walikum assalam*."* Tại sao hôm nay ông lại về nhà sớm thế? Chắc Fareeda đã nói với ông rằng Deya biết sự thật rồi. Có phải ông muốn biết Sarah đang ở đâu hay không? Hay ông biết Sarah đã nói với Deya những gì? Fareeda chỉ mải mê che giấu sự thật mà quên mất không hỏi thăm gì tới con gái mình.

Deya tháo khăn *hijab* ra đặt lên bàn.

"Có phải ông muốn nói cho cháu biết tại sao ông lại nói dối chúng cháu trong suốt thời gian qua không?"

Khaled rời mắt khỏi cái tủ đựng thức ăn đang mở và cúi xuống nhìn cô. "Ông xin lỗi, Deya!" - Giọng ông trầm xuống: "Ông bà không muốn làm tổn thương các cháu!"

"Thế ông nghĩ bọn cháu sẽ cảm thấy thế nào khi phát hiện ra suốt bao nhiêu năm qua ông bà đã nói dối? Ông nghĩ như thế thì bọn cháu sẽ không bị tổn thương ư?" Ông cô không nói gì, mắt lại hướng đi chỗ.

"Tại sao ông ta lại làm như thế? Tại sao ông ta lại giết mẹ cháu?"

"Nó say rượu, Deya ạ! Lúc ấy, đầu óc nó không tỉnh táo!"

"Vô lý! Phải có lý do gì chứ?"

“Chẳng có lý do gì cả!”

“Vậy tại sao sau đấy ông ta lại tự sát?”

“Ông không biết, cháu gái à!” - Khaled lấy ra từ trong tủ một lọ vừng: “Ông không biết đêm đấy bố cháu nghĩ gì. Nó cứ ám ảnh ông suốt bao nhiêu năm qua. Ông ước sao mình biết được điều gì khiến nó lại ra tay làm những điều kinh khủng như thế. Ông ước ông có thể tìm cách nào đấy để ngăn nó lại. Có quá nhiều thứ xảy ra đêm ấy mà đến bây giờ ông vẫn không hiểu. Tất cả những gì ông biết là ông bà rất xin lỗi các cháu! Bà và ông chỉ muốn bảo vệ các cháu mà thôi!”

“Ông bà đâu có muốn bảo vệ bọn cháu! Ông bà chỉ đang cố bảo vệ mình mà thôi!”

Ông vẫn không dám nhìn vào mắt cô. “Cháu gái à, ông xin lỗi!”

“Xin lỗi? Ông chỉ biết nói có thế thôi à?”

“Ông bà chỉ muốn tốt cho các cháu mà thôi!”

“Tốt?” - Cô quát to, khiến chính cô cũng phải giật mình nhưng cô vẫn tiếp tục: “Nếu ông bà muốn tốt, ông bà đã để cháu đi học đại học rồi. Ông đã không bắt cháu phải lấy một người lạ làm chồng. Ông sẽ không đặt cháu vào tình thế ấy một lần nữa, để một người đàn ông có cơ hội giết cháu và tất cả mọi người sẽ lại lờ đi như không có chuyện gì xảy ra. Làm sao ông có thể để cuộc đời cháu ra nông nỗi như vậy cơ chứ?”

“Ông bà sẽ không để ai làm cháu bị tổn thương!”

“Không đúng! Ông bà đã để bố cháu đánh đập mẹ cháu! Tại đây! Trong chính căn nhà này! Ông và *Teta* biết bố cháu đánh mẹ cháu mà hai người chẳng làm gì cả!”

“Ông xin lỗi, Deya!” Lại là những từ sáo rỗng ấy. Ông nhìn cô, vẻ mặt buồn não nề. “Ông đã sai khi không bảo vệ được mẹ cháu!” Một lúc sau, ông cất tiếng: “Ông ước gì ông có thể quay ngược được thời gian. Ở quê ông ấy mà, vợ chồng là như thế. Ông chưa bao giờ dám nghĩ là Adam sẽ... Ông không biết...” Ông ngừng lại, những nếp nhăn co rúm lại như sắp khóc đến nơi. Trước đây, Deya chưa bao giờ thấy ông khóc. “Cháu có biết là Isra vẫn hay giúp ông làm sốt *za’atar* không?”

Deya nuốt nước bọt: “Không!”

“Chiều thứ Sáu nào cũng thế, sau khi đã cầu xong lời *jumaa*. Con bé còn nói cho ông biết cả công thức bí mật của mẹ nó cơ đấy.” Ông với vào trong tủ đựng thức ăn và lấy ra một vài lọ gia vị, nói tiếp: “Cháu có muốn ông chỉ cho cháu không?”

Trong người Deya chỉ cảm thấy tức giận nhưng đây là lần đầu tiên ông nhắc đến mẹ cô trong suốt bao nhiêu năm qua. Cô cần thấy ký ức của ông về mẹ cô. Cô tiến lại gần hơn.

“Làm *za’atar* quan trọng nhất là phải rang vừng sao cho đúng.”

Deya quan sát ông đổ vừng vào trong cái chảo gang, tò mò nhìn ông y như mẹ cô ngày xưa vậy. Cô tự hỏi không biết ở cạnh Khaled, Isra cảm thấy như thế nào, khi họ cùng nhau rang vừng, hai người đứng cách nhau có vài gang tay. Cô hình dung cảnh mẹ cô cười bẽn lẽn, thi thoảng mới nói vài lời, có lẽ vì mẹ cô sợ Fareeda nghe thấy hai người nói chuyện.

“Ông với mẹ cháu có bao giờ nói chuyện với nhau không?” - Deya hỏi.

“Mẹ cháu không phải người nhiều chuyện...” - Ông nói, tay mở lọ đựng lá *marjoram**. “Nhưng thỉnh thoảng mẹ cháu cũng mở lời.”

“Mẹ cháu nói về cái gì ạ?”

“Nhiều thứ lắm!” - Ông xúc một muỗng lá đầy cho vào cối nghiền. “Mẹ cháu nói là mẹ cháu nhớ Palestine.” Ông đổ bột lá *marjoram* đã được giã nhuyễn lên chỗ vừng mới rang. “Và mẹ cháu rất bất ngờ trước sự tò mò của cháu.”

“Mẹ cháu nói thế sao?”

Ông gật đầu. “Mẹ cháu vẫn thường đọc truyện cho các cháu nghe hằng ngày. Cháu có nhớ không? Nhiều khi ông nghe thấy tiếng mẹ cháu từ trước hiên, mẹ cháu làm đủ thứ tiếng động vui nhộn khi đọc truyện cho các cháu. Hồi ấy, cả bốn đứa cháu đều rất hay cười. Suốt bao nhiêu năm, ông hiếm khi nào nghe thấy tiếng Isra cười nhưng trong những khoảnh khắc ấy, ông nghe mẹ cháu cười hồn nhiên như một đứa trẻ vậy.”

Miệng Deya khô khốc. “Còn gì nữa không ạ?”

Khaled mở lọ *sumac** ra. Thứ bột màu đỏ cháy ấy luôn làm Deya nhớ đến bố mẹ cô. Isra vẫn thường thích xào hành tây với *sumac* và dầu ô liu cho đến khi hành chuyển sang màu tím nhạt. Rồi mẹ cô sẽ đặt món xào ấy lên ổ bánh mì pita Msakhan* còn nóng. Đấy chính là món ăn yêu thích của bố cô. Nghĩ đến đây thôi là cô đã thấy phát ốm lên rồi.

Khaled rác một ít muối lên trên hỗn hợp mới rang. “Thế chính xác là cháu muốn biết thêm gì nào?”

Cô muốn biết gì ư? Câu hỏi ấy cũng đơn giản hóa cảm xúc của cô một cách quá mức. “Cháu đã bị lừa dối trong suốt bao nhiêu năm qua. Giờ cháu không biết phải tin như thế nào, phải nghĩ như thế nào hay phải làm như thế nào nữa.”

“Ông biết là ngay lúc ấy, ông bà nên nói với các cháu sự thật...” - Khaled nói: “...nhưng Fareeda sợ... Cả ông và bà đều sợ... Chỉ là, ông bà

không muốn các cháu bị tổn thương, vậy thôi. Ông bà chỉ muốn bảo vệ các cháu mà thôi."

"Có quá nhiều thứ cháu không biết!"

Ông nhìn vào mắt cô: "Có nhiều thứ mà không ai trong chúng ta biết cả. Ông vẫn không hiểu tại sao con gái ông lại bỏ nhà ra đi, tại sao con trai ông lại giết vợ rồi sau đó giết cả chính mình. Chính con ông, ông còn không hiểu nổi."

"Nhưng ít ra là Sarah vẫn còn sống!" Deya nói: "Ông có thể đi hỏi cô tại sao cô ấy bỏ đi cơ mà. Câu trả lời nằm trong tay ông, chỉ là ông không muốn biết mà thôi." Khaled nhìn đi chỗ khác. Nhìn nét mặt ông, cô biết ông vẫn giận con gái ông. "Ông sẽ tha thứ cho cô chứ?" Ông không ngẩng mặt lên. "Cô nhớ ông bà và cô thấy có lỗi... Cô thấy có lỗi vì đã bỏ nhà mà đi!"

"Không dễ như thế đâu cháu ạ!"

"Tại sao không? Vì cô là con gái chứ gì? Vì không những cô là con gái mà cô còn dám làm bẽ mặt ông? Nếu bố cháu còn sống thì ông có tha thứ cho bố cháu không? Ông nói cháu nghe, dù bố cháu có giết mẹ cháu thì ông vẫn tha thứ cho bố cháu, đúng không?"

"Đâu chỉ đơn giản có vậy!"

Deya lắc đầu: "Ý ông là gì?"

"Ông không tha thứ được cho Sarah không phải vì những sai lầm của nó, mà là vì chính ông. Chính sự sĩ diện của ông mới khiến ông không tha thứ được cho nó. Vì thế, tội của nó nhẹ hơn tội của ông rất nhiều. Ông đã không làm tròn trách nhiệm với nó, không làm tròn trách nhiệm với các cháu."

“Ông nói cứ như thể mọi thứ đã quá muộn vậy, *Seedo*! Nhưng thật sự thì không phải thế! Ông vẫn có thể tha thứ cho cô được cơ mà! Ông vẫn còn thời gian!”

“Thời gian ư?” - Khaled nói: “Chẳng có thời gian nào có thể bù đắp lại được danh dự của gia đình.”

Isra

Mùa xuân năm 1997

"Em có ổn không đấy?" - Tối đó, Isra hỏi Sarah sau khi Fareeda và Nadine đã ra phòng khách ngồi xem chương trình tivi yêu thích.

"Em không sao!"

Isra cố cẩn trọng với từng lời nói. "Chị biết là em lo lắng về việc lấy chồng, nhất là bây giờ, khi mà..." - Isra hạ giọng xuống, thì thầm: "Khi mà Hannah vừa mới qua đời."

"Đâu phải tự nhiên mà Hannah qua đời!" - Sarah sửa lại lời Isra, chả buồn hạ giọng xuống: "Bạn ấy đã bị chính chồng của mình ra tay giết hại. Thế mà mẹ em vẫn muốn gả em đi cho một người đàn ông lạ mặt như chưa hề có chuyện gì xảy ra."

Isra không biết phải nói gì. Cô không thấy cái chết của Hannah thì có liên quan gì đến Sarah. Nếu cứ mỗi lần vì có ai đó bị chồng giết mà chị em phụ nữ lại không chịu kết hôn thì cánh đàn ông sẽ chẳng biết lấy ai làm vợ cả. Isra thầm nghĩ, không biết có phải vì Hannah đã làm gì nên mới bị chồng giết hay không. Không, cô ấy không đến mức phải bị như thế! Nhưng chẳng có lý do gì mà đang yên đang lành lại có ai đi giết vợ cả, Isra tự nói với bản thân mình.

"Chị rất tiếc!" - Cô nói: "Nếu em cần ai đó để tâm sự thì đã có chị ở đây!"

Sarah nhún vai: "Nói không thì có ích gì!"

“Em sợ à? Có phải thế không? Chị hiểu, nếu em thấy sợ, chị..

“Em không sợ!”

“Vậy thì là gì?”

“Em không thể cứ tiếp tục sống như thế này nữa!”

“Ý em là gì?”

“Như thế này này!” - Sarah chỉ tay vào nôi bắp cải cuộn đặt ở giữa họ - “Sống thế này thì không phải là sống. Em không muốn sống như thế này.”

Isra nhìn cô chằm chằm: “Nhưng em có cuộc sống nào khác đâu, Sarah! Em biết điều đó mà!”

“Với chị thì là thế! Nhưng với em thì không!”

Isra có thể cảm thấy mặt cô đang nóng bừng lên. Cô quay đi.

“Chị biết không, hôm trước em vừa trốn học đấy!”

“Gì cơ?”

“Thật đấy! Em với bạn em đi ăn mừng tuần cuối cùng ở trường. Bọn em ra rạp xem phim. *Titanic*. Chắc chị cũng xem quảng cáo rồi đấy. Đó là câu chuyện tình lãng mạn nhất em từng xem, mà chị cũng biết em rồi đấy... Em có mấy khi thích xem phim tình cảm đâu. Nhưng chị biết khi xem phim em đã nghĩ gì không?”

Isra lắc đầu.

“Em cứ nghĩ về chuyện cả đời em sẽ không bao giờ có một tình yêu như thế. Em sẽ không bao giờ biết yêu là gì, Isra à. Không bao giờ, nếu em cứ ở mãi trong cái nhà này!”

“Rồi cũng sẽ đến lúc em tìm thấy tình yêu mà thôi!” - Isra nói dối: “Yên tâm đi!”

“Hẳn là như vậy!”

Isra biết chính giọng nói của cô đang phản bội cô. “Đừng có ngu ngốc thế chứ, Sarah! Thế giới thực không giống với những gì trong sách hay trên phim đâu.”

Sarah khoanh hai tay trước ngực: “Vậy chị dành ra cả ngày đọc sách để làm gì?”

Isra cảm thấy như trong cổ mình bị vướng một khối u khiến cô không thể nuốt nổi. Tại sao chấp nhận sự thật lại khó đến vậy, không chỉ với Sarah, mà với chính bản thân cô nữa? Cô biết rằng mình phải ngừng tỏ ra là mọi thứ vẫn ổn. Cuối cùng thì cô cũng buộc phải thú nhận, nỗi sự hãi vây quanh bộ não của cô trong những vòng tròn bất tận rằng: Cô sẽ đối xử với con gái như cái cách mà mẹ cô đã đối xử với cô. Rằng cô sẽ ép chúng giẫm vào vết xe đổ của mình.

“Chị rất tiếc vì những đang xảy ra với em!” - Cô nói.

Sarah cười lớn: “Không, chị chẳng thấy tiếc chút nào cả! Nếu chị thật sự thấy tiếc, chị đã đồng ý với em rằng sống thế này không phải là sống rồi.”

“Chị biết điều ấy!”

“Có thật là chị biết không? Thế tại sao chị lại sống như cái cách mà chị đang sống? Đây có phải là cuộc đời chị mong muốn cho bản thân mình không? Hay chị muốn con gái chị về sau cũng giống chị?”

“Tất nhiên là không rồi! Nhưng chị sợ lắm!”

“Chị sợ cái gì?”

“Quá nhiều thứ!” - Mắt Isra ngấn nước: “Adam, Fareeda... và cả bản thân chị nữa!”

“Chị ư? Tại sao?”

“Chị không biết chính xác mình đang ở đâu nữa. Có lẽ, chị đọc nhiều quá nên mới ra như thế này. Nhưng nhiều khi chị nghĩ chị có cái gì đó không ổn...”

“Không ổn như thế nào cơ?” - Sarah nhìn cô không chớp mắt, mặt đầy vẻ quan tâm.

Isra phải quay đi chỗ khác, không thì cô biết là mình sẽ không tiếp tục nổi. “Nói ra thì có vẻ như chị đang bị điên vậy!” “Cô nói: “Mỗi buổi sáng nằm trên giường, chị lại thấy tuyệt vọng. Chị không muốn thức dậy, không gặp ai, không muốn nhìn thấy chính những đứa con gái của mình và cũng không muốn chúng nó nhìn thấy chị. Rồi chị nghĩ, chỉ cần chị gạt những suy nghĩ uể oải ấy đi, chỉ cần chị ngồi dậy và gấp chăn ga, rồi đổ ngũ cốc ra bát, lấy bình *ibrik* ra phai *chai*, thì mọi thứ sẽ ổn thỏa cả thôi. Nhưng chị chẳng bao giờ thấy ổn cả và nhiều khi chị..” Cô ngừng lại.

“Nhiều khi chị làm sao?”

“Không có gì!” - Isra nói dối. Cô nhìn ra chỗ khác, cố tập trung suy nghĩ: “Chỉ là.... chị không biết nữa... Chị lo lắm! Vấn đề chính là ở chỗ đấy. Chị lo là con gái chị lớn lên sẽ ghét chị, như cái cách mà em ghét Fareeda. Chị lo là chị sẽ đối xử với con mình như cái cách mà bà ấy đã đối xử với em.”

“Nhưng chị đâu cần phải đối xử với chúng như thế!” - Sarah nói: “Chị có thể giúp chúng có một cuộc sống tốt hơn!”

Isra lắc đầu. Cô ước gì mình có thể nói với Sarah sự thật: Dù không muốn đi chăng nữa, cô vẫn âm thầm oán giận con gái mình vì chúng là con gái. Cô không thể nhìn chúng mà không thấy nhục, cảm giác ấy cứ xoáy

sâu vào trong cô. Cô muốn nói rằng, nỗi nhục đó đã được truyền lại và cấy sâu vào người cô khi cô còn ở trong bụng mẹ, nên dù có cố đến đâu cô cũng không thể rũ bỏ nó được. Nhưng rồi cô chỉ nói: "Chuyện đâu chỉ đơn giản có vậy!"

"Chị bắt đầu nói chuyện giống mẹ em rồi đấy." - Sarah lắc đầu: "Với em thì chẳng có gì phức tạp cả! Tất cả những gì chị cần làm là để con gái chị tự đưa ra quyết định, thế thôi. Chị nói cho em nghe thử xem, chẳng phải mẹ nào cũng muốn con mình hạnh phúc hay sao? Tại sao mẹ em lại cứ cố làm em tổn thương?"

Isra cảm thấy như nước mắt sẽ rơi xuống đến nơi nhưng cô nén chúng lại. "Chị không nghĩ là Fareeda muốn làm em tổn thương. Tất nhiên là bà ấy muốn em hạnh phúc rồi. Nhưng bà ấy không biết phải làm như thế nào! Bà ấy đã thấy thế nào là hạnh phúc đâu!"

"Đó không phải là lý do! Tại sao chị lại cố biện minh cho bà ấy?"

Isra không biết phải giải thích như thế nào. Chính cô cũng oán giận Fareeda. Người phụ nữ ấy cưng rắn quá. Nhưng Isra cũng biết rằng, cuộc đời đã khiến bà trở nên như vậy. Thế giới ngoài kia khắc nghiệt lắm và khắc nghiệt nhất là với phụ nữ, họ chẳng có cách nào để thoát ra cả.

"Không phải là chị biện minh!" - Isra nói: "Chị chỉ muốn em được an toàn, thế thôi."

"An toàn khỏi cái gì cơ?"

"Chị không biết... Em đã dọa nhiều người xem mặt phải bỏ đi. Giờ em còn trốn học, đi xem phim. Chị chỉ lo người nhà mình sẽ phát hiện ra và... Và chị không muốn em bị ai làm đau cả!"

Sarah cười: "Thế chị nghĩ chuyện gì sẽ xảy ra với em nếu em chịu lấy chồng theo ý của mẹ? Chị nghĩ lúc đấy em sẽ được yêu thương? Được tôn trọng? Được tự do làm điều mình muốn? Nói em nghe xem, chị có nghĩ thế không?"

"Không!"

"Và như thế thì không đau à? Đây là lý do em sẽ không nghe ai ở cái nhà này nói hết."

Isra nhìn cô, sững sờ: "Em đang nói gì thế?"

Sarah nhìn lướt qua cánh cửa trước khi thì thầm: "Em sẽ bỏ nhà đi!"

Giữa họ có một khoảng lặng khi Isra cố nhập những từ ngữ ấy vào trong đầu mình. Cô mở miệng ra định nói gì đó, rồi lại ngưng, cảm thấy như có cái gì đó nghẹn lại. Cô nuốt nước bọt: "Gì cơ, em điên à?"

"Em không có sự lựa chọn nào khác, Isra à! Em phải đi!"

"Tại sao?"

"Em... Em phải đi! Em không thể sống mãi thế này được nữa!"

"Em đang nói gì thế? Em không thể cứ thế mà đi được!" - Cô siết chặt lấy cánh tay Sarah: "Làm ơn đi, chị cầu xin em đấy, đừng làm như thế!"

"Em xin lỗi!" - Sarah nói, rũ tay ra: "Nhưng dù chị có nói gì cũng không thay đổi được quyết định của em đâu! Em sẽ đi!" Isra mở miệng ra định nói gì đó nhưng Sarah cắt ngang: "Và chị nên đi cùng với em!"

"Em mất trí rồi sao?"

"Nói thì hay lắm, cô gái nửa đêm trèo cửa sổ tầng hầm để chạy ra ngoài đường trốn ạ!"

“Cái đấy khác! Hôm đấy chị buồn quá... nhưng chị không hề có ý định bỏ trốn... và chị cũng đã quay trở lại. Mà kể cả nếu chị muốn, chị cũng chẳng chạy đi đâu được. Chị còn phải nghĩ đến con gái chị nữa.”

“Chính xác! Nếu em có con gái, bằng mọi giá em sẽ phải cứu nó ra khỏi cái cảnh khốn cùng này!”

Sâu thẳm bên trong, Isra biết con gái cô sẽ có cuộc đời giống như mình. Một ngày nào đó, cô cũng sẽ giống như Fareeda và ép con gái cô phải lấy chồng, cho dù con gái cô có ghét cô đến đâu. Nhưng đó không phải lý do mà cô bỏ trốn, ở đây, cô là người xa xứ, tiền không có mà tay nghề cũng không, chẳng biết bám vào đâu để sống, chẳng có nơi nào để đi. Cô quay sang Sarah: “Em sẽ làm gì? Em sẽ sống bằng cách nào?”

“Em sẽ đi học đại học và tìm một việc gì đó để làm.”

“Không đơn giản như vậy đâu!” - Isra nói: “Em chưa bao giờ ngủ một đêm ở ngoài, chứ đừng nói đến chuyện tự sống một mình. Em cần có ai đó lo cho em.”

“Em có thể tự lo cho mình!” - Sarah nói. Sau đó, cô hạ giọng xuống và thêm vào: “Cả chị nữa, chị có thể tự lo cho mình! Chúng ta có thể chăm sóc cho nhau!” Ánh mắt của họ gặp nhau. “Nếu chị không đủ mạnh mẽ để làm điều này cho mình, thì hãy làm vì con gái chị.”

Isra nhìn ra chỗ khác. “Chị không thể... Chị không thể tự nuôi con một mình được!”

“Tại sao không? Thực ra mà nói, chị cũng đang tự nuôi con một mình đấy thôi. Ở Mỹ đầy bà mẹ đơn thân!”

“Không! Chị không muốn con chị phải chịu cảnh như thế. Chị không muốn cắt đi nguồn cội của con mình, kéo chúng ra khỏi gia đình của chúng

và ép chúng phải tự lớn lên một mình mà không có gia đình, trong sự xấu hổ."

Sarah chế nhạo cô: "Chị phải có nguồn cội trước thì mới cắt rễ được chứ. Chị phải được yêu thương thì mới biết thế nào cô đơn."

"Em không sợ à?"

"Tất nhiên là em sợ rồi!" - Sarah nhìn vô định xuống sàn nhà: "Nhưng dù cho có chuyện gì xảy ra đi chăng nữa... cũng không thể tồi tệ hơn như thế này được."

Isra biết Sarah nói đúng nhưng từ nhận thức để đi đến hành động, Isra biết đó là hai chuyện khác nhau.

"Chị không biết em lấy ở đâu ra được sự can đảm này.." - Cô thì thầm: "Và chị rất ghen tị với em vì điều đó. Nhưng chị không thể đi cùng với em được. Chị xin lỗi!"

Sarah nhìn cô, ánh mắt buồn rầu: "Chị sẽ phải hối hận cho mà xem! Khi con gái chị lớn lên, chúng sẽ trách vì chị quá yếu đuối!" - Cô bước đi, dừng lại ở trước ngưỡng cửa: "Và chị cũng đừng mong là chúng nó sẽ hiểu cho chị, vì chúng nó sẽ không hiểu được đâu. Chúng nó không bao giờ thấy được chị cũng là nạn nhân. Chúng nó chỉ thấy chị là người đáng ra phải bảo vệ chúng nó."

Deya

Mùa đông năm 2009

Một năm mới bắt đầu và chẳng có gì thay đổi cả. Trên lớp, Deya thấy khó tập trung. Cô cảm thấy lênh đênh và buồn nôn. Sau khi tan học về nhà, cô lặng lẽ lui xuống phòng, ăn một mình và chỉ đi lên nhà để rửa bát khi bữa tối đã xong xuôi. Có cả ngàn suy nghĩ vụt qua đầu cô như những toa tàu điện ngầm: Cô nên gặp lại Sarah, cô nên bỏ đi hay cô nên ở lại và lấy Nasser nếu anh vẫn muốn cưới cô làm vợ? Nhưng cô chẳng thấy sự lựa chọn nào là đúng cả. Mỗi lần cố nói chuyện với em mình là cô lại mím chặt môi, phần vì căng thẳng, phần vì giận dữ. Đối với em cô, chẳng có gì thay đổi cả. Có đêm, Nora còn nói thẳng ra như thế để trấn tĩnh Deya. Cứ coi là bố mẹ đã chết vì tai nạn đi, em cô nói, rằng chị em cô cần phải hướng về phía trước mà sống tiếp. Trước đây, Deya đã không phải kiểu người dễ quên như thế, giờ thì lại càng không.

Người khiến cô suy nghĩ nhiều nhất là Isra. Cô cố hiểu người phụ nữ mà suốt bao nhiêu năm qua cô nghĩ là mình biết nhưng cuối cùng lại chỉ là những đánh giá sai hoàn toàn. Khi Sarah bắt đầu kể cho cô nghe về Isra, cô cảm thấy như mình đang nghe cái gì đấy hư cấu. Nhưng lúc này, Deya cố chắp lại những câu chuyện ấy vào với nhau một cách tuyệt vọng, mỗi câu chuyện lại hé mở cho cô biết thêm về con người của mẹ cô. Cô cố khâu vá lại những mảnh ghép từ cuộc đời của Isra, dệt chúng thành một bản tường thuật đầy đủ, một câu chuyện hoàn chỉnh, một sự thật. Nhưng cô không thể,

dường như vẫn còn thiếu điều gì đó. Còn nhiều chuyện về Isra hơn thế. Sau tất cả những gì Deya đã tìm được trong mấy tuần qua, cô biết chỉ thế thôi là chưa đủ.

Cô ngồi trong lớp đạo Hồi, nhìn lơ đãng về phía trước khi thầy Hakeem đi đi lại lại trước bảng đen. Vài lần như thế khiến cô cảm thấy thầy đang nhìn mình và chờ cô đặt câu hỏi như thường lệ nhưng mắt cô vẫn hướng ra ngoài cửa sổ. Thầy đọc một đoạn thơ bằng tiếng Ả Rập: "Thiên đàng nằm dưới chân người mẹ..." Những từ ấy chẳng có ý nghĩa gì với cô cả. Cô làm gì có mẹ.

"Nhưng tại sao *thiên đàng lại nằm dưới chân người mẹ*?" - Một nữ sinh hỏi: "Tại sao không phải dưới chân người cha? Chẳng phải người cha mới là trụ cột của gia đình sao?"

"Câu hỏi hay lắm!" - Thầy Hakeem nói, hắng giọng: "Người cha có thể là trụ cột của gia đình nhưng người mẹ cũng đóng góp một vai trò quan trọng không kém. Ai có thể nói cho thầy biết vai trò ấy là gì nào?"

Cả lớp không ai nói gì, tất cả chỉ mở to mắt ra nhìn thầy. Deya muốn nói rằng, vai trò của người phụ nữ là ngồi yên và đợi để cho đàn ông đánh đến chết nhưng cô giữ im lặng.

"Không ai trong số các em biết người mẹ có vai trò gì trong gia đình sao?" - Thầy Hakeem hỏi.

"À, sinh nở!" - Một nữ sinh nói.

"Và chăm sóc gia đình nữa!" - Một nữ sinh khác nói.

Bọn họ thật ngu ngốc, chỉ biết ngồi đấy, cười toe toét với những câu trả lời đần độn. Deya tự hỏi không biết họ đã bị lừa dối như thế nào, rồi bố

mẹ họ có giấu họ bí mật gì không và có điều gì mà họ sẽ chẳng bao giờ được biết. Đến khi họ phát hiện ra thì cũng đã quá muộn rồi.

"Tốt lắm!" - Thầy Hakeem nói: "Những người mẹ mang gánh nặng của cả gia đình - mà còn có thể nói là của cả thế giới này - ở trên vai. Chính vì thế mà thiên đàng mới nằm dưới chân họ."

Deya ngồi nghe nhưng không hề thấy thuyết phục. Cô chẳng học được điều gì có ý nghĩa từ lớp Hồi giáo cả. Nếu thiên đàng nằm dưới chân của mẹ, tại sao bố cô lại đánh mẹ cô? Tại sao bố cô lại giết mẹ cô? Chẳng phải họ cũng là tín đồ theo đạo Hồi sao?

"Nhưng em vẫn chưa hiểu điều đó có nghĩa là gì?" - Một nữ sinh ngồi ở phía sau nói.

"Đó là phép ẩn dụ!" - Thầy Hakeem nói: "Để nhắc cho chúng ta nhớ về tầm quan trọng của phụ nữ. Khi chúng ta chấp nhận rằng thiên đàng nằm ở dưới chân của phụ nữ, chúng ta sẽ biết cách tôn trọng phụ nữ hơn dù họ ở đâu. Đó là cái cách kinh Qur'an dạy chúng ta đối xử với phụ nữ. Đây là một câu thơ rất giàu ý nghĩa."

Deya muốn hét lên. Cô chưa gặp ai mà sống đúng theo giáo lý của đạo Hồi cả. Tất cả bọn họ đều là những kẻ dối trá và đạo đức giả! Nhưng cô không còn sức để mà chiến đấu nữa. Thay vào đó, cô nhắm mắt lại và nghĩ về bố mẹ cô, tua lại những ký ức, cố nghĩ xem có phải cô đã quên điều gì, điều gì cũng được, miễn là có thể giúp cô lý giải được mọi chuyện.

Đi xe buýt về nhà, Deya tự hỏi không biết bao giờ cô mới được nghe câu chuyện đầy đủ về cuộc đời và cái chết của Isra. Cô biết là dù cho mình có cố tua lại ký ức đến mức nào, hay cô có tự kể cho mình nghe biết bao nhiêu câu chuyện đi chăng nữa thì cũng không bao giờ một mình tìm ra được sự thật. Cô cứ nuôi tiếp hy vọng rằng cô sẽ nhớ ra một điều gì đó

mới. Một ký ức bị chôn giấu ở đâu đó. Deya nghĩ lại lời cuối cùng của mẹ mà cô nhớ được.

"Mẹ xin lỗi!" - Isra thì thầm: "Mẹ xin lỗi.!"

Nhìn ra ngoài cửa sổ, chờ tín hiệu đèn giao thông, Deya ước gì cô có thể biết những ngày cuối cùng ấy mẹ cô đã nghĩ gì. Nhưng cô không biết và cô nghĩ là mình sẽ không bao giờ biết.

Fareeda

Mùa hè năm 1997

Lần này lại đến lượt Adam đổ lỗi cho Fareeda.

"Tất cả là tại mẹ!" - Anh nói. Sarah đã bỏ đi được bảy ngày và cả gia đình quây lại quanh *sufra*.

Đang cúi mặt xuống cái đĩa ăn tối, Fareeda ngẩng lên nhìn. Bà có thể cảm thấy tất cả mọi người đang dán mắt vào bà. "Con đang nói gì thế?"

"Mẹ là lý do nó bỏ đi!"

Fareeda nhướn mày, định mở miệng ra để phản đối nhưng Adam vẫy tay, gạt đi trước khi bà có cơ hội để nói một lời nào.

"Kết quả của mẹ hết đấy!" - Anh nói líu nhíu: "Con đã bảo mẹ đừng cho nó học trường công, đã bảo là mẹ nên dạy nó ở nhà nhưng mẹ có nghe con đâu. Mà để làm gì cơ chứ? Chỉ để nó học tiếng Anh xong giúp mẹ lấy giấy hẹn với bác sĩ đúng không?" Anh khịt mũi và lắc đầu: "Đấy, mẹ cứ dễ dãi với nó cho lắm vào, với cả hai thằng kia nữa. Ai mẹ cũng dễ, chỉ trừ con!"

Anh nói như thể Fareeda chưa hề cân nhắc điều này, có khi là lỗi tại bà thật. Nhưng bà vẫn giữ vẻ mặt điềm tĩnh và lạnh như tiền: "Có thế thôi mà con cũng phải nổi đóa lên sao? Chỉ vì bố mẹ đặt nhiều áp lực lên con, vì con là con trai trưởng?" - Bà chống tay vào bàn rồi nhổm người dậy: "Này, nếu thế sao con không kiếm lấy cái gì mà uống cho khuây khỏa bớt đi? Con giỏi làm thế lắm cơ mà?"

Adam đứng bật dậy khỏi bàn và lao xuống dưới tầng hầm.

Không lâu sau đó, đến cả Omar và Ali cũng đổ lỗi cho Fareeda khiến cho bà suýt thì nhổ cho mỗi đứa một bãi nước bọt. Tại sao ư, tất nhiên là tại bà chứ còn ai nữa! Cứ đổ hết lỗi lên đầu đàn bà đi! Nhưng bà đã cố gắng hết sức có thể để nuôi con cái khôn lớn trên đất nước xa lạ này.

Nhẽ ra, Khaled sẽ đổ mọi tội lỗi lên đầu bà, chỉ có điều lúc này ông cũng đang bận trách chính mình. Đêm nào, ông cũng giấu nỗi đau sau làn khói *hookah* nhưng rõ ràng, việc mất con gái mới khiến ông cảm thấy hối hận. Fareeda có thể thấy rõ điều ấy ánh lên trong mắt ông. Bà biết ông đang nghĩ gì, ông đã dành cả đời người để chiến đấu và tỏ ra mạnh mẽ, cố để không ngã gục xuống khi quân lính chiếm lấy nhà của gia đình ông, cố để bảo vệ danh dự của gia đình. Nhưng cuối cùng thì vì cái gì? Giờ ông còn chút danh dự nào đâu.

Điều gì đã khiến họ rời bỏ quê hương để sang Mỹ, nơi mà những chuyện như thế này có thể xảy ra? *Những chuyện như thế này*... Miệng Fareeda khô khốc khi bà tự chất vấn chính mình. Nếu ông bà nuôi dạy con gái ở quê nhà, liệu nó có dám cãi lời ông bà, có dám bôi tro trát trấu vào mặt ông bà như thế này hay không? Bị chết đói thì đã sao nào? Bị bắn khi đi qua trạm kiểm soát, bị khí ga nổ banh xác trên đường đi học hay đi đến *mosque* thì đã sao nào? Có lẽ, họ nên ở lại và để mấy tên lính ấy giết quách đi còn hơn. Đáng nhẽ ra, họ nên ở lại để chiến đấu và bảo vệ mảnh đất quê hương mình, nên ở lại và chết. Thà như vậy còn hơn bị cảm giác hối hận và tội lỗi giày vò.

Fareeda nằm trong phòng nhưng không ngủ được. Cứ đặt đầu xuống gối là tâm trí bà lại rối loạn hết cả lên. Bà hết nghĩ về quá khứ lại nghĩ đến mấy đứa con của mình. Về Sarah. Phải chăng bà đã không làm tròn trách

nhiệm của một người mẹ? Nhiều đêm, bà cố tự thuyết phục bản thân mình là không phải như thế. Dù gì đi chăng nữa, chẳng phải bà đã dạy con mình như cái cách mà bố mẹ bà đã dạy bà hay sao? Chẳng phải bà đã cho chúng thấy thế nào là cứng rắn, là kiên cường hay sao? Chẳng phải, bà đã dạy cho chúng rằng người Ả Rập là phải luôn đặt gia đình lên hàng đầu hay sao? Lạy Chúa, bà đâu dạy chúng nó bỏ trốn. Nhưng bà không trách chúng nó yếu đuối được. Có trách thì chỉ biết trách cái đất nước này và những chuẩn mực đạo đức thấp kém của nó.

Fareeda biết cứ lo lắng mãi về những điều bà không thay đổi được thì cũng chẳng có ích gì. Tâm trí bà hướng về *Umm* Ahmed. Giờ đây, bà ta như người mất hồn, lúc nào cũng tự đổ lỗi cho mình sau cái chết của Hannah, nghĩ rằng bà ta có thể ngăn được điều đó xảy ra và cứu lấy con gái bà. Thật lòng mà nói, Fareeda không đồng quan điểm với *Umm* Ahmed một chút nào. Nếu Sarah đã lấy chồng rồi mà còn về kể với bà là: "Mẹ ơi, con khổ lắm, con bị chồng đánh..." thì liệu Fareeda có khuyên con bỏ đi rồi ly dị chồng hay không? Fareeda biết là bà sẽ không làm như thế. *Umm* Ahmed đã nghĩ gì không biết?

Fareeda biết dù người phụ nữ có nói gì đi chăng nữa cũng không thoát khỏi truyền thống văn hóa dân tộc. Ngay cả khi nó có nghĩa là bi kịch. Ngay cả khi nó có nghĩa là chết. Chí ít, Fareeda còn nhận ra được bà phải đứng ở đâu trong nền văn hóa của mình, chí ít bà còn biết chấp nhận, thay vì chỉ suốt ngày ngồi đấy mà ca thán rằng "giá như tôi đã làm gì khác đi." Chỉ một người phụ nữ thôi không làm nên điều gì cả. Cần phải có cả một đội quân. Bà cứ tự nghĩ thế để an ủi mình nhưng đêm nay, những suy nghĩ ấy chỉ khiến bà thấy tủi thân thêm mà thôi.

Isra

Mùa hè năm 1997

Isra ngồi bên cửa sổ, mũi ấn vào kính, trong cô dấy lên cảm giác bất an. Sẽ ổn cả thôi, cô tự nhủ với mình như thế. Nhưng cô không thấy ổn. Khi Sarah mới bỏ nhà đi, Isra đã khóc nhiều đến mức cô cảm tưởng như nước mắt mình cứ thế trào ra, ứa mãi không dứt từ một nguồn suối sâu thẳm không bao giờ vơi. Nhưng giờ đây, cô ngồi một mình trong bầu không khí im lặng đến nặng nề. Cô cảm thấy điên tiết. Làm sao Sarah có thể bỏ đi cơ chứ? Để cô ở lại một mình như thế này? Từ bỏ tất cả những thứ mà họ biết, từ bỏ cả cuộc sống mà họ đã sẻ chia với nhau? Từ bé đến lớn, Isra chưa bao giờ dám nghĩ đến chuyện bỏ nhà ra đi, ngay cả khi bố mẹ cô gả cô sang tận Mỹ. Gan của Sarah to quá và chính điều ấy làm cô thấy xấu hổ.

Nhưng nỗi bực tức ấy có là gì so với cái suy nghĩ cứ lặp đi lặp lại trong đầu cô: Nhỡ đâu Sarah đúng thì sao? Isra nghĩ về Khaled và Fareeda, về ngày xưa, khi họ phải mang con chạy ra khỏi trại tị nạn, bỏ quê hương lại đằng sau để đến Mỹ. Giờ họ đã thấy Isra chưa? Họ đã phải chạy trốn để sinh tồn và giờ con gái họ cũng làm điều tương tự. Có lẽ đó là cách duy nhất, cô nghĩ. Cách duy nhất để tồn tại!

Một ngày trôi qua, rồi hai ngày, ba ngày. Sáng nào Isra cũng bị đánh thức vì con gái cứ léo nhéo gọi cô, rồi nhảy cả lên giường của cô khiến cô cảm thấy phát mệt. Cô tự hỏi liệu có phải mình bị *jinn* nhập hay không. *Để*

cho tôi yên! Cô muốn hét lên. *Để cho tôi thở!* Cuối cùng thì cô cũng ép mình ra khỏi giường, gọi con gái lại, hết mặc quần áo lại đến chải tóc cho từng đứa một và đứa nào cũng rên rỉ khi được cô gỡ rối tóc cho - cô phải nghiến răng nghiến lợi mới kéo được cái lược ra khỏi những lọn tóc xoăn của chúng. Sau đó, cô dắt Deya và Nora ra góc phố, đợi xe buýt màu vàng* đến và đưa chúng đi, rồi cô nghĩ - tự thấy hổ thẹn với lòng mình vì sự yếu đuối - ước gì xe buýt đón luôn hai đứa còn lại.

Giờ ở trong bếp, Isra có thể nghe thấy tiếng Fareeda vọng vào từ phòng khách. Dạo gần đây, Fareeda dành cả ngày để thêu dệt ra chuyện cưới xin của Sarah và đem đi kể với cả thế giới nhưng cứ mỗi lần lu loa xong, bà lại vùi mặt vào bàn tay khóc thầm. Nhiều lúc, như bây giờ chẳng hạn, Isra cảm thấy mình có trách nhiệm phải an ủi bà. Cô đi pha một ấm trà *chai*, bỏ thêm một vài lá *maramiya* vào, mong mùi thơm ấy sẽ làm Fareeda cảm thấy dễ chịu hơn. Nhưng Fareeda cũng chẳng bu ̀n động đến. Bà chỉ ngồi đó đấm thùm thụp vào mặt, giống y như mẹ Isra sau mỗi lần bị Yacob đánh. Nhìn cảnh đó thôi cũng làm Isra phát ốm vì cảm giác tội lỗi. Cô biết Sarah có ý định bỏ nhà ra đi nhưng cô chẳng làm gì để ngăn con bé lại cả. Đáng nhẽ ra cô nên nói với Fareeda, cô nên nói với Khaled. Chỉ là cô đã không nói và giờ đây, khi Sarah đã đi rồi, cô cảm giác như mình đang trượt dài vào cái hố của những nỗi bu ̀n và sẽ không bao giờ đứng dậy nổi.

Sau khi nấu xong bữa tối, Isra lẩn xuống dưới nhà. Deya, Nora và Layla đang xem hoạt hình. Amal thì đang ngủ trong cũi. Isra rón rén đi qua để không đánh thức con. Từ trong tủ quần áo, cô lôi ra cuốn *Nghìn lẻ một đêm*, tim cô đập nhanh khi chạm vào gáy sách đã ngả sang màu nâu. Rồi cô giở trang cuối cùng ra, nơi cô giữ một tập giấy mà Sarah đưa. Cô lấy ra

một tờ giấy trắng và bắt đầu soạn thêm một bức thư nữa mà cô sẽ không bao giờ gửi.

"Gửi Mẹ!" - Isra viết.

Con không biết điều gì đang xảy ra với con. Con không biết tại sao con lại cảm thấy như thế này. Mẹ có biết không hả mẹ? Con đã làm gì sai mà lại phải chịu cảnh này? Chắc là con đã làm gì sai rồi. Chẳng phải mẹ vẫn nói rằng, Chúa sẽ ban cho mỗi người cái mà họ xứng đáng được nhận hay sao? Rằng chúng ta phải chấp nhận lấy naseeb của mình vì số phận mỗi người đều đã được viết sẵn trên những vì sao cho chúng ta rồi hay sao? Nhưng mẹ ơi, con không hiểu. Đây có phải là hình phạt của con vì hồi còn bé con vẫn hay nổi loạn hay không? Vì những ngày con đã giấu đọc sách sau lưng mẹ? Những ngày con đã dám nghi ngờ sự phán xét của mẹ? Có phải đó là lý do tại sao Chúa cứ mãi trêu người con, cho con cuộc sống hoàn toàn trái ngược với những thứ con muốn. Một cuộc sống chẳng có tình yêu, một cuộc sống trong cô độc. Con đã ngừng không cầu nguyện nữa rồi mẹ ạ. Con biết nói thế là kofr, là báng bổ nhưng con giận lắm mẹ ạ. Mà tệ nhất là, con không biết con giận ai nữa - Chúa, Adam, hay chính con lúc này?

Không, không phải Chúa! Cũng không phải Adam! Chính con mới là kẻ có tội. Con mới là đứa không nắn chỉnh được bản thân mình, con mới là đứa không cười nổi với con mình, con mới là đứa không biết làm thế nào để hạnh phúc. Là con! Mẹ ơi, con bị làm sao ấy! Có cái gì đấy tối tăm cứ rình rập con. Con cảm thấy sự hiện diện của nó từ giây phút con tỉnh dậy đến giây phút con đi ngủ, cái gì đó bệ rạc cứ kéo con xuống, làm con chết ngạt. Tại sao con lại cảm thấy như thế này? Mẹ có nghĩ con bị ma ám rồi không? Con bị jinn nhập!? Hẳn là thế rồi!

Mẹ, mẹ nói cho con biết đi! Mẹ có biết là con sẽ ra nông nỗi này hay không? Mẹ có biết không? Đó có phải lý do tại sao hồi bé mẹ không bao giờ nhìn con không? Đó có phải là lý do lúc nào con cũng thấy mẹ trôi dạt ra xa, xa mãi không? Đó có phải là cái con thấy khi con nhìn vào mắt mẹ không? Tức giận? Oán trách? Nhục nhã? Mẹ ơi, có phải con càng ngày càng trở nên giống mẹ hơn không? Con sợ lắm và không ai hiểu con cả. Đến cả mẹ, mẹ có hiểu con không? Con nghĩ là không!

Tại sao giờ con lại ngồi viết thư? Kể cả con có gửi cho mẹ, thì mẹ cũng đâu giúp được gì? Mẹ ơi, mẹ sẽ giúp con chứ? Nói cho con nghe đi mẹ ơi, mẹ sẽ làm gì? Chỉ có con mới biết mẹ sẽ làm gì mà thôi. Mẹ sẽ nói với con, rằng phải bình tĩnh, cố chịu đựng. Mẹ sẽ nói với con rằng, đã là đàn bà thì ở đâu cũng khổ và chẳng có gì đau hơn là phải ly hôn cả, khi mà tất cả những nỗi nhục nhã trên thế gian này sẽ đổ hết lên vai con. Mẹ sẽ bảo con là phải nghĩ đến con mình mà gắng lên. Những đứa con gái của con. Con phải kiên nhẫn, nếu không con sẽ làm chúng bẽ mặt, nếu không con sẽ hủy hoại cuộc sống của chúng. Nhưng mẹ ơi, mẹ không thấy à? Mẹ không thấy thật ư? Đằng nào thì con cũng đang hủy hoại cuộc sống của chúng rồi! Con đang hủy hoại chúng!

Isra ngừng lại sau khi viết xong thư. Cô gấp bức thư lại làm hai trước khi nhét nó vào giữa những trang giấy trong cuốn *Nghìn lẻ một đêm*. Rồi cô giấu cuốn sách vào trong tủ quần áo để không ai tìm thấy nó.

Tôi bị điên rồi, cô nghĩ. *Nếu ai tìm thấy cái này, họ sẽ nghĩ tôi bị mất trí. Họ sẽ biết có cái gì tối tăm đang trú ẩn trong người tôi*. Nhưng chỉ có viết ra, cô mới làm cô thấy nhẹ lòng bớt. Sarah đi rồi, cô đâu còn có ai để tâm sự. Và mất điều ấy rồi, điều mà cô không hề nhận ra cho đến khi cô

cần nó, làm cô lúc nào cũng muốn khóc. Từ giờ trở đi, cô biết lúc nào mình cũng sẽ chỉ có đơn độc mà thôi.

Đến giờ đi ngủ và con gái cô muốn cô đọc truyện.

"Nhưng mình không có sách!" - Isra nói, Sarah đi rồi, họ chỉ còn có mấy cuốn sách ít ỏi mà Deya mang từ trường về nhà và lúc này, con bé đang nghỉ hè. Nghĩ về sự vắng mặt của Sarah, về tất cả những cuốn sách mà cô không còn được đọc nữa, Isra cảm thấy như đang có một làn sóng tối đen trào đến quanh mình. Ngày xưa, đây đã từng là quãng thời gian đẹp nhất trong ngày của Isra, khi cô có thể chia sẻ thứ mà cô thích với con gái mình.

"Nhưng con muốn nghe chuyện cơ!" - Deya làm nũng. Isra nhìn đi chỗ khác. Cô ghét đôi mắt rắc rối của Deya. Nó làm cho cô nhớ về thất bại của chính mình.

"Để mai mẹ đọc cho!" - Cô nói dối cho xong: "Đến giờ đi ngủ rồi!"

Cô ngồi bên cửa sổ và ngắm các con chìm vào giấc ngủ, tự nói với bản thân mình rằng mọi thứ sẽ ổn thôi. Rằng cảm thấy bế tắc là chuyện bình thường và con gái cô sẽ chẳng nhớ nổi những nỗi buồn của cô. Cô tự nói với mình là ngày mai cô sẽ cảm thấy tốt hơn. Chỉ có điều là đến giờ này, chính cô còn tự dối mình - ngày mai, sự tức giận của cô sẽ chỉ nhân lên thêm mà thôi. Bởi vì nó không ổn. Bởi vì, cô biết tình trạng của cô ngày một xấu đi và cái thứ đen tối nằm sâu trong cô sẽ không di chuyển đi đâu cả. Đó là *jinn*, hay đó chính là cô? Làm sao cô biết được? Cô chỉ biết là cô sợ không biết mình sẽ trở thành người như thế nào, rồi không biết con gái cô sẽ oán trách cô ra sao, vì cô không ngừng làm tổn thương chúng nó, dù cô biết làm như thế là sai. Có phải đây cũng là những gì mà Adam cảm thấy Isra tự hỏi, khi anh về phòng lúc nửa đêm, rút thắt lưng ra và quật vào

người cô? Có phải anh cũng cảm thấy bất lực? Như thể anh cần dừng nhưng không dừng nổi, như thể anh là người tồi tệ nhất trên thế gian này? Chỉ có điều không phải anh, mà cô mới là người tồi tệ nhất trên thế gian này và vì thế, cô đáng bị đánh.

Deya

Mùa đông năm 2009

Vài tuần trôi qua, Deya nhận ra Fareeda đã thay đổi. Bà không sắp xếp thêm người nào đến xem mặt cô nữa. Bà không nói gì khi bà thấy Deya đọc sách. Thậm chí bà còn mỉm cười rụt rè mỗi khi ánh mắt họ chạm nhau ở trong bếp. Nhưng Deya nhìn đi hướng khác.

"Bà xin lỗi!" - Một hôm, Fareeda nói với Deya khi cô đang dọn *sufra* sau bữa tối. Fareeda tựa người bên cửa bếp: "Bà biết cháu vẫn giận bà... Nhưng bà mong cháu biết là bà chỉ cố bảo vệ cháu mà thôi."

Deya không nói gì, tay còn mải mê với chồng đĩa bẩn ở trong chậu. Bây giờ nói xin lỗi thì cũng có ích gì đâu, sau tất cả những gì Fareeda đã làm?

"Bà xin cháu đấy, Deya!" - Bà thì thầm: "Cháu còn định tức giận mãi thế này đến bao giờ nữa? Cháu phải biết là bà không có ý muốn làm cháu bị tổn thương. Bà là bà nội cháu cơ mà! Bà sẽ không bao giờ cố tình làm đau cháu cả! Cháu phải biết điều đó! Cháu phải tha thứ cho bà! Đi mà, bà xin lỗi!"

"Chuyện đã rồi thì bà xin lỗi cũng đâu có ích gì?"

Fareeda đứng ở cửa nhìn cô với đôi mắt ướt một lúc lâu. Rồi bà thở dài nặng nề: "Bà có cái này cho cháu..."

Deya đi theo bà vào phòng ngủ, rồi bà đi đến tủ quần áo và lấy ra một chồng giấy. Bà đưa chồng giấy ấy cho Deya. "Bà chưa bao giờ nghĩ bà sẽ

đưa cái này cho cháu."

"Cái gì đây ạ?" - Deya hỏi, ngay cả khi cô đã nhìn thấy những dòng chữ viết tay bằng tiếng Ả Rập quen thuộc.

"Thư mẹ cháu viết! Đây là chỗ còn lại! Chúng là tất cả những gì mà bà tìm thấy."

Deya ôm chặt lấy những lá thư ấy: "Tại sao bây giờ bà lại đưa cho cháu?"

"Bởi vì, bà muốn cháu biết là bà hiểu. Bởi vì đáng nhẽ ra bà không nên giữ chúng cho mình. Bà xin lỗi, cháu gái! Bà rất xin lỗi!"

Dưới nhà, trong căn phòng tối, Deya giơ những lá thư của mẹ cô lên cửa sổ, cố hứng lấy chút ánh sáng yếu ớt từ đèn đường bên ngoài hắt vào. Trong tay cô phải có ít nhất cả trăm lá thư, tất cả xếp chồng lên nhau, không theo thứ tự nào cả, tất cả đều gửi đến mẹ của Isra. Deya không biết phải đọc bức nào trước. Run rẩy, cô nhìn lướt qua chúng cho đến khi chọn ra được một bức. Cô bắt đầu đọc.

Isra

Mùa hè năm 1997

Mùa hè trôi qua chậm rãi. Ban ngày, ở trong nhà chẳng có âm thanh nào ngoài tiếng ấm nước sôi. Fareeda hầu như chẳng nói gì, chuông điện thoại không còn reo nữa còn Isra làm việc nhà trong im lặng. Thỉnh thoảng, Khaled vào bếp với cô vào thứ Sáu để làm sốt *za'atar*. Đó là một thói quen mới của ông. Isra nghĩ việc tự tay làm sốt *za'atar* giúp ông cảm thấy bớt căng thẳng hơn. Cô sẽ đứng lặng lẽ bên ông, như cái cách ngày xưa cô vẫn đứng với mẹ cô, đưa cho ông cái chảo hay cái thìa vét bột, hay rửa bát đĩa khi ông không dùng đến nữa. Cả hai chẳng nhìn nhau, cũng chẳng nói với nhau câu nào.

Nadine cũng hiếm khi nói chuyện với cô. Isra nhớ điều này đã từng khiến cô bực mình đến thế nào; mỗi lần Nadine lờ cô đi là lại làm ngực cô như muốn nổ tung ra vì tức giận. Nhưng lúc này, khoảng cách giữa họ lại làm cô thấy dễ chịu. Ít ra thì cô còn biết mình đứng ở đâu so với Nadine. Họ không phải là bạn và họ sẽ chẳng bao giờ thân nhau cả. Cô sẽ không cần lo lắng về việc phải chiều lòng Nadine, cũng không bao giờ cần tỏ ra là mình cũng thích cô ta. Mối quan hệ ấy dễ hơn mối quan hệ của cô với Adam và Fareeda rất nhiều. Nhưng không gian càng yên lặng, sự vắng mặt của Sarah càng vang vọng lên trong tâm trí Isra. Isra trách bản thân vì đã tự làm mình tổn thương - đáng nhẽ ra từ nhiều năm trước, cô đã phải học được là không nên đặt hy vọng vào bất cứ điều gì mới phải.

“Tại sao lúc nào mẹ cũng ngồi cạnh cửa sổ thế?” - Một hôm, Deya hỏi cô sau khi ăn trưa xong, khi con bé tiến về chỗ ngồi yêu thích của Isra.

Isra lấy tay ôm đầu gối. Cô ngập ngừng, mắt vẫn không rời một điểm cố định ngoài cửa sổ, trước khi nói: “Mẹ thích nhìn quang cảnh bên ngoài...”

“Mẹ có muốn chơi trò chơi với con không?” - Deya hỏi, tay chạm vào Isra. Phải cố lắm, Isra mới không rụt tay lại. Cô nhìn con và nhận ra qua một mùa hè, Deya đã cao lên một chút và gầy hơn ngày xưa. Cô cảm thấy hơi có lỗi vì đã không để tâm đến con những khi hai mẹ con có thời gian ở bên nhau.

“Hôm nay thì không được rồi!” - Isra nói, nhìn lại ra cửa sổ.

“Tại sao lại không ạ?”

“Vì mẹ không muốn chơi... Để hôm khác nhé!”

“Nhưng lúc nào mẹ cũng nói thế...” - Deya nói, tay lại chạm vào Isra. Isra rúm người lại. “Lúc nào mẹ cũng nói là để hôm khác, mẹ chẳng bao giờ chơi với con cả!”

“Mẹ không có thời gian để chơi!” Isra gắt lên, buông tay Deya ra: “Ra chơi với em đi!” Cô lại tiếp tục nhìn ra cửa sổ.

Cảnh ở bên ngoài xám xịt, mặt trời khuất sau đám mây đứt quãng. Thỉnh thoảng, cô lại quay sang nhìn Deya. Tại sao cô lại nói với con như thế? Tại sao chỉ chơi với con thôi mà cô cũng phải khó khăn quá vậy? Từ khi nào mà cô trở nên cay nghiệt đến thế? Cô không muốn nói những lời cay nghiệt với con. Cô muốn mình là một người mẹ tốt.

Ngày hôm sau, Isra quan sát Nadine chơi ném bóng với Ameer trong sân trước nhà. Vẻ mặt tươi cười của Nadine khiến Isra cảm thấy phát ốm.

Nadine vóc cao, dáng thẳng, mang cái bụng tròn như quả bóng rổ ở trước mặt. Cô đang mang bầu đứa con trai thứ ba. Cô ta đã làm gì để xứng đáng có tận ba đứa con trai? Trong khi Isra thì chẳng có đứa nào. Nhưng sự thất bại đó chẳng là gì so với nỗi nhục nhã lớn nhất của Isra trong cái cách cô đối xử với con gái mình. Cái cách mà cô sẽ tiếp tục nuôi dạy chúng.

Chiều hôm đó, khi Isra đang ngâm đậu lăng để nấu súp cho bữa tối, Khaled cũng vào bếp để làm sốt *za'atar*. Nhưng thay vì tiến thẳng tới tủ để lấy gia vị, ông dừng trước mặt Isra và nói: "Bố xin lỗi con!" - Ông nói: "...vì những gì bố đã nói với con trong đêm Adam đánh con."

Isra bước ra xa khỏi bồn rửa bát. Khaled chẳng mấy khi nói với ai lời nào kể từ ngày Sarah bỏ đi.

"Gần đây, nhiều lúc bố cứ nghĩ lại về cái đêm hôm ấy..." - Giọng ông trầm xuống như đang thì thầm: "Bố nghĩ, có khi Chúa lấy Sarah đi để trừng phạt bố vì những gì gia đình bố đã làm với con..."

"Không! Không phải thế đâu bố!" - Cuối cùng thì Isra cũng nói.

"Thật mà!"

"Bố đừng nói như thế!" - Isra nói, cố nhìn vào mắt ông. Cô để ý thấy mắt ông đang ướt.

"Những chuyện như thế khiến cho con người ta phải xem xét lại..." - Khaled bước qua Isra đến tủ đựng thức ăn và quay lại trong bếp, trên tay đã cầm sẵn gia vị. "Nó khiến bố tự hỏi nếu bố không bỏ quê mà đi thì chuyện này có xảy ra hay không?"

Chính Isra cũng tự hỏi điều này, chỉ có điều cô không dám thú nhận. "Thế bố có muốn về không?" - Cô hỏi, nhớ có lần Adam từng nói là anh ước được trở về quê nhà.

“Ý con là, nếu có thể thì bố có về không?”

“Bố không biết nữa.” - Ông đứng dậy, người hơi cúi xuống bếp, thỉnh thoảng đảo chỗ vừng đang rang và mở những lọ gia vị vừa lấy lúc nãy gồm bột *sumac*, cỏ xạ hương, lá *marjoram* và lá *oregano**. “Mỗi lần về quê thăm anh chị là bố lại thấy hoàn cảnh của họ. Bố không biết làm sao mà họ sống được như thế.” Ông tắt bếp.

Isra nhìn ông đổ chỗ vừng vừa rang vào trong một cái lọ. “Tại sao bố lại sang Mỹ?” Cô hỏi.

“Khi gia đình bố chuyển đến trại al-Am’ari, bố mới có mười hai tuổi thôi. Ông bà có mười người con và bố là con cả. Vài năm đầu, cả nhà cùng nhau sống trong lều, chỉ có cái bạt ni lông phủ lên để tránh mưa.” Ông dừng lại, tay với lấy lọ gia vị. Tiếp theo, ông sẽ trộn mỗi loại một hai thìa cà phê vào trong chỗ vừng rang. Cô đưa cho ông cái thìa gia vị.”

“Nhà bố rất nghèo...” Khaled tiếp tục: “Chẳng có điện hay nước để mà dùng. Cả nhà lấy cái thùng ở đằng sau lều làm toa lét và ông phải mang đi đổ ở trong rừng. Vào mùa đông khi trời lạnh, cả nhà phải đi chặt lấy củi ở trên núi để đốt lửa sưởi. Khó khăn lắm con ạ. Nhà bố phải sống như thế đến vài năm, trước khi người ta đổi cho từ lều vải thành hầm xi măng.”

Isra cảm nhận được sự đau đớn trong lời kể của Khaled. Phải, chính cô cũng lớn lên trong nghèo khó nhưng cô không tưởng tượng ra nổi cái cảnh nghèo đói đến mức như Khaled vừa miêu tả. Theo như cô nhớ, gia đình cô luôn có điện, nước và nhà vệ sinh. Cô cố nuốt sự nghẹn ngào đang dâng lên: “Thế làm sao mà bố sống nổi?”

“Cũng khó khăn... Ông nội là thợ xây nhưng tiền công của ông không đủ để nuôi gia đình. UNRWA* cấp thực ăn và một khoản trợ cấp. Tháng nào cả nhà bố cũng phải đứng xếp hàng để lấy chăn, gạo và đường. Nhưng

trại thì đông mà thức ăn thì chẳng bao giờ đủ. Anh em bố phải lên núi để kiếm cái ăn...” Ông dừng lại để nếm thử sốt *za'atar*, tay với lấy lọ muối, rồi nhìn Isra gật đầu. Cô đem chỗ gia vị còn lại cất đi. “Con biết không, ngày xưa người ta khác lắm...” Khaled nói, bỏ cái chảo bẩn vào trong bồn rửa bát, kể tiếp: “Nếu hết sữa hay đường, chỉ cần đi sang nhà hàng xóm hỏi xin là được. Ở quê, tất cả đều là một gia đình. Tình làng nghĩa xóm khăng khít. Không giống như ở đây!”

Bỗng nhiên, Isra thấy thương cho Khaled. Cô nhìn ông. “Thế bố đã đi như thế nào?” - Cô hỏi.

“À!” Ông nói, quay mặt về phía cô: “Bố làm mấy năm ở trong một cái *dukan* nhỏ ngoài khu trại tị nạn. Bố làm cho đến khi bố để dành ra được năm ngàn *shekel**, vừa đủ để mua vé máy bay đến Mỹ. Khi đến đây, bố chẳng có gì ngoài hai trăm đô trong túi và một gia đình phụ thuộc vào bố để có cái ăn. Nhà mình đến Brooklyn vì ở đây có nhiều người Palestine sống nhưng dù thế đi chăng nữa, hàng xóm láng giềng ở đây không giống như ở nhà. Không bao giờ giống được!”

“Vậy bố có định về hay không?”

“Ôi, Isra!” - Ông nói, quay đi để rửa tay: “Con có nghĩ sau ngần ấy năm, nhà mình có thể quay lại sống như ngày xưa sao?”

Isra ngây người nhìn ông. Suốt bao nhiêu năm qua ở Mỹ, cô chưa bao giờ ngừng nghĩ tới việc về quê nhà nếu có cơ hội. Liệu cô có thể ăn dè sẻn như hồi còn bé, ngủ trên tấm đệm cũ kỹ, mấp mô và đun nước mỗi lần đi tắm hay không? Tất nhiên là những tiện nghi xa xỉ đâu có thể sánh được với cảm giác giác được thuộc về, được có cộng đồng.

Thấy cô không trả lời, Khaled lấy lọ sốt *za'atar* và quay đầu chuẩn bị đi. Mắt ông hướng ra cửa sổ một lúc lâu. Ngoài trời đã tối sầm lại. Isra cảm

thấy rùng mình khi nhìn thấy sự buồn bã trên gương mặt ông. Khi ông quay đi, cô ước gì mình có thể trả lời được câu hỏi của ông. Cô ước mình biết tìm ra cách diễn đạt đúng. Nhưng có vẻ như, cô sẽ không bao giờ học được kỹ năng trò chuyện với người khác.

"Có lẽ là một ngày nào đó..." Khaled nói, dừng lại ở trước cửa: "Có lẽ một ngày nào đó, chúng ta sẽ có đủ can đảm để trở về."

Deya

Mùa đông năm 2009

Suốt thời gian còn lại của mùa đông, Deya không làm gì mấy ngoài việc đọc đi đọc lại thư của Isra, cô cố gắng để hiểu mẹ mình đến tuyệt vọng. Cô đọc khi đi xe buýt đến trường mỗi ngày, mắt dính vào những bức thư đặt giữa đùi. Cô không tập trung nổi vào những bài giảng trên lớp, vì còn mải mê đọc những bức thư được đặt vào giữa những trang sách giáo khoa. Giờ nghỉ trưa, cô lại đến thư viện, trốn giữa những những tủ sách để đọc tiếp. Nhiều hôm, cô còn đọc cuốn *Nghìn lẻ một đêm* phiên bản tiếng Ả Rập của Isra, lật hết trang này đến trang đến kia, cố tìm hình bóng của cô và mẹ trong những câu chuyện.

Vậy chính xác là Deya đang cố tìm cái gì? Cô cũng không chắc nữa. Một phần, Deya hy vọng Isra để lại cho cô một manh mối nào đó để cô có thể dõi theo những dấu chân của mẹ, dù cô biết suy nghĩ như thế là vô ích. Hầu hết ngày nào cô cũng nghe thấy những lời của Isra vang vọng trong đầu: *Con thấy lo cho tương lai của con gái con*. Cô có thể nghe thấy cả tiếng của bà ngoại cô: *Đã mang kiếp đàn bà thì sẽ mãi chỉ là đàn bà mà thôi*. Mỗi lần Deya nhắm mắt, cô lại hình dung ra gương mặt Isra: sợ hãi và bối rối. Lúc đó hẳn Isra ước rằng, bà có đủ dũng khí để đứng lên chiến đấu vì những cái mình muốn, ước rằng bà dám thách thức mẹ và Yacob, thách thức cả Adam và Fareeda, ước rằng bà có thể sống vì bản thân mình thay vì những kỳ vọng của người khác.

Rồi một ngày mùa xuân, khi đọc lại một bức thư của Isra, trong tâm trí Deya chợt nảy ra một điều gì đó. Nó rõ ràng đến mức cô không hiểu nổi tại sao mình không nhận ra nó sớm hơn và phải đến khi đọc thư của Isra viết, Deya mới thấy được mình giống mẹ đến nhường nào. Chính cô cũng dành cả đời để làm mọi việc theo ý gia đình mình, mong được họ công nhận đến tuyệt vọng. Chính cô cũng để nỗi sợ làm họ thất vọng cản đường. Nhưng cứ cố để được chấp thuận mãi cũng chẳng giúp ích được cho Isra và Deya thấy nó cũng sẽ không giúp ích được cho bản thân mình.

Nhưng ngay khi cô nhận ra điều này, trong đầu cô lại vang lên một giọng nói thân thuộc. Giọng nói ấy đã ở trong đầu cô rất lâu rồi, kể từ khi cô bắt đầu biết nhớ. Lâu đến nỗi cô không còn biết nó là gì và luôn coi nó là chân lý. Giọng nói ấy cảnh báo cô, bắt cô phải đầu hàng, phải im lặng, phải chịu đựng. Nó nói với cô rằng, đứng lên đấu tranh cho bản thân mình sẽ dẫn đến thất bại và điều đó chỉ làm cho cô thêm thất vọng mà thôi. Cái cô muốn là một cuộc chiến không có hồi kết. Thà cứ đầu hàng và làm những gì cô được bảo còn hơn.

Điều gì sẽ xảy ra nếu cô chống đối lại gia đình mình? Giọng nói ấy lên tiếng hỏi. Liệu rũ bỏ cả một nền văn hóa có dễ dàng đến thế không? Nhỡ đâu, cuối cùng nó lại đúng thì sao? Nhỡ đâu, cô sẽ không bao giờ thực sự thuộc về một nơi nào hết? Nhỡ đâu, cô phải sống một mình đến cuối đời? Cô ngập ngừng. Cuối cùng thì cô cũng hiểu được tình mẫu tử của Isra sâu sắc đến nhường nào, hiểu ra được cô đã từng hiểu sai tình cảm của mẹ mình một cách khủng khiếp, hiểu ra rằng vẻ ngoài chỉ là tảng băng nổi mà thôi và ai cũng yêu thương cô theo cách riêng của họ. Cô có thể sống thiếu em gái cô được không? Thậm chí, cả Khaled và Fareeda nữa? Cho dù cô có giận họ đến như thế nào, cô cũng không muốn mất họ.

Nhưng dù cho giọng nói ấy cứ văng vẳng bên tai, cô vẫn thấy được sự chuyển biến trong nhận thức của mình. Cái giọng nói quen thuộc ấy không còn đủ sức mạnh để ngăn cô lại nữa, giờ thì Deya biết điều này. Cô biết giọng nói mà cô vẫn coi là chân lý ấy cũng chính là cái đã làm chùn bước chân cô, khiến cô không thể đạt được những thứ mình muốn. Giọng nói ấy là giả dối, những thư cô muốn cho bản thân mình mới là sự thật và có lẽ, đó cũng là thứ duy nhất có thật trên thế giới này. Nếu đúng là như thế, thì thứ duy nhất cô có thể làm là tiếp tục chiến đấu. Cô không còn sự lựa chọn nào khác. Cuộc chiến ấy đáng để cô hy sinh mọi thứ, nếu cuối cùng cô cũng tìm lại được giọng nói của chính mình.

Cô có muốn đặt cuộc đời mình vào tay người khác hay không? Cô có thể biến giấc mơ của mình thành hiện thực được không nếu cô vẫn phải sống phụ thuộc vào việc chiều lòng người khác? Có lẽ, cuộc đời Deya sẽ hơn thế này rất nhiều nếu không phải cố gắng đuổi theo những kỳ vọng mà ông bà cô đã áp đặt lên cô. Điều quan trọng hơn cả là coi trọng những giá trị của chính cô, theo đuổi những ước mơ và tầm nhìn của mình, hơn là đi theo con đường mà người khác đã chọn, ngay cả khi đứng lên và chiến đấu vô cùng đáng sợ. Đó là việc mà cô phải làm. Ông bà cô giận thì đã sao? Thách thức cả cộng đồng thì đã sao? Để cho người ta nghĩ xấu về cô thì đã sao? Ý kiến của người khác thì liên quan gì đến cuộc đời cô cơ chứ? Cô phải đi theo con đường mà mình đã chọn. Cô phải nộp đơn vào đại học.

Deya dành cả đêm để nghĩ thông mọi thứ và lên kế hoạch. Sáng hôm sau, cô quyết định đến gặp Sarah. Kể từ ngày Sarah đưa cho cô mảnh giấy báo, cô không còn đến gặp Sarah thường xuyên như trước nữa. Họ vẫn đang cố gắng hàn gắn những tổn thương mà Sarah đã gây ra khi giấu Deya

sự thật về bố mẹ cô. Nhưng giờ là lúc Deya cần cô mình nhất. Cô nói với Sarah quyết định của mình ngay sau khi cô bước vào hiệu sách.

"Thật ư?" - Sarah nói: "Cô tự hào về cháu! Thế cháu đã nói với mẹ cô chưa?"

"Cháu chưa! Nhưng rồi cháu sẽ nói! Cháu hứa đấy!"

Sarah mỉm cười: "Thế còn mấy cậu xem mặt thì sao?"

"Cháu sẽ bảo với *Teta* là chuyện lấy chồng để sau cũng được." - Deya nói: "Và nếu bà không đồng ý, cháu sẽ dọa cho bọn họ chạy mất dép."

Sarah cười nhưng Deya thấy sự sợ hãi ánh lên trong mắt cô. "Hứa với cô là cháu sẽ đi học đại học nhé! Cho dù Fareeda có nói gì!"

"Cháu hứa!"

Sarah hé miệng cười tươi.

"Cháu muốn cảm ơn cô!" - Deya nói.

"Cháu không cần cảm ơn cô."

"Không, cháu cần chứ!" - Deya nói: "Cháu biết, mấy tháng qua cháu đã trách cô rất nhiều nhưng điều đó không có nghĩa là cháu không biết ơn những gì cô đã làm cho cháu. Cháu nên nói cảm ơn cô nhiều hơn. Cô đã chủ động tìm đến cháu khi cháu chỉ có một mình. Ngay cả khi cháu giận, cô vẫn ở bên cháu. Cô là một người bạn tuyệt vời! Nếu mẹ cháu vẫn còn, mẹ cháu cũng sẽ cảm ơn cô."

Sarah nhìn vào mắt cô, suýt khóc: "Cô cũng mong là như vậy!"

Deya đứng dậy và ôm lấy Sarah. Khi Sarah đưa cô ra ngoài, Deya nói: "Nhân tiện, gần đây, cháu nghĩ nhiều về sự can đảm mà cô vẫn nói với cháu. Cô có nghĩ là cô sẽ cảm thấy khá hơn nếu cô cũng thử dũng cảm lên không?"

“Đúng cảm để làm gì cơ?”

“Để v`ênhà!”

Sarah chớp mắt nhìn cô.

“Cháu biết cô muốn v`êmà! Cô chỉ c`ần gõ cửa mà thôi!”

“Cô... Cô không biết nữa!”

“Cô làm được mà!” - Deya nói, chuẩn bị quay đi: “Cháu sẽ chờ cô!”

Isra

Mùa thu năm 1997

Khi năm học chuẩn bị bắt đầu cũng là đã nhiều tuần trôi qua kể từ ngày Sarah bỏ đi, khiến cho Isra ngạc nhiên khi Adam nói với cô rằng anh sẽ chuyển con ra khỏi trường công.

"Mấy cái trường của Mỹ ấy chỉ khiến con gái chúng ta hư hỏng mà thôi!" - Adam nói, đứng lảo đảo ở trước cửa.

Isra đang ở trên giường. Cô kéo chăn trùm lên người, bỗng nhiên cảm thấy rợn sống lưng. "Nhưng năm học mới vừa bắt đầu.." - Cô thì thầm: "...thế con sẽ đi học ở đâu?"

"Có một trường Hồi giáo vừa mới mở ở trên đại lộ số Bốn. Madrast al-Noor. Trường Ánh Sáng. Tháng sau họ khai giảng."

Isra mở miệng ra định đáp lại nhưng cô nghĩ tốt nhất là không nên. Thay vào đó, cô chìm xuống giường và lẩn vào giữa những tấm ga.

Mấy tuần tiếp theo, Isra cân nhắc kế hoạch của Adam. Dù cô ghét phải thú nhận nhưng cô biết là anh nói đúng. Chính cô cũng bắt đầu sợ trường công, lo lắng rằng con gái cô sẽ đi vào vết xe đổ của Sarah. Mới hôm trước đây thôi, Isra còn chứng kiến Deya vẫy tay tạm biệt với mấy cậu con trai trên xe buýt! Nó khiến cô sững người lại vì kinh hãi và cô quát vào mặt Deya, gọi con bé là cái đồ *sharmouta*. Mặt Deya vỡ vụn. Kể từ hôm ấy, Isra bị chôn vùi trong cảm giác nhục nhã. Làm sao cô có thể gọi con gái cô, một đứa trẻ mới có bảy tuổi bằng cái từ tục tĩu ấy chứ? Cô nghĩ gì vậy?

Nghĩ đến thôi là đầu cô lại nhức hết cả lên và cô phải tự đập đầu vào cửa sổ cho bớt đau.

Chính nỗi nhục đã khiến cô làm như thế, lúc này, Isra nghĩ. Cô thấy nhục vì sinh ra đã là thân đàn bà. Chính nỗi nhục ấy đã khiến cô phá bỏ đứa con của mình. Cô chưa nói với ai về việc tháng trước cô có bầu, kể cả Fareeda, người dù đang đau buồn vì chuyện của Sarah vẫn có đủ năng lượng để nhắc cô rằng Adam cần có con trai. Nhưng cũng chẳng cần phải nói: Isra không có ý định giữ đứa bé này. Ngay khi que thử thai chuyển từ màu trắng sang màu đỏ, cô đứng từ trên cầu thang nhảy xuống, cứ thế lặp đi lặp lại, tay đấm bụng thùm thụp. Fareeda không biết Isra làm gì, chỉ biết cô nhảy từ trên cầu thang xuống mà thôi. Rõ ràng là bà thấy sợ. Fareeda bắt cô phải dừng lại, gọi cô là cái đồ *majnoona*, hét lên bảo là cô bị điên, bị ma nhập, rồi còn dọa sẽ gọi Adam về để mà trừng trị vợ. Nhưng Isra không dừng lại. Cô cần phải thấy máu chảy. Thế nên cô cứ tiếp tục nhảy cho đến khi máu chảy xuống đùi cô thì thôi.

Cô định cứu ai, Isra tự hỏi, chính cô hay đứa trẻ? Cô cũng không chắc nữa. Cô chỉ biết là mình đã không làm tròn trách nhiệm của người mẹ. Cô vẫn nhớ ánh mắt hoảng hốt của Deya khi con bé thấy cô nhảy. Lúc ấy, Isra thấy đau đớn đến nỗi đã có lúc cô muốn tự kết liễu chính bản thân mình, cắm đầu vào trong lò nướng, giống như nhà văn yêu thích của cô vậy*. Nhưng Isra hèn quá, cô đâu dám làm vậy

Kể từ hôm ấy, không đêm nào cô ngủ được. Cô cố đẩy suy nghĩ ấy ra khỏi đầu bằng cách tự kể chuyện cho mình nghe, như những câu chuyện trong *Nghìn lẻ một đêm* vậy. Thỉnh thoảng, cô lại kéo một tờ giấy trong tập giấy giấu sẵn dưới đệm và viết thư cho mẹ, hết trang này đến trang khác, những lá thư mà cô không bao giờ gửi.

“Em lo lắng cho con gái chúng ta...” - Một đêm, Isra nói với Adam, sau khi anh từ quầy *deli* về. Cô đã tập những lời này trước gương, cố nhìn thẳng vào anh khi nói và không để lông mày co rúm lại. “Em lo lắng cho con gái chúng ta...” - Cô nhắc lại khi anh không nói gì. Cô biết anh giật mình khi thấy cô nói chuyện táo bạo như thế. Chính cô cũng giật mình, dù cô đã tập rất nhiều lần, nhưng thế là đã quá đủ rồi. Cô còn định để anh bắt cô phải im lặng trong bao lâu nữa? Dù thế nào đi chăng nữa, anh vẫn sẽ đánh cô - dù cô phục tùng hay thách thức, dù cô lên tiếng hay không nói lời nào. Điều tối thiểu cô có thể làm là đứng lên để bảo vệ con gái mình. Cô nợ chúng điều đó.

Cô đứng lên, tiến lại gần anh hơn: “Em biết chuyện Sarah bỏ đi rất khủng khiếp nhưng em không muốn vì thế mà con gái chúng ta phải gánh chịu hậu quả.”

“Cô đang nói cái gì đấy?”

“Em biết anh không muốn nghe điều này..” - Isra cố nói dõng dạc: “Nhưng em lo cho con gái em! Em sợ cái tương lai mà chúng ta đang tạo ra cho chúng! Em cũng sợ mất con! Nhưng em không nghĩ việc bắt con chuyển khỏi trường công là một giải pháp khôn ngoan.”

Adam nhìn cô chằm chằm. Cô không chắc anh đang nghĩ gì nhưng nhìn mắt anh, cô biết là anh đang say. Anh bước ba bước dài qua phòng và túm lấy cô.

“Adam, xin anh, xin anh hãy dừng lại! Em chỉ nghĩ cho con gái chúng ta mà thôi!”

Nhưng anh không dừng. Chỉ với một động tác di chuyển êm ái, anh ấn người cô vào tường và liên tục đấm vào người cô, từ bụng cô, hai bên hông đến tay và đầu cô. Isra nhắm mắt lại, khi cô tưởng mọi chuyện đã kết

thúc, Adam túm lấy tóc cô và tát, lực từ lòng bàn tay anh dúi cô ngã xuống đất.

“Sao cô dám thách thức tôi?” - Adam nói, hàm rung lên: “Đừng bao giờ nhắc lại chuyện này nữa!” Rồi anh bỏ đi, mất hút ở trong phòng tắm.

Isra quỳ gối trên sàn, cảm thấy khó thở. Máu chảy từ mũi xuống cằm của cô. Nhưng cô lau mặt đi và tự nói bản thân mình rằng, cô sẵn sàng để bị đánh mỗi ngày, nếu điều đó có nghĩa là cô đứng lên và bảo vệ con gái mình.

HỒI KẾT

Hồi kết

Deya

Mùa thu năm 2009

Deya đứng ở góc phố Bảy Mươi Ba, trước cửa thư viện công cộng của Brooklyn. Tóc cô tung bay trong gió khi cô đọc lướt qua tập giáo trình trong tay *Yêu cầu đọc: The Yellow Wallpaper**. *The Bell Jar. Beloved**. Cô nghĩ về Fareeda, về nét mặt bà khi Deya nhận được giấy mời nhập học và học bổng từ trường Đại học New York. Trước đó, cô chần chừ không dám nói với bà vì cô sợ không đỗ, dù Sarah đã cố gắng thuyết phục cô. Nếu cô không đỗ thì nói chuyện ấy ra có ích gì. Cô thấy Fareeda ngồi trong bếp, tay cầm tách trà *chai*.

"Cháu được một trường đại học ở Manhattan nhận vào học." - Deya dõng dạc nói với bà: "Cháu sẽ đi học!"

"Manhattan?" - Cô có thể thấy ánh mắt bà toát ra vẻ sợ hãi.

"Cháu biết lá cháu ở đấy thì bà sẽ lo nhưng cháu đã tự tìm đường mỗi lần đi thăm Sarah. Cháu hứa, đi học xong cháu sẽ về thẳng nhà. Bà có thể tin ở cháu! Bà cần phải tin cháu!"

Fareeda nhìn cô: "Thế còn chuyện lấy chồng thì sao?"

"Lấy chồng để sau cũng được. Sau tất cả những gì cháu đã được biết, bà nghĩ cháu sẽ ngồi đây và chờ bà gả cháu đi ư? Bà có nói gì cháu cũng không đổi ý đâu!" Fareeda định phản đối nhưng Deya cắt ngang: "Nếu bà không để cháu đi, cháu sẽ bỏ đi! Và cháu sẽ mang theo em cháu nữa!"

"Không!"

“Vậy thì bà đừng cản cháu!” - Deya nói: “Để cháu đi!” Khi Fareeda không nói gì, cô thêm vào: “Bà có biết lần trước cháu gặp Sarah, cô ấy nói gì với cháu không?”

“Nói gì?” - Fareeda thì thầm. Bà vẫn chưa nhìn thấy đứa con gái đã trưởng thành của mình.

“Cô ấy bảo cháu phải học. Cô ấy nói đó cách duy nhất để tạo nên *naseeb* của chính mình.”

“Nhưng cháu ơi, mình đâu có tự tạo được *naseeb*. Số phận tự đến với chúng ta. Đó mới là ý nghĩa của *naseeb*.”

“Điều đó không đúng! Số phận nằm trong tay chúng ta! Đàn ông vẫn tự ra quyết định suốt đấy thôi! Và giờ cháu cũng sẽ làm như thế!”

Fareeda lắc đầu, mắt ngấn lệ. Deya cứ tưởng bà sẽ phản đối, than vãn, sẽ tranh cãi, cầu xin và từ chối. Nhưng Fareeda không làm gì cả và điều này khiến chính cô cũng phải ngạc nhiên.

“Bà biết không, cô ấy muốn gặp lại bà..” - Deya thì thầm: “Cô ấy thấy có lỗi và cô ấy muốn trở về nhà. Nhưng cô ấy sợ... Cô ấy sợ là bà vẫn chưa thay đổi!”

Fareeda nhìn đi chỗ khác, lấy tay lau nước mắt: “Cháu gái, nói với nó là bà đã thay đổi rồi. Nói với nó là bà xin lỗi!”

Giờ đây, Deya đang bước giữa những kệ sách trong thư viện. Kệ sách dày và cao, mỗi cái có khi phải cao gấp đôi cô. Cô nghĩ về những câu chuyện xếp chồng trên kệ, dựa vào nhau như những thân hình mang trên người nhiều gánh nặng đang cố gắng giúp nhau đỡ lấy thế giới của riêng mình. Phải có đến hàng nghìn câu chuyện, có khi cả hàng triệu nữa. Có lẽ câu chuyện của cô cũng ở trong đó. Cô lướt ngón tay qua những bìa sách

cứng, hít hà mùi hương của giấy đã cũ, cố gắng kiếm tìm. Nhưng rồi cảm giác ấy đập vào mặt cô, như thể cô vừa ngã xuống nước.

Tôi có thể viết câu chuyện của chính mình, cô nghĩ. Và cô làm điều đó.

Isra

Mùa thu năm 1997

Isra không biết chính xác từ lúc nào, cảm giác sợ hãi đã làm cô choáng ngợp nhưng một khi kéo đến, nó khiến cô mất ăn mất ngủ đến mấy ngày liền. Kể từ khi Adam đánh cô tơi tả, càng ngày cô càng trở nên lo lắng cho tương lai của con gái mình. Cô ước gì mình nghe lời Sarah và tìm thấy đủ dũng khí. Nhưng giờ đây, cô không có thời gian để mà suy nghĩ nhiều nữa. Cô phải cứu lấy con gái mình. Họ phải đi.

Isra nhìn vào chiếc đồng hồ đeo tay màu bạc của cô, con số hiện lên ba giờ hai mươi chín phút chiều. Cô không còn nhiều thời gian. Fareeda đang đi thăm *Umm* Ahmed còn Nadine đang tắm. Họ phải khẩn trương lên. Cô thu vén hết giấy tờ khai sinh của con mình lại, đi lên nhà để lấy số tiền và vàng mà Adam giấu ở dưới đệm. Suốt mấy ngày hôm nay cô đã nhẩm qua những hành động phải làm trong đầu và chúng diễn ra trơn tru hơn những gì cô dự kiến. *Mình nên bỏ nhà đi với Sarah,* cô lặp lại cái suy nghĩ ấy đến cả trăm lần khi đặt Layla và Amal vào trong xe đẩy. Cô hít một hơi thở thật sâu và mở cửa chính.

Isra đến bến xe buýt sớm. Cô đã quen với việc đi đón Deya và Nora đi học về mỗi ngày và còn mong được thường xuyên làm thế là đằng khác. Nhưng hôm nay cô thấy cảm giác chờ đợi kéo dài hơn thường lệ, vỉa hè dưới chân cô cũng kéo dài ra và trở nên lạ lảm hơn. Isra tự nhủ cô phải dũng cảm lên vì con gái của mình. Isra thấy chiếc xe buýt màu vàng đang

đến từ xa và cô cứ nhấp nhổm mãi cho đến khi nó dừng lại ở trước mặt mình. Đồng hồ của cô điểm ba giờ bốn mươi ba phút. Sớm hai phút. Có lẽ Chúa đang muốn giúp cô, Isra nghĩ. Hai cánh cửa xe buýt mở ra và con gái cô bước xuống.

Từng bước một, họ bước ra xa khỏi bến xe buýt. Khi họ rẽ ở góc phố, Isra bắt đầu thấy tê chân nhưng cô không dừng lại. Mạnh mẽ lên, cô tự nói với chính mình. Đây không phải vì mình, đây là vì con mình.

Họ tới ga tàu điện ngầm ở trên đại lộ Bay Ridge lúc bốn giờ mươi lám phút. Khi họ đi xuống cầu thang, Deya và Nora giúp mẹ khuân xe đẩy, còn cô cố hít thở sâu. Ở dưới ga tối tăm, nóng nực và ngột ngạt. Cô nhìn quanh, cố tìm xem phải đi đâu tiếp theo. Có một hàng những cây cột kim loại chắn lối đi vào và Isra không biết phải đi qua như thế nào. Cô nhìn những người đàn ông và phụ nữ đi qua hàng rào chắn, bỏ đồng xu vào khe kim loại nên cô nhận ra họ phải có thẻ mới qua được.

Có một cái bốt ở phía bên tay phải cô và một người phụ nữ phía đằng sau đấy. Isra đẩy xe đẩy về phía cô ta. “Làm sao để tôi có đồng xu như thế kia?” - Cô hỏi, cảm thấy những từ tiếng Anh nặng trịch trên đầu lưỡi.

“Đây!” - Người phụ nói, không buồn nhìn vào mắt Isra: “Chị muốn bao nhiêu?” Isra bối rối. “Chị muốn có bao nhiêu cái thẻ?”

- Người phụ nữ chậm rãi nhắc lại lần nữa, nhìn cô với ánh mắt khó chịu.

Isra chỉ vào cái hàng rào sắt: “Tôi cần đi lên tàu.”

Người phụ nữ giải thích giá của từng loại vé đi một chiều. Choáng ngợp bởi quá nhiều thông tin, Isra lấy tờ mười đô ra và nhét qua cửa kính.

“Ccc... Cảm ơn cô!” - Cô lắp bắp khi người phụ nữ đưa lại cho cô một nắm xu.

Tay Isra run lên. Trong ga tàu có hai lối cầu thang ngắn dẫn xuống dưới. Isra không biết phải đi hướng nào. Cô nhìn quanh nhưng mọi người xung quanh cô đều rảo bước như thể họ đang trong một cuộc đua. Cô quyết định đi xuống cầu thang bên trái.

“Mẹ ơi, mình bị lạc ạ?” - Deya hỏi khi họ đi xuống bậc cầu thang cuối cùng.

“Không, *habibti* ơi! Mình không lạc!”

Isra nhìn không gian xung quanh. Họ đứng giữa ga tàu tối om, chật ních người. Ở hai đầu ga, sàn bê tông đổ xuống đường ray như dốc của một vách đá. Isra dõi mắt theo những đường ray tàu, tò mò không biết chúng dẫn đi đâu nhưng tất cả đều mất hút trong bóng tối ở cuối ga.

Một cái biển hình chữ nhật màu đen treo trên đường ray, ở giữa có chữ R được khoanh tròn bằng sơn màu vàng. Isra không biết chữ R có nghĩa là gì, cũng không biết đoàn tàu này sẽ đưa cô đi đâu. Nhưng chẳng quan trọng. Quan trọng nhất là họ đi lên tàu, tàu nào cũng được và cứ ở trên đó cho đến ga cuối cùng, càng xa Bay Ridge càng tốt. Giờ cô không có đường để lui nữa rồi. Nếu Adam biết cô bỏ trốn, nếu bây giờ anh mà tìm thấy cô, anh sẽ giết cô. Cô chắc là như thế. Nhưng cũng chẳng quan trọng. Cô đã quyết định rồi.

Isra đứng ở trên ga tàu, con gái cô đứng xung quanh và cả năm mẹ con đợi tàu đến. Thế giới này như đang trượt khỏi tay cô từng chút, từng chút một và cô có cảm giác như mình đang bay lơ lửng ở tầng không trung phía trên đầu họ. Chậm rãi, từng chút, từng chút một, ánh đèn tiến lại gần hơn và tiếng rít vang lên, cho đến khi Isra có thể nhìn thấy bóng dáng đoàn tàu

đi ra từ trong bóng tối, gió thổi tóc cô bay lên khi tàu tiến gần. Khi đoàn tàu dừng lại và cánh cửa kim loại mở rộng ra, trong lồng ngực cô dâng lên cảm giác chiến thắng. Cuối cùng họ cũng được tự do.

LỜI CẢM ƠN

Gửi tới Julia Kardon, người đại diện của tôi - người đã tin tưởng tôi ngay cả khi tôi mất niềm tin vào chính mình. Cảm ơn sự vì kiên nhẫn của chị, tình bạn của chị và vì thời gian chị đã giúp tôi hoàn thành cuốn sách này. Chị đã ở bên tôi không chỉ với danh nghĩa là một người đại diện, mà còn là một người chị của tôi. Được gặp chị là một trong những điều tuyệt vời nhất của cuộc đời tôi và tôi sẽ luôn biết ơn vì những gì chị đã làm cho tôi.

Gửi tới Erin Wicks, biên tập viên thông thái và đầy nhiệt huyết của tôi. Cảm ơn chị vì những góc nhìn sâu sắc, vì đã thấu hiểu tất cả những gì tôi muốn đạt được, vì đã không ngần ngại dành hàng tiếng đồng hồ để trao đổi với tôi qua điện thoại và vì sự kết nối má chị đã trao cho tôi. Không ai khác, chị đã nhận lấy câu chuyện này và giúp tôi trưởng thành hơn, trên phương diện cá nhân lẫn trên cương vị của một nhà văn. Tôi cảm thấy thật sự biết ơn sâu sắc khi được có chị là bạn đồng hành.

Tôi muốn cảm ơn gia đình HaperCollins của tôi - Mary Gaule, Christine Choe, Jane Beirn, và vô vàn những người khác nữa - vì đã ủng hộ câu chuyện này và biến nó trở thành một trải nghiệm tuyệt vời cho tôi. Tôi muốn cảm ơn những người đồng nghiệp và học sinh cũ của tôi ở Trường Cao đẳng Cộng đồng Nash, những người đã động viên tôi khi tôi viết những trang đầu tiên của cuốn sách này. Tôi cũng muốn cảm ơn độc giả

đầu tiên của tôi, Jennifer Azantian, vì đã tin tưởng vào câu chuyện này ngay từ khi nó mới bắt đầu. Cuối cùng, tôi muốn cảm ơn gia đình và bạn bè của tôi - đặc biệt là những người chị gái tuyệt vời của tôi, nhất là Saja - vì đã cổ vũ cho tôi khi tôi viết câu chuyện này và sẵn sàng dành ra không biết bao nhiêu giờ đồng hồ để trò chuyện cùng tôi về nó, bất kể khi nào tôi cần.

Cuốn sách này được lấy cảm hứng từ hai con của tôi, Reyann và Isah cùng với những người phụ nữ Palestine.

Là quận có mật độ dân số đông nhất thành phố New York, là trung tâm kinh tế và thương mại và cũng là nơi khai sinh lịch sử của thành phố.

Nguyên văn: *Old World*. Bên cạnh *New World* (Tân Thế Giới - chỉ đất Mỹ, Úc, Chile, Argentina, Nam Phi) thì *Old World* để chỉ các nước châu Âu tiêu biểu như Pháp, Italy, Bồ Đào Nha, Tây Ban Nha.

Brooklyn là một quận của New York.

Tranh phun sơn, bắt nguồn từ tiếng gốc Latin, có nghĩa là "hình vẽ trên tường", ám chỉ những hình vẽ hoặc chữ viết cách điệu trên đường phố.

Churros: Bánh quẩy rán ngọt truyền thống của người Tây Ban Nha và Bồ Đào Nha, hiện phổ biến ở Philippines, Mỹ và Mỹ La-tinh, ND.

Shish Kebab: Món thịt xiên nướng của người Ả Rập, phổ biến ở Trung Đông và Bắc Phi, ND.

Hookah (hay còn gọi là shisha), có thể hiểu đại khái là một dạng thuốc lào của người Ả Rập, ND.

Một thị trấn ở Palestine, nằm ở gần giữa trung tâm của Bờ Tây, ND.

Maghrib: Hay còn gọi là lời cầu nguyện hoàng hôn, là lời cầu nguyện thứ năm trong lời cầu nguyện hằng ngày của người Hồi giáo, ND.

Adhan: Tiếng gọi các tín đồ Hồi giáo đến nhà thờ để cầu nguyện vào các thời điểm định sẵn trong ngày, ND.

Hijab: Khăn trùm đầu và ngực, thường được phụ nữ Hồi giáo đội để che tóc khi có sự xuất hiện của đàn ông không phải thành viên trong gia đình, như một cách thể hiện sự giản dị và khiêm tốn, ND.

Kaftan: Áo/váy choàng truyền thống của người Ả Rập, bắt nguồn từ nền văn minh Lưỡng Hà, ND.

Salaam: Một lời chúc bình an, thường được dùng làm lời chào trong tiếng Ả Rập, ND.

Thánh đường Hồi giáo, nơi thờ phụng của những người theo đạo Hồi, ND

Chai: một loại trà truyền thống của Ấn Độ, làm từ trà đen pha cùng với các loại hương liệu thảo mộc, phổ biến ở Nam Á, Trung Đông và Bắc Phi, ND.

Baklava: Bánh ngọt tráng miệng có nguồn gốc từ đế quốc Ottoman, phổ biến ở vùng Trung và Tây Á, Bắc Phi và bán đảo Balkan, làm từ nhiều lớp bột filo phủ trên các loại hạt cắt nhỏ, ND.

Tiếng Ả Rập: *Bàn ăn tối*, ND.

Nghĩa là *whore*: Con đĩ, TG.

Henna: Thuốc nhuộm/xăm làm từ cây henna, bắt nguồn từ bán đảo Ả Rập, Nam Á, Trung Đông, Địa Trung Hải và Bắc Phi, ND.

Cộng hòa Lebanon, là một quốc gia ở Tây Á. Phía Bắc và phía Đông giáp với Syria, phía Nam giáp Israel, trong khi đảo Síp nằm ở phía Tây qua biển Địa Trung Hải.

(Tiếng Ả Rập): *Mẹ của Ali*, ND.

Rumi: Tên phiên âm từ tiếng Ba Tư là Jalāl ad-Dīn Muḥammad Rumi (1207 - 1273), là nhà thần học, nhà thơ viết bằng tiếng Ba Tư của Hồi giáo mật tông, một trong những nhà thơ vĩ đại nhất mọi thời đại.

- **Hafez**: còn gọi là Hafiz, tên phiên âm từ tiếng Ba Tư là Khwajeh Shams od-Din Muhammad Hafez-e Shirazi (khoảng 1321 - 1390), là một nhà thơ lớn của Ba Tư thời Trung cổ.

- **Gibran**: Tên phiên âm từ tiếng Ả Rập là Gibran Khalil Gibran (1883 -1931), là một nghệ sĩ, nhà thơ và nhà văn Liban. Tác phẩm của ông viết bằng cả tiếng Anh và tiếng Ả Rập.

Naseeb (Tiếng Ả Rập): Nghĩa đen là *chia sẻ*, nhưng thường được hiểu là "một phần đóng góp" của ai đó trong cuộc đời, hay số mệnh của họ. Ở đây có thể hiểu nghĩa tương đương với "vận mệnh", ND.

Tiếng Ả Rập, có nghĩa là "nhà và nhà", ND.

Văn bản tín ngưỡng quan trọng nhất của đạo Hồi và người Hồi giáo tin rằng đây là lời nói thiên khải cuối cùng của Thượng Đế, ND.

Nguyên tác: ""It doesn't matter where you live as long as your home is yours. Free of occupation and blood." Yacob dặn con gái như vậy bởi thế hệ ông bị ám ảnh với những xung đột giữa Palestine và Israel và việc đất đai của người Palestine bị chiếm đóng, ND.

Hawiya: Chứng minh thư của người Palestine do chính phủ Israel cấp, để phân biệt với người Israel, ND.

Loài cây có nguồn gốc từ Trung Đông, thường được dùng làm gia vị hay làm thuốc, ND.

Knafa: một loại bánh ngọt tráng miệng truyền thống đến từ các nước Trung Đông, ND.

Cửa hàng tạp hóa, ND.

Khăn đội đầu kẻ sọc truyền thống của người Palestine, ND.

Falafel: Một loại chả viên làm từ các loại đậu đỗ và gia vị phổ biến trong các món ăn của người Trung Đông, ND.

Từ viết tắt của *delicatessen*. Ở Mỹ, *delicatessen* chỉ các cửa hàng tạp hóa kiêm nhà hàng bán đồ ăn nhanh, như là bánh mì sandwich, hoặc salad, cũng như các loại thực phẩm đã được chế biến sẵn, như là xúc xích, thịt nguội hoặc, phô mai, ND.

Imam: Người lãnh đạo các nghi lễ cầu nguyện trong nhà thờ và các cộng đồng Hồi giáo theo dòng Sunni, ND.

Ramadan: Tháng thứ chín của người Hồi giáo. Trong tháng lễ này, các tín đồ theo đạo Hồi sẽ nhịn ăn và uống từ sáng đến tối, cầu nguyện, sám hối và tổ chức các hoạt động từ thiện, ND.

Lời cầu nguyện sau hoàng hôn. Đây là một trong năm lời cầu nguyện bắt buộc hàng ngày của người Hồi giáo, ND.

Kohl: Một loại phấn mắt màu đen thường được phụ nữ Ả Rập dùng để trang điểm, ND.

Một âm thanh vừa to vừa sắc.

Darbuka: Một loại trống hình ly truyền thống của người Ai Cập, phổ biến ở Bắc Phi và các nước Trung Đông, ND.

Tarboosh: Một loại mũ nỉ màu đỏ hình trụ thấp, có núm tua ở trên đầu, được phổ biến rộng rãi dưới sự ảnh hưởng của Đế Quốc Ottoman, ND.

Sultan: Tước hiệu chỉ định nhà vua ở các quốc gia Hồi giáo, có nghĩa là "quyền lực" hoặc "sự thống trị" trong tiếng Ả Rập - ND.

Thẻ xanh (*Green Card*): Thẻ thường trú mà chính phủ Hoa Kỳ trao cho người nhập cư để công nhận quyền định cư lâu dài và cố định ở đất nước này, ND.

Teta (Tiếng Ả Rập): Nghĩa là *Bà*, ND.

Tiếng Ả Rập, nghĩa là "Điên".

Một loại bình rót kiểu Thổ Nhĩ Kỳ, thân cong, vòi dài, ND.

Ở Mỹ, để trở thành bác sĩ, ứng viên trước hết phải có bằng cử nhân, sau đó mới ứng tuyển vào các trường Y để học tiếp chương trình bốn năm sau đại học, ND.

(Tiếng địa phương ở Palestine), nghĩa là ông, ND.

Eid al-Fitr: Ngày lễ tôn giáo thiêng liêng trong lịch của người Hồi giáo, đánh dấu ngày cuối cùng của tháng lễ *Ramadan*, ND.

(Tiếng Ả Rập) hợp pháp hay hợp quy. Ở đây Halal chỉ những sản phẩm từ thịt được giết mổ theo nghi thức Hồi Giáo, ND.

Chỉ tất cả những hành vi bị cấm trong kinh Qur'an, ND.

Do Thái giáo Hasidim là một nhánh của Do Thái giáo chính thống. Hầu hết những người Do Thái theo nhánh này hiện đang sống ở Israel và Hoa Kỳ, ND.

(Tiếng Ả Rập) một cách gọi nựng, gọi yêu, ở đây có thể hiểu nôm na rằng Deya đang gọi Amal là "cục cưng của chị", ND.

Tên của một chuỗi xe bán kem nổi tiếng ở Đông Bắc nước Mỹ, ND.

Nguyên văn là "Keep everyone at arm's' length" (thành ngữ); Nghĩa đen - giữ khoảng cách một cánh tay với tất cả mọi người/nghĩa bóng - tránh trở nên quá thân thiện hay gần gũi với ai đó, ND.

Tel-Avi: Thủ đô của Israel, ND.

Họ Tiêu huyền hay còn gọi là Chò nước, là giống thực vật có hoa. Cây tiêu huyền London là một giống lai ghép được trồng rộng rãi ở nhiều thành phố trên thế giới. Họ này chỉ chứa một chi duy nhất là chi Platanus, với khoảng 6 đến 10 loài, cây thân gỗ cao, có nguồn gốc ở vùng ôn đới và cận nhiệt đới của Bắc bán cầu.

(Tiếng Ả Rập): Là cây cỏ xô thơm, ND.

(Tiếng Ả Rập): Nghĩa là Mẹ chồng, ND.

Lá nho cuộn (stuffed grape leaves): Món ăn đặc trưng của vùng Trung Đông và bán đảo Balkan, làm từ lá nho cuốn với các loại nhân khác nhau,

ND.

(Tiếng Ả Rập): Những người mà phụ nữ Hồi giáo được phép cởi bỏ *hijab* trước mặt, bao gồm người cùng huyết thống, hay những người thân trong gia đình nhà chồng, ND.

(Tiếng Ả Rập): Nghĩa là Bố chồng, ND.

Một loại sốt chấm phổ biến trong các món ăn của người Ả Rập, làm từ đậu gà nghiền nhuyễn trộn với bơ vừng, dầu ô liu, nước cốt chanh, muối và tỏi, ND.

Một loại phô mai muối có nguồn gốc từ vùng Địa Trung Hải. Halloumi có nhiệt độ tan chảy cao, nên khi nướng hay rán lớp vỏ bên ngoài thường trở nên vàng giòn, ND.

Sữa chua kiểu Hy Lạp - một loại sữa chua đặc và nhiều kem hơn loại sữa chua thông thường, ND.

Hỗn hợp gia vị làm từ các loại thảo mộc khô trộn với vừng, hạt thù du khô, muối và các loại gia vị khác, phổ biến trong văn hóa ẩm thực của người Ả Rập và các nước Trung Đông, ND.

(Tiếng Ả Rập): Từ cảm thán, diễn tả sự ngạc nhiên hay bực dọc. Ở đây "shu" có thể hiểu nôm na là "Gì cơ?", ND.

Món thịt viên phổ biến trong văn hóa ẩm thực của vùng Nam Á, Trung Đông, Đông Âu và Bắc Phi, ND.

Món bánh mì của người Do Thái, thường được dùng trong các ngày lễ tôn giáo, ND.

(Tiếng Ả Rập) *hợp pháp*. Ở đây *Halal* chỉ những sản phẩm từ thịt được giết mổ theo nghi thức Hồi Giáo, ND.

Một loại bánh mì dẹt phổ biến ở bán đảo Ả Rập và vùng Levant ở Tây Á giáp với phía Đông Địa Trung Hải, ND.

Một loại chả viên có nguồn gốc từ vùng Levant, làm bằng yến mạch, hành tây, thịt băm và các loại gia vị Trung Đông, ND.

Thịt nướng cả tảng trên thanh quay (tương tự như món thịt nướng kẹp trong bánh mì doner kebab của Thổ Nhĩ Kỳ), ND.

Một loại bánh ngọt làm từ nhiều lớp bột phủ trên các loại hạt trộn với mật ong hoặc xi rô. Đây là món tráng miệng đặc trưng của vùng Levant và Trung Đông, cũng như Hy Lạp, Đông Âu, Bắc Phi và Trung Á, ND.

Hookah (hay còn gọi là shisha), có thể hiểu đại khái là một dạng thuốc lào của người Ả Rập. Ở đây *Double-apple hookah* chỉ một loại hookah mùi táo nhưng đậm đặc hơn các loại hookah mùi táo thông thường, ND.

Cộng hòa Yemen: Quốc gia Hồi Giáo nằm ở Tây Á, phía Nam bán đảo Ả Rập, ND.

Nguyên tác "Second Cousin": Anh/chị/em con cô/dì/chú/bác họ, ND.

Một bang ở Đông Bắc nước Mỹ, ND.

Chương đầu tiên của kinh Qur'an, ND.

Một danh hiệu cao quý trong đạo Hồi, thường chỉ những bậc cao nhân, trưởng tộc, hay một người có chức vụ lãnh đạo trong cộng đồng, ND.

Một bài cầu kinh của người Hồi giáo khi họ cần lời khuyên răn của Chúa trước khi đưa ra quyết định về một vấn đề gì đó trong cuộc đời, ND.

Thành phố của Palestine trước năm 1948, nay thuộc Israel, ND.

Bi kịch Nabka chỉ cuộc di cư năm 1948 của người dân Palestine. Khoảng một nửa dân số Palestine bị trục xuất khỏi lãnh thổ ủy trị Palestine, hậu quả

của cuộc chiến tranh Ả Rập - Israel năm 1948 và những cuộc nội chiến trước đó, ND.

Hãng tin thông tấn quốc tế có trụ sở ở Qatar, chuyên đưa tin liên quan đến các quốc gia Ả Rập, ND.

(Tiếng Ả Rập), chỉ những thế lực siêu nhiên trong các tích truyện thần thoại Ả Rập; ở đây có thể hiểu nôm na là ma quỷ, hay linh hồn của những người đã khuất, ND.

Một trong những điều luật của Hồi giáo, cấm quan hệ tình dục ngoài hôn nhân, ND.

Một loại trà truyền thống của vùng Nam và Trung Á, làm từ trà xanh pha với nhụy hoa nghệ tây, quế và hạt bạch đậu khấu, ND.

Một hãng đồ gia dụng của Mỹ, thường dùng để chỉ các loại hộp đựng đồ ăn bằng nhựa hoặc bằng thủy tinh có nắp đậy, ND.

Nguyên tác *Lord of the Flies*, một cuốn tiểu thuyết của nhà văn đoạt giải Nobel, William Golding, ND.

Hiệu ứng domino: Phản ứng dây chuyền; khi quân bài domino đầu tiên đổ, nó sẽ đổ vào quân bài bên cạnh khiến quân bài đó đổ theo, rồi dần dà tất cả các quân bài domino trong dãy bài đều bị đổ, ND.

Từ Islam thường được dịch chung là Hồi giáo. Trong tiếng Việt từ "Hồi giáo" có nghĩa là tôn giáo của người Hồi, bắt nguồn từ tên của dân tộc Hồi Hột, một dân tộc đã đưa đạo Islam vào Trung Quốc. (Trích "Khái Quát về Hồi Giáo" trên trang của Ban Tôn Giáo chính Phủ: http://btgcp.gov.vn/Plus.aspx/vi/News/38/0/162/0/954/Khai_quat_ve_Hoi_giao_ va_Hoi_giao_o_Viet_Nam), ND.

Tiếng Ả Rập, là từ để chỉ khái niệm Hồi giáo dựa vào Thiên chúa hoặc "tin tưởng vào kế hoạch của Thiên Chúa".

Ả Rập là một tộc người, còn đạo Hồi là một tôn giáo. Cho dù phần lớn người Ả Rập theo đạo Hồi, vẫn có một bộ phận thiểu số theo các tôn giáo khác. Một người Ả Rập có thể không theo đạo Hồi và một tín đồ Hồi giáo có thể không phải là người Ả Rập. Bản sắc văn hóa của người Ả Rập và đức tin Hồi giáo là hai phạm trù độc lập, tách biệt lẫn nhau, ND.

Lời cầu nguyện cùng cộng đồng mỗi chiều thứ Sáu của người Hồi giáo, thay cho lời cầu nguyện thứ tư trong ngày, ND.

Marshall Bruce Mathers III (sinh năm 1972), thường được biết đến với nghệ danh Eminem (thường được cách điệu là EMINƎM), là một nam rapper, người viết bài hát, nhà sản xuất thu âm và diễn viên người Mỹ. Eminem là một trong những nghệ sĩ có đĩa đơn bán chạy nhất Hoa Kỳ trong thập niên 2000.

Một loại hormone tiết ra khi con người rơi vào trạng thái bị kích động, giận dữ hoặc quá vui mừng.

(Tiếng Ả Rập): Chúc mừng, ND.

Nguyên văn: Food Stamps, là tên gọi trước kia của Chương Trình Trợ cấp Dinh Dưỡng Bổ Sung (Supplemental Nutrition Assistance Program, viết tắt là SNAP), được điều hành bởi Cục Thực Phẩm và Dinh Dưỡng trực thuộc Bộ Nông Nghiệp Hoa Kỳ, nhằm trợ cấp cho nhóm người có thu nhập thấp hoặc không có thu nhập bổ sung thêm dinh dưỡng vào chế độ ăn của mình. Trước đây người được trợ cấp dùng tem phiếu để mua thực phẩm, nhưng từ sau năm 2008, tem phiếu đã được chuyển thành một dạng thẻ tín dụng điện tử (thẻ EBT), và người được trợ cấp có thể dùng thẻ này để mua thực phẩm, ND.

Nguyên văn: Medicaid, là chương trình trợ cấp y tế của chính phủ Hoa Kỳ, nhằm trợ giúp nhóm người có thu nhập thấp thuộc mọi lứa tuổi chi trả các kinh phí có liên quan đến chăm sóc sức khỏe và y tế, ND.

Ca sĩ nhạc trữ tình nổi tiếng người Ai Cập, được biết đến với danh hiệu "ông hoàng của cảm xúc" ND.

Tiếng Ả Rập, một câu cảm thán, có thể hiểu là "Lạy Chúa!", ND.

Lời cầu kinh lúc bình minh trong năm lời cầu kinh hàng ngày của các tín đồ Hồi giáo, ND.

(Tiếng Ả Rập): Nghĩa là Tạ ơn thánh Allah, ND.

Nguyên tác: *Co-ed public school*, là trường công lập dành cho cả nam lẫn nữ, khác với các trường đơn giới tính, chỉ dành cho nam hoặc dành cho nữ, ND.

Nguyên tác: "Cynic", chỉ *cynicism*, hay còn gọi là *chủ nghĩa yếm thế*, một trong những trường phái triết học của Hy Lạp cổ đại, trong tiếng Anh đương đại thường được hiểu là sự hoài nghi về động cơ trong lòng tốt của con người, ND.

Tiểu thuyết tự sự của nhà văn, nhà thơ người Mỹ Sylvia Plath, ND.

Tiểu thuyết chính trị viễn tưởng của nhà văn Mỹ Ray Bradbury, ND.

Nguyên tác: "dollar store", dùng để chỉ Dollar Tree - chuỗi cửa hàng bán các mặt hàng giá rẻ ở Mỹ, thường đồng giá một đô la hoặc ít hơn, ND.

Tiếng Ả Rập, nghĩa là hiệp sĩ, ND.

Áo choàng dài, rộng để mặc bên ngoài của phụ nữ Hồi giáo, ND.

Uptown New York: phía Bắc Central Park (Công viên Trung Tâm), ND.

Nguyên tác: "yard sale", dùng để chỉ các món đồ gia dụng không dùng đến được các gia đình người Mỹ mang bày bán trước sân nhà mình, ND.

Mang ý nghĩa như một gánh nặng.

(Thành ngữ tiếng Ả Rập), có nghĩa là: *Nếu Thánh Allah sẵn lòng*, ND.

Nghi lễ của người Hồi giáo khi cầu nguyện trước thánh Allah, bao gồm những cử chỉ và từ ngữ đã được định sẵn, ND.

(Tiếng Ả Rập): Lời chào mời khách vào nhà, ND.

Một loại ngũ cốc làm từ lúa mì xanh rang sau đó chà xát để lấy hương vị, phổ biến trong văn hóa ẩm thực của các nước Bắc Phi và vùng Levant phía Đông Địa Trung Hải, ND.

(Tiếng Ả Rập): Nghĩa là Rượu, ND.

Đơn vị tiền tệ ở nhiều quốc gia Trung Đông và Bắc Phi, ND.

Chỉ tất cả những hành vi bị cấm trong kinh Qur'an, ND.

Lời chúc mừng nhân ngày lễ Eid, một trong những ngày lễ quan trọng nhất của người Hồi giáo, ND.

Đảo Staten: Một quận ở phía Tây Nam thành phố New York, bị ngăn cách với các quận còn lại của thành phố bởi Vịnh New York, nối với Brooklyn qua cầu Verrazano-Narrows, ND

Nguyên văn là *Community College*: Cơ sở giáo dục công lập hệ hai năm ở Mỹ, cung cấp chứng chỉ giáo dục sau trung học, những năm đầu đại học và các chứng chỉ nghề. Sau khi tốt nghiệp các trường cao đẳng cộng đồng, nhiều sinh viên chuyển tiếp lên các trường đại học để lấy bằng cử nhân, ND.

Bói bằng bã cà phê Thổ Nhĩ Kỳ là một trong những thuật bói toán lâu đời nhất trên thế giới, phổ biến trong văn hóa của người Trung Đông, ND.

Một loại bánh quy của người Ả Rập làm từ quả chà là và các loại như hạt dẻ cười hay hạt óc chó, ND.

Một từ trong tiếng Ả Rập chỉ quan niệm của người Hồi giáo, tin rằng số phận của họ đã được thánh Allah viết sẵn, ND.

Trại tị nạn của người Palestine ở phía Nam thành phố Al Bireh tại trung tâm Bờ Tây, ND.

Chương trình truyền hình của Mỹ, được dẫn bởi tiến sĩ tâm lý Phil McGraw, thường đưa ra các lời tư vấn về những vấn đề cá nhân cho những người tham gia, từ giảm cân, tặng quà cho đến dạy dỗ con cái và chi tiêu tài chính, ND.

Chúa tể hắc ám, nhân vật phản diện chính trong bộ tiểu thuyết *Harry Potter* nổi tiếng của nhà văn J. K. Rowling. Trong truyện, Voldemort tin vào lời tiên tri rằng Harry Potter có khả năng tiêu diệt hắn và cuối truyện, lời tiên tri này đã ứng nghiệm, ND.

(Tiếng Ả Rập), nghĩa là trái lê gai của cây xương rồng, ND.

Đơn vị đo chiều dài phổ biến trong hệ thống đo lường của Mỹ. Năm feet xấp xỉ 152cm, ND.

Món ăn trứng chần trong sốt cà chua, thêm ớt, tỏi và nhiều loại gia vị khác, có nguồn gốc từ Thổ Nhĩ Kỳ, phổ biến trong văn hóa ẩm thực của vùng Trung Đông và Địa Trung Hải, ND.

(Tiếng Ả Rập): Còn mày.

Là một thành phố ở miền Trung của Israel ngày nay, trước kia từng thuộc Ả Rập, chủ yếu là người Do Thái và Ả Rập sinh sống. Hầu hết cư dân Ả Rập của thị trấn đã bị trục xuất trong thời gian chiến tranh Ả Rập-Israel năm 1948 trong khi những người khác vẫn ở lại thị trấn.

Một món khai vị của vùng Levantine, làm từ cà tím nghiền nhuyễn trộn với sốt mè tahini, dầu ô liu, nước cốt chanh và nhiều loại gia vị, ND.

Một món salad của vùng Levantine, gồm rau mùi tây, hành, cà chua, lá bạc hà băm nhuyễn, trộn với hạt lúa mì nứt, dầu ô liu, nước cốt chanh và các loại gia vị, ND.

Truyện tranh thiếu nhi nổi tiếng của nhà văn người Mỹ, Theodor Seuss Geisei, bút danh Dr. Seuss, ND.

Cuốn tiểu thuyết tự truyện đầu tay nổi tiếng của nhà văn Mỹ Betty Smith, ND.

Từ chỉ chương trong kinh Qur'an, ND.

Tiếng Ả Rập: Câm miệng, ND.

Tiểu thuyết dành cho thiếu nhi của nhà văn người Anh, Roald Dahl, ND.

Trường tiểu học công ở quận Brooklyn, New York, ND.

Món ăn phổ biến ở các nước Trung Đông, bao gồm đậu lăng nấu với một loại ngũ cốc, thường là gạo, ở trên trang trí với hành tây xào chín, ND.

Tiểu thuyết nổi tiếng của văn hào người Nga, Lev Tolstoy, ND.

Tiểu thuyết nổi tiếng của nhà văn người Mỹ gốc Nga, Vladimir Nabokov, ND.

Tiểu thuyết nổi tiếng của triết gia kiêm nhà văn đoạt giải Nobel văn học người Pháp, Albert Camus, ND.

Franz Kafka - nhà văn nổi tiếng người Đức, chuyên viết tiểu thuyết và truyện ngắn, được đánh giá là một trong những cây bút có tầm ảnh hưởng nhất thế kỷ 20, ND.

Món ăn truyền thống của người Ả Rập, làm từ cừu hầm với sữa chua khô, ăn kèm với cơm, ND.

Hay còn gọi là *Kanafeh*: Một món ăn tráng miệng truyền thống của người Ả Rập, gồm một lớp bột mì cán mỏng, ngâm trong xi rô, ở trên phủ phô mai, các loại hạt hoặc kem tươi, ND.

Nguyên tác The Handmaid's Tale: Cuốn tiểu thuyết của tác giả người Canada, Margaret Atwood, xuất bản năm 1985. Nội dung hướng đến chủ đề về những người phụ nữ bị chèn ép trong một xã hội gia trưởng và các cách họ chống lại cũng như cố gắng giành lấy tự do cá nhân và sự độc lập.

Món hầm truyền thống của người Ai Cập, phổ biến ở nhiều nước Ả Rập, gồm đậu răng ngựa nấu cùng với nhiều loại rau củ và gia vị, ND.

Món rau cẩm quỳ hầm phổ biến ở các nước Trung Đông, Đông Phi và Bắc Phi, ND.

Chuỗi hiệu thuốc lớn nhất ở phía bờ Đông nước Mỹ, ND.

Nguyên tác "two quarters": Chỉ đồng xu hai mươi lăm *cent*. *Cent* là một loại đơn vị tiền tệ của Mỹ, thường được phát hành dưới dạng tiền xu. Một trăm cent bằng một đô la, ND.

Lời chúc an lành trong tiếng Ả Rập, thường được dùng thay lời chào, ND.

Lời chào đáp lại, ND.

Một loại lá gia vị được sử dụng phổ biến trong văn hóa ẩm thực Trung Đông, ND.

Một loại gia vị làm từ quả *sumac* nghiền, thường có tác dụng tạo vị chua cho các món ăn của người Trung Đông, ND.

Món ăn truyền thống của người Ả Rập ở Palestine, gồm gà quay, sumac và các loại gia vị ăn kèm với bánh mì dẹt, ND.

Ở Mỹ, xe buýt đưa đón học sinh đi học thường được sơn màu vàng, ND.

Oregano là cây kinh giới cay.

Viết tắt của United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees - Cơ quan cứu trợ người tị nạn Palestine của Liên Hợp Quốc, ND.

Đơn vị tiền tệ của Israel, ND.

Ngụ ý chỉ Sylvia Plath (1932 - 1963): Nữ nhà văn, nhà thơ nổi tiếng người Mỹ. Bà bị trầm cảm nặng và đã tự sát bằng cách tự nhốt mình trong phòng bếp, bịt kín cửa sổ lại, bật khí gas lên rồi chui đầu vào cửa lò bếp cho đến khi ngộ độc gas mà chết, ND.

Truyện ngắn nổi tiếng của nữ nhà văn người Mỹ, Charlotte Perkins Gilman, ND.

Tiểu thuyết của nữ nhà văn người Mỹ gốc Phi, Toni Morrison, ND.

NEW YORK TIMES BEST SELLER

NHỮNG NGƯỜI ĐÀN BÀ

I LOVE BOOKS

THẾ GIỚI

ETAF RUM

Nguyễn Minh Anh dịch

1. TÁC GIẢ
2. MỞ ĐẦU
3. PHẦN I
4. PHẦN II
5. PHẦN III
6. HỒI KẾT
7. LỜI CẢM ƠN